

Programmabegroting 2024 – 2027

INHOUDSOPGAVE

Programmabegroting 2024 - 2027	1
Inhoudsopgave	3
Aanbieding	5
Samenvatting	6
Hoofdstuk 1: Van Kadernota naar Begroting	8
1.1 Ontwikkeling begrotingssaldo	9
1.2 Formeel en structureel meerjarig begrotingssaldo	18
1.3 Tarieven	21
1.4 Financiële positie	22
1.5 Voorstel aan de raad	25
Hoofdstuk 2.1: Programma's.....	26
2.1.0 Programma 0 - Bestuur en Ondersteuning.....	27
2.1.1 Programma 1 - Veiligheid	40
2.1.2 Programma 2 - Verkeer, Vervoer en Waterstaat.....	47
2.1.3 Programma 3 - Economie	56
2.1.4 Programma 4 - Onderwijs	63
2.1.5 Programma 5 - Sport, Cultuur en Recreatie *	71
2.1.6 Programma 6 - Sociaal Domein	82
2.1.7 Programma 7 - Volksgezondheid en Milieu.....	103
2.1.8 Programma 8 - Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing .	116
Hoofdstuk 2.2: Paragrafen	124
2.2.1 Lokale heffingen.....	125
2.2.2 Bedrijfsvoering.....	138
Algemeen	138
Organisatie & Personeel	138
Communicatie	142
Juridische Zaken (inclusief privacy).....	143
Ontwikkeling in de informatievoorziening.....	145
Wet Open Overheid (WOO)	148
Planning & Control	149
Huisvesting & Services	151
2.2.3 Financiering.....	154
2.2.4 Verbonden Partijen.....	173
2.2.5 Onderhoud Kapitaalgoederen	180
2.2.6 Grondbeleid.....	187
2.2.7 Weerstandvermogen en Risicobeheersing	190
2.2.8 Omgevingswet	196
2.2.9 Duurzaamheid	205
2.2.10 Rechtmatigheid	221
Hoofdstuk 3: Financieel	225
3.1 Overzicht van baten en lasten	226
3.2 Uitgangspunten van de ramingen.....	228
3.3 Financiële positie	230
3.3.1 Financiële gevolgen bestaand beleid	230
3.3.2 Overzicht geraamde incidentele baten en lasten.....	231
3.3.3 Investerings	249
3.3.4 Reserves en voorzieningen	250
3.3.5 Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen	251
3.3.6 Algemene baten en lasten	251
3.3.7 EMU-saldo	254

Vaststellingsbesluit begroting 2024 - 2027	255
Bijlagen.....	260
0. Leeswijzer.....	261
1. Conversietabel programma's / Taakvelden / Producten.....	266
2. Lasten en baten per taakveld	279
3. Investeringsplannen 2024.....	360
4. Reserves en voorzieningen 2024-2027	364
5. Algemene uitkering 2024-2027.....	400
6. Toelichting verbonden partijen (gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen)	406
7. Onderzoeken 213A.....	455
8. Lijst van afkortingen	456

AANBIEDING

Landgraaf, 9 november 2024

Aan de gemeenteraad van Landgraaf

Conform artikel 190 Gemeentewet bieden wij u hierbij de programmabegroting 2024 aan.
De begroting omvat tevens de meerjarenramingen 2025 tot en met 2027.

Wij stellen u voor deze begroting vast te stellen.

Burgemeester en wethouders van Landgraaf,
de secretaris,

de burgemeester,

SAMENVATTING

Samenvatting

Voor u ligt de ontwerpprogrammabegroting 2024 en meerjarenraming 2025–2027. Dankzij de enorme geraamde toename in de Rijksuitgaven in de jaren 2023 tot en met 2025 konden wij al in de begroting 2023 behoorlijke financiële ruimte voor nieuw beleid aan u presenteren. Omdat we echter zagen dat die enorme toename van de algemene uitkering in 2026 omsloeg in een zeer grote afname, het zogeheten ravijn, hebben wij u vorig jaar in de ontwerpbegroting 2023 voorgesteld grote bedragen te storten in onze reserves. Dit had tot gevolg dat de algemene reserve op basis van de ramingen in de begroting 2023 zou oplopen tot meer dan € 30 miljoen in 2026.

Het is mede dankzij die behoedzaamheid dat wij nu in nieuwe ontwerpbegroting 2024, zoals ook al verwacht in de kadernota 2024, opnieuw en ondanks het ravijnjaar 2026 ruim nieuw beleid kunnen opnemen in deze begroting. Bijna € 1,2 miljoen aan structureel nieuw beleid, ruim meer dan € 5 miljoen aan incidenteel nieuw beleid dat we dekken uit reserves en een totaal aan nieuwe investeringsuitgaven, bovenop de vaste investeringen voor riolen en onderhoudsplannen (MOP MIP), van circa € 5,8 miljoen.

De grootste post voor nieuw beleid betreft het extra budget voor groenonderhoud dat we structureel verhogen met een bedrag vanaf 2024 oplopend tot ruim € 800 duizend in 2027. Maar ook de structurele dekking voor de extra capaciteit voor communicatie en de participatiecoach zijn nu geborgd in deze begroting.

We hebben een aantal voorstellen voor nieuw beleid slechts incidenteel gedekt. Voorbeelden hiervan zijn het versterken van het vrijwilligersbeleid vanuit de participatiewet en het tijdelijk versterken van de capaciteit voor de doorvoering van de omgevingswet. Incidenteel beleid dat eenvoudigweg stopt na wegvallen van de dekking maar ook incidenteel gefinancierd beleid dat bij bewezen effectiviteit in aanmerking **kan** komen voor structurele dekking. Van structurele dekking van dit nieuwe incidentele beleid is dus geen sprake. We gaan dit incidenteel gefinancierde beleid dat in aanmerking komt voor continuering in 2024 evalueren op effectiviteit. Dit beleid is daarom ook opgenomen in het onderzoeksplan 213A. Eenvoudig gezegd levert dit nieuwe beleid dat op wat we verwachten? Pas als aan deze voorwaarde is voldaan **én** er is structurele financiële ruimte voor continuering zullen wij de raad een nieuw voorstel doen voor structurele dekking. Aan het nieuwe beleid dat we opgenomen hebben in deze begroting 2024 zit dus een harde einddatum en dit is onvoorwaardelijk.

Op investeringsgebied hebben we naast de vaste investeringsbedragen die we nagenoeg ieder jaar opnemen zoals o.a. verkeersveiligheid (€ 242 duizend) , transformatie (€ 2,4 miljoen), vervanging wegen (€ 714 duizend) en LED OV armaturen (€ 278 duizend) en OV masten (€ 295 duizend) ook investeringsbedragen opgenomen voor de vervanging van het elektronisch starthek van de BMX baan (€ 42 duizend) en de vervanging van de toplaat (€ 73 duizend).

In hoofdstuk 1 maar ook in het programmaplan zelf kunt u exact teruglezen wat het in deze begroting opgenomen nieuwe beleid is. We hebben daartoe voor het eerst ook tekstueel in het programmaplan per programma een duidelijke scheiding aangebracht tussen staand beleid en nieuw beleid.

De financiële positie is op dit moment nog aan de maat. De kleine weerstandsratio daalt weliswaar naar 2027 maar blijft nog boven de signaleringsgrens 1. Wel is opvallend dat onze solvabiliteit, dat is het aandeel van het eigen vermogen ten opzichte van het totaal vermogen, afnemend is. Dit is een direct gevolg van de noodzakelijke grote lening die we in 2023 hebben afgesloten voor de bouw van het Eijkhagencollege. Dat betekent ook dat de rentelasten als aandeel in de exploitatie toenemen. In een tijd van stijgende rentes iets dat we goed moeten bewaken.

Grootste aandachtspunt op financieel gebied zijn de aanwezige ramingsrisico's die nog niet gedekt zijn in deze begroting. Dit betreft onder meer de herverdeling van het gemeentefonds, de effecten van het Zorgakkoord maar ook de structurele energielasten die nog niet in deze begroting zitten. Een deel daarvan komt op en is inmiddels opgekomen¹. We kunnen deze risico's zo blijkt uit de weerstandsratio incidenteel zonder probleem opvangen maar voor de structurele dekking moeten we in voorkomend geval andere oplossingen zoeken. Het is juist daarom dat we de structurele stelpost loon- en prijscompensatie, de ramingsruimte BTW compensatie en de structurele storting in de algemene reserve absoluut in stand moeten houden in deze begroting.

¹ Het risico bijdrage PIT blijkt eind september 2023 daadwerkelijk op te komen. Cijfermatig is dat nog niet verwerkt in deze begroting. Dat was niet meer mogelijk.

HOOFDSTUK 1: VAN KADERNOTA NAAR BEGROTING

1.1 Ontwikkeling begrotingsaldo

In dit deel van hoofdstuk 1 leggen we uit hoe we van de meerjarige raming 2024 tot en met 2026 zoals opgenomen in de primitieve begroting 2023 komen tot het geprognosticeerde saldo in deze ontwerpbegroting 2024 en de meerjarig geraamde saldi 2025 tot en met 2027. Tevens presenteren we het nieuwe beleid dat we geborgd hebben in deze begroting. Het nieuw beleid geprioriteerd in de door de raad vastgestelde kadernota 2024.

1.1.1 Meerjarenraming primitieve begroting

Startpunt van de nieuwe ramingen in deze ontwerpbegroting zijn de 'oude' ramingen zoals die aan de raad zijn gepresenteerd en door de raad zijn vastgesteld in de primitieve begroting 2023 en meerjarenraming 2024–2026.

(cijfers x € 1.000)

Formeel saldo begroting 2023 en meerjarenraming 2024–2026	2023	2024	2025	2026
Meerjarensaldo na dekking nieuw beleid	5.446	3.560	1.846	0
Resterend saldo te storten in de algemene reserve	5.466	3.560	1.846	0
Formeel meerjarensaldo	0	0	0	0

Tabel 1

Primair vanwege de enorme groei van de Accres Relevante Uitgaven (ARU) van het Rijk in de Rijksbegroting 2023 en daardoor de enorme toename van de algemene uitkering in 2023 en 2025 veranderde het formeel meerjarensaldo² in de programmabegroting 2023 en meerjarenraming 2024–2026 naar een plussaldo van circa € 5,4 miljoen aflopend naar een nieuw evenwicht in 2026. Dit was dus het 'overschot' na de structurele dekking voor nieuw beleid ter hoogte van € 1,6 – € 1,7 miljoen. Door deze grote plussaldi in de jaren 2023 tot en met 2025 – alles bij elkaar bijna € 11 miljoen – te storten in de algemene reserve³ resteerde in het boekwerk van de programmabegroting 2023 en meerjarenraming 2024–2026 een gepresenteerd meerjarig formeel evenwicht van € 0 over alle jaren. Dit zorgde echter tevens voor een enorme toename van de algemene reserve die op basis van de geplande stortingen vanaf 2025 zelfs boven de € 30 miljoen uit zou komen.

² Het formeel saldo is het saldo van alle baten en alle lasten. Dit betreft dus de structurele én de incidentele baten en lasten. Zijn de totale baten hoger dan de totale lasten dan is sprake van een positief saldo. Zijn de totale baten lager dan de totale lasten dan is sprake van een negatief saldo.

³ Voor 2023 gebruikten we voor overschotten die direct voortkwamen uit de algemene uitkering de egaliseringsreserve algemene uitkering. Die reserve hebben we op advies van de provincie afgeschaft maar met ingang van deze begroting opnieuw ingevoerd.

(cijfers x € 1.000)

Structureel en reëel saldo begroting 2023 en meerjarenraming 2024–2026	2023	2024	2025	2026
Formeel meerjarensaldo begroting 2023 en meerjarenraming 2024–2026	0	0	0	0
Eenmalige baten	6.695	1.448	47	1.326
Eenmalige lasten	8.444	7.630	7.153	699
Structureel en reëel meerjarensaldo	1.749	6.182	7.106	-627

Tabel 2

Na eliminatie van de incidentele baten en de incidentele lasten bleek dat het positieve structurele evenwicht in de periode 2023–2025 niet meer afliep maar juist toenam tot het enorme structurele plussaldo⁴ van circa € 7,1 miljoen in 2025. Dit door de hogere incidentele lasten in de jaren 2023, 2024 en 2025. In het laatste jaar 2026 viel het structurele saldo door de afname van de algemene uitkering⁵ in een ravijn van bijna € 8 miljoen ten opzichte van 2025 hetgeen tot een structureel negatief saldo leidde van € 627 miljoen.

Het was dit zogeheten ravijnjaar 2026 wat ons noodzaakte de raad te adviseren terughoudendheid te betrachten met de dekking van nieuw beleid en daarmee een groot deel van het structurele plussaldo in de jaren 2023–2025 vooralsnog te reserveren.

1.1.2 Meerjarenraming Kadernota 2024

In het voorjaar hebben wij een geactualiseerde meerjarenraming 2024–2027 gepresenteerd in de kadernota 2024 opgebouwd, vanuit de formele meerjarenraming 2024–2026 uit de begroting 2023, zoals hiervoor gepresenteerd en alle op dat moment bekende en in te schatten autonome ontwikkelingen waaronder de Voorjaarsnota. Dit noodzaakte tot autonome bijraming op enkele grote posten in de begroting. De nieuwe prognose van het formele saldo 2024 en meerjarenraming 2025–2027 was in de kadernota als volgt:

(cijfers x € 1.000)

Formeel saldo 2024–2027 Kadernota 2024	2024	2025	2026	2027
Totaal saldi na verwerking autonome ontwikkelingen	-1.943	-912	1.087	1.535
Herstellen structurele storting in de algemene reserve (beleidskeuze)			-750	-750
Egaliseren budgettair saldo via algemene reserve	2.693	1.662	413	-35
Geprognosticeerd saldo voor nieuw beleid	750	750	750	750

Tabel 3

⁴ De algemene uitkering is naar aard een structurele baat. Ook indien in een later jaar de uitkering veel lager is, dan nog blijft de beoordeling van de structurele en incidentele baten en lasten een structurele baat in het voorgaande jaar!

⁵ De algemene uitkering is in de toepassing van de definitie structureel of incidenteel een structureel dekkingsmiddel. Ook als het een jaar later lager is dan het jaar daarvoor.

Ondanks verdergaande groei van de algemene uitkering in de Voorjaarsnota 2023 bleek dat we na verwerking van alle bij de kadernota bekende autonome ontwikkelingen toch een formeel tekort verwachtten van circa € 1,9 miljoen in 2024 en € 912 duizend in 2025. Dit was geen verrassing want het overgrote deel van de groei van de algemene uitkering betrof immers loon en prijscompensatie. Groei, die we meer dan volledig nodig blijken te hebben om alle op loon- en prijsstijgingen gebaseerde autonome ontwikkelingen af te dekken.

Maar omdat we in 2023, zoals u ook hiervoor hebt kunnen lezen, een groot deel van het overschot aan algemene uitkering meerjarig stortten in de algemene reserve, konden wij de raad bij de kadernota 2024 toch, door verlaging van die eerder geplande stortingen in de jaren 2024 en 2025, een verwacht formeel overschot presenteren voor nieuw beleid van structureel circa € 750 duizend.

Deze vooralsnog indicatieve ruimte plaatste de ruimtevragen van nieuw beleid, samengevat in het Beleidsalternatievenplan (BAP)⁶ en het door het College gegeven adviesvoorstel voor het richtingendebat in het juiste financiële meerjarenperspectief. We hebben daarbij zoals ieder jaar benadrukt dat er altijd ontwikkelingen zijn na de kadernota. Ontwikkelingen die noodzaken tot enige behoedzaamheid met betrekking tot de gepresenteerde cijfers in de kadernota en het beklemmen van nog aanwezige ruimte.

1.1.3 Ontwikkelingen na Kadernota

Na vaststelling van de Kadernota en voor het definitief opstellen van de nieuwe ontwerpbegroting zijn er altijd (autonome) ontwikkelingen die van invloed zijn op de financiële ramingen. We nemen immers in de kadernota alleen de grote autonome ontwikkelingen op. Een ieder jaar terugkerende ontwikkeling na kadernota, betreft de (her)beoordeling op juistheid, volledigheid en realiteit van alle niet in de kadernota meegenomen meerjarenbudgetten onder de noemer bijstelling richtbudgetten. De directe gevolgen van die herbeoordeling vertalen we in de bijstelling van de richtbudgetten. Ook komen er, zoals ieder jaar correcties voor op de in de kadernota gepresenteerde voorlopige cijfers, waaronder de bijstelling van de kapitaallasten, maar ook altijd enige cijfermatige correcties die zowel voor- als nadelig kunnen zijn. Dat is ook dit jaar wederom het geval. In onderstaande tabel treft u alle bijstellingen en correcties aan, die we na kadernota hebben vastgesteld.

Enkele opvallende bijstellingen betreft de eerder opkomende rentelasten⁷ Eijkhagencollege, die het gevolg zijn van het feit dat hier sprake is van projectfinanciering⁸ waarbij we de benodigde geldlening inmiddels hebben aangetrokken vanwege de stijgende marktrente. Ook zorgt de gestegen rente op de kapitaalmarkt voor een autonome bijraming van de geraamde rentelasten op de kortlopende leningen.

⁶ Dit BAP betreft de bijlagen met kaarten van de Kadernota.

⁷ Dankzij dekking in 2024 en 2025 door middel van de nog stelpost Onderwijshuisvesting (2x € 400 duizend) en lagere storting in algemene reserve (2x € 300 duizend) beperkt de bijstelling zich tot circa € 200 duizend structureel.

⁸ Bij projectfinanciering worden de rentelasten van een lening niet opgenomen in de zogeheten totaalfinanciering maar één-op-één gekoppeld aan het project waarvoor die lening is aangetrokken.

(cijfers x € 1.000)

Ontwikkelingen na kadernota inbegrepen	2024	2025	2026	2027
bijstelling richtbudgetten				
Neerwaartse bijstelling dividendopbrengst AO o.b.v. advies Provincie	-154,37	-53,41	-54,91	-59,19
Raming legesopbrengsten herstraatwerkzaamheden structureel	100,00	100,00	100,00	100,00
Correctie van vanaf oude begroting 2021-2024 ten onrechte verlaagde raming lasten VVE-voorschoolse voorziening peuters (de baat in de vorm van de te ontvangen decentralisatie-uitkering is wel structureel geraamd).	-50,00	-50,00	-50,00	-50,00
Correctie structureel bijramen uitvoeringskosten ISD BOL i.v.m.niet juist verwerkt administratief ontzorgen MOB (€ 33.356) + 0,5 fte uitvoering Welsun voor 2024-2025 (ruim € 44 duizend)	-74,93	-76,62	-34,36	-34,36
Bijstelling AO Indexering prof. welzijnsorganisaties en - verenigingen t.o.v. AO Kadernota 2024.	-159,65	-157,16	-125,41	-139,80
Bijstelling raming Rentepercentage voor kortlopende geldlening (wegens rentestijging markt)	-185,00	-185,00	-185,00	-185,00
Bijstelling budgettair effect lasten Raad, college en voormalige wethouders	-16,17	-22,57	-32,61	-74,48
Bijstelling n.a.v. vervroegde start raming kapitaallasten Eijkhagencollege vanwege vervroegd aangaan geldlening i.v.m. stijgende marktrente i.c.m. projectfinanciering en gedeeltelijke dekking.	-200,00	-200,00	-212,32	-201,85
Kleine ruimtevragen Kadernota 2024 te verwerken in de mutaties richtbudgetten	-38,00	-28,00	-28,00	-28,00
Correctie niet in 'oude' meerjarenschijven verwerkte salarislasten van 2 ontwikkelcoaches MOB	-109,35	-118,65	-101,46	-111,35
Ramen GR Zorg en Veiligheidshuis Parkstad inb doorwerking bijstelling 2023 naar 2024 e.v. jaren (€ 34.000)	-86,00	-99,00	-115,00	-131,00
Bijstelling voordeliger effect ontwikkeling OZB t.o.v. AO in Kadernota 2024	180,74	196,39	209,60	237,49
Correctie in 'oude' meerjarenschijven 2023-2026 in de algemene reserve gestort budgettair voordeel van baten minus lasten BUIG, uitvoeringskosten ISD BOL en kleine uitk.regelingen.	344,00	331,00	300,00	300,00
Bijstelling raming kapitaallasten & diverse kleinere concernposten.	-195,48	-223,12	-240,67	-96,74
Totaal saldo	-644,20	-586,15	-570,13	-474,28

Tabel 4

Een andere autonome bijstelling betreft de neerwaartse bijstelling van het geraamde dividend onder andere van de BNG. We volgen hier één-op-één het advies van de provincie ten aanzien van de neerwaartse bijstelling te verwachten dividend per aandeel. Gelukkig zijn er ook een aantal meevallers als ontwikkeling te melden waaronder een positieve correctie op de verwachte opbrengst gemeentelijke belastingen en een correctie van een eerder in de algemene reserve gestort budgettair voordeel BUIG, dat nu voordelig uitpakt voor de exploitatieraming maar uiteraard dan wel nadelig voor de reservepositie. We ramen nu ook de verwachte legesopbrengsten als gevolg van herbestratingswerkzaamheden. Ondanks deze plusposten is onder aan de streep toch sprake van een verslechtering van de meerjarencijfers zoals bij de kadernota gepresenteerd. Het betreft deze deels voorzienbare ontwikkeling, die ons bij een kadernota telkens dwingt tot het achter de hand houden van een aantal bij de begroting in te zetten dekkingsmogelijkheden.

1.1.4 Beleidskeuzes Kadernota 2024

We hebben de raad, in de kadernota gebaseerd op de voorlopige ramingen, een prioriteringsadvies gegeven voor het op te nemen nieuwe beleid in de begroting 2024, uitgaande van het te verwachten positieve saldo van € 750 duizend. Daarnaast hebben we u voorgesteld enkele nieuwe beleidsalternatieven te dekken ten laste van de stelpost loon- en prijscompensatie. Ook zijn enkele beleidsalternatieven niet meerjarig vastgesteld maar slechts incidenteel gedekt ten laste van de algemene reserve of transformatiereserve. Deze beleidsalternatieven hebben een duidelijke en onvoorwaardelijke einddatum. Dat maakt dat er geen sprake is van structurele dekking. Zonder een nieuw besluit van de raad is er dus geen dekking voor dit nieuwe beleidsalternatief. Achtereenvolgens lichten we per dekkingssoort de beleidsalternatieven die nu opgenomen zijn in deze ontwerpbegroting toe.

Nieuw beleid ten laste van de verwachte structurele ruimte in de exploitatie

Onderstaande ruimtevragen voor nieuw beleid hebben wij de raad in de Kadernota 2024 voorgesteld te dekken ten laste van de bij de kadernota geprognosticeerde € 750 duizend structurele ruimte voor nieuw beleid. Onder aan de streep resteert een kleine overschrijding van de bij de kadernota gepresenteerde ruimte met circa € 38 duizend oplopend tot circa € 61 duizend in 2027. We hebben deze beleidsalternatieven als nieuw beleid opgenomen in deze ontwerpbegroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027.

(cijfers x € 1.000)

Nieuw beleid structureel in de begroting		2024	2025	2026	2027
t.i.v. de beschikbare ruimte in exploitatie					
RVC-exp 01	Uitbreiding tegemoetkoming in aanvullende collectieve ziektekostenverzekering Zuid-Limburg VGZ ISD BOL	-30	-30	-30	-30
RVC-exp 20	Bijraming budget openbaar groen en reiniging Centra A, buitengebied C, overig areaal niveau B	-500	-500	-500	-500
RVC-exp 24	Formatie Team Communicatie	-134	-139	-142	-146
RVC-exp 25	Structureel maken 1 fte functie participatiecoach MOB	-79	-82	-85	-87
RVC-exp 26	Formatie services	-45	-46	-47	-48
Totaal per saldo		-788	-797	-804	-811

Tabel 5

Nieuw beleid ten laste van de structurele stelpost loon- en prijscompensatie

In de door de raad vastgestelde kadernota hebben wij de raad tevens voorgesteld een aantal alternatieven voor nieuw beleid te dekken ten laste van de relatief ruime structurele stelpost loon- en prijscompensatie. Dit omdat de vraag in meer of mindere mate het gevolg was van loon- en prijsstijging. Een ruime structurele stelpost die we in de begroting 2023 hebben ingesteld ter opvang van nog niet in te schatten structurele doorwerking van gestegen lasten als gevolg van inflatie. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de energielasten en het wegonderhoud. De onderstaande ruimte vragende beleidsalternatieven, die eveneens als nieuw beleid zijn opgenomen in deze ontwerpbegroting, zijn gedekt ten laste van deze stelpost.

(cijfers x € 1.000)

Nieuw beleid structureel in de begroting		2024	2025	2026	2027
t.l.v. structurele stelpost loon- en prijscompensatie					
RVC-exp k03	Budgetsubsidie Consuminderhuis	-5	-5	-5	-5
RVC-exp k04	Struct. Jaarl. Verhoging leerlingenvervoer bewegingsonderwijs SBO De Wissel	-10	-11	-11	-12
RVC-exp k05	Voorzieningenwijzer	-6	-6	-6	-6
RVC-exp 20	Loon en prijs deel budget openbaar groen en reiniging Centra A, buitengebied C, overig areaal niveau B	-121	-186	-249	-313
Totaal t.l.v. stelpost L&P		-142	-208	-271	-336

Tabel 6

Nieuw beleid meegenomen in de bijstelling van de richtbudgetten

De financiële impact van een deel van de in de kadernota opgenomen ruimtevragen voor nieuw beleid was dusdanig klein of was bij nader inzien autonoom van karakter, dat we u al bij de kadernota voorgesteld hebben deze saldi, samen met de enige ruimtecreatie 'RCC-exp 01 Verlaging exploitatiebijdrage aan beheersstichting Park Ter Waerden' als gedeeltelijke dekking, mee te nemen in de jaarlijkse bijstelling van de richtbudgetten⁹. Dit betrof de onderstaande ruimtevragen. In tabel 4 zijn de financiële gevolgen hiervan al meegenomen.

(cijfers x € 1.000)

Nieuw beleid mee te nemen in bijstelling richtbudgetten		2024	2025	2026	2027
RVC-exp k02	Budget incidentele culturele activiteiten	-10	-10	-10	-10
RVC-exp k06	Verkiezingsborden	-12	-2	-2	-2
RVC-exp 04	Structurele jaarlijkse verhoging bewegingsonderwijs (AO)	-21	-22	-22	-23
RVC-exp 05	Structurele jaarlijkse verhoging leerlingenvervoer bewegingsonderwijs (AO)	-16	-16	-17	-17
RVC-exp 22	Aanpak wortelopdruk	-16	-16	-16	-16
RCC-exp 01	Verlaging exploitatiebijdrage aan beheersstichting Park Ter Waerden	39	39	39	39
Totaal per saldo		-36	-27	-28	-29

Tabel 7

Nieuw beleid ten laste van reserves

In de kadernota 2024 hebben wij de raad ook voorgesteld bij een aantal alternatieven voor nieuw beleid een onvoorwaardelijke einddatum te bepalen. Dit omdat we van mening zijn dat dit beleid zich eerst moet bewijzen alvorens we de raad vragen te besluiten hiervoor een structurele dekking aan te gaan. Dit beleid stopt dus onvoorwaardelijk op de einddatum. Daar waar slechts voor een jaar budget is opgenomen loopt dit beleid ook al in 2023 hetgeen evaluatie van dit beleid in 2024 mogelijk maakt.

⁹ In de Kadernota is voorgesteld 'RVC-expl 04 en RVC-exp 05' te dekken ten laste van de ruimtecreatie 'Verlaging exploitatiebijdrage aan beheersstichting Park Ter Waerden'. Aangezien die ruimtecreatie ook verwerkt is ten laste van de richtbudgetten maken deze ruimtevragen deel uit van deze tabel.

(cijfers x € 1.000)

Nieuw beleid incidenteel in de begroting t.l.v. reserves		2024	2025	2026	2027
RVC-exp 02	Versterken vrijwilligersbeleid vanuit de participatiewet	-223	-232		
RVC-exp 07	Continuering project Vebego participatie@work	-70	-45		
RVC-exp 11	Gebiedsaanpak Smart Mobiltiy	-40			
RVC-exp 13	Werkbudget Vrijetijdseconomie & Evenementen	-90			
RVC-exp 14	Capaciteit Omgevingswet (t.l.v. reserve transformatie)	-287	-298		
RVC-exp 15	Voeden Reserve Transformatie	-3.400			
RVC-exp 16	Werkbudget ruimtelijke ontwikkeling	-100	-100		
RVC-exp 17	Regionale Economische Samenwerking	-60	-60		
RVC-exp 18	Vervanging elementverharding	-50	-50		
RVC-exp 23	Voortzetting Praktech	-100			
	Subtotaal t.l.v. algemene reserve	-4.320	-685		
	Subtotaal t.l.v. reserve transformatie	-100	-100		
	Totaal t.l.v. reserves	-4.420	-785		

Tabel 8

Het incidenteel gefinancierde beleid maakt deel uit van het onderzoeksplan 213A. In 2024 zullen daarom de gebiedsaanpak Smart Mobility, het beleid vrije tijd en evenementen en Praktech geëvalueerd worden. Op basis van de uitkomst van die evaluatie zullen we beoordelen of hernieuwde en zo nodig structurele financiering wenselijk is. Het is vervolgens aan de raad om op basis van de integrale afweging van alle dan voorliggende beleidsalternatieven en de beschikbare financiële ruimte te bepalen of voortzetting van de financiering gewenst is.

Omdat de dekking van dit beleid in deze begroting ten laste van de reserves gaat heeft dit geen impact op het exploitatiesaldo van de begroting, maar uiteraard wel op onze reservepositie.

Nieuw beleid ten laste van de beschikbare ruimte voor kapitaallasten

Naast nieuw beleid dat direct gedekt wordt uit de eventuele ruimte in de exploitatie, eventuele stelposten of reserves hebben we ook nieuw beleid dat als investering kan worden aangemerkt. De lasten van een investering – de zogenaamde kapitaallasten – worden voor de duur van de afschrijvingstermijn in de exploitatie opgenomen. Jaarlijks houden we in de ramingen al rekening met voldoende ruimte voor die kapitaallasten. Mits we met het totaal aan investeringen binnen die ruimte blijven hoeven we dus geen aanvullende dekking te zoeken, voor de kapitaallasten die het gevolg zijn van die investeringen.

We hebben naast de investeringslijst programma's en bedrijfsvoering nog een tweetal andersoortige investeringsuitgaven. De kapitaallasten die het gevolg zijn van de jaarlijkse investeringen in de riolen worden verwerkt in het tarief voor de rioolheffing en worden dus gedekt door de geraamde rioolheffingsopbrengsten. De jaarlijkse investeringen in de riolen zijn gebaseerd op het actuele watertakenplan dat al door de raad op 6 juli 2023 is vastgesteld. Daarmee zijn die kapitaallasten autonoom. We beschouwen dit daarom niet meer als nieuw beleid.

We zijn verplicht om de benodigde investeringen in onze accommodaties, gebaseerd op de actuele Meerjaren Onderhouds- (MOP) en Investeringsplannen (MIP) apart op te nemen in de begroting. De raad heeft deze plannen al vastgesteld. De hieruit voortkomende kapitaallasten zijn daarom ook verwerkt in

deze begroting 2024 en meerjarenraming 2025–2027. We beschouwen ook deze autonome lasten daarom niet als nieuw beleid.

Alles bij elkaar autoriseert u als raad het college bij vaststelling van deze begroting tot het doen van nieuwe investeringsuitgaven met een totaal van circa € 5,8 miljoen inclusief BTW bestaande uit € 5,1 miljoen aan programma-investeringen en € 699 duizend aan bedrijfsvoeringinvesteringen¹⁰.

(cijfers x € 1.000)

Nieuw beleid Investerings 2024		Uitgave krediet	2024	2025	2026	2027
RVC-inv 01	Vervanging toplaag BMX-baan	-73	0	-7	-7	-7
RVC-inv 02	Vervanging elektronisch starthek	-42	0	-2	-2	-2
RVC-inv 03	Aanleg ledverlichting beachveld Park Heigank	-61	0	-4	-4	-4
RVC-inv 04	Vervanging inventaris sportzaal Hoefveld	-36	0	-3	-3	-3
RVC-inv 05	Reconstructieprojecten GVVP - ruggengraat	-847	0	-24	-24	-24
RVC-inv 06	Verkeersveiligheidsprojecten	-242	0	-7	-7	-7
RVC-inv 07	Transformatie Investeringsbudget	-2.420	0	-69	-69	-69
RVC-inv 08	Aanschaf accukluis	-64	0	-4	-4	-4
RVC-inv 09	Jaarlijks investeringsbedrag OV-armaturen naar LE	-278	0	-14	-14	-14
RVC-inv 10	Vervangingsinvestering wegen	-714	0	-20	-20	-20
RVC-inv 11	Vervangen OV-masten	-295	0	-7	-7	-7
RVC-inv 12	Stemhokjes verkiezingen	-31	0	-2	-2	-2
RVC-inv programma's	Subtotaal programma-investeringen:	-5.103	0	-163	-163	-163
RVC-inv bedrijfsvoering	Subtotaal bedrijfsvoeringsinvesteringen:	-699	0	-101	-101	-101
	Totaal	-5.802	0	-264	-264	-264

Tabel 9

In bijlage 3 van deze begroting staan alle investeringen 2024 verder uitgewerkt.

Nieuw beleid (nog) niet opgenomen in deze ontwerpbegroting

Niet alle in de kadernota opgenomen alternatieven voor nieuw beleid zijn opgenomen in deze ontwerpbegroting. Dat was en is gelet op de gelimiteerde ruimte voor nieuw beleid niet mogelijk. In de navolgende tabel treft u het overzicht aan van de **niet** in deze ontwerpbegroting opgenomen alternatieven voor nieuw beleid. Dit overzicht wijkt niet af van het adviesvoorstel dat we u hebben gegeven in de door de raad vastgestelde kadernota 2024 met uitzondering van 'RVR-exp 02 Deelname Witgoedregeling'. Die ruimtevraag hebben we niet opgenomen in deze ontwerpbegroting 2024 omdat deze ruimtevraag niet voldoende steun vond in de raad bij vaststelling van de kadernota 2024.

Hierbij maken we aanvullend nog de kanttekening dat ten aanzien van de (nog) niet in deze begroting opgenomen ruimtevraag 'RVR-exp 04 tot en met RVR-exp 07 Afschaffen hondenbelasting' de raad bij de kadernota nog geen definitief standpunt heeft ingenomen en pas bij de begrotingsbehandeling hierover de knoop wil doorhakken¹¹.

¹⁰ Let op dit zijn de bedragen inclusief BTW. In de kadernota stonden de bedragen exclusief BTW.

¹¹ De raad heeft daartoe de motie Hondenbelasting van de fractie PVV VVD CDA SP GL PvdA OPL EenLandgraaf unaniem aangenomen.

Reden om het college per motie te verzoeken bij de ontwerp-programmabegroting 2024 en meerjarenraming 2025–2027 inzicht te verschaffen in de verschillende mogelijkheden tot financiële dekking van het (gedeeltelijk) afschaffen van de hondenbelasting, hierbij inbegrepen de eventuele gevolgen daarvan op de meerjarige financiële positie.

(cijfers x € 1.000)

Nieuw beleid (nog) niet in deze begroting opgenomen		2024	2025	2026	2027
RVR-exp 01	Vergoening van onze centra (CDA)	-10	-10	-10	-10
RVR-exp 02	Deelname witgoedregeling (EenLandgraaf)	-1.200			
RVR-exp 03	Snellere schuldhelpverlening (SP)	-461	-166	-38	
RVR-exp 04	Afschaffen hondenbelasting (SP/ VVD / GBBL)	-428	-439	-448	-448
RVR-exp 05	Afschaffen hondenbelasting 1e hond (EenLandgraaf / OPL / VVD / CDA)	-317	-327	-337	-347
RVR-exp 06	Afschaffen hondenbelasting 1e en 2e hond (EenLandgraaf)	-393	-405	-417	-430
RVR-exp 07	Afschaffen hondenbelasting 1e hond over 3 jaren (GBBL / CDA)	-105	-216	-337	-347
RVC-exp k01	Onderhoud aan particuliere bomen in voortuinen	-7	-7	-7	-7
RVC-exp 03	Formatie Vitaliteit- en Opleidingen en Landgraaf Academie	-40	-76	-77	-79
RVC-exp 06	Onderzoeksbudget onderwijshuisvesting	-25	-25	-25	-25
RVC-exp 08	Kinderkledingpakketten	-128	-128	-128	-128
RVC-exp 09	Uitbreiding tegemoetkoming kosten maatschappelijke participatie ISD BOL - toevoeging budget voor internet	-285	-285	-285	-285
RVC-exp 10	Uitbreiding tegemoetkoming kosten maatschappelijke participatie ISD BOL - toevoeging budget voor benodigdheden	-68	-68	-68	-68
RVC-exp 12	Onderzoek baatbelasting, BIZ en reclamebelasting	-30	0	0	0
RVC-exp 19	Bijraming budget openbaar groen volledig niveau B meerkosten t.o.v. Wel opgenomen variant RVC20	-99	-99	-99	-109
Totaal per saldo		-2.780	-1.533	-1.864	-1.801

Tabel 10

Totaalsaldo nieuw beleid in de ontwerpbegroting 2024 en meerjarenraming 2025–2027

In de navolgende tabel vatten we de totale som aan nieuw beleid samen zodat de raad een goed overzicht heeft van het financiële totaal aan nieuw beleid in deze ontwerpbegroting.

(cijfers x € 1.000)

Totaal saldo nieuw beleid	Investerings uitgave	2024	2025	2026	2027
Nieuw beleid structureel in de begroting t.l.v. de beschikbare ruimte in exploitatie		-788	-797	-804	-811
Nieuw beleid structureel in de begroting mee te nemen in bijstelling richtbudgetten		-36	-27	-28	-29
Nieuw beleid structureel in de begroting t.l.v. structurele stelpost loon- en prijscompensatie		-142	-208	-271	-336
Nieuw beleid incidenteel in de begroting t.l.v. reserves		-4.420	-785	0	0
Nieuw beleid kapitaallasten investeringen programma's en bedrijfsvoering 2024	-5.802	0	-264	-264	-264
Totaal saldo nieuw beleid inclusief BTW Kapitaallasten		-5.386	-2.081	-1.367	-1.440

Tabel 11

Een structurele exploitatielast als gevolg van nieuw beleid van ruim € 1,4 miljoen vanaf 2027. De veel hogere lasten in 2024 en 2025 zijn een gevolg van het incidenteel nieuw beleid dat gedekt wordt uit de reserves.

1.2 Formeel en structureel meerjarig begrotingsaldo

In dit deel van hoofdstuk 1 presenteren we het formele meerjarensaldo opgebouwd vanuit het hiervoor gepresenteerde saldo van de kadernota, de ontwikkelingen na kadernota en het nieuwe beleid structureel gedekt ten laste van de exploitatie. Daarna geven we inzicht in het structurele meerjarenevenwicht. Dat doen we door uit het formele saldo de incidentele baten en incidentele lasten te elimineren.

1.2.1 Formeel begrotingsaldo 2024 en meerjarenraming 2025–2027 vóór sluitend maken

Tellen we het saldo van de kadernota, de ontwikkelingen na kadernota en de lasten van de ruimte vragen die gedekt moeten worden uit dit saldo, bij elkaar op dan resteert het formele saldo voor sluitend maken.

(cijfers x € 1.000)

Formeel saldo Begroting 2024 en meerjarenraming 2025–2027 voor sluitend maken	2024	2025	2026	2027
Formeel saldo 2024–2027 Kadernota 2024	750	750	750	750
Ontwikkelingen na kadernota inbegrepen	-644	-586	-570	-474
Nieuw beleid structureel in de begroting t.l.v. de beschikbare ruimte in exploitatie (excl. L&P en RB)	-788	-797	-804	-811
Totaal saldi	-683	-633	-624	-535

Tabel 12

We zien dat we een meerjarig formeel tekort hebben. Dat betekent dat we dekking moeten zoeken voor het formele tekort. Met een mogelijk formeel te dekken tekort houden we bij de kadernota ieder jaar opnieuw rekening. Het is daarom dat we bij die kadernota enkele structurele nog niet beklemd dekkingsposten achter de hand houden. Dit hebben we de raad ook transparant gecommuniceerd bij de kadernota. Posten die, we in de begroting kunnen inzetten, indien de cijfers van de kadernota bij de begroting minder goed uitvallen, maar ook posten ter dekking van eventueel nog niet in de begroting opgenomen nieuw beleid, dat bij de begrotingsbehandeling toch nog de steun heeft van de raad.

1.2.2 Formeel begrotingssaldo 2024 en meerjarenraming 2025–2027 na sluitend maken

We zetten als dekking voor het nog aanwezige tekort in:

- Een deel van de beschikbare structurele stelpost loon- en prijscompensatie 2023 ter hoogte van € 384 duizend in 2024 aflopend tot € 190 duizend in 2027. In deze stelpost resteert daarmee in de periode 2024–2027 nog structureel € 400 duizend;
- Een ophoging van de raming voorschot teruggave BTW compensatiefonds van € 200 duizend naar € 350 duizend. Dat is 50% van de maximaal te ramen baat¹²);
- Een verdergaande verlaging van de in de 'oude' meerjarenschijven 2024 en 2025 verwerkte aanvullende storting in de algemene reserve, respectievelijk verhoogde onttrekking aan de algemene reserve in 2026 en 2027 ter hoogte van de bedragen zoals opgenomen in onderstaande tabel.

¹² We mogen maximaal een teruggave ramen uit het BTW-Compensatiefonds ter hoogte van de laatste werkelijke teruggave. Die lag in 2022 rond de € 700 duizend. Er is geen enkele garantie dat we in 2024 wederom zo'n grote teruggave krijgen. Volledige raming van de ruimte is daarmee niet aan te bevelen.

(cijfers x € 1.000)

Formeel saldo Begroting 2024 en meerjarenraming 2025–2027 na sluitend maken	2024	2025	2026	2027
Formeel saldo 2024–2027 Kadernota 2024 vóór sluitend maken	-683	-633	-624	-535
Aframen deel restant doorwerking stelpost loon- en prijscompensatie 2023 naar €400 duizend.	384	318	254	190
Verhogen voorschot BTW compensatiefonds van €200 duizend naar €350 duizend.	150	150	150	150
Mutaties stortingen (2024+2025) en onttrekkingen (2026+2027) algemene reserve	149	166	220	196
Totaal saldi	0	0	0	0

Tabel 13

Na inzet van deze dekkingsposten resteert een meerjarig formeel evenwicht van baten en lasten.

1.2.3 Structureel en reëel begrotingsaldo 2023–2026

De Provincie stelt als toezichthouder hoge eisen aan het evenwicht in het exploitatiesaldo. Het exploitatiesaldo in de nieuwe begroting dient meerjarig **structureel** en reëel in evenwicht te zijn. Daarmee wordt bedoeld dat de **structurele** lasten niet groter mogen zijn dan de **structurele** baten. Om te komen tot het structurele evenwicht dient het formele begrotingsaldo 2024–2027 daarom gecorrigeerd te worden voor de incidentele baten en de incidentele lasten. Het dan resterende saldo dient vanaf enig jaar en bij voorkeur in het eerste jaar groter te zijn dan nul.

Lukt dat niet in het eerste jaar dan dient uiterlijk in het laatste van de meerjarenraming dat structureel evenwicht bereikt te worden. Dat is de hoofdregel. Omdat we in de begroting 2023 structureel evenwicht hadden in het eerste jaar 2023¹³ geldt voor 2024 daarom de hoofdregel dat we of 2024 in evenwicht zijn of uiterlijk het laatste jaar 2027.

Elimineren we de incidentele baten en lasten uit het formele saldo, dan resteert het structureel saldo. Uit tabel 14 blijkt dat sprake is van structureel evenwicht met ingang van 2024.

(cijfers x € 1.000)

Structureel en reëel saldo begroting 2024 en meerjarenraming 2025–2027	2024	2025	2026	2027
Formeel meerjarensaldo begroting 2024 en meer	0	0	0	0
eenmalige baten	15.262	3.833	3.750	3.962
eenmalige lasten	16.959	11.233	2.524	4.373
Structureel en reëel meerjarensaldo (x €1000)	1.697	7.400	-1.226	411

Tabel 14

Opvallend zijn de grote omvang van incidentele baten en lasten in de jaren 2024 en 2025 en het negatieve saldo in 2026. De incidentele baten en lasten worden afzonderlijk toegelicht in Hoofdstuk 3 van deze begroting. Het gros van de incidentele posten betreft mutaties in de reserves.

Het ontbreken van structureel evenwicht in 2026 heeft alles te maken met het zogeheten ravijnjaar 2026. Door de enorme afname van de algemene uitkering in 2026 ten opzichte van voorgaande jaren slaat het grote positieve evenwicht in 2024 en 2025 om in een structureel tekort in 2026. Een structureel tekort dat in de begroting 2023 nog half zo groot was.

¹³ We hadden in de begroting 2022 pas structureel evenwicht vanaf 2025

Gelukkig slaat het evenwicht in 2027 weer om naar de positieve kant. Zonder groei van de algemene uitkering of reparatie van het ravijn door het Rijk lopen we dus in 2026 tegen een structureel tekort aan. Groei van de algemene uitkering is behoudens groei als gevolg van indexatie, vanwege het bevriezen van de trap op trap af systematiek tot en met 2026, niet te verwachten.

We hebben de gegevens uit de jaarlijkse septembercirculaire zoals te doen gebruikelijk niet verwerkt in de ontwerpbegroting. We nemen deze tegelijk mee met de nieuwe meicirculaire 2024, in aanloop naar de kadernota 2025, die voorjaar 2024 aan de raad wordt aangeboden.

1.3 Tarieven

Binnen de kaders van de wet heeft de gemeente enige beleidsvrijheid over de hoogte van de heffingen. Het coalitieconvenant vult deze beleidsvrijheid deels in. De opbrengsten van de gemeentelijke Onroerende Zaak Belasting volgt de reguliere indexatie. Die indexatie is in 2024 niet meer het prijs Bruto Binnenlands Produkt maar de gewogen index. De gewogen index is 4,2% in 2024¹⁴.

Met de ondernemers in de recreatieve sector is de afspraak gemaakt de tarieven slechts om de 2 jaar te indexeren. De laatste verhoging dateert uit 2022. Dit betekent dat we de tarieven voor 2024 verhogen met € 0,05 naar € 1,50 per persoon per overnachting. Ondernemers in de toeristenbranche zijn hierover per brief persoonlijk geïnformeerd. De salarissen zijn voor 2024 met 4,2% geïndexeerd. Dat is lager dan de loonvoet sector overheid in 2024 van 5,2%. Maar zoals ook al aangegeven in de kadernota 2024 was de werkelijke CAO in 2023 met gemiddeld 8% veel hoger dan de Loonvoetindex in 2023 van slechts 4%. Dit werkt structureel door. Reden waarom we de raming salarislasten meerjarig lager hebben geraamd dan de geprognosticeerde ontwikkeling loonvoet overheid.

Jaar	2023	2024	2025	2026	2027
Loonvoet overheid cf. meicirculaire 2023	4,0%	5,2%	5,8%	4,8%	4,2%
Indexering salarislasten in begroting 2024	8,0%	4,2%	4,1%	2,5%	2,5%

Tabel 15

Zouden we de loonvoet sector overheid vanaf 2024 als index opnemen dan moeten we zoals ook al aangegeven in de kadernota 2024 in 2027 rekening houden met nog een keer € 1,75 miljoen. structurele bijraming. Dat vinden we niet reëel. We hebben wel een risico hiervoor opgenomen.

Bij de rioolheffing en afvalstoffenheffing blijft het uitgangspunt 100% kostendekkendheid. Daardoor kan de tariefontwikkeling afwijken van de genoemde indexering. De tarieven OZB zoals opgenomen in de paragraaf lokale lasten en heffingen zijn vooralsnog indicatief omdat de definitieve WOZ-waarden pas in oktober beschikbaar komen. Bij de definitieve vaststelling van de verordeningen in december van dit jaar zijn de tarieven definitief.

Uit het jaarlijkse onderzoek naar de ontwikkeling van de gemeentelijke woonlasten (COELO)¹⁵ blijkt dat de gemeentelijke woonlasten in Landgraaf in 2023 voor een gemiddeld meerpersoonshuishouden met een eigen woning € 975¹⁶ zijn.

¹⁴ Bron meicirculaire 2023.

¹⁵ Centrum voor onderzoek van de economie van de lagere overheden.

¹⁶ In vergelijking met de andere verstedelijkte gemeenten valt op dat in 2023 de woonlasten in Beekdalen in de volle breedte hoger zijn dan in Landgraaf. Brunssum en Heerlen zijn in de volle breedte goedkoper. Kerkrade is voor de woningeigenaar iets goedkoper, maar voor de huurder opvallend duurder.

1.4 Financiële positie

Vast en verplicht onderdeel van iedere begroting en rekening is een analyse van de financiële positie van de gemeente aan de hand van tenminste de verplichte financiële BBV- indicatoren. Tot nu toe stond deze analyse alleen in de paragraaf 2.2 weerstandsvermogen en risicomanagement en deels in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 1 presenteerden we alleen de ontwikkeling van de algemene reserve en de kleine weerstandsratio. Om deze analyse meer aandacht te geven nemen we vanaf nu de BBV-financiële kengetallen aangevuld met de kleine weerstandsratio en de nieuwe ratio reserve versus omzet hier op. Voor de exacte definities van de verschillende kengetallen BBV en de historische ontwikkeling van deze kengetallen verwijzen we naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement.

De provincie deelt de kengetallen in drie categorieën in, maar geeft hier geen harde kwalificatie aan, omdat de normering een eigen gemeentelijke keuze is. Wel kan over het algemeen worden gesteld, dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest. De signaleringsnormen van de weerstandratio staan in onze eigen nota weerstandsvermogen en risicomanagement¹⁷.

Kengetal	2024	2025	2026	2027	Categorische indeling provincie		
					Cat.A	Cat.B	Cat.C
Netto schuldquote	74,5%	67,3%	71,9%	70,9%	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	64,2%	58,2%	63,1%	62,9%	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	26,7%	29,2%	28,2%	28,0%	>50%	20-50%	<20%
Grondexploitatie	2,9%	2,8%	2,9%	2,8%	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	1,2%	5,0%	-0,9%	0,3%	begr.pos.	begr.neutr.	begr. neg.
Belastingcapaciteit	101,2%	101,2%	101,2%	101,2%	<95%	95-105%	>105%
Kleine weerstandsratio (r)	1,5	1,8	1,5	1,2	2	2 > r > 1	1
Grote weerstandsratio (R)	3,3	3,6	3,0	2,5		>2	2
Ratio reserves versus omzet	7,9%	11,3%	10,8%	10,8%			

Tabel 16

De netto schuldquote valt nog steeds binnen de categorie A. Maar indien we dieper kijken naar de achterliggende cijfers van dit kengetal en de historische ontwikkeling¹⁸ dan valt direct op dat het aandeel van de leningen ten opzichte van de totale omzet in baten en lasten enorm is gestegen de afgelopen jaren. Dat betekent dat een steeds groter deel van onze bezittingen is gefinancierd met schulden oftewel vreemd vermogen. Dat blijkt ook uit de solvabiliteitsratio.

¹⁷ De indeling in categorie A categorie, categorie B of categorie C is daarin nog niet opgenomen. In de nieuwe nota gaan we dat wel doen om ook deze indicator op dezelfde wijze weer te geven als de verplichte BBV -kengetallen.

¹⁸ De historische ontwikkeling is te beoordelen in de tabel Kengetallen BBV zoals opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.

In 2023 is dit natuurlijk met name toe te rekenen aan het aantrekken van de miljoenenlening voor de bouw van het Eijkhagencollege. Consequentie hiervan is dat de rentelasten een groter deel uitmaken van onze exploitatie.

In een markt waarin deze rentelasten sterk stijgen kan dit natuurlijk een risico vormen. We hebben uiteraard de rente op de grote leningen lang vastgezet en de looptijden van de andere leningen gediversificeerd. In financiële zin hebben we de gevolgen van de stijgende rentes verwerkt in de ontwikkelingen na kadernota onder andere door meer rentelasten te ramen voor de kortlopende leningen en ook door de geraamde rentelasten voor de bouw van het Eijkhagencollege vanwege de vervroegd afgesloten geldlening noodgedwongen op te hogen.

De historische ontwikkeling is te beoordelen in de tabel Kengetallen BBV zoals opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.

We zien al sinds jaar en dag dat de omvang van de gronden in exploitatie zo klein is in Landgraaf dat dit in financiële zin geen groot risico vormt.

De structurele ruimte in de exploitatie is 2024 en 2025 positief maar dat is wat ons betreft schijn. Er is sprake van een positief evenwicht in 2024 en 2025 alleen omdat de algemene uitkering naar aard als structurele baat mag worden beschouwd. Die uitkering valt in 2026 echter in een ravijn waardoor er in 2026 een tekort is. Tel daarbij op dat er over de jaren 2024–2026 geen volumegroei is te verwachten (de trap-op-trap-af systematiek is op verzoek van de gemeenten bevroren) en zeker is dan dat zonder extra Rijksmiddelen in 2026 wij geen structureel evenwicht zullen hebben in 2026. Dit verklaart de door ons voorgestelde financiële terughoudendheid zowel in 2023 alsook in 2024, zeker nu we weten dat het Rijk – lees het nieuwe Kabinet – vroeg of laat moet gaan bezuinigen en er dus minder ruimte komt om aan de zorgen en wensen van de gemeenten tegemoet te komen. Hier speelt op de achtergrond tevens mee dat er momenteel nog een discussie loopt met de toezichthouder over de toetsing van de structurele en incidentele baten en lasten.

We zien ook dat er in vergelijking met het landelijk gemiddelde er geen ruimte lijkt te zijn voor het lokaal verhogen van de belastingen. Dat is en blijft echter een lokale afweging. In vergelijking met de andere Parkstadgemeenten zit Landgraaf in de middenmoot voor wat betreft lokale lasten¹⁹.

Met nadruk vragen wij aandacht voor de opgenomen meerjarige ramingsrisico's. Risico's die we, zo blijkt uit de weerstandsratio, in alle redelijkheid best een tijd kunnen opvangen met onze reserves. Een deel van de genoemde risico's vraagt echter, indien ze opkomen om structurele dekking. De tijdelijke dekking uit onze reserves verschaft ons slechts tijd om te zorgen voor ombuigingen. Veel van de geïnventariseerde risico's zijn structureel. Dat geldt o.a. voor de nog niet volledig doorgevoerde herverdeling van het gemeentefonds dat voor ons een structurele nadelige impact kan hebben van € 1,4 miljoen²⁰. Maar inmiddels weten we ook dat een deel van het risico R04 PIT gaat komen.

¹⁹ Zie het overzicht in de paragraaf lokale heffingen.

²⁰ De Onderzoeksagenda verdeling gemeentefonds is niet controversieel verklaard.

En ten aanzien van de structurele doorwerking van de enorm gestegen energielasten in 2022 en 2023 weten we dat het niet de vraag is of we structureel de pijn moeten pakken maar vooralsnog wanneer en in welke omvang²¹.

Met de mogelijke Rijksbezuinigingen die op dit moment nog in het Rijksbegrotingsvat zitten, de mogelijke structurele impact van een groot deel van de financiële risico's, het structurele tekort in 2026 dat niet door de jaren gedicht wordt door jaarlijkse volumegroei Gemeentefonds en tenslotte ook nog de lopende discussie met de toezichthouders over de definities in het achterhoofd, acht het college het vanuit verantwoord financieel beheer niet verantwoord aanvullend nieuw beleid op te nemen in deze ontwerpbegroting.

²¹ *Pas indien we zien dat de energiemarkt duurzaam weer in evenwicht is, is dekking van het dan nog aanwezige structurele nadeel reëel.*

1.5 Voorstel aan de raad

Voorstel aan de raad

Voorstel aan de raad is de programmabegroting 2024 en meerjarenraming 2025–2027 vast te stellen inbegrepen het nieuwe beleid zoals verwoord in deze begroting. Voor wat betreft het volledige en aan alle technische eisen voldoende voorstel verwijzen we naar het vaststellingsbesluit zoals opgenomen als laatste onderdeel van deze begroting.

HOOFDSTUK 2.1: PROGRAMMA'S

2.1.0 Programma 0 – Bestuur en Ondersteuning

Structuurgegevens

Portefeuillehouder(s):

R. de Boer, A. Schiffelers en C. Wilbach

Verantwoordelijke afdelingshoofden:

B. Hoevenagel (Griffie), J. Drummen (KCC), R. Dautzenberg (BCZ) en J. Smolenaars (P&C)

Programma Bestuur en Ondersteuning omvat de volgende taakvelden:

0.01 Bestuur

0.10 Mutaties reserves

0.20 Burgerzaken

0.30 Beheer overige gebouwen en gronden

0.40 Overhead

0.50 Treasury

0.61 OZB-woningen

0.62 OZB niet-woningen

0.63 Parkeerbelasting

0.64 Belastingen overig

0.70 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds

0.80 Overige baten en lasten

0.90 Vennootschapsbelasting (Vpb)

Samenvatting voortschrijdend beleid

Bestuur

We etaleren onze bestuurskracht op lokaal, regionaal en euregionaal niveau. Uitgangspunt is dat we de juiste dingen doen voor onze inwoners. Daarvoor spannen we ons elke dag lokaal in en werken we samen in de (Eu)regio. We nemen het initiatief en vervullen de rol van kartrekker bij verschillende projecten in Parkstad Limburg. Ook blijven we Landgraaf op de kaart zetten door problemen daadkrachtig aan te pakken en de organisatiekracht te versterken. Communicatief blijven we de samenleving informeren door de inzet van verschillende communicatiekanalen en –middelen en blijven we onze successen uitdragen. Daarnaast bevorderen we burger- en overheidsparticipatie bij de ontwikkelingen waarmee we aan de slag zijn.

Grensoverstijgende samenwerking & samenwerkingsverbanden

We nemen het initiatief om samen projecten te realiseren voor onze samenleving in de Euregio. Daarvoor werken we aan een intensievere samenwerking met Kreis Heinsberg en de daarbij behorende gemeenten, waaronder onze buurgemeente Übach-Palenberg en de relatie met de Städteregion Aachen. Dit doen we op de verschillende beleidsterreinen en overheidsniveaus. Daarvoor maken we optimaal gebruik van de aansluiting bij de Euregio Maas- Rijn Noord en de mogelijkheden om daarbij slim gebruik te maken van (Europese)subsidies. Daarnaast maken we ambtelijk en bestuurlijk proactief gebruik van de verschillende

samenwerkingsverbanden waarbij we zijn aangesloten zoals Parkstad Limburg, de VNG en de M50. Samen staan we sterker om thema's ook in Den Haag op de agenda te krijgen die er voor Landgraaf toe doen.

Personeel- en organisatie

We blijven werken aan het zijn van een aantrekkelijke werkgever. Dit doen we door het aanbieden van goede (secundaire)arbeidsvoorwaarden, een interactief inwerkprogramma, de Landgraaf Academie en het stimuleren van de vitaliteit van onze medewerkers. Daarnaast hebben we aandacht voor het investeren in de kennis en vaardigheden van onze medewerkers, door de inzet van trainingen, het volgen van opleidingen en het bieden van interne doorgroeimogelijkheden. Ook promoten we onszelf als werkgever bij de onderwijsinstellingen, bieden we actief stageopdrachten aan en maken we gebruik van moderne werving- en selectiemethodes, zoals de inzet van videofilmjes, waarbij we ook Landgraaf als werkgever promoten. We kijken actief vooruit met onze personeelsplanning en ondernemen acties om vrijkomende vacatureruimte, tijdig en passend bij de ontwikkeling van de organisatie en taken in te vullen. Dit is extra belangrijk met de huidige krapte op de arbeidsmarkt en de uitstroom van medewerkers die de pensioengerechtigde leeftijd behalen. Overige personeelsgerichte zaken zijn beschreven in de paragraaf bedrijfsvoering.

Burgerzaken

We zien een steeds verdergaande verschuiving van taken van de front-office naar de backoffice. Oorzaken hiervan zijn onder meer de verdergaande digitalisering, de toename van het aantal koppelingen en systeemoplossingen. Dit stelt ook andere eisen aan taken op het gebied van functioneel beheer. Hierdoor is het niet langer verantwoord om te verwachten, dat deze beheertaken op de vakafdeling kwalitatief afdoende kunnen worden uitgevoerd. Om voldoende inhoudelijke kwaliteit te kunnen blijven leveren is het belangrijk dat vanuit het lopende project 'professionalisering functioneel beheer', de geplande centralisering van deze taken zo spoedig mogelijk is afgerond. Verder zien we dat de toename van de vluchtelingenstroom, zijn weerslag heeft op de bedrijfsvoering bij Burgerzaken. De wet en regelgeving stelt namelijk hoge eisen aan de kwaliteit van een persoonsregistratie.

Verkiezingen

In 2024 vinden verkiezingen plaats van het Europees Parlement. En ook in de jaren 2026 en 2027 staat een reguliere verkiezing op de agenda. Een aantal zaken is van belang:

- Stemmen op papier zal ook de komende jaren de norm zijn. Elektronisch stemmen lijkt verder weg dan ooit. Dat betekent dat we de komende jaren nog steeds stemhokjes moeten gebruiken. Vervanging van de stemhokjes is voorbereid en zal naar verwachting vóór de verkiezingen van het Europees Parlement een feit zijn.
- Daarnaast zal vóór de Tweede Kamerverkiezingen in november 2023 het vernieuwde beleid over verkiezingsreclame van kracht worden. Onderdeel van dit beleid zijn de gemeentelijke verkiezingsborden. Naar aanleiding van de unaniem gesteunde motie daarvoor, zullen de nieuwe borden al worden ingezet bij de verkiezingen in 2023.
- Het telproces van de stemmen bij een (papieren) verkiezing is steeds lastiger uitvoerbaar. De vakvereniging NVVB heeft de Kamer en Kiesraad gevraagd om snel in te grijpen om het voor gemeenten ook voor de nabije toekomst nog werkbaar te houden. Feit is dat de manier waarop de verkiezingen in Nederland worden gehouden (met name het telproces en het niet meer toestaan van stemmachines/-computers) steeds meer druk legt op de formatie van Burgerzaken.

Werkzaamheden en taken van de griffie

De voornaamste taak van de griffie is het ondersteunen van de gemeenteraad. De griffie coördineert vergaderingen, stelt conceptagenda's op en plant bijeenkomsten om de raadsleden te assisteren in hun werkzaamheden. Als kenniscentrum voorziet zij raadsleden van advies en informatie om hen te ondersteunen bij het gebruik van de raadsinstrumenten en waarborgt zij de naleving van procedures, waardoor gestructureerde besluitvorming wordt bevorderd. Daarnaast stimuleert de griffie de communicatie tussen de gemeenteraad, de gemeentelijke organisatie en de burgers, door informatie vanuit de raad te publiceren en inspraakmomenten te organiseren.

Digitalisering van processen

De griffie is samen met het Bureau Informatiemanagement begonnen met de digitalisering van het raadsproces. Het belangrijkste doel van dit project is om de besluitvorming van de raad optimaal te ondersteunen, het nog transparanter te maken en het vooral eenvoudiger te maken om informatie proactief te delen. Hierbij worden alle vergaderstukken digitaal ondertekend, toegankelijk gemaakt, geanonimiseerd en gearchiveerd in Corsa. Hiervoor moeten de volgende doelen worden gerealiseerd:

- Volledige digitalisering van de raadsprocedure (inclusief commissies) in Corsa.
- Realisatie van een bij voorkeur tweewegkoppeling tussen Corsa (Recordmanagementapplicatie) en IBabs (digitaal vergaderplatform voor de raadsleden).
- Digitaal archiveren van de raadstukken in Corsa als afzonderlijk archief en per zaaktype.

Omgevingsanalyse

Kengetal historische ontwikkeling	Bron	2019	2020	2021	2022
Aantal verzonden raadsinformatiebrieven	IBABS	57	117	116	100
Aantal ingediende art. 37 brieven	Ingekomen stukken raad	21	35	55	45
Aantal gehouden Raadsinformatieavonden (RIA's)	Griffie	9	5	10	10
Aantal gehouden werkconferenties raad	Griffie	1	1	3	4
Aantal meldingen openbare ruimte		8.186	9.164	9.884	9.726
% meldingen telefoon t.o.v. totaal		48%	47%	45%	40%
% meldingen digitaal t.o.v. totaal		46%	50%	50%	52%
% Inhoudelijk afgehandelde klantvragen		59%	67%	69%	57%
Aantal klantcontacten KCC aan de loketten. (incl. loket ISD-BOL)	Qmatic	20.537	10.091	8.939	14.784
Aantal telefonische klantcontacten centrale KCC	Telefooncentrale	37.384	36.606	35.679	32.271
Aantal klantcontacten KCC via e-formulieren	Gem.website	13.990	11.920	13.335	17.298
Totaal aantal klantcontacten circa		71.911	58.617	57.953	64.356

Analyse historische ontwikkeling kengetallen

De toename van het aantal klantcontacten aan de balie is het gevolg van het opheffen van de coronamaatregelen. Zo konden mensen weer reizen, hetgeen leidde tot meer paspoortaanvragen, werd de tijdelijke maatregel tot verlengde geldigheid van rijbewijzen ingetrokken en ontving ISD-BOL weer mensen in Landgraaf.

Het aantal gestegen digitale klantcontacten is een combinatie van factoren waaronder: de verdere optimalisering van onze digitale dienstverlening in de brede zin, de mogelijkheid om ook een rijbewijs

digitaal aan te vragen en het feit dat door corona mensen meer de weg naar de digitale dienstverlening hebben gevonden.

Beleidsindicatoren (BBV)

Beleidsindicatoren (BBV) – info: eigen gegevens	Bron	2019	2020	2021	2022
Formatie in Fte per 1.000 inwoners (per 31-12)	Gemeente	8,01	8,2	8,42	8,93
Bezetting in Fte per 1.000 inwoners (per 31-12)	Gemeente	8,19	8,45	8,37	8,84
Apparaatskosten per inwoner (per 31-12)	Gemeente	678	703	707	743
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom + inhuur)	Gemeente	9,69%	10,59%	11,54%	8,56%
Overhead (in % van de totale lasten)	Gemeente	10,20%	9,82%	10,95%	12,80%

Analyse beleidsindicatoren (BBV)

De personele bezetting is eind 2022 toegenomen ten opzichte van 2021, maar was op het ijkmoment lager dan de geldende formatie, die ook is toegenomen.

De apparaatskosten (personeel, huisvesting/services en ICT) zijn flink gestegen ten opzichte van 2021. De oorzaak hiervan ligt naast de verhoging van de salarislaster (CAO), bij de gestegen energiekosten en de bijdrage aan PIT, die gebaseerd is op het nieuwe verrekenmodel. Het percentage overhead is in navolging van de gestegen apparaatskosten toegenomen.

In 2022 heeft er minder inhuur plaatsgevonden terwijl de totale loonsom steeg. Hierdoor is het percentage externe inhuur significant gedaald.

Nieuw beleid van 2024

Visie op burger- en overheidsparticipatie

In 2024 actualiseren we de visie op burger- en overheidsparticipatie gecombineerd met de wettelijke verplichting om een Participatieverordening vast te stellen. Daarnaast werken we gelijktijdig aan het bevorderen en vervolgens borgen van deze aanpak binnen onze organisatie. Dit doen we aan de hand van een aantal pilotprojecten, waarbij de opgedane ervaringen verwerkt worden in de geactualiseerde visie. Ook vanuit de gemeenteraad is er een werkgroep aan de slag met het uitwerken van voorstellen om inwoners meer bij de besluitvorming van de raad te betrekken.

Continueren formatie team Communicatie (RVC-exp 24)

Het informeren van en het communiceren met onze inwoners, ondernemers en bezoekers is een kerntaak. Daarvoor maken we gebruik van een breed palet aan communicatiemiddelen en communicatiekanalen. We zien daarbij ook een toenemende behoefte om te communiceren, wat ook aansluit bij de toegenomen taken die we als gemeente uitvoeren. Daarbij komt ook dat we als overheid steeds vaker in contact willen treden met onze inwoners om hen te betrekken bij onze werkzaamheden en voorstellen. Dit maakt ook dat de in 2022 ingediende ruimtevraag voor uitbreiding van de formatie bij team Communicatie, die vooralsnog tijdelijk is toegekend voor de duur van 2 jaar structureel gecontinueerd dient te worden. Deze ruimtevraag (RVC-exp 24) is opgenomen in deze meerjarenbegroting. In 2024 willen we hieraan invulling geven met een team op volle sterkte en een vernieuwde communicatiestrategie. Met het borgen van deze capaciteit kunnen we ook aandacht blijven besteden aan het proactief uitdragen van positieve ontwikkelingen en successen.

Formatie facilitaire ondersteuning (RVC-exp 26)

De keuze voor een Burgerhoes heeft direct gevolgen voor de medewerkers services. Er is afgesproken de partners in het Burgerhoes sober doch doelmatig te ondersteunen en de beperkte bijdrage te accepteren. Deze partners dragen immers bij aan de doelstelling van het Burgerhoes. Er is bij het oprichten van het Burgerhoes nooit rekening gehouden met het extra werk dat hierbij komt kijken. Verder ondersteunt services de raad en de griffie bij de raadsvergaderingen inzake techniek en ICT samen met onze externe partners. Naast deze ondersteunende taken vraagt het goed beschrijven van de interne processen vanuit wet en regelgeving steeds meer tijd (aantonen in control zijn). Deze ruimtevraag (RVC-exp 26) is opgenomen in deze meerjarenbegroting.

Versterken vrijwilligerswerk vanuit de participatiewet (RVC-exp 02)

De onder programma 0 vallende beheerslasten (werkplekken) die voortkomen uit de kaart 'RVC-exp 02' bij programma 6. (2024: € 12 duizend en 2025: € 12 duizend) zijn opgenomen als ruimtevraag in deze begroting.

Aanschaf verkiezingsborden (RVC-exp k06)

De raad heeft unaniem ingestemd met de motie van de PVV over vernieuwing van de verkiezingsborden. In deze motie wordt de wens geuit om de huidige verkiezingsborden te vervangen door voorbedrukte of digitale borden. De jaarlijks terugkerende lasten voor het maken van de actuele posters € 12 duizend zijn opgenomen als ruimtevraag (RVC-exp k06) in deze begroting.

Toekomstvisie

In 2025 loopt de strategische visie 'Landgraaf 2025 boeiend en bloeiend' af. We zijn aan de slag met het opstellen van een nieuwe Toekomstvisie, waarin de onderwerpen uit de strategische visie worden vervlochten met de Omgevingsvisie. Met deze visie leggen we onze kernwaarden en identiteit opnieuw vast en zetten we een stip op de horizon waar we als Landgraaf naartoe willen. We hebben daarbij nadrukkelijk aandacht voor de verbinding met onze inwoners, ondernemers, met het maatschappelijk middenveld, de (Eu)regio en bezoekers, het continueren van de tevredenheid over onze dienstverlening en het behouden en vergroten van het vertrouwen van inwoners in het lokale bestuur.

Grensoverstijgende Samenwerking en Stedenbanden

Een kwartiermaker is aan de slag met het verkennen en uitwerken van de mogelijkheden om grensoverstijgende samenwerking en stedenbanden binnen onze organisatie te borgen. Daarbij wordt ook de huidige inzet geëvalueerd en bekeken, welke kansen en mogelijkheden voor grensoverstijgende samenwerking met onze stedenbanden zijn, en wat er nodig is aan inzet om op deze onderwerpen van de samenwerking een succes te maken. De raad wordt betrokken bij de evaluatie en toekomstige invulling van de grensoverstijgende samenwerking en stedenbanden.

Vitaliteit en opleidingen

We blijven ook in 2024 de kennis, vaardigheden en vitaliteit van ons personeel bevorderen. De in de Kadernota opgenomen ruimtevraag (RVC-03) voor het structureel maken van de formatie van de medewerker vitaliteit en opleidingen en de structurele dekking van de Landgraaf Academie is niet opgenomen in deze begroting. We zullen met de nog beschikbare middelen uit de IZA-reserve in 2024 invulling geven aan het stimuleren van de vitaliteit in onze organisatie. Daarnaast zal op basis van de opgedane ervaringen in 2024 met de 'Landgraaf Academie' een nieuwe afweging aan uw raad worden

voorgelegd voor de structurele bekostiging vanaf 2025 voor het bevorderen van de kennisontwikkeling en vitaliteit van onze medewerkers.

Voorkomen van formatieve onderbezetting

Vanwege de huidige krappe arbeidsmarkt hebben we te maken met een formatieve onderbezetting binnen de organisatie. Dit blijkt ook uit de benutting van de personeelsbudgetten. Door deze onderbezetting kunnen in de begroting toegezegde prestaties niet worden gerealiseerd. Er wordt daarom gebruik gemaakt van de mogelijkheid om medewerkers boven op de formatie aan te stellen. Dit kan bijvoorbeeld door ruim voor de uitstroom van een pensioengerechtigde medewerker al te starten met de werving en vervanging. Hierdoor is er de mogelijkheid voor kennisoverdracht en bijscholing van de nieuwe medewerker. Daarnaast kan dit ook een optie zijn als er twee goede kandidaten zijn die passen binnen onze organisatie. Om grip te houden op dit financiële risico zijn er door het college kaders en beheersmaatregelen vastgesteld voor de organisatie, die periodiek worden gemonitord in de bedrijfsvoeringsrapportages.

Beleidskader programma

Omschrijving Kader *	Actualiteit
KCC Landgraaf: in één keer raak en in één keer goed (keuzes en aandachtspunten KCC 2014)	2013
Visie dienstverlening KCC	2022
Dienstverleningsconcept Burgerhoes (incl. visie en missie)	2016
Verordening voorziening huisvesting onderwijs gemeente Landgraaf 2021	2021
Reglement van Orde van de raad van de gemeente Landgraaf	2022
Verordening op de raadscommissie van de gemeente Landgraaf	2022
Verordening Seniorenconvent	2022

** Een deel van dit kader is niet door de raad maar door het college vastgesteld.*

Wat willen wij bereiken?

Doelen
0.1 Een daadkrachtig en slagvaardig bestuur op de juiste schaalgrootte
0.2 Samenwerken vanuit een zelfstandig Landgraaf
0.3 Efficiënte dienstverlening binnen de beleidskaders, waarbij de klant centraal staat
0.4 Effectief en efficiënt gebruik van onze kanalen

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteiten in 2024
0.1.1 Uitvoeren reguliere activiteiten op het gebied van een kwalitatief en transparant besluitvormingsproces (o.a. houden van RIA's, werkconferenties van de raad, raadscommissies, raadsvergaderingen, raadsinformatiebrieven, beantwoorden artikel 37 brieven, ter inzage legging, publicatie website, uitzenden raadsvergaderingen)
0.2.1 Adviseren en ondersteunen van bestuurders ter bevordering van de regionale samenwerking in de Gemeenschappelijke Regelingen
0.2.2 Inventariseren en uitwerken van de mogelijkheden om grensoverstijgende samenwerking te intensiveren
0.2.3 Vertellen en laten zien waar we mee bezig zijn, presenteren successen en informeren inwoners over ontwikkelingen en projecten
0.2.4 Organiseren van twee themagerichte bijeenkomsten samen met onze Duitse grensgemeenten
0.3.1 Verdere verbetering van de dienstverlening waaronder: - verbetering van het inhoudelijke antwoord op vragen en de klantbejegening;- verdergaande invoering van het beleid omgaan met Agressie en Geweld;- organiseren workshops 'Herkennen en Doorverwijzen' laaggeletterdheid;- organiseren cursus 'Communiceren op B1-niveau';- door ontwikkelen zaakgericht archiveren dienstverleningsprocessen;- door ontwikkelen portal burgerzaken en E-diensten voor publiekszaken;- onderzoeken mogelijkheden aanschaf Klant Contact Systeem;- verbeteren receptie- en cateringconcept
0.3.2 Verstrekken van producten en diensten aan burgers en het in behandeling nemen van diverse verzoeken en meldingen

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicatoren voor 2024	Norm
0.1.1.1 % Beantwoorde art.37 brieven binnen de (verdaagde) termijn t.o.v. totaal	100%
0.3.1.1 % inhoudelijk afgehandelde telefonische vragen bij telefonteam KCC	> 57%

Wat mag het kosten?

Financiën programma 0

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid:	110.962	105.003	109.487	113.286	108.242	110.516
– Directe salarislasten	11.743	11.119	12.054	12.370	12.510	12.656
– Overige directe lasten	16.048	12.182	10.878	10.826	10.489	10.648
– Kapitaallasten	843	1.263	2.340	2.293	2.395	2.465
Totaal lasten bestaand beleid:	28.634	24.564	25.272	25.489	25.395	25.768
Saldo bestaand beleid	82.329	80.439	84.215	87.797	82.848	84.748
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid:	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	179	185	189	194
– Overige directe lasten	0	0	24	13	2	2
– Kapitaallasten	0	0	0	106	150	232
Totaal lasten nieuw beleid:	0	0	203	305	342	427
Saldo nieuw beleid	0	0	-203	-305	-342	-427
Saldo vóór bestemming	82.329	80.439	84.012	87.492	82.506	84.320
<i>Mutaties reserves bestaand beleid</i>						
– Onttrekkingen aan reserves	12.203	20.691	11.998	3.925	4.536	4.736
– Stortingen in reserves	12.577	18.283	11.731	9.784	2.609	4.511
Totaal mutaties reserves bestaand beleid	-374	2.409	267	-5.858	1.928	225
<i>Mutaties reserves nieuw beleid</i>						
– Onttrekkingen aan reserves	0	0	4.420	785	0	0
– Stortingen in reserves	0	0	3.400	0	0	0
Totaal mutaties reserves nieuw beleid	0	0	1.020	785	0	0
SALDO mutaties reserves	-374	2.409	1.288	-5.073	1.928	225
SALDO na bestemming	81.955	82.848	85.300	82.418	84.434	84.545
<i>Investerings</i>			866			

In bijlage 2 van de programmabegroting worden de lasten en baten per taakveld weergegeven.

De volgende investeringen maken deel uit van dit programma (tussen haakjes bedragen inclusief BTW):

De investeringsuitgaven in 2024 van € 715.866 (€ 866.197) totaal, betreft de volgende investeringen:

Uitbreidingsinvesteringen € 52.500 (€ 63.525)

Taakveld 040: Accukluis (lithium houdende energiedragers) € 52.500 (€ 63.525)

Vervangingsinvesteringen € 603.841 (€ 730.647):

Taakveld 020: Stemhokjes verkiezingen € 26.000 (€ 31.460)

Taakveld 040: Werkbussen BOR € 389.068 (€ 470.772)

Taakveld 040: Airco's € 46.145 (€ 55.835)

Taakveld 040: Air combi compact – hetelucht onkruidbestrijder € 25.169 (€ 30.455)

Taakveld 040: Werkplekken € 37.755 (€ 45.683)

Taakveld 040: Digitaal werken en licenties € 75.509 (€ 91.366)

Taakveld 040: Datacommunicatie € 4.195 (€ 5.076)

Gedekte investeringen duurzame MOP's en MIP's € 59.525 (€ 72.025):

Taakveld 040: Burgerhoes screens € 29.752 (€ 36.000)

Taakveld 040: Burgerhoes deurbeslag € 12.397 (€ 15.000)

Taakveld 040: Emile Erenspein warmtekotel € 17.376 (€ 21.025)

Bijdrage aan Verbonden Partijen

(cijfers x € 1000)

Naam organisatie	2023	2024	2025	2026	2027
GR BsGW	316	287	298	307	315
GR Het Gegevenshuis	257	270	283	297	311
GR Parkstad IT-centrumgemeente Heerlen	1.608	1.921	1.958	2.006	2.006
GR Stadsregio Parkstad Limburg	560	610	635	658	687
Totaal	2.741	3.088	3.173	3.267	3.319

Toelichting bijdrage aan Verbonden Partijen

GR BsGW

De bijdrage aan de GR BsGW betreft de perceptiekosten voor de uitvoering van de gemeentelijke belastingen. De begroting van BsGW is vastgesteld in de raadsvergadering van 8 juni 2023 onder raadsvoorstel 35. De bijdrage aan de GR BsGW voor uitvoering van de afvalstoffen- en rioolheffingen is verantwoord op programma 7 (volksgezondheid en milieu).

GR Het Gegevenshuis

Het Gegevenshuis ontzorgt de gemeente op het gebied van het opzetten en beheren van object- en ruimte gerelateerde (basis)registraties en geometrie, alsmede het daarmee samenhangende beeldmateriaal. De begroting van het gegevenshuis is vastgesteld in de raadsvergadering van 8 juni 2023 onder raadsvoorstel 33.

GR Parkstad IT

GR Parkstad IT (PIT) is het initiatief van de gemeenten in de stadsregio Parkstad Limburg om een gemeenschappelijke ICT-dienst voor het technisch beheer van ICT-middelen te ontwikkelen. Vanaf 1 januari 2015 is Parkstad IT operationeel als zogenaamde lichte gemeenschappelijke regeling in de vorm van een centrumgemeente. De gemeente Heerlen heeft de rol van centrumgemeente. De bijdrage van de gemeente Landgraaf is inclusief de ICT-lasten van de GR ISDBOL. Deze lasten worden door de GR ISDBOL aan Landgraaf vergoed.

GR Stadsregio Parkstad Limburg

De bijdrage aan de GR Stadsregio Parkstad Limburg betreft de bijdrage voor het apparaat. De programmatische bijdrage aan de GR Stadsregio Parkstad Limburg ten behoeve van de IBA is verantwoord onder programma 8. De bijdrage ten behoeve van Regionale Initiatieven is verantwoord onder programma 3. De begroting van de Stadsregio Parkstad Limburg is vastgesteld in de raadsvergadering van 8 juni 2023 onder raadsvoorstel 34.

Wat zijn de risico's?

(cijfers x € 1000)

Risico	Majeure risico omschrijving	Weerstandsbehoefte			
		2024	2025	2026	2027
R03	Structurele doorwerking stijging energielasten	-375	-375	-375	-375
R04	Nieuwe GR PIT	-350	-500	-500	-500
R13	Herziening financiële verhoudingen in 2026	0	0	0	-1.000
RI	Herverdeling gemeentefonds	-47	-212	-846	-1.410
RII	Te lage stelpost loon- en prijscompensatie	-1.100	-1.200	-1.300	-1.400
RIII	Salarisraming niet op loonvoet	-233	-493	-633	-438
RIV	Werving en aanstelling boven de formatie	-1.031	-801	-546	-280
	Totaal Weerstandbehoefte Programma	-3.136	-3.581	-4.200	-5.403

Toelichting risico's

R03

De kosten van energie zijn moeilijk te voorspellen door de aanhoudende onzekere ontwikkelingen op de energiemarkt, schattingen voor wat betreft verbruik in 2023 en de ontbrekende eindafrekeningen van 2022. De prijs voor 2023 is vastgesteld middels een klikstrategie. Deze strategie houdt in dat er meerdere klikmomenten hebben plaatsgevonden in het voorgaande jaar, waarmee de prijs voor het opvolgende jaar wordt vastgezet. Op basis van de verbruiksgegevens die we tot nu hebben verwachtten we dan een tekort in 2023 van circa € 1 miljoen boven op de geraamde € 500 duizend. De klikstrategie voor 2024 wordt uitgevoerd in 2023. Er is voor 2024, omdat de prijzen nog niet tot rust gekomen, opnieuw een budget geraamd van slechts circa € 500 duizend. De kans dat de energielasten daadwerkelijk zich ook structureel zullen stabiliseren op het hoge niveau in 2023 is niet wat we verwachten temeer daar de te betalen prijs gebaseerd was op klikmomenten in 2022. Het hoogtepunt van de energiecrisis. Het blijft daarom voor wat betreft structurele last een inschatting, maar dat we structureel zullen moeten gaan bijramen achten we onvermijdelijk. Op basis van het verwacht tekort in 2023 van circa € 1 Miljoen en de nieuwe klikmomenten

voor 2024 dienen we toch in hoge mate (75%) rekening te houden met een verdubbeling van het structureel budget van € 500 duizend dat we geraamd hebben hetgeen neerkomt op een risicoraming van € 375 duizend.

R04

2021 heeft er een onderzoek plaatsgevonden over de toekomst van Parkstad IT door Berenschot. In maart 2022 heeft het college ingestemd met het verder uitwerken van deze strategie in een tactisch bedrijfsplan. Dit bedrijfsplan is gereed. Daarnaast is er ook al een voorzet gemaakt voor de te kiezen rechtsvorm. Besluitvorming zal in route worden gebracht. De ambitie is om volgend jaar een nieuwe GR PIT te hebben met een andere focus. Dat zal direct gevolgen hebben op de financiën. Nieuwe rollen, taken en structuren zullen zeker bij de start meerkosten met zich meebrengen alsmede frictiekosten. Daarbij zal worden ingezet op het versterken van veiligheid en monitoring. Die kosten zullen structureel gaan doorwerken. De exacte bedragen zijn ook nu bij de begroting nog lastig in te schatten, maar zullen gebaseerd zijn op de te verwachten toenames in personeel en hardware. Besluitvorming moet nog plaatsvinden. Een transformatieplan moet nog worden gemaakt. Omdat er bestuurlijk nog wordt gesproken over de koers en keuzes is de kans klein dat er in 2024 al een nieuwe GR (of andere vorm van samenwerken) zal zijn. Voor 2025 is dat nagenoeg zeker. Immers behoefte en noodzaak zijn duidelijk. We houden rekening met een structurele extra bijdrage van € 150 duizend vanaf 2025. Daarnaast zijn nu de eerste contouren van de nieuwe begroting PIT 2024 inzichtelijk. Het lijkt erop dat wij als Landgraaf om en nabij € 350 duizend extra moeten gaan bijdragen. Dat is wel inclusief de PIT kosten ISD BOL die voor de helft voor onze rekening komen. Een en ander is mede een gevolg van het – overigens op verzoek van de deelnemers – opnemen van alle projecten in de begroting en het steeds meer in de cloud zetten van systemen. Daar waar we eerst via investeringen en beperktere kapitaallasten de projecten dekten gaan die kosten nu ook direct ten laste van de exploitatie omdat de systemen veelal in de cloud staan. Bij elkaar een structureel risico van € 500 duizend structureel vanaf 2025 waarbij we – omdat er een concept begroting ligt – dit risico als zeer hoog (100%) inschatten.

R13

Momenteel wordt tussen rijk en gemeenten gesproken over een nieuwe of aangepaste financieringssysteem. De wens is om per 2026 tot een nieuwe wijze van bekostigen te komen, waarbij verruiming van het lokale belastinggebied een te onderzoeken onderdeel is. Het rapport 'Bepalen betekent betalen' (2015) beveelt een significante uitbreiding van het gemeentelijk belastinggebied aan. Het gaat daarbij om autonome keuzes, niet om het bekostigen van Rijksdoeleinden. De auteurs van dit rapport Alexander Rinnooy Kan en Maarten Allers schreven op verzoek van de VNG in 2022 een notitie ter actualisering van de analyse, inclusief randvoorwaarden waaraan voldaan moet worden. De VNG zet zich hiervoor in. Een van de randvoorwaarden is dat de uitbreiding van de gemeentelijke belastingen onlosmakelijk verbonden is met een navenante verlaging van de rijksbelastingen (mogelijk gemaakt door een verkleining van het gemeentefonds). het is de vraag of lokaal via die verruiming de batendaling in het gemeentefonds daadwerkelijk gecompenseerd wordt. Opleggen van lokale belastingen is zeker in een relatief zwakke regio niet zo een twee drie voor elkaar te krijgen. We houden er daarom rekening mee dat we € 1 miljoen minder aan lokale baten kunnen heffen dan dat het gemeentefonds voor Landgraaf daalt.

RI

Zoals al aangegeven bij de eerder beschreven ontwikkelingen is de herverdeling van het gemeentefonds nog niet volledig verwerkt in de prognose van het accres. Wij dienen daarom nog steeds rekening te houden met dit risico. Voor Landgraaf is sprake van een negatief effect zoals bekend. Het maximale effect van de herverdeling voor Landgraaf vertoont veel schommelingen in de tijd, maar bedroeg in de meicirculaire 2022 € 65 euro korting per inwoner. Uitgaande van 37.600 inwoners is dat € 2,25 miljoen structureel. Door de suppletie-uitkering wordt het tekort voorlopig meerjarig gedempt tot € 22,50 per inwoner vanaf 2025. Afhankelijk van de uitkomsten van de aanvullende onderzoeken, zoals op te nemen in de onderzoekagenda, zal de suppletie-uitkering op enig moment komen te vervallen. Omdat niet duidelijk is wanneer de suppletie-uitkering komt te vervallen, nemen we het risico van de herverdeling, alhoewel deels al verwerkt in het accres wederom op in de risico-inventarisatie. We berekenen de maximale impact door het verschil te nemen tussen de nu doorgevoerde gedempte korting en de reguliere korting die normaliter zou worden doorgevoerd in cumulerende stapjes van € 15 per inwoner per jaar. De kans dat de suppletie-uitkering met de dempende werking wordt stopgezet zal toenemen in de toekomst. Daarom schatten we die kans in 2024 in als midden (50%) olopend tot zeer hoog (100%) vanaf 2026. Uiteindelijk resulteert een korting van € 65 per inwoner in een nadeel voor Landgraaf van € 2,25 miljoen. Hiervan is in het huidige accres inmiddels € 846 duizend verwerkt vanaf 2025.

RII

Natuurlijk is niet uitgesloten dat de inflatie langer doorwerkt en dat, ondanks alle forse indexeringen in de diverse begrotingen van onze Gemeenschappelijke Regelingen en alle andere ramingen, we de komende jaren toch niet genoeg hebben aan de resterende €400 duizend die doorwerkt vanaf 2023 en de extra €100 duizend per jaar met structurele doorwerking. Daarom houden we wederom net als in 2023 nog steeds rekening met het risico dat de stelpost te laag is en we dus bovenop de inzet van de stelpost uit de algemene middelen extra middelen moeten halen ter incidentele dekking van een tekort. We houden hierbij rekening met een risico dat voor wat betreft maximale impact gelijk is aan de gecumuleerde stelpost waarbij we de kans dat dit risico opkomt inschatten als zeer hoog (100%).

RIII

Zouden we de loonvoet sector overheid vanaf 2024 als index opnemen dan moeten we in 2027 rekening houden met nog een keer € 1,752 miljoen structurele bijraming. Dat is niet realistisch. We hebben wel een risicodoorrekening gemaakt van de mogelijke autonome meerlasten indien de salarisontwikkeling daadwerkelijk op zou lopen cf. de loonvoet sector overheid ten opzichte van de nu geraamde salarisontwikkeling en dit als een apart risico benoemd. Omdat er meerjarig meer onzekerheid is voor wat betreft de verwachte loonontwikkeling en omdat we ook in de komende jaren nog tijd hebben dit risico deels in de nieuwe toekomstige ramingen te corrigeren laten we de kans aflopen van zeer hoog (100%) tot laag (25%).

RIV

Als we de kosten van de helft van de structurele vacatureruimte afzetten tegen onze salarisraming dan komen we uit op een bedrag van meer dan € 1 miljoen. Dit bedrag nemen we op als maximale risicopost. De kans dat dit risico gaat opkomen schatten we eigenlijk in als zeer klein (10% kans) omdat we de salarisrealisatie als sinds jaar en dag scherp monitoren, er extra waarborgen worden ingebouwd in de processen om over-realisatie te voorkomen en omdat een hogere bezetting de veel duurdere inhuur vermindert. We laten hiermee wel het oude risico uit de begroting 2023 van over-realisatie op de

salarisraming als gevolg van de raming op max-1 vervallen. Vanuit voorzichtigheid nemen we in het eerste jaar wel het volledige risico (kans 100%) over in de weerstandsbehoefte en laten dit daarna stapsgewijs aflopen naar 25% in het laatste jaar 2027. Dat is ook logisch vanuit de gedachte dat we deze manier van werken uiteraard stopzetten als blijkt dat het tot overrealisatie zou kunnen gaan leiden.

2.1.1 Programma 1 – Veiligheid

Structuurgegevens

Portefeuillehouder(s):

R. de Boer en A. Schiffelers

Verantwoordelijke afdelingshoofden:

R. Dautzenberg (BCZ), C. Blezer (TenH), T. Hanssen (BOR) en C. Goffin (MO)

Het programma Veiligheid omvat de volgende taakvelden:

1.10 Crisisbeheersing en brandweer

1.20 Openbare orde en veiligheid

Samenvatting voortschrijdend beleid

Veiligheidsregio Zuid-Limburg

Op het gebied van veiligheid speelt de Veiligheidsregio Zuid-Limburg een belangrijke rol. De kerntaak van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg is om iedereen die in het gebied, woont, werkt of verblijft te beschermen tegen (gezondheids)risico's, rampen en crises. De Veiligheidsregio Zuid-Limburg bestaat enerzijds uit Crisisbeheersing en rampenbestrijding en anderzijds uit Brandweezorg.

2024 is het eerste jaar waarin het Meerjarenbeleidsplan 2024–2027 en het provinciaal risicoprofiel 2023–2027 van kracht zijn. Het Meerjarenbeleidsplan bevat alle taken van de Veiligheidsregio en het risicoprofiel geeft inzicht in de reële veiligheidsrisico's in Zuid-Limburg. Voor de grootste risico's zijn specifieke rampbestrijdingsplannen opgesteld, zoals bijvoorbeeld Hoogwater 2022–2025. De komende jaren ligt de focus op 3 prioritaire risico's: de toenemende maatschappelijke onrust, klimaatverandering en energietransitie. Vanaf 2024 is ook het nieuwe Dekkingsplan Brandweer Zuid-Limburg 2024–2027 van kracht. In het nieuwe dekkingsplan wordt uitgegaan van gebiedsgerichte opkomsttijden in tegenstelling tot de objectgebonden opkomsttijden uit het oude Dekkingsplan.

Veiligheid & leefbaarheid

Op het gebied van integrale veiligheid en leefbaarheid heeft de gemeente de regierol en neemt een deel van de uitvoering (beheer en onderhoud in het openbaar domein) voor haar rekening. Bij de uitvoering op het gebied van openbare orde en veiligheid zijn naast de eigen medewerkers (openbare orde en veiligheid, Buitengewoon Opsporingsambtenaren en toezichhouders) ook de politie en ketenpartners betrokken. We werken dagelijks integraal en samen aan oplossingen. Dat doen we lokaal en in de regio. Zo is Landgraaf voorzitter van de lokale driehoek (gemeente, politie en OM) SVBBL (Simpelveld, Voerendaal, Brunssum, Beekdaelen en Landgraaf) en van de lokale driehoek Parkstad (SVBBL, Heerlen en Kerkrade). Tevens maakt Landgraaf onderdeel uit van het Regionaal Bestuurlijk Overleg (alle 31 burgemeesters van Limburg, de hoofdofficier van Justitie en de politiechef Eenheid Limburg). Bijzondere aandacht hebben we voor de aanpak van jeugdproblematiek en jeugdcriminaliteit, (woon/jeugd)overlast, verloedering, verwarde personen, radicalisering, ondermijning en digitale criminaliteit.

Jeugdoverlast

in 2024 wordt de aanpak van jeugdoverlast gecontinueerd aan de hand van preventieve maatregelen (straatcoaches, bewustwording) en repressieve maatregelen. Zo is het cameratoezicht in Schaesberg ook in 2024 van kracht en kunnen we bij excessen verblijfsontzettingen en een samenscholingsverbod opleggen.

Zorg- en Veiligheidshuis Parkstad (ZVHP)

De casuïstiek wordt steeds complexer en dat komt met name door de opeenstapeling van verschillende problematieken zoals psychisch/sociaal (dis)functioneren en grensoverschrijdend/strafbaar gedrag. Per 1 januari 2024 is de nieuwe governancestructuur en professionaliseringslag van het Zorg- en Veiligheidshuis die past bij een Gemeenschappelijke Regeling operationeel. Daarmee kunnen we inhoudelijk een stevige invulling geven aan de zorg- en veiligheidsvraagstukken in onze gemeente.

Toezicht en Handhaving

Het toezicht op en de handhaving van de openbare orde krijgt alle aandacht door de inzet van de BOA's. De wijze waarop dit gebeurt, is vastgelegd in het VTH-beleid 2024-2027 en het daarbij behorende jaarlijkse VTH-programma. De prioriteiten zijn onder andere bepaald door het bevragen van inwoners en het voeren van een enquête. Eén van de speerpunten vormt wederom de verhoogde inzet op de aanpak van jeugdoverlast. Naast de afhandeling van meldingen vinden projectgerichte acties plaats, zoals de verkeershinder bij scholen, overlast door hondenpoep, controles in het kader van ondermijning en het Donkere Dagen Offensief. Ook hier staat een integrale aanpak en samenwerking bij de inzet voorop zowel intern met bijvoorbeeld het team Openbare Orde en Veiligheid als extern met de politie, de RUD, de inzet van straatcoaches en de regionale samenwerking. In de komende periode zetten we de in 2023 ingezette lijn inzake het verminderen van de administratieve taken en lasten en de doorontwikkeling en verdere professionalisering aan de hand van systemen, werkwijzen en aansturing voort. De activiteiten van de gemeentelijke functionarissen van Toezicht en Handhaving op terreinen als bouwtoezicht en milieutoezicht zijn in de desbetreffende andere programma's van deze begroting ondergebracht.

Omgevingsanalyse

Kengetal historische ontwikkeling	Bron	2019	2020	2021	2022
Aantal uitrukken brandweer	Jaarstukken Veiligheidsregio Z-L	358	338	292	233
Aantal meldingen huiselijk geweld via Veiligheidshuis	Veiligheidshuis Kerkrade/Veilig Thuis	323	332	259	313
- waarvan aantal huisverboden		3	7	4	4
Aantal gevallen nazorg ex-gedetineerden via Veiligheidshuis	Veiligheidshuis Parkstad	23	33	38	3
Aantal meldingen/klachten T&H	Reppido	1.927	2.316	2.627	3.101
Aantal meldingen verkeersoverlast	Reppido	485	499	580	672
Aantal meldingen jeugdoverlast	Reppido	*	21	189	156
Aantal meldingen vuurwerkoverlast	Reppido	41	51	256	212
Aantal meldingen overlast hondenpoep	Reppido	*	30	27	60
Aantal meldingen illegale (afval)dumpingen	Reppido	125	179	210	328

* Deze gegevens werden in 2019 nog niet afzonderlijk gecategoriseerd en zijn derhalve niet opgenomen in deze rapportage.

Analyse historische ontwikkeling kengetallen

Nazorg ex-gedetineerden

De daling in het aantal gevallen nazorg ex-gedetineerden geeft een vertekend beeld omdat het Ministerie van Justitie en Veiligheid is vanwege privacy redenen per 1 januari 2022 gestopt met het landelijk bijhouden van de uitstroom van ex-gedetineerden. Hierdoor zijn er over 2022 geen officiële uitstroomcijfers per gemeente beschikbaar. Op basis van de inzet van het Zorg- en Veiligheidshuis Parkstad wordt de officieuze uitstroom tussen de 30-40 personen geschat.

Stijging meldingen/klachten T&H

Deze stijging van de meldingen heeft voornamelijk betrekking op grote stijging van meldingen bij afvaldumpingen (totaal 210 in 2021 en 328 in 2022) en de stijging van meldingen bij verkeersoverlast (totaal 580 in 2021 en 672 in 2022).

Stijging aantal meldingen van huiselijk geweld

De stijging van het aantal meldingen huiselijk geweld komt door een nieuwe registratiewijze van Veilig Thuis.

Daling aantal meldingen Jeugd overlast en vuurwerkoverlast

De daling van het aantal meldingen jeugdoverlast en het aantal meldingen vuurwerkoverlast komt voort uit de verschillende preventieve- en repressieve maatregelen die zijn ingezet. Beide dalingen komen overeen met de officiële politiecijfers over jeugd- en vuurwerkoverlast.

Daling aantal verwijzingen naar bureau HALT

De daling van het aantal verwijzingen naar bureau HALT wordt enerzijds veroorzaakt door de repressieve maatregelen voor de aanpak van jeugdoverlast en anderzijds door de coulantere houding van bureau VSV met betrekking tot schoolverzuim.

Ook is er een behoorlijke stijging te zien bij de categorie afval en verontreiniging waarbij de meeste meldingen terug te vinden zijn bij de illegale dumpingen. Hier zit jaarlijks een stijgende lijn in, zoals dit ook landelijk waarneembaar is.

Beleidsindicatoren (BBV)

Beleidsindicatoren (BBV) – info: waarstaatjegemeente.nl	Bron	2019	2020	2021	2022
Aantal verwijzingen naar Halt (per 10.000 jongeren) van 12-17 jaar	Bureau Halt	170	190	140	120
Aantal winkeldiefstallen (per 1.000 inwoners)	CBS Diefstallen	0,80	1,10	0,70	0,90
Aantal geweldsmisdrijven (per 1.000 inwoners)	CBS Diefstallen	4,40	4,40	3,20	4,10
Aantal diefstallen uit woningen (per 1.000 inwoners)	CBS Diefstallen	4,00	2,10	1,50	1,50
Aantal vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte (per 10.000 inwoners)	Dataportaal politie	52,14	47,80	46,70	52,13

Analyse beleidsindicatoren (BBV)

De stijging van het aantal winkeldiefstallen is een landelijke trend en komt met name door de hoge inflatie en steeds meer zelfscanmogelijkheden bij verschillende winkels. Het aantal geweldsmisdrijven is weliswaar gestegen, maar zit nog steeds ver beneden het landelijk gemiddelde. De afdeling beheer openbare ruimte van onze gemeente constateert ook steeds meer vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte en

aan gemeentelijke eigendommen. Deze stijging komt met name door oneigenlijk weggebruik en door bepaalde overlast veroorzakende jeugdigen.

Nieuw beleid vanaf 2024

Aanpak van ondermijning

Ondermijning krijgt mede door de lokale-, regionale- en landelijke media en de gemeenteraad steeds meer aandacht. In 2024 gaan we samen met het RIEC aan de slag met het opzetten van een intergemeentelijk bestuurlijk handhavingsteam (IBH).

Regiodeal Parkstad Limburg (Regiodeal 2.0)

Het thema veiligheid is erg belangrijk binnen de nieuwe Regiodeal en is opgenomen in de integrale gebiedsgerichte aanpak. Binnen Parkstad zijn 8 focusgebieden aangewezen waar het stedelijke lint van Schaesberg tot Lauradorp (de ruggengraat van Landgraaf) er één van is. Binnen dit focusgebied staat de gemeente voor twee belangrijke opgaven waar we in 2024 uitvoering aan gaan geven:

- 1: weerstand bieden aan verschillende vormen van ondermijning, en
- 2: de aanwas van jeugdige ondermijners tegengaan.

Voor het realiseren van deze opgaven worden er verschillende interventies uitgevoerd zoals: het project (illegale) kamerverhuur, de branchegerichte aanpak, de aanpak en controle op spookbewoning, het inrichten en bemensen van een nieuwe jongerenontmoetingsplek, het vergroten van de bewustwording rondom drugs- en vapegebruik onder jongeren en het professionaliseren van cameratoezicht.

Cybercriminaliteit

De digitalisering van de maatschappij gaat gepaard met een stijging van online criminaliteit. Zo zijn er in 2022 2,2 miljoen Nederlanders slachtoffer geworden van online criminaliteit. Daarom worden de inwoners van Landgraaf aan de hand van voorlichtingscampagnes in 2024 bewust geïnformeerd over de gevaren van cybercriminaliteit.

Beleidskader programma

Omschrijving Kader	Actualiteit
Samenwerkingsovereenkomst Dierenbescherming 2012–2027	2012
Beleidslijn voor de toepassing van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Bibob) gemeente Landgraaf	2021
Provinciaal risicoprofiel Veiligheidsregio's Zuid-Limburg en Limburg-Noord 2023–2027	2023
Regionaal Beleidsplan Politie Eenheid Limburg 2024–2027	2023
Integraal Toezicht- en Handhavingsbeleidsplan 2022–2024 *	2020
Integraal Veiligheidsplan SVBBL 2023–2026	2023
Dekkingsplan Brandweer Zuid-Limburg 2024–2027	2024
Beleid aanpak Mensenhandel gemeenten Zuid-Limburg	2022
Meerjarenbeleidsplan Samen Veilig 2024–2027 Veiligheidsregio Zuid-Limburg	2024
VTH-uitvoeringsprogramma	2023
Damoclesbeleid 2020	2020

* In 2024 wordt dit beleid geactualiseerd.

Wat willen we bereiken?

Doelen

- 1.1 Een veilig Landgraaf
- 1.2 Betere naleving van wet- en regelgeving en minder overlast, vandalisme en verhuftering

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteiten in 2024

- 1.1.1 Op peil houden van de taakstelling in de Veiligheidsregio (o.a. opleiding en training t.b.v. de lokale en regionale taken in de crisisbeheersing) en inzet personeel (o.a. medewerk(st)ers onder regionaal piket)
- 1.1.2 Coördinatie op bestuurlijke aanpak/ondermijning vanuit een proactieve houding
- 1.1.3 (preventie) regierol bij directe aanpak van overlast gevende jeugd; directe aanpak woonoverlast en verloedering; directe aanpak drugspanden (Damoclesbeleid); deelname aan het Veiligheidshuis; voorkoming en procesondersteuning (casusaanpak) radicalisering
- 1.1.4 Uitvoeren van de eigen rol in de veiligheidsketen (o.a. coördinatie openbare orde en veiligheid bij (grote) evenementen)
- 1.1.5 Veiligheidsinterventies uitvoeren in het kader van de Regio Deal Parkstad Limburg 2023–2025 (Regiodeal 2.0)
- 1.1.6 Uitvoeren van voorlichtingscampagne en interventies op het gebied van Cybercrime
- 1.1.7 actualiseren van de Beleidslijn voor de toepassing van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Bibob) gemeente Landgraaf 2021
- 1.2.1 Terugdringen van overlast in de openbare ruimte, mede door gebiedsgerichte controles op hondenpoep, verkeersoverlast bij scholen en dumpafval
- 1.2.2 Uitvoeren van integraal toezicht in de openbare ruimte
- 1.2.3 Handhaving alcoholverbod 18- in sportkantines
- 1.2.4 Uitvoeren van bevolkingscontroles
- 1.2.5 Uitvoeren van toezicht tijdens evenementen
- 1.2.6 Het afhandelen van alle meldingen en klachten
- 1.2.7 Het uitvoeren van flexcontroles
- 1.2.8 Het houden van toezicht en handhaven op jeugdoverlast
- 1.2.9 Het toezicht houden op woningen waarvan de bewoner met vakantie is
- 1.2.10 Het actualiseren van de prioritering en het Integraal Toezicht- en Handhavingsbeleid

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicatoren voor 2024

	Norm
1.1.2.1 Aantal behandelde casussen in het lokaal bestuurlijk overleg	< 40
1.1.2.2 Aantal behandelde casussen op ondermijningstafel	< 4
1.1.3.1 Bestuurlijke maatregelen ex artikel 13b van de Opiumwet (Damoclesbeleid)	< 40
1.2.1.1 Uitgevoerde projectmatige controles overlast hondenpoep en verkeersoverlast bij scholen	4
1.2.2.1 Uitgevoerde controles bij woningen waarvan de bewoner met vakantie is	150
1.2.2.2 Uitgevoerde integrale controles tijdens evenementen	40
1.2.3.1 Uitgevoerde controles op drank en horeca 18- in sportkantines	10
1.2.4.1 Uitgevoerde integrale controles Basis Registratie Personen	> 30

Wat mag het kosten?

Financiën programma 1

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	1.668	327	411	394	394	394
– Directe salarislasten	755	1.471	1.675	1.744	1.787	1.832
– Overige directe lasten	3.621	3.129	3.386	3.469	3.568	3.666
– Kapitaallasten	6	6	6	6	6	6
Totaal lasten bestaand beleid	4.381	4.606	5.067	5.219	5.362	5.505
Saldo bestaand beleid	-2.714	-4.279	-4.657	-4.825	-4.968	-5.111
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	-2.714	-4.279	-4.657	-4.825	-4.968	-5.111
<i>Investerings</i>			0			

In bijlage 2 van de programmabegroting worden de lasten en baten per taakveld weergegeven.

Bijdrage aan Verbonden Partijen

(cijfers x € 1000)

Naam organisatie	2023	2024	2025	2026	2027
GR Anti-discriminatievoorziening-centrumgem. Maastricht	31	31	31	31	31
GR Veiligheidsregio ZL	2.434	2.622	2.691	2.773	2.854
Totaal	2.465	2.653	2.722	2.804	2.885

Toelichting bijdrage aan Verbonden Partijen

GR Anti-discriminatievoorziening

De jaarlijkse gemeentelijke bijdrage voor de GR Anti-discriminatievoorziening wordt betaald aan de centrumgemeente Maastricht naar rato van het aantal inwoners.

GR Veiligheidsregio Zuid-Limburg

De begroting van de GR Veiligheidsregio Zuid-Limburg is vastgesteld in de raadsvergadering van 8 juni 2023 onder raadsvoorstel 29.

Bijdrage aan Professionele Gesubsidieerde Organisaties

(cijfers x € 1000)

Naam organisatie	2023	2024	2025	2026	2027
Stichting Dierenbescherming Limburg	27	28	30	31	32
Stichting Slachtofferhulp Nederland, regio Zuid-Limburg	15	15	15	15	15
Zorg en Veiligheidshuis Parkstad (ZVHP)	157	157	157	157	157
Totaal	198	200	201	202	203

Toelichting bijdrage aan Professionele Gesubsidieerde Organisaties

Stichting Dierenbescherming Limburg

De stichting Dierenbescherming voert voor de gemeente de zorgplicht uit voor gevonden dieren met een vermeende eigenaar binnen de gemeentegrens. Daarnaast adviseert de stichting de gemeente Landgraaf gevraagd en ongevraagd over het dierenwelzijn. De vergoeding voor de opvang van zwerfdieren aan stichting Dierenbescherming Limburg is conform de afspraken van art. 5 in de samenwerkingsovereenkomst 2012–2027. De stijging t.o.v. 2023 betreft indexatie.

Stichting Slachtofferhulp Nederland

Aan de Stichting Slachtofferhulp Nederland, regio Zuid-Limburg, wordt een subsidie beschikbaar gesteld, op basis van het aantal inwoners per 1 januari van het jaar.

Zorg en Veiligheidshuis Parkstad (ZVHP)

De bijdrage wordt vastgesteld op basis van de goedgekeurde begroting van het Veiligheidshuis. (Het gedeelte van het budget met betrekking tot uitbreiding coördinatie nazorg re-integratie ex-gedetineerden valt onder programma 6).

Wat zijn de risico's?

We onderkennen geen majeure risico's in dit programma.

2.1.2 Programma 2 – Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Structuurgegevens

Portefeuillehouder(s):

F. Janssen en B. Smeets

Verantwoordelijke afdelingshoofden:

F. Geurts (ROG) en T. Hanssen (BOR)

Het programma Verkeer, Vervoer en Waterstaat omvat de volgende taakvelden:

2.10 Verkeer en vervoer

2.20 Parkeren

2.30 Recreatieve havens

2.40 Economische havens en waterwegen

2.50 Openbaar vervoer

Samenvatting voortschrijdend beleid

Verkeers-, vervoers- en parkeerbeleid

Dit beleid is opgenomen in het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan Landgraaf (GVVP, 2017). Het gaat in op vijf thema's: (Hoofd)wegenstructuur en bereikbaarheid, verkeersveiligheid en weginrichting, fietsverkeer, openbaar vervoer en parkeren. Naast diverse beleidsuitgangspunten bevat het GVVP een uitvoeringsprogramma dat gebaseerd is op een knelpuntenanalyse. De doelstellingen van het GVVP zijn:

- Het bewaken en verbeteren van de kwaliteit van de verkeersafwikkeling;
- Het verbeteren van de algehele verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid;
- Het stimuleren van het gebruik van de fiets;
- Het stimuleren van het gebruik van het openbaar vervoer;
- Het voorkomen van parkeeroverlast.

Vanuit het uitvoeringsprogramma van het GVVP worden reconstructieprojecten, verkeersmaatregelen en gedragsbeïnvloedingprojecten geïnitieerd. Verder liften we mee met diverse andere projecten waarbij bestaande wegen kunnen worden aangepast zodat ze beter voldoen aan het beleid en de wensen van bewoners. Financiële dekking vindt plaats uit een tweetal investeringsbedragen opgenomen in de begroting voor Reconstructieprojecten GVVP/ruggengraat en Verkeersveiligheidsprojecten. Kleinere verkeersmaatregelen, gedragsprojecten en verkeerskundige onderzoeken worden gefinancierd vanuit het regulier budget voor Verkeersbeleid.

Op het gebied van parkeren geldt dat bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen die gevolgen hebben voor de parkeerbehoefte, parkeren zo veel als mogelijk op eigen terrein moet worden opvangen. Parkeerproblemen worden bij voorkeur opgelost met de traditionele maatregelen zoals parkeerverboden, verboden stil te staan, uitbreiding parkeer capaciteit en fysieke maatregelen. Betaald parkeren en parkeervergunningen passen we niet toe. Bij een ongewenste menging van lang- en kortparkeerders kiezen wij voor een parkeerschijfzone.

Voortuin- en trottoir parkeren zijn in beginsel niet toegestaan. Het komt echter veelvuldig voor en een naleving is niet altijd mogelijk/wenselijk. Via herstructurering, wijkacupunctuur en wegreconstructies werken wij aan het toevoegen van meer openbare parkeerplaatsen. Tot die tijd staan we deze vormen van parkeren oogluikend toe, uiteraard voor zover dat niet leidt tot negatieve gevolgen voor weggebruikers.

Slimme en duurzame mobiliteit wordt steeds belangrijker. Regionaal is dit vastgelegd in de 'Visie op Mobiliteit' (sept 2020) en 'Uitvoeringsagenda Mobiliteit' (jan 2022). Naast leefbaarheid, verkeersveiligheid en bereikbaarheid wordt daarin een belangrijke focus gelegd op fietsstimulering, thuiswerken, deelmobiliteit en elektrisch vervoer. Ondanks dat deze beleidswijzigingen niet in het GVVP staan, zijn we hier wel al waar mogelijk mee aan de slag. In het rond 2025/2026 nieuw op te stellen GVVP worden al deze veranderingen meegenomen.

Beheer Openbare Ruimte

Integraal beheer

Het beheer van de openbare ruimte ligt verspreid over de programma's 2 (wegbeheer), 5 (groenbeheer) en 7 (waterbeheer en ongediertebestrijding). Ook het beheer van de accommodaties is verdeeld over meerdere programma's. Reden om de wijze waarop wij invulling geven aan het integrale beheer van de openbare ruimte en de accommodaties op te nemen in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen. In deze paragraaf zijn ook de door uw raad eerder vastgestelde onderhoudsniveaus voor alle kapitaalgoederen opgenomen.

Wegonderhoud

Jaarlijkse worden onze wegen en elementverhardingen geïnspecteerd. Op basis van de uitkomsten monitoren wij de onderhoudstoestand en bepalen of de achterstalligheid conform verwachting afneemt. Door werken te combineren, integraal aan te pakken en clustergewijs uit te voeren is vanaf 2021 € 300 duizend afgeraamd op wegonderhoud. Door de integrale aanpak wordt overlast voor omwonende zoveel als mogelijk beperkt omdat alle vakdisciplines worden meegenomen. Burgers Belangengroeperingen van burgers en anderen binnen een projectgebied worden geïnformeerd over plannen, ontwikkelingen, voortgang en zoveel mogelijk betrokken bij voorbereiding en uitvoering. Elementenverharding liet een teruggang zien in de CROW kwaliteitsnorm van 4,1% in 2019 naar 6,8% in 2022. Dit is nog binnen de marge van 10% achterstalligheid, maar om te voorkomen dat deze grens wordt bereikt zijn er voor 2024 en 2025 extra middelen beschikbaar gesteld ter stabilisatie van de kwaliteit.

Straatmeubilair

Met het beschikbare budget wordt straatmeubilair in de openbare ruimte alleen vervangen als het strikt noodzakelijk is. Het betreft hoofdzakelijk vervanging van verkeersborden en meubilair om de veiligheid voor de weggebruiker te waarborgen.

Fietspaden

Alle fietspaden zijn opgenomen in het onderhoud. Met de extra beschikbare middelen voor recreatieve fietspaden worden bestaande fietspaden verbeterd zodat er een veilige en aaneengesloten fietsverbinding ontstaat.

Gladheidsbestrijding

Gladheidsbestrijding wordt uitgevoerd op basis van het vastgestelde beleidsplan “gladheidsbestrijding Parkstad Limburg” en het jaarlijks vastgestelde routeplan van de gemeente Landgraaf.

Openbare verlichting

Het beleidsplan openbare verlichting en het jaarlijkse uitvoeringsprogramma zijn erop gericht om zo efficiënt mogelijk het volledige arsenaal van armaturen om te vormen naar duurzame en energiezuinige LED-verlichting. De volledige omvorming naar LED is voorzien voor 2030. Masten worden alleen dan vervangen als uit het stabiliteitsonderzoek blijkt dat deze mogelijk gevaar op kunnen leveren. Op basis van het nieuwe beleids- en beheerplan OV 2023 is er, samen met Heerlen en Valkenburg aan de Geul, een aanbesteding geweest voor meerjarig vervanging en onderhoud. Op 1 januari start de aannemer met de uitvoering. Op 31 december 2023 was 59% van de verlichtingsarmaturen vervangen voor LED-armaturen (levensduur > 20 jaar) en 24 % van de armaturen voorzien retroLED. Hierbij zijn de binnenwerken van de armaturen vervangen door LED. Deze retroLED zijn in de jaren 2015 en 2016 geplaatst en hebben een levensduur van circa 10 jaar.

Reiniging

De gemeentelijke wegen worden in het voorjaar tweemaal en in het najaar driemaal, ten tijde van bladval, geveegd. Door het verbod op chemische onkruidbestrijding, ontwikkelen kruidachtigen en grassen in de goten zich veel sneller dan voorheen. Door het verhouten van ondergrondse delen van onkruiden en de toename van klinkerverhardingen zal op termijn de onkruiddruk verder toenemen. Minder vegen resulteert daarnaast in snellere en grotere vervuiling van kolken en riolen. De gemeentelijke veegwagen wordt ingezet voor de drie centra en op accentpunten in de gemeente. De eigen dienst reinigt de HUP's (honden uitlaat plaatsen) en zwerfafval en kleine dumpingen worden dagelijks opgeruimd, waarbij de drie centra prioriteit hebben. Voor het opruimen van de almaar toenemende illegale stortingen van asbest en chemisch drugsafval worden gespecialiseerde bedrijven ingezet. Om zwerfvuil te voorkomen wordt op scholen voorlichting gegeven om kinderen op jonge leeftijd al bewust te maken van de schade en kosten door zwerfvuil.

Reppido (voorheen Melddesk)

Het aantal meldingen is al jaren stabiel met een schommeling rond de 120 meldingen per week. Hieruit concluderen wij dat het systeem de laagdrempeligheid heeft die vooraf beoogd werd te bereiken. Ook het aantal meldingen per categorie is relatief constant. De fluctuaties in het aantal meldingen per categorie hebben vooral te maken met de weer- en klimaatinvloeden als noodweer en groeizaam weer.

Omgevingsanalyse

Kengetal historische ontwikkeling	Bron	2019	2020	2021	2022
Aantal verkeersongevallen	Webapplic. statistiek ongevallen	142	116	135	118
Aantal slachtoffers	Webapplic. statistiek ongevallen	16	22	19	22
Asfaltverhardingen in m2	Beheersysteem Kikker	1.024.126	1.022.226	1.021.789	960.123
Halfverhardingen in m2	Beheersysteem Kikker	*	*	*	69.278
Elementverharding in m2	Beheersysteem Kikker	1.103.069	1.108.688	1.108.132	1.115.535
Aantal meldingen aan BOR, waarvan de top 5 zijn:		5.832	6.480	6.299	6.354
- groen	BOR	1.760	1.910	1.880	1.966
- wegen en trottoirs	BOR	883	903	881	740
- reiniging en hondenpoep	BOR	1.275	1.719	1.299	1.453
- straatmeubilair en borden	BOR	672	689	661	1.035
- riolering en water	BOR	387	439	582	418
- dieren en ongedierte	BOR	400	369	372	240

* meting vanaf 2022 gestart

Analyse historische ontwikkeling kengetallen

Verkeersongevallen

In Landgraaf vinden ongevallen heel verspreid plaats. Er zijn geen specifieke locaties waar veel ongevallen plaatsvinden. Dat maakt het lastig om verkeersveiligheidsmaatregelen goed te prioriteren. Zowel in Landgraaf als landelijk blijkt het aantal ongevallen helaas niet meer af te nemen en zelfs te stijgen. In Landgraaf schommelt het aantal ongevallen al jaren rond de 120 tot 150. Het aantal slachtoffers ligt tussen de 15 en 30. Hierbij zijn steeds vaker fietsers betrokken. Afleiding in het verkeer (gebruik smartphones) en de toename van het gebruik van e-bikes met zijn hogere rijksnelheden (met name ook door ouderen) zijn belangrijke oorzaken in het ontstaan van ongevallen. Inspanningen om de verkeersveiligheid te verbeteren (treffen fysieke maatregelen, voorlichting, educatie en handhaving) blijven belangrijk en hebben hoge prioriteit. Hierbij heeft de fiets extra aandacht nodig.

Meldesk BOR

Het aantal meldesk meldingen is al jaren stabiel met gemiddeld rond de 120 meldingen per week. Hieruit concluderen wij dat het systeem de laagdrempeligheid heeft die vooraf beoogd werd te bereiken. Ook het aantal meldingen per categorie is relatief constant. De fluctuaties in het aantal meldingen per categorie heeft vooral te maken met de weer- en klimaatinvloeden. In een jaar met extreme buien zijn er meer meldingen over wateroverlast en in een groeizaam jaar zijn er meer meldingen over groen en reiniging (onkruid op verhardingen).

Beleidsindicatoren (BBV)

Voor het programma 2 zijn geen verplichte beleidsindicatoren opgenomen in de vigerende regeling beleidsindicatoren gemeenten.

Nieuw beleid vanaf 2024

In 2024 worden zowel de Hoogstraat (vanaf de N300 tot en met de rotonde Heigank/Brunsummerweg) als ook de Hoofdstraat (tussen de Einsteinstraat en de markt) volledig gereconstrueerd. Bij beide projecten wordt met name de veiligheid van de fietser verbeterd (vrij liggende fietspaden). Ook worden er enkele extra maatregelen getroffen in de Maastrichterlaan en Hovenstraat ter verbetering van de 30km-zone inrichting. Verder wordt gewerkt aan de planvoorbereiding van de reconstructie van de Hoogstraat vanaf de Heigank/Brunsummerweg tot aan centrum Op de Kamp. Ook hier heeft de veiligheid van de fiets de hoogste prioriteit. Uitvoering hiervan is nog steeds afhankelijk van de snelheid waarmee incourant vastgoed langs de Hoogstraat kan worden verworven en deze locaties kunnen worden her-ontwikkeld (onder meer ten behoeve van parkeren).

We liften mee met diverse projecten die geïnitieerd worden vanuit andere beleidsvelden. Bestaande wegen worden daarbij zodanig aangepast dat ze beter voldoen aan het beleid uit het GVVP en bestaande knelpunten op het gebied van verkeer en parkeren worden opgelost. Tevens kan er tegemoet gekomen worden aan eventueel aanwezige wensen van bewoners. Zo wordt er meegelift met de groot onderhoudsprojecten en wordt de Margrietstraat opnieuw ingericht in het kader van een rioolreconstructie. Ook worden diverse wegen als gevolg van de realisatie van de Parkstadroute opnieuw ingericht (onder meer rondom Slot Schaesberg, in het Eikske en Park Gravenrode en de gehele Melcherstraat) en wordt er een voet-/fietsbrug over de Einsteinstraat aangelegd.

Tot slot blijven we ons inzetten voor de realisatie van de Randweg Abdissenbosch. Vanwege de stikstofproblematiek is de aanleg van de Randweg nog steeds niet mogelijk. Samen met de provincie blijven we de ontwikkelingen in de gaten houden en blijven we zoeken naar mogelijkheden om (een deel van) de Randweg aan te kunnen leggen. Mocht deze mogelijkheid ontstaan, dan wordt de planvoorbereiding direct opgepakt. Zodra er aan Nederlandse zijde zekerheid is over de realisatie van de Randweg, wordt door het Landesbetrieb Straßenbau NRW de voorbereiding voor de aanleg van het Duitse deel van de Randweg, de B221n, weer opgepakt.

Dekking van de hierboven genoemde activiteiten vindt voor een belangrijk deel plaats uit een tweetal investeringsbedragen opgenomen in de begroting voor Reconstructieprojecten GVVP/ruggengraat en Verkeersveiligheidsprojecten. Kleinere verkeersmaatregelen, gedragsprojecten en verkeerskundige onderzoeken worden gefinancierd vanuit het regulier budget voor Verkeersbeleid. Alle activiteiten die vanuit dit budget worden geïnitieerd leveren een belangrijke bijdrage in het behalen van de doelstellingen van het GVVP (met name ten aanzien van verkeersveiligheid maar ook bereikbaarheid, fietsverkeer, parkeren en openbaar vervoer).

De aandacht voor slimme en duurzame mobiliteit is de afgelopen jaren enorm toegenomen. Zowel landelijk, provinciaal als regionaal wordt er in alle nieuwe beleidsdocumenten vol ingezet op het reduceren van het autogebruik en het stimuleren van de fiets. In het Landgraafs verkeers- en vervoersplan uit 2017 heeft de fiets ook een prominente plek. In het uitvoeringsprogramma staan diverse maatregelen opgenomen ter bevordering van het fietsgebruik. De meeste zijn gericht op het verbeteren van de fietsinfrastructuur. Maar ook gedrag speelt een belangrijke rol in de keuze met welk vervoermiddel er wordt gereisd. Het beïnvloeden van het reisgedrag is op gemeentelijk niveau lastig. Onder meer omdat de effecten ervan de gemeentegrens overstijgen. Daarom is met alle 16 gemeenten binnen de regio Zuid-Limburg afgesproken dit gezamenlijk op te gaan pakken en het programmabureau Zuid-Limburg

Bereikbaar (ZLB) hiervoor in te zetten. Onder de noemer 'Gebiedsaanpak Smart Mobility' voeren zij sinds 2023 een breed scala aan samenhangende activiteiten uit '(RVC-exp 11)'. Hierbij worden werkgevers, inwoners en bezoekers benaderd om na te denken over hun mobiliteitsbeleid en hun mobiliteitsgedrag en concreet om de (benzine/diesel)auto te vervangen door een slim en schoon alternatief zoals de fiets, e-bike of het openbaar vervoer. Alle inspanningen moeten ertoe leiden dat bedrijven duurzamer mobiliteitsbeleid gaan voeren en dat inwoners, forenzen en bezoekers minder vaak de (fossiele) auto pakken en vaker gaan fietsen, thuiswerken en het OV gebruiken. De totale kosten van het inzetten van ZLB ten behoeve van de werkgeversaanpak en fietsstimulering voor de periode tot en met 2026 (inclusief promotie Velocity) bedraagt jaarlijks circa € 1,27 miljoen euro. De provincie neemt hiervan de helft voor haar rekening. De rest wordt verdeeld over de 16 deelnemende gemeenten. Voor Landgraaf leidt dit tot een jaarlijkse bijdrage van € 40 duizend. In deze begroting is hiervoor incidenteel € 40 duizend opgenomen; het effect hiervan wordt in 2024 geëvalueerd.

Elementverharding (RVC-exp 18)

Slechte trottoirs leiden tot gevaarlijke situaties vooral voor mensen die slecht te been zijn. Tevens zal er meer onkruid groeien tussen los liggende tegels. De resultaten van de weg inspecties laten de laatste drie jaar een toename van het achterstallige onderhoud zien. Van 4,1% in 2019 naar 6,8 in 2022. Deze toename zal met de geplande werkzaamheden van nutsbedrijven alleen maar toenemen. Om te voorkomen dat de CROW-norm van <10% achterstalligheid overschreden wordt zijn er extra middelen nodig. In de programmabegroting is daarom budget van € 50 duizend opgenomen om achterstallig onderhoud te voorkomen.

Beleidskader programma

Omschrijving Kader	Actualiteit
Kwaliteitsgids BOR	2023
Beheerprogramma Brutis incl. jaarlijkse weginspectie	2023
Gladheidbestrijdingsplan	2022
Beheerplan openbare verlichting 2024-2030	2023
Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan Landgraaf	2017
Visie op mobiliteit (braining the future) - Parkstad	2020
Uitvoeringsagenda Mobiliteit (braining the future) - Parkstad	2022

Wat willen we bereiken?

Doelen
2.1 Een goed en veilig functionerend verkeers- en vervoerssysteem
2.2 Burgers participeren actief in hun woon- en leefomgeving
2.3 Behoud en versterking van de leefbaarheid (een schone, hele, veilige, prettige en vitale woon- en leefomgeving) in alle buurten

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteiten in 2024
2.1.1 Uitvoeren uitvoeringsprogramma Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan
2.1.2 Voorbereiden aanleg Randweg Abdissenbosch
2.2.1 Betrekken van burgers en belangenorganisaties bij de beleidsvoorbereiding, -realisatie en -evaluatie
2.2.3 Continuering van de ondersteuning/facilitering van maatschappelijke/burger initiatieven
2.2.4 Stimuleren van zelforganisatie en initiatieven door bewoners
2.2.5 Faciliteren van de buurtorganisaties
2.3.1 Onderhouden en beheren van (half)verhardingen
2.3.2 Uitvoeren groot onderhoud
2.3.3 Het verder omvormen van het arsenaal aan armaturen naar duurzame energiezuinige LED-verlichting
2.3.4 Onderhouden van recreatieve en toeristische fietsroutes

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicatoren voor 2024	Norm
2.1.1.1 Uitvoering reconstructie Hoogstraat (N300-Heigank)	2024
2.1.1.2 Uitvoering reconstructie Hoofdstraat (Einsteinstraat-markt)	2024
2.1.1.3 Aanpassen weginrichting op beleid GVVP door mee te liften met projecten / werkzaamheden die geïnitieerd worden vanuit andere beleidsterreinen	2024
2.1.1.4 Treffen van (kleine) infrastructurele verkeersveiligheidsmaatregelen	2024
2.1.1.5 Uitvoeren gedragsbeïnvloedende verkeersveiligheidsmaatregelen	2024
2.1.2.1 Monitoren landelijke ontwikkelingen stikstofproblematiek in relatie tot Planvoorbereiding realisatie Randweg Abdissenbosch en afstemming realisatie B221	2024
2.3.1.1 Achterstallig onderhoud asfalt	< 10%
2.3.1.2 Achterstallig onderhoud overige verharding	< 10%
2.3.3.1 Omvormen van het areaal armaturen naar duurzame energiezuinige LED-armaturen met peildatum 2030 (Energie-convenant OV)	> 100%

Wat mag het kosten?

Financiën programma 2

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	820	629	633	634	634	634
– Directe salarislasten	1.097	1.542	1.709	1.779	1.824	1.869
– Overige directe lasten	2.936	2.376	2.309	2.350	2.381	2.388
– Kapitaallasten	715	972	1.034	1.034	1.034	1.034
Totaal lasten bestaand beleid	4.748	4.890	5.052	5.163	5.239	5.291
Saldo bestaand beleid	-3.928	-4.262	-4.418	-4.529	-4.606	-4.657
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	90	50	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	60	60	60
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	90	110	60	60
Saldo nieuw beleid	0	0	-90	-110	-60	-60
SALDO taakveld	-3.928	-4.262	-4.508	-4.639	-4.666	-4.717
<i>Investerings</i>			2.376			

In bijlage 2 van de programmabegroting worden de lasten en baten per taakveld weergegeven.

De volgende investeringen maken deel uit van dit programma (tussen haakjes bedragen inclusief BTW):

De investeringsuitgaven in 2024 van € 1.963.877 (€ 2.376.291) totaal, betreft de volgende investeringen:

Uitbreidingsinvesteringen € 900.000 (€ 1.089.000)

Taakveld 210: Reconstructieprojecten GVVP–ruggengraat € 700.000 (€ 847.000)

Taakveld 210: Verkeersveiligheidsprojecten € 200.000 (€ 242.000)

Vervangingsinvesteringen € 1.063.877 (€ 1.287.291):

Taakveld 210: OV–armaturen € 230.000 (€ 278.300)

Taakveld 210: OV–lichtmasten € 244.000 (€295.240)

Taakveld 210: Vervangingsinvesteringen wegen € 589.877 (€ 713.751)

Bijdrage aan Verbonden Partijen

(cijfers x € 1000)

Naam organisatie	2023	2024	2025	2026	2027
GR RD4	318	343	357	363	370
Totaal	318	343	357	363	370

Toelichting bijdrage aan Verbonden Partijen

De bijdrage aan de GR RD4 in dit programma betreft de zaken die onder het pluspakket vallen en niet onder het reguliere basispakket van Rd4, zoals opgenomen in programma 7. Deze taken zijn onder dit programma opgenomen omdat deze te maken hebben met verkeer, vervoer en waterstaat. Het betreft onder andere de straatreiniging en gladheidsbestrijding.

In de voorgaande begrotingen werd onder dit programma alleen de kosten voor illegale dumpingen opgenomen, deze post is opgenomen in het reguliere basispakket onder programma 7. De totale begroting van de GR Rd4 is vastgesteld in de raadsvergadering van 8 juni 2023 onder raadsvoorstel 32.

Wat zijn de risico's?

We onderkennen geen majeure risico's in dit programma.

2.1.3 Programma 3 – Economie

Structuurgegevens

Portefeuillehouder(s):

F. Janssen en S. Kropman

Verantwoordelijke afdelingshoofd:

F. Geurts (ROG)

Het programma Economie omvat de volgende taakvelden:

3.10 Economische ontwikkeling

3.20 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

3.30 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingenanalyse

3.40 Economische promotie

Samenvatting voortschrijdend beleid

Economische ontwikkeling

Het bestendigen en waar mogelijk uitbreiden van het aantal bedrijven en het aantal arbeidsplaatsen is een primair doel van het programma economie. Onze ambitie blijft het aantal arbeidsplaatsen boven de 12.000 te houden. Net als voorgaande jaren zetten wij hierbij in op de volgende zaken.

Het onderhouden van contacten met onze ondernemers

Dit doen we door bedrijfsbezoeken, thematische bijeenkomsten met het Economisch Platform, reguliere overleggen met de ondernemers in onze drie centra en op onze twee bedrijventerreinen en door de organisatie van onze jaarlijkse ondernemersdag. Daarnaast houden wij onze ondernemers via diverse kanalen op de hoogte van zaken die voor hun relevant zijn.

(Regionale) Samenwerking

We werken hiervoor samen met de Stadsregio Parkstad Limburg (beleidsafstemming, promotie, acquisitie bedrijfsterreinen), de Economische Samenwerking Zuid-Limburg (ESZL), het Mensontwikkelbedrijf, het Starterscentrum Limburg en de Stichting Streetwise.

Zorgen voor toekomstbestendige winkelkernen

Het toekomstbestendig maken van ons hoofdwinkelcentrum Op de Kamp heeft de hoogste prioriteit. Daarnaast wordt –mede door de inzet van Streetwise– actieve begeleiding geboden aan nieuwe ondernemers die zich in onze kernen willen vestigen. Daarmee wordt ongewenste leegstand weggewerkt. Onze stimulerings- en transformatiesubsidie ondersteunt en stimuleert dit proces. Met deze regeling vindt tevens transformatie plaats van vierkante meters incurante winkelruimte naar andere functies buiten de aangewezen winkelgebieden.

Zorgen voor toekomstbestendige bedrijventerreinen

Vanwege de heel beperkte uitbreidingsmogelijkheden op onze bedrijventerreinen werken wij constructief samen met onze bedrijven om uitbreidingsmogelijkheden te creëren op de bestaande terreinen door sloop-nieuwbouw, transformatie en herstructurering. Ook zorgen wij voor een goede bereikbaarheid en ontsluiting.

Toekomstbestendige vrijetijdseconomie en evenementen

Jaarlijks worden diverse initiatieven en evenementen ondersteund wanneer die complementair en kansrijk zijn voor de Landgraafse vrijetijdseconomie. Natuurlijk neemt Landgraaf ook zelf initiatief. Zo zetten we bijvoorbeeld in op het revitaliseren van de kernen en het binnenhalen van diverse groot- en kleinschalige evenementen. Ons cultuurhistorisch erfgoed maken we voor gast en inwoner beleefbaar via het digitaal platform Ontdek Landgraaf. Ondertussen optimaliseren we onze recreatieve routestructuur met de nieuwe wandelnetwerkstructuur 'Knopen Lopen' en door aan te haken op diverse themaroutes. Al deze initiatieven komen voort uit de ambities die zijn vastgelegd in de nota vrijetijdseconomie Landgraaf 2021–2030. We zullen ons ook in 2024 weer inzetten om deze ambities te verwezenlijken.

Cultuurhistorie

Landgraaf is trots op haar verleden. Een rijk verleden dat zowat de hele Europese geschiedenis reflecteert. IJzertijdboeren verbouwen al eeuwenlang hun gewassen op onze bodem wanneer rond de jaartelling de Romeinen arriveren. De Romeinen brengen nieuwe gebruiken en producten met zich mee. Ze bouwen hun villa's en leggen uitgestrekte graanvelden aan. Eeuwen later sticht de lokale adel kastelen die generaties lang het symbool zijn van hun macht. Ondertussen trekken steeds weer vreemde legers door onze gehuchten, onderweg naar veldslagen die de Europese landkaart hebben gevormd. Met het aanbreken van de 20e eeuw verandert de pastorale wereld die Frans Erens later met zoveel weemoed beschrijft. Schacht- en koeltorens van de mijnindustrie veroveren hun plek aan de horizon. De rustige kernen groeien uit tot bruisende mijngemeentes, die in 1982 fuseren tot de gemeente Landgraaf. Op voormalige mijnterreinen bloeit nu de vrijetijdseconomie. Dat rijke verleden zetten we bewust in om de aantrekkelijkheid van Landgraaf te vergroten. Met Ontdek Landgraaf en recreatieve routes vertellen we de verhalen en maken we bijzondere plekken beleefbaar. Daarnaast geven we Landgraaf een plaats binnen de historische verhaallijnen die Visit Zuid-Limburg in haar storytelling voor Parkstad opvoert.

Stadspromotie

We promoten Landgraaf als toeristisch-recreatief hoogtepunt in Zuid-Limburg, maar ook als een aantrekkelijk onderdeel van de bestemming Parkstad Limburg. Samen met de andere gemeenten promoten we Zuid-Limburg, waarbinnen de Stadsregio Parkstad complementair is aan het traditionele Zuid-Limburg.

Omgevingsanalyse

Kengetal historische ontwikkeling	Bron	2019	2020	2021	2022
Oppervlakte bedrijfsterreinen in ha	Etil	100	100	100	100
Aantal arbeidsplaatsen	LISA	12.130	12.270	12.424	12.500
Aantal vestigingen	LISA	2.433	2.442	2.449	2.555
Bruto arbeidsparticipatie in %	CBS	68,40%	66,00%	68,00%	67,30%
Aantal recreatieve overnachtingen	BsGW	93.805	76.997	95.084	105.914
Aantal lokale evenementen o.g.v. APV (excl. Megaland)	KCC	150	60	84	147

Analyse historische ontwikkeling kengetallen

Hoewel Landgraaf deel uit maakt van Parkstad Limburg en mede door de Buitenring goed met de andere steden is verbonden kan Landgraaf bogen op een eigen economische structuur. Onze twee bedrijfsterreinen, de drie winkelcentra en het toeristische gebied Park Gravenrode hebben een eigen dynamiek met als resultaat meer dan 2.500 bedrijven en een werkgelegenheid van meer dan 12.000

arbeidsplaatsen. Het is onze ambitie om deze economische structuur voor Landgraaf te behouden en waar mogelijk verder uit te bouwen.

Landgraaf heeft onlangs de moeilijke jaren met Covid-19 en de Energiarmoede toch een lichte groei weten te bewerkstelligen voor zowel het aantal vestigingen als voor wat betreft het aantal arbeidsplaatsen. Veel bedrijven zijn gelukkig duurzaam verankerd in Landgraaf en zoeken daarom niet zo snel een nieuwe vestigingsplaats elders. Voor de komende jaren zal wel het gebrek aan beschikbare bedrijfskavels een rol gaan spelen. Dit in relatie tot bedrijven die willen uitbreiden maar daarvoor op de huidige locatie te weinig ruimte hebben of nieuwe bedrijven die zich in Landgraaf willen vestigen. Wel zullen wij in 2024 potentiële herontwikkelingslocaties op de bedrijfsterreinen in kaart brengen.

Beleidsindicatoren BBV

Beleidsindicatoren (BBV) – info: waarstaatjegemeente.nl	Bron	2019	2020	2021	2022
% Functiemenging	LISA	40,1	40,3	40,2	40,7
Aantal vestigingen (van bedrijven) per 1.000 inwoners (15 t/m 64 jr)	LISA	103,2	105,2	107,1	114,0

Analyse Beleidsindicatoren (BBV)

De verwachte, lichte groei van de vestigingen en de arbeidsplaatsen zal mede worden afgeremd door het vertrek van een grote speler namelijk bouwbedrijf Jongen.

Nieuw beleid vanaf 2024

Het vergroenen en toekomstbestendig maken en houden van de winkelcentra staat hoog op de agenda. Voor winkelcentrum Op de Kamp betekent dat, dat naast de upgradering van het bestaande winkelcentrum ook de openbare ruimte grenzend aan het winkelcentrum een impuls krijgt. Hierdoor zal de positieve beleving van het vernieuwde winkelcentrum en de omgeving worden versterkt en dus de aantrekkelijkheid toenemen. Daarnaast wordt het raadzaam geacht om na het gereed komen van de upgradering van winkelcentrum Op de Kamp een analyse te maken van de twee andere winkelcentra om deze toekomstbestendig te houden en verder te investeren in de kwaliteit van het verblijfsklimaat onder meer door vergroening. In 2024 zal worden gestart met een analyse van en plan van aanpak voor het winkelcentrum in Schaesberg.

We werken op Zuid-Limburgse schaal samen om (economische) vraagstukken/uitdagingen aan te pakken die de gemeentegrenzen overstijgen. Dit gebeurt in een samenwerkingsvorm waarbij iedere gemeente zelfstandig kan besluiten bij te dragen aan regionale acties en/of projecten, met als gevolg dat er diverse 'coalitions of the willing' ontstaan. Afhankelijk van de ambities van de gemeente en/of de (sub)regio zullen we aansluiten bij initiatieven. Initiatieven waar we reeds bij aangesloten zijn de afgelopen tijd zijn Yuverta (Biodiversiteit en Duurzame Leefomgeving) en Regionaal Voedselsysteem Zuid-Limburg. Voorgaande jaren is hier door de raad structureel een budget voor ter beschikbaar gesteld, maar doordat de samenwerking toen nog in ontwikkeling was, is er onvoldoende gebruik van gemaakt en zodoende in 2022 bij de financieel-technische analyse van de jaarrekeningsaldi afgeraamd. Aangezien de beoogde doelen en activiteiten van de economische samenwerking nog steeds actueel zijn (inclusief raakvlakken met aangrenzende disciplines), is in deze begroting een incidenteel budget van € 60 duizend opgenomen (voor zowel het 2024 als voor 2025 'RVC-exp 17'). Middels deze financiële ruimte kunnen we als gemeente

actief deelnemen aan projecten die aansluiten bij onze ambities en opgaven. In 2025 vindt een evaluatie plaats.

We zijn actief op zoek naar een partij die aan het gebied Rouenhof een toeristisch-recreatieve invulling geeft die complementair is aan de reeds aanwezige toeristisch-recreatieve trekkers en die rekening houdt met de natuurlijke context van het gebied en de omgeving daarvan.

In de begroting 2024 is een incidenteel werkbudget Vrijtijdseconomie en Evenementen (RVC-exp 13) opgenomen van € 90 duizend om het niveau van de Landgraafse vrijetijdseconomie en evenementen te behouden, te optimaliseren én om de ambities uit de Nota Vrijtijdseconomie Landgraaf 2021-2030 te kunnen realiseren. Die ambities zijn niet tijdelijk maar structureel van aard en wortelen diep in vastgesteld beleid. Op basis van de realisatie in 2024 wordt de omvang van het benodigde budget voor 2025 bepaald. De ambities zijn onder meer:

- Voortbouwen op de kernkwaliteiten van de Landgraafse vrijetijdseconomie, zoals:
 - Contact met ondernemers in de recreatieve sector
 - Landschap als decor van de vrijetijdseconomie
- Versterken van de Vrijtijdseconomie, onder meer door:
 - Verlevendigen van de kernen
 - Doorontwikkelen recreatief aanbod
 - Stadspromotie
- Versterken van de evenementencyclus en het aantrekken van nieuwe evenementen
- Optimaliseren toeristisch-recreatieve verbindingen
- De verhalen en identiteit van Landgraaf uitdragen, onder meer door:
 - Cultuurhistorie te integreren in fiets- en wandelroutes
 - Onderhoud en uitbreiding van website/erfgoedportaal Ontdek Landgraaf
- Inspelen op regionale initiatieven die Landgraaf en de regio versterken

Beleidskader programma

Omschrijving Kader	Actualiteit
Uitvoeringsprogramma economie stadsregio Parkstad Limburg	2010
Nota uitvoeringsbeleid evenementen 2012	2021
Nota Vrijetijdseconomie Landgraaf 2021–2030	2021
Beleidsvisie Leegstand Commercieel Vastgoed Landgraaf	2021
Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid–Limburg (SVREZL)	2018
Ontwikkelprogramma Vrijetijdseconomie Parkstad Limburg	2020
Uitvoeringsprogramma Retail Parkstad Limburg 2019–2025	2020
Uitvoeringsprogramma Bedrijventerreinen 2020–2024	2020
Regiodeal – Buurtonwikkelingsplan Oud Nieuwenhagen en winkelcentrum Op de Kamp	2020
Subsidieverordening ‘Stimuleren innovatief ondernemerschap in winkelkernen’	2020
Visie Vrijetijdseconomie Zuid–Limburg	2020

Wat willen we bereiken?

Doelen
3.1 Versterking van de lokale en (eu)regionale economie en arbeidsmarkt, met aanhaking bij het onderwijs
3.2 Versterking van de vrijetijdseconomie en de evenementencyclus
3.3 Winkelcentra die door vergroening en mogelijk verduurzaming aantrekkelijker worden voor de consument

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteiten in 2024
3.1.1 Het beheren en uitbreiden van het relatienetwerk, het acquireren en faciliteren van ondernemers, bedrijfsbezoeken, het stimuleren van bedrijvigheid, organisatie Ondernemersdag, Economisch Platform, het versterken van de cohesie tussen onderwijs en arbeidsmarkt
3.1.2 Behouden en stimuleren van een adequaat en toekomstbestendig niveau van de (winkel)centra en de bedrijfsterreinen door centrummanagement en bedrijventerreinmanagement, door actief met externe partijen trachten invulling te geven aan leegstaande winkel- en bedrijfspanden en door herstructurering
3.1.3 Uitvoering geven aan de subsidieregeling ‘Stimuleren innovatief ondernemerschap in winkelkernen’, door samen met de Stichting Streetwise en andere externe partijen ruimte te bieden aan nieuwe ondernemers en pandeigenaren die hun leegstaand winkelpand buiten de winkelkernen willen transformeren
3.1.4 Stimuleren (eu)regionale samenwerking, op regionaal niveau en grensoverschrijdend met Duitse buurgemeenten, om de ‘grens-drempel’ te verlagen, partijen nader tot elkaar te brengen en synergievoordelen te benutte
3.2.1 Het vermarkten en promoten van Landgraaf als aantrekkelijke vestigingsplaats voor het (toeristische) bedrijfsleven.
3.2.2 Uitvoering geven aan de nota Vrijetijdseconomie Landgraaf 2021–2030 door de versterking en uitbreiding van de vrijetijdseconomie, het beleefbaar maken van cultuurhistorisch erfgoed, stadspromotie, het betrekken van toeristische ondernemers en het creëren van een evenementencyclus
3.2.3 Organiseren en faciliteren van de kermissen in Schaesberg, Waubach en Nieuwenhagen Faciliteren van kleinschalige evenementen op wijkniveau
3.1.3 Maatregelen nemen om de duurzaamheid te verbeteren zoals het realiseren van een fietsenstalling en het uitbreiden van het aantal oplaadpunten voor fietsen en auto's. Vergroenen openbare ruimte en parkeerplaatsen

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicatoren voor 2024	Norm
3.1.1.1 Organiseren Ondernemersdag	2024
3.1.1.2 Aantal bedrijfsbezoeken	20
3.1.1.3 Bijeenkomsten Economisch Platform	2
3.1.2.1 Stratenaanpak pilot Hoogstraat (vanuit uitvoeringsprogramma Retail)	2024
3.1.2.2 Ondersteuning en mede uitvoering geven aan de implementatie toekomstvisie Op de Kamp: planontwikkeling vergoening openbare ruimte	2024
3.1.3.2 Aantal subsidieaanvragen 'Stimuleren innovatief ondernemerschap in winkelkernen'	6
3.1.3.3 Aantal ingevulde leegstaande (retail)panden in winkelkernen	6
3.1.3.4 Aantal getransformeerde (retail)panden buiten de winkelkernen (obv subsidie)	3
3.1.4.1 Uitvoering geven aan samenwerking ESZL en evaluatie	2024
3.2.2.1 Aantal bedrijfsbezoeken aan toeristische ondernemers en organisaties	5
3.2.2.2 Het faciliteren van bovenregionale evenementen	4
3.2.2.3 Uitvoeren nota Vrije tijdseconomie Landgraaf 2021-2030	2024
3.2.2.4 Toevoegen items webapplicatie OntdekLandgraaf!	12
3.2.2.5 Gunning en planvorming gebied Rouenhof	2024
3.2.2.6 Uitrol Knopenlopen	Q2 2024
3.2.2.7 Uitwerking Visie Vrijetijdseconomie Zuid-Limburg	2024
3.2.2.8 Actualiseren milieuvergunning en planologisch kader Megaland	2024
3.2.3.1 Aantal georganiseerde kermissen	3
3.2.3.2 Aantal gefaciliteerde kleinschalige evenementen	> 25

Wat mag het kosten?

Financiën programma 3

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	200	132	160	167	172	177
– Directe salarislasten	305	392	422	440	451	462
– Overige directe lasten	370	411	315	315	315	315
– Kapitaallasten	26	29	35	35	35	15
Totaal lasten bestaand beleid	702	832	772	789	800	792
Saldo bestaand beleid	-502	-699	-612	-623	-629	-616
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	150	60	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	150	60	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	-150	-60	0	0
SALDO taakveld	-502	-699	-762	-683	-629	-616
<i>Investerings</i>			0			

In bijlage 2 van de programmabegroting worden de lasten en baten per taakveld weergegeven.

Bijdrage aan Verbonden Partijen

(cijfers x € 1000)

Naam organisatie	2023	2024	2025	2026	2027
GR Stadsregio Parkstad Limburg (Regionale Initiatieven)	188	188	188	188	188
Totaal	188	188	188	188	188

Toelichting bijdrage aan Verbonden Partijen

De apparaatsbijdrage aan de GR Stadsregio Parkstad is opgenomen in programma 0. In dit programma verantwoorden we alleen de bijdrage aan een zestal regionale initiatieven op het gebied van economie en toerisme. Vanaf 2019 maken deze deel uit van de begroting van de regio Parkstad. De Landgraafse bijdrage is vastgesteld op basis van de goedgekeurde begroting van de regio Parkstad op 8 juni 2023 onder raadsvoorstel 34.

Wat zijn de risico's?

We onderkennen geen majeure risico's in dit programma.

2.1.4 Programma 4 – Onderwijs

Structuurgegevens

Portefeuillehouder(s):

F. Janssen en A. Schiffelers

Verantwoordelijke afdelingshoofden:

J. Drummen (KCC) en C. Goffin (MO)

Het programma Onderwijs omvat de volgende taakvelden:

4.10 Openbaar basisonderwijs

4.20 Onderwijshuisvesting

4.30 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Samenvatting voortschrijdend beleid

Landelijk is een Nationaal Programma Onderwijs opgesteld om de door Covid-maatregelen opgelopen onderwijsachterstanden weg te werken. Samen met onderwijspartners is een plan met interventies opgesteld en het gemeentelijk aandeel wordt bekostigd vanuit de specifieke uitkering die hiervoor beschikbaar is gesteld.

Parkstad-gemeenten zijn voorloper op het gebied van de Rijke Schooldag. Hiervoor is subsidie toegekend om regionaal te kunnen werken aan de uitbreiding van het aantal Gezonde Basisscholen van de Toekomst, het verrijken van een tussenschools activiteitenaanbod met lokale partners/verenigingen en het opzetten van een buitenschools activiteitenaanbod dat is gericht op brede talentontwikkeling. Dit vindt naast lokale initiatieven zoals uitbreiding aantal Gezonde Basisscholen van de Toekomst en deelname aan de Gelijke Kansen Alliantie. Aanvullend daarop in iedere wijk een naschools activiteitenaanbod voor kinderen/ jongeren in het basis- en voortgezet onderwijs dat gericht is op brede talentontwikkeling.

Openbaar basisonderwijs

Alle Landgraafse basisscholen vallen onder het bestuur van onderwijsstichting Movare. Ook de openbare basisscholen Harlekijn, Speurneus en Wereldwijs. De drie openbare basisscholen voldoen volgens de Onderwijsinspectie aan de basiskwaliteit en daarmee aan de wettelijke eisen die op dat moment geldend zijn.

Onderwijshuisvesting

Kwalitatief goed en toegankelijk onderwijs en bijbehorende huisvesting is van betekenis voor de huidige en de toekomstige inwoners van Landgraaf. Het is dan ook vanzelfsprekend dat de onderwijsvoorzieningen in de gemeente niet alleen behouden worden, maar ook toekomstbestendig zijn. Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) is daartoe vastgesteld en voorziet in een toekomstbestendige aanpak, waarbij rekening wordt gehouden met multifunctioneel gebruik van ruimtes. De nieuwbouw van het Eijkhagencollege verloopt voorspoedig. Met ingang van het schooljaar 2025 – 2026 het nieuwe Eijkhagencollege in gebruik genomen.

Basisschool De Schatgraver heeft samen met het kinderdagverblijf, buitenschoolse opvang en peuteronderwijs in 2015 een nieuw onderwijsgebouw gekregen aan de Pastoor Schattenstraat. Vanwege het ontstane ruimtetekort is in 2017 voor vier klaslokalen en een nevenruimte tijdelijk intrek genomen in het voormalige schoolgebouw aan de Graaf Johan Frederikstraat. Het feit dat de school thans in twee gebouwen is gehuisvest, staat de optimale vormgeving en samenwerking voor een Brede School en het project Gezonde basisschool van de Toekomst in de weg. Er is dus een structurele oplossing voor de huisvesting noodzakelijk.

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

De Lokaal Educatieve Agenda (LEA) wordt via werkgroepen uitgevoerd. Er is sprake van versterkte samenwerking, die de integrale aanpak concreet maakt en zorgvragen worden preventief met ketenpartners opgepakt.

Op het gebied van leerlingenzorg, afstemming en doorgaande lijn is het “Knooppunt” de werkwijze. Dit is een voorziening in het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs, het middelbaar beroepsonderwijs en in de voorscholen (kinder- en peuteropvang).

Het Nationaal Programma Onderwijs biedt scholen de kans om hun aanbod te versterken en zo de negatieve gevolgen van de Covid-19 maatregelen te beperken.

JENS verbindt hun expertise aan de scholen in het primair onderwijs door een team dat fysiek op school aanwezig is. Daarnaast is het schoolmaatschappelijk werk in het basisonderwijs en de voorschoolse voorzieningen doorontwikkeld. Uitgangspunt is inclusief onderwijs, door professionals in te zetten met kennis van leer- en ontwikkelachterstanden, verstandelijke beperkingen en gedragsproblematiek die het onderwijs ondersteunen.

Bureau VSV richt zich onder andere op het terugdringen van voortijdig schoolverlaten (VSV) en het verlaten van school zonder startkwalificatie. Met scholen waar een hoge schooluitval gesignaleerd wordt, worden gesprekken gevoerd om de schooluitval terug te dringen.

Het leerlingenvervoer ten behoeve van statushouders is adaptief leerlingenvervoer (snellere start met onderwijs en tegelijkertijd maatwerk).

Volwasseneneducatie en laaggeletterdheid

Volwasseneneducatie wordt op Zuid-Limburgse schaal ingevuld via het regionaal plan van aanpak basisvaardigheden volwassenen 2020-2024. Onder andere via de “workshopcarrousel” (autochtone laaggeletterden) en de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB).

Onderwijsachterstandenbeleid en peuterstelsel

Het peuterstelsel bestaat uit een aanbod van 16 uur per week, waarvan alle peuters in de leeftijd tussen 2½ en 4 jaar gebruik kunnen maken. Het bereik is hoog, een goede samenwerking in de keten, een versterkte doorgaande lijn en stimulans van 16 uur VVE bij doelgroepkinderen. Een veranderende behoefte is zichtbaar bij ouders waarbij 16 uur peuteropvang niet meer voldoet aan de vraag (verschuiving naar

kinderopvang). Gemengde groepen (kinderen met en zonder indicatie) en deelname aan VVE wordt gestimuleerd.

Gezonde Basisschool van de Toekomst, Rijke Schooldag, Gelijke Kansen Alliantie en Talentontwikkeling

Op lokaal en regionaal niveau wordt samengewerkt aan het stimuleren van Talentontwikkeling. In de drie Landgraafse wijken is wekelijks, een naschools aanbod met daarin activiteiten op het gebied van onder andere, cultuur, sport, kennisverbreding, loopbaanoriëntatie, etc.

Vanuit onderwijsachterstandenbeleid, de LEA, het NPO, de Gelijke Kansen Alliantie en het Voorloperstraject Rijke Schooldag wordt het huidige aanbod van extra activiteiten op scholen voortgezet, inhoudelijk verdiept en verder uitgerold voor wat betreft het aantal locaties.

Vier basisscholen voeren het programma De Gezonde Basisschool van de Toekomst uit. Uitbreiding is in voorbereiding, ook richting VO. Daarnaast ook twee scholen waar, met behulp van de Gelijke Kansen Alliantie, een verrijkt tussenschools aanbod wordt aangeboden met daarin ruimte voor sport, cultuur en brede talentontwikkeling.

Omgevingsanalyse

Kengetal historische ontwikkeling	Bron	2019	2020	2021	2022
Aantal leerlingen basisonderwijs	Jaarverslag VSV	2.490	2.617	2.439	2.454
Aantal leerlingen voortgezet onderwijs	Jaarverslag VSV	1.669	1.675	1.587	1.620
% "gewichtleerlingen" t.o.v. totaal aantal kinderen *	CBS	19%	19%	17%	**
Aantal voortijdige schoolverlaters	Jaarverslag VSV	52	61	59	68
Aantal toekenningen leerlingenvoer per schooljaar	KCC	183	199	204	214
Aantal onderwijsaccommodaties (basis en voortgezet onderwijs)	Duo	11	11	11	11

* *Gewichtenleerlingen zijn risico-leerlingen die op basis van landelijke criteria risico lopen op onderwijsachterstand. Met ingang van het jaar 2018 wordt gebruik gemaakt van het dashboard van CBS; tot en met 2017 werd gebruik gemaakt van de gegevens van DUO.*

** *De informatie m.b.t. het jaar 2022 was bij van het opmaken van de begroting (nog) niet voorhanden. 2020 staat voor schooljaar 2019-2020, 2021 staat voor schooljaar 2020-2021, etc.*

Analyse historische ontwikkeling kengetallen

We zien in 2022 een lichte stijging van het totaal aantal leerlingen en daarmee samenhangend een stijging van het aantal schoolverlaters ten opzichte van vorig jaar. Daarnaast hebben Covid-19 en de bijbehorende maatregelen hebben voor schoolverzuim in ieder geval in negatieve zin meegespeeld. Voor leerlingen werd het hierdoor lastig om motivatie en schoolritme in sommige kwetsbare situaties te behouden en tegelijkertijd werd terugleiden naar onderwijs lastiger in complexe situaties.

Beleidsindicatoren (BBV)

Beleidsindicatoren (BBV) – info: waarstaatjegemeente.nl	Bron	2019	2020	2021	2022
Absoluut* verzuim per 1.000 leerlingen in lft.5–18 jr	DUO/ingrado	0,20	0,20	1,20	***
Relatief** verzuim per 1.000 leerlingen in lft.5–18 jr	DUO/ingrado	28	19	23	28
% VSV-ers (12–23JR) zonder startkwalificatie aan het VO en MBO onderwijs	DUO/ingrado	2,10%	2,80%	2,11%	***

* aantal leerplichtigen dat niet ingeschreven staat op een school.

** aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven staat op een school, maar ongeoorloofd afwezig is.

2019 staat voor schooljaar 2018–2019, 2020 staat voor schooljaar 2019–2020, etc.

*** De informatie m.b.t. het jaar 2022 was bij van het opmaken van de begroting (nog) niet voorhanden.

Analyse Beleidsindicatoren (BBV)

Het relatief verzuim, het aantal leerlingen dat staat ingeschreven op een school en ongeoorloofd afwezig is, is ten opzichte van 2021 licht gestegen. Zoals ook bovenstaand bij de analyse van de historische kengetallen wordt aangegeven, ligt er een grote oorzaak in Covid-19 en de destijds daaraan gekoppelde maatregelen.

Nieuw beleid vanaf 2024

Verhoging leerlingenvervoer bewegingsonderwijs SBO de Wissel (RVC-exp k04)

Door de toename van loon- en vervoerskosten in het kader van het bewegingsonderwijs voor SBO de Wissel is er vanaf 2024 structureel € 10 duizend bijgeraamd.

Structurele jaarlijkse verhoging bewegingsonderwijs (RVC-exp 04)

Vanaf schooljaar 2023–2024 wordt het aantal uren bewegingsonderwijs verhoogd van 1,5 uur naar 2 uur per week. Deze verhoging gaat gepaard met extra kosten en daarom is het budget structureel met € 21 duizend opgehoogd.

Structurele jaarlijkse verhoging leerlingenvervoer bewegingsonderwijs (RVC-exp 05)

Door de toename van het aantal leerlingen van de BS De Wegwijzer en de Speurneus is het inzetten van extra busvervoer noodzakelijk. Voor de tegemoetkoming in de toename van de vervoerskosten is structureel € 16 duizend bijgeraamd.

Beleidskader programma

Omschrijving Kader	Actualiteit
Nota Evaluatie & Vooruitblik Accommodatiebeleid Landgraaf	2020
Bestuursvereenkomst Bureau Voortijdig Schoolverlaten Parkstad Limburg	2020
Verordening bekostiging leerlingenvervoer gemeente Landgraaf	2023
Preventieplan Jeugd	2017
Plan van aanpak laaggeletterdheid	2018
Beleidsnota: Een gelijke en solide basis voor iedere peuter	2019
Lokaal Educatieve Agenda	2020
Integraal Huisvestingsplan Onderwijs	2021
Samenwerkingsovereenkomst gemeente/SVO PL Nieuwbouw Eijkhagencollege	2020
Nationaal Programma Onderwijs	2021
Activiteitenplan Voorloperstraject Rijke Schooldag	2022

Wat willen we bereiken?

Doelen
4.1 Op de behoefte afgestemd toekomstbestendig accommodatieaanbod
4.2 Met het oog op het verkleinen van een mogelijk risico op een ontwikkelingsachterstand, een goede toeleiding van kinderen met een VVE-indicatie naar de VVE-gespecialiseerde peuteropvang
4.3 Vergroten van de geletterdheid van onze inwoners
4.4 Het stimuleren van brede talentontwikkeling en de daarbij behorende basisvoorwaarden bij de schoolgaande jeugd

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteiten in 2024
4.1.1 Implementatie Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP)
4.1.2 Uitvoering geven aan de nieuwbouw Eijkhagencollege, 1e kwartaal 2023 start bouwwerkzaamheden
4.2.1 Terugdringen voortijdig schoolverlaten o.a. middels sturing en monitoring van Bureau VSV
4.2.2 Implementatie van de Lokaal Educatieve Agenda (LEA)
4.2.3 Stimuleren deelname VVE voor kinderen met een VVE-indicatie
4.2.5 Het organiseren van een aanbod brede talentontwikkeling tijdens, tussen (overblijven) en buiten schooltijd met behulp van programma's zoals de Gelijke Kansen Alliantie en het Voorloperstraject Rijke Schooldag
4.2.6 Voortzetten en uitbreiden van het programma De Gezonde Basisschool van de Toekomst op Landgraafse scholen
4.3.1 Uitvoering plan van aanpak laaggeletterdheid
4.3.2 Uitvoering Nationaal Programma Onderwijs

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicatoren voor 2024	Norm
4.2.1.1 % terug- of doorgeleide VSV-ers versus totaal aantal VSV-ers (bron: VSV)	> 50%
4.2.3.1 % van de kinderen met een VVE-indicatie die in 2020 tussen 2½ en 4 jaar oud zijn, neemt deel aan een VVE-programma of staat in ieder geval ingeschreven bij een kinder- of peuteropvang organisatie. (bron: Nipia*)	> 85%
4.2.5.1 Aantal scholen met een verrijkt aanbod brede talentontwikkeling (tijdens, tussen en buiten schooltijd), niet zijnde alleen een beweegaanbod bij de Gezonde Basisschool van de Toekomst	3
4.2.6.1 Aantal Gezonde Basisscholen van de Toekomst	4
4.3.1.1 % extra bereikte laaggeletterden (NT1) ten opzichte van het voorgaande jaar (bron: gemeente)	10 % meer
4.3.1.2 Aantal medewerkers per jaar die cursus schrijven op B1-niveau hebben gevolgd (bron: gemeente)	0-meting
4.3.2.1 Aantal presentaties die gegeven worden in het kader van herkennen en doorverwijzen laaggeletterden (bron: gemeente)	4

* Doelgroepkinderen (VVE) zijn kinderen die een risico op een ontwikkelingsachterstand lopen. Daarbij wordt er onder andere gekeken naar het opleidingsniveau van de ouders, de taal die er thuis wordt gesproken, cognitieve, gedrags- en taal- of spraakproblemen bij het kind en naar sociaaleconomische problemen in de thuissituatie. Op basis van vastgestelde criteria geeft het consultatiebureau een indicatie voor VVE af, wat betekent dat het kind, recht heeft op extra dagdelen VVE-peuteropvang.

Wat mag het kosten?

Financiën programma 4

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	877	1.136	656	680	744	767
– Directe salarislasten	119	205	200	209	214	219
– Overige directe lasten	2.446	3.077	2.724	2.689	3.139	3.191
– Kapitaallasten	882	905	1.624	2.348	2.019	2.009
Totaal lasten bestaand beleid	3.447	4.186	4.548	5.245	5.372	5.420
Saldo bestaand beleid	-2.570	-3.051	-3.893	-4.566	-4.628	-4.652
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	47	49	51	52
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	47	49	51	52
Saldo nieuw beleid	0	0	-47	-49	-51	-52
SALDO taakveld	-2.570	-3.051	-3.940	-4.615	-4.678	-4.704
<i>Investerings</i>			0			

In bijlage 2 van de programmabegroting worden de lasten en baten per taakveld weergegeven.

Bijdrage aan Verbonden Partijen

(cijfers x € 1000)

Naam organisatie	2023	2024	2025	2026	2027
GR Bureau VSV-centrumgemeente Heerlen	194	209	217	225	232
Totaal	194	209	217	225	232

Toelichting bijdrage aan Verbonden Partijen

De gemeente Heerlen is centrumgemeente voor de uitvoering van de taken voortijdig schoolverlaten (leerplicht).

Bijdrage aan Professionele Gesubsidieerde Organisaties

(cijfers x € 1000)

Naam organisatie	2023	2024	2025	2026	2027
Stichting Movare (spraakonderwijs)	63	66	69	71	73
Stichting Movare (VVE) *					
Kinderdaggaleis Eigenwijs (VVE) *					
Humankind Kinderopvang en –ontwikkeling (VVE) *	641	729	757	782	805
Stichting Kinderopvang Parkstad (VVE) *					
Totaal	703	795	826	852	878

* Bedragen voor deze organisaties zijn gebundeld in één bedrag weergegeven

Toelichting bijdrage aan Professionele Gesubsidieerde Organisaties

Stichting Movare inzake spraakonderwijs

De bijdrage aan Movare ten behoeve van het spraakonderwijs (logopedie) draagt bij aan activiteit 2.2. De stijging t.o.v. 2023 betreft indexatie.

Voor en Vroegschoolse Educatie (VVE) & Kinderopvang

De subsidie VVE aan Movare, Kinderdaggaleis Eigenwijs, Human kinderopvang en ontwikkeling en stichting kinderopvang Parkstad dragen bij aan de activiteiten 2.3 en 2.4.

Vanaf 1 augustus 2020 is het nieuwe peuterstelsel in Landgraaf van start gegaan. Drie organisaties bieden sinds 1 augustus peuteropvang met VVE aan. Zij ontvangen hiervoor groepssubsidie op basis van grootte en zwaarte van de peutergroepen. Ouders betalen een inkomensafhankelijke bijdrage, de overige kosten van de uurprijs worden gedekt via de Kinderopvang Toeslag (KOT). Als ouders niet voor de KOT-regeling in aanmerking komen, kunnen zij gebruik maken van de niet-KOT regeling via de gemeente. De kinderopvang rekent dit periodiek met de gemeente af. De stijging t.o.v. 2023 betreft indexatie.

Wat zijn de risico's?

We onderkennen geen majeure risico's in dit programma.

2.1.5 Programma 5 – Sport, Cultuur en Recreatie *

* Hieronder valt ook beheer van groen in de openbare ruimte.

Structuurgegevens

Portefeuillehouder(s):

F. Janssen, A. Schiffelers, B. Smeets, S. Kropman en R. de Boer

Verantwoordelijke afdelingshoofden:

F. Geurts (ROG), C. Goffin (MO), T. Hanssen (BOR) en R. Dautzenberg (BCZ)

Het programma Sport, Cultuur en Recreatie omvat de volgende taakvelden:

5.10 Sportbeleid en activering

5.20 Sportaccommodaties

5.30 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

5.40 Musea

5.50 Cultureel erfgoed

5.60 Media

5.70 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Samenvatting voortschrijdend beleid

Met dit programma voeren we taken en activiteiten uit op het gebied van toerisme & recreatie, groenbeheer, cultureel erfgoed, sport en bewegen en educatieve en kunstzinnige vorming.

Sportbeleid en activering

Via TMF wordt uitvoering gegeven aan het beleidskader sport en bewegen met de ambitie: 'Iedere inwoner van Landgraaf de mogelijkheid te bieden, een leven lang, deel te laten nemen aan en te genieten van sporten en bewegen'. Samen met de sportpartners wordt ook uitvoering gegeven aan de ambities uit het lokale sportakkoord en de uitvoering van 'Iedereen Kan Sporten Parkstad', met als doel om inwoners in het dagelijks leven meer te laten bewegen vanuit het gedachtegoed van positieve gezondheid, sport- en bewegen.

Sportaccommodaties

De clustering van voorzieningen op en rondom de A-locaties, zijnde de parken Heigank, ter Waerden en Strijthagen is uitgangspunt van handelen. Deze accommodaties zijn op peil en worden op peil gehouden, onder andere door het uitvoeren van duurzaamheidsmaatregelen. Multifunctioneel gebruik wordt gestimuleerd, als ook het accommoderen van nieuwe sporten. Met ingang van het schooljaar 2023 – 2024 beslaat het bewegingsonderwijs gemiddeld ten minste twee uren per schoolweek. De capaciteit van de beschikbare binnensportaccommodaties komt hierdoor onder druk te staan. Onderzoek is gestart naar de toekomstig benodigde capaciteit aan binnensportaccommodaties en in het verlengde daarvan het toekomstig beheer van sociaal-maatschappelijke accommodaties.

Cultuurpresentatie, –productie en –participatie

De deelname van inwoners aan het educatieve en culturele aanbod wordt gestimuleerd, door activiteiten van professionele instellingen (SMK, Vrije Akademie Parkstad en Bibliotheek) en vrijwilligersorganisaties (Theater Landgraaf en Oefenbunker) te subsidiëren die hieraan bijdragen. Kunstzinnige vorming en cultuureducatie wordt daarnaast verzorgd door de combinatiefunctionarissen kunst, cultuur en muziek. Samen met de combinatiefunctionarissen sport wordt gezorgd voor verbinding en samenwerking tussen het culturele veld, sport, onderwijs en de buurt. De samenwerking van de combinatiefunctionarissen binnen Landgraaf Verbindt en de samenwerking met de 1e-lijnszorg gericht op deelname aan sport- en culturele activiteiten wordt ondersteund, om het beroep op geïndiceerde zorg te verminderen.

Cultureel erfgoed

De beleidsnota Erfgoed is vastgesteld in 2012. Er is destijds gekozen om naast de wettelijke taken erfgoed te verbinden met andere beleidsvelden zoals toerisme en recreatie en om op die wijze ons erfgoed zichtbaar en beleefbaar te maken. De beleidskeuzen die destijds zijn gemaakt zijn nog steeds actueel en bieden voldoende mogelijkheden voor nieuwe projecten en activiteiten die hieraan invulling kunnen geven. Na het gereedkomen van de integrale Omgevingsvisie zal worden bekeken of nog aanvullend erfgoedbeleid aan de orde is.

Media

Ingezet wordt op een breed en laagdrempelig aanbod aan media voor diverse doelgroepen, door subsidiëring van activiteiten van de bibliotheek en de lokale omroep.

Lokale Omroep

Stichting Omroep Landgraaf is voor de periode 2020 tot en met 2025 conform de Mediawet aangewezen als lokale media-instelling (de lokale omroep) voor de inwoners van Landgraaf en ontvangt hiervoor een jaarlijkse bijdrage. De omroep opereert onafhankelijk en zelfstandig van de gemeente. Dit betekent dat Omroep Landgraaf haar eigen afwegingen maakt in de invulling van hun programmering en activiteiten. Daarnaast is er een overeenkomst met Omroep Landgraaf voor het uitzenden van de raadsvergaderingen en het verstrekken van gemeentelijke informatie op de Kabelkrant. Op deze wijze heeft een groot deel van de inwoners van Landgraaf (en de regio) de mogelijkheid om de raadsvergaderingen en gemeentelijke informatie te kunnen volgen. Dit draagt bij aan de transparantie, toegankelijkheid en het verkleinen van de afstand tussen de lokale politiek en de inwoners.

Bibliotheek

De bibliotheek zorgt voor een breed aanbod voor diverse doelgroepen. Het is een warenhuis van kennis en informatie, centrum voor ontwikkeling en educatie, encyclopedie van kunst en cultuur en inspiratiebron van lezen, literatuur en taalstimulering en als podium voor ontmoeting en debat. Daarnaast vervult de bibliotheek de nieuwe rol van informatiepunt digitale overheid (IDO).

Openbaar groen

Juni 2023 is de bestuursopdracht Groen en Reiniging opgeleverd. De uitkomst van de bestuursopdracht is in een gedifferentieerd groen- en reinigingsbeheer. Vanaf 2024 worden de centra onderhouden op beeldkwaliteit A, het buitengebied op beeldkwaliteit C en alle overige op beeldkwaliteit B. Uitzondering is de Wilhelminaberg als eyecatcher, die onderhouden wordt op beeldkwaliteit B ondanks dat deze in het

buitengebied ligt. Door middel van schouwrondes in het groeiseizoen wordt de algehele kwaliteitsstatus en -voortgang gerapporteerd.

De opgave om integraal groen- en reinigingsonderhoud van de openbare ruimte te combineren met het duurzaam bieden van werk aan arbeidsmarktdoelgroepen via het MOB blijkt goed samen te gaan. Een eigen uitvoeringsdienst met jaarrond werkzaamheden voor eigen medewerkers biedt wendbaarheid en flexibiliteit. Wisselende weersomstandigheden kunnen in de seizoenen en tussen de verschillende jaren van grote invloed zijn op de uit te voeren werkzaamheden en de bijbehorende kosten. Daarom is het van belang dat er flexibiliteit blijft voor uitbesteden van werkzaamheden. Door zelf verantwoordelijkheid te houden en dus zelf te sturen op deze duurzame combinatie zijn het openbaar belang en het financieel belang het beste geborgd.

Maaien en biodiversiteit

Bermen en ruw gras worden gemaaid conform de frequenties uit het bestek. Om de biodiversiteit van de bermten te vergroten wordt waar mogelijk extensief beheer toegepast en worden percelen begraaasd door schapen. Het effect van extensief maaibeheer van gazons levert op termijn een gevarieerdere samenstelling van kruiden en grassen op. Hierdoor neemt de biodiversiteit toe. Door de variatie aan grassen en kruiden neemt ook de verscheidenheid aan insecten toe. Daarnaast zorgt de hogere vegetatie voor een verkoelend effect door verdamping, regenwater wordt langer vastgehouden en uitspoeling wordt voorkomen wijzigingen en verbeteringen in het bermbeheer worden meegenomen in het in 2024 nieuw aan te besteden bermonderhoud.

Naast de extra aandacht voor het toepassen van gevarieerde inheemse beplantingen en bloemenmengsels passen we waar mogelijk extensief maaibeheer toe voor de verbetering van de biodiversiteit. Daarnaast worden er zogenaamde insectenhôtels en bijenoases aangelegd. Bijenoases bestaan uit bijenkasten met daaromheen bij-vriendelijke beplanting. De toepassing van wildbloemenmengsels, waardoor onder meer natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups worden aangetrokken, is een succes gebleken. Ook het gebruik van nestkastjes heeft hiertoe bijgedragen. Voor de bescherming van flora en fauna maken we gebruik de gedragscode Bestendig Beheer. Onderdeel hiervan is de Flora- en Faunacheck met een overzicht van mogelijk aanwezige beschermde flora en fauna.

Onderhoud bomen

Het onderhoud van straat- laan- en parkbomen gebeurt binnen een raamcontract. Binnen deze raamovereenkomst wordt jaarlijks circa 33% van het bomenbestand regulier gesnoeid. Hiervoor is een geografische indeling gemaakt van het Landgraafse bomenbestand, Noord, Midden en Zuid. Daarnaast worden op basis van de resultaten uit de jaarlijkse boomveiligheidscontrole maatregelen uitgevoerd om de gebreken op te heffen.

Vanaf 2024 zijn er structureel middelen beschikbaar voor de aanpak van wortelopdruk op verhardingen. Door herstraten en het toepassen van halfverharding rond bomen waar de bestrating is opgedrukt kunnen bomen behouden worden en blijft het veilig voor de weggebruiker.

In 2024 wordt gewerkt aan een nieuwe bomennota die in 2025 van kracht wordt.

Onderhoud bossen

Onze bossen hebben door de droge hete zomers van de laatste jaren enorm te lijden gehad. Om tot herstel van de bossen te komen en de publieke openstelling van de bossen te kunnen garanderen is door de gemeente in samenwerking met de Stichting Bosbeheer Landgraaf (SBL) een planmatige aanpak opgesteld. Tevens wordt spontane bosontwikkeling gestimuleerd door het creëren van gunstige groeiomstandigheden. Natuurlijke successie zorgt vervolgens voor de ontwikkeling van een gezond, duurzaam bos. De trend van droge en hete zomers lijkt zich voort te zetten. De verwachting is dat er blijvend geïnvesteerd moet worden in de bossen om het areaal in stand te houden en te blijven voldoen aan de verplichting vanuit de Wet natuurbescherming. Met het huidige grote aantal vrijwilligers van SBL zijn wij in staat het onderhoud in eigen beheer uit te voeren.

Samenwerking met burgers en andere partijen

Met gebruikers en burgers worden wensen en verwachtingen over aanleg, beheer en onderhoud besproken met als doel meer draagvlak en waar mogelijk gezamenlijk beheer. Daarnaast wordt intensief samengewerkt met onder meer: het MOB, Stichting Bosbeheer Landgraaf (SBL), MTB-club Discovery, reclassering Nederland, opleidingsinstituut Cita Verde, Mondriaan zorggroep, buurt- en bewonersverenigingen, ondernemers, LEVANTO-groep, Radar, IVN, visverenigingen en anderen.

Een toenemend aantal burgers zet zich belangeloos in voor de openbare ruimte van Landgraaf. We zien dit op dagen als de World Clean-up Day, vergroeningsdagen, boomfeestdag, de landelijke natuurwerkdag en de landelijke opschoondag. Maar ook de inzet bij stichtingen en verenigingen als bijvoorbeeld Stichting Bosbeheer landgraaf, IVN, scouting verenigingen, mountainbikeclub Discovery e.a. groeit. Ook individuele opschoonacties en groenadopties zien we steeds vaker. Inmiddels kent de gemeente Landgraaf circa 260 geregistreerde supporters van schoon.

Beeldende kunst

Op het gebied van natuur, recreatie, toerisme, erfgoed, evenementen en sport heeft Landgraaf veel te bieden. Kunst in de openbare ruimte speelt daarin een belangrijke rol. Er is een 40-tal beelden/sculpturen in de openbare ruimte die kunsthistorisch interessant zijn en een belangrijke waarde vertegenwoordigen voor gemeente en regio.

Ontmoetingsplekken voor jongeren en de buurt

Er zijn twee JOP's (Hoefveld en Hofstraat). Vanuit JENS en de straatcoaches wordt ingezet op het zo vroeg mogelijk leren kennen van de jongeren om met deze investering een groter effectief bereik te hebben in de puberjaren. JENS, straatcoaches, handhaving, jongerenwerk en politie vormen samen de spreekwoordelijke 'ogen en handen' op straat. Naast de aanpak op straat, is JENS ook actief in het ontwikkelen van buitenschoolse activiteiten met en voor jongeren, door in te zetten op het ontmoeten, verbinden en enthousiasmeren van jongeren voor diverse activiteiten.

Speelgelegenheden

Speeltoestellen in de openbare ruimte en in de speeltuinen keuren we drie keer per jaar op veiligheid. Daarnaast vindt één keer per jaar een keuring plaats door een externe keuringsinstantie. Het onderhoud van de speelvoorzieningen wordt in eigen beheer uitgevoerd.

Omgevingsanalyse

Kengetal historische ontwikkeling	Bron	2018	2019	2020	2022
Aantal bovengrondse rijksmonumenten	RCE	173	173	173	173
Aantal archeol. rijksmonumenten	RCE	3	3	3	3
Aantal rijksbeschermd dorpsgezichten	RCE	3	3	3	3
Aantal inwoners dat deelneemt aan cursussen van kunstzinnige vorming	SMK/VAZOM	409/229	410/231	404/144	433/174
% Inwoners dat lid is van de bibliotheek	Bibliotheek	14,3%	13,8%	15,1%	15,8%
Aantal bomen (straat-, laan en parkbomen)	Beheersysteem Kikker	8.919	8.934	8.840	9.725
Openbaar groen-bepanting in m2	Beheersysteem Kikker	1.957.117	1.979.007	1.975.324	1.971.873
Openbaar groen grazige vegetatie (gazon, trapvelden, ruw gras)	Beheersysteem Kikker	1.496.191	1.480.413	1.494.358	1.492.151
Aantal openbare speelgelegenheden *	BOR	53	66	66	68
Aantal speeltuinen	BOR	3	3	3	2

* Dit betreft 41 speelplekken, 22 speelvelden en 5 Jeu de Boules banen

Analyse historische ontwikkeling kengetallen

De toename van groen en het aantal laan- en straatbomen is vastgelegd in het groenbeheersysteem. Bij reconstructies wordt meer groen aangelegd en meer bomen ingepast. Ook burgerinitiatieven zorgen voor meer groen. Hierdoor is een toename van het groen te zien in de kengetallen

De afgelopen jaren zijn op verzoek vanuit verschillende buurten, in overleg met de wijkcoördinatoren nieuwe openbare speelgelegenheden aangelegd, De speeltuin in Lauradorp is omgevormd naar een openbare speelgelegenheid.

Beleidsindicatoren (BBV)

Beleidsindicatoren (BBV) – info: waarstaatjegemeente.nl	Bron	2016	2020
% Niet-wekelijkse sporters (van 19 jr en ouder) *	4-jaarlijkse gezondheidsenquête CBS/RIVM	57,80%	60,20%

* Het meest recente cijfer dateert uit 2020

Analyse beleidsindicatoren (BBV)

De enquête van de gezondheidsmonitor vindt vierjaarlijks plaats. het laatste recente cijfer dateert uit 2020. Uit de cijfers van 2020 blijkt helaas een stijging van het aantal niet-wekelijkse sporters van 19 jaar en ouder. Dit cijfer is echter sterk beïnvloed door de Covid-19 crisis die in 2020 inwoners in grote mate beperkte in de mogelijkheden om sport uit te oefenen. In 2024 gaan we zien of de trend weer de gewenste kant op beweegt.

Nieuw beleid vanaf 2024

Wijziging Mediawet

Op 1 januari 2025 treedt de gewijzigde Mediawet in werking en dient er een nieuw lokaal omroepbestel van start te gaan. In 2024 gaan wij ons hierop voorbereiden. Naar verwachting wordt onze rol in de aanwijzingsprocedure van de lokale omroep kleiner en gaat de huidige financiering van het gemeentefonds over naar de Rijksoverheid. Details over de wijzigingen voor gemeenten zijn op dit moment nog niet bekend. Voor de omroepen betekent dit dat zij een zwaardere procedure moeten doorlopen om een (nieuwe) aanwijzing te krijgen van het Commissariaat voor de Media. Doel van de wetwijziging is om de omroepen verder professionaliseren, de samenwerking met regionale en landelijke omroepen te vergroten en een meer onafhankelijke positie ten opzichte van gemeenten te krijgen. De lokale omroepen worden om zich hierop voor te bereiden door de Rijksoverheid tijdelijk extra ondersteund met bijvoorbeeld opleidingen, trainingen en begeleiding.

Kunst & cultuur

Jaarlijks zijn er tal van culturele activiteiten waarvoor binnen het reguliere budget geen middelen beschikbaar zijn. Te denken valt bijvoorbeeld aan viering bevrijding, artiestcarnavalsgalaconcert, initiatief nieuw kunstwerk derden, organisatiekosten cultuurprijs, gezamenlijk cultureel initiatief Parkstad enzovoort. De gevraagde middelen zijn nodig als cofinanciering van die incidentele culturele activiteiten. Ook komt incidenteel de aanschaf van een kunstwerk aan de orde op het uitlichten/verplaatsen van en bestaand kunstwerk of het aanmaken van QR-codes/bordjes op kunstwerken. Ook hier kunnen de gevraagde middelen voor worden ingezet. Hiervoor is structureel € 10 duizend geraamd.

Sport

Voor de sportzaal Hoefveld is voor 2024 een vervangingsinvestering van de inventaris geraamd van € 36 duizend incidenteel. De veldverlichting van de voormalige oefenhoek van FC Landgraaf (nu in gebruik als beachveld) voldoet niet aan de eisen die gesteld zijn. In het kader van de duurzaamheid wordt € 61 duizend beschikbaar gesteld om de verlichting te vervangen. Het starthek van BMX-baan is dringend aan vervanging nodig. De huidige technische levensduur is inmiddels 25 jaar. Om de veiligheid van de gebruikers te waarborgen is een incidentele investering nodig van € 42 duizend. Daarnaast is de BMX-baan aan renovatie toe. Om in de toekomst een veilige en adequate accommodatie te hebben is een incidentele investering nodig van € 73 duizend.

Er is een nieuwe exploitatieovereenkomst afgesloten met Beheersstichting Park Ter Waerden. Deze nieuwe overeenkomst gaat in vanaf 2024 en leidt tot een verlaging van de exploitatiebijdrage van € 39 duizend per jaar.

Beheer openbare ruimte

Vanaf 2024 wordt de IBOR (integrale beheervisie openbare ruimte) uit 2012 vervangen door de beeldkwaliteitsgids beheer openbare ruimte 2024 – 2034. In zeer nauwe samenwerking met raad en college zijn nieuwe beeldkwaliteiten vastgelegd en zijn structureel middelen ter beschikking gesteld. Beeldkwaliteit A voor de centra, beeldkwaliteit C voor het buitengebied en kwaliteit B voor de rest van de gemeente. De Wilhelminaberg is een uitzondering met kwaliteit B voor de aanlanding, de trap en de top, in het buitengebied. De beeldkwaliteiten van zowel groen, civiel als water zijn vastgelegd in een nieuwe beeldkwaliteitsgids beheer openbare ruimte 2024–2034. Deze gids vormt samen met de uitkomsten van de jaarlijkse inspectierapporten, verwerkt in de beheersystemen groen, civiel en water, het

uitvoeringsbeleid van het beheer. De beheersystemen geven zowel een korte als een middellange (vijf jaar) uitvoeringsprioriteit van het onderhoud van de openbare ruimte op basis van de vastgelegde kwaliteit, incl. een financiële vertaling. Daarnaast zijn in de bestuursopdracht groen en reiniging 2024–2034 ook de vervanging van de uitstroom van de Wsw-medewerkers geborgd alsmede de in- en doorstroom van participanten van het Mens Ontwikkel Bedrijf. Vanaf 2024 is € 637 duizend structureel toegevoegd aan groen en reiniging oplopend naar € 813 duizend in 2027 (RVC-exp 20). Met deze extra middelen wordt de uitstroom van Wsw-ers opgevangen zodat de vastgestelde beeldkwaliteit op orde blijft.

Beleidskader programma

Omschrijving Kader	Actualiteit
Bosbeheervisie gemeente Landgraaf 2011–2030	2010
Kwaliteitsgids beheer openbare ruimte 2024 – 2034	2024
Erfgoednota	2012
Welstandsnota	2013
Bomennota 2014–2024	2014
Ontwikkelingskader Buitengebied 2014	2014
Nota Evaluatie & Vooruitblik accommodatiebeleid Landgraaf	2020
Duurzaam Meerjaren Onderhoudsplannen sport – en sociaal-culturele accommodaties	2021
Archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart	2015
Erfgoedverordening	2015
Nota Vrijtijdseconomie Landgraaf 2021–2030	2021
Beleidskader Sport en Bewegen 2020–2023	2020
Kunstwerken gemeente Landgraaf, onderhoudsplan 2019–2028	2019
Investeringsprogramma Toerisme & Recreatie (Provincie Limburg) 2016–2019	2016
Groenstructuurplan 2017–2025	2017
Beleidsnota archeologie gemeente Landgraaf 2018	2018
Subsidiebeleid gemeente Landgraaf	2023
Uitvoeringsprogramma duurzaam in stand houden bossen 2020–2024	2020

Wat willen we bereiken?

Doelen
5.1 Toename van sport en beweegdeelname door onze inwoners ter bevordering van de gezondheid
5.2 Toename van deelname aan het educatieve en culturele aanbod door onze inwoners ter bevordering van de participatie in de maatschappij
5.3 Het behouden en beleefbaar maken van het cultuurhistorische erfgoed
5.4 Het behouden en versterken van een aantrekkelijke woon- en leefomgeving op het gebied van groen, beeldende kunst en speelgelegenheden

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteiten in 2024
5.1.1 Uitvoering beleidskader Sport en Bewegen en lokale sportakkoord
5.1.2 Uitvoering geven aan een toekomstbestendig accommodatiebeleid
5.1.3 Ondersteunen van initiatieven (passend binnen het gemeentelijk beleid) uit het verenigingsleven
5.1.4 Continueren brede regeling combinatiefuncties voor sport en cultuur
5.1.5 Duurzaam Meerjaren Onderhoudsplannen uitvoeren
5.2.1 Faciliteren en stimuleren van initiatieven die bijdragen aan versterking van de pluriformiteit van het culturele aanbod
5.3.1 Uitvoering geven aan de erfgoednota
5.3.2 Integreren cultuurhistorie in ruimtelijk beleid en plannen
5.3.3 Faciliteren van de Open Monumentendag
5.3.4 Onderhoud veldkapellen en wegkruisen
5.3.5 Onderhoud kunstwerken openbare ruimte
5.4.1a Uitvoering geven aan onderhoud groen en reiniging (IMAG)
5.4.1b Uitvoering geven aan onderhoud groen en reiniging (NIET-IMAG)
5.4.2 Omvormen en renoveren van groenvoorzieningen
5.4.3 Door middel van frequent overleg burgers medeverantwoordelijkheid laten nemen voor het beheer en onderhoud van groen en inrichtingselementen in de openbare ruimte
5.4.4 Actualisatie bomennota

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicatoren voor 2024	Norm
5.1.5.1 Uitvoeren jaarplan onderhoud accommodaties	100%
5.3.5.1 Onderhoud kunstwerken openbare ruimte	2024
5.3.5.2 Kunstwerken in de openbare ruimte worden voorzien van een QR-code	30%
5.4.1.1 Uitvoering geven aan onderhoud groen en reiniging (IMAG)	100%
5.4.1.2 Uitvoering geven aan onderhoud groen en reiniging (niet IMAG)	100%
5.4.2.1 Actualiseren bomennota	100%

Wat mag het kosten?

Financiën programma 5

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	804	452	346	352	352	352
– Directe salarislasten	546	596	662	689	706	724
– Overige directe lasten	5.464	5.613	5.217	5.329	5.452	5.538
– Kapitaallasten	757	1.031	1.070	1.065	1.001	908
Totaal lasten bestaand beleid	6.766	7.240	6.950	7.083	7.159	7.170
Saldo bestaand beleid	-5.962	-6.788	-6.604	-6.731	-6.807	-6.818
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	608	673	736	800
– Kapitaallasten	0	0	0	13	13	13
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	608	686	749	813
Saldo nieuw beleid	0	0	-608	-686	-749	-813
SALDO taakveld	-5.962	-6.788	-7.212	-7.417	-7.556	-7.632
<i>Investerings</i>			345			

In bijlage 2 van de programmabegroting worden de lasten en baten per taakveld weergegeven.

De volgende investeringen maken deel uit van dit programma (tussen haakjes bedragen inclusief BTW):

De investeringsuitgaven in 2024 van € 285.500 (€ 345.455) totaal, betreft de volgende investeringen:

Vervangingsinvesteringen € 175.000 (€ 211.750)

Taakveld 520: Inventaris sporthal Hoefveld € 30.000 (€ 36.300)

Taakveld 520: LED verlichting beachvolleybalveld Park Heigank € 50.000 (€ 60.500)

Taakveld 520: Elektronisch starthek BMX-baan € 35.000 (€ 42.350)

Taakveld 520: Toplaag BMX-baan € 60.000 (€ 72.600)

Gedekte investeringen duurzame MOP's en MIP's € 110.500 (€ 133.705):

Taakveld 520: Sporthal Ter Waerden – verwarmingsunit + waterpomp € 22.500 (€ 27.225)

Taakveld 520: Sporthal Ter Waerden – combinatie verwarmingsunit + waterpomp € 54.000 (€ 65.340)

Taakveld 520: Sporthal Ter Waerden – afzuigventilator € 18.000 (€ 21.780)

Taakveld 520: Accommodatie Sport & Leisure – warmtepomp € 16.000 (€ 19.360)

Bijdrage aan Verbonden Partijen

Bij programma 5 zijn geen bijdragen aan verbonden partijen van toepassing

Bijdrage aan Professionele Gesubsidieerde Organisaties

(cijfers x € 1000)

Naam organisatie	2023	2024	2025	2026	2027
Stichting Bibliotheek Landgraaf-Onderbanken	976	992	1.034	1.071	1.105
Stichting Muziekschool Kerkrade (SMK)	380	402	419	434	448
Stichting Muziekschool Kerkrade (combinatiefunctionarissen)	55	58	61	63	65
Stichting Park Strijthagen	44	46	48	50	51
Stichting Park Ter Waerden (exploitatiebijdrage)	77	43	47	50	52
Stichting Park Ter Waerden (beheersvergoeding)	6	6	6	7	7
Zwembad In de Bende (Sportbedrijf Landgraaf)	73	73	73	73	73
Stichting The Movefactory	280	296	309	320	330
Stichting Vrije Academie VAZOM	76	80	83	86	89
Stichting Vrije Academie VAZOM (combinatiefunctionarissen)	57	60	62	65	67
Gemeente Heerlen (Regio-archeoloog)	25	25	25	25	25
Gemeente Heerlen (Grenzeloos Actief)	14	15	15	16	16
Stichting Bosbeheer Landgraaf	60	60	60	60	60
Totaal	2.121	2.156	2.241	2.317	2.388

Toelichting bijdrage aan Professionele Gesubsidieerde Organisaties

Bibliotheken en Vazom

De stichtingen Bibliotheek Landgraaf - Onderbanken, Muziekschool Kerkrade en Vrije Academie VAZOM worden gesubsidieerd voor het bevorderen en ondersteunen van deelname aan het educatieve en cultureel-kunstzinnige aanbod voor onze inwoners. Daarnaast ontvangen de SMK en de VAZOM een bijdrage in de personeelslasten voor de combinatiefunctionarissen. De combinatiefunctionarissen worden ingezet ten behoeve van het onderwijs en het verbinden van het culturele aanbod in Landgraaf in brede zin.

Park Ter Waerden en Park Strijthagen

De stichtingen Park Ter Waerden en Park Strijthagen ontvangen een financiële bijdrage voor de exploitatie van deze accommodaties met als doel een duurzaam en eigentijds aanbod van sport, spel, maatschappelijke en culturele activiteiten. De beheersvergoeding is een tegemoetkoming in de administratie en uitvoeringskosten. De daling wordt met name veroorzaakt door het afsluiten van een nieuwe exploitatieovereenkomst met de beheersstichting Park Ter Waerden, waardoor het saldo met ruim € 38 duizend daalt vanaf 2024.

Zwembad in de Bende (Sportbedrijf Landgraaf)

Zwembad In de Bende ontvangt via het Sportbedrijf Landgraaf een financiële bijdrage voor de exploitatie van de accommodatie van het zwembad. Dit bedrag zal komend jaar nog worden geïndexeerd.

Stichting The MoveFactory

De stichting The MoveFactory wordt gesubsidieerd voor het werkgeverschap van de combinatie-functionarissen sport- en bewegen en de uitvoering van het uitvoeringsprogramma sport- en bewegen. De subsidie wordt ingezet vanuit de programma's sport, cultuur en recreatie – sociaal domein en volksgezondheid. Zie ook programma's 6 en 7. De stijging t.o.v. 2023 betreft indexatie.

Regio-archeoloog

De gemeente Heerlen treedt op als centrumgemeente voor de inzet van de regio-archeoloog. De financiële bijdrage is voor de inzet van de regio-archeoloog.

Grenzeloos Actief

De gemeente Heerlen treedt op als de formele subsidieverstrekker voor de inzet van de regioconsulent aangepast sporten vanuit het convenant Grenzeloos Actief. De financiële bijdrage is voor de inzet van de regioconsulent en het uitvoeringsprogramma Iedereen Kan Sporten Parkstad. De stijging t.o.v. 2023 betreft indexatie.

Stichting Bosbeheer

De Stichting Bosbeheer Landgraaf draagt, mede dankzij de inzet van veel vrijwilligers, bij aan het dagelijkse onderhoud van de bossen. Daarnaast zorgen zij voor communicatie en informatie richting burgers en belangenverenigingen en geven zij tekst en uitleg op locatie gedurende de werkzaamheden.

Wat zijn de risico's?

(cijfers x € 1000)

Risico	Majeure risico omschrijving	Weerstandsbehoefte			
		2024	2025	2026	2027
R07	Mogelijke CAO-verhoging SW-medewerkers	-143	-143	-143	-143
	Totaal Weerstandbehoefte Programma	-143	-143	-143	-143

R07

Hoewel de huidige CAO van de Sociale Werkvoorziening loopt tot 2025 eist de vakbond dat alle lonen in de CAo SW en de CAO Aan de slag omhooggaan met 10,15% en dus niet alleen het wettelijk minimumloon. Hiervoor hebben zij op 7 juni een landelijke stakingsdag gehad. Indien de eis ingewilligd wordt heeft dit gevolgen voor de kosten die binnen de afdeling BOR gemaakt worden inzake het lopende contract met betrekking tot de ingeleende SW-medewerkers. Deze kosten stijgen dan met circa € 190 duizend. Gezien de gestegen prijzen van de afgelopen tijd in combinatie met het feit dat de SW-lonen tot de lagere categorie behoren is de kans groot (75%), dat dit risico op enig moment daadwerkelijk opkomt. Het bedrag is relatief hoog omdat de subsidie-inkomsten niet meestijgen. Vooral nog is zomer 2023 de CAO nog niet opgebroken. De bonden en werkgevers liggen momenteel op ramkoers. Een eventuele verhoging zal pas op zijn vroegst vanaf 1-1-24 doorgevoerd worden.

2.1.6 Programma 6 – Sociaal Domein

Structuurgegevens

Portefeuillehouder(s):

A. Schiffelers en C. Wilbach

Verantwoordelijke afdelingshoofden:

J. Drummen (KCC), C. Goffin (MO)

Het programma Sociaal Domein omvat de volgende taakvelden:

- 6.10 Samenkracht en burgerparticipatie
- 6.20 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen (tot 2023 was de benaming Wijkteams)
- 6.30 Inkomensregelingen
- 6.40 WSW en beschermt werk (tot 2023 was de benaming Begeleide participatie)
- 6.50 Arbeidsparticipatie
- 6.60 Maatwerkvoorzieningen (Wmo)
- 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ (vervallen vanaf 1-1-2023)
 - 6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)
 - 6.71b Begeleiding (WMO)
 - 6.71c Dagbesteding (WMO)
 - 6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)
- 6.72 Maatwerkdienstverlening 18- (vervallen vanaf 1-1-2023)
 - 6.72a Jeugdhulp begeleiding
 - 6.72b Jeugdhulp behandeling
 - 6.72c Jeugdhulp dagbesteding
 - 6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig
- 6.73a Pleegzorg
- 6.73b Gezinsgericht
- 6.73c Jeugdhulp met verblijf overig
- 6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf
- 6.74b Jeugdhulp/crisis/LTA/GGZ-verblijf
- 6.74c Gesloten plaatsing
- 6.81 Geëscaleerde zorg 18+ (vervallen vanaf 1-1-2023)
 - 6.81a Beschermd wonen
 - 6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)
- 6.82 Geëscaleerde zorg 18- (vervallen vanaf 1-1-2023)
 - 6.82a Jeugdbescherming
 - 6.82b Jeugdreclassering

Samenvatting voortschrijdend beleid

Landelijke ontwikkelingen in het sociaal domein, in het bijzonder de Wmo en de Jeugdhulp, hebben de komende jaren impact op financieel, inhoudelijk en uitvoeringstechnisch vlak. Ingezet wordt op een positieve trendbreuk op sociaal gebied. Meedoen moet voor iedereen mogelijk zijn en iedereen kan zijn talenten maximaal inzetten als het gaat om participatie. Positieve gezondheid, preventie en vroeg signalering liggen hieraan als uitgangspunten ten grondslag. De jeugdhulp wordt getransformeerd. Deze moet resulteren in een tijdige, passende en integrale basishulp voor jeugdigen en ouders, die zelfredzaam of samen redzaam als volwaardig partner deelnemen. Het voorliggend veld wordt verder uitgebreid en vroeg signalering wordt opgepakt door gebiedsteams. Deze werken outreachend op of nabij de vindplaats (vindplaats=werkplek). De transformatie moet efficiëntere uitvoeringsprocessen opleveren en bijdragen aan de kostenbeheersing

Transformatie van de maatschappelijke ondersteuning (Wmo) om inwoners in de eigen omgeving zo lang als mogelijk zelfstandig te laten meedoen in de samenleving. Als dat niet lukt, inzet op zorgen voor elkaar en indien dit ook niet mogelijk is, dan ondersteuning vanuit de gemeente in samenwerking met Welsun en zorgaanbieders. Ten behoeve van de transformatie worden in de periode 2023–2024 maatregelen voorbereid en uitgetest om de Wmo-voorzieningen en uitvoeringsprocessen te herijken, met als doel om de uitgaven voor de Wmo betaalbaar en beheersbaar te houden. Vanuit de invalshoeken Wmo, jeugd en participatie en de daarin door inwoners gevraagde ondersteuning wordt efficiënter en effectiever samenwerken tussen de leefgebieden werk, zorg, inkomen, welzijn, wonen en onderwijs bevorderd, zodat het bestaande voorzieningenniveau met de beschikbare middelen in stand kan worden gehouden. De Regiodeal is daarbij een belangrijke impuls.

Samenkracht en participatie

Participeren in de samenleving wordt gestimuleerd onder andere door de ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorg, sociaal en cultureel werk, algemeen maatschappelijk werk, opbouwwerk, preventie, inclusie, burgerparticipatie en bestrijding van eenzaamheid.

Algemene voorzieningen gericht op participeren

Algemene voorzieningen zijn een laagdrempelige vorm van ondersteuning die de inzet van zwaardere zorg kan voorkomen. Intentie is het openstellen van huiskamers als brede inloopvoorziening, maar ook het meer benutten van buurt- en wijkcentra als ontmoetingsplek en inloopvoorziening in de wijk. Welsun en Met Elkaar Landgraaf nemen hierin het voortouw en worden daartoe financieel gefaciliteerd.

Wonen en zorg

De samenwerking tussen het sociale en fysieke domein krijgt niet alleen gestalte vanuit de Regiodeal maar ook via de in de voorbereiding zijnde toekomstvisie Wonen en Zorg. Zowel regionaal (Parkstad, via het koploperstraject huisvesting aandachtsgroepen) en lokaal (gemeente Landgraaf) wordt samen met woningcorporaties en zorg en welzijnsorganisaties gewerkt aan een integrale toekomstvisie Wonen en Zorg. Met deze visie wordt de basis gelegd voor een toekomstbestendig uitvoeringsprogramma waarin concreet is vastgelegd welke plannen wanneer worden uitgevoerd om te voorzien in wonen, zorg en welzijn voor ouderen en andere kwetsbare doelgroepen.

Preventie en samenwerkingsinitiatieven

Preventie blijft voor zowel de jeugd als de volwassenen speerpunt. Interventies vinden plaats die zich richten op het versterken van de doorgaande lijn, het werken aan verantwoord burgerschap, de integrale aanpak verbeteren, de aanpak scheidingsproblematiek en het komen tot de duurzame buddy-systemen. Deze preventieve activiteiten worden bekostigd door onttrekking van de benodigde middelen hiervoor aan de reserve Jeugdpreventieplan. De activiteiten waarop wordt ingezet zijn aanvullend op eerdere interventies, aansluitend bij de opdracht aan JENS, die al geborgd zijn.

Met Landgraaf Verbindt worden samenwerkingsinitiatieven tussen organisaties ondersteund, met als doel om het maatschappelijk middenveld te versterken en het voorzieningenniveau op peil te houden. Op de rol staan onder andere (wijkgerichte) netwerkbijeenkomsten en het bevorderen van het gebruik van de sociale activiteitenkaart.

Eenzaamheid

Landgraaf scoort hoog op het gebied van eenzaamheidsproblematiek in alle leeftijdscategorieën. Via het plan 'Landgraaf één tegen eenzaamheid' wordt ingezet op het laten ontmoeten van inwoners en het leggen van verbanden met andere initiatieven. Samen met de twee Landgraafse VO-scholen wordt ingezet op de aanpak van eenzaamheid onder jongeren, omdat Landgraaf hier hoger op scoort dan andere Zuid-Limburgse gemeenten. Met inzet van het ouderenwerk van Welsun wordt laagdrempelig hulp geboden aan ouderen, is er een luisterend oor en kunnen zij begeleid worden naar laagdrempelige, voorliggende voorzieningen en activiteiten.

Lokale Inclusie Agenda (LIA)

Een Lokale Inclusie Agenda (LIA) zal ter vaststelling worden voorgelegd, zodat iedere inwoner gelijke kansen en rechten heeft om zelfstandig mee te doen op alle terreinen in het leven. Ingezet wordt daarbij vooral op bewustwording in de interne en externe omgeving, fysieke toegankelijkheid, digitale toegankelijkheid en de sociale omgeving.

Maatschappelijk werk en buurtopbouwwerk

Maatschappelijk werk en buurtopbouwwerk worden via Welsun uitgevoerd. Maatschappelijk werk richt zich primair op het beantwoorden van zeer diverse vragen van inwoners op sociaal- en maatschappelijk gebied. Buurtopbouwwerk richt zich op het verbeteren van de kwaliteit van de sociale leefbaarheid binnen de wijk/buurt. Dit door zowel het actief signaleren van knelpunten als door het anticiperen op initiatieven van inwoners. Sprake is van een stijgende trend in het aantal en de complexiteit van vragen van inwoners. De samenwerking tussen zorgaanbieders (Welsun, JENS en Met Elkaar Landgraaf) wordt verder geïntensiveerd om het soepel op- en afschalen van zwaardere en lichtere ondersteuning mogelijk te maken.

Vrijwilligerswerk en mantelzorg

Veel organisaties kunnen niet (goed) functioneren zonder de inzet van vrijwilligers. Het gaat hierbij zowel om de traditionele verenigingen als ook om de inzet van vrijwilligers binnen het sociale domein. Naast Welsun, die zelf veel vrijwilligers inzet en verantwoordelijk is voor de vrijwilligerscentrale, zorgt een aantal organisaties voor de ondersteuning van mantelzorgers dan wel de ondersteuning van mensen die vanwege lichamelijke of psychische redenen hier behoefte aan hebben. Het beschikbaar krijgen en houden van

voldoende vrijwilligers en mantelzorgers is punt van aandacht.

Inburgering

In 2022 is de nieuwe inburgeringswet in werking getreden. Deze geldt voor statushouders en immigranten met een inburgeringsplicht. Gebundelde deskundigheid vanuit Welsun, het Mens Ontwikkel Bedrijf en het onderwijs wordt in het inburgeringsproces ingezet. Per inburgeraar wordt door de rijksoverheid € 12,5 duizend vergoed. Een vergoeding op basis van gemiddelden. In verband hiermee alsook de laatste jaren opgelopen achterstand bij de reguliere verplichte taakstelling, kan sprake zijn van hogere uitvoeringskosten. Een risicopost is daartoe opgenomen.

Opvang vluchtelingen uit Oekraïne

Ondersteuning wordt geboden aan de opvang van Oekraïense vluchtelingen. Ondersteuning is erop gericht om ze naast het bieden van onderdak, zoveel als mogelijk te ondersteunen om zelfstandig te leven in Landgraaf. De hiermee gepaard gaande kosten worden door de Rijksoverheid vergoed.

Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

Mede als gevolg van de vergrijzing zal sprake blijven van een toenemend beroep op de Wmo. Transformatie van de Wmo is ingezet en gewerkt wordt aan het opnieuw opbouwen van werkprocessen, met als doel om de beschikbare capaciteit zo efficiënt en effectief mogelijk in te zetten. Samenwerking tussen toegang, zorgaanbieders en voorliggend veld is hierbij van belang.

Inkomensregelingen

Inkomensregelingen betreffen uitkeringen vanuit de Participatiewet aan mensen die zijn aangewezen op bijstand. Ook bijzondere bijstand en diverse minimaregelingen behoren hiertoe. De uitvoering hiervan ligt bij ISD BOL, de stichting Leergeld, het Jeugdfonds Sport en het Jeugdfonds Cultuur.

De Voorzieningenwijzer geeft een advies over onderbenutting van voorzieningen/regelingen. Zo wordt gekeken of er recht bestaat op toeslagen, of er aanspraak gemaakt kan worden op bijvoorbeeld bijzondere bijstand of minimeleidend, maar ook of aangifte inkomstenbelasting aan de orde is. De Voorzieningenwijzer is ingebed in de bestaande processen van ISD BOL. Zo wordt bij iedere toekenning van een uitkering het aanbod voor de Voorzieningenwijzer gedaan. Eind 2023 gaan we samen met ISD BOL bekijken hoe we een nog groter deel van de doelgroep bereikt krijgen.

BUIG

Van de rijksoverheid wordt een gebundelde uitkering (BUIG) ontvangen voor het bekostigen van de uitkeringen Participatiewet, IOAW, IOAZ, Bbz en voor de inzet van loonkostensubsidie. Deze uitkering is gebaseerd op een objectief verdeelmodel. Idealiter zou de uitkering voldoende moeten zijn om de uitkeringslasten volledig te dekken. Dat is voor Landgraaf echter al jaren niet het geval, waardoor er structureel tekorten zijn op de uitkeringslasten die uit eigen middelen moeten worden bijgepast. De drempel om in aanmerking te komen voor de extra Vangnetuitkering is 7,5% van de definitief over dat jaar toegekende BUIG. De Centrale Raad van Beroep heeft Landgraaf in het gelijk gesteld en het ministerie de opdracht gegeven om met een voorstel te komen, waarmee Landgraaf voor haar tekorten gecompenseerd wordt.

(Arbeids)Participatie

Door krapte op de arbeidsmarkt doen vooral mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt een beroep op de uitkering. Gevolg is dat er meer inspanningen en dus middelen nodig zijn om kandidaten richting arbeidsmarkt of participatieplek te leiden. Hierbij is ook de bereidheid van werkgevers nodig om niet de vacature als uitgangspunt te nemen, maar meer te kijken naar wat de potentiële werknemer zijn bedrijf kan bieden. Om dit te stimuleren werken ISD BOL, WSP en ons MOB samen in de taskforce onbenut arbeidspotentieel.

WSW en beschut werk

Sinds 2015 worden geen nieuwe indicaties meer afgegeven voor de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW). De mensen met een bestaande indicatie blijven aan de slag bij Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid Limburg (WOZL). Via het Werkgeversservicepunt (WSP) worden deze mensen zoveel als mogelijk individueel of groepsgewijs gedetacheerd bij reguliere werkgevers. Vanaf 2015 komen mensen met de zwaarste belemmeringen dus niet meer in de WSW, maar in de participatiewet terecht. Gezien de zware problematiek van de doelgroep is het heel complex om deze mensen aan een baan te helpen. De hiertoe ter beschikking staande instrumenten zoals begeleiding en loonkostensubsidie zullen de komende periode zoveel als mogelijk ingezet worden. Onderzoek op Parkstad niveau zal uitwijzen of het nodig is om een instrument als Nieuw Beschut Werk anders in te richten dan tot nu toe.

Maatwerkvoorzieningen (Wmo)

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) gaat uit van eigen verantwoordelijkheid en eigen kracht. Iedereen is in de eerste plaats zelf verantwoordelijk is voor het organiseren van zijn eigen leven, werken en wonen. Als dat niet kan, dan zorgen voor elkaar, waarbij inwoners elkaar ondersteunen. Daarna pas de gemeente als vangnet waarbij in eerste instantie een beroep kan worden gedaan op algemene voorzieningen. Als dat ook niet lukt worden individuele voorzieningen ingezet. Zo kort als mogelijk en zo zwaar als nodig. Desondanks is nog steeds sprake van een stijgende vraag naar ondersteuning vanuit de Wmo en in het bijzonder huishoudelijke hulp. Daarom is de transformatie van de Wmo ingezet, gericht op het opnieuw opzetten van de voorzieningen en uitvoeringsprocessen.

Schulddienstverlening

Welsun (1e lijn) en Kredietbank Limburg (KBL, 2e lijn) geven in samenwerking vorm aan de ondersteuning van mensen die schulden hebben. Ondanks de vroegsignalering en de voorspelde explosieve groei als gevolg van de diverse crisissen zien we dit nog niet in die mate vertaald in het beroep dat op schuldhelpverlening wordt gedaan, voor zover het de Kredietbank Limburg betreft. Wel zien we in 2022 een stijging in het beroep dat op de 1e lijns-schuldhelpverlening gedaan wordt. Ten aanzien van de KBL lopen een aantal majeure ontwikkelingen (wijziging van de gemeenschappelijke regeling, wijziging van de bekostingsstructuur en de uittreding van Heerlen) die in 2024 hun beslag moeten krijgen.

Jeugdhulp

Tot het taakveld jeugdhulp behoort begeleiding van jongeren op het vlak van jeugd- en opvoedhulp, jeugd- GGZ, jeugdzorg aan verstandelijk beperkten, vervoer, persoonlijke verzorging, kortdurend verblijf en gesloten jeugdhulp.

Jeugd- en opvoedhulp

De opdracht basishulp Jeugd voor de ambulante jeugdhulp wordt door JENS uitgevoerd. De thema's integraliteit en normaliseren hebben een grotere focus gekregen. De opdracht wordt bekostigd door een lumpsum budget.

Overige jeugdhulp

Via centrumgemeente Maastricht kopen we de overige jeugdhulp in, te weten:

- Crisishulp (zowel ambulant als residentieel) en de crisisdienst jeugd (=toegang tot crisishulp, voorheen SEH genoemd);
- Verblijf (alle vormen, ook voltijdpleegzorg);
- Gesloten en intensief klinische Jeugdhulp Zuid-Limburg (GIKJ);
- Jeugdbescherming en Jeugdreclassering.

Naast bovenstaande jeugdhulp, kopen we ook onderstaande jeugdhulp in:

- Landelijk Transitiearrangement (LTA) om goede, passende hulp aan de meest kwetsbare jongeren te bieden en de continuïteit van het zorglandschap te garanderen, via de Vereniging van Nederlandse Gemeenten;
- Overige maatwerkcontracten: daar waar bovenstaande inkoop niet volstaat.

Veranderingen Jeugdwet

In 2023 is de VNG akkoord gegaan met de hervormingsagenda jeugdzorg. De hervormingsagenda wordt verwerkt in diverse richtlijnen en wetten. Deze worden vanaf 2023 lokaal en regionaal geïmplementeerd. De leidende principes voor de hervorming van de jeugdzorg zijn:

1. Passende zorg voor de meest kwetsbare kinderen;
2. Versterken veerkracht in normale dagelijkse leven;
3. Minder marktwerking;
4. Verbetering kwaliteit en effectiviteit;
5. Jeugdzorg als effectieve samenwerkingspartner.

Jeugdbescherming- en reclassering

Tot deze taakvelden behoren jeugdbeschermingsmaatregelen gericht op de opvang en het verbeteren van de veiligheid van kinderen en jeugdigen tot 18 jaar (met inbegrip van maatwerkdienstverleningsmaatregelen) voor jeugdigen die in de betreffende opvangvoorzieningen verblijven. De reclasseringsinterventies worden door de rechter bepaald en kunnen uitstijgen boven de leeftijd van 18 jaar.

Veilig Thuis/Geweld Hoort Nergens Thuis

Veilig Thuis is het meldpunt voor situaties waarin kindermishandeling/huiselijk geweld een rol speelt. De afgelopen jaren is gewerkt aan een stabiele basis voor Veilig Thuis als organisatie binnen de GGD Zuid-Limburg. In 2023 is de regionale visie 'Geweld in Afhankelijkheidsrelaties' en bijbehorende uitvoeringsagenda vastgesteld. De komende jaren staan in het teken van implementatie van deze visie.

Kinderopvangtoeslagaffaire (KOTA)

De rijksoverheid heeft de gemeenten opgedragen om hulpverlening te bieden aan (mogelijk) gedupeerden. Dit heeft niet alleen betrekking op financiële hulp, bijvoorbeeld bij schulden, maar ook op hulp op het gebied van wonen, gezondheid, maatschappelijke begeleiding, etc. De hiermee gepaard gaande kosten worden vergoed via een specifieke uitkering.

Maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en beschermd wonen

Onder deze taakvelden worden alle opvang en beschermd wonen voorzieningen verstaan met inbegrip van eventuele maatwerk dienstverlening en -voorzieningen voor burgers die in deze opvanglocaties verblijven. Uitgangspunt hierbij is dat ondersteuning, bescherming en behandeling zoveel mogelijk in de thuissituatie wordt ingezet. Deze regionale voorzieningen worden regionaal ingekocht en bekostigd.

Omgevingsanalyse

Kengetal historische ontwikkeling	Bron	2019	2020	2021	2022
% tekort op BUIG	Gemeente	7,98%	3,09%	-0,42%	-14,34%
% WWB-ers in beroepsbevolking (*)	CBS statline	5,30%	5,90%	4,39%	***
Aantal personen werkzaam in WSW	WOZL	439	399	365	341
Aantal personen met een bijstandsuitkering	ISDBOL	940	993	938	915
Instroom nieuwe cliënten Welsun	Welsun	1.255	1.279	1.035	1.363
Aantal toekenningen bijzondere bijstand	ISDBOL	2.500	2.586	2.580	2.688
Aantal personen dat in aanmerking is gekomen voor kwijtschelding gemeentelijke belastingen **	BsGW	2.693	2.536	2.689	1.265
Aantal personen dat traject schuldhulpdienstverlening heeft (gehad)	Welsun	559	553	593	802

* *Beroepsbevolking betreft personen die betaald werk hebben (werkzame beroepsbevolking), of die geen betaald werk hebben, recent naar betaald werk hebben gezocht en daarvoor direct beschikbaar zijn (werkloze beroepsbevolking).*

** *De getallen m.b.t. 2019 – 2021 zijn de daadwerkelijk gerealiseerde cijfers. Het jaar 2022 betreft voorlopige cijfers, dit jaar is nog niet afgerond. De jaren 2019–2021 zijn gecorrigeerd t.o.v. voorgaande rapportages.*

*** *De informatie m.b.t. het jaar 2022 was bij van het opmaken van de begroting (nog) niet voorhanden.*

Analyse historische ontwikkeling kengetallen

De kengetallen kwijtschelding BsGW die zijn gepresenteerd voor de jaren 2019 tot en met 2021 laten de totale werkelijke aantallen zien. Dit in tegenstelling tot het jaar 2022, waarvan het aantal kwijtscheldingsverzoeken op dit moment nog deels in behandeling is. Vandaar het lagere aantal verzoekschriften dat tot nu toe is toegewezen betrekking hebbende op het jaar 2022. (Bron: Urap Q1 2023, BsGW).

Ten aanzien van het aantal personen in de WSW is meerjarig sprake van een afname, aangezien er geen nieuwe instroom in de WSW meer plaatsvindt.

Voor wat betreft het aantal personen met een traject schuldhulpverlening is in 2022 sprake van een duidelijke toename, nadat er in 2021 sprake was van een beperkte stijging. Oorzaak hiervan is een combinatie van de vroegsignalering en de uitbreiding van de capaciteit bij Welsun.

De instroom AMW/SHV is de afgelopen jaren vrijwel constant gebleven met uitzondering van het Corona jaar 2020. Tijdens de lockdown was het kantoor van Welsun voor cliënten 'fysiek' alleen bereikbaar middels afspraak. Noodzakelijke contacten vonden plaats via (beeld)bellen, mailen en in een uitzonderingsgeval een fysiek gesprek. Hier werd per afdeling (SHV en AMW/OW) verschillend gebruik van gemaakt.

Welsun (1e lijn) en Kredietbank Limburg (KBL, 2e lijn) geven in samenwerking vorm aan de ondersteuning van mensen die schulden hebben. Ondanks de vroegsignalering en de voorspelde explosieve groei als gevolg van de diverse crisissen zien we dit nog niet in die mate vertaald in het beroep dat op schuldhulpverlening wordt gedaan, voor zover het de Kredietbank Limburg betreft. Wel zien we in 2022 een stijging in het beroep dat op de 1e lijns-schuldhulpverlening gedaan wordt. Ten aanzien van de KBL lopen een aantal majeure ontwikkelingen (wijziging van de gemeenschappelijke regeling, wijziging van de bekostingsstructuur en de uittreding van Heerlen) die in 2024 hun beslag moeten krijgen.

Beleidsindicatoren (BBV)

Beleidsindicatoren (BBV) – info: waarstaatjegemeente.nl	Bron	2019	2020	2021	2022
Aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15–64 jaar	LISA	515,4	526,6	530,7	550,9
% Jongeren (12 t/m 21-jarigen) met een delict voor de rechter	CBS	1%	1%	1%	*
% Kinderen (tot 18 jaar) in uitkeringsgezin	CBS	8%	8%	8%	*
Netto arbeidsparticipatie (% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking)	CBS	65,30%	62,70%	65,20%	65,00%
% Werkloze jongeren (16 t/m 22-jarigen)	CBS	3%	3%	3%	*
Aantal personen met een bijstandsuitkering per 1.000 inwoners	CBS	40,1	42,9	43,8	*
Aantal lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners van 15–64 jaar	CBS	322,9	274,9	287,4	270,6
% Jongeren met jeugdhulp (van alle jongeren tot 18 jaar)	CBS	17,10%	15,70%	16,70%	15,70%
% Jongeren met jeugdbescherming (van alle jongeren tot 18 jaar)	CBS	2,10%	1,90%	1,90%	1,60%
% Jongeren met jeugdreclassering (van alle jongeren van 12 tot 23 jaar)	CBS	0,70%	0,60%	0,60%	0,40%
Aantal cliënten met een maatwerkarrangement WMO (per 10.000 inwoners)	CBS	870	880	1.020	990

* De informatie m.b.t. het jaar 2022 was bij van het opmaken van de begroting (nog) niet voorhanden.

Analyse beleidsindicatoren (BBV)

Banen per 1.000 inwoners

Te zien valt dat het aantal banen per 1000 inwoners gestegen is. Dit laat zien dat er sprake is van een krapte op de arbeidsmarkt. Het aantal mensen dat werkt, is net als in 2021 hoger dan in 2020 en 2019. Dat wil zeggen dat er meer mensen werken. Het aantal lopende re-integratievoorzieningen is licht gedaald. Dit heeft te maken met het aantal mensen dat snel naar werk te bemiddelen is.

Cliënten met Wmo maatwerkarrangementen

2022 is niet een representabel jaar als gevolg van de achterstanden die we toen hebben gehad in het wegwerken van de meldingen. Voor zover we nu kunnen zien zal ook in 2023 de geleidelijke groei doorzetten.

Nieuw beleid vanaf 2024

Versterken vrijwilligerswerk vanuit de participatiewet (RVC-exp 02)

Via deze aanpak worden mensen met een uitkering participatiewet, die vrijwilligerswerk (gaan) doen structureel ondersteund (salarislasten 2024: € 211 duizend en 2025: € 220 duizend). Voorkomen van uitval, zorgen voor meer contacten, structuur en zinvolle dagbesteding, staan hierbij centraal. Hierdoor kan ook een mogelijke ontwikkeling van kandidaten gezien worden zodat doorstroom naar het ontwikkeltraject gerealiseerd kan worden. Omdat het gaat om de groep met lage arbeidsfitheid (1-30% arbeidsfit) is intensieve ondersteuning nodig.

Continuering project Vebego Participatie@work (RVC-exp 07)

Dit project is in 2023 gestart. Betreft een project waarbij deelnemers gedurende een traject van 2 jaar geleid worden naar een structurele baan in de schoonmaak. Om in 2024 te kunnen starten met een nieuwe groep zijn voor 2024 (€ 70 duizend) en 2025 (€ 45 duizend) extra middelen geraamd.

Uitbreiding tegemoetkoming in aanvullende collectieve ziektekostenverzekering Zuid-Limburg VGZ ISD BOL (RVC-exp 01)

Door het ophogen van het "VGZ tientje" naar € 15 per maand worden de burgers die een laag inkomen hebben en hoge zorgkosten extra ondersteund. Hiervoor is structureel € 30 duizend geraamd.

Voortzetting Praktech (RVC-exp 23)

Met de start van de pilot Praktech is Landgraaf een opleider rijker. Praktech is met zijn oorsprong in het speciaal onderwijs een opleider met extra aandacht voor persoonlijke factoren en uitdagingen. Daarnaast zijn zij zich aan het specialiseren in de begeleiding van anderstaligen. Een groep die binnen de participatiewet ook steeds groter wordt. Gezien de aard van de opleiding (bouw) werken zij intensief samen met Slot Schaesberg. Hiervoor is in 2024 € 100 duizend geraamd. Eind 2023 staat een evaluatie gepland. Op basis van de uitkomsten van deze evaluatie zal de gemeenteraad voorgesteld worden om de pilot te beëindigen dan wel structureel in te bedden.

Budgetsubsidie Consuminderhuis (RVC-exp k03)

Het consuminderhuis ontvangt al jaren een subsidie van € 3 duizend. Deze subsidie staat niet in verhouding tot de grote bijdrage die zij leveren aan de doelstellingen op het gebied van armoede. Vanwege de steeds groter wordende doelgroep wordt voorgesteld om de bijdrage aan het consuminderhuis op te hogen naar € 8 duizend.

Voorzieningenwijzer (RVC-exp 05)

Voorgesteld wordt om nog meer in te zetten op de Voorzieningenwijzer. De ruimtevraag is voor de kosten van de consultants van ISD BOL die opgeleid zijn om de Voorzieningenwijzer af te nemen. Hiervoor is structureel € 6 duizend geraamd.

Structureel maken 1 fte functie Participatiecoach MOB (RVC-exp 25)

Per 1 januari 2020 is 1 fte participatiecoach/wijkconsulent overgeheveld van ISD BOL naar het Mens Ontwikkel Bedrijf. Taak van deze participatiecoach bij het MOB is om kandidaten met een arbeidsfitheid van 1-30% te begeleiden naar een vrijwilligersplek binnen een van de vrijwilligersorganisaties binnen de gemeente Landgraaf. Daar heeft de Participatiecoach 1 jaar de tijd voor. Met het vooruitzicht dat het aantal kandidaten in deze doelgroep alleen maar zou groeien is in de begroting 2022 besloten om daar een extra fte participatiecoach (voor periode 2022-2023) aan toe te voegen.

Momenteel begeleiden deze 2 fte PC's, 150 kandidaten naar een vrijwilligersplek. Daarnaast monitoren zij deze kandidaten op mogelijke ontwikkelbaarheid. Vanwege het succes is besloten om structureel ruimte te maken voor de participatiecoach MOB. Hiervoor is structureel € 79 duizend geraamd.

Beleidskader programma

Omschrijving Kader	Actualiteit
Beleidsplan Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs)	2020
Beleidsplan Wmo 2022 -2028	2022
Accommodatieplan Landgraaf	2021
Bestuursovereenkomst Bureau Voortijdig Schoolverlaten Parkstad Limburg	2015
Nota Landgraaf maakt werk van participatie	2015
Beleidskaders Arbeidsmarkt Parkstad Limburg 2016-2020	2016
Preventieplan Jeugd	2017
Visie opvang en beschermd wonen Parkstad	2018
Bouwstenennotitie sluitende aanpak voor personen met verward gedrag	2018
Regiovisie Geweld in Afhankelijkheidsrelaties	2019
Subsidiebeleid gemeente Landgraaf	2023
Ondernemingsplan Werkgevers Service Punt (WSP)	2022

Wat willen we bereiken?

Doelen
6.1 Zoveel mogelijk inwoners laten deelnemen aan het maatschappelijk verkeer
6.2 Het stimuleren van zelfredzaamheid met als doel dat inwoners mee kunnen blijven doen in de samenleving en regie blijven houden over hun eigen leven
6.3 Het faciliteren van een netwerk van laagdrempelige ondersteuningsvoorzieningen tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteiten in 2024
6.1.1 Implementatie nieuwe Wet inburgering
6.1.2 Uitvoeren aanpak Kinderopvang Toeslagenaffaire (KOTA)
6.1.3 Onderzoeken hoe de Voorzieningswijzer gericht mensen uit de doelgroep kan ondersteunen
6.2.1 Uitvoering geven aan het preventieplan jeugd, waaronder implementatie van schoolmaatschappelijk werk en vergroten van het naschools activiteiten aanbod voor jongeren in de wijk
6.2.2 Het stimuleren van samenwerking tussen (burger)initiatieven, verenigingen en organisaties via Landgraaf Verbindt
6.2.3 Het stimuleren van zelfredzaamheid en zorgen voor elkaar door bewustwording, communicatie en laagdrempelige ondersteuning
6.2.4 Het continueren van de aanpak Landgraaf één tegen eenzaamheid
6.2.5 Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers in het uitvoeren van hun taken binnen het brede sociale domein
6.2.6 Opstellen van een lokale inclusie agenda en het stimuleren en ondersteunen van initiatieven die bijdragen aan een inclusieve samenleving
6.2.7 Continueren van het Koplopertraject om de bekendheid, gebruik en samenwerking van cliëntondersteuning te bevorderen
6.2.8 Opstellen van een integrale wonen- zorg en welzijnsvisie met bijbehorend uitvoeringsprogramma
6.3.1 Stimuleren en ondersteunen van samenwerking tussen organisaties in het voorliggend veld als alternatief voor maatwerkvoorzieningen
6.3.2 Uitvoeren van het transformatieplan Wmo om de toegang tot, inzet en kosten van maatwerkvoorzieningen te beheersen
6.3.3 Bevorderen samenwerking tussen Jeugdhulp en Wmo voor een soepele overgang -18/+18
6.3.4 Voorbereiden van de invoering van de Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (WAMS)
6.3.5 Uitvoeren van een pilot (preventief) kwaliteitstoezicht Wmo en verbetering rechtmatigheidstoezicht Wmo en Jeugdhulp

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicatoren voor 2024	Norm
6.0.0.1 Het aantal verstrekte uitkeringen aan het eind van het jaar	Daling c.q. afname 2% t.o.v. 2023
6.3.1.1 Afname inzet zware jeugdhulp	Afname 2% t.o.v. 2023
6.3.1.2 Percentage Wmo-aanvragers dat de kwaliteit van de ondersteuning die ze krijgen goed vinden	Minimaal 83%
6.3.1.3 % tevredenheid cliënten over het resultaat van het ondersteuningstraject participatie	> 80%
6.3.1.4 Aantal aanvragen bijzondere bijstand	3.500
6.3.1.5 Aantal toegekende voorzieningen bijzondere bijstand	> 2.500
6.3.1.6 Aantal personen dat gebruik heeft gemaakt van schulddienstverlening (bron: Welsun)	> 10% t.o.v. voorgaande jaar

Wat mag het kosten?

Financiën programma 6

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	15.576	16.488	16.721	19.390	17.905	17.718
– Directe salarislasten	4.473	5.527	6.080	6.324	6.483	6.645
– Overige directe lasten	70.681	70.235	71.133	69.329	69.919	69.365
– Kapitaallasten	223	244	253	253	253	253
Totaal lasten bestaand beleid	75.377	76.006	77.465	75.907	76.655	76.263
Saldo bestaand beleid	-59.801	-59.518	-60.744	-56.517	-58.749	-58.545
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	291	303	85	87
– Overige directe lasten	0	0	211	86	41	41
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	502	389	126	128
Saldo nieuw beleid	0	0	-502	-389	-126	-128
SALDO taakveld	-59.801	-59.518	-61.246	-56.906	-58.875	-58.673
<i>Investerings</i>			46			

In bijlage 2 van de programmabegroting worden de lasten en baten per taakveld weergegeven.

De volgende investeringen maken deel uit van dit programma (tussen haakjes bedragen inclusief BTW):

De investeringsuitgaven in 2024 van € 38.236 (€ 46.266) totaal, betreft de volgende investeringen:

Gedekte investeringen duurzame MOP's en MIP's € 38.236 (€ 46.266):

Taakveld 610: Acc. Dorpscentrum – uitvalschermen € 38.236 (€ 46.266)

Bijdrage aan Verbonden Partijen

(cijfers x € 1000)

Naam organisatie	2023	2024	2025	2026	2027
GR centrumgemeente Maastricht inkoop jeugdzorg regio Zuid-Limburg.	6.736	7.015	7.305	7.607	7.607
GR GGD ZL (Veilig Thuis)	409	444	461	478	495
GR samenwerking Informele Zorg (gemeente Heerlen)	94	99	103	107	111
GR centrumregeling regionale samenwerking Parkstad opvang en beschermd wonen Wmo 2015-centrumgemeente Heerlen	0	0	0	0	0
GR ISD BOL	22.515	23.083	22.799	22.537	22.407
GR Kredietbank Limburg	491	491	491	491	491
GR Omnibuzz	1.333	1.398	1.477	1.555	1.606
GR Werkvoorzieningschap OZL (WOZL)	9.368	8.888	8.388	7.729	7.190
GR Werkgevers Service Punt (WSP)	712	605	515	451	408
Totaal	41.658	42.023	41.539	40.956	40.315

Toelichting bijdrage aan Verbonden Partijen

GR Centrumgemeente Maastricht inkoop jeugdzorg – regio Zuid-Limburg

De gemeente Maastricht is centrumgemeente voor de niet lokaal en landelijk ingekochte jeugdhulp. De financiële bijdrage voorziet in crisishulp, verblijf en de gecertificeerde instellingen.

GR GGD ZL (Veilig Thuis)

Zie ook programma 7. De begroting van de GGD is vastgesteld in de raadsvergadering van 8 juni 2023 onder raadsvoorstel 23.

GR Samenwerking Informele Zorg (centrumgemeente Heerlen)

Vanaf 2019 treedt de gemeente Heerlen namens Landgraaf op als de formele subsidieverstrekker voor die organisaties die mantelzorgers ondersteunen of informele zorg leveren in onze gemeente. De stijging t.o.v. 2023 betreft indexatie.

GR Centrumregeling Samenwerking Parkstad opvang en beschermd wonen Wmo 2015 (centrumgemeente Heerlen)

De centrumregeling regionale samenwerking Parkstad opvang en beschermd wonen Wmo 2020 is in het leven geroepen om de taak opvang en beschermd wonen binnen de Wmo binnen Parkstad uit te voeren. De verantwoordelijkheden voor de taak liggen bij de deelnemende gemeenten. Het Rijksbudget wordt verstrekt aan de centrumgemeente Heerlen.

GR ISD BOL

ISD BOL ontvangt een financiële bijdrage voor de beleidsvoorbereiding en uitvoering van taken met betrekking tot onderdelen van de Participatiewet. Daarnaast voert ISD BOL op verzoek van de gemeente aanvullende regelingen uit. De begroting van ISD BOL is vastgesteld in de raadsvergadering van 8 juni 2023 onder raadsvoorstel 27.

GR Kredietbank Limburg

De Kredietbank Limburg ontvangt een bijdrage voor de uitvoering van schuldhulptrajecten. Hiermee worden inwoners die in financiële problemen zijn gekomen – en die daar zonder hulp van buiten niet meer uit komen – ondersteunt. De begroting van de Kredietbank is vastgesteld in de raadsvergadering van 8 juni 2023 onder raadsvoorstel 20.

GR Omnibuzz

Omnibuzz ontvangt een financiële bijdrage voor de uitvoering van het collectief- en individueel vervoer van Wmo-clënten met een indicatie. De begroting van Omnibuzz is vastgesteld in de raadsvergadering van 8 juni 2023 onder raadsvoorstel 31.

GR Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid Limburg (WOZL)

Het WOZL ontvangt een financiële bijdrage voor de uitvoering van beschut werk en de invulling van het formeel werkgeverschap in het kader van de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw). De begroting van WOZL is vastgesteld in de raadsvergadering van 8 juni 2023 onder raadsvoorstel 24.

GR Werkgevers Service Punt

Het Werkgevers Service Punt ontvangt een financiële bijdrage voor de werkgeversdienstverlening ten behoeve van de doelgroep Wsw en Participatiewet én voor de uitvoering van de Wsw, met uitzondering van het formeel werkgeverschap. De begroting van het WSP is vastgesteld in de raadsvergadering van 8 juni 2023 onder raadsvoorstel 24.

Bijdrage aan Professionele Gesubsidieerde Organisaties

(cijfers x € 1000)

Naam organisatie	2023	2024	2025	2026	2027
JENS (inkoop ambulante jeugdzorg)	8.537	8.818	9.109	9.410	9.410
Stichting Levantogroep – Housing en Opvang	17	18	19	20	20
Stichting Levantogroep – Algemene Voorziening Slot Schaesberg	85	89	93	97	100
Zorg en Veiligheidshuis Parkstad (ZVHP) – inzake Nazorg re-integratie ex-gedetineerden	13	13	13	13	13
Gemeente Sittard-Geleen inzake bijdrage VIA **	0	12	12	12	12
Stichting MEE Zuid-Limburg	309	327	340	352	364
Belangenvereniging Rimborg – Algemene Voorziening Dorpsinlooppunt	6	7	7	7	8
Calibris Advies (wijkleerbedrijf Landgraaf)	34	36	38	39	40
Stichting The Movefactory	60	63	66	68	71
Stichting Park Strijthagen (Eikske)	34	36	37	38	40
Stichting Samen Delen Regio Parkstad *					
Stichting Voedselbank Limburg-Zuid *					
Jeugdfonds Sport Limburg *					
Jeugdfonds Cultuur Limburg *	291	313	325	337	348
Stichting Leergeld Parkstad *					
Stichting Consuminderhuis Parkstad *					
Vincentiusvereniging Landgraaf *					
Stichting CMWW Brunssum (belbus)	37	39	40	42	43
Stichting Welsun	2.327	2.461	2.304	2.386	2.463
Stichting An d'r Put	133	130	130	125	125
Stichting GIPS spelen en leren	23	24	25	26	27
Totaal	11.905	12.387	12.559	12.972	13.083

* Bedragen voor deze organisaties zijn gebundeld in één bedrag weergegeven

** VIA = Verbindingsknooppunt Informatie en Advies voor personen met verward gedrag

Toelichting bijdrage aan Professionele Gesubsidieerde Organisaties

JENS

De preventieve en ambulante jeugdhulp wordt gezamenlijk met Heerlen en Voerendaal ingekocht bij JENS door middel van een jaarlijkse 'lumpsum' bijdrage.

Stichting Levantogroep inzake Housing en Opvang

Levantogroep wordt jaarlijks gesubsidieerd om problematische woonsituaties te stabiliseren en uithuiszettingen te voorkomen. De stijging t.o.v. 2023 betreft indexatie.

Stichting Levantogroep inzake Algemene Voorziening Slot Schaesberg

Levantogroep wordt jaarlijks gesubsidieerd inzake de algemene voorziening voor (begeleiding van activiteiten bij Slot Schaesberg. De stijging t.o.v. 2023 betreft indexatie.

Zorg en Veiligheidshuis Parkstad (ZVHP)

De begroting 2024 van het Veiligheidshuis betreft de werkzaamheden uitbreiding coördinatie in verband met nazorg re-integratie ex-gedetineerden. Deze bedragen worden vastgesteld op basis van de goedgekeurde begroting van het Veiligheidshuis. (Het grootste gedeelte van het budget met betrekking tot ZVHP is opgenomen onder programma 1).

Gemeente Sittard-Geleen inzake VIA

VIA staat voor Verbindingsknooppunt Informatie en Advies voor personen met verward gedrag. De gemeente Sittard-Geleen ontvangt vanaf 2024 hiervoor een bijdrage als uitvoerende centrumgemeente. Het VIA zorgt voor vroegtijdige signalering van problemen wat weer kan leiden tot aanmelding bij andere partners zoals: bemoeizorg, vangnet, het veiligheidshuis, etc.

Stichting MEE Zuid-Limburg

De bijdrage aan stichting MEE voorziet in de onafhankelijke cliëntondersteuning voor inwoners van Landgraaf die minder zelfredzaam zijn en daarvoor een beroep moeten doen op zorg- en ondersteuning vanuit de Wmo. De stijging t.o.v. 2023 betreft indexatie.

Belangenvereniging Rimborg

De Belangenvereniging Rimborg ontvangt jaarlijks een bijdrage inzake de algemene voorziening dagbesteding voor activiteiten van het dorps inlooppunt in de kern Rimborg. De stijging t.o.v. 2023 betreft indexatie.

Stichting Calbris Advies (wijkleerbedrijf Landgraaf)

Calbris advies ontvangt jaarlijks een subsidie voor de exploitatie van het Wijkleerbedrijf Landgraaf. De stijging t.o.v. 2023 betreft indexatie.

Stichting The MoveFactory

De stichting The MoveFactory wordt gesubsidieerd voor het werkgeverschap van de combinatiefunctionarissen sport en bewegen en de uitvoering van het uitvoeringsprogramma sport en bewegen. De subsidie wordt ingezet vanuit de programma's sport, cultuur en recreatie – sociaal domein en volksgezondheid. Zie ook programma's 5 en 7. De stijging t.o.v. 2023 betreft indexatie.

Stichting Park Strijthagen (Eikske)

Zie ook programma 5. De stijging t.o.v. 2023 betreft indexatie. Stichting Samen Delen Regio Parkstad, Voedselbank Limburg-Zuid, Jeugdfonds Sport Limburg, Jeugdfonds Cultuur Limburg, Leergeld Parkstad, Consuminderhuis Parkstad, Vincentiusvereniging Landgraaf. Deze organisaties ontvangen jaarlijks een subsidie zodat zij mensen die zelf onvoldoende financiële middelen hebben kunnen ondersteunen bij hun deelname aan de maatschappij. De stijging t.o.v. 2023 betreft indexatie.

Stichting CMWW Brunssum (Belbus)

Het CMWW ontvangt jaarlijks een subsidie voor de administratie en ondersteuning van de Landgraaf Bus (Belbus). De stijging t.o.v. 2023 betreft indexatie.

Stichting Welsun

Deze subsidie aan Welsun is bestemd voor de uitvoering van maatschappelijk-, ouderen- en cultureel werk, de Vrijwilligerscentrale, schulddienstverlening en coördinatie inloop GGZ en de terugkerende kosten wijkpunt Sun-plein. De stijging t.o.v. 2023 betreft indexatie. Deze subsidie is inclusief een tijdelijke uitbreiding voor 2 fte buurtopbouwers en 1 fte ouderenwerk in 2024 (incidentele subsidie).

Stichting An d'r Put

Stichting An d'r Put ontvangt een financiële bijdrage voor het beheer en exploitatie van de accommodatie, met als doel het in stand houden van de accommodatie voor een duurzaam en eigentijds aanbod van sociaal maatschappelijke activiteiten, sport, spel en cultuur. In 2023 is een nieuwe overeenkomst gesloten, waardoor de kosten dalen.

Stichting GIPS spelen en leren

De stichting ontvangt jaarlijks een subsidie voor het uitvoeren van gastlessen op alle basisscholen over het leven met een beperking. De stijging t.o.v. 2023 betreft indexatie.

Wat zijn de risico's?

(cijfers x € 1000)

Risico	Majeure risico omschrijving	Weerstandsbehoefte			
		2024	2025	2026	2027
R01	Meerkosten uitvoering nieuwe wet inburgering	-22	-22	-22	-22
R02	Ontwikkelingen Kredietbank Limburg	-263	-302	-341	-380
R05A	Risico GGD (Veilig Thuis)	-150	-150	-150	-150
R06	GR Omnibuzz	-64	-64	-64	-64
R08	Hervormingsagenda Jeugd	-281	-656	-1.096	-1.147
R09	Veranderingen in de jeugdbeschermingsketen	pm	pm	pm	pm
R10	Maatwerk ivm segment Wonen	-500	-375	-250	-125
R11	Risico Xonar	pm	pm	pm	pm
R12	Vergoeding kosten opvang Oekrainers			vervallen	
R14	JENS	-1.726	-1.932	-2.136	-2.679
R15	Meerkosten programmagroep	-120	-120	-120	-120
R16	PGB Tarieven	-50	-50	-50	-50
RV	BUIG	-250	-250	-250	-250
	Totaal Weerstandbehoefte Programma	-3.425	-3.921	-4.479	-4.986

Toelichting risico's

R01

Sinds 1 januari 2022 is de nieuwe Wet Inburgering van kracht. Aan de hand van de landelijke veranderopgave en regionale uitgangspunten wordt het lokale inburgeringstraject ingericht. Enerzijds komen er taken te vervallen door regionale aanbestedingen en anderzijds komen er taken bij door landelijke wetgeving. Dit heeft zijn doorwerking in het definitief beleggen van taken bij de gemeentelijke uitvoeringsorganisaties en het inzicht in de financiële mogelijkheden daartoe. De programmamiddelen

worden verkregen via de SPUK. De hoogte van de SPUK hangt af van het aantal inburgeraars dat in het betreffende jaar in Landgraaf komt wonen en start met de inburgering. Het risico blijft dat met deze nieuwe taken de budgetten per inburgeraar ontoereikend blijken. Per afgenomen traject zal er worden afgerekend. De berekening van een (rijks)budget per inburgeraar is nu op basis van gemiddelden. Als er bijvoorbeeld in de gemeente meer mensen zijn waarbij maatwerk geleverd moet worden in de zogeheten Z-route voor de inburgeraars met de grootste afstand tot de arbeidsmarkt. Of er zijn juist de hogere (en duurdere) onderwijsroutes dan gemiddeld passend. Beide routes zijn duurdere trajecten. Of omdat de gezinsmigranten nu ook door het MOB gevolgd moeten worden, waardoor de caseload bij hen groter wordt en de kosten toenemen. Om de inburgering optimaal te laten verlopen, zodat we de kans op participatie vergroten, is het zorg om rekening te houden met het risico dat er meer budget bij moet. Rijksmiddelen alleen zullen niet afdoende zijn om de Landgraafse uitvoeringsorganisaties ruimte te geven de volgende wettelijke taken uit te voeren:– Regionale uitbesteding inhoudelijke modules participatieverklaringstraject– Lokale intensivering/samenwerking Persoonlijk Inburgeringsplan en Participatie;– Lokale uitvoering financieel ontzorgen;– Lokale intensivering begeleiding budgetteren. Daarnaast hebben we de laatste jaren een achterstand opgelopen bij de reguliere, verplichte taakstelling. Dit kan leiden tot mogelijk hogere, onvoorziene, kosten door mogelijke sancties met financiële gevolgen vanuit de toezichthouder (de provincie). We gaan uit van 50% van de totale taakstelling in een jaar, waarbij mogelijk € 1 duizend extra per inburgeraar nodig is.

R02

Binnen de Kredietbank Limburg lopen momenteel een tweetal processen die van invloed kunnen zijn op de financiële bijdrage die de gemeente Landgraaf aan deze gemeenschappelijke regeling moet doen, los van de daadwerkelijke afname van dienstverlening. Op de 1e plaats betreft het hier de wijziging van de bekostigingsstructuur, waarbij afhankelijk van de gekozen structuur de meerkosten voor Landgraaf in het meest ongunstige geval € 350 duizend bedragen (prijsniveau 2019). Een andere variant zal tot € 120 duizend aan meerkosten met zich mee brengen. Daarnaast speelt de uittreding van Heerlen, en alhoewel de uittredingskosten in beginsel voor de uittredende partij zijn zit hier wel een afbouw in. De uittredingskosten en de financiële impact die dat voor de andere GR-deelnemers heeft is op dit moment lastig te becijferen. Op basis van afbouw van 100% in 2024, 80% in 2025, 60% in 2026 en 40% in 2027 van uittredingskosten die normaal voor de uittredende partij zijn én ons aandeel aan inwoners ten opzichte van die van de andere GR-gemeenten is hiervan wel een inschatting gemaakt. Bijkomend is dat de KBL dienstverlening levert aan niet-GR gemeenten, waarbij door de uittreding van de gemeente Heerlen het volume dat aan niet-GR-gemeenten geleverd mag worden onder druk komt te staan (een GR moet voor 80% diensten aan de aangesloten gemeenten leveren). Ook dit is nu nog niet becijferen.

R05A

Uit de jaarrekening 2022 blijkt opnieuw dat de GGD ZL geen hoog weerstandsvermogen heeft, dit met een financiële kwetsbaarheid tot gevolg. Het weerstandsvermogen van alle onderdelen met uitzondering van de RAV is te laag en in sommige gevallen zelfs negatief. De verwachting is dat dit ook de komende jaren zo zal blijven gezien het feit dat het Algemeen Bestuur van de GGD, in afwijking van de gemeenschappelijke regeling, heeft besloten geen financiële reserve aan te vullen, tenzij dit kan vanuit positieve jaarresultaten. Dit betekent dat iedere financiële tegenvaller ten laste kan komen van de gemeenten. We nemen daarom in onze programmabegroting 2024 een risico op voor het GGD ZL becijferde risico. Het totaal (Kans * Impact/Hoog) van de risico's voor het programma Veilig Thuis wordt het totaal geschat op € 1,125

miljoen. Naar rato verdeelsleutel is het aandeel voor Landgraaf 6,37%. In de programmabegroting 2024, programma 6, nemen we derhalve een risico op voor € 150.332. Omdat de GGD zelf met kanspercentages gewerkt heeft in haar eigen begroting 2024 nemen we het volledige Landgraafse deel van het risicobedrag op in onze begroting 2024.

R06

Dit betreft het Landgraafse aandeel in de risico's die de GR Omnibuzz heeft geïdentificeerd in haar begroting 2024.

R08

Uit de afspraken in de hervormingsagenda jeugd blijkt dat er tussen Rijk en gemeenten nog geen zekerheid en overeenstemming bestaat vanaf 2025 over € 380 miljoen besparingspotentieel op een totaal van ca. € 1,5 miljard vanaf 2026. Het Landgraafse aandeel daarin betreft ca. 0,27% hetgeen neer komt op een risico van ca. € 1 miljoen. Het is op dit moment eveneens onduidelijk hoeveel extra kosten moeten worden gemaakt door gemeenten om de hervormingsagenda te implementeren.

R09

Dit thema hangt inhoudelijk samen met de hervorming van de jeugdzorg maar verloopt via een andere programmastructuur. De komende jaren zullen we te maken krijgen met grote veranderingen in de jeugdbeschermingsketen. In het programma 'Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming', opgesteld in opdracht van de ministeries van Justitie en Veiligheid en VWS, en de VNG worden deze veranderingen beschreven. In het huidige stelsel van de jeugdbescherming Nederland zijn taken en verantwoordelijkheden ondergebracht bij verschillende ministeries en bij lokale overheden. Kijkend naar de verschillende uitvoeringsorganisaties betrokken bij gezinnen, dan zien we organisaties met eigen taken en bevoegdheden, vaak tot in detail vastgelegd in eigen wet- en regelgeving, beleid en protocollen. Het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming wil hier een verbetering in maken. Het schetst een nieuwe opzet om tijdig passende hulp en ondersteuning vorm te geven. Die nieuwe manier van werken moet samenhangende hulp en steun organiseren voor het hele gezin. Deze ontwikkelingen zullen een grote impact hebben op de jeugdbeschermingsketen. Veilig Thuis zal hier dan ook de komende jaren mee te maken krijgen en is hierin een belangrijke partner. In de voorliggende periode zal er onder leiding van de aangestelde kwartiermaker, hard worden gewerkt aan de reorganisatie van de hele keten in de regio. Men wil de functionaliteiten van de Raad van de Kinderbescherming, Gecertificeerde Instellingen en Veilig Thuisorganisaties bundelen naar één regionaal veiligheidsteam. Veilig Thuis zal hierin een belangrijke bijdrage hebben en deze ontwikkeling zal van ons ook een brede inzet vragen. Onduidelijk is nog of dit alleen capaciteit of ook middelen betreft.

R10

Per 2023 is het segment Wonen in het kader van jeugdhulp via centrumgemeente Maastricht voor Zuid-Limburg gegund aan 2 partijen (HOOM en Stichting Xonar). Beide contractpartners bestaan uit een samenwerkingsverband van meerdere zorgaanbieders. Het segment wonen gaat over het woonaanbod voor jeugdigen die tijdelijk of langdurig niet thuis kunnen wonen. Wanneer de thuissituatie geen veilige woonomgeving voor de jeugdige vormt moet er een alternatieve woonvorm gevonden worden. Bijvoorbeeld in een pleeggezin, gezinshuis of leefhuis. Bij de implementatie van het segment wordt duidelijk dat het

aanbod niet afdoende gedekt is. Daardoor moet worden uitgeweken naar maatwerkcontracten met financiële consequenties.

R11

Xonar is een van de grootste aanbieders van jeugdhulp in onze regio. In de afgelopen jaren is hun exploitatie verliesgevend geweest. Daarom is al enige tijd de frequentie van de reguliere periodieke gesprekken verhoogd en is sinds juli 2022 het draaiboek continuïteit jeugdhulp van kracht. Op Xonar is trede 3 van toepassing wat onder meer inhoudt dat verplicht een herstelplan moet worden opgesteld dat moet leiden tot een duurzaam herstel van de situatie. De Jeugdautoriteit monitort de voortgang van de ontwikkelingen. Uiteindelijk gaat het erom dat de continuïteit van de jeugdhulp verzekerd is. Het herstelplan is in december 2022 door Xonar opgeleverd. Omdat het herstelplan bedrijfsgevoelige informatie bevat heeft Xonar het document onder geheimhouding met de gemeenten gedeeld. Voor de gemeenteraden was de publieksversie beschikbaar en via een raadsinformatiebrief verstrekt. Het herstelplan is door de gemeenten en de Jeugdautoriteit grondig geanalyseerd. Onze vragen hebben we met Xonar besproken. Om de continuïteit van de jeugdzorg te borgen is in 2023 en verder een financiële bijdrage van de gemeenten noodzakelijk. In okt. 2023 vindt besluitvorming plaats over de financiële bijdrage aan Xonar. Het aandeel voor Landgraaf bedraagt in deze € 691.057 en daarmee samenhangend € 19.676 aan extra uitvoeringskosten bij de gemeente Maastricht. In principe is dit een eenmalige bijdrage gekoppeld aan voorwaarden die Xonar dient na te komen. In hoeverre dit succesvol zal zijn is nooit met 100% zekerheid te zeggen, mede gezien de ontwikkelingen gaande in het jeugddomein (bv. hervormingsagenda). Derhalve nemen we voor 2024 ev. een PM-post op.

R12

Vervallen.

R14

Ondanks het gegeven dat er vanaf 2023 een nieuwe opdracht is gegund aan JENS met een verhoogde lumpsum inclusief indexering blijkt dat effecten na-ijlen. Corona, de intensieve migratie (vluchtelingenproblematiek) en verhoogde indexering personeelskosten zullen een onvoorzien effect hebben. De mogelijkheid bestaat dat JENS een beroep zal doen op onvoorzien (lees veiligheidsventiel in het contract). Het mogelijke aandeel Landgraaf is becijferd op basis van het worstcase scenario.

R15

De uitvoeringskosten voor de regiosamenwerking Jeugd in de regio Zuid-Limburg zullen de komende jaren toenemen. Steeds meer taken van beleid (waaronder de hervormingsagenda) worden regionaal opgepakt en leiden tot een grotere formatiebehoefte bij de centrumgemeente. Met name de nieuw opgerichte contractregieteams (CRT's) zullen extra capaciteit vergen. Naast de reguliere deelname, voorbereiding, coördinatie en deels uitvoeren i.s.m. aanbieders en partners van de ontwikkelagenda jeugd, hoort ook de nieuwe taak relatiemanagement tot de taken van de medewerkers in de CRT's, om de transformatie te borgen.

R16

Op 16 augustus 2023 heeft de Centrale Raad van Beroep (CRvB) 2 belangrijke uitspraken gedaan over het PGB-uurtarief voor hulp bij het huishouden en individuele begeleiding. Het gaat hierbij om het tarief voor zorgverleners uit het sociaal netwerk, zoals een partner, familie of vrienden. De CRvB heeft geoordeeld dat het PGB-uurtarief onvoldoende is om toereikende ondersteuning te kopen. De Raad stelt dat de hoogte van het pgb-uurtarief moet worden vastgesteld aan de hand van de CAO's die gelden voor hulp bij huishouden of begeleiding. Dit betekent dat gemeenten die een PGB-tarief voor begeleiding of hulp bij huishouden hanteren dat gelijk is aan het minimumloon, dit PGB-uurtarief moeten aanpassen. De tarieven voor informele (niet-professionele) zorg en professionele zorg worden hiermee gelijk getrokken. Het is goed mogelijk dat dit, naast de hulp bij huishouden en individuele begeleiding, ook gevolgen gaat hebben voor andere maatwerkvoorzieningen in de Wmo en individuele voorzieningen in de Jeugdwet.

RV

Met de her-activering en op peil brengen van onze egalisereserve BUIG neemt het risico dat we v.w.b. de BUIG bij toekomstige Beraps ISD BOL een beroep moeten doen op de algemene reserve ter dekking van een BUIG tekort af. In voorkomend geval dat er toch een groot verschil opkomt ondanks het objectief aan ons toebedeelde budget kunnen we daarnaast nog altijd – afhankelijk van de omvang van het tekort – een beroep doen op de bestaande vangnetregeling. Desalniettemin nemen we uit voorzichtigheid toch een risicopost op voor het mogelijk onvoldoende groot zijn van de egalisereserve. Over de vier jaren hebben we een buffer ter grootte van het eindsaldo van 2027 dat gelijk is aan € 911 duizend. We schatten de maximaal benodigde risicopost in ter hoogte van een gelijk bedrag van circa € 1 miljoen per jaar. De kans dat we hier een beroep op moeten doen schatten we in als klein, omdat we én een buffer hebben in de egalisereserve van € 911 duizend over vier jaren, én we bij een groot tekort een beroep kunnen doen op de vangnetregeling.

2.1.7 Programma 7 – Volksgezondheid en Milieu

Structuurgegevens

Portefeuillehouder(s):

F. Janssen, A. Schiffelers, B. Smeets en R. de Boer

Verantwoordelijke afdelingshoofden:

J. Drummen (KCC), F. Geurts (ROG), C. Goffin (MO), T. Hanssen (BOR) en C. Blezer (TenH)

Het programma Volksgezondheid en Milieu omvat de volgende taakvelden:

7.10 Volksgezondheid

7.20 Riolering

7.30 Afval

7.40 Milieubeheer

7.50 Begraafplaatsen en crematoria

Samenvatting voortschrijdend beleid

De gemeente is verantwoordelijk voor (kern)taken op het gebied van volksgezondheid en milieu. Taken die nauw met elkaar samenhangen en grotendeels via een gemeenschappelijke regeling (GGD ZL, RUD-ZL en RD4) worden uitgevoerd. Daarnaast ook door flankerende professionele instellingen zoals Welsun en The Movefactory (TMF). Investerings en het beheer van de riolen en activiteiten in het kader van duurzaamheid en klimaatadaptatie vallen eveneens onder dit programma.

Volksgezondheid

Het regionale gezondheidsbeleid “Zuid Springt Eruit”, op weg naar een Trendbreuk, is en blijft de basis voor het terugdringen van de gezondheidsachterstanden de komende jaren. Inzet: de gezondheidsachterstand in 2030 op het Nederlands gemiddelde brengen. Vanuit Parkstad met de inzet van de Regiodeal en lokaal vanuit het Preventieakkoord.

Kansrijke Start

In de eerste 1.000 dagen van iemands leven kan de grootste gezondheidswinst worden behaald. De interventies Nu Niet Zwanger, Voorzorg en Stevig Ouderschap zijn structureel geborgd. Extra aandacht vanuit het Preventieakkoord aan een Rookvrije Start. Vanuit het knooppunt Kansrijke Start worden het medische en het sociale domein met elkaar verbonden. Centering Zwangerschap wordt naar verwachting in 2024 door de rijksoverheid bekostigd.

Trendbreuk

Interventies in het kader van het terugdringen van gezondheidsachterstanden in een periode van 10 jaar, maken onderdeel uit van de activiteiten en de bekostiging van de GGD ZL. Daarnaast de inzet van middelen uit het Preventieakkoord om lokaal de aanpak te versnellen.

Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG-) aanpak

De JOGG-aanpak is geïntegreerd in de aanpak Trendbreuk, via de Trendbreuk-regisseur (voorheen JOGG-regisseur). Inzet daarbij op een gezonde(re) leefstijl voor kinderen, ouders en omgeving. Niet alleen via

onderwijs, maar ook aansluitend bij evenementen en activiteiten van Landgraaf Verbindt, Met Elkaar Landgraaf en JENS.

Ongediertebestrijding

Door omvorming van perken waarin ratten nestelden en door de aanwezigheid van oliehoudende vruchten van bomen naar gras, is de overlast gestabiliseerd. De eikenprocessierups is niet meer te beteugelen en de overlast zal steeds verder toenemen. We zien echter dat de preventieve bestrijding met biologische middelen, het ophangen van mezenkasten en biodiversiteit van kruiden waarin de natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups goed gedijen goed heeft gewerkt. De overlast is in de afgelopen jaren sterk afgenomen. Er wordt blijvend geïnvesteerd in opleidingen van het personeel om plaagdieroverlast zo vroeg mogelijk te ontdekken en de juiste weringsmaatregelen te nemen.

Riolering

Bodem en water sturend

Wij geven uitvoering aan de kamerbrief van het ministerie van I&W van 22 november 2022 waarmee het kabinet het bodem- en watersysteem sturend maakt bij ruimtelijke keuzes. Door water en bodem sturend te laten zijn in de ruimtelijke ordening/toebedeling van functies, kunnen we in Nederland ook in de toekomst met een ander en grilliger klimaat blijven leven, wonen en werken. In een veilige omgeving, met een gezonde bodem, voldoende en schoon water. De water- en bodemopgaven staan niet op zichzelf. Ze hangen samen met elkaar, maar ook met andere opgaven in de leefomgeving. Zo kunnen doelen voor klimaatadaptatie, waterkwaliteit en bodem niet los gezien worden van verstedelijking, woningbouw, landbouw, natuur en energievoorziening.

In veel projecten wordt al gewerkt aan het klimaat adaptief inrichten van de openbare ruimte, worden groene voortuinen actief gestimuleerd, nemen we maatregelen om de biodiversiteit te stimuleren, maar een integrale aanpak/visie met alle andere opgaven in de fysieke leefomgeving ontbreekt vooralsnog. Onze Omgevingsvisie, die begin 2025 wordt vastgesteld, zal het kader bevatten voor die integrale aanpak/visie.

Integraal Stedelijk Waterprogramma

Onze lokale en regionale beleidsvisie ten aanzien van afval-, hemel-, en grondwater is verankerd in het Integraal Waterplan (IWP) en het in 2023 vastgestelde Watertakenplan (WTP). De belangrijkste speerpunten zijn om een klimaatbestendige regio te worden met gezond, schoon en voldoende water. Samenwerking en waterbewustzijn bij iedereen zijn daarvoor een belangrijke voorwaarde.

Watertakenplan voor wettelijke zorgplichten

Het Watertakenplan beschrijft het beleid (en de verwachte gevolgen daarvan) voor de invulling van onze drie wettelijke zorgplichten en het beheer en onderhoud van de riolering en alle aanverwante voorzieningen. De zorgplichten zijn: inzamelen en transporteren van afvalwater, het verwerken van afvloeiend hemelwater en het beperken van nadelige gevolgen van de grondwaterstand. Naast de rioleringstaak staat in het watertakenplan dus nadrukkelijk ook het beleid beschreven hoe om te gaan met water in de openbare ruimte, hoe deze te beheren en de verbinding te leggen tussen riolering, waterberging, stedelijk oppervlaktewater, ruimtelijke omgeving en klimaatverandering.

Klimaatbestendig Landgraaf

In het Watertakenplan laten we zien dat we vooruitkijken en verder bouwen aan een robuust en flexibel systeem door een integrale aanpak. We bewegen mee met de trends en ontwikkelingen binnen de watertaken en samen met de andere disciplines binnen de openbare ruimte, onze waterpartners en de omgeving (bewoners) zorgen we voor een klimaatbestendige leefomgeving. Op die manier geven we invulling aan de opgave die door het Rijk is opgesteld om Nederland voor 2050 klimaatbestendig en waterrobuust in te richten als bescherming tegen de effecten van klimaatveranderingen.

Waterbewustzijn

We laten inwoners en bedrijven weten wat we als waterpartners doen om de omgeving water robuust te maken en wat we bijdragen aan klimaatbestendigheid. Ook laten we ze weten welke bijdrage ze zelf kunnen leveren.

Kwaliteitsborging (beheer)data

In deze planperiode willen we onze beheerdata verder compleet maken en de kwaliteit ervan verhogen. Ons inzicht in het aangesloten verhard oppervlak moet actueel zijn en blijven. Op basis van ons Systeemoverzicht Stedelijk Water (voorheen: Basis Rioleringsplan) willen wij in staat zijn om knelpunten voor te zijn, zodat we op tijd maatregelen kunnen nemen en nieuwe ontwikkelingen kunnen bijsturen.

Gezond, schoon en voldoende oppervlaktewater

Regionaal hebben we afgesproken om stapsgewijs te werken bij de aanpak van waterkwaliteitsproblemen. Ook hebben we afgesproken om probleemstoffen aan te pakken om ons (toekomstig) drinkwater te beschermen.

Samenwerken in de waterketen

Als regio en als gemeente willen we op planmatige en doelmatige wijze invulling blijven geven aan onze zorgplichten. Deze werkwijze dient te leiden tot minder (meer)kosten, kwaliteitsverbetering, vermindering van de kwetsbaarheid en kennisuitwisseling met waterpartners.

We continueren daarom de huidige samenwerking en blijven onze kennis en vaardigheden gericht verder ontwikkelen en delen zodat we onze watertaken professioneel blijven uitvoeren.

Milieubeheer

Omgevingswet

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 wordt dit beleidsveld flink geherstructureerd. Binnen de thema's 'Bodem en Geluid' vindt beleidsvernieuwing plaats. Ook binnen ogenschijnlijk beleidsarme thema's als 'Externe Veiligheid' worden eerder landelijk ingezette veranderingen doorgevoerd. Binnen thema's als 'Luchtkwaliteit' zijn eerder al veranderingen geïntroduceerd (zoals t.a.v. Stikstof etc.) deze werken uiteraard naar de toekomst door. De Omgevingswet vraagt t.a.v. de milieuthema's om een integrale aanpak bij het behalen van de maatschappelijke doelen van de wet.

Bescherming en sanering van de kwaliteit van de bodem

Door middel van de uitvoering van onze reguliere bodemtaken werken wij voortdurend aan het duurzame beheer en de toegankelijkheid van de (kwaliteit van de) bodem. Bodemsaneringstaken die met het van kracht worden van de Omgevingswet onder het bevoegde gezag van de gemeente komen te vallen, moeten

als basistaak door de RUDZL worden uitgevoerd. Ook andere bodemthema's zoals de na-ijlende effecten van de voormalige kolenwinning, de omgang met ontplofbare oorlogsresten en vitale bodem vragen om steeds meer aandacht.

Bescherming en sanering van de kwaliteit van de atmosfeer

Luchtverontreiniging die veroorzaakt wordt door de mens ontstaat bij diverse bronnen: verkeer, bedrijven en burgers. Met behulp van diverse instrumenten, waaronder toetsing nieuwe ruimtelijke plannen, vergunningen en toezicht en handhaving, zorgen we ervoor dat de uitstoot van verontreinigende stoffen voldoet aan de wettelijke eisen of normen.

Beheersing van geluidhinder

Binnen dit taakveld werken we aan de beheersing van geluidhinder, door middel van het voorkomen dan wel door saneren. Geluidhinder wordt veroorzaakt door de mens en ontstaat bij diverse bronnen: verkeer, bedrijven en burgers. Met behulp van diverse instrumenten waaronder het 'Actieplan Geluid', toetsing nieuwe ruimtelijke plannen, vergunningen en toezicht en handhaving, zorgen we ervoor dat de geluidhinder voldoet aan de wettelijke eisen of normen.

Externe Veiligheid/Omgevingsveiligheid

Onder de Omgevingswet is de belangrijkste verandering voor externe veiligheid het werken met aandachtsgebieden. Risico's kunnen ontstaan bij diverse bronnen: Verkeer, bedrijven en burgers. Met behulp van diverse instrumenten waaronder toetsing nieuwe ruimtelijke plannen, vergunningen en toezicht en handhaving, zorgen we ervoor dat de Omgevingsveiligheid voldoet aan de wettelijke eisen of normen.

Energietransitie

Omdat duurzaamheid zo'n veelomvattend thema is en bovendien raakvlakken heeft met meerdere programma's, bevat deze begroting een aparte paragraaf (2.2.9) over het thema Duurzaamheid. Daar wordt op deze plaats korthedshalve naar verwezen.

In de paragraaf verdiepen wij op het thema Klimaatverandering en schetsen nog een keer een beeld welke afspraken er mondiaal zijn gemaakt om de opwarming van de aarde te beperken. Ook gaan we in op de regionale samenwerking en zoomen we in op ambities en speerpunten in de regio en binnen Landgraaf.

College en raad worden bij de uitvoering van onze taken op het gebied van duurzaamheid gevraagd en ongevraagd geadviseerd door de Adviesraad Duurzaam Landgraaf.

Begraafplaatsen en crematoria

De gemeente beheert en onderhoudt 3 openbare begraafplaatsen (Kleikoeleweg, Vogelzankweg en Kempkensweg) en heft leges in de vorm van grafrechten. Op grond van de wet op de lijkbezorging kunnen uitvaarten van gemeentewege plaatsvinden.

Ongediertebestrijding

Integrated Pest Management (IPM), letterlijk vertaald 'geïntegreerd dierplaagbeheer', is de term voor een plaagdierbeheerconcept. Binnen dit concept is, in tegenstelling tot de traditionele bestrijding, het begrijpen van het gehele ecosysteem waarbinnen de betreffende plaagdieren aanwezig zijn van groot belang. Sinds enige jaren gebruiken we IPM ook als term in de dierplaagbeheersing van dieren die in de omgeving van de mens (bijvoorbeeld in woningen, kantoren, bedrijven, tuinen of de openbare ruimte) voorkomen. We zijn o.a. actief om de biodiversiteit dermate aan te passen dat de natuurlijke vijanden van

de eikenprocessierups toenemen. Daarnaast wordt blijvend geïnvesteerd in opleidingen om plaagdieroverlast zo vroeg mogelijk te ontdekken en de juiste weringsmaatregelen te nemen.

Toezicht en handhaving

In het kader van duurzaamheid is de afdeling Toezicht en Handhaving volledig voorzien van elektrische voertuigen. Door de implementatie van nieuwe digitale systemen, die de afgelopen jaren zijn aangeschaft, is werken op afstand (vanuit de auto) eenvoudiger en efficiënter geworden. Meldingen kunnen hierdoor sneller worden opgepakt en een snellere en zorgvuldigere terugkoppeling komt bij de melder terecht.

Het aantal meldingen/klachten is de afgelopen jaren ieder jaar gestegen. Een aantal jaar geleden is sterk ingezet op het vereenvoudigen van het meldingssysteem. Voor burgers is het doorgeven van een melding hierdoor eenvoudiger geworden. Het aantal stijgende meldingen in de jaren voor Corona, kunnen hieraan gelinkt worden.

In 2020 is Corona gekomen. Mensen waren meer thuis. Hierdoor waren zij meer betrokken in hun eigen leefomgeving, echter met als gevolg, grotere sociale controle waardoor zaken sneller de aandacht kregen. Dit resulteerde weer in meer meldingen over de openbare orde.

Na Corona is het aantal meldingen blijven stijgen. De aanleiding van deze stijging is niet helemaal met zekerheid vast te stellen. Verklaringen kunnen zijn doordat mensen meer thuis zijn blijven werken of de verdraagzaamheid van de mensen is veranderd. Maar een exacte verklaring van de stijgende meldingen de afgelopen jaar weten we niet met zekerheid aan te geven.

De meeste meldingen hebben vooral te maken met het illegaal storten van afval, jeugdoverlast, vuurwerkoverlast en verkeersoverlast. Vooral meldingen over jeugdoverlast zijn de afgelopen jaren flink gestegen. In verband met de toenemende jeugdoverlast worden de Boa's speciaal opgeleid om de jeugdoverlast op een goede manier op te pakken.

Door de hoeveelheid meldingen en de beschikbare capaciteit zijn bepaalde categorieën geprioriteerd. Vooral veiligheid en gezondheid hebben een hoge prioriteit. Jeugdoverlast geeft bijvoorbeeld een bepaalde onveiligheid in de leefomgeving. Dit kan gepaard gaan met vernielingen en intimidatie. Daarom krijgen deze meldingen extra aandacht.

Alle meldingen worden opgepakt en teruggekoppeld naar de melder. Door prioriteringen kan het echter gebeuren dat bepaalde meldingen iets later afgehandeld worden. De afhandeling gebeurt telefonisch of per mail. Dit is mede afhankelijk waarop een melding is binnengekomen. Door de toegankelijkheid te verbeteren en de mogelijkheden te geven anonieme meldingen te doen in het meldingssysteem is het aantal anonieme melding de afgelopen jaren toegenomen. Helaas kunnen niet alle anonieme meldingen in behandeling worden genomen. Door het ontbreken van een melder kan er niet geverifieerd worden als meldingen niet voldoende informatie bevatten om een melding op te pakken, bijv. het ontbreken van een duidelijke locatie. Bij deze anonieme meldingen kan dan ook geen terugkoppeling plaatsvinden.

Het aantal stijgende meldingen over de openbare orde vergt voor de toezicht en handhaving meer aandacht. Het toezicht op en de handhaving van de openbare orde krijgt alle aandacht door inzet van

bouw- en milieutoezicht en de inzet van de Boa's. In 2022 is de afdeling Toezicht en Handhaving uitgebreid met 2 extra Boa's. Als de analyse wordt aangehouden, is de verwachting dat ook dit begrotingsjaar het aantal meldingen zal blijven stijgen. De wijze waarop toezicht en handhaving zal worden ingezet, wordt vastgelegd in het VTH-beleid 2024-2027 en het daarbij behorende jaarlijkse VTH-uitvoeringsprogramma. In 2023 heeft een enquête plaatsgevonden voor alle burgers van Landgraaf. Burgers konden aangeven waar vooral hun aandachtspunten liggen bij de inzet van toezicht en handhaving; dat is vooral in de openbare ruimte, maar ook voor illegale bouw, veiligheidsaspecten en milieu feiten. De uitkomsten van deze enquête worden meegenomen bij het bepalen van prioriteringen in het VTH-beleid 2024-2027.

Omgevingsanalyse

Kengetal historische ontwikkeling	Bron	2019	2020	2021	2022
Aantal locaties met verzamelcontainers	Rd4	36	36	36	36
Aantal meldingen/klachten T&H	Reppido	1.927	2.316	2.627	3.101

Analyse historische ontwikkeling kengetallen

Stijging meldingen/klachten T&H

Deze stijging van de meldingen heeft voornamelijk betrekking op grote stijging van meldingen bij afvaldumpingen (totaal 210 in 2021 en 328 in 2022) en de stijging van meldingen bij verkeersoverlast (totaal 580 in 2021 en 672 in 2022).

Beleidsindicatoren (BBV)

Beleidsindicatoren (BBV) – info: waarstaatjegemeente.nl	Bron	2019	2020	2021	2022
Omvang huishoudelijk afval in kg/inwoner *	CBS	121	131	135	*
% Hernieuwbare electriciteit *	RWS	6,74%	6,90%	8,30%	*

* De informatie m.b.t. het jaar 2022 was bij van het opmaken van de begroting (nog) niet voorhanden.

Nieuw beleid vanaf 2024

IZA-GALA

Eind 2022 is het Integraal Zorgakkoord (IZA), het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en de SPUK regeling vastgesteld. De gemeente heeft een actieve rol in GALA. Hierin zijn 15 separate projectsubsidieregelingen bij elkaar gevoegd. De gemeente heeft alle 15 regelingen aangevraagd. Met het GALA wordt uitvoering gegeven aan de afspraak in het IZA dat zorgverzekeraars en gemeenten uiterlijk 1 januari 2025 niet-vrijblijvende regionale samenwerkingsafspraken hebben gemaakt over gezondheidsbevordering. Dit past naadloos in het samenwerkingsverband Trendbreuk Zuid Limburg (ZL). Binnen de regio ZL borduren we voort op de ingezette weg van Trendbreuk en combineren dit met IZA-GALA. Tevens wordt ingezet op domein overstijgende samenwerking, mede ingegeven door de landelijk ingezette transitie: Wonen, ondersteuning en zorg voor ouderen (WoZo), een toekomstbestendige WMO en de hervormingsagenda Jeugd. Onderstaand genoemde onderwerpen vallen binnen de scope van GALA en worden vanaf 2024 integraal benaderd.

Uitvoeringsprogramma watertaken 2024 e.v.

Het Watertakenplan wordt nog vertaald naar een uitvoeringsprogramma; dit is ten tijde van het opstellen van de begroting nog niet gereed. Het uitvoeringsprogramma bevat cyclische onderhoudsmaatregelen, maar ook eenmalige maatregelen, zoals waterbeleids- en onderzoeksprojecten en vervangings- en verbetermaatregelen. Na vaststelling van het uitvoeringsprogramma door het college zal uw raad hiervan in kennis worden gesteld.

Waterprojecten 2024

Het riool in de Margrietstraat wordt vervangen en het hemelwater wordt apart opgevangen en verwerkt. Bij de reconstructie van de Hoogstraat en de Hoofdstraat wordt het hemelwater van het riool afgekoppeld en ter plaatse verwerkt en zorgen we voor een groene aankleding van de openbare ruimte.

Om wateroverlast bij extreme neerslag zoveel mogelijk te voorkomen zal er een ondergrondse berging worden gerealiseerd in de Heistraat/Boskriek en in de Broekhuizenstraat een afvoervoorziening om het hemelwater te kunnen afvoeren naar de Worm.

Hemelwaterverordening

In 2023 is een hemelwaterverordening vastgesteld. Met deze verordening worden bergingsvoorzieningen op eigen terrein afgedwongen waarmee we voorkomen dat nieuwe wateroverlastlocaties ontstaan of bestaande knelpunten groter worden als gevolg van (her-)ontwikkelingen of nieuwbouwprojecten.

Beleidskader programma

Omschrijving Kader	Actualiteit
Grondstoffenplan	2020
Parkstad Limburg Energie Transitie (PALET 1.0 en 2.0)	2015
Watertakenplan	2023
Integraal Waterplan (Regio Parkstad Limburg)	2019
Regionale Energie Strategie Zuid-Limburg (RES ZL)	2021
Transitievisie warmte 2.0	2023
Circulaire Economie Strategie Parkstad	2023
Nota Gezondheidsbeleid 2020-2023	2020
Actieplan geluid	2018
Preventieplan Jeugd- en Alcohol	2021
Uniform uitvoerings- en handhavingsbeleid (basistaken) Regio Zuid-Limburg	2022
Integraal Toezicht- en Handhavingsbeleid 2020-2024 *	2020
VTH-uitvoeringsprogramma	2023
Bodembeheernota	2020
IPM (integrated pest management)	2023

** In 2024 wordt dit beleid geactualiseerd.*

Wat willen we bereiken?

Doelen

- 7.1 De levensverwachting in Landgraaf te brengen naar het Nederlands gemiddelde in de periode 2016–2030 door zichtbaar in te lopen op de bestaande achterstanden in de levensverwachting en in te zetten op een stijging van de ervaren gezondheid
- 7.2 Verdere afname van de hoeveelheid fijn en grof huishoudelijk restafval en toename van het afvalscheidingspercentage
- 7.3 Betere naleving van milieuwet- en regelgeving
- 7.4 Landgraaf is in 2050 een energie-neutrale gemeente, aardgasvrij en circulair
- 7.5 Landgraaf is in 2050 bestand tegen de effecten van klimaatverandering
- 7.6 Het zo veel als mogelijk beperken van het risico op wateroverlast en het scheiden van schoon en afvalwater

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteiten in 2024

- 7.1.1 Uitvoeren regionale gezondheidsbeleid
- 7.1.2 Uitvoeren JOGG (jongeren op gezond gewicht) en projectplannen Gezond In De Stad (GIDS)
- 7.1.3 Uitvoeren Preventieakkoord en preventieplan Jeugd- en Alcohol
- 7.2.1 Bevorderen van een goede afvalscheiding
- 7.3.1 Burgers en bedrijven informeren en adviseren op het gebied van toezicht en handhaving
- 7.3.2 Uitvoeren van integraal toezicht en handhaving bij particulieren, bedrijven en openbare ruimte
- 7.4.1 Uitvoeren RES ZL, inclusief regionale structuur warmte
- 7.4.2 Uitvoeren PALET
- 7.4.3 Uitvoeren Transitievisie Warmte 2.0
- 7.4.4 Uitvoeren Circulaire Economie Strategie Parkstad
- 7.4.5 Grensoverstijgende Samenwerking Energie en Warmte
- 7.5.1 Kennisontwikkeling en zorgen voor bewustwording op het gebied van klimaatadaptatie
- 7.6.1 Uitvoeren Watertakenplan
- 7.6.2 Beheer en onderhoud watersystemen
- 7.6.3 Uitvoeren van bodemtaken en taken op het gebied van geluid, luchtkwaliteit en externe veiligheid

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicatoren voor 2024	Norm
7.1.1.1 Uitvoeren gezondheidsbeleid Zuid Springt Eruit	2030
7.3.2.1 Aantal integrale controles conform VTH-uitvoeringsprogramma	120
7.4.1.1 Uitwerken van een nieuw regionaal uitvoeringsprogramma PALET-RES 2024	2024
7.4.1.2 Uitvoeren isolatie- en verduurzamingsprogramma 2023-2026	2024
7.4.1.3 Start uitwerken twee buurtuitvoeringsplannen n.a.v. Transitievisie warmte	2024
7.4.1.4 Start uitvoeren Energie en- Klimaatfonds voor burgers, verenigingen en mkb	2024
7.4.1.5 Ontwikkelen stimuleringsaanpak zonnepanelen op grote daken	2024
7.4.1.6 Stimuleren oprichten lokale energiecorporatie	2024
7.4.1.7 Op basis van een landschappelijke verdieping de kansrijke gebieden voor grootschalig zon-op-land vaststellen	2024
7.4.1.8 Uitwerken project zonnecarports parkeerplaats Strijthagen	2024
7.4.1.9 Uitwerken project zonnecarports parkeerplaats zwembad In de Bende	2024
7.4.1.10 Oprichten regionaal energiebedrijf	2024
7.4.1.11 Regionale structuur warmte: oplevering onderzoek regionaal warmtenetwerk	2024
7.4.1.12 Grensoverstijgende samenwerken onderzoek levering warmte en stroom	2024
7.4.1.13 Invulling geven aan de CE-strategie en het uitvoeringsprogramma middels concrete acties	2024
7.5.2.1 Beoordelen van alle ruimtelijke ingrepen op klimaatbestendigheid	100%
7.5.2.2 Uitvoeren Stimuleringsregeling afkoppelen hemelwater private partijen	2024
7.6.1.1 Nazorg project Dormig, fase 4 (Reconstructie Op de Heugden)	2024
7.6.1.2 Klimaatadaptief inrichten Eikske in het kader van DHZ	
a. Uitvoering: Groenzone, incl. Parkstadroute	2024
b. Nazorg: Oude Mijnbuurt	2024
7.6.1.3 Voorbereiden nieuwe projecten op grond van vastgesteld Watertakenplan	2024
7.6.1.4 Uitvoeren bergingsvoorziening Heistraat	2024
7.6.2.1 Uitvoeren rioolreconstructie Margrietstraat	2024
7.6.2.2 Nazorg rioolreconstructie Honigmannstraat	2024
7.6.2.3 Uitvoeren van constructieve levensduur verlengende reparaties (=relinen) aan het riool	2024
7.6.2.4 Nazorg reconstructie Monnetstraat	2024
7.6.2.5 Nazorg cluster Karel Doormanstraat en Generaal Hodgesstraat	2024
7.6.2.6 Nazorg reconstructie Hereweg (parallelriool)	2024
7.7.1.1 Vaststellen Actieplan Geluid	2024

Wat mag het kosten?

Financiën programma 7

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	10.316	11.701	11.409	11.621	11.724	11.822
– Directe salarislasten	1.060	1.267	1.273	1.334	1.372	1.411
– Overige directe lasten	8.385	9.307	8.824	9.086	9.129	9.133
– Kapitaallasten	1.011	1.253	1.342	1.437	1.533	1.627
Totaal lasten bestaand beleid	10.456	11.827	11.439	11.857	12.033	12.171
Saldo bestaand beleid	-140	-126	-30	-236	-309	-349
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	1	2
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	1	2
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	-1	-2
SALDO taakveld	-140	-126	-30	-236	-310	-351
<i>Investerings</i>			6.472			

In bijlage 2 van de programmabegroting worden de lasten en baten per taakveld weergegeven.

De volgende investeringen maken deel uit van dit programma (tussen haakjes bedragen inclusief BTW):

De investeringsuitgaven in 2024 van € 5.348.595 (€ 6.471.800) totaal, betreft de volgende investeringen:

Investerings in riolen € 5.348.595 (€ 6.471.800)

Taakveld 720 Riolen € 5.348.595 (€ 6.471.800)

Bijdrage aan Verbonden Partijen

(cijfers x € 1000)

Naam organisatie	2023	2024	2025	2026	2027
GR BsGW	410	423	423	436	448
GR GGD ZL (basispakket)	591	588	607	626	646
GR GGD ZL (jeugdgezondheidszorg)	1.160	1.244	1.307	1.370	1.420
GR Rd4	3.502	3.980	4.150	4.221	4.295
GR Regionale Uitvoeringsdienst (RUD ZL)	272	283	291	298	298
Totaal	5.936	6.517	6.779	6.951	7.107

Toelichting bijdrage aan Verbonden Partijen

GR BsGW

De bijdrage aan de GR BsGW betreft de perceptiekosten voor de uitvoering van de afvalstoffen- en rioolheffingen. De bijdrage aan de GR BsGW voor uitvoering van de gemeentelijke belastingen is verantwoord op programma 0 (bestuur en ondersteuning). De begroting van BsGW is vastgesteld in de raadsvergadering van 8 juni 2023 onder raadsvoorstel 35.

GGD Zuid-Limburg inzake basispakket

De bijdrage aan de GR GGD ZL draagt naast het voorkomen en aanpakken van huiselijk geweld en kindermishandeling, bij aan het inlopen van de gezondheidsachterstanden in Zuid-Limburg en de uitvoering van de wettelijk verplichte taken voor de gezondheidsbescherming.

GGD Zuid-Limburg inzake jeugdgezondheidszorg

Vanaf 2020 worden de taken inzake jeugdgezondheidszorg uitgevoerd door de GGD Zuid-Limburg. De totale begroting v.d. GGD is vastgesteld in de raadsvergadering van 8 juni 2023 onder raadsvoorstel 23.

GR Rd4

De bijdragen aan de GR Rd4 betreffen de diensten voor het basispakket (afvalinzameling en -verwerking) draagt bij aan het realiseren van de doelstelling tot "afname van de hoeveelheid restafval en toename van het afvalscheidingspercentage". Zie ook programma 2 (pluspakket - met alle overige diensten, waaronder straatreiniging en gladheidbestrijding). De totale begroting van de GR Rd4 is vastgesteld in de raadsvergadering van 8 juni 2023 onder raadsvoorstel 32.

GR RUD

De bijdragen aan de GR RUD betreffen de door de gemeente aan de GR overgedragen handhavingstaken, die moeten bijdragen tot betere naleving van wet- en regelgeving. De begroting van de GR RUD is vastgesteld in de raadsvergadering van 8 juni 2023 onder raadsvoorstel 26.

Bijdrage aan Professionele Gesubsidieerde Organisaties

(cijfers x € 1000)

Naam organisatie	2023	2024	2025	2026	2027
Gemeente Beekdaelen (samenwerkingsovereenkomst waterketen) *					
Gemeente Heerlen (samenwerkingsovereenkomst MMR) *	40	65	65	65	65
Stichting The Movefactory	46	49	51	53	54
Totaal	86	114	116	118	119

* Bedragen voor deze organisaties zijn gebundeld in één bedrag weergegeven

Toelichting bijdrage aan Professionele Gesubsidieerde Organisaties

Gemeente Beekdaelen (samenwerkingsovereenkomst waterketen) en Gemeente Heerlen (samenwerkingsovereenkomst MMR)

Dit betreft de bijdrage van de gemeente Landgraaf in de voortzetting van de regionale samenwerking die nu is uitgewerkt in de samenwerkingsovereenkomst Meten, Monitoren en Rekenen (MMR) waterketen regio Parkstad 2020-2024. Sinds 2013 wordt vanuit een samenwerkingsovereenkomst in de regio Parkstad

samengewerkt aan de uitvoering van het Bestuursakkoord Water. Hierin is de samenwerking tussen Rijk, provincie, gemeenten en waterschappen voor wat betreft een doelmatiger waterbeheer vastgelegd. In het bijzonder het onderwerp "Doelmatig beheer van de Waterketen" vormt het fundament voor de samenwerking van regio's waarvan de regio Parkstad er een vormt. Voor wat betreft de afvalwaterketen kent het Bestuursakkoord Water 3 doelen:

1. Realiseren van kostenbesparingen in de afvalwaterketen;
2. Vergroten van de kwaliteit van de uitvoering, dienstverlening en het innovatievermogen;
3. Verminderen van de (personele) kwetsbaarheid.

In de regio Parkstad is de afgelopen drie jaar samengewerkt op het thema Meten-Monitoren en Rekenen in twee Pilots. De gemeente Landgraaf, Kerkrade, Beekdaelen (Nuth) en Voerendaal hebben de samenwerking opgezocht met de gemeente Heerlen (1e pilot). De gemeenten Beekdaelen (Schinnen en Onderbanken), Simpelveld, Brunssum en het Waterschap Limburg (WL) hebben de samenwerking opgezocht met het Waterschapsbedrijf Limburg (WBL) (2e pilot).

Deze 1e pilot (onder aanvoering van de gemeente Heerlen) heeft zich gericht op het rekenen, terwijl de 2e pilot (onder aanvoering van het WBL) zich heeft gericht op het Meten en Monitoren. Dit vanuit de behoefte van de deelnemende partijen. De gemeente Heerlen heeft de mogelijkheden en de expertise om watersystemen (riolering, buffers) door te rekenen. Het WBL heeft veel kennis van zaken en ervaring betreffende het Meten en Monitoren. Gedurende het driejarige proces is gebleken dat de expertise en mogelijkheden van beide partijen elkaar uitstekend aanvullen en invulling kunnen geven aan alle drie de aspecten. Zodoende ligt het voor de hand om een en ander te bundelen tot een samenwerking op het gebied van Meten, Monitoren én Rekenen. Met de beide samenwerkingsovereenkomsten wordt de samenwerking bestendigd.

Stichting The MoveFactory

De stichting The MoveFactory wordt gesubsidieerd voor het werkgeverschap van de combinatie-functionarissen sport- en bewegen en de uitvoering van het uitvoeringsprogramma sport- en bewegen. De subsidie wordt ingezet vanuit de programma's sport, cultuur en recreatie – sociaal domein en volksgezondheid. Zie ook programma's 5 en 6. De stijging t.o.v. 2023 betreft indexatie.

Wat zijn de risico's?

(cijfers x € 1000)

Risico	Majeure risico omschrijving	Weerstandsheefte			
		2024	2025	2026	2027
R05B	Risico GGD (basispakket) en JGZ	-150	-150	-150	-150
	Totaal Weerstandsheefte Programma	-150	-150	-150	-150

Toelichting risico's

R05B

Zie risico 5A (programma 6) voor wat betreft de relatie met begroting GGD. Het totaal (Kans * Impact/Hoog) van de risico's worden geschat op € 2.360 duizend voor het programma GGD en JGZ. Naar rato verdeelsleutel is het aandeel voor Landgraaf 6,35%. In de programmabegroting 2024, programma 7,

nemen we derhalve een risico op voor € 149.860. Voor het programma Veilig Thuis wordt het totaal geschat op € 1.125 duizend. Omdat de GGD zelf met kanspercentages gewerkt heeft in haar eigen begroting 2024 nemen we het volledige Landgraafse deel van het risicobedrag op in onze begroting 2024.

2.1.8 Programma 8 – Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Structuurgegevens

Portefeuillehouder(s):

B. Smeets, S. Kropman en R. de Boer

Verantwoordelijke afdelingshoofden:

J. Drummen (KCC), F. Geurts (ROG) en C. Blezer (TenH)

Het programma Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing omvat de volgende taakvelden:

8.10 Ruimtelijke ordening

8.20 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

8.30 Wonen en bouwen

Zoals de naam van het programma al aangeeft voeren we in dit programma alle taken en activiteiten uit die betrekking hebben op een zorgvuldige verdeling van de ruimte over de functies wonen, werken en recreëren etc. Ons ruimtelijk beleid en onze ambities die voortvloeien uit onze wijkontwikkelingsplannen worden uiteindelijk vastgelegd in bestemmingsplannen.

Samenvatting voortschrijdend beleid

Op 1 januari 2024 zal de Omgevingswet in werking treden. De komende jaren wordt gewerkt aan de verdere implementatie hiervan en krijgen we te maken met nieuwe wettelijke kerninstrumenten zoals het opstellen van een omgevingsvisie, omgevingsprogramma's, het omgevingsplan en de doorontwikkeling van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). In 2025 zal de Omgevingsvisie voor Landgraaf door de raad worden vastgesteld.

Daarnaast richten we ons op de uitvoering van de regionale en gemeentelijke Woonvisie en de Nota Samen Slim Sleutelen aan de stad 2.0, inclusief woningbouwprogramma. We hebben de 'opgave' om in 2030 circa 800 nieuwe woningen op te leveren. Ons huidige programma voorziet in de bouw van circa 500 woningen. In eerste instantie zullen we ons met name richten op de realisering van deze lopende woningplannen. Van jaar tot jaar wordt de voortgang gemonitord en beoordelen we of deze nog in overeenstemming is met de opgave. Vooral nog is onze aanpak er primair op gericht om bestaand vastgoed te transformeren dan wel incourant vastgoed te onttrekken en de vrijkomende locaties te her-ontwikkelen voor woningbouw. Ook ontwikkelen wij plannen voor flexwoningen om de druk op de woningmarkt te verminderen.

We benutten rijksregelingen, zoals de Regiodeal en het Volkshuisvestingsfonds om serieuze stappen te kunnen zetten in de noodzakelijke transformatieopgave om in Landgraaf achterstanden te doorbreken en Landgraaf voor te bereiden op de toekomst.

De door ons ingediende projecten voor de regiodeal en volkshuisvestingsfonds —waaronder het “Buurtontwikkelplan Oud Nieuwenhagen en winkelcentrum Op de Kamp”— maken eveneens onderdeel uit van ons woningmarktprogramma, waarbij de transformatie in Oud Nieuwenhagen zich —naast een sociaal-maatschappelijke aanpak— vooral richt op sloop, nieuwbouw en het inponden en renoveren/verduurzamen van kwetsbaar particulier bezit. Een vergelijkbare aanpak streven wij na voor het centrum van Schaesberg

en de aanloopstraten. Voorwaarde is dat daarvoor de benodigde middelen worden verkregen uit de genoemde Rijksregelingen.

Er is op dit moment één lopende grondexploitatie (Fresh Valley I); We verwachten dat in het kader van de uitvoering van de nota Samen Slim Sleutelen aan de Stad en/of de afspraken binnen de Regiodeal we nog meerdere grondexploitaties gaan opstarten.

Toezicht en handhaving

Het toezicht op en de handhaving van de openbare orde krijgt alle aandacht door inzet van milieu- en bouwtoezicht en de inzet van de BOA's. De wijze waarop dit gebeurt, wordt vastgelegd in het VTH-beleid 2024-2027 en het daarbij behorende jaarlijkse VTH-programma. In het programma houden we rekening met de uitgangspunten uit het door het college vastgestelde en aan de gemeenteraad ter kennis gebrachte beleid.

Omgevingsanalyse

Kengetal historische ontwikkeling	Bron	2019	2020	2021	2022
Aantal woningen - eigendom	Woonmonitor Etil	11.087	11.079	11.084	11.088
Aantal woningen - huur	Woonmonitor Etil	6.796	6.790	6.790	6.806
Leegstandspercentage	Woonmonitor Etil	2,30%	2,30%	2,20%	2,30%

Analyse historische ontwikkeling kengetallen

Er zijn in 2023 in totaal 49 woningen bijgekomen (45 huur en 4 koop). Verder zijn er 29 woningen gesloopt c.q. onttrokken (dit betreft 29 huurwoningen). Per saldo een netto toevoeging van +20 (+16 huur en +4 koop). Het leegstandspercentage is vrijwel gelijk aan voorgaande jaren.

Beleidsindicatoren (BBV)

Beleidsindicatoren (BBV) – info: waarstaatjegemeente.nl	Bron	2019	2020	2021	2022
Gemiddelde WOZ-waarde in € 1.000	CBS	171	184	197	212
Aantal nieuwgebouwde woningen per 1.000 woningen	BAG	0,5	0,6	0,3	0,9
% Demografische druk	CBS	74,0%	75,4%	76,6%	78,3%
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishoudens (in euro)	Coelo	718	750	784	875
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens (in euro)	Coelo	774	809	847	943

Analyse Beleidsindicatoren (BBV)

De stijging van de gemiddelde WOZ waarde met 7,6% tussen 2022 en 2021 is relatief laag. Voor 2023 is de gemiddelde WOZ waarde opgelopen tot € 291.954 en is er sprake van een stijging van bijna 38% ten opzichte van 2022. Reden hiervoor is onder andere de woningkrapte en het bijbehorend prijsopdrijvend effect doordat de vraag groter is dan het aanbod. In 2023 is de waardepeildatum 1-1-2022 en daarbij is de energiecrisis nog niet tot uitdrukking gekomen in de WOZ-waarden. Wel is rekening gehouden met de mate waarin de verkoopprijzen rond 1-1-2022 beïnvloed zijn door woningkenmerken zoals kwaliteit en onderhoud, waaronder energiegebruik.

Woonlasten bestaan uit: OZB lasten (eigen woning), riool- en afvalstoffenheffing. De stijging van de gemeentelijke woonlasten zowel bij de eenpersoonshuishoudens als de meerpersoonshuishoudens kan met name worden verklaard door de stijging in tarieven afvalstoffenheffing (vastrecht). De OZB lasten blijven gemiddeld genomen gelijk, aangezien de systematiek binnen Landgraaf is dat de stijging van de WOZ waarde (boven het indexatie percentage) wordt gecompenseerd door een lager OZB tarief vast te stellen. Er wordt alleen rekening gehouden met een indexatie van belastingopbrengsten: voor 2024 een percentage van 4,22%.

Beleidsindicatoren Bouw- en Woningtoezicht

Bouw- en Woningtoezicht	2019	2020	2021	2022
Aantal bouwcontroles	250	217	285	307
Aantal behandelde meldingen, illegaal bouwen, gebruik en stookoverlast	81	106	138	133
Aantal waarschuwingsbrieven	54	66	29	13
Vooraankondigingen Last onder Dwangsom	6	12	12	6

Nieuw beleid vanaf 2024

Omgevingsvisie

In 2023 is gestart met het proces dat moet leiden tot een Omgevingsvisie voor de gemeente Landgraaf. Het concept hiervan zal in het begrotingsjaar worden opgeleverd. In 2025 zal de Omgevingsvisie worden vastgesteld. Onze Omgevingsvisie –met als werktitel “Oog voor Landgraaf”– zal een integraal beeld schetsen van de toekomstige ontwikkeling van onze fysieke leefomgeving waarbij we ook nadrukkelijk de verbinding zoeken met onze sociaal-maatschappelijke opgaven. In 2025 loopt de strategische visie 'Landgraaf 2025 boeiend en bloeiend' af. We zijn aan de slag met het opstellen van een nieuwe Toekomstvisie, waarin de onderwerpen uit de strategische visie worden vervlochten met de Omgevingsvisie.

In de Begroting 2022 zijn middelen ter beschikking gesteld voor de inhuur van tijdelijke (extra) capaciteit in verband met de voorbereidingen van de invoering van de Omgevingswet. Naar verwachting voldoen we op het moment van invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2024 aan de eisen om te kunnen werken met de Omgevingswet; echter de invoering van de Omgevingswet is daarmee nog niet afgerond. De invoering van de Omgevingswet is een langjarige operatie die enerzijds bestaat uit organisatorische aspecten en anderzijds uit (juridisch) inhoudelijke aspecten. De langjarige invoering van de Omgevingswet en het werken met het Omgevingswet-gedachtegoed maakt het noodzakelijk om de tijdelijke capaciteit van 2,7 fte die in de kadernota 2022 is opgenomen te continueren. In de begroting 2024 is hier incidenteel ruimte voor opgenomen (€ 287 duizend in 2024 en € 298 duizend in 2025).

Deze capaciteit is nodig, om:

- 1) Uitvoering te geven aan nieuwe wettelijke taken, zoals:
 - a) Milieu-juridische en Milieu-technische werkzaamheden in verband met het benutten van de lokale (milieu) afwegingsruimte binnen de Omgevingswet en aanverwante wetgeving.
 - b) het ontsluiten en toepasbaar maken van juridische regels uit het Omgevingswet-kerninstrument '(tijdelijk) omgevingsplan' (ontwikkelen van juridische vragenbomen).
 - c) Werken met het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en opvang van de grotere werkdruk als gevolg

van het digitaal werken in samenhang met zaakgericht werken in de nieuwe Omgevingswet-applicaties.

d) werkzaamheden binnen het VTH-werkproces rondom de behandeling en digitale documentatie van vragen met betrekking tot 'vergunningsvrij bouwen' en werkzaamheden die verband houden met het voorbereiden van verschillende vooroverleg-structuren (intern maar ook met de burger/ondernemer) binnen de Omgevingswet, zoals de intake-tafel, het initiatief-overleg en de omgevingstafel.

2) Uitvoering te geven aan de nieuwe Omgevingswet-kerninstrumenten, die wel lijken op instrumenten onder de huidige Wet Ruimtelijke Ordening, maar die omvangrijker zijn omdat ze een veel bredere reikwijdte hebben door de decentralisatie van (rijks)regelgeving en de mogelijkheid en noodzaak van onder meer lokaal maatwerk en integraliteit. Bovendien geldt hierbij in alle gevallen een intensiever proces van burgerparticipatie:

Parkstadroute

Met de aanleg van de Parkstadroute zijn we in 2023 gestart. Volgens planning wordt het Landgraafse deel van de route eind 2024 opgeleverd, inclusief de brug over de Einsteinstraat en de POI (place of interest) bij Slot Schaesberg.

Woningbouw

De nood op de woningmarkt is hoog. De wil om deze nood te verzachten is groot, maar in de huidige markt zijn de uitdagingen om snel kwalitatief goede woningen in de markt te zetten ook groot. De gestegen bouw-, loon en materiaalkosten zorgen voor een mismatch tussen huuropbrengsten/verkoopopbrengsten en de gestegen kosten. Daarnaast zorgt de oplopende hypotheekrente in combinatie met de stijgende prijzen voor een nieuwbouwwoning voor een grotere terughoudendheid bij kopers. Ook stikstof is mogelijk spelbreker voor een Landgraafs woningbouwplan.

Ondanks deze uitdagingen gaan we door met de ontwikkeling van alle plannen uit ons woningmarktprogramma en grijpen we alle mogelijkheden aan om stappen te kunnen blijven zetten in de richting van kwalitatieve toevoegingen aan onze woningvoorraad. Via het zogenaamde 'Koplopersproject' werken wij samen met de regiogemeenten, zorgpartijen en woningcorporaties aan een gemeenschappelijke integrale woon-zorgvisie. Dat biedt de beleidsmatige basis voor de huisvesting van aandachtsgroepen (dak-/thuislozen, sociaal/medisch urgenten, uitstromers intramurale voorzieningen, statushouders, studenten en arbeidsmigranten). Daarnaast werken wij aan plannen voor de bouw van Flexwoningen en tiny houses. Via Rijksregelingen zoeken wij naar mogelijkheden om initiatiefnemers (financieel) te ondersteunen in de realisering van woningbouwplannen.

Regiodeal 2.0 / Volkshuisvestingsfonds 2.0

In 2023 is een nieuwe ronde aangekondigd voor een Regiodeal. Aan de Stadsregio Parkstad Limburg is een bijdrage van € 25 miljoen euro toegekend. Gelijktijdig werd ook bekend dat er een nieuwe tranche volgt van het Volkshuisvestingsfonds.

Met het oog hierop is gestart met het opstellen van een buurtontwikkelplan Schaesberg, dat ziet op het centrum en met name op de aanloopstraten naar het centrum: Hoofdstraat en Streeperstraat/Ruiterstraat/Heerlenseweg. De ambitie voor dit gebied is vergelijkbaar met de ambitie voor de transformatie van de Hoogstraat. De mate waarin we de plannen kunnen uitvoeren zal voor een belangrijk deel afhangen van de financiële bijdragen die wij voor deze projecten kunnen binnenhalen.

Reserve transformatie (RVC-exp 15)

Deze reserve wordt in 2024 met € 3,4 miljoen gevoed. De middelen zullen primair worden ingezet als cofinanciering voor de plannen die worden ingediend voor de Regiodeal en het Volkshuisvestingsfonds. Daarnaast worden deze middelen ingezet in relatie tot de uitvoering van ons woningmarktprogramma; met het oog hierop wordt in de begroting € 100 duizend aan de Reserve (RVC-exp 16) onttrokken waarmee een werkbudget wordt gecreëerd dat met name wordt aangewend voor diverse werkzaamheden in relatie tot het uitvoeren van ons woningmarktprogramma.

Transformatie investeringsbudget

Ook het investeringsbudget (investeringsruimte 2024 van € 2 miljoen) wordt ingezet voor projecten die bijdragen aan de transformatie-opgave in Landgraaf. In 2024 wordt dit investeringsbudget onder meer aangewend voor de aanleg van de Parkstadroute, de opwaardering van het parkeerterrein bij Park Strijthagen, de aanleg van de rotonde op de kruising Vogelzankweg – Reeweg en de reconstructie van een deel van de Hoogstraat (nabij zwembad In de Bende).

Beleidskader programma

Omschrijving Kader	Actualiteit
<i>Provinciaal</i>	
Beleidsnota ontgrondingen	2009
Provinciaal Omgevingsvisie Limburg	2021
Provinciale Omgevingsverordening	2023
Uniform uitvoerings- en handhavingsbeleid (basistaken) Regio Zuid-Limburg	2022
<i>Regionaal</i>	
Regionaal afstemmingskader gemeentelijke Omgevingsvisies	2023
Regionale Woonvisie Parkstad Limburg	2023
Regionale Woningmarktprogrammering	2020
Structuurvisie wonen Zuid-Limburg	2016
<i>Gemeentelijk</i>	
Bestemmingsplannen / beheersplannen	div.
Nota onrechtmatig grondgebruik	2009
Nota Woonwagengebeid	2011
Lokale Woonvisie gemeente Landgraaf 2023-2028	2023
Structuurvisie	2011
Wijkontwikkelingsplan Nieuwenhagen-Lichtenberg	2012
Wijkontwikkelingsplan Ubach over Worms	2013
Wijkontwikkelingsplan Schaesberg	2015
Welstandsnota	2013
Ontwikkelingskader Buitengebied	2015
Bouwverordening	2016
Groenstructuurplan	2016
Structuurvisie Leegstand	2016
Beleidsnota Archeologie	2018
Verordening Geurhinder en Veehouderij	2018
Integraal Toezicht- en Handhavingsbeleid 2020-2024 *	2020
Grondnota	2020
Nota Samen Slim Sleutelen aan de Stad / woningmarktprogramma	2020
VTH-uitvoeringsprogramma	2023

* In 2024 wordt dit beleid geactualiseerd.

Wat willen we bereiken?

Doelen
8.1 Versterking van de Landgraafse identiteit en van de ruimtelijke en economische structuur
8.2 Behoud en versterking van de leefbaarheid in alle buurten en een op de behoefte afgestemd woningaanbod in een aantrekkelijke leefomgeving
8.3 Betere naleving van wet- en regelgeving in het kader van bouwen en wonen en gebruik

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteiten in 2024
8.1.1 Omgevingsplannen actualiseren
8.1.2 Actueel houden van wijkontwikkelingsplannen
8.1.3 Voeren van overige planologische procedures
8.1.4 IBA Parkstad: aanleg Parkstadroute
8.1.6 Implementeren Omgevingswet
8.2.1 Uitvoeren projecten wijkontwikkelingsplannen en Nota Samen Slim Sleutelen aan de Stad 2.0, inclusief woningmarktprogramma 2020–2025
8.2.2 Juridisch beheren van gemeentelijke eigendommen en uitvoeren nota onrechtmatig grondgebruik
8.3.1 Uitvoeren van integraal toezicht op het gebied van bouwen en wonen en gebruik
8.3.2 Het in behandeling nemen van verzoeken en meldingen en het verstrekken van producten en diensten (vergunningen) aan burgers

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicatoren voor 2024	Norm
8.1.1.1 De gemeentelijke omgevingsvisie in concept gereed	2024
8.1.3.1 Vastgestelde en in voorbereiding zijnde bestemmingsplannen/omgevingsplannen/projectafwijkingsprocedures voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen (worden verantwoord via rapportages)	2024
8.1.4.1 Uitvoering starterslening 'wonen': wordt verantwoord via rapportages	2024
8.1.6.1 Rapportage over de uitvoering van de Omgevingswet	2024
8.2.1.2 Aantal gerealiseerde woningen: wordt verantwoord via rapportages	2024
8.2.1.5 Uitvoering woningmarktprogramma 2020–2025 (verantwoording vindt plaats via rapportages en tijdens Raadsinformatieavond)	2024
8.2.2.1 Aantal onderzochte buurten, in het kader van onrechtmatig grondgebruik	1
8.2.2.2 Aantal verkooprondes openbaar groen	2
8.2.2.3 Aantal te beheren civiele overeenkomsten (persoonlijk- en zakelijk)	600
8.3.1.1 Aantal integrale controles conform VTH-uitvoeringsprogramma	200
8.3.2.1 % afgehandelde vergunningaanvragen binnen de wettelijk gestelde termijn	> 95%

Wat mag het kosten?

Financiën programma 8

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	1.188	1.712	627	632	602	602
– Directe salarislasten	1.837	2.310	2.150	2.239	2.295	2.352
– Overige directe lasten	1.274	2.890	375	375	327	327
– Kapitaallasten	255	637	660	660	660	592
Totaal lasten bestaand beleid	3.366	5.837	3.186	3.274	3.282	3.271
Saldo bestaand beleid	-2.178	-4.125	-2.559	-2.643	-2.680	-2.669
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	287	298	0	0
– Overige directe lasten	0	0	100	100	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	57	72	72
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	387	455	72	72
Saldo nieuw beleid	0	0	-387	-455	-72	-72
SALDO taakveld	-2.178	-4.125	-2.946	-3.097	-2.752	-2.742
<i>Investerings</i>			2.420			

In bijlage 2 van de programmabegroting worden de lasten en baten per taakveld weergegeven.

De volgende investering maken deel uit van dit programma (tussen haakjes bedragen inclusief BTW):

De investeringsuitgaven in 2024 van € 2.000.000 (€ 2.420.000) totaal, betreft de volgende investering:

Uitbreidingsinvesteringen € 2.000.000 (€ 2.420.000):

Taakveld 810 Transformatie investeringsbudget € 2.000.000 (€ 2.420.000)

Bijdrage aan Verbonden Partijen

Bij programma 8 zijn geen bijdragen aan verbonden partijen van toepassing.

Wat zijn de risico's?

We onderkennen geen majeure risico's in dit programma.

HOOFDSTUK 2.2: PARAGRAFEN

2.2.1 Lokale heffingen

Inleiding

Gemeenten kennen vier inkomstenbronnen, waarvan de uitkering uit het Gemeentefonds het grootst van omvang is. Daarnaast heeft de gemeente inkomsten zoals inkomensoverdrachten afkomstig van andere overheden, gemeentelijke belastingen, leges, heffingen en retributies en overige eigen middelen. Over de omvang van de uitkering van het gemeentefonds, subsidies en de specifieke uitkeringen hebben de gemeenten géén zeggenschap. Met overige eigen middelen bedoelen we de opbrengsten uit verkopen (zoals bouwgrond) of inkomsten uit bezittingen (aandelen of onroerende zaken). Lokale heffingen kunnen worden geheven op grond van hoofdstuk XV van de Gemeentewet. Daarnaast zijn er heffingen die op grond van andere wetten dan de Gemeentewet worden geheven, zoals de afvalstoffenheffing op basis van artikel 15.33 Wet Milieubeheer.

De raad stelt het beleid (uitgangspunten) en de tarieven vast (raadsvergadering december 2023). De inkomsten uit belastingen zijn veel ruimer inzetbaar dan die van rechten en heffingen.

- Inkomsten uit heffingen moeten besteed worden ter bestrijding van lasten die met deze heffingen samenhangen, zoals riool- en afvalstoffenheffing.
- Voor rechten geldt dat de inkomsten dienen als compensatie voor lasten verbonden aan het leveren van een specifieke individuele dienst, bijvoorbeeld grafrechten, marktgelden.

Voor zowel heffingen als rechten geldt dat deze maximaal kostendekkend mogen zijn. Het is vanuit het budgetrecht aan de raad om de mate van kostendekkendheid vast te stellen (tot maximaal 100%).

We onderscheiden de gemeentelijke heffingen in drie soorten: belastingen, rechten en (bestemmings)heffingen. Deze driedeling is voor het berekenen van tarieven van belang.

Voor de gemeente Landgraaf zijn dit:

	Belastingen	Rechten	(Bestemmings)heffingen
Besteding	Algemene middelen	Specifieke lasten verband houdend met individuele diensten	Specifieke lasten, verband houdend met collectieve voorzieningen
Opbrengst	Vrij	Maximaal kostendekkend	Maximaal kostendekkend
Soort	• Hondenbelasting• Onroerendezaak belasting• Precariobelasting• Toeristenbelasting	• Gebruiksrechten, zoals marktgelden• Genotsrechten, zoals leges	• Afvalstoffenheffing• Rioolheffing

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn in deze paragraaf opgenomen de geraamde inkomsten aan heffingen en leges, het beleid met betrekking tot de lokale heffingen, de mate van kostendekkendheid, het kwijtscheldingsbeleid en de lokale lastendruk

(woonlasten). Binnen de gemeente Landgraaf loopt het traject om te komen tot een nog meer uniforme en consistente toerekening van lasten aan leges. Dit hangt onder andere samen met de implementatie van de Omgevingswet per 1 januari 2024, en het daarbij horende proces van keuzes maken wat wel en wat niet door te belasten via het heffen van leges.

Beleid

De basis voor de gemeentelijke regelgeving inzake de heffing en invordering van heffingen wordt gevormd door diverse wetten: de Gemeentewet, de Wet waardering onroerende zaken, de Algemene wet betreffende rijksbelastingen, de Wet milieubeheer, de Invorderingswet 1990 en de Algemene wet bestuursrecht.

Daarnaast schrijft het BBV een aantal regels voor in de Notitie Lokale heffingen, de zogenaamde stellige uitspraken, waarvan wordt verwacht om deze te volgen. Binnen de kaders van deze regelgeving heeft de gemeente beleidsvrijheid over de hoogte van de heffingen. Het coalitieconvenant vult deze beleidsvrijheid deels in. In dit convenant is afgesproken dat de opbrengsten gemeentelijke belastingen en heffingen met niet meer dan de inflatie zullen stijgen.

Indexatie 2024 en meerjarig 2025–2027

Voor 2024 betekent dit een stijging met 4,22% ten opzichte van het jaar 2023 voor de belastingopbrengsten. Voor de jaren 2025–2027 zijn deze percentages:

2025: 4,18%

2026: 3,58%

2027: 3,22%

Deze percentages zijn gebaseerd op de indexering zoals die in de meicirculaire 2023 van het gemeentefonds is opgenomen.

Bij de afvalstoffenheffing, waarbij het uitgangspunt 100% kostendekkendheid is, kan de tariefontwikkeling afwijken van de genoemde indexering. Bij de rioolheffing zijn de opbrengsten voor de jaren 2024–2027 gelijk gehouden aan de opbrengsten voor het jaar 2023, zoals dit is besloten door de gemeenteraad bij het vaststellen van het Watertakenplan 2023–2027 op 6 juli 2023. Bij de leges zijn we uitgegaan van een financiële beleidsneutrale overgang in het kader van de Omgevingswet, inhoudende eenzelfde niveau van kostendekkendheid in overeenstemming met voorgaande jaren. De te maken keuzes wat wel en wat niet door te belasten via het heffen van leges zijn niet in deze programmabegroting en deze paragraaf verwerkt.

Toerekening overhead aan afvalstoffen- en rioolheffing

Overheadkosten worden toegerend op basis van de verhouding directe uren toewijsbaar aan het product riool of aan het product afval, ten opzichte van het totaal aantal directe uren.

Bron is het capaciteitsmodel van de gemeente Landgraaf waarin voor het jaar 2023 een herijking van uren heeft plaats gevonden in het kader van het Zero Based Budgeting (hierna ZBB) project.

Overheadkosten bestaan onder andere uit:

- salariskosten van indirect toewijsbare uren
- beheer gebouwen
- kantoorinventaris
- informatie en communicatie technologie (ict)

- facilitaire kosten zoals schoonmaak
- gesaldeerd voor de baten op taakveld 040

Geraamde inkomsten

Bij de heffingen wordt onderscheid gemaakt tussen heffingen met gebonden bestedingen en niet-gebonden bestedingen. Gebonden wil zeggen dat de baten alleen bestemd zijn voor het doel waarvoor zij geheven worden. De baten zijn geoormerkt en mogen maximaal 100% kostendekkend zijn. Hierbij gaat het om de bestemmingsheffingen van afvalstoffen- en rioolheffing. Niet-gebonden besteding houdt in, dat de baten tot de algemene dekkingsmiddelen van de gemeente behoren en vrij inzetbaar zijn.

Omschrijving lokale heffing (x1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Gebonden heffingen					
Afvalstoffenheffing	€ 4.958	€ 5.547	€ 5.751	€ 5.850	€ 5.947
Rioolheffing	€ 5.055	€ 5.055	€ 5.055	€ 5.055	€ 5.055
Niet gebonden heffingen					
Hondenbelasting	€ 418	€ 427	€ 445	€ 461	€ 476
Onroerende zaakbelasting	€ 8.002	€ 8.494	€ 8.849	€ 9.166	€ 9.461
Precariobelasting	€ 30	€ 32	€ 33	€ 34	€ 35
Toeristenbelasting	€ 111	€ 139	€ 144	€ 149	€ 154
Totaal lokale heffingen	€ 18.573	€ 19.693	€ 20.277	€ 20.715	€ 21.128

Belastingmaatregelen

Onroerende zaak belasting (OZB)

De basis voor de heffing van de OZB is de feitelijke situatie (WOZ-waarde) van het object (woning of niet-woning) per 1 januari 2024, gerekend met het prijspeil van 1 januari 2023. Jaarlijks wordt de WOZ-waarde bepaald door de BSGW. Dit gebeurt op basis van de Wet waardering onroerende zaken. De heffing wordt berekend aan de hand van een percentage (het tarief) van de (WOZ) waarde van het object. De werkelijke opbrengst OZB is daarmee afhankelijk van de waarde van alle objecten. De werkelijke opbrengst OZB kan lager uitvallen dan begroot, aangezien de werkelijke WOZ-waardes lager kunnen zijn dan de waarden die

we in oktober van de BsGW ontvangen, door het honoreren van WOZ-bezwaren in 2024 of verdere toekomst.

Ontwikkeling marktwaarde – indicatieve tarieven

BsGW heeft medio oktober de bepaling van de WOZ-waarde van alle objecten (grondslag) voor het volgende belastingjaar gereed. Op dat moment kan een exacte bepaling van de percentuele tarieven OZB plaatsvinden, die vervolgens in de raadsvergadering van december 2023 definitief worden vastgesteld. Om een indicatief tarief OZB te kunnen berekenen, zijn we bij de berekening vooralsnog uitgegaan van een waardestijging van 0% voor woningen en 0% voor niet-woningen.

De indicatieve tarieven OZB woningen 2024 stijgen marginaal ten opzichte van 2023 doordat het indexatie percentage (4,22%) van de belastingopbrengsten hoger is dan de gelijkblijvende WOZ waarden (0%). De indicatieve tarieven OZB niet-woningen 2024 stijgen ook marginaal onder invloed van gelijkblijvende WOZ waarde in combinatie met de inflatiecorrectie 4,22%.

Areaalmutaties

Ten opzichte van voorgaand jaar is voor 2024 niet met areaalmutaties rekening gehouden.

Tariefontwikkeling (indicatief)

Zoals in het coalitieconvenant is vastgelegd, zal de belastingopbrengst OZB (gelijk aan: tarief percentage x totale waarde WOZ objecten) met niet meer dan de inflatie stijgen. Voor 2024 betekent dit een stijging met 4,22% ten opzichte van 2023. In de meerjarenraming 2025–2027 stijgt de totale opbrengst OZB jaarlijks met de eerder vermelde indexatie percentages. Dat wil niet zeggen dat de OZB tarieven met het inflatie percentage zullen stijgen. Bij de bepaling van het tarief houden wij rekening met de waardeontwikkeling van de objecten. Is de waardestijging hoger dan het inflatie percentage, dan leidt dat tot een lager tarief OZB; omgekeerd leidt een waardestijging die lager is dan het inflatie percentage tot een tariefstijging OZB. Per saldo stijgt de te betalen (gemiddelde) OZB belasting met niet meer dan het inflatie percentage.

In onderstaand overzicht is een indicatie gegeven van de ontwikkeling van de tarieven. Wij merken daarbij op dat deze tarieven niet zijn bepaald op basis van de door BsGW verstrekte gegevens, doch op een eigen inschatting van de marktontwikkelingen: 0% waardestijging woningen en 0% bij niet-woningen. Andere ontwikkelingen dan prijs zijn hierbij niet meegenomen.

Dit leidt tot de volgende indicatieve tarieven:

Tariefontwikkeling in % van waarde	2023	2024
	Verordening	<i>Indicatief</i>
– eigenaren woningen	0,1325%	0,1398%
– eigenaren niet-woningen	0,3280%	0,3553%
– gebruikers niet-woningen	0,2774%	0,2982%

De tarieven kunnen definitief worden berekend na 15 oktober 2023, wanneer we de prognose WOZ-waarden (grondslag voor de heffing) van de BsGW hebben ontvangen. Afhankelijk van deze WOZ-waarden en daarin meegenomen ontwikkelingen kunnen de definitieve tarieven afwijken van de hieronder vermelde indicatieve tarieven.

De Verordening Onroerendezaakbelasting Landgraaf 2024 met de definitieve tarieven wordt vastgesteld in de raadsvergadering van december 2023.

Hondenbelasting

Rond 3.930 huishoudens zijn in het bezit van één hond; circa 500 huishoudens hebben 2 of meer honden. De tarieven hondenbelasting 2024 stijgen ten opzichte van 2023 met 4,22%.

De tarieven zullen worden verwerkt in de verordening Hondenbelasting Landgraaf, die in de raadsvergadering van december 2023 zal worden vastgesteld.

Tarieven hondenbelasting	2023	2024
- 1e hond	€ 78,40	€ 81,70
- 2e hond	€ 164,00	€ 170,90
- 3e hond	€ 292,70	€ 305,10
- 4e e.v. hond	€ 568,10	€ 592,10
Kennel	€ 1.099,10	€ 1.145,50

Precariobelasting

De tarieven 2024 stijgen ten opzichte van 2023 met 4,22%. Dit betreft de inflatiecorrectie. De afzonderlijke tarieven, gebaseerd op de genoemde inflatiecorrectie, worden opgenomen in de Verordening Precariobelasting Landgraaf 2024, die in de raad van december 2023 zullen worden vastgesteld.

Toeristenbelasting

Met de ondernemers in de recreatieve sector is de afspraak gemaakt het tarief om de 2 jaar te verhogen. Sinds 2020 is er sprake van één uniform tarief. De laatste verhoging dateert uit 2022. Dit betekent dat het tarief voor 2024 is aangepast met € 0,05 naar € 1,50. Ondernemers in de recreatie branche zijn in de zomer 2023 geïnformeerd over dit nieuwe tarief voor 2024, dat door de raad via de Verordening Toeristenbelasting Landgraaf 2024 in december 2023 wordt vastgesteld.

Tarief toeristenbelasting per overnachting	2023	2024
per persoon, per overnachting	€ 1,45	€ 1,50

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een zogenaamde gebonden heffing. Dit betekent dat de heffing de desbetreffende lasten maximaal voor 100% mag dekken. Voor de raming van de lasten die worden meegenomen in de berekening van de afvalstoffenheffing zijn de kosten van Rd4 bepalend; bijna 86% is het aandeel Rd4 in de totale kosten afval (ten opzichte van 85% voor begrotingsjaar 2023). Het totaal van de kosten vormt op basis van 100% kostendekkendheid de grondslag voor de tarieven afvalstoffenheffing en ziet er voor 2024 als volgt uit:

Omschrijving lasten afvalstoffen	2023	2024	Vershil
Kosten Rd4 (inclusief BTW vooraf trek)	€ 4.136.047	€ 4.716.026	€ 579.978
Directe uren eigen personeel	€ 87.383	€ 78.256	€ -9.127
Toegerekende overhead	€ 134.615	€ 121.312	€ -13.303
Toegerekende kosten BsGW	€ 201.239	€ 223.837	€ 22.598
Toerekening van kwijtschelding afvalstoffenheffing	€ 280.162	€ 288.897	€ 8.736
Kapitaallasten (inclusief inzet doelreserves)	€ -	€ -	€ -
Overige lasten (papierbakken)	€ 48.559	€ 48.559	€ -
Totaal lasten afvalstoffenheffing	€ 4.888.005	€ 5.476.887	€ 588.882
Storting voorziening reiniging	€ 70.000	€ 70.000	€ 0
Baten	€ 4.958.005	€ 5.546.887	€ 588.882
Saldo	€ 0	€ 0	€ 0
Dekkingspercentage	100%	100%	

Onderstaand worden de belangrijkste verschillen in lasten tussen 2024 en 2023 toegelicht:

1. Kosten Rd4: ten opzichte van de raming vorig jaar stijgen de kosten van Rd4 voor 2024 met afgerond € 580 duizend (incl. btw). Deze stijging binnen de Rd4 begroting betreft grotendeels de toegenomen verwerkingskosten van, met name gft (verdubbeling verwerkingstarief groente fruit en tuinafval) en tevens restafval; de stijging van energiekosten (factor 3); cao-stijging personeelskosten en, meer in het algemeen, de inflatie op de overige bedrijfs- en productiekosten.
2. Harmonisatieproces belastingen: als gevolg van het genomen raadsbesluit in juli 2023 (continuering bestaand beleid) bedragen de kosten voor dit maatwerk voor extra container en medische korting dit jaar € 23.483 voor 2024 (voor de meerjarenraming/structureel gaat het om extra kosten van € 9.343). Deze kosten zitten in de toegerekende kosten BsGW verdisconteerd.

Tarieven afvalstoffenheffing 2024

De afvalstoffenheffing is een gebonden heffing en mag maximaal 100% kostendekkend zijn.

Voor 2024 stijgen de variabele tarieven met:

- € 0,55 voor een restafval container 140 liter naar € 7,00;
- € 1,25 voor een restafval container 240 liter naar € 10,00 en
- € 0,40 voor een huisvuilzak naar € 2,00

De redenen voor deze stijging zijn:

- Bewegen naar uniformering van (variabele) tarieven binnen de Rd4 gemeenten is wenselijk: voor Landgraaf betekent dit een verhoging van de variabele tarieven. Het streven naar nog meer uniformering in onze 10 Rd4 gemeenten is als actiepunt opgenomen in het Grondstoffenplan 2022-2026. Naast uitstraling, efficiency en communiceerbaarheid draagt uniformering van variabele tarieven in de regio bij aan een door de inwoner gedragen systeem. De uitlegbaarheid naar onze inwoners over de hoogte van de tarieven is geloofwaardiger met één tarief en we voorkomen mogelijk afvaltoerisme binnen onze 10 gemeenten. We blijven ernaar streven om zoveel mogelijk te harmoniseren binnen de Rd4 gemeenten. Echter elke gemeente is vrij om hier haar eigen keuze in te maken.
- Betere aansluiting bij het principe 'stijging van verwerkingskosten leidt tot stijging van variabele tarieven'. We zien de kosten voor het product afval stijgen: los van de stijgende kosten voor energie en

salarissen stijgen met name de verwerkingskosten. Het totaal van de stijging zou je kunnen toerekenen aan de vaste lasten: daar krijgt elke huishouden dan mee te maken. Omdat we nog steeds willen dat er minder restafval wordt geproduceerd, blijft de extra (financiële) prikkel voor diegene die een hoog aanbod heeft c.q. veel van het systeem gebruikt maakt achterwege. Met andere woorden een huishouden dat nu al weinig gebruik maakt van het systeem door weinig aan te bieden, wordt door het verhogen van het vastrecht evenveel benadeeld als een 'veel gebruiker'. Bij het principe dat de financiële prikkel leidt tot reductie van restafval (gebruiker betaalt), dan is het eerlijker om een deel van de kostenstijging te vertalen in een verhoging van het variabele tarief.

- Financiële prikkel om restafval terug te dringen: hierdoor een prikkel om afval beter te gaan scheiden om zo de container minder vaak buiten te zetten. Hoe minder restafval je hebt, hoe minder vaak je de container hoeft aan te bieden.

De berekening van de tarieven baseren wij op de huidige en verwachte aantallen aansluitingen en aantallen ledigingen. De tarieven worden vastgesteld via de Verordening Afvalstoffenheffing Landgraaf 2024 in de raadsvergadering van december 2023.

Tarieven afvalstoffenheffing	2023	2024
Vastrecht eenpersoons huishouden	€ 204,90	€ 230,30
Vastrecht meerpersoons huishouden	€ 232,40	€ 261,20
GFT container 140 liter	€ -	€ -
GFT container 240 liter	€ -	€ -
Restafval container 140 liter	€ 6,45	€ 7,00
Restafval container 240 liter	€ 8,75	€ 10,00
Huisvuilzak	€ 1,60	€ 2,00

Rioolheffing

De basis voor de kosten met betrekking tot rioleringen wordt gevormd door het Watertakenplan dat door de raad is vastgesteld in juli 2023. Ook de grondwater- en oppervlaktewater problematiek en de maatregelen die op dat gebied worden genomen, hebben hierin een plaats. Als onderdeel van dit Watertakenplan is er ook een nieuw kostendekkingsplan riolen als financiële afgeleide van dit plan vastgesteld. Hierin spelen ook toegerekende kosten een rol, zoals onkruidbestrijding, straatreiniging, de personele kosten die direct toewijsbaar zijn en kosten van overhead van de eigen organisatie.

De raad heeft besloten dat de opbrengsten rioolheffing voor de komende planperiode 2024–2027 gelijk zullen blijven aan het niveau van de opbrengsten 2023.

De grondslag voor de tarieven rioolheffing op basis van het kostendekkingsplan ziet er als volgt uit:

Omschrijving lasten riolen	2023	2024	Vershil
Onderhoud	€ 818.065	€ 533.743	€ -284.322
Overige lasten	€ 131.470	€ 85.777	€ -45.693
Beleid waterhuishouding	€ 203.895	€ 344.850	€ 140.955
Kapitaallasten	€ 1.072.752	€ 1.193.617	€ 120.864
Toegerekende kosten BsGW	€ 199.558	€ 198.680	€ -878
Kosten samenw. Gemeenten en waterschap	€ -	€ 167.322	€ 167.322
Directe uren eigen personeel	€ 396.982	€ 466.927	€ 69.945
Toegerekende overhead	€ 668.111	€ 703.949	€ 35.838
Toerekening duurzame onkruidbestrijding	€ 127.345	€ 127.300	€ -45
Toerekening straatreiniging en kolkenreiniging	€ 246.500	€ 269.000	€ 22.500
Toerekening kwijtschelding	€ 214.838	€ 206.103	€ -8.736
Totaal lasten riolen	€ 4.079.517	€ 4.297.268	€ 217.751
Storting voorziening riolen	€ 975.281	€ 757.530	€ -217.751
Baten	€ 5.054.798	€ 5.054.798	€ 0
Saldo	€ 0	€ 0	€ 0
Dekkingspercentage	100%	100%	

Onderstaand worden de belangrijkste verschillen in lasten tussen 2024 en 2023 toegelicht:

1. Onderhoud en overige lasten: er is een lager bedrag voor 2024 geraamd, aangezien de afgelopen jaren heeft uit gewezen dat het budget te hoog was geraamd.
2. Beleid waterhuishouding: in de geraamde post voor 2024 zit een bedrag van € 100.000 voor het treffen van maatregelen bij (incidentele) wateroverlast. Dit zit niet in het bedrag voor 2023.
3. Kapitaallasten: een stijging van € 100.000 ten opzichte van 2023 voor met name de kapitaallasten van reeds gedane investeringen = al beschikbaar gestelde investeringskredieten.
4. Kosten samenwerkende Gemeenten en waterschap: er is sprake van een kleine verhoging van de bijdragen aan andere gemeenten; tevens is er een verschuiving van geraamde lasten (in 2023 zijn deze lasten op andere post geraamd).
5. Storting voorziening riolen: de opbrengsten voor 2024 zijn gelijk gehouden aan het niveau 2023, zijn dus niet geïndexeerd. De lasten daarentegen zijn wel gestegen. Bij 100% kostendekkendheid betekent dit een lagere storting in de voorziening riolen. Dit is conform het vastgestelde beleid op basis van het Watertakenplan en bijbehorende kostendekkingsplan.

Tarieven rioolheffing 2024

Evenals bij afvalstoffen mogen gemeenten de kosten voor riolen tot maximaal 100% in rekening brengen bij de huishoudens. Dit gebeurt ook in de gemeente Landgraaf. Daarmee zijn de tarieven riolen niet onderhevig aan een indexering op de heffing zelf, maar zijn afhankelijk van de ontwikkeling van kosten die verband houden met riolen. Als gevolg van het op 6 juli 2023 genomen raadsbesluit over de harmonisatie van belastingen vindt er vanaf het jaar 2024 een kleine wijziging in de staffels waterverbruik (m3) plaats. De raad heeft onderstaande staffel vastgesteld (voorkeursvariant 1). Dit is voor 97,5% van de aansluitingen

geen wijziging ten opzichte van de huidige staffel en de gemeente krijgt hierdoor geen additionele maatwerkkosten van BsGW in rekening gebracht. De grootverbruikers van water zijn veelal grote bedrijven met veel verhard oppervlak en daken die het rioolstelsel behoorlijk belasten (het gaat om enkele aansluitingen). In deze staffels met bijbehorende tarifiering worden zij op basis van dit argument in verhouding zwaarder belast: in elke staffel/categorie is het tarief van die staffel/categorie berekend op het max van die staffel/categorie.

Daarnaast heeft de raad besloten om de opbrengsten rioolheffing voor de komende planperiode 2024–2027 gelijk te houden aan het niveau van de opbrengsten jaar 2023. De reden hiervoor is mede gelegen in het feit om de voorziening riolen niet verder te laten oplopen. Dat betekent dat de tarieven rioolheffing niet zullen stijgen (overige voorwaarden constant) en identiek blijven aan de tarieven rioolheffing 2023. De berekening van de tarieven baseren wij op het huidige aantal aansluitingen.

Tarieven rioolheffing	2023	2024
Eigenarendeel:	€ 109,70	€ 109,70
Gebruikersdeel o.b.v. verbruik drinkwater		
0 – 200m ³	€ 157,50	€ 157,50
201 – 400m ³	€ 223,80	€ 223,80
meer dan 401m ³	€ 370,20	
per 100m ³ extra	€ 37,70	
401 tm 800m ³		€ 521,00
801 tm 2.000m ³		€ 973,40
2.001 tm 5.000m ³		€ 2.104,40
5.001 tm 10.000m ³		€ 3.989,40
10.001 tm 20.000 m ³		€ 7.759,40
20.001 tm 30.000m ³		€ 11.529,40
> 30.000 m ³ toeslag per 10.000m ³		€ 3.770,00

Kwijtschelding

Op grond van de Verordening op de kwijtschelding gemeentelijke belastingen kunnen burgers, wanneer zij aan de eisen voor kwijtschelding voldoen, voor kwijtschelding in aanmerking komen.

Indien burgers voldoen aan de eisen voor kwijtschelding, ontvangen zij kwijtschelding voor:

- Rioolheffing (gebruikersdeel),
- Afvalstoffenheffing (vastrecht + variabele kosten met een maximum van € 70,-)

Voor de overige gemeentelijke belastingen en heffingen wordt geen kwijtschelding verleend.

Daarnaast komen burgers op grond van Verordening afvalstoffenheffing in aanmerking voor vermindering van de afvalstoffenheffing, indien zij als gevolg van chronische ziekte of handicap dan wel chronische ziekte of handicap van personen die behoren tot zijn of haar huishouden, extra afval moeten aanbieden aan de gemeentelijke inzameldienst: de zogenaamde medische korting op het variabele tarief afvalstoffenheffing.

In de begroting 2024 is een totaalbedrag van € 495.000 opgenomen voor kwijtschelding van afvalstoffen- en rioolheffing. Uit analyse van de gerealiseerde kwijtscheldingen over de jaren 2019 t/m 2022 blijkt dat

van de kwijtschelding 58% toe te rekenen is aan afvalstoffenheffing en 42% aan rioolheffing. Op basis van deze verdeling is in de begroting 2024 rekening gehouden: er wordt € 288.897 kwijtschelding toegerekend aan de afvalstoffenheffing en € 206.103 aan de rioolheffing.

Nieuw beleid vanaf 1-1-2023

Gemeenten hebben meer mogelijkheden gekregen voor het kwijtschelden van lokale belastingen. Ten eerste mag bij AOW'ers het ouderdomspensioen als norm worden gehanteerd in plaats van het sociaal minimum. Ten tweede mag de gemeente een hogere vermogensnorm hanteren.

Vanaf 1-1-2023 heeft de gemeente Landgraaf via de door de raad vastgestelde Kwijtscheldingsverordening 2023 gekozen voor verruiming van de vermogensnorm met maximaal € 2.000. Daarnaast wordt voor AOW'ers het netto-ouderdomspensioen als grondslag gehanteerd in plaats van het sociaal minimum. Die grondslag is hoger, omdat zij minder rijksbelastingen hoeven te betalen. Daardoor komen ouderen eerder in aanmerking voor kwijtschelding. Om voor kwijtschelding in aanmerking te komen, vindt er een toets plaats op vermogen en inkomen door de BsGW.

Leges en rechten

Leges en rechten worden geheven voor verstrekte diensten door de gemeente. De dienst kan bestaan uit documenten (bv. paspoort, rijbewijs), vergunningen (bv. omgevingsvergunning, evenementenvergunning), grafrecht en dergelijke.

Er is nog geen rekening gehouden met de nieuwe Omgevingswet die vooralsnog per 1 januari 2024 in werking treedt. Bij de leges zijn we uitgegaan van een financiële beleidsneutrale overgang in het kader van de Omgevingswet, inhoudende eenzelfde niveau van kostendekkendheid conform voorgaande jaren. De te maken keuzes wat wel en wat niet door te belasten via het heffen van leges zijn nog niet in deze programmabegroting en deze paragraaf verwerkt (zie kostendekkendheid leges, titel 2).

Omschrijving leges en rechten (x1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Omgevingsvergunning	€ 289	€ 294	€ 298	€ 298	€ 298
Marktgeden	€ 21	€ 22	€ 22	€ 22	€ 22
Reisdocumenten	€ 120	€ 122	€ 124	€ 124	€ 124
Rijbewijzen	€ 158	€ 160	€ 163	€ 163	€ 163
Burgerzaken (GBA, huwelijken en dergelijke)	€ 69	€ 70	€ 71	€ 71	€ 71
Grafrechten en-heffingen	€ 20	€ 20	€ 20	€ 20	€ 20
Overige leges	€ 79	€ 180	€ 181	€ 181	€ 181
Totaal leges en rechten	€ 757	€ 868	€ 879	€ 879	€ 879

Ligestarieven mogen evenals de gebonden heffingen maximaal kostendekkend zijn. Dit betekent dat tarieven niet meer mogen stijgen dan de stijging van de daaraan gekoppelde lasten. De afzonderlijke tarieven worden opgenomen in de Legesverordening 2024 die de raad in december 2023 zal vaststellen.

Wijziging voor 2024

Nieuwe maximumtarieven rijbewijzen in verband met verhoging afdracht aan het rijk.

Kostendekkendheid leges

Bij de kostendekkendheid van leges zijn titel 1 en 3 berekend en afgerond. De kostendekkendheid van leges titel 2 wordt in december 2023 aangeleverd en aan de raad kenbaar gemaakt via het raadsvoorstel horende bij de legesverordening 2024. Deze legesverordening is met de nieuwe tarieventabel 2024 inclusief de tarieven en kostendekkendheid van titel 2.

Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening

Algemene dienstverlening			Kosten	Opbrengsten	Kostendekking
Paragraaf	1	Burgerlijke stand	€ 79.625	€ 45.295	56,89%
Paragraaf	2	Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart	€ 190.250	€ 121.648	63,94%
Paragraaf	3	Rijbewijzen	€ 168.779	€ 160.472	95,08%
Paragraaf	4	Verstrekingen in het kader van de Basisregistratie persoonsgegevens	€ 17.782	€ 11.388	64,04%
Paragraaf	5	Bestuursstukken	€ 0	€ 0	0,00%
Paragraaf	6	Vastgoedinformatie	€ 0	€ 0	0,00%
Paragraaf	7	Overige publiekszaken	€ 26.203	€ 6.656	25,40%
Paragraaf	8	Gemeentearchief	€ 2.390	€ 1.449	60,63%
Paragraaf	9	Bijzondere wetten	€ 172.896	€ 156.803	90,69%
Paragraaf	10	Diversen	€ 514	€ 605	117,70%
Kostendekking H1			€ 658.439	€ 504.316	76,59%

Hoofdstuk 3 Dienstverlening vallend onder Europese Dienstenrichtlijn

Europese dienstenrichtlijn			Kosten	Opbrengsten	Kostendekking
Paragraaf	1	Horeca	€ 17.626	€ 9.474	53,75%
Paragraaf	2	Seksbedrijven	€ 0	€ 0	0,00%
Paragraaf	3	Winkeltijdenwet	€ 0	€ 0	0,00%
Paragraaf	4	Organiseren evenementen of markten	€ 20.840	€ 4.808	23,07%
Paragraaf	5	Standplaatsen	€ 2.620	€ 363	13,85%
Paragraaf	6	Huisvestingswet 2014	€ 0	€ 0	0,00%
Paragraaf	7	In dit hoofdstuk niet benoemd besluit	€ 0	€ 0	0,00%
Kostendekking H3			€ 41.086	€ 14.645	35,64%

Recap. H1,2en3			Kosten	Opbrengsten	Kostendekking
Kostendekking H1			€ 658.439	€ 504.316	76,59%
Kostendekking H2			€ 0	€ 0	0,00%
Kostendekking H3			€ 41.086	€ 14.645	35,64%
Kostendekking totale tarieventabel			€ 699.525	€ 518.961	74,19%

Ontwikkeling woonlasten binnen Parkstad gemeenten

Woonlasten zijn betalingen die huishoudens doen in verband met wonen. Woonlasten bestaan uit belastingen en heffingen enerzijds en marktprijzen voor bijvoorbeeld gas en elektriciteit anderzijds. In deze paragraaf beperken we de woonlasten tot de lasten die voortvloeien uit de relevante gemeentelijke heffingen:

- onroerende zaakbelasting,
- rioolheffing meerpersoonshuishouden,
- afvalstoffenheffing meerpersoonshuishouden.

Overige belastingen zijn niet op elk huishouden van toepassing en worden daarom niet meegenomen in vergelijking van de gemeentelijke woonlasten.

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie Lagere Overheden (COELO) doet jaarlijks onderzoek naar de ontwikkeling van de gemeentelijke woonlasten en publiceert de cijfers in de "lokale lasten atlas". Deze levert daarmee een landelijk vergelijkbaar gegeven voor wat betreft de gemeentelijke woonlasten. Die vergelijkbaarheid is niet helemaal zuiver, omdat vanwege de verscheidenheid in ophaalsystemen COELO voor wat betreft de afvalstoffenheffing een "gemiddeld" systeem hanteert. Hierdoor kunnen afwijkingen ontstaan ten opzichte van de eigen situatie. In onderstaand overzicht is het verloop voor de jaren 2020 tot en met 2023 weergegeven voor alle Parkstadgemeenten.

Bron: Coelo - lokale lasten atlas

Overzicht woonlasten	Parkstad Limburg gemeenten 2020-2023							
	Gemeente	2020	verschil tov vrg. Jaar	2021	verschil tov vrg. Jaar	2022	verschil tov vrg. Jaar	2023
Beekdaelen	€ 909	-	€ 907	-0,2%	€ 996	9,8%	€ 994	-0,2%
Brunssum	€ 791	3,3%	€ 825	4,3%	€ 899	9,0%	€ 913	1,6%
Heerlen	€ 786	2,9%	€ 815	3,7%	€ 969	18,9%	€ 964	-0,5%
Kerkrade	€ 809	4,5%	€ 847	4,7%	€ 986	13,5%	€ 969	-1,7%
Landgraaf	€ 829	7,9%	€ 869	4,8%	€ 943	11,3%	€ 975	3,4%
Simpelveld	€ 884	4,6%	€ 880	-0,5%	€ 986	12,0%	€ 1.045	6,0%
Voerendaal	€ 967	14,2%	€ 996	3,0%	€ 1.107	11,1%	€ 1.141	3,1%

Bron: Coelo lokale lasten atlas 2023

Gemeente	Gemid. WOZ woning 2023
Beekdaelen	€ 342.768
Brunssum	€ 258.420
Heerlen	€ 261.705
Kerkrade	€ 246.870
Landgraaf	€ 291.954
Simpelveld	€ 304.640
Voerendaal	€ 375.782

2.2.2 Bedrijfsvoering

Algemeen

Algemeen

De activiteiten/prestaties op het terrein van de PIJCOFAH (Personeel, Informatievoorziening (en ICT), Juridisch, Communicatie, Organisatie, Financiën en Huisvesting) vallen onder het taakveld Overhead, dat op haar beurt in Landgraaf onderdeel uitmaakt van het programma Bestuur en ondersteuning. Dat maakt dat de doelen, prestaties, activiteiten, middelen en risico's op dit terrein (naast alle overige overhead) eigenlijk zouden vallen onder dat taakveld en daarmee onder het programma Bestuur en ondersteuning. We kiezen er echter voor om die informatie te bundelen in de verplicht op te nemen paragraaf Bedrijfsvoering. Dit om herhaling te voorkomen. Verder is het onderwerp Wet Open Overheid (WOO) niet meer gepresenteerd onder het onderdeel Ontwikkelingen in de informatievoorziening, maar als apart onderdeel in deze paragraaf.

Het verplichte onderdeel Rechtmatigheid wordt vooralsnog niet in deze paragraaf opgenomen, maar in een aparte paragraaf Rechtmatigheid. Hiermee wordt dit onderdeel expliciet onder de aandacht gebracht en komen de stellige uitspraken en aanbevelingen van de commissie BBV nadrukkelijk aan de orde.

Omdat de financiële middelen al volledig zijn opgenomen in het programma Bestuur en ondersteuning, worden deze in de paragraaf Bedrijfsvoering per onderwerp slechts voor een paar majeure onderdelen specifiek gepresenteerd. In de gepresenteerde financiële tabellen zijn de bedragen voor 2022 gebaseerd op de werkelijke realisatie en de bedragen voor 2023 en later op de (bijgestelde) ramingen.

De risico's, indien van toepassing, zijn opgenomen onder Programma 0. Bestuur en ondersteuning.

Organisatie & Personeel

Samenvatting voortschrijdend beleid Organisatie & Personeel

In,- door- en uitstroom van personeel

De arbeidsmarkt is op dit moment krap en de verwachting is dat deze de komende jaren nog krappere zal worden dan wel krap zal blijven. Gezien de leeftijdsopbouw van ons personeelsbestand gaan daarnaast de komende jaren relatief veel medewerkers de pensioengerechtigde leeftijd bereiken. Ook is in de afgelopen jaren de aard van de werkzaamheden verschoven door onder meer toenemende digitalisering, veranderende wet- en regelgeving en veranderende maatschappelijke vraagstukken. Om een aantrekkelijke werkgever te blijven voor ons huidig personeel en nieuw aan te trekken personeel blijven we investeren in mobiliteit, (secundaire) arbeidsvoorwaarden, vitaliteit, flexibiliteit en persoonlijke ontwikkeling. Zo is er een verhuiskostenregeling tot stand gekomen, zijn de bestedingsdoelen binnen het Individuele Keuzebudget verruimd en werken we momenteel aan het realiseren van een woon-werkverkeerregeling voor onze medewerkers. Daarnaast worden er het hele jaar door actief trainingen en workshops aangeboden in het kader van gezond leven en vitaliteit.

Door meer te investeren in persoonlijke ontwikkeling en hierover met medewerkers periodiek het gesprek aan te gaan houden we de kennis en vaardigheden op peil en krijgen medewerkers door persoonlijke

ontwikkeling doorstroomkansen binnen de organisatie. Ook zetten we met onze eigen opleidingsacademie in op het aanbieden van verschillende trainingen, workshops en cursussen voor medewerkers.

Daarnaast blijven we inzetten op het tijdig aantrekken van nieuw personeel. Er wordt actief vooruitgekeken en actie uitgezet om vrijkomende vacatureruimte passend bij de ontwikkeling van de organisatie en taken in te vullen. Daarvoor maken we ook meer gebruik van strategische personeelsplanning. We houden in 2024 aandacht voor een goede balans in de opbouw van het personeelsbestand. Een goede mix in leeftijdsopbouw is ook van belang voor een toekomstbestendig personeelsbestand. We continueren de maatregelen om aan verjonging en verduurzaming van het personeelsbestand te werken. Er blijft aandacht voor het aantrekkelijk positioneren van de organisatie voor (jonge) medewerkers. Daarvoor gaan we aan de slag met een nieuwe aanpak voor arbeidsmarktcommunicatie en het inzetten van meer beeldmateriaal bij de werving van nieuwe medewerkers. Daarnaast wordt het inwerkprogramma voor nieuwe medewerkers vernieuwd. Ook organiseren we samen met de Parkstadgemeenten en Stadsregio een aantal evenementen om personeel te werven onder de naam Parkstad Werkt. Verder blijft er aandacht voor het enthousiast maken van potentiële toekomstige medewerkers voor het werken bij de gemeente Landgraaf door in te zetten op stages, het aanbieden van traineeships en door het creëren van bewustwording bij studenten over de inhoud van het werk bij een gemeentelijke overheid. Dit doen we zowel lokaal als in Parkstad- en IGOM verband.

Terugdringen ziekteverzuim en bevorderen vitaliteit

Een ander belangrijk thema is (het terugdringen van) het ziekteverzuim. Het ziekteverzuimpercentage ligt sinds 2019 (7,50 %) met in 2021 (7,92%) en in 2022 (7,52%) met een eenmalige daling in 2020 naar 5,4% erg hoog. Met name het langdurige ziekteverzuim vormt een groot aandeel van het totale verzuim. Dit verzuim is merendeels niet-werkgerelateerd of een combinatie van werkgerelateerde en niet-werkgerelateerde oorzaken. Het is belangrijk om te blijven monitoren hoe zowel kort- als langdurig verzuim zich ontwikkelen. Leidinggevenden zetten in overleg met de bedrijfsarts en de gezondheidscoach maatregelen in. Ook zetten we in op een hogere vitaliteit van onze medewerkers om uitval te voorkomen en te beperken. Hiervoor bieden we verschillende sport- en gezondheidsactiviteiten aan, organiseren we workshops en werken we aan bewustwording bij medewerkers om zelf actief aan de slag te gaan met hun vitaliteit.

Voorkomen van formatieve onderbezetting

Vanwege de huidige krappe arbeidsmarkt hebben we de te maken met een formatieve onderbezetting binnen de organisatie. Dit blijkt ook uit de benutting van de personeelsbudgetten. Door deze onderbezetting kunnen in de begroting toegezegde prestaties niet worden gerealiseerd. Er wordt daarom gebruik gemaakt van de mogelijkheid om medewerkers bovenop de formatie aan te stellen. Dit kan bijvoorbeeld door ruim voor de uitstroom van een pensioengerechtigde medewerker al te starten met de werving en vervanging. Hierdoor is er de mogelijkheid voor kennisoverdracht en bijscholing van de nieuwe medewerker. Daarnaast kan dit ook een optie zijn als er twee goede kandidaten zijn die passen binnen onze organisatie. Om grip te houden op dit financiële risico zijn er door het college kaders en beheersmaatregelen vastgesteld voor de organisatie, die periodiek worden gemonitord in de bedrijfsvoeringsrapportages.

In de nieuwe begroting zijn op formatiegebied de volgende ruimtevragen meegenomen:

- uitbreiding 2024 2,7 fte formatie t.b.v. de Omgevingswet
- structurele uitbreiding formatie team Communicatie met 1,3 fte (vervolg op tijdelijke uitbreiding begroting 2022)
- structurele uitbreiding formatie participatiecoach met 1,0 fte (vervolg op tijdelijke uitbreiding begroting 2022)
- structurele uitbreiding formatie Services met 0,5 fte (vervolg op tijdelijke uitbreiding begroting 2022)

Verder is formatie-uitbreiding bedrijfsvoeringsadministratie met 0,78 fte als autonome ontwikkeling verwerkt (zie ook onderdeel Planning & Control).

Doelen

Doelen
O&P 1. Een toekomstbestendig personeelsbestand
O&P 2. Een gezonde en vitale organisatie
O&P 3. Kwalitatieve advisering, ondersteuning en beleidvorming op gebied van P&O
O&P 4. Competentiegericht sturen

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteiten in 2024
O&P 1.1 Sturen op goede mix in het personeelsbestand (competenties, leeftijd, etc.)
O&P 1.2 Anticiperen op uitstroom pensioengerechtigden
O&P 2.1 Inzetten op daling ziekteverzuim
O&P 2.2 Bevorderen van de vitaliteit van onze medewerkers
O&P 3.1 Advies en ondersteuning aan de gehele organisatie op vlak van P&O
O&P 3.2 Ondersteuning van de werving- en selectieprocedures
O&P 3.3 Zorg dragen voor actueel en gedegen P&O-beleid
O&P 4.1 Door competentie management de persoonlijke ontwikkeling van medewerkers stimuleren.

Prestatie indicatoren

Prestatie-indicatoren voor 2024	Norm
O&P 1.1.1 Gemiddelde leeftijd	< 50 jaar
O&P 1.1.2 Evenredige leeftjidsverdeling personeel	15% jonger dan 35 en 38% ouder dan 55 jaar
O&P 1.2.1 inventariseren uitstroom t/m 2027	eerste helft 2024
O&P 2.1.1 Ziekteverzuimpercentage	Percentage afnemend richting 5%
O&P 4.1.1 Competentiemanagement	met minimaal 1/3 van het personeel is een ontwikkelgesprek gevoerd en vastgelegd

Wat mag het kosten?

(cijfers x € 1.000)

Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026	2027
A Salarieële vergoeding eigen personeel	22.414	25.059	27.516	28.505	28.690	29.405
A1 Schaalsalaris huidig personeel	21.309	23.922	26.333	27.285	27.424	28.097
A2 Schaalsalaris bestuur + voormaligen	1.105	1.137	1.183	1.220	1.266	1.308
B Personeel van derden	2.099	1.920	2.200	2.044	2.130	2.162
B1 Uitzendkrachten en detacheringen	1.540	1.224	1.504	1.286	1.311	1.343
B2 WSW	559	696	696	758	819	819
C Studiekosten	344	343	333	323	323	323
D Overige centrale personeelsbudgetten	409	452	713	756	677	609
E Overige decentrale personeelsbudgetten	580	390	404	404	404	405
F Ontvangen vergoedingen voor personeel	-568	-233	-234	-234	-234	-235
G Uren naar projecten	-634	-450	-450	-450	-450	-450
Saldo personele lasten	24.644	27.481	30.482	31.348	31.540	32.219

Toelichting wat mag het kosten

Het schaalsalaris personeel stijgt met name door de toename van het aantal fte's, de hogere CAO-indexering (nog niet in cijfers 2023 verwerkt) en de structurele aframing van de personele taakstelling van 2,0 fte naar 1,0 fte.

De stijging van de overige centrale personeelsbudgetten vindt met name zijn oorzaak in het herstellen van de financiële vrije ruimte voor het personeel binnen de fiscale werkkostenregeling.

Vanaf 2020 schrijven we weer uren naar projecten. Dat is een verplichting geworden in het BBV. Medewerk(st)ers die aan projecten werken registreren de feitelijke bestede uren. De werkelijk geschreven uren naar projecten bedroegen in 2022 € 634 duizend. Voor 2023 en volgende jaren ramen we jaarlijks € 450 duizend.

Communicatie

Samenvatting voortschrijdend beleid Communicatie

Als gemeente is het informeren van en het communiceren met onze inwoners, ondernemers en bezoekers een kerntaak. Het team Communicatie voert daarvoor interne en externe taken uit en maakt daarnaast gebruik van een breed palet aan communicatiemiddelen en communicatiekanalen. We zien daarbij ook een toenemend beroep op de adviseurs en medewerkers, hetgeen aansluit bij de toename en intensivering van de taken die we als gemeente uitvoeren. Daarbij komt ook dat we gemeente breed steeds vaker in contact willen treden met onze inwoners om hen te betrekken bij onze werkzaamheden en besluiten.

De intensivering van de bestaande taken en de toename van nieuwe taken en ontwikkelingen maken ook dat de in 2022 ingediende ruimtevraag voor structurele uitbreiding van de formatie, die vervolgens tijdelijk is toegekend voor de duur van 2 jaar, structureel gecontinueerd dient te worden. Deze ruimtevraag (RVC-24) is opgenomen in deze meerjarenbegroting om de huidige inzet te handhaven. Daarnaast kunnen we met het borgen van deze capaciteit aandacht besteden aan het proactief uitdragen van positieve ontwikkelingen en successen. Het is in de huidige arbeidsmarkt, vanwege het ontbreken van structurele financiering lastig gebleken deze formatie ingevuld te krijgen. Met behulp van tijdelijke inhuur is een start gemaakt met de gewenste doorontwikkeling, maar dit biedt geen stabiele basis. In 2024 gaan we verder bouwen met een team op volle sterkte. Daarvoor wordt ook de communicatiestrategie en het communicatiebeleid geactualiseerd.

Met name op het vlak van de social media is de afgelopen periode veel ontwikkeld en met de herintrede van de Gemeinzake hebben we naast de digitale nieuwsbrief een extra eigen communicatiekanaal. Daarnaast investeren we veel in het beantwoorden van persvragen en het adviseren van de afdelingen en portefeuillehouders over belangrijke trends en ontwikkelingen die we signaleren. Ook de contacten met onze inwoners en andere stakeholders zijn intensiever en vragen om snellere en kortere doorlooptijden van communicatieactiviteiten. Er wordt sneller en vaker (re)actie vanuit de gemeente verwacht. In 2024 gaan we ook aan de slag met het opstellen van betrokkenheidsprofielen en willen we meer experimenteren met beeld, stem, ervaring en beleving om onze boodschappen aan te laten sluiten bij de verschillende doelgroepen.

Doelen

Doelen
Comm 1. Inwoners, stakeholders en media zijn op tijd, volledig en transparant geïnformeerd
Comm 2. Landgraaf laat zich zien in de regio als gemeente waar het goed wonen, werken en recreëren is
Comm 3. Inwoners voelen zich gehoord, geïnformeerd en betrokken bij het gemeentelijk beleid

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteiten in 2024
Comm 1.1 We vertellen en laten zien waar we mee bezig zijn, presenteren successen en informeren inwoners ook als het wat langer duurt
Comm 1.2 We voeren een proactief mediabeleid, doen aan mediamonitoring en brengen actief naar buiten wat er speelt
Comm 1.3 De kennis en inzet van een breed scala aan communicatiemiddelen wordt onderhouden
Comm 2.1 Het team ondersteunt afdelingen en bestuur en is vooraan betrokken in elk relevant proces om goede adviezen te kunnen geven
Comm 2.2 De newsroom wordt intern verbeterd
Comm 3.1 Communiceren doen we in heldere taal
Comm 3.2 Er wordt gestart met het opzetten van betrokkenheidsprofielen
Comm 3.3 Er wordt meer geëxperimenteerd met beeld, stem, ervaring en beleving

Prestatie indicatoren

Prestatie-indicatoren voor 2024	Norm
Comm 1.1.1 Aantal abonnees op de digitale nieuwsbrief	> 2.000
Comm 1.1.2 Aantal uitgebrachte edities van de Gemeindezaken	10 tot 12
Comm 2.2.1 Gevoerde persgesprekken	> 20
Comm 3.1.1 Heldere taal = begrijpelijke taal	0-meting in 2024
Comm 3.2.1 Aantal medewerkers van team communicatie dat de training Factor C heeft gevolgd	100%

Wat mag het kosten?

(cijfers x € 1.000)

Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026	2027
A Saldo communicatie (A1-A2)	52	119	119	119	119	119
A1 Baten communicatie	0	0	0	0	0	0
A2 Lasten communicatie	52	119	119	119	119	119

Toelichting wat mag het kosten

De stijging van de lasten vanaf 2023 heeft voornamelijk betrekking op het structureel bij geraamd budget voor de inzet van papieren communicatiemiddelen.

Juridische Zaken (inclusief privacy)

Samenvatting voortschrijdend beleid Juridische Zaken

Juridische zaken omvat een scala aan werkzaamheden. De belangrijkste juridische werkzaamheden betreffen interne juridische advisering op alle gemeentelijke taakgebieden inclusief privacy en de afhandeling van bezwaren, beroepen, klachten, Woo-verzoeken, ingebrekestellingen en aansprakelijkstellingen. In de gemeentelijke beleidsontwikkeling en het besluitvormingsproces zitten vele juridische componenten die we als gemeente kwalitatief goed geborgd willen hebben. Hierin wordt de organisatie ondersteund door het team Juridische Zaken. Daarnaast zorgt het team voor de tijdige behandeling en afhandeling van bezwaren en klachten. Tevens vertegenwoordigt het team de gemeente bij

rechtszaken. Zowel de interne adviezen als de afgehandelde zaken dienen de rechterlijke toets te kunnen doorstaan. We vinden het van belang te investeren in de bewustwording van een juridische toets aan de voorkant van een besluitvormingstraject om eventuele problemen in een later stadium te voorkomen. Hiertoe profileert Juridische Zaken zich proactief binnen de organisatie en wordt aandacht besteed aan ongevraagde advisering.

Privacy

We geven uitvoering aan onze wettelijke verplichtingen op het vlak van privacy, met het privacy managementsysteem (DPPMS). Dit doen we op basis van de plan-do-act-check-cyclus voor het borgen en verhogen van het privacy-volwassenheidsniveau. Voor de uitvoering van de jaarlijkse maatregelen gebruiken we een vastgesteld prioriteringsvoorstel, waarbij 10 normen een hoge prioritering en 25 normen een lage prioritering hebben gekregen. Vanaf 2022 dienen we ook te voldoen aan de Wet Politiegegevens (Wpg) en dienen we hierover jaarlijks verantwoording af te leggen als werkgever van de boa's. Dit doen we door middel van een jaarlijkse interne audit en elke vier jaar een externe audit. Op basis van de laatste externe audit is een verbeterplan opgesteld om de geprioriteerde acties in 2023 en 2024 op te pakken. Vanaf 2023 hebben we ook de privacytaken herzien en wordt er onderscheid gemaakt tussen de taken behorende bij de rol van Functionaris Gegevensbescherming en Privacy Officer. In 2024 staat het (verder) ontwikkelen van de taak van de Privacy Officer en het beleggen van verantwoordelijkheden voor de uitvoering van beheersmaatregelen binnen de organisatie op de agenda.

Doelen

Doelen
JZ 1. De gemeente neemt besluiten die waar nodig juridisch getoetst zijn
JZ 2. De juridische procedures worden binnen de wettelijke termijn afgehandeld
JZ 3. Bewustwording van juridische aspecten binnen de organisatie wordt vergroot
JZ 4. Het waarborgen van de privacy op basis van de AVG en de WPG

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteiten in 2024
JZ 1.1 Juridisch advies en ondersteuning adviezen leveren
JZ 2.1 Afhandelen van bezwaren etc. binnen de wettelijke termijn
JZ 3.1 Proactief (ongevraagde) adviezen geven
JZ 4.1 De geprioriteerde activiteiten op gebied van de protection impact assessment (DPIA) worden uitgevoerd
JZ 4.2 In samenspraak met proceseigenaren een prioritering maken voor de maatregelen die op basis van het privacy managementsysteem moeten worden uitgevoerd
JZ 4.3 De Functionaris voor gegevensbescherming (FG) controleert op de correctheid van de genomen maatregelen en houdt steekproefsgewijs toezicht op de wijze waarop bepaalde maatregelen in de praktijk worden uitgevoerd
JZ 4.4 Het (verder) ontwikkelen van de functie van Privacy Officer en Functionaris Gegevensbescherming

Prestatie indicatoren

Prestatie-indicatoren voor 2024	Norm
JZ 2.1.1 Afhandeling bezwaren < 18 weken	> 50%
JZ 4.1.1 Uitvoering geprioriteerde activiteiten AVG 2024	100%
JZ 4.3.1 Uitgevoerde steekproeven door FG	5 uitgevoerde en gerapporteerde steekproeven

Wat mag het kosten?

(cijfers x € 1.000)

Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026	2027
A Saldo juridisch (A1-A2)	94	79	79	79	79	79
A1 Baten juridisch	4	0	0	0	0	0
A2 Lasten juridisch	98	79	79	79	79	79

Toelichting wat mag het kosten

Dit betreft met name proces- en advocaatkosten, vergoedingen leden commissie voor de bezwaarschriften, bijdrage nationale ombudsman, bijdrage Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC).

Ontwikkeling in de informatievoorziening

Samenvatting voortschrijdend beleid Ontwikkeling in de informatievoorziening

Op overheden komt een continue stroom van wetwijzigingen af. Nieuwe inzichten leiden tot nieuwe wetten of aanpassingen van bestaande wetten. En dat leidt weer tot veranderingen in de verplichtingen en taken van overheden. De komende jaren komt er vanuit Europa ook een behoorlijk pakket aan regels aan die met digitalisering te maken hebben. Samen zorgen ze ervoor dat de informatievoorzieningen toekomstbestendig, veilig en ethisch ingericht kunnen worden. De focus blijft ook in 2024 liggen op het doorpakken op de ingeslagen weg met de digitalisering, het gefaseerd aansluiten op nieuwe ontwikkelingen en het voldoen aan de (aanstaande) wet- en regelgeving, die veelal een meerjarig implementatietraject kennen.

Wet digitale overheid (Wdo; 01-07-2023)

De Wet digitale overheid (Wdo) regelt dat Nederlandse burgers en bedrijven veilig en betrouwbaar moeten kunnen inloggen bij de (semi-)overheid. Hiervoor krijgen ze elektronische identificatiemiddelen (eID) die betrouwbaarder zijn dan het huidige DigiD. Dit geeft publieke dienstverleners meer zekerheid over iemands identiteit. De wet stelt daarnaast open standaarden verplicht. En met deze wet implementeert Nederland de EU-richtlijn over toegankelijkheid van overheidswebsites en apps. Het is de bedoeling dat alle overheidsorganisaties binnen drie jaar op het nieuwe Stelsel Toegang zijn aangesloten.

Omgevingswet (01-01-2024)

De voorbereidingen om de informatiehuishouding ingericht te hebben om te kunnen voldoen aan de Omgevingswet zijn in volle gang. De doorontwikkeling van de informatiehuishouding hiervoor wordt meegenomen onder taakveld Ruimtelijke ordening in programma 8.

Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv; 01-07-2024)

De wet verplicht overheden om per dienst een digitale weg aan te wijzen waarmee burgers hun zaken kunnen regelen. Daarbij ontstaan voor burgers verschillende rechten, waaronder een ontvangstbevestiging, afschrift van gegevens en een verlengde termijn bij een storing. De mogelijkheid om per post met de overheid te communiceren blijft. De Awb geeft burgers en bedrijven de keuze tussen de papieren of de digitale weg.

Nieuwe Archiefwet (01-07-2024)

De nieuwe Archiefwet als vervanger van de Archiefwet 1995 zal ervoor zorgen dat het digitale informatiebeheer volledig is toegespitst op het digitale tijdperk, gemakkelijker te begrijpen en toe te passen is. Deze nieuwe Archiefwet treedt later in werking (1 juli 2024) dan eerder beoogd, doch centrale begrippen van de huidige Archiefwet 1995, waaronder overbrenging, waardering, selectie en vernietiging alsmede goede, geordende en toegankelijke staat zullen blijven bestaan. De Archiefwet levert de basiseisen voor een gezonde informatiehuishouding. De noodzakelijke voorbereidingen daarop lopen reeds.

Naast de voorbereiding en implementatie van bovenstaande wet- en regelgeving alsmede het onderzoek naar technische en innovatieve mogelijkheden, wordt conform jaarplannen uitvoering gegeven aan de doorontwikkeling van de informatiehuishouding. Dit onder meer door de implementatie van het Kwaliteitssysteem Informatiebeheer Decentrale Overheden (KIDO), het implementeren van zaakgericht werken, de digitale toegankelijkheid en de verplichte maatregelen van de baseline informatiebeveiliging overheid (BIO). Onderstaand wordt nog ingegaan op diverse aspecten van de informatiehuishouding.

Kwaliteitssysteem Informatiebeheer Decentrale Overheden (KIDO)

Het doel van het kwaliteitssysteem is om het informatiebeheer structureel te verbeteren, en wel zodanig dat het informatiebeheer op termijn voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen. Informatiebeheer is de inrichting en uitvoering van het opslaan, het bewaren en beheren, het ontsluiten of (actief) leveren, en waar nodig, het overdragen, verplaatsen, verwijderen of vernietigen van informatie. Op basis van het kwaliteitssysteem wordt ook verantwoording afgelegd aan de toezichthouder, in deze de provincie.

Zaakgericht werken

Vanuit de Archiefwet is de gemeente verplicht de onder haar berustende archiefbescheiden in goede, geordende en toegankelijke staat te brengen en te bewaren, alsmede zorg te dragen voor de vernietiging van de daarvoor in aanmerking komende archiefbescheiden. Hiervoor zijn inmiddels diverse applicaties gekoppeld aan ons centrale Document Management Systeem. Zo ook zal met de implementatie van de Wet open overheid (Woo) de digitalisering en de verbetering van onze informatiehuishouding verder georganiseerd te worden.

Informatieveiligheid

100% informatieveiligheid bestaat niet, doch met het implementeren van de verplichte BIO-maatregelen (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) wordt, op basis van risicoafweging, de digitale weerbaarheid gefaseerd verhoogd en geborgd. De BIO omvat naast technische maatregelen en procedures ook maatregelen om de bewustwording structureel op peil te houden. De BIO wordt beïnvloed door de uitwerking en vertaling van de EU Netwerk- en Informatiebeveiligingsrichtlijn (NIB2/NIS2) in nationale

wetgeving. Er is nog een aantal zaken niet helder. De belangrijkste vragen houden verband met de toepasselijkheid van de richtlijn op Nederlandse gemeenten en hoe dit zich verhoudt tot bestaande structuren als de BIO, de verantwoording over informatieveiligheid via de ENSIA en rol van de Informatiebeveiligingsdienst (IBD) voor gemeenten. De NIS2 wordt momenteel naar Nederlandse wetgeving vertaald. Als gevolg van de evaluatie van de BIO en de komst van de NIB2/NIS2 wordt in 2024 een nieuwe versie van de BIO verwacht. Gezien het feit dat gemeenten nu al een zorgplicht (BIO), een meldplicht (Informatiebeveiligingsdienst, IBD) en toezicht (Eenduidige Normatiek Single Information Audit, ENSIA) hebben zal de impact van NIB2/NIS2 afhankelijk zijn van de mate waarin nu al gedocumenteerd voldaan wordt aan de BIO. Daarom is het cruciaal dat we door blijven gaan met de cyclus van plannen, uitvoeren, controleren en bijstellen rondom de complete BIO. Hiervoor wordt jaarlijks het informatiebeveiligingsplan opgesteld waarvan de voortgang wordt gemonitord via onze generieke GRC-methodiek (bedrijfsvoeringsrapportage).

Doelen

Doelen
Om een betrouwbare, transparante en dienstbare gemeente te zijn is het van belang dat:
IV 1. De kwaliteit en duurzaamheid van de informatie gegarandeerd wordt (nieuwe Archiefwet)
IV 2. De informatiebeveiliging op orde is (ENSIA en BIO)

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteiten in 2024
IV 1.1 Aansluiten op e-depot
IV 1.2 Aanwijzen en inregelen rol archivaris
IV 1.3 Inregelen consequenties verkorting overbrengingstermijn van 20 naar 10 jaar (activiteiten over periode van 3 jaar)
IV 1.4 Uitvoeren jaarplan KIDO
IV 2.1 Uitvoeren informatiebeveiligingsplan 2024
IV 3.1 Projectplan verbetering informatiehuishouding als onderdeel van het project Woo
IV 3.2 Er wordt uitvoering gegeven aan het projectplan Woo en de benodigde processen worden stapsgewijs ingericht

Prestatie indicatoren

Prestatie-indicatoren voor 2024	Norm
IV 1.1.1 Aangesloten op e-depot (afhankelijk van deelname GR HCL)	2025/2026
IV 1.3.1 Uitgevoerd archiefbeheer n.a.v. verkorte overbrengingstermijn	Eind 2025 gereed
IV 1.4.1 Uitgevoerd jaarplan KIDO	Eind 2024 gereed
IV 2.1.1 Uitgevoerd jaarplan informatiebeveiliging 2024	Eind 2024 gereed

Wat mag het kosten?

(cijfers x € 1.000)

Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026	2027
A Saldo ICT (A1-A2)	2.107	2.331	2.482	2.510	2.561	2.565
A1 Baten ICT	524	525	613	625	636	636
A2 Lasten ICT	2.631	2.856	3.095	3.135	3.197	3.201

Toelichting wat mag het kosten

De stijging van de lasten heeft voornamelijk betrekking op de bijdrage aan PIT en de extra ICT lasten ten behoeve van de omgevingswet.

Wet Open Overheid (WOO)

Samenvatting voortschrijdend beleid Wet Open Overheid (Woo)

De roep om transparantie en openbaarheid van bestuur is de afgelopen jaren sterker geworden. Om hier uitvoering aan te geven is het belangrijk dat overheidsinformatie zich in goede, geordende en toegankelijke staat bevindt. Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. Deze wet vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Het doel van de Woo is om transparantie en openbaarheid te bevorderen. In deze paragraaf doen wij voor de eerste keer verslag van onze beleidsvoornemens. Daarbij richten we ons op de drie pijlers van de Woo:

- Actieve openbaarmaking
- Passieve openbaarmaking
- Verbetering van de informatiehuishouding

De kern van de wet is dat overheidsorganisaties verplicht zijn om diverse categorieën documenten actief openbaar te maken. Daarnaast kan iedereen altijd vragen om bepaalde informatie (op verzoek) openbaar te maken. Alleen in uitzonderingsgevallen gaat een bijzonder belang vóór openbaarmaking. Ook wordt elk overheidslichaam verplicht om zijn opslag, beheer en verstrekking van gegevens – de zogenaamde informatiehuishouding – in een versneld tempo te verbeteren. Een goed werkende informatiehuishouding is namelijk essentieel voor een transparante overheid conform de Woo. Een open overheid stopt niet bij wet- en regelgeving, maar is in sterke mate afhankelijk van de uitvoering van de wet- en regelgeving. Een goede implementatie en uitvoering van de Woo is daarom essentieel. De implementatie is ook van belang voor de uitvoering van de Omgevingswet en het voldoen aan de AVG.

De implementatie van de Woo zal stapsgewijs plaatsvinden. De Woo noemt elf categorieën die wij actief openbaar moeten maken. Het overgangsrecht regelt dat de start van deze actieve openbaarmaking wordt geregeld in een Algemene Maatregel van Bestuur. De verwachting is dat daarin wordt opgenomen dat de actieve openbaarmaking gefaseerd moet plaatsvinden. Dit ook vanwege de organisatie brede consequenties en een meerjarig implementatietraject dat nodig is om hieraan te voldoen. Op basis van een door het College vastgesteld plan van aanpak gaan we de komende jaren aan de slag met het implementatietraject van de Woo voor onze organisatie en het daarmee actief openbaar maken van

informatie. Overigens maken wij diverse zaken al actief openbaar. Denk aan de raadstukken, vastgestelde verordeningen, beleidsregels, organisatiegegevens en dergelijke.

Het Rijk heeft budgetten beschikbaar gesteld voor de implementatie en uitvoering van de Woo. Het is nog niet duidelijk of deze budgetten voldoende zijn voor de gehele implementatie en uitvoering. Voor het behandelen van Woo-verzoeken mogen we geen leges heffen, omdat het algemene belang van openbaarheid niet te zien is als individuele dienstverlening. Dit betekent ook dat we de kostenontwikkeling van de implementatie van de Woo monitoren.

Doelen

Doelen
Woo 1. De kwaliteit en transparant toegankelijkheid van de informatievoorziening is gegarandeerd (Woo)

Wat gaan wij ervoor doen?

Activiteiten in 2024
Woo 1. Informatiesessies voor bestuur, directie en medewerkers over de Woo
Woo 2. Inwoners worden geïnformeerd en betrokken bij de Woo – Afronding inventarisatie van documenten die onder de Woo vallen
Woo 3. Verdere uitbreiding zaakgericht werken, met als doel 100% toepassen in organisatie
Woo 4. Aanpassing interne processen, zodat deze aan de Woo voldoen
Woo 5. Voorbereiding uitbreiding informatiesystemen Corsa en Liber
Woo 6. Verdere implementatie anonimiseringssoftware
Woo 7. Evaluatie taakomvang en werkzaamheden Woo-contactpersoon

Prestatie indicatoren

Prestatie-indicatoren voor 2024	Norm
Woo 1.1.1 Uitgevoerde interne informatiesessies	Eind 2024 gereed
Woo 1.2.1 Gefaseerde actieve openbaarmaking conform besluit rijksoverheid	Eind 2024 gereed
Woo 2.1.1 Inwoners worden geïnformeerd en betrokken bij de Woo	Eind 2024 gereed
Woo 6.1.1 Anonimiseringssoftware organisatie breed beschikbaar	Eind 2024 gereed

Planning & Control

Samenvatting voortschrijdend beleid Planning & Control

In 2024 geven we voor de eerste maal een officiële rechtmatigheidsverklaring af over de jaarrekening 2023. Een verklaring die door de accountant getoetst wordt op getrouwheid. In voorbereiding hierop hebben we de afgelopen jaren ons Governance Risk en Compliance (GRC) systeem K2C steeds verder uitgerold. We willen in 2024 dit GRC-systeem dusdanig borgen dat we in 2025 voor het eerst een “brede” in control verklaring kunnen afgeven. Dat gaat dus veel verder dan alleen de financiële rechtmatigheidsverklaring. Dit betekent dat we in 2024 net als in 2023 de werking van dit systeem en dan in het bijzonder de modules die niet direct betrekking hebben op de financiële rechtmatigheid verdergaand zullen moeten verbeteren en borgen.

In 2023 hebben we veel extra capaciteit geïnvesteerd in het inrichten en vullen van onze nieuwe contractmodule "contract control" in FMS. We willen de nieuwe begroting 2025 in 2024 voor het eerst opstellen aan de hand van deze module. In dat geval krijgen we dus volledig inzicht in de ramingen onderverdeeld naar aard van de onderbouwing.

Een absolute verbeterstap die we willen maken in 2024 is de verbeterde borging van de risicoraming en de voortgangsrapportage zodat we een vollediger en betrouwbaardere raming van onze weerstandsbehoefte krijgen. Dit zorgt voor een veel betrouwbaardere inschatting van onze meerjarige weerstandsratio. We gaan daarom de nota weerstandsvermogen en risicomangement actualiseren in 2024.

Tevens willen we een deel van ons financieel kader actualiseren door duidelijke afspraken te maken en te borgen over begrotingswijzigingen en de momenten waarop en de vorm waarin die wijzigingen in de raad moeten komen. Hierover heeft in het najaar 2023 een themasessie plaatsgevonden met de auditcommissie. De wensen die de auditcommissie in deze themasessie heeft uitgesproken zullen uiteraard worden verwerkt in deze actualisering.

Autonome ontwikkelingen

In de begroting is voor de afdeling P&C een autonome ontwikkeling opgenomen waarbij de formatie bij het cluster Bedrijfsvoeringsadministratie structureel met 0,78 fte wordt opgehoogd.

Doelen

Doelen
P&C 1. Een structureel en reëel meerjarig evenwicht en een beheerste realisatie van de begroting
P&C 2. Een weerstandsvermogen dat over de gehele periode 2024–2027 groot genoeg is om de risico's af te kunnen dekken
P&C 3. Een getrouwe financiële rechtmatigheidsverklaring 2023
P&C 4. Een volledig operationeel Governance Risk en Compliance systeem (GRC) dat de basis vormt voor een brede in control verklaring m.i.v. 2025
P&C 5. Een financiële meerjarenbegroting waarbij de ramingen primair zijn opgesteld aan de hand van de module contractcontrol FMS
P&C 6. Een geactualiseerde financiële beheersverordening

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteiten in 2024
P&C 1.1 Opstellen van de diverse planning en control producten
P&C 1.2 Reguliere advisering en ondersteuning op financieel gebied
P&C 2. Actualiseren nota weerstandsvermogen en risicomanagement
P&C 3. Opstellen van de financiële rechtmatigheidsverklaring van het college
P&C 4. Borgen werking Governance Risk en Compliance systeem K2C
P&C 5. Borgen procesgang administreren begrotingsramingen in de module Contract Control FMS
P&C 6. Actualiseren financiële beheersverordening
P&C 7. Uitvoeren doelmatigheidsonderzoeken 213A conform Onderzoeksplan
P&C 8. Zorgdragen voor training en kennisborging budgethouders in diverse vormen
P&C 9. Uitvoeren reguliere werkzaamheden in het kader van salarisadministratie en de financiële administratie
P&C 10. Uitvoeren reguliere verbijzonderde interne controle werkzaamheden

Prestatie indicatoren

Prestatie-indicatoren voor 2024	Norm
P&C 2.1 Geactualiseerde nota weerstandsvermogen en risicomanagement	1 december 2024
P&C 3.1 Financiële rechtmatigheidsverklaring College	1 juni 2024
P&C 6.1 Financiële beheersverordening 2024	1 december 2024

Wat mag het kosten?

(cijfers x € 1.000)

Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026	2027
A Saldo Planning en Control	77	84	86	86	86	86
A1 Baten PenC	24	30	31	31	31	31
A2 Lasten PenC	101	114	117	117	117	117

Toelichting wat mag het kosten

De baten hebben betrekking op de Financieel administratieve werkzaamheden en de PSA-werkzaamheden die voor ISD-BOL en Het Gegevenshuis worden uitgevoerd. De lasten hebben betrekking op het geldmiddelenbeheer en de salarisadministratie.

Huisvesting & Services

Samenvatting voortschrijdend beleid Huisvesting & Services

Het ambtelijk apparaat van de gemeente Landgraaf is gehuisvest op de volgende 3 locaties:

- Sweelinckplein 1
- Voltastraat 22
- Marconistraat 13

Voor deze locaties, inclusief de deelnemers van het Burgerhoes, zorgen we voor een adequate reguliere interne dienstverlening. Hierbij moet onder meer gedacht worden aan onze interne helpdesk, reprografie, catering, conciërge- en bodediensten.

Een efficiënte, effectieve en veilige werkomgeving voor alle medewerkers, met meer aandacht voor vitaliteit. Door het inzetten van modern meubilair wordt bewegen en het aannemen van een goede houding gestimuleerd. Per april 2022 is het project Hybride werken gestart en medio 2023 afgerond. In de loop van 2024 zullen eventuele effecten hiervan op de huisvesting inzichtelijk gemaakt worden.

Het verbeteren van de werkplekken blijft een continue proces. Streven is alle kantoorruimten te voorzien van sta-zit bureaus. In juni 2019 is een start gemaakt met een energiescan. Sinds medio 2020 is het portaal in gebruik. Hierin wordt het energieverbruik gemonitord van alle aansluitingen bij Facilitair bedrijf in beheer zijnde gebouwen. Aan de hand van deze resultaten kan op onverwachte energieverbruiken worden geanticipeerd. Dit is een continue proces, ook in het kader van de verduurzaming.

Er heeft een inventarisatie plaatsgevonden welke airconditioningssystemen vervangen dienen te worden in de gemeentelijke gebouwen. Vanaf 2024 zullen deze jaarlijks vervangen worden, tot alle installaties weer up-to-date zijn.

Doelen

Doelen
H&S 1. Duurzame huisvesting
H&S 2. Voorkomen van uitval door goede Arbo-technisch werkplekken voor alle medewerkers

Wat gaan we daarvoor doen?

Activiteiten in 2024
Uitvoeren van het geactualiseerde MOP en MIP. Zie onderstaande acties voor de planning van 2024:
H&S 1.1a – Screens vervangen Burgerhoes
H&S 1.1b – Deurbeslag vervangen Burgerhoes
H&S 1.1c – Airco's vervangen Burgerhoes
H&S 1.1d – Klein jaarlijks onderhoud volgens planning
H&S 1.2 Reguliere advisering en ondersteuning op gebied van huisvesting
H&S 1.3 Inzichtelijk maken effecten Hybride werken op de huisvesting
H&S 2.1 Meer gebruik maken van innovatieve werkplekken waaronder zit/sta-bureaus

Prestatie indicatoren

Prestatie-indicatoren voor 2024	Norm
H&S 1.1.1 Acties MOP/MIP uitgevoerd	100%
H&S 2.1.1 Vervangen huidig meubilair	55% werkplekken innovatief
(deels afhankelijk van de herinrichting van diverse kantoorruimten door multifunctionele ruimten)	

Wat mag het kosten?

(cijfers x € 1.000)

Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Saldo Huisvesting & services (A+B)	870	697	701	711	688	691
A Saldo Huisvesting (A1-A2)	709	534	538	548	525	528
A1 Baten huisvesting	248	248	248	248	248	248
A2 Lasten huisvesting	957	782	786	796	773	776
B Saldo Services (B1-B2)	161	163	163	163	163	163
B1 Baten Facilitair	81	75	75	75	75	75
B2 Lasten Facilitair	242	238	238	238	238	238

Toelichting wat mag het kosten

De hogere huisvestingslasten in 2022 hebben betrekking op de hogere energielasten die als balansposten in dat jaar verwerkt zijn. De definitieve afrekening 2022 is overigens op het moment van opstellen van de begroting 2024 nog steeds niet ontvangen van de voormalige energieleverancier. De energietarieven fluctueren enorm waardoor een reële inschatting van de lasten vanaf 2024 op dit moment niet te maken is. Daarom is ervoor gekozen deze budgetten vooralsnog niet bij te ramen, maar hiervoor een risico op te nemen (zie programma 0).

In bovenstaande tabel worden onder B de volgende posten verantwoord: kantoorverbruiksartikelen, telecommunicatie, inrichting, schoonmaak, catering, repro, archief, postverzorging en BHV.

2.2.3 Financiering

Algemeen

De uitgangspunten voor het financiële beleid, waaronder de financiering, zijn vastgelegd in de 'Financiële beheersverordening 2023 gemeente Landgraaf' die de gemeenteraad heeft vastgesteld op 2 februari 2023. Het college van burgemeester en wethouders heeft nadere uitvoeringsregels vastgesteld in de vorm van een 'besluit beleidsregels publieke taak 2006'. Daarnaast heeft de gemeenteraad op 10 december 2020 de nota Financieringsbeleid 2021 vastgesteld. Deze nota vervangt het treasurystatuut uit 2017. In deze nota zijn de beleidsmatige uitgangspunten, doeleinden, organisatorische en financiële kaders, de informatievoorziening en de administratieve organisatie op het gebied van de financiering vastgelegd. Landgraaf hanteert als algemeen uitgangspunt een risicomijdend financieringsbeleid dat volledig binnen de kaders van de Wet fido (financiering decentrale overheden) past.

In deze paragraaf worden de plannen voor de treasury- of financieringsfunctie aangegeven. Het voornaamste uitgangspunt is het beheersen van risico's. Hiervoor worden in de Wet fido twee kwalitatieve randvoorwaarden genoemd voor het financieringsbeleid:

- het aangaan en verstrekken van geldleningen en ook het verlenen van garanties is slechts toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak;
- tijdelijke uitzettingen en derivaten moeten een prudent karakter hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomsten door het lopen van overmatige risico's. Dit betekent onder meer ook dat bankieren niet is toegestaan.

De risico's genoemd in deze paragraaf, die zijn afgedekt door voorzieningen en risico's die geen direct financieel risico met zich meebrengen, komen niet terug in de paragraaf weerstandsvermogen en risicomangement.

Risicobeheer

Met risico's worden bedoeld renterisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's, koersrisico's en debiteurenrisico's. Om het risico in algemene zin in te perken dient de uitvoering van de financieringsfunctie alleen de publieke taak. Op 12 september 2006 is daarom een "besluit beleidsregels publieke taak 2006" vastgesteld. Het beheersen van risico's komt tot uitdrukking via het gebruik van de instrumenten kasgeldlimiet en renterisiconorm. Beide instrumenten hebben tot doel het renterisico te begrenzen dat verbonden is aan de financiering door middel van korte en lange schuld.

Renterisico op negatieve banksaldi

Om het renterisico op negatieve banksaldi te beheersen mogen gemeenten voor hun financieringsbehoefte niet onbeperkt kort geld aantrekken. Het aantrekken van kort geld is normaliter goedkoper dan lang geld, maar is ook sterker aan fluctuaties onderhevig.

De maximaal toegestane rood-stand van banksaldi wordt bepaald door de zogenaamde kasgeldlimiet.

Voor 2024 bedraagt de kasgeldlimiet voor Landgraaf:

(a) Omvang van de programmabegroting per 1-1-2024:	€ 156.868.422
(b) Bij ministeriële regeling vastgesteld percentage:	8,5 %
Toegestane kasgeldlimiet voor 2024 (a) x (b):	€ 13.333.816

De kasgeldlimiet wordt aan het begin van het dienstjaar vastgesteld en geldt voor het gehele jaar.

Het gemiddelde saldo van kas en bankrekeningen afgezet tegen de kasgeldlimiet bedroeg de afgelopen perioden:

(cijfers x € 1.000)

Periode	Gemiddeld banksaldo (A)	Kasgeldlimiet (toegestane roodstand) (B)	Ruimte binnen de kasgeldlimiet (A-B)
1e kwartaal 2022	-12.816	-10.799	-2.017
2e kwartaal 2022	-13.009	-10.799	-2.210
3e kwartaal 2022	-4.216	-10.799	6.583
4e kwartaal 2022	4.022	-10.799	14.821
1e kwartaal 2023	1.250	-11.763	13.013
2e kwartaal 2023	16.664	-11.763	28.427

Gedurende de eerste twee kwartalen van 2022 werd de kasgeldlimiet overschreden. We hebben toen tijdelijk gewerkt met kortlopende geldleningen. In het derde kwartaal van 2022 en in het tweede kwartaal van 2023 zijn langlopende geldleningen aangetrokken.

In de financieringsbehoefte wordt zoveel mogelijk voorzien door het aantrekken van kort geld omdat dit de goedkoopste financieringswijze is. Elk kwartaal toetsen we de werkelijke liquiditeitspositie aan de kasgeldlimiet. Overschrijden we de kasgeldlimiet structureel dan moeten we via een plan van aanpak aantonen dat we de korte financiering terugbrengen binnen de norm van de kasgeldlimiet. Uit dit plan kan blijken dat de overschrijding maar tijdelijk is, zodat we de overschrijding zonder maatregelen kunnen oplossen. Is de overschrijding echter structureel dan zal dit moeten leiden tot het aflossen van kort geld c.q. het consolideren door middel van het aantrekken van (vaste) langlopende geldleningen.

In de begroting van 2023 hebben we rekening gehouden met een nieuwe langlopende geldlening voor de nieuwbouw van het Eijkhagencollege vanaf 2024. De vroegere start van het nieuwbouwproject en de snel stijgende rente op de kapitaalmarkt hebben ertoe geleid dat reeds in het tweede kwartaal van 2023 een langlopende lening van € 30 miljoen is aangetrokken.

Renterisico op vaste schuld

De renterisiconorm is bedoeld om het renterisico op de vaste schuld inzichtelijk te maken. We streven naar een zodanige opbouw van de leningenportefeuille dat we het renterisico op de vaste schuld als gevolg van renteaanpassingen en herfinanciering van leningen voldoende beperken door een zo groot mogelijke spreiding van het renterisico op de vaste schuld over de jaren. Daardoor werkt een wijziging in de rentestand vertragend door op de rentelasten en rentebaten in enig jaar.

Voor het bepalen van het renterisico zijn twee variabelen van belang, namelijk de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen. De renterisiconorm houdt in dat de jaarlijks verplichte aflossingen en renteherzieningen van vaste schuld samen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal.

(cijfers x € 1.000)

Berekening en toets renterisico op vaste schuld		2024	2025	2026	2027
<i>Berekening renterisico op de vaste schuld</i>					
A1	Renteherziening op de huidige vaste schuld	0	0	0	0
A2	Aflossingen op huidige vaste schuld	2.938	2.958	2.979	3.000
A	Renterisico op de vaste schuld (A1+A2)	2.938	2.958	2.979	3.000
<i>Berekening renterisiconorm</i>					
B1	Begrotingstotaal per 1 januari	156.868	151.865	145.305	147.716
B2	Max. toegestane omvang renterisico in %	20,0%	20,0%	20,0%	20,0%
B	Renterisiconorm (B1*B2/100)	31.374	30.373	29.061	29.543
<i>Toets renterisiconorm in €</i>					
B	Toegestaan renterisico in €	31.374	30.373	29.061	29.543
A	Begroot renterisico in €	2.938	2.958	2.979	3.000
	Ruimte onder de renterisiconorm (B-A)	28.436	27.415	26.082	26.543
<i>Toets renterisiconorm in %</i>					
B2	Toegestaan renterisico in %	20,0%	20,0%	20,0%	20,0%
C	Begroot renterisico in % (A/B)	9,4%	9,7%	10,3%	10,2%
	Ruimte onder de renterisiconorm (B2-C)	10,6%	10,3%	9,7%	9,8%

Uit de berekeningen blijkt dat Landgraaf ten aanzien van het renterisico – ook in meerjarenperspectief – ruimschoots binnen de wettelijk vastgestelde norm blijft.

Kredietrisico's

Dit betreft de risico's op een waardedaling van verstrekte kredieten ten gevolge van het niet (tijdig) na kunnen komen van de verplichtingen door de tegenpartij. Om deze risico's te beperken worden leningen en garanties alleen verstrekt aan organisaties die voldoen aan de "uitvoeringsregels publieke taak ten behoeve van het verstrekken van leningen en garanties door de gemeente Landgraaf". In het navolgende overzicht zijn de verstrekte geldleningen weergegeven.

(Bedragen in €)

Omschrijving verstrekte geldlening	Rente %	Boekwaarde	Nieuw	Aflossing	Boekwaarde	Jaar laatste
		1-1-2024	verstrekt	2024	31-12-2024	aflossing
Geldlening FC Landgraaf	1,00%	7.500	0	938	6.563	2031
Geldlening Tennisvereniging UoW	1,00%	23.361	0	2.273	21.088	2033
Geldlening Sportbedrijf Landgraaf BV	1,00%	70.400	0	8.800	61.600	2031
Geldlening Stichting Slot Schaesberg	1,50%	1.545.000	0	0	1.545.000	uitgesteld
Sociale Krediet- en Schuldhulpverlening	-	59.999	0	0	59.999	aflossingsvrij
Geldleningen Zonnepanelen Landgraaf	2,12%	1.683.407	0	222.902	1.460.506	2031
Geldleningen Zonnepanelen Parkstad	1,50%	3.779.521	0	426.727	3.352.794	2038
Geldleningen Energie Spaargarantie	1,00%	24.470	0	2.352	22.118	2032
Geldleningen Duurzaam Klimaat Fonds	1,00%	4.172.885	1.000.000	284.109	4.888.776	2038
Geldlening WoonWijzerWinkel Zuid Limburg	4,00%	151.172	28.000	0	179.172	2035
Aandeelhouderslening Enexis Holding NV	2,15%	2.038.319	0	0	2.038.319	2080
Totaal		13.556.034	1.028.000	948.100	13.635.934	

- In 2015 heeft de fanfare Eendracht een geldlening verstrekt aan voetbalvereniging SVN. In het kader van het accommodatieplan Landgraaf is deze lening in 2016 aan de gemeente gecedeerd. Het raadsbesluit accommodatieplan is door de gemeenteraad vastgesteld op 4 november 2015. SVN is in 2020 gefuseerd met RKS SV Sylvia tot voetbalvereniging FC Landgraaf.
- De geldlening aan de tennisvereniging Ubach over Worms is in 2018 verstrekt voor de aanschaf van energiebesparende LED-verlichting. De lening wordt in 15 jaar afgelost.
- Op 28 januari 2021 heeft de gemeenteraad ingestemd met het verstrekken van een geldlening aan het Sportbedrijf Landgraaf BV. De geldlening heeft een looptijd van 10 jaar, de aflossing is lineair en bedraagt € 8,8 duizend per jaar startend op 28 januari 2022.
- Naar aanleiding van het businessplan Slot Schaesberg 2018-2026 is in 2019 besloten een achtergestelde lening met een uitgestelde aflossingsverplichting aan te gaan met de Stichting Landgoed Slot Schaesberg.
- De sociale krediet- en schuldhulpverlening betreft een in 2005 verstrekte achtergestelde lening aan de Kredietbank Limburg in verband met deelname aan de Gemeenschappelijke Regeling Sociale Kredietverlening en een aanvullende lening hiervoor in 2010. In 2011, 2012, 2014 en 2015 is op deze lening afgelost.
- In 2015 heeft de gemeente Landgraaf een project "zonnepanelen" gestart. Doel is om alle burgers de gelegenheid te bieden om zonnepanelen aan te schaffen. Voor de financiering verstrekt de gemeente leningen aan de burgers met een looptijd van 15 jaar.
- In 2017 is het zonnepanelenproject Parkstad gestart. In navolging van het Landgraafse project worden leningen aan burgers verstrekt voor de aanschaf van een zonnepaneleninstallatie. De looptijd van de lening bedraagt 15 jaar.
- In 2017 is ook het energie spaargarantieproject opgestart. Burgers kunnen een lening aantrekken van 15 jaar. Doel van het project is om woonhuizen energiezuiniger te maken.
- In 2019 is de eerste tranche van het "Duurzaam Klimaatfonds" opgestart. Burgers kunnen zelf energiebesparende maatregelen, inclusief zonnepanelen, laten uitvoeren en hiervoor een lening

aanvragen. Wegens grote publieke belangstelling heeft de gemeenteraad inmiddels besloten tot een tweede, derde en vierde tranche. Deelnemers lossen de verkregen geldleningen in 15 jaar af.

- Op 19 februari 2020 heeft de raad ingestemd met deelname in de Woonwijzerwinkel BV en het verstrekken van marktconforme leningen gedurende de eerste vijf jaren voor in totaal € 179.172. De geldlening heeft een looptijd van 10 jaar, de aflossing is lineair beginnende op 31 december 2025 en de rente bedraagt 4% per jaar.
- Op 25 juni 2020 heeft de gemeenteraad ingestemd met het verstrekken van een hybride converteerbare aandeelhouderslening aan Enexis Holding NV voor het versterken van het eigen vermogen van Enexis ten behoeve van investeringen voor de uitvoering van het Klimaatakkoord. De looptijd is 60 jaar tegen een rentepercentage van 2,15 %, met een rentevaste periode van 10 jaar.

Liquiditeitsrisico's en financieringsbehoefte

De liquiditeitsrisico's houden verband met mogelijke wijzigingen in de meerjaren-liquiditeitsplanning waardoor renteresultaten kunnen afwijken van de verwachtingen. De verwachte financieringsbehoefte voor 2024 tot en met 2027 baseren we op de meerjaren-liquiditeitsplanning. Deze liquiditeitsplanning wordt periodiek geactualiseerd zodat tijdig op de te verwachten financieringsbehoefte kan worden geanticipeerd. In de meerjarenbegroting wordt voor zover nodig rekening gehouden met het aantrekken van nieuwe vaste financieringsmiddelen en de rentelasten van deze financieringsmiddelen.

We verwachten dat in 2024 géén nieuwe langlopende geldlening aangetrokken hoeft te worden.

In de financieringsbehoefte wordt zoveel mogelijk voorzien door het aantrekken van kort geld tot maximaal de kasgeldlimiet. Uitgangspunt is dat wij gemiddeld 80% van de kasgeldlimiet ook daadwerkelijk benutten en dus hiervoor rentelasten verschuldigd zijn.

Overeenkomstig artikel 13 van het besluit Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) geeft het volgende schema de gecalculerde en toegerekende rentelasten en het renteresultaat in 2024-2027 weer:

bedragen in
€

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
A. Externe rentelasten				
1. Korte termijn financiering	200.000	200.000	200.000	200.000
2. Lange termijn financiering	1.567.795	1.516.353	1.466.934	1.414.766
Totaal externe rentelasten	1.767.795	1.716.353	1.666.934	1.614.766
B. Externe rentebaten	-286.381	-286.419	-266.477	-246.105
Totaal door te rekenen externe rente	1.481.414	1.429.934	1.400.457	1.368.661
C. 1. Rente die doorberekend moet worden aan de grondexploitatie	0	0	0	0
2. Rente projectfinanciering die aan taakvelden wordt toegerekend	-	-	-	-995.921
Saldo door te rekenen externe rente	1.063.421	1.040.634	1.019.516	-995.921
D. 1. Rente over eigen vermogen	0	0	0	0
2. Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	0	0	0	0
De aan taakvelden toe te rekenen rente	417.993	389.299	380.941	372.740
E. De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-974.113	-960.419	-948.342	-934.002
F. Renteresultaat op het taakveld treasury	-556.120	-571.120	-567.400	-561.263
Berekend renteomslag percentage	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%
Toegepast renteomslag percentage	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%

Koersrisico's

Dit betreft het risico dat de financiële activa van de gemeente in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen. De financiële vlottende activa van de gemeente omvatten rekening-courant gelden en eventueel daggelden en deposito's. De vaste financiële activa bestaan enerzijds uit aandelenbezit en deelnames in gemeenschappelijke regelingen en anderzijds uit aan derden verstrekte leningen. Onderstaand overzicht bevat de boekwaarden per 1-1-2024 van het aandelenkapitaal van de gemeente.

(Bedragen in €)

Omschrijving	Aantal aandelen	Boekwaarde 01-01-2024
NV Bank Nederlandse Gemeenten	41.301	103.253
Bodemzorg Limburg BV	1.000	454
Enexis Holding NV	610.198	610.198
NV Reinigingdienst RD4	3.766	17.089
CSV Amsterdam BV (voorheen Claim Staat Vennootschap BV)	82	82
Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV	1	1
NV Waterleidingbedrijf Limburg	13	58.991
WoonWijzerWinkel Zuid Limburg BV	2.828	2.828
Sportbedrijf Landgraaf BV	100	10.000
Totaal		802.895

De aandelen zijn opgenomen tegen verkrijgingsprijs. Omdat er geen sprake is van op de beurs verhandelbare aandelen is het koersrisico beperkt tot een eventuele noodzakelijke afwaardering van de boekwaarde. De kans dat de volledige boekwaarde moet worden afgewaardeerd als gevolg van faillissementen van de bovenstaande organisaties is nagenoeg nihil. Reden waarom we een eventueel financiële restimpact laten vallen onder de 20% niet separaat benoemde risico's.

Bij de verkoop van het aandelenbezit Essent NV in 2009 is Landgraaf, samen met de overige aandeelhouders, aandeelhouder geworden van een reeks van nieuwe (tijdelijke) rechtspersonen. Momenteel zijn dit nog de CSV Amsterdam B.V. en Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. Deze tijdelijke B.V.'s (de zogenaamde Special Purpose Vehicles) kunnen worden geliquideerd zodra ze hun doelstellingen hebben gerealiseerd. Uiteindelijk zal vanuit de verkoop Essent alleen nog Enexis Holding N.V. resteren.

Debiteurenrisico's

Dit betreft het risico dat we vorderingen op debiteuren niet kunnen innen en dus moeten afboeken. De gemeente kent duidelijk vastgelegde en vastgestelde invorderingsmaatregelen. Voor vorderingen die we, ook na aanmaning en ingebrekestelling, niet via het minnelijke traject kunnen innen, starten we een dwanginvorderingstraject. Publiekrechtelijke vorderingen (leges, marktgelden en lijkbezorgingsrechten) stellen wij in handen van de belastingdeurwaarder van BsGW. Civielrechtelijke vorderingen stellen wij in handen van een gerechtsdeurwaarder. Ter afdekking van mogelijke oninbare vorderingen hebben we een voorziening gecreëerd. Jaarlijks beoordelen we de debiteuren opnieuw en passen we de voorziening indien nodig aan. In de (meerjaren) begroting hebben we een structurele storting in de voorziening dubieuze debiteuren opgenomen.

Met betrekking tot de debiteuren Sociale Zaken vinden er bestandanalyses per debiteurengroep plaats en is een voorziening gecreëerd voor dubieuze debiteuren. Jaarlijks beoordelen we of de voorziening toereikend is om toekomstige oninbaarheid van vorderingen op te kunnen vangen.

Omdat we verplicht zijn voorzieningen te vormen ter afdekking van de debiteurenrisico's tellen deze risico's niet mee in de berekening van de weerstandsbehoefte.

Leningenportefeuille

Jaarlijks lichten we het gehele leningenbestand door op mogelijkheden tot vervroegde aflossing of herfinanciering tegen lagere rente. Afhankelijk van de aflossingsmogelijkheden van een lening, de rente van de bestaande lening, de boete bij vervroegde aflossing, de verwachte rente van een nieuwe lening bij herfinanciering en de ingeschatte financieringsbehoefte besluiten we een lening al dan niet vervroegd af te lossen of te herfinancieren. Het verwachte verloop van het leningenbestand is als volgt:

(cijfers x € 1.000)

	Boekwaarde 01-01-2024	Opname in 2024	Reguliere aflossing in 2024	Vervroegde aflossing aflossing in 2024	Boekwaarde 31-12-2024
Leningen o/g gemeente	71.596.939	0	2.937.646	0	68.659.292
Totaal gemeentelijke financiering	71.596.939	0	2.937.646	0	68.659.292

In 2024 zijn er voor het huidige leningenbestand geen extra aflossingsmogelijkheden terwijl er ook geen renteherzieningen plaatsvinden.

Kasbeheer

Dit betreft het beheer van saldi en liquiditeiten voor een periode korter dan één jaar. In overeenstemming met de bepalingen van de nota financieringsbeleid worden de volgende uitgangspunten en limieten gehanteerd:

- de kasgeldlimiet wordt niet overschreden;
- de toegestane korte termijnproducten zijn: rekening-courantkrediet, daggelden en kasgeldleningen;
- vastgestelde kredietlimieten op de diverse rekening-courantrekeningen;
- renteoptimalisering door compensatie bij de rekeningen bij de BNG.

Als uitgangspunt geldt verder, dat zoveel mogelijk het contante geldverkeer wordt beperkt en de elektronische betaalvormen worden gestimuleerd. Voor het beheer van de financiële middelen houdt de gemeente Landgraaf een rekening-courant aan bij de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten en de Rabobank. De N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) fungeert als huisbank. De gemeente verricht haar betalingsverkeer volledig via elektronisch bankieren bij de BNG.

Economische verwachtingen en rentevisie (1)

De Nederlandse economie is in het tweede kwartaal van 2023 met 0,3 procent gekrompen. Na de publicatie van diverse zwakke maandgegevens kwam deze daling van het Bruto Binnenlands Produkt (BBP) niet onverwacht. Omdat in het eerste kwartaal ook al sprake was van een afname van de bedrijvigheid is de economie in een recessie gekomen. Vooral nog is de recessie mild. De krimp is vooral toe te schrijven aan de buitenlandse handel en consumptie. De uitvoer nam af en de invoer steeg. Huishoudens gaven door de hoge inflatie minder uit dan in het eerste kwartaal. Bedrijven investeerden meer in vaste activa, maar de investeringen in woningen daalden. De energiesector was met een plus van 8,5 procent de sterkst groeiende bedrijfstak.

Op de financiële markten bleven de verschuivingen voornamelijk beperkt. Wel liep de lange rente in de Verenigde Staten op nadat kredietbeoordelaar Fitch de credit rating van de overheid verlaagde van AAA

naar AA+. In Europa liep de driemaandsrente op in de verwachting dat de Europese Centrale Bank (ECB) de rente verder zal verhogen.

(1) De economische verwachtingen zijn gebaseerd op de publicatie “Economisch Beeld” van BNG Bank d.d. 21 augustus 2023.

De ECB gaat ervan uit dat de inflatie in 2023 en 2024 duidelijk boven haar doelstelling ligt. De centrale bank zal het monetaire beleid daarom verder verkrappen. Over een jaar wordt uitgegaan van een depositotarief van circa 4 procent. Het spreekt voor zich dat een stijging van het renteniveau met 1% behoorlijke gevolgen heeft voor de rentelasten in de meerjarenbegroting, uitgaande van eenzelfde financieringsbehoefte.

EMU-saldo

Sinds Nederland deel uitmaakt van de Economische en Monetaire Unie (EMU) wordt voor het begrotingssaldo een definitie gebruikt die binnen de gehele EMU hetzelfde is, namelijk het EMU-saldo. Met het EMU-saldo wordt het saldo van inkomsten en uitgaven van de totale overheid bedoeld. In het verdrag van Maastricht is afgesproken dat het EMU-tekort van een land maximaal 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) mag zijn. Het BBP is de totale (gelds-)waarde van alle in een land geproduceerde goederen (en diensten) gedurende een bepaalde periode (meestal een jaar).

Het EMU-saldo is gebaseerd op kasbasis. Omdat de sturing op basis van het baten- en lastenstelsel geschiedt, krijgt het EMU-saldo niet de aandacht in de begrotings- en verantwoordingscyclus die nodig wordt geacht. Voor gemeenten is het van belang te weten of de individuele referentiewaarden van het EMU-saldo die voor de individuele gemeenten berekend zijn, meerjarig overschreden worden. Omdat het consequenties heeft als de macronorm overschreden wordt, is het voor individuele overheden van belang om meerjarig op de individuele referentiewaarden te sturen.

Landelijk is bepaald dat het gezamenlijk aandeel van gemeenten, provincies en waterschappen in het landelijk EMU-tekort (van 3 %) maximaal 0,4 % van het BBP mag bedragen. Momenteel bekijkt de minister van Financiën of de referentiewaarde van 0,4% verder verlaagd kan worden naar 0,3%. Omdat gemeenten (nog) niet afgerekend worden bij overschrijding de referentiewaarde worden vanaf 2016 geen individuele referentiewaarden per gemeenten berekend. Wel is het mogelijk ons EMU-saldo aan de hand van de begroting te berekenen. Voorheen gebeurde dat door middel van de zgn. EMU-enquête. Vanaf het begrotingsjaar 2017 schrijft het nieuwe BBV voor dat de gemeente een geprognosticeerde balans moet opstellen en hieruit in vergelijking tot de beginbalans van het jaar het EMU-saldo dienen af te leiden. De gehanteerde berekeningswijze sluit aan bij de controle zoals het CBS en het ministerie van Financiën zullen uitvoeren na aanlevering van de IV3-rapportage(s).

Uit de berekening zoals opgenomen in de hiernavolgende geprognosticeerde balans blijkt dat we voor 2024, 2026 en 2027 EMU-tekorten verwachten. Voor 2025 verwachten we een EMU-overschot.

(Bedragen x €)

Ontwikkeling EMU-saldo	EMU-mutatie 2024	EMU-mutatie 2025	EMU-mutatie 2026	EMU-mutatie 2027
Mutaties activa	0	0	0	0
Mutaties passiva	21.482.783	-5.534.102	2.168.132	79.357
Ontwikkeling EMU-saldo	21.482.783	-5.534.102	2.168.132	79.357

Geprognostiseerde balans

ACTIVA	Saldo 01-01-2024	Mutatie 2024	Saldo 31-12-2024	Mutatie 2025	Saldo 31-12-2025	Mutatie 2026	Saldo 31-12-2026	Mutatie 2027	Saldo 31-12-2027	EMU-mutatie 2024	EMU-mutatie 2025	EMU-mutatie 2026	EMU-mutatie 2027
1. VASTE ACTIVA													
Kosten sluiten geldleningen / disagio	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
Kosten onderzoek en ontwikkeling	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
Bijdragen aan activa van derden	31.158	-6.232	24.927	-6.232	18.695	-6.232	12.463	-6.232	6.232				
Immateriële vaste activa	31.158	-6.232	24.927	-6.232	18.695	-6.232	12.463	-6.232	6.232				
Gronden en terreinen	4.069.935	0	4.069.935	0	4.069.935	0	4.069.935	0	4.069.935				
Woonruimten	156.097	-14.191	141.907	-14.191	127.716	-14.191	113.525	-14.191	99.335				
Bedrijfsgebouwen	50.316.811	9.285.977	59.602.788	-2.249.958	57.352.830	-2.007.290	55.345.540	-1.959.408	53.386.132				
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	78.310.885	10.651.082	88.961.967	4.122.394	93.084.361	4.002.545	97.086.905	4.013.913	101.100.818				
Vervoermiddelen	743.825	320.302	1.064.127	-217.723	846.404	179.370	1.025.774	42.332	1.068.106				
Machines, apparaten en installaties	7.820.929	623.054	8.443.983	-352.473	8.091.509	-167.505	7.924.004	-635.496	7.288.508				
Overige materiële activa	3.678.656	-215.063	3.463.593	-240.636	3.222.957	-329.972	2.892.985	-193.367	2.699.617				
Materiële vaste activa	145.097.137	20.651.162	165.748.299	1.028.412	166.771.711	1.662.957	168.434.669	1.259.788	169.694.452				
Kapitaalverstrekingen aan:													
a. Deelnemingen	623.109	0	623.109	0	623.109	0	623.109	0	623.109				
b. Gemeenschappelijke regelingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
c. Overige verbonden partijen	179.787	0	179.787	0	179.787	0	179.787	0	179.787				
Leningen verstrekt aan:													
a. Woningbouwcoöperaties	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
b. Deelnemingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
c. Overige verbonden partijen	2.038.319	0	2.038.319	0	2.038.319	0	2.038.319	0	2.038.319				
Overige langlopende leningen:													
a. Verstrekt aan openbare lichamen	59.999	0	59.999	0	59.999	0	59.999	0	59.999				
b. Overige langlopende leningen	11.457.717	79.900	11.537.617	-1.009.414	10.528.202	-1.028.545	9.499.657	-1.048.098	8.451.559				
Overige langlopende uitzettingen met een looptijd van langer dan 1 jaar:													
a. Uitzettingen in 's Rijks schatkist	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
b. Uitzettingen in Nederlands schuld papier	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
c. Overige uitzettingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
Financiële vaste activa	14.858.980	79.900	14.938.880	-1.009.414	13.929.466	-1.028.545	12.900.921	-1.048.098	11.852.772				
TOTAAL VASTE ACTIVA	159.956.117	20.731.062	180.687.179	7.767	180.719.822	628.181	181.335.590	205.458	181.547.224				

ACTIVA	Saldo 01-01-2024	Mutatie 2024	Saldo 31-12-2024	Mutatie 2025	Saldo 31-12-2025	Mutatie 2026	Saldo 31-12-2026	Mutatie 2027	Saldo 31-12-2027	EMU-mutatie 2024	EMU-mutatie 2025	EMU-mutatie 2026	EMU-mutatie 2027
2 VLOTTENDE ACTIVA													
	0	0	0	0,00	0,00	0	0	0	0				
Grond- en hulpstoffen	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
Onderhanden werk	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
Ceread produkt	4.182	0	4.182	0	4.182	0	4.182	0	4.182				
Vooruitbetalingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
Voorraden	4.182	0	4.182	0	4.182	0	4.182	0	4.182				
Vlottende voedingen op openbare lichamen	8.269.773	0	8.269.773	0	8.269.773	0	8.269.773	0	8.269.773				
Kasgeldleningen uitgeleend geld:													
a. Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
b. Overige verstrekte kasgeldleningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
Rekening courant met Rijk	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
Rekening courant niet financiële instellingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
Overige vorderingen	3.280.633	0	3.280.633	0	3.280.633	0	3.280.633	0	3.280.633				
Overige uitzettingen met een looptijd van korter dan 1 jaar:													
a. Uitzettingen in 's Rijks schatkist	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
b. Uitzetting in Nederlands schuld papier	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
c. Overige uitzettingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
Uitzettingen met een rentevrijheids looptijd korter dan één jaar	11.550.406	0	11.550.406	0	11.550.406	0	11.550.406	0	11.550.406				
Liquide middelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00
Liquide middelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
Nog te ontvangen bijdragen van de EU	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
Nog te ontvangen bijdragen van het Rijk	37.143	0	37.143	0	37.143	0	37.143	0	37.143				
Nog te ontvangen bijdragen van de overige overheid	5.778.050	0	5.778.050	0	5.778.050	0	5.778.050	0	5.778.050				
Overige overlopende activa	511.398	0	511.398	0	511.398	0	511.398	0	511.398				
Overlopende activa	6.826.592	0	6.826.592	0	6.826.592	0	6.826.592	0	6.826.592				
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	17.881.180	0	17.881.180	0	17.881.180	0	17.881.180	0	17.881.180				
TOTAAL ACTIVA	177.868.406	20.724.880	198.098.286	7.767	198.101.008	628.181	198.729.189	205.458	198.984.686	0	0	0	0

PASSIVA	Saldo	Mutatie	Saldo	Mutatie	Saldo	Mutatie	Saldo	Mutatie	Saldo	Mutatie	Saldo	EMU-mutatie	EMU-mutatie	EMU-mutatie	EMU-mutatie
	01-01-2024	2024	31-12-2024	2025	31-12-2025	2026	31-12-2026	2027	31-12-2027	2024	2025	2026	2027		
3 VASTE PASSIVA															
Algemene reserve	16.022.498	-8.648.846	12.378.852	4.709.169	17.088.021	-1.342.498	15.745.588	191.988	15.937.571						
Bestemmingsreserves ter egalisatie	88.066.257	2.355.869	40.422.126	864.305	40.786.431	-585.879	40.201.052	-416.708	89.784.344						
Saldo van de rekening	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
Eigen vermogen	54.088.755	-1.287.777	52.800.978	5.078.474	57.874.452	-1.927.812	55.946.640	-224.725	55.721.915						
Voorzieningen	22.249.985	529.824	22.779.809	468.395	23.248.204	887.861	23.686.065	350.821	23.986.886						
Voorzieningen	22.249.985	529.824	22.779.809	468.395	23.248.204	887.861	23.686.065	350.821	23.986.886						
Overige schulden	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
Leningen van pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
Leningen van banken en financiële instellingen	71.596.989	-2.937.646	68.659.292	-2.957.954	65.701.338	-2.978.781	62.722.607	-2.999.988	59.722.619	-2.987.646	-2.957.954	-2.978.781	-2.999.988		
Leningen van bedrijven	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
Leningen van overige sectoren:															
a. Onderhandse leningen van openbare lichamen	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
b. Onderhandse leningen van overige	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
Leningen van buitenlandse instellingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
Door derden belegde gelden	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
Waarborgsommen	87.428	0	87.428	0	87.428	0	87.428	0	87.428						
Vaste schulden met een rentabepaalde looptijd van één jaar of langer	71.684.867	-2.987.646	68.696.720	-2.957.954	65.788.766	-2.978.781	62.760.085	-2.999.988	59.760.047						
TOTAAL VASTE PASSIVA	147.978.106	-8.695.599	144.277.507	2.588.915	146.861.422	-4.518.682	142.842.740	-2.878.892	139.468.848						
4 VLOTTENDE PASSIVA															
Kasgeld en in kas opgenomen geld:															
a. Kasgeldleningen van openbare lichamen	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
b. Overige kasgeldleningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
Bank- en girosaldo	7.045.849	24.420.429	31.465.778	-2.576.148	28.889.630	5.146.862	34.036.492	8.079.845	87.115.887	24.420.429	-2.576.148	5.146.862	8.079.845		
Overige schulden	9.555.784	0	9.555.784	0	9.555.784	0	9.555.784	0	9.555.784						
Kortlopende schulden	16.601.633	24.420.429	41.021.512	-2.576.148	38.445.414	5.146.862	43.592.226	8.079.845	46.671.571						
Vooruitbetalingen bijdragen van de EU	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
Vooruitbetalingen bijdragen van het Rijk	5.675.909	0	5.675.909	0	5.675.909	0	5.675.909	0	5.675.909						
Vooruitbetalingen bijdragen van de overige overheid	5.877.333	0	5.877.333	0	5.877.333	0	5.877.333	0	5.877.333						
Overige overlopende passiva	1.240.975	0	1.240.975	0	1.240.975	0	1.240.975	0	1.240.975						
Overlopende passiva	12.794.217	0	12.794.217	0	12.794.217	0	12.794.217	0	12.794.217						
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	29.895.800	24.420.429	58.815.729	-2.576.148	51.289.581	5.146.862	56.886.448	8.079.845	59.465.788						
TOTAAL PASSIVA	177.868.406	20.724.880	198.098.286	7.767	198.101.008	628.181	198.729.188	205.458	198.984.696	21.482.788	-5.584.102	2.168.182	79.857		

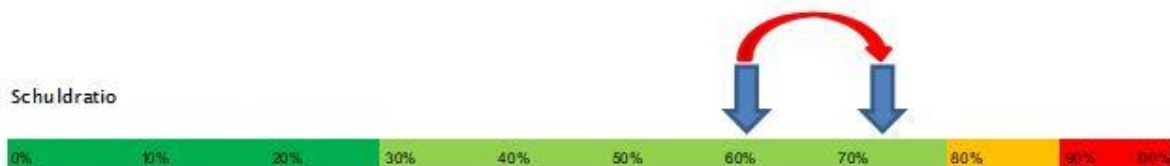
Uit de geprognosticeerde balans volgt een aantal indicatoren die tezamen een beter beeld geven over de financiële positie van de gemeente.

De schuldratio

Door de verhouding vreemd vermogen versus totaal vermogen uit te drukken in een ratio ontstaat de schuldratio. Een schuldratio ($VV/TV \cdot 100\%$) van 60% zegt dat 60% van de bezittingen op de balans zijn gefinancierd met vreemd vermogen. Het spiegelbeeld van de schuldratio is de solvabiliteitsratio ($EV/TV \cdot 100\%$).

Schuldratio		Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Vreemd vermogen	(A)	86.453.498	123.279.651	145.292.258	140.226.551	142.782.544	143.212.721
Totaal vermogen	(B)	142.374.496	177.368.406	198.093.236	198.101.003	198.729.183	198.934.636
Schuldratio	(A / B)	60,72%	69,50%	73,35%	70,79%	71,85%	71,99%

We zien dat de schuldratio oploopt van 61% (stand jaarrekening 2022) tot boven de 70%. Bij een schuldratio vanaf 90% heeft een gemeente zijn bezit zeer zwaar belast met schuld. Het licht staat dan op rood. Een normale situatie is als de schuldratio zich beweegt tussen de 20% en 70%. Bron: Houdbare gemeentefinanciën VNG 2013.

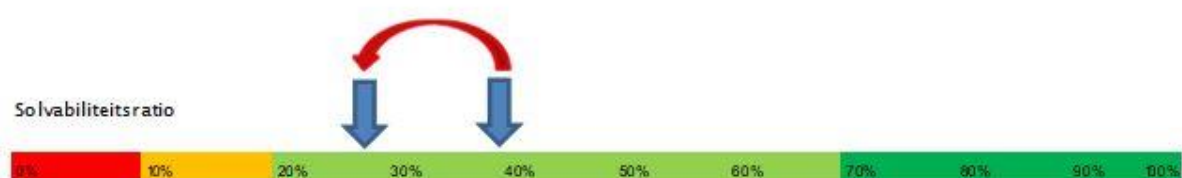

De solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio betreft de verhouding tussen het Eigen vermogen en het Totaal vermogen op de balans. De ratio is het spiegelbeeld van de schuldratio. $1 - \text{schuldratio} = \text{solvabiliteitsratio}$. Op basis van de solvabiliteit kan worden beoordeeld of de organisatie in staat is om op korte en lange termijn te voldoen aan haar betalingsverplichtingen.

Solvabiliteitsratio		Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Eigen vermogen	(A)	55.920.998	54.088.755	52.800.978	57.874.452	55.946.640	55.721.915
Totaal vermogen	(B)	142.374.496	177.368.406	198.093.236	198.101.003	198.729.183	198.934.636
Solvabiliteitsratio	(A / B)	39,28%	30,50%	26,65%	29,21%	28,15%	28,01%

Naar analogie van de schuldratio zien we dat ook deze ratio verslechterd. De solvabiliteitsratio valt wel nog binnen de normering van een gezonde solvabiliteitspositie.

De netto schuldquote (NSQ)

Een goed aanvullende indicator om de hoogte van de schulden van een gemeente te beoordelen is de netto schuld als aandeel van de inkomsten (netto schuldquote). De netto schuld betreft de totale schuld met in mindering de omvang van de geldelijke bezittingen die niet zijn ingezet ten behoeve van de publieke taak.

Omdat dit per gemeente sterk kan verschillen is het raadzaam de netto schuld te gebruiken. De hoogte van de inkomsten bepaalt in belangrijke mate hoeveel schulden een gemeente kan dragen. Hoe hoger het inkomen des te meer schuld een gemeente kan aangaan. Dit kengetal uitgedrukt in procenten wordt de netto schuldquote genoemd.

Netto schuldquote	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Langlopende schulden	42.413.674	71.634.367	68.696.720	65.738.766	62.760.035	59.760.047
Vlottende passiva	9.555.734	16.601.083	41.021.512	38.445.364	43.592.226	46.671.571
Overlopende passiva	12.794.217	12.794.217	12.794.217	12.794.217	12.794.217	12.794.217
Vorderingen	-11.550.406	-11.550.406	-11.550.406	-11.550.406	-11.550.406	-11.550.406
Liquide middelen	-4.584.949	0	0	0	0	0
Overlopende activa	-6.326.592	-6.326.592	-6.326.592	-6.326.592	-6.326.592	-6.326.592
Schulden +/- vorderingen (A)	42.301.678	83.152.668	104.635.451	99.101.348	101.269.480	101.348.837
Inkomsten vóór bestemming reserves (B)	141.890.135	137.867.400	140.449.952	147.154.781	140.768.890	142.980.445
Netto schuldquote (A/B)	29,81%	60,31%	74,50%	67,34%	71,94%	70,88%

Voor een gemeente geldt dat het licht op rood springt als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt. Er is dan sprake van een zeer hoge schuld. Al bij een netto schuldquote boven de 100% springt het licht voor een gemeente op oranje. Er blijft dan weinig leencapaciteit over om de gevolgen van financiële tegenvallers door bijvoorbeeld een economische recessie op te vangen. Normaal bevindt de netto schuldquote van een gemeente zich ergens tussen de 0% en 100%. Op grond van deze normering blijft de NSQ binnen de norm.

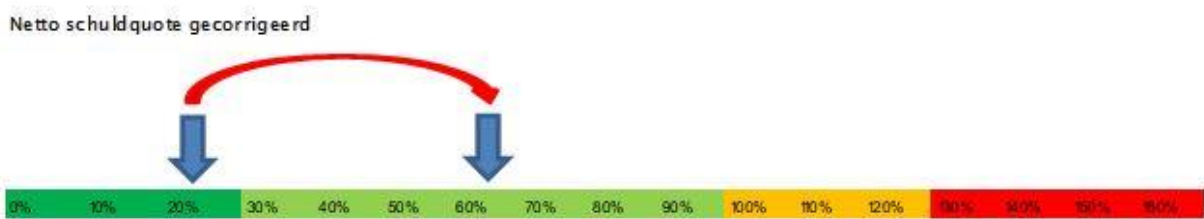
Afhankelijk of een gemeente net grote investeringen achter de rug heeft, is de netto schuldquote hoger of lager. Ook kan het voorkomen dat een gemeente nog niet lang geleden een grote meevaller heeft gehad. Bijvoorbeeld door de verkoop van aandelen in een energiebedrijf. Het kan er toe leiden dat een gemeente een tijd lang geen netto schuld heeft. De hoogte van de schuld is een politieke keuze. De schuld mag echter niet zo hoog oplopen dat de houdbaarheid van de gemeentefinanciën in gevaar komt. De genoemde 130% norm voor de netto schuldquote is een grove indicatie voor een te hoge schuld. De norm houdt in dat een gemeente een netto schuldquote van ruim onder de 130% moet hebben om bij een grote investering of voor het opvangen van de gevolgen van een recessie niet boven dit plafond uit te stijgen. Vandaar dat het licht al boven de 100% op oranje staat. Het kengetal netto schuldquote is wel gevoelig voor schommelingen in inkomsten bijvoorbeeld door taakwijzigingen van rijkswege. Er ontstaat dan een noemer effect. Bij een grote stijging van de inkomsten door extra taken voor de gemeente kan tijdelijk een naar beneden vertekend beeld van de netto schuldquote ontstaan.

De netto schuldquote (NSQ) gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de NSQ zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Door middel van de NSQ gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dat betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de NSQ gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen wordt berekend is gelijk aan de NSQ, met het verschil dat bij de financiële activa de verstrekte leningen niet worden meegenomen.

Netto schuldquote gecorrigeerd	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Schulden +/- vorderingen (A)	42.201.678	83.152.668	104.625.451	99.101.348	101.269.480	101.348.837
Correctie voor verstrekte leningen	-11.895.680	-14.358.930	-14.438.830	-13.429.416	-12.400.871	-11.352.772
Schulden +/- vorderingen gecorr. (A*)	30.405.998	68.793.738	90.186.621	85.671.933	88.868.609	89.996.065
Inkomsten vóór bestemming reserves (B)	141.890.135	137.867.400	140.449.952	147.154.781	140.768.890	142.980.445
Netto schuldquote gecorr. (A*/B)	21,43%	49,90%	64,22%	58,22%	63,13%	62,94%

De vergelijking tussen de NSQ en de gecorrigeerde NSQ laat zien dat in 2023 circa 10% van de schuld verband houdt met (door-) verstrekte geldleningen. Als gevolg van aflossingen daalt dit percentage naar circa 8% in 2027.

De schuldevolutie

De hamvraag bij schulden is echter niet hoe je er aan bent gekomen, maar hoe je er vanaf raakt. Nu gaat bij een gemeente dat aflossen van schulden onder normale omstandigheden ongemerkt. Wij sturen op sluitende baten en lasten op de exploitatie. Maar de lasten van onze gemeente leiden niet altijd tot echte uitgaven. De afschrijvingen zijn wel lasten in de exploitatie, maar veroorzaken geen fysieke geldstroom. De som van de afschrijvingen én het exploitatieresultaat voor bestemming van de reserves laten jaarlijks de schulden die rusten op het bestaande bezit, dalen. Bij overheden spreekt men in de regel over het primair surplus. Met het primair surplus aan inkomsten op de exploitatie worden dus oude schulden die rusten op het bestaande bezit, afgelost. Door de aflossingen wint een gemeente nieuwe leencapaciteit voor investeringen. Naast het sturen op sluitende baten en lasten hanteert een gemeente een investeringsagenda. Voor nieuwe investeringen moet, als er geen geld op de bank staat, geld worden geleend. Daarmee ontstaan weer nieuwe schulden. Als in een jaar de investeringen hoger zijn dan het primair surplus, ontstaan meer nieuwe schulden dan op oude schulden wordt afgelost. Er is in deze situatie sprake van een negatief financieringsresultaat. De schuld stijgt. Omgekeerd daalt de schuld als in een jaar de investeringen lager zijn dan het primair surplus. Er is dan sprake van een positief financieringsresultaat.

Bij te hoge schulden ontstaat door de hoge rentekosten een negatief exploitatieresultaat (voor bestemming reserves). Dit negatieve resultaat soupeert (een deel van) de inkomensruimte die ontstaat door afschrijvingen, op. Daardoor wordt niet voldoende afgelost op de oude schulden. Alleen de hoogst noodzakelijke vervangingsinvesteringen overtreffen het primair surplus al en laten zo de schuld van een

gemeente verder oplopen. De schuldevolutie belandt in een neerwaartse spiraal. De schulden kunnen daardoor uit de bocht vliegen.

Schuldevolutie		Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Afschrijvingslast	(A)	4.229.030	4.691.680	5.536.311	6.624.832	6.389.436	6.350.960
Resultaat voor bestemming *	(B)	-4.534.954	2.191.598	1.287.777	-5.073.474	1.927.812	224.725
Primair surplus	(C=A-B)	8.763.984	2.500.082	4.248.534	11.698.306	4.461.624	6.126.235
Som van de investeringsuitgaven	(D)	15.948.385	45.324.166	27.209.241	7.642.013	8.046.162	7.604.511
Financieringsresultaat	(C-D)	-7.184.401	-42.824.084	-22.960.707	4.056.293	-3.584.538	-1.478.276

* waarvoor geldt: - is voordelig en + is nadelig

Behalve voor 2025 verwachten we voor alle andere begrotingsjaren een negatief financieringsresultaat. Het primair surplus is in die jaren lager dan de som van de investeringen. We verwachten door die jaren een oplopende schuld.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft inzicht in de omvang van de grondposities die de gemeente heeft in relatie tot de totale baten.

Het gaat hier alleen om grondposities die het doel hebben om bebouwd en verkocht te worden.

Grondexploitatie		Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bouwgrond niet in exploitatie	(A)	3.932.935	4.069.935	4.069.935	4.069.935	4.069.935	4.069.935
Bouwgrond in exploitatie	(B)	226.300	0	0	0	0	0
Totaal bouwgrond	(C=A+B)	4.159.235	4.069.935	4.069.935	4.069.935	4.069.935	4.069.935
Inkomsten vóór bestemming reserves	(D)	141.890.135	137.867.400	140.449.952	147.154.781	140.768.890	142.980.445
Kengetal grondexploitatie	(C / D)	2,93%	2,95%	2,90%	2,77%	2,89%	2,85%

In tegenstelling tot veel andere gemeenten heeft Landgraaf nauwelijks bouwgrond in exploitatie. We verwachten de laatste kavels van grondexploitatie Fresh Valley in 2023 te verkopen. De lage scores met betrekking tot grondexploitatie betekenen dat Landgraaf op dit punt weinig risico loopt. De gronden staan op de balans tegen behoedzaam gekozen prijzen. Er zijn geen tekenen van overwaardering zodat het risico van verplichte afwaardering nagenoeg niet speelt.

Structurele exploitatieruimte

Het kengetal structurele exploitatieruimte is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

Voor de berekening van het kengetal structurele exploitatieruimte wordt het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves gedeeld door de totale baten (exclusief de mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage.

Structurele exploitatieruimte		Rekening 2022	Begroting 2023*	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Structurele baten	(A)	151.990.000	130.402.000	140.450.000	147.155.000	140.769.000	142.980.000
Structurele lasten	(B)	-148.484.000	-129.102.000	-139.510.000	-140.495.000	-142.643.000	-143.205.000
Structurele onttrekkingen res.	(C)	0	1.295.000	1.156.000	877.000	786.000	774.000
Structurele toevoegingen res.	(D)	0	-846.000	-399.000	-137.000	-138.000	-138.000
Structurele exploitatieruimte (E=A-B+C+D)		3.506.000	1.749.000	1.697.000	7.400.000	-1.226.000	411.000
Baten vóór bestemming reserves	(F)	141.890.135	130.402.000	140.449.952	147.154.781	140.768.890	142.980.445
Structurele exploitatieruimte (E/F)		2,47%	1,34%	1,21%	5,03%	-0,87%	0,29%

* Cijfers primitieve begroting 2023.

De scores laten zien dat de structurele exploitatieruimte erg laag is. Er is dus nagenoeg geen ruimte om extra lasten te kunnen dragen.

Gemeentelijke belastingcapaciteit

De OZB is voor een gemeente de belangrijkste eigen belastinginkomst.

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig. In dit geval landelijk gemiddelde tarieven.

Voor de gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt).

De mate waarbij een tegenvaller kan worden bijgestuurd, wordt ook wel de wendbaarheid van de begroting genoemd. Wanneer een gemeente te maken heeft met een hoge schuld en de structurele lasten hoger zijn dan de structurele baten en de woonlasten al relatief hoog zijn, dan is er minder ruimte om te kunnen bijsturen.

Gemeentelijke belastingcapaciteit		Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
OZB-lasten gezin	} bij gemiddelde WOZ-waarde	(A)	323,91	333,63	348,62	348,62	348,62
Rioolheffing gezin		(B)	263,50	267,20	267,20	267,20	267,20
Afvalstoffenheffing gezin	(C)	283,85	302,86	339,10	339,10	339,10	339,10
Heffingskorting gezin	(D)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totale woonlasten	(E=A+B+C+D)	871,26	903,69	954,92	954,92	954,92	954,92
Landelijk gem. woonlast gezin jaar T-1	(F)	811,00	904,00	944,00	944,00	944,00	944,00
Gem. belastingcapaciteit (E/F)		107,43%	99,97%	101,16%	101,16%	101,16%	101,16%

Bovenstaande cijfers laten zien dat de woonlast in Landgraaf ongeveer overeenkomt met het landelijk gemiddelde.

Algemeen beeld financiële indicatoren

De schuldratio (SR), solvabiliteitsratio (SR) en de netto schuldquote (NSQ) blijven in het "groene" bereik. Al deze ratio's bewegen echter in de richting van "oranje/rood" en ook de schuldevolutie is, op 2025 na, negatief. Op basis van deze indicatoren kan gesteld worden dat de financiële positie zich in negatieve zin ontwikkelt.

Kijken we naast de meer statische financiële balansindicatoren ook naar de ontwikkeling van het exploitatiesaldo dan blijkt dat het aandeel structureel vrijwel nihil is, met andere woorden er is nauwelijks ruimte om extra financieringslasten te kunnen dekken. Een rentestijging betekent dan al snel een dekkingsprobleem want een groter deel van de ruimte wordt opgeslokt door rente.

Daarnaast zal de verwachte financieringsbehoefte voor de herhuisvesting van scholen, welke nog niet in deze begroting is opgenomen, de indicatoren verder op scherp zetten en de rentelast doen stijgen. Ondanks het gegeven dat de (meerjaren-) begrotingssaldi bijna altijd negatiever zijn dan de uiteindelijke jaarrekeningsaldi, is het advies om behoedzaam om te gaan met het ramen van nieuwe lasten. Vrijkomende ruimte zal hard nodig zijn voor het opvangen van stijgende financieringslasten.

2.2.4 Verbonden Partijen

De gemeente heeft een deel van de uitvoering van het gemeentelijk beleid en taken ondergebracht bij zogenaamde verbonden partijen. Deze partijen spelen dan ook een belangrijke rol bij de realisatie van de gemeentelijke doelstellingen. De gemeente blijft daarbij wel verantwoordelijk voor de uitvoering en het realiseren van het beleid en het behalen van de gemeentelijke doelstellingen. In deze paragraaf besteden wij aandacht aan deze verbonden partijen.

Wat zijn verbonden partijen?

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk én financieel belang heeft.

- Van een bestuurlijk belang is sprake indien de gemeente rechtstreeks invloed heeft op de besluitvorming binnen de verbonden partij, bijvoorbeeld door een zetel in het bestuur en/of door stemrecht.
- Van een financieel belang is sprake als de gemeente middelen aan de verbonden partij ter beschikking heeft gesteld, die ze kwijt is in geval van faillissement van die partij of wanneer financiële problemen bij de verbonden partij kunnen worden verhaald op de gemeente.

Wanneer aan beide voorwaarden is voldaan, is er conform de regels van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) sprake van een verbonden partij. Voorbeelden zijn BV's, NV's, corporaties, gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en verenigingen.

Waarom samenwerkingsverbanden

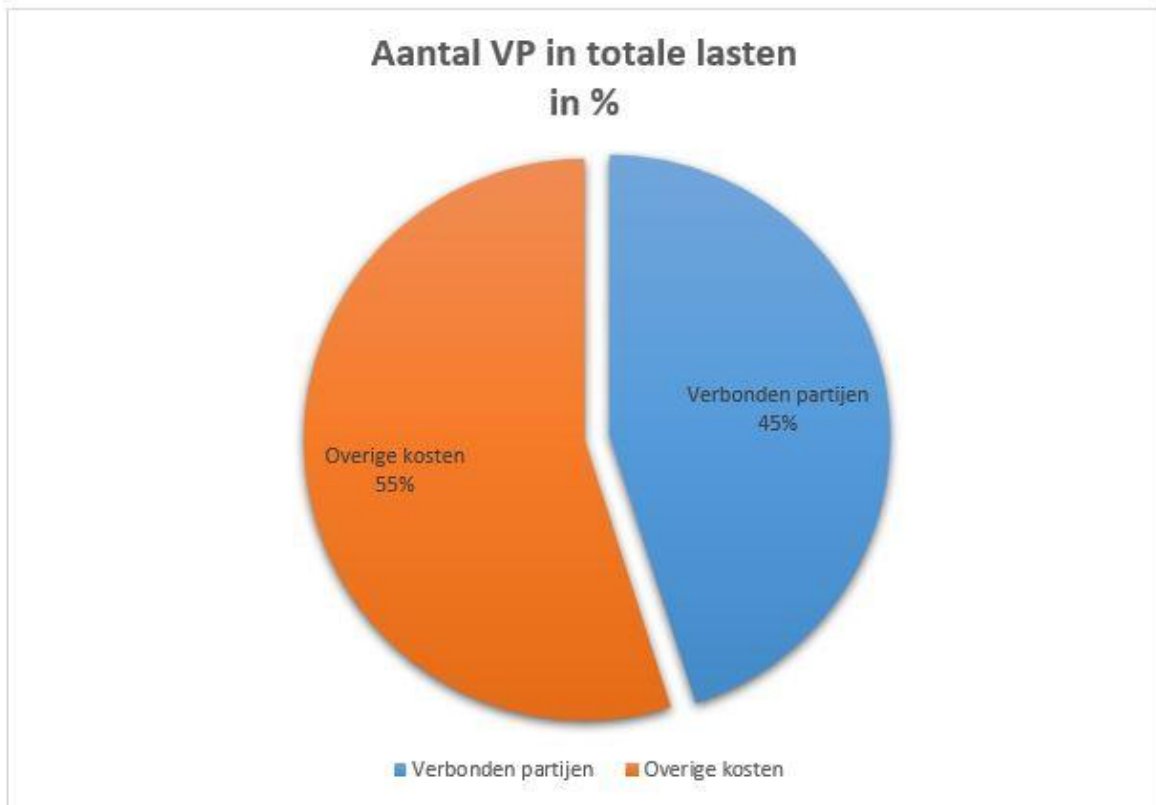
De gemeente kan diverse redenen hebben om samen te werken. Zo kan een gemeente samenwerken om bijvoorbeeld schaal- en efficiencyvoordelen te bereiken, kennis te delen, complexe en specialistische taken te laten uitvoeren, risico's te spreiden of om een maatschappelijk initiatief te ondersteunen. Ook uitbreiding van het aantal taken en de complexiteit ervan zijn overwegingen om samenwerking te zoeken en verbanden aan te gaan. Op een groot aantal terreinen, zoals sociale zaken, gezondheidszorg, brandweer en veiligheid, het sociaal domein (WMO, jeugdzorg en participatie), hebben gemeenten nadrukkelijk de samenwerking gezocht. Dit is vaak in de vorm van een gemeenschappelijke regeling.

Aan de andere kant brengt samenwerken ook risico's met zich mee. Ondanks dat de gemeente een deel van de uitvoering van haar beleid bij een partner heeft ondergebracht, blijft zij wel verantwoordelijk voor het uitgevoerde beleid. Daardoor kan de gemeente aanzienlijke maatschappelijke, financiële en fiscale risico's lopen wanneer een partij in financiële problemen komt of zijn taken niet goed uitvoert.

Het is daarom van belang dat deze verbonden partijen goed functioneren en de doelstellingen binnen de gegeven financiële én beleidsinhoudelijke kaders realiseren. Vanuit gemeentelijk perspectief is de noodzaak om de verbonden partijen goed te monitoren en zo nodig bij te sturen dan ook groot. Voor de gemeenteraad is informatie over de verbonden partijen om twee redenen van belang:

- De partijen voeren taken uit die in het verlengde van de gemeentelijke doelstellingen liggen;
- Het functioneren van de partijen heeft consequenties voor de gemeentelijke begroting.

Vanuit het financiële perspectief is monitoring van en sturing op verbonden partijen van groot belang. Voor 2024 telt de begroting van de gemeente € 156,8 miljoen aan lasten. Daarvan gaat circa € 70,6 miljoen (dit is circa 45% van het totaal) naar verbonden partijen. In onderstaande grafiek is dit weergegeven.

De behoefte om grip op verbonden partijen te hebben én te houden neemt toe. Dat geldt ook voor het versterken van de onderlinge samenwerking

Momenteel werken wij samen met het merendeel van de Zuid-Limburgse gemeenten op het gebied van monitoring en sturing verbonden partijen.

Speerpunten daarbij zijn:

- Het vooraf positioneren van de raad van de gemeente bij de aansturing van het beleid en de financiën van de gemeenschappelijke regelingen;
- Een goede integratie van de begroting en jaarrekening van de gemeenschappelijke regelingen in de begroting, jaarrekening en het jaarverslag van de gemeente;
- Beheersing van de toename van de kosten die voortvloeien uit de delegatie van de gemeentelijke taken aan de gemeenschappelijke regelingen;
- Beheersing van de risico's van de gemeenschappelijke regelingen en integratie van de risico's in de gemeentelijke risicoparagraaf, voor zover deze niet zelfstandig door de gemeenschappelijke regelingen worden gedragen.

Een verder te ontwikkelen instrumentarium in dit kader is het vervroegen van de aanlevering van de algemene en financiële beleidskaders (AFBK) door de verbonden partij. In deze AFBK geeft de verbonden partij haar visie op de beleidskaders die de basis vormen voor de begroting. Volgens de regelgeving dient dit document samen met de begroting aan de gemeenten te worden aangeboden. Door het aanlevermoment te vervroegen, worden gemeenten eerder in de gelegenheid gesteld hierover een mening te geven. Hier kan de verbonden partij dan mogelijk rekening mee houden bij het opstellen van de begroting.

Beleid

Het beleid ten aanzien van verbonden partijen is geborgd in de Nota Verbonden Partijen 2020. Begin 2024 zal deze nota worden vernieuwd. Doelstelling van dit beleid is dat het bestuur van de gemeente Landgraaf grip krijgt en houdt op alle aan haar bestuurlijk en/of financieel verbonden partijen. Dat start vanaf het moment dat tot toetreding wordt besloten. Van belang is dat het vastgestelde beleid daadwerkelijk wordt toegepast. Dit vergt een meer of mindere mate van sturing. Naarmate er minder maatregelen geëffectueerd zijn, zal de sturings- en beheersingsrelatie met die verbonden partij minder stevig zijn. Ook de feitelijke taak die de verbonden partij uit voert, het maatschappelijke belang van die taak, de hoogte van de gemeentelijke financiële bijdrage en de daaraan gelieerde financiële risico's zijn van invloed op de mate waarop grip noodzakelijk is. Vanuit het verleden was het instellen van verscherpt toezicht een van de instrumenten om grip te houden. In de praktijk bleek dit niet goed te werken, immers één enkele gemeente is niet in staat om een verbonden partij te “dwingen” iets te veranderen. Dat kan veel beter in gezamenlijkheid met alle of meerdere deelnemers in die verbonden partij. Daarom spreken we niet meer van verscherpt toezicht, maar wordt de oplossing gezocht in een nauwe samenwerking met de andere deelnemers. Hierbij is met name aandacht voor het gezamenlijk vroegtijdig onderkennen van en bijsturen ten aanzien van problemen.

Overzicht verbonden partijen

Op grond van het gewijzigde BBV zijn de verbonden partijen gesplitst in:

1. Gemeenschappelijke regelingen,
2. Stichtingen/Verenigingen (in deze categorie heeft Landgraaf geen verbonden partijen waarin sprake is van zeggenschap),
3. Vennootschappen/Professioneel gesubsidieerde instellingen.

Ad 1. Overzicht deelname in Gemeenschappelijke Regelingen

(cijfers x € 1.000)

Nr.	Verbonden partij (Gemeenschappelijke Regeling)	Bijdrage exploitatie 2024	Programma
1	Anti Discriminatievoorziening – centrumgemeente Maastricht	€ 31	1
2	Bestuursovereenkomst Informele Zorg – centrumgemeente Heerlen	€ 99	6
3	BsGW (Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen)	€ 287	0
	BsGW (Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen)	€ 423	7
4	Bureau VSV (leerplicht) – centrumgemeente Heerlen	€ 209	4
5	Centrumregeling regionale samenwerking opvang en beschermd wonen		
	Wmo 2015 – centrumgemeente Heerlen	€ 0	6
6	GGD Zuid-Limburg (Veilig Thuis)	€ 444	6
	GGD Zuid-Limburg (basispakket)	€ 588	7
	GGD Zuid-Limburg (jeugdgezondheidszorg)	€ 1.244	7
7	Het Gegevenshuis	€ 270	0
8	Centrumgem. Maastricht–Inkoop jeugdzorg regio Zuid-Limburg	€ 7.015	6
9	ISD BOL (Intergemeenschappelijke Sociale Dienst Brunssum en Landgraaf)	€ 23.083	6
10	Kredietbank Limburg	€ 491	6
11	Omnibuzz	€ 1.398	6
12	Parkstad IT (PIT) – centrumgemeente Heerlen	€ 1.921	0
13	Regionale Uitvoeringsdienst Zuid-Limburg (RUD)	€ 283	7
14	Reinigingsdiensten Rd4	€ 343	2
	Reinigingsdiensten Rd4	€ 3.980	7
15	Stadsregio Parkstad Limburg	€ 610	0
	Stadsregio Parkstad Limburg (Regionale Initiatieven)	€ 188	3
16	Veiligheidsregio Zuid-Limburg	€ 2.622	1
17	Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL)	€ 8.888	6
18	Werkgevers Service Punt (WSP)	€ 605	6
	Totaal	€ 55.022	

Ad 3.1 Overzicht deelname in vennootschappen

(cijfers x € 1.000)

Nr.	Verbonden partij (vennootschap)	Bijdrage exploitatie 2024	Geraamd dividend	Programma
1	Bank Nederlandse Gemeenten NV	n.v.t.	€ 103	0
2	Bodemzorg Limburg BV	n.v.t.		7
3	Enexis Holding NV	n.v.t.	€ 140	0
4	IBA Parkstad BV	n.v.t.		8
5	Reinigingsdienst Rd4 NV	n.v.t.	€ 46	7
6	Special Purpose Vehicles, bestaande uit:			
	– CSV Amsterdam BV	n.v.t.		0
	– Publiek Belang Electriciteitsproductie BV	n.v.t.		0
7	Waterleiding Maatschappij Limburg NV	n.v.t.		0
8	Woonwijzerwinkel BV	n.v.t.		7
9	Sportbedrijf Landgraaf BV (Zwembad In de Bende)	n.v.t.		5
	Totaal	€ 0	€ 289	

Ad 3.2 Overzicht deelname in Professioneel gesubsidieerde instellingen (overzicht op de volgende pagina)

(cijfers x € 1.000)

Nr. Verbonden partij (Professionele Gesubsidieerde Instelling)		Bijdrage Programma	
		exploitatie	
		2024	
1	Stichting Dierenbescherming Limburg	€ 28	1
2	Stichting Slachtofferhulp Nederland, regio Zuid-Limburg	€ 15	1
3	Zorg en Veiligheidshuis Parkstad (ZVHP)	€ 157	1
4	Stichting Movare (spraakonderwijs)	€ 66	4
5	Stg Movare/Kinderdaggaleis Eigenwijs/Humankind Kinderopv./Stg Kinderopv. Parkstad (VVE)	€ 729	4
6	Stichting Bibliotheek Landgraaf-Onderbanken	€ 992	5
7	Stichting Muziekschool Kerkrade (SMK)	€ 402	5
8	Stichting Muziekschool Kerkrade (combinatiefunctionarissen)	€ 58	5
9	Stichting Park Strijthagen	€ 46	5
10	Stichting Park Ter Waerden (exploitatiebijdrage)	€ 43	5
11	Stichting Park Ter Waerden (beheersvergoeding)	€ 6	5
12	Zwembad In de Bende (exploitatiebijdrage Sportbedrijf Landgraaf)	€ 73	5
13	Stichting The Movefactory	€ 296	5
14	Stichting Vrije Academie VAZOM	€ 80	5
15	Stichting Vrije Academie VAZOM (combinatiefunctionarissen)	€ 60	5
16	Gemeente Heerlen (Regio-archeoloog)	€ 25	5
17	Gemeente Heerlen (Grenzeloos Actief)	€ 15	5
18	Stichting Bosbeheer Landgraaf	€ 60	5
19	JENS (inkoop ambulante jeugdzorg)	€ 8.818	6
20	Stichting Levantogroep – Housing en Opvang	€ 18	6
21	Stichting Levantogroep – Algemene Voorziening Slot Schaesberg	€ 89	6
22	Zorg en Veiligheidshuis Parkstad–inz. nazorg reïntegratie ex–gedetineerden	€ 13	6
23	Gemeente Sittard–Geleen–inz. Bijdrage VIA	€ 12	6
24	Stichting MEE Zuid-Limburg	€ 327	6
25	Belangenvereniging Rimburg–inz. Algemene Voorziening	€ 7	6
26	Calbris Advies (wijkleerbedrijf Landgraaf)	€ 36	6
27	Stichting The Movefactory	€ 63	6
28	Stichting Park Strijthagen (Eikske)	€ 36	6
29	Stg Samen Delen Regio Parkstad/Stg Voedselbank Limburg–Zuid/Jeugdfonds Sport Limburg/Jeugdfonds Cultuur Limburg/Stg Leergeld Parkstad/Stg Consuminderhuis Parkstad/Vincentiusvereniging Landgraaf	€ 291	6
30	Stichting CMWW Brunssum (belbus)	€ 39	6
31	Stichting Welsun	€ 2.461	6
32	Stichting An d'r Put	€ 130	6
33	Stichting GIPS spelen en leren	€ 24	6
34	Gem. Beekdaelen/Gem. Heerlen–inz. Samenwerkingsovk waterketen	€ 65	7
35	Stichting The Movefactory	€ 49	7
Totaal		€ 15.629	

Detailinformatie per verbonden partij

Voor een actueel overzicht van het openbaar belang, de gemeentelijke visie op de verbonden partij, de actuele beleidsvoornemens omtrent de partij, de verwachte ontwikkelingen ten aanzien van het gemeentelijke belang en de financiële positie verwijzen wij naar de bijlage “Toelichting op de verbonden partijen”.

2.2.5 Onderhoud Kapitaalgoederen

De kapitaalgoederen die de gemeente in eigendom heeft, dienen we op een dusdanige wijze te beheren, dat deze kapitaalgoederen hun functie op korte en lange termijn kunnen vervullen. Op korte termijn dient voldoende aandacht te zijn voor aspecten als veiligheid en risicoaansprakelijkheid, terwijl op langere termijn de duurzaamheid van het integraal onderhoud ertoe moet leiden, dat er geen sprake is van kapitaalvernietiging ten gevolge van achterstallig onderhoud.

We maken binnen deze kapitaalgoederen navolgend een onderverdeling in:

- Wegen
- Groen
- Riolering en waterhuishouding
- Elementenbeheer
- Reiniging
- Gebouwen

De omvang van de kapitaalgoederen wordt door onderstaande gegeven weergegeven:

Soort kapitaalgoed	Omschrijving	Hoeveelheid
Wegen	Asfaltverhardingen in m2	1.029.629
	Elementenverhardingen in m2	1.097.596
Groen	Aantal bomen (straat- parkbomen)	9.007
	Openbaar groen - beplanting in m2	1.968.208
	Openbaar groen - grazige vegetatie in m2	1.523.068
	Bos en natuurterreinen in ha.	48,24
Elementenbeheer	Aantal lichtmasten	8.859
	Aantal banken en zitgelegenheden	240
Riolering	Aantal kolken	10.389
	Aantal pompen en gemalen	22
	Vrijval riool in km	217
	Persleiding in km	4,2
Reiniging	Zie de gegevens bij wegen en groen	zie wegen en groen
Gebouwen	Aantal gebouwen	
	-onderwijs	12
	-buitensport	9
	-binnensport	3
	-sociaal maatschappelijk	12

Artikel 12 van het BBV schrijft voor dat van de kapitaalgoederen moet worden aangegeven:

- Beleidskader;
- De uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties;
- De vertaling van de financiële consequenties in de begroting.

Soort kapitaalgoed	Beheerplan c.q. raadskader	Looptijd	Kwaliteits niveau	Financiële vertaling	Achterstallig onderhoud
Wegen	Beeldkwaliteitsgids BOR 2023	2034	C	N.v.t.	N.v.t.
	Integrale weginspectie 2023	2024	C	Deels (1)	Nee
Groen	Bomennota 2014	2024	Regulier	Ja	Nee
	Groenstructuurplan 2017	2047	B	Ja	Nee
	Kwaliteitsgids BOR 2023 (3)	2034	A, B en C	Ja	Nee
	Bosbeheervisie 2021	2030	Veilig en duurzaam	Deels	Nee
Riolering	Watertakenplan 2023	2028	N.v.t.	Ja (4)	Nee
Elementen	Beleidsnota openbare verlichting 2016	2020	C	Ja	Deels (5)
Reiniging	Kwaliteitsgids BOR 2023 (3)	2034	B	Ja	Nee
Gebouwen	DMOP's 2021	2026	Klasse 2-3 (goed tot redelijk)	Ja	Nee

1) Ten opzichte van het becijferde bedrag in de nota van 2017 is met ingang van 2020 een bedrag van € 300 duizend euro bezuinigd, de intentie is om met aanbestedingsvoordelen en slimmere combinaties van werkzaamheden (bijvoorbeeld combineren van werkzaamheden of wachten tot wegconstructies aan de orde zijn) deze bezuiniging te effectueren, zonder dat dit leidt tot achterstallig onderhoud. De jaarlijkse monitoring van de onderhoudstoestand laat per 2023 zien dat de afname van achterstalligheid is gestopt. Omdat er veel wegen in eenzelfde tijdsperiode zijn aangelegd, zijn er veel wegen die nu dezelfde slijtage patronen laten zien. De verwachting is dat er de komende jaren een toename van achterstalligheid zal optreden. In 2023 is opdracht gegeven om een prognose te maken op basis van de huidige toestand van de wegen in relatie tot de uitkomsten van het wegbeheersysteem. De resultaten worden eind 2023/begin 2024 verwacht.

2) Naar aanleiding van de bestuursopdracht groen en reiniging is in meerdere sessies samen met de raad een uitgebreid onderzoek uitgevoerd welk gerelateerd heeft in een drietal volledig uitgewerkte scenario's. In deze begroting heeft het college het scenario verwerkt waarin de onderhoudstoestand in de centra A is, in de buitengebieden C en voor het overige B. Voor de Wilhelminaberg houden we onderhoudsniveau B aan vanwege haar functie als toeristische trekpleister.

3) Naar aanleiding van de bestuursopdracht groen en reiniging is in meerdere sessies met de gemeenteraad een uitgebreid onderzoek uitgevoerd welk geresulteerd heeft in een drietal volledig uitgewerkte scenario's. In deze begroting heeft het college het scenario verwerkt waarin de onderhoudstoestand in centra A is, in buitengebieden C en voor het overige B. Voor de Wilhelminaberg houden we onderhoudsniveau B aan vanwege haar functie als toeristische trekpleister.

4) Actualisatie van het Watertakenplan heeft (onlangs) in 2023 plaatsgevonden.

5) Voor het vervangen van masten zijn minimale budgetten beschikbaar welke uitsluitend toereikend zijn om de masten die gevaar op dreigen te leveren te vervangen.

Onderhoud wegen

Jaarlijks vindt er een externe inspectie plaats naar de staat van onderhoud van de verhardingen (wegen, trottoirs, rijwielpaden, parkeerplaatsen) waarbij de CROW-systematiek wordt gehanteerd. Het vastgestelde

niveau is voor alle wegen en fietspaden niveau C. Daarnaast vindt er een jaarlijkse knelpuntenanalyse door de eigen dienst plaats. Op basis van de inspectiegegevens en de knelpuntenanalyse bepalen we het noodzakelijke onderhoud aan de verhardingen, rekening houdend met de beschikbare budgettaire ruimte en het vastgestelde kwaliteitsniveau. Dit gebeurt in nauw overleg met de andere vakdisciplines zoals riolen, verkeer, groen, water.

In haar brief van 24 maart 2015 inzake aandachtspunten begroting 2016 gaf de provincie aan dat het onderhoud wegen op de CROW norm C moet worden uitgevoerd. Deze CROW norm betekent dat er geen sprake van achterstallig onderhoud mag zijn en dat onvoldoende onderhoud binnen een termijn van 3-5 jaar moet worden weggewerkt. De inspectie die we in 2017 hebben laten uitvoeren, heeft laten zien dat met deze middelen het achterstallig onderhoud onvoldoende afnam, om aan de opgave die de provincie ons gesteld heeft te kunnen voldoen. De weginspectie wees uit dat er volgens het gehanteerde model een extra structureel budget voor onderhoud wegen nodig was van circa € 600 duizend om uiteindelijk de kosten en het budget in evenwicht met elkaar te brengen. We denken dat er nog een correctie door de markt op de 'modelprijzen' zal blijken plus we hebben het oogmerk om nog meer dan voorheen effectiever reconstructies, verkeersveiligheidsprojecten en rioolprojecten af te stemmen met het onderhoud van de bovengrondse infrastructuur.

Daarom is er voor de jaren 2019 en 2020 een verhoging van het budget van € 600 duizend doorgevoerd, waarna vanaf 2021 structureel € 300 duizend aan extra budget ten opzicht van de uitgangssituatie 2018 is doorgevoerd. De evaluatie eind 2020 had opgeleverd dat er nog altijd sprake was van een afname van het achterstallig onderhoud. We zien hierbij overigens een afvlakking van deze afname. We blijven de onderhoudstoestand monitoren middels de jaarlijkse weginspectie. De evaluatie in 2022/2023 laat zien dat de afname van achterstalligheid tot stilstand is gekomen. De oorzaak hiervan is dat een groot deel van het wegenareaal in eenzelfde tijdsperiode is aangelegd en nu gelijktijdig in achterstalligheid komt. Er is een extra analyse van de weginspectie uitgezet om een goede prognose te krijgen. De resultaten worden uiterlijk begin 2024 verwacht.

Om het wegenonderhoud structureel beheersbaar te houden zoeken wij tevens naar duurzame oplossingen, zoals het minder toepassen van asfalt in woonwijken. Er wordt vaker gekozen om asfalt te vervangen door gebakken klinkers. Een rijbaan die bestaat uit gebakken klinkers behoeft slechts één keer in de 35 jaar te worden her-straat terwijl asfalt intensiever onderhoud nodig heeft. Naast het jaarlijks onderhoud door scheurvulling en reparatievakken zal eens in de 17,5 jaar de toplaag vervangen worden en om de 35 jaar de complete asfaltconstructie. Na twee van deze cycli, na 70 jaar, wordt een weg volledig gereconstrueerd en het riool vervangen. De investering voor het toepassen van gebakken klinkers is ten opzichte van asfalt iets hoger, maar deze wordt terugverdiend door lagere onderhoudskosten en de restwaarde (opnieuw toepassen) van het bestratingmateriaal. Nog een voordeel is dat reparatievakken vrijwel onzichtbaar hersteld kunnen worden.

Vanaf 2020 is er nog een andere wijziging in de begroting verwerkt. Het betreft de financiële verwerking van het vervangen van complete asfaltconstructies. Deze vervangingsinvesteringen zijn tot en met 2019 als onderdeel van het onderhoudsprogramma direct ten laste van de exploitatie gebracht, in het kader van onderhoud. Vanaf 2020 worden deze investeringen, die in omvang circa 60% van het beschikbare totaalbudget voor onderhoud uitmaken, daadwerkelijk geïnvesteerd en afgeschreven. Er is hierdoor – zij het in afnemende mate – sprake van een ontlasting van de gemeentebegroting. Met betrekking tot de recreatief-toeristische fietspaden in het buitengebied is vanaf de begroting 2019 een structureel bedrag

van € 65 duizend opgenomen. De resultaten hiervan zijn duidelijk zichtbaar geworden en wij zullen met deze inhaalslag verder gaan.

In 2022 heeft uw raad eenmalig extra budget beschikbaar gesteld ter compensatie van de explosief gestegen prijzen. Dit wordt ook voor 2023 wederom incidenteel opgelost. De nu voorliggende jaarschijf 2024 is op het prijspeil vóór de Oekraïne-crisis gebaseerd. Zodra er meer zicht is op het uiteindelijk te verwachten blijvend effect op de prijzen, zal een voorstel aan uw raad worden gedaan om vanaf dat moment de budgetten structureel aan te passen aan dat hogere prijspeil. Hiertoe is in de begroting een robuuste stelpost opgenomen voor loon- en prijscompensatie die ter dekking kan worden aangewend.

Financiële consequenties en vertaling in de begroting

(cijfers x € 1.000)

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Lasten wegen, trottoirs en fietspaden	2.355	2.441	2.432	2.447

Onderhoud groen

Het Groenstructuurplan (2003) geeft een langetermijnvisie (30 jaar, met actualisatie om de 10 jaar) op de gewenste ontwikkeling van het openbaar groen in de openbare ruimte binnen de bebouwde kom en het buitengebied van Landgraaf. Op basis van het Groenstructuurplan is door de raad in 2012 het integraal beheerplan openbare ruimte 2012–2017 vastgesteld, dat in 2023 is vervangen door de uitkomsten van de bestuursopdracht groen en reiniging 2024–2034. Het daaraan gekoppelde uitvoeringsplan is vertaald in beeld(kwaliteit)bestekken vastgelegd in een beeldkwaliteitsgids die in 2023 is aangepast aan de bestuursopdracht groen en reiniging. In 2017 is het nieuwe Groenstructuurplan vastgesteld met een looptijd tot 2025.

In de begroting van 2019 zijn de areaaluitbreidingen als gevolg van de aanleg van de Buitenring Parkstad Limburg (groencompensatie) alsmede de areaaluitbreidingen als gevolg van het WOP NL verwerkt, waarmee het budgettair kader op orde zou moeten zijn. Er zijn twee ontwikkelingen die in samenhang met elkaar zorgen voor een verontrustend beeld over het groenonderhoud in relatie tot de budgettaire kaders, te weten de afname van de instroom van Wsw'ers en de verboden op het gebruik van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen. Dit leek ten tijde van de begroting 2020 tot een noodzakelijke verhoging van het budget van – op termijn – € 1 miljoen te leiden. Uit deze zorg is toen een eerste onderzoek gedaan, waarvan de resultaten duiden op toereikende beheersbudgetten. Toentertijd is een bedrag van € 78 duizend structureel toegevoegd voor het kunnen uitvoeren van noodzakelijke omvormingen en vervangingen. Dit bedrag is met ingang van de begroting 2022 dan ook in de begrotingscijfers opgenomen. Na afronding van dit onderzoek, hebben vervolgmetingen uitgewezen dat de kwaliteit toch sneller achteruitging dan in 2020 verwacht. Tevens is het signaal, dat uw raad ultimo 2022 heeft gegeven per motie, dat de kwaliteit van het groenonderhoud onder de maat is, aanleiding geweest om nogmaals goed te onderzoeken welke budgetten naar de stand van 'vandaag' benodigd zijn. In de begroting van 2023 is er reeds in voorzien om € 450 duizend in structurele zin bij te ramen en in 2023 aanvullend hierop een bedrag van € 500 duizend incidenteel te begroten. In deze begroting 2024 hebben we de uitkomsten van verwerkt van de bestuursopdracht en werkconferentie, die in nauwe samenwerking met de raad verricht is naar het hoe en naar het wat van het onderhoud. De door de raad gewenste beeldvariant (buitengebied op C (met uitzondering van de Wilhelminaberg op B) de centra op A en het overige op B) is hierbij verwerkt in de budgetten waartoe een extra structureel bedrag is toegevoegd van € 621 duizend in

2024 olopend tot € 813 duizend in 2027. De olopende reeks is het gevolg van de noodzakelijke vervanging van uitstromende Wsw-geïndiceerde medewerkers door CAO-medewerkers.

In de bossen heeft eind 2019 een inventarisatie plaatsgevonden. Deze inventarisatie liet zien dat we een inhaalslag moesten plegen om de bossen klimaatbestendig te maken en om aan de wettelijke verplichting te blijven voldoen (Wet Natuurbescherming). Deze inhaalslag is inmiddels uitgevoerd in de winters van 2020-2021 en 2021-2022. Na uitvoering van de werkzaamheden in de voorbij twee winters kunnen we de bossen vanaf 2023 weer beheren door uitvoering van regulier onderhoud. Het onderhoud wordt uitgevoerd door de Stichting Bosbeheer Landgraaf met overwegend vrijwilligers.

Financiële consequenties en vertaling in de begroting:

(cijfers x € 1.000)

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Lasten openbaar groen en groen in het buitengebied	2.561	2.658	2.761	2.834

Riolering en waterhuishouding

Het Watertakenplan is onlangs door uw raad vastgesteld.

Als basis voor de kostenberekening dient het aan het Watertakenplan gekoppelde Kostendekkingsplan (KDP). Uit het KDP volgt dat we de eerste jaren het tarief voor het rioolrecht niet hoeven te verhogen en ook niet hoeven aan te passen op grond van de inflatiecijfers. De omvang van de gevormde voorziening is immers meer dan robuust.

Financiële consequenties en vertaling in de begroting:

(cijfers x € 1.000)

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Lasten riolen en waterhuishouding	3.086	3.079	3.099	3.075

Onderhoud elementenbeheer

Onder de noemer 'elementen' verstaan wij het gemeentelijke areaal aan inrichtingselementen in de openbare ruimte zoals lichtmasten, verkeersregelininstallaties, verkeersborden, paaltjes, zitbanken en dergelijke. Onderhoud voor een aantal elementen, zoals VRI's en openbare verlichting gebeurt op basis van onderhoudsprogramma's.

In januari 2016 is de beleidsnota openbare verlichting door de raad vastgesteld. Daarin zijn onder meer maatregelen en activiteiten opgenomen om noodzakelijke vervangingen van lichtmasten mogelijk te maken en versneld conventionele verlichting te vervangen door LED-verlichting. Hiervoor wordt een deel van de door de nieuwe, lagere, aanbesteding vrijgekomen middelen ingezet. In het eerste kwartaal van 2024 zal het nieuwe beleidsplan openbare verlichting in de raad worden gebracht.

Financiële consequenties en vertaling in de begroting:

(cijfers x € 1.000)

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Lasten elementen (openbare verlichting, vri's en bankjes)	586	606	608	609

Reiniging

Alhoewel reiniging en onkruidverwijdering op verhardingen geen direct onderhoud aan kapitaalgoederen betreft, is dit onderhoud noodzakelijk voor een goed gebruik van de kapitaalgoederen en ter voorkoming van overlast. De gemeentelijke kapitaalgoederen staan immers ten dienste van de burgers en moeten door hen dan ook normaal gebruikt kunnen worden.

Financiële consequenties en vertaling in de begroting:

(cijfers x € 1.000)

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Lasten straatreiniging en onkruidbestrijding	461	478	488	498

Onderhoud gebouwen

In de jaren tot en met 2016 is er voor de financiering van het onderhoud van gebouwen gewerkt met onderhoudsreserves. De reden hiervoor lag in de vroegere ombuigingen op het onderhoud waardoor er niet meer conform meerjarenonderhoudsplannen (MOP's) kon worden gewerkt.

In haar brief van 24 maart 2015 inzake aandachtspunten begroting 2016 gaf de provincie met betrekking tot het kwaliteitsniveau onderhoud kapitaalgoederen aan dat er sprake van is een ondergrens voor wat betreft het vast te stellen onderhoudsniveau van kapitaalgoederen: het minimale niveau waarop nog geen kapitaalvernietiging plaatsvindt. Daarbij werd tevens aangegeven dat de lasten van groot onderhoud op twee manieren verwerkt kunnen worden in de begroting:

- de lasten worden in het jaar van uitvoering direct ten laste van de exploitatie gebracht;
- de lasten komen ten laste van een vooraf gevormde voorziening (artikel 44 lid 1c BBV) in het geval de lasten gelijkmatig verdeeld worden over verschillende begrotingsjaren.

In 2016 is de aanpassing van de systematiek uitgewerkt. Als basis voor het onderhoud zijn voor de accommodaties nieuwe MOP's opgesteld. Het kleine, jaarlijkse onderhoud uit de MOP's is opgenomen in de exploitatie en voor het groot onderhoud zijn per accommodatie voorzieningen gevormd. Het restant van de voor onderhoud beschikbare budgetten wordt jaarlijks gestort in de onderhoudsreserve om niet-voorzien, en dus niet in de MOP's opgenomen onderhoudskosten/calamiteiten, te kunnen opvangen.

In de programmabegroting 2018 is de financiële vertaling de eerste keer tot uitdrukking gekomen. In 2019 is deze lijn voortgezet. Er is opnieuw tegen het licht gehouden welk deel van het onderhoud via de onderhoudsvoorziening dient te lopen en welk gedeelte van de onderhoudswerkzaamheden via de exploitatie moet worden afgewikkeld op basis van de regelgeving. De verdeling tussen het jaarlijks terugkerend onderhoud en de stortingen in de voorziening voor het onderhoud wijzigde in 2019 wezenlijk maar per saldo zijn de MOP's binnen het financieel kader vertaald. Daarbij dient aangetekend dat de geprognosticeerde stand van de voorzieningen voor de accommodaties afneemt. In 2020 heeft er een evaluatie plaatsgevonden van het accommodatiebeleid en heeft de raad de nota 'Evaluatie en vooruitblik accommodatiebeleid' vastgesteld.

In 2021 heeft uw raad ingestemd met de financiële consequenties van de DMOP's (duurzame meerjarenonderhoudsplannen) voor alles maatschappelijke accommodaties en deze zijn dan ook met ingang van de vorige begroting 2022 vertaald. De nu voorliggende jaarschijf 2024 is op prijspeil vóór de Oekraïne-crisis gebaseerd en zodra meer zicht is op het uiteindelijk te verwachten blijvend effect op de

prijzen, zal een voorstel aan uw raad worden gedaan om vanaf dat moment de budgetten structureel aan te passen aan dat hogere prijspeil. Hiertoe is in de begroting een stelpost opgenomen voor loon- en prijscompensatie die ter dekking kan worden aangewend.

Financiële consequenties en vertaling in de begroting:

(cijfers x € 1.000)

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Onderhoudslasten accommodaties (stortingen in DMOP's)	252	252	252	252

2.2.6 Grondbeleid

Beleidskader

Het gemeentelijke grondbeleid is vastgelegd in de in 2021 door de raad vastgestelde geactualiseerde Grondnota. Hierin presenteren en analyseren we de ontwikkelingen op het gebied van beleid, planontwikkeling en vermogenspositie in een samenhangend geheel. Wij focussen daarbij op de volgende ruimtelijke speerpunten:

- verbetering van de woon- en leefkwaliteit in de centra en de openbare ruimte,
- herstructurering van buurten en bedrijventerreinen, en
- (vrijtijds)economie en evenementen.

Grondbeleid is een belangrijk instrument om doelstellingen op het gebied van ruimtelijke ordening, volkshuisvesting, economie, milieu en maatschappelijke versterking te realiseren.

De demografische ontwikkelingen en de gewenste versterking van de economische structuur voor de komende 30 jaar zijn daarbij leidend om de positie van de gemeente op de lange termijn te versterken. Het woningbouwprogramma maakt onderdeel uit van de regionale woonvisie Parkstad Limburg. Tevens zijn er binnen Parkstad afspraken gemaakt over de invulling van de herstructureringsopgave.

Een belangrijk instrument voor de uitvoering van het grondbeleid is de Grondexploitatiewet (GREX). Doelstelling van deze wet is een goede regeling voor kostenverhaal, binnenplanse verevening en locatie-eisen bij particuliere grondexploitaties. Belangrijk daarbij is dat het stelsel rechtszekerheid biedt en speculanten niet meer de kans geeft het kostenverhaal te ontwijken. De laatste jaren is een tendens zichtbaar dat de ontwikkelaars de risico's niet alleen willen dragen maar de gemeenten een aandeel nemen in de risico's. In de wet blijft vrijwillige samenwerking voorop staan, in welke vorm dan ook, omdat gebleken is dat gemeenten en particuliere eigenaren daar de voorkeur aan geven. Daarnaast zijn ook de Wet voorkeursrecht gemeenten en de Onteigeningswet instrumenten die wij wanneer nodig zullen inzetten.

De gemeente zit midden in een proces van transformatie. Deze opgave vindt onder andere zijn weerslag in de door de raad vastgestelde Wijkontwikkelingsplannen, de nota's Samen Slim sleutelen aan de Stad en de versie 2.0, waarin met name aandacht is voor de wijkacupunctuur en de projecten voortkomende uit de Regiodeal. Het betreft dan met name inbreidingsplannen die sluiten met een exploitatietekort.

Op basis van de kenmerken van deze 'regiodeal-projecten' is het instrument van grondexploitatie het geëigende middel om deze projecten van de grond te krijgen. We zijn gestart met de voorbereidingen om uw raad een Grondexploitatie (GREX) Hoogstraat ter besluitvorming te kunnen voorleggen. U hebt hiervoor eerder cofinanciering ter beschikking gesteld ten laste van de reserve Transformatie en een reserve Regiodeal Oud Nieuwenhagen ter hoogte van € 1.260 duizend gevormd. Daarnaast zijn inmiddels regiodealmiddelen toegekend en uitgekeerd. Het totaal van de geldstromen komt samen in een grondexploitatie waarvan het uw bevoegdheid is om die vast te stellen.

De ervaring leert dat de overheid de regierol op zich dient te nemen indien er sprake is van een verhoogd risicoprofiel. In financiële zin zijn de financiële middelen die we via het Rijk hebben ontvangen uit het Volkshuisvestingsfonds, additioneel op de middelen uit de Regiodeal van eminent belang om onze opgaven ten uitvoer te brengen. Uiteraard is gemeentelijke cofinanciering noodzakelijk en zijn de middelen die we in deze begroting voor transformatie vragen noodzakelijk om de rijksmiddelen ook daadwerkelijk te kunnen matchen met gemeentelijke cofinanciering. Hierbij speelt de eenmalige substantiële voeding van

de reserve Transformatie in 2024 een doorslaggevende rol om de volgende tranche van de Regiodeal met gemeentelijke cofinanciering te matchen zodat de kans op toekenning van rijksmiddelen verstevigd wordt.

Verwerving en beheer

De gemeente voert een strategisch aankoopbeleid met betrekking tot onroerende zaken. We kopen selectief aan, gericht op de realisering van ruimtelijke plannen zoals opgenomen in de wijkontwikkelingsplannen, de nota 'Samen Slim sleutelen aan de Stad (2.0)', alsmede projecten voortkomende uit de Regiodeal, Kwaliteit Limburgse Centra en het Volkshuisvestingsfonds. Onderdeel van het aankoopbeleid is ook het op peil houden van de voorraad agrarische gronden. Bij gewenste ruimtelijke ontwikkelingen zijn agrariërs vaak alleen bereid om de door de gemeente benodigde gronden te verkopen indien zij hiervoor ruilgronden terugkrijgen. Een adequate voorraad agrarische grond is ook noodzakelijk wanneer bij ruimtelijke plannen (bijvoorbeeld aanleg infrastructurele voorzieningen) een natuurcompensatieplan dient te worden opgesteld en uitgevoerd. In 2024 besteden wij ook verder aandacht aan strategische aankopen en aan het terugdringen van het onrechtmatig grondgebruik. Bij het terugdringen van het onrechtmatig grondgebruik wordt de oude situatie hersteld of, indien de situatie dit toelaat, worden de gronden verkocht of verhuurd. Daarnaast heeft de verkoop van openbaar groen onze aandacht.

Bij de controle van de jaarrekening 2018 werden we er door de accountant op gewezen dat er beter inzicht dient te komen in de omvang van onze eigendommen en de daaraan toe te rekenen waarde. We hebben deze grondadministratie op orde gebracht en de doorgevoerde aanpassingen in de werkwijze hebben geleid tot een structurele verbetering van het inzicht in onze voorraad en de corresponderende waarde. We zien geen aanleiding om de waarde van de gronden die voor strategische doeleinden zijn aangekocht voor Parkheide Zuid alsmede gronden gelegen aan de Moltweg, Kleikoeleweg en Grensstraat aan te passen. De strategische doelen zijn nog altijd valide.

Planontwikkeling

Bij ruimtelijke plannen maken wij een onderscheid tussen herstructureringslocaties en ontwikkelingslocaties. Doelstelling van herstructurering is het kwalitatief verbeteren van de woonomgeving, de woningvoorraad en de centrum- en welzijnsfuncties. Deze locaties worden vaak gekenmerkt door een versnippering van eigendomsposities, waardoor het voeren van een eigen grondexploitatie grote risico's met zich meebrengt. In voorkomende gevallen kiest de gemeente er zo veel mogelijk voor om met een ontwikkelende partij een exploitatieovereenkomst aan te gaan. Rendement en risico van de exploitatie dragen we zo beide over aan de exploitant waarbij de gemeente de kosten voor de te treffen voorzieningen van openbaar nut toch kan doorberekenen aan de exploitant. Om planvorming in deze tijd toch mogelijk te maken nemen we in voorkomende gevallen in herstructureringslocaties grondexploitaties ter hand.

Vanwege de krimppogave en de gemaakte afspraken binnen de regionale woonvisie Parkstad Limburg zijn er nu geen (grote) ontwikkelingslocaties. Binnen een ontwikkelingslocatie heeft de gemeente veelal al een substantiële eigendomspositie of kan zij haar positie binnen deze locatie versterken door gronden aan te kopen. Het voeren van een grondexploitatie brengt dan minder risico's met zich mee. In die gevallen kan de gemeente de grondexploitatie zelf ter hand nemen. Het ontwikkelrisico (afzet van de bouwrijp gemaakte kavels) blijft dan bij de gemeente evenals het becijferde rendement op de ontwikkeling. De

financiële vertaling van het risico (afzet en/of vertraging) wordt bij het opkomen ervan aan de Raad voorgelegd middels een bijgestelde exploitatieopzet.

Financieel kader

Met betrekking tot de prijsvorming bij aan- en verkopen gaan we uit van een marktconforme benadering, met dien verstande dat de aankopen plaatsvinden binnen de vigerende wettelijke kaders. Daarbij maken wij uiteraard gebruik van de geboden (wettelijke) instrumenten.

Bij de waardering van het gemeentelijke grondbezit maken wij onderscheid tussen grondexploitaties en de zogenaamde 'ijzeren voorraad' gronden.

- De grondexploitaties waarderen we volgens de historische verkrijgingsprijs waarop de bewerkingskosten en de opbrengst verkopen worden gesaldeerd. Voor toekomstige grondexploitaties is de verwachting dat deze verliesgevend zullen zijn gelet op de eerder geschetste opgave. Per project zullen we bezien of de middelen die beschikbaar zijn in het kader van de transformatie-opgave ingezet (kunnen) worden.
- De overige gronden, vnl. agrarische percelen (de 'ijzeren voorraad') worden eveneens gewaardeerd op de historische verkrijgingsprijs. Herwaardering is conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) niet toegestaan. De boekwaarde van de grond op de balans loopt in gevallen niet in de pas loopt met de economische waarde. Het verschil komt pas tot uiting bij verkoop waarbij de saldi worden verrekend met de Algemene Reserve.

In 2023 hebben wij nog één lopende grondexploitatie: Fresh Valley, fase 1. Deze grondexploitatie wordt gezamenlijk met LHB (Limburgse Herstructureringsmaatschappij voor Bedrijventerreinen) * gevoerd. De feitelijke werkzaamheden (sanering, sloop, infrastructuur) m.b.t. de grondexploitatie zijn nagenoeg afgerond. Er dienen nog twee kavels verkocht te worden. Er heeft in 2020 een eerste verrekening van de opbrengsten met LHB plaatsgevonden. Een en ander conform grondexploitatie. We verwachtten initieel dat de grondexploitatie een tekort zou opleveren van € 100 duizend. Hiervoor is in 2016 een voorziening gevormd ten laste van de reserve gerealiseerde winsten grondexploitaties. Op basis van de geactualiseerde prognoses ten aanzien van nog te besteden en nog te ontvangen bedragen is bij de jaarrekening 2017 de voorziening in zijn geheel vrij gevallen. Het mogelijke verlies op deze grondexploitatie is gecompenseerd door een bijdrage van € 100 duizend van Parkstad Limburg voor het verlengen van de Vogelzankweg, onderdeel van de exploitatie. Dit bedrag is gestort in de reserve gerealiseerde winsten grondexploitaties, een reserve welke inmiddels is opgeheven en waarvan het saldo van ruim 3 miljoen euro ten tijde van deze opheffing is gestort in de algemene reserve. Daarmee is de grondexploitatie feitelijk kostendekkend.

* Van oorsprong was LHB een onderdeel van LIOF/Provincie, maar is inmiddels opgegaan in de provincie.

2.2.7 Weerstandvermogen en Risicobeheersing

In deze paragraaf beoordelen wij of de benodigde weerstandscapaciteit groot genoeg is om de mogelijke financiële gevolgen van de mogelijk op te komen risico's af te dekken. De wijze van berekenen en de onderliggende definities zijn vastgelegd in de Nota weerstandsvormogen en risicomangement 2021 die door de raad eind 2020 is vastgesteld.

Als eerste presenteren we de weerstandsbehoefte. Dit betreft de totaalsom van de restimpact van alle geïnventariseerde majeure financiële (ramings)risico's. Vervolgens presenteren we de weerstandscapaciteit. Die is gebaseerd op de geraamde meerjarige stand van de reserves en voorzieningen (zie bijlage 4) waarbij we wel uitgaan van de stand van 31 december van enig jaar. In de weerstandsratio vergelijken we de capaciteit met de behoefte en zetten dit af tegen de door de raad vastgestelde normering. Tenslotte nemen we in deze paragraaf de verplichte BBV-financiële kengetallen op. Samen met het formele en structurele meerjarensaldo zoals gepresenteerd in hoofdstuk 1 en de hier gepresenteerde weerstandsratio gebruiken we deze informatie om aan het eind van deze paragraaf te komen tot een oordeel over onze financiële positie. Een oordeel dat we op hoofdlijn ook hebben opgenomen in Hoofdstuk 1.

Weerstandbehoefte

De weerstandsbehoefte is per programma geïnventariseerd en in de 4e W van ieder programma toegelicht. De financiële restimpact per risico stellen we vast door de maximale financiële impact van een risico te vermenigvuldigen met een kanspercentage (%). Dat is de kans dat het risico op komt en de kans dat het risico, als het op komt, ook maximaal op komt. We hanteren hierbij de volgende vaste normering:

<i>Kans-inschatting</i>	<i>Percentage</i>
Zeër hoog	100%
Hoog	75%
Gemiddeld	50%
Laag	25%
Zeër laag	10%

Max impact * Kans% = Financieel rest-impact

Het inschatten van de maximale impact & kans per risico is geen exacte wetenschap. Daarom geven we in de toelichting van de 4e W per programma een onderbouwing over de inschatting en aannames die zijn gedaan om te komen tot de bepaling van de maximale financiële impact en de kans-inschatting (zeer) hoog, midden of (zeer) laag. Door periodiek telkens op dezelfde systematische wijze de risico's en de restimpact te inventariseren trachten we de inventarisatie van de weerstandsbehoefte zoveel als mogelijk te objectiveren.

We passen de 80/20 regel toe bij het inventariseren van de ramingsrisico's. Dat betekent dat we ervan uit gaan dat de door ons geïnventariseerde risico's slechts 20% van het totaal vormen maar wel zorgen voor 80% van de financiële rest-impact. Dat betekent tevens dat de niet in de 4e W benoemde ramingsrisico's – in omvang 80% van de risico's – slechts 20% financiële restimpact hebben. Door te focussen op de 20% majeure ramings-­risico's leggen we de aandacht neer waar die moet liggen. We houden er dus rekening mee dat we in het kader van de berekening van de weerstandsbehoefte 20% van de restimpact niet hebben

vastgesteld en tellen die 20% dus op bij de geïnventariseerde financiële restimpact. Samen vormt dit het zogeheten totaal van de benodigde weerstandsbehoefte.

(cijfers x € 1000)

Nr	Programma	Weerstandsbehoefte			
		2024	2025	2026	2027
0	Bestuur	-3.136	-3.581	-4.200	-5.403
1	Veiligheid	0	0	0	0
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	0	0	0	0
3	Economie	0	0	0	0
4	Onderwijs	0	0	0	0
5	Sport, cultuur en recreatie	-143	-143	-143	-143
6	Sociaal domein	-3.425	-3.921	-4.479	-4.986
7	Volksgesondheid en milieu	-150	-150	-150	-150
8	Volkshuisvesting , ruimtelijke ordening VHROSV	0	0	0	0
	Totaal weerstandsbehoefte programma's	-6.854	-7.795	-8.972	-10.682
	Opzetpercentage 20%	-1.371	-1.559	-1.794	-2.136
	Totaal weerstandsbehoefte	-8.225	-9.354	-10.766	-12.819

Tabel weerstandsbehoefte per programma

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit, ook wel genoemd het weerstandsvermogen indien dit zich beperkt tot vermogenscomponenten, betreft de omvang van de financieel beschikbare middelen op 31 december van het jaar die we in kunnen zetten om de financiële gevolgen van de daadwerkelijk opkomende risico's in enig jaar op te kunnen vangen zonder dat dit per direct gevolgen heeft op het vastgestelde beleid. De vermogenscomponenten die we meenemen in de berekening van de weerstandscapaciteit beperken we tot:

- De algemene reserve
- De bestemmingsreserves
- De egaliseringsreserves

Stille reserves²², onderhoudsreserves en afschrijvingsreserves nemen we dus niet mee omdat die of niet altijd op korte termijn effectief vrij te maken zijn (stille reserves), beklemd zijn ter dekking van de afschrijvingslasten van een investering (afschrijvingsreserves) of omdat deze op termijn opgeheven zullen worden (onderhoudsreserves).

Wij nemen alleen de vermogenscomponenten op in de berekening van onze weerstandscapaciteit. Daarmee is onze weerstandscapaciteit hetzelfde als ons weerstandsvermogen. We nemen de exploitatie stelpost loon- en prijscompensatie ter grootte van € 400 duizend, alhoewel die als eerste in aanmerking komt voor dekking van een opkomend risico gerelateerd aan loon- en prijsstijgingen, dus niet op in onze weerstandscapaciteit.

²² In de Nota weerstandsvermogen en risicomanagement 2014 staat dat we de stille reserves wel mogen meenemen maar we doen dit al enkele jaren niet meer vanwege de niet realiseerbaarheid van de vrijval van die stille reserves op de termijn waarop die ruimte nodig is in het kader van risico afdekking.

(cijfers x € 1000)

Weerstandsvermogen per 31/12	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Algemene reserve	15.597	16.022	12.379	17.088	15.746	15.938
Egalisatiereserve	2.876	2.717	2.204	2.773	2.684	2.758
Overige bestemmingsreserves	11.233	9.323	12.913	13.412	13.529	13.640
Totaal weerstandsvermogen	29.706	28.062	27.496	33.273	31.959	32.336

Tabel weerstandsvermogen

Uit bovenstaande tabel is te concluderen dat onze weerstandscapaciteit op basis van de nu voorliggende ramingen van de reservepositie zich lijkt te stabiliseren rond de € 30 miljoen met een kleine dip in 2024.

Dit is een stevige weerstandscapaciteit die wel ruim € 10 miljoen lager is dan de geraamde weerstandscapaciteit in 2025 en 2026 in de begroting 2023.

Weerstandsratio

De indicator aan de hand waarvan we kunnen beoordelen of we in staat zijn risico's financieel op te vangen betreft de weerstandsratio. Die ratio is de verhouding tussen de weerstandscapaciteit (teller) en de weerstandsbehoefte (noemer).

$$\text{RATIO} = \frac{\text{weerstandscapaciteit}}{\text{weerstandsbefoefte}}$$

Als weerstandsratio's hanteren we een kleine (r) en een grote ratio (R) waarbij in de kleine ratio alleen de algemene reserve (teller) wordt afgezet tegen de weerstandsbehoefte (noemer). In de grote ratio nemen we ook de bestemmingsreserves en de egalisatiereserves mee in de vaststelling van de omvang van de weerstandscapaciteit. In de praktijk van de toepassing sturen we vooral op de kleine ratio waarbij we de weerstandsbehoefte afzetten tegen alleen de algemene reserve. Dat is tenslotte de enige reserve zonder bestemming anders dan afdekking van risico's.

(cijfers x € 1000)

Weerstandsratio per 31/12	2024	2025	2026	2027
Weerstandsbefoefte	8.225	9.354	10.766	12.819
Weerstandsvermogen klein	12.379	17.088	15.746	15.938
Weerstandsvermogen groot	27.496	33.273	31.959	32.336
Kleine ratio r	1,5	1,8	1,5	1,2
Grote ratio R	3,3	3,6	3,0	2,5

Tabel weerstandsratio

In bovenstaande berekening van de ratio die is uitgevoerd conform de beleidsnota weerstandsvermogen en risicomangement 2021 is géén rekening gehouden met incidentele voor of nadelen die nu nog niet zeker

zijn. Nog niet verwerkte voordelen betreft bijvoorbeeld de nog te ontvangen gelden naar aanleiding van het gehonoreerde bezwaar BUIG en de resultaten uit de komende jaarrekeningen die zo blijkt uit ervaring vaker positief dan negatief zijn. Nadelig voor de ontwikkeling van de ratio betreft natuurlijk die risico's die in enig jaar daadwerkelijk deels of volledig opkomen. Die zullen de prognose van het weerstandsvermogen negatief beïnvloeden. Maar zelfs al zou 50% van de weerstandsbehoefte daadwerkelijk opkomen in 2024 dan nog blijft de kleine ratio op de signaleringsgrens van 1 liggen in 2024 uitgaande van de nu geprognosticeerde stand van de algemene reserve per 31 december 2024²³.

Een andere ratio die een gevoel geeft bij de omvang van de algemene reserve is de omvang van de algemene reserve ten opzichte van de totale omzet aan baten en lasten inbegrepen inzet reserves²⁴. Alhoewel daar geen vastgestelde norm voor is blijkt dat de algemene reserve ondanks de stevige onttrekkingen dan wel minder stortingen die we nu ramen toch te stabiliseren rond de € 16 miljoen. Zetten we de verwachte omvang van de algemene reserve per 31 december in enig jaar af tegen verwachte "omzet" in dat jaar dan zien we dat de ratio zich lijkt te stabiliseren naar iets meer dan 10% vanaf 2025.

(cijfers x € 1000)

Omvang algemene reserve als percentage van de baten en lasten inbegrepen inzet reserves	2024	2025	2026	2027
Ontwikkeling algemene reserve per 31/12	12.379	17.088	15.746	15.938
Som Lasten na inzet reserves	156.868	151.865	145.305	147.716
Percentage (%)	7,9%	11,3%	10,8%	10,8%

Tabel Algemene reserve als % van de omzet

Alhoewel er geen norm hiervoor door de raad is vastgelegd willen we in de op termijn te actualiseren nota weerstandsvermogen en risicomanagement deze ratio met een norm wel toevoegen. Dit omdat er in de berekening van de weerstandsbehoefte veel aannames en inschattingen zitten.

We zijn van mening dat een harde cijfermatige ratio naast een ratio die voor wat betreft weerstandsbehoefte sterk gebaseerd is op risicoperceptie iets toevoegt aan het financieel beheer.

Verplichte BBV Kengetallen

De set van financiële kengetallen is vastgelegd in een ministeriële regeling. Deze ratio's zijn in onderstaande tabel weergegeven. De provincie deelt de kengetallen in drie categorieën in, maar geeft hier geen kwalificatie aan, omdat de normering een eigen gemeentelijke keuze is. Wel kan over het algemeen worden gesteld, dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Netto schuldquote: De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Hierbij wordt verschil gemaakt tussen de schuldquote in – en exclusief doorgeleende gelden (verstrekke leningen). Onze schuldquote stijgt verdergaand maar is wel nog steeds aan de maat (categorie A). Dit is een direct gevolg van het meer moeten aantrekken van leningen onder andere ten behoeve van de financiering van de investeringen en de duurzaamheidsleningen.

²³ Meerjarig daalt de kleine ratio bij herhaald opkomen van 50% van de weerstandsbehoefte onder de nul. De grote ratio daalt echter tot net iets onder de 1.

²⁴ n het verre verleden voor algemeen gebruik van de weerstandsratio was dit de ratio die veel gebruikt werd en ook werd gebruikt door de provincie in haar rol als toezichthouder.

Solvabiliteitsratio: Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onze solvabiliteitsratio blijft dalen maar bevindt zich nog steeds in de categorie B. Deze dalende trend kunnen we ombuigen door zodra mogelijk de stortingen in de algemene reserve weer op te hogen.

Grondexploitatie: Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale geraamde baten. De boekwaarde van de grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

Structurele exploitatieruimte: Hiermee wordt aangegeven hoe groot de structurele exploitatieruimte is door de totale baten te vergelijken met de structurele baten en lasten. Op grond van artikel 19 van het BBV wordt een overzicht van incidentele baten en lasten per programma gevraagd. Deze specificatie is opgenomen in hoofdstuk 3.3.2 Dit saldo afgezet tegen de totale baten geeft het gevraagde percentage. Zoals u ziet geeft de indicator aan dat er pas in 2025 sprake is van een structureel evenwicht in de begroting maar in dat evenwicht is nog geen rekening gehouden met het nadelige effect van de nog te besluiten herverdeling van het gemeentefonds. Dit is in lijn met de toelichting zoals gegeven in hoofdstuk 1 waarin wij u uitleg hebben gegeven over de ontwikkeling van ons formele en structureel, reëel exploitatiesaldo.

Belastingcapaciteit: Dit kengetal geeft een grove indicatie in welke mate de gemeente de gemeentelijke belastingopbrengsten kan verhogen om financiële tegenvallers op te vangen c.q. ruimte te creëren voor nieuw beleid. De indicatieve ruimte die de gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt berekend door de gemiddelde woonlasten van een gezin met een eigen huis in Landgraaf af te zetten tegen de gemiddelde woonlasten van een gezin in Nederland. De woonlast ligt hoger. Dit behoeft echter nuancering. Kijken we naar de woonlasten in Parkstad dan zien we dat we binnen Parkstad een gemiddelde woonlast hebben.

Kengetal	2024	2025	2026	2027	Categorische indeling provincie		
					Cat.A	Cat.B	Cat.C
Netto schuldquote	74,5%	67,3%	71,9%	70,9%	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	64,2%	58,2%	63,1%	62,9%	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	26,7%	29,2%	28,2%	28,0%	>50%	20-50%	<20%
Grondexploitatie	2,9%	2,8%	2,9%	2,8%	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	1,2%	5,0%	-0,9%	0,3%	begr.pos.	begr.neutr.	begr. neg.
Belastingcapaciteit	101,2%	101,2%	101,2%	101,2%	<95%	95-105%	>105%
Kleine weerstandsratio (r)	1,5	1,8	1,5	1,2	2	2 > r > 1	1
Grote weerstandsratio (R)	3,3	3,6	3,0	2,5		>2	2
Ratio reserves versus omzet	7,9%	11,3%	10,8%	10,8%			

Tabel 16

Geprognosticeerde balans

De wijziging van de hiervoor genoemde ministeriële regeling heeft ook betrekking op het opnemen van de geprognosticeerde begin- en eindbalans in de begroting en meerjarenraming, welke eveneens in de paragraaf moet worden opgenomen. Gelet op de sterke relatie van dit onderdeel met de paragraaf

Financiering, in het bijzonder het EMU-saldo, hebben wij de berekening en specificatie van de geprognosticeerde begin- en eindbalans opgenomen in de paragraaf financiering. Korte tijdshalve verwijzen wij naar deze paragraaf. De berekeningen van de meerjarige financiële kengetallen zijn, voor zover van toepassing, ook gebaseerd op deze meerjarige geprognosticeerde balans, zoals weergegeven in de paragraaf financiering.

Analyse financiële situatie

Voor de analyse van de financiële positie verwijzen we naar hoofdstuk 1 van deze begroting.

2.2.8 Omgevingswet

1. Implementatie Omgevingswet

De Omgevingswet wordt gezien als de grootste wetgevingsoperatie sinds de invoering van de Grondwet in 1848. In Landgraaf liggen we goed op schema als het gaat om de voorbereidingen die verband houden met de minimale invoeringsvereisten van de Omgevingswet. Naar verwachting voldoen we op het moment van invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2024 aan de eisen om te kunnen werken met de Omgevingswet; echter de implementatie van de Omgevingswet is daarmee nog niet afgerond. De implementatie van de Omgevingswet is een langjarige operatie die enerzijds bestaat uit organisatorische aspecten en anderzijds uit (juridisch) inhoudelijke aspecten. Er zijn en worden stevige stappen gezet om de belangrijkste zaken op organisatorisch en kennisgebied te regelen, opdat na de invoering binnen onze organisatie gewerkt kan worden met de Omgevingswet. Na de invoering gaan implementatie en uitvoering van de Omgevingswet hand in hand. De belangrijkste minimale eisen om te kunnen werken met de Omgevingswet (aan het begin van de invoering) concentreren zich in hoofdlijnen rondom het Vergunningen- en het Toezicht- en Handhavingsproces (VTH-proces) en de daarmee samenhangende digitale veranderingen.

Na de invoering van de Omgevingswet krijgen we vanuit wettelijk oogpunt te maken met nieuwe wettelijke kerninstrumenten (prioriteiten) zoals het opstellen van een omgevingsvisie (opvolger van onder andere de structuurvisie), omgevingsprogramma's, het omgevingsplan (opvolger van onder andere bestemmingsplannen) en de doorontwikkeling van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Vaak is gesuggereerd dat de Omgevingswet zorgt voor minder regels en meer gestroomlijnde vergunningsprocedures. Op de lange termijn is dat een mogelijkheid (geen zekerheid), maar zo lang de gemeente geen omgevingsvisie, omgevingsprogramma's en omgevingsplan heeft, is dat allerminst het geval. Ook de doorontwikkeling van het DSO en andere (gemeentelijke) digitale Omgevingswet-applicaties gaan nog veel vergen van de gemeentelijke organisatie.

Gemeenten hebben (op basis van de Ow) ongeveer 8 jaar de tijd (en de plicht) om nieuwe (beleidsmatige) Omgevingswet-kerninstrumenten op te stellen zoals de omgevingsvisie, omgevingsprogramma's en het omgevingsplan. Deze nieuwe Omgevingswet-kerninstrumenten wijken af van de huidige (beleidsmatige) instrumenten zoals de structuurvisie en het bestemmingsplan onder de huidige Wet Ruimtelijke Ordening. Dit heeft alles te maken met de veel bredere reikwijdte van de Ow, de decentralisatie van (rijks)regelgeving en de mogelijkheid en noodzaak van lokaal maatwerk.

2. Stand van zaken raadsbesluiten m.b.t. de Omgevingswet

Voor de invoering van de Omgevingswet moeten een aantal raadsbesluiten genomen worden die verband houden met de Omgevingswet. De inwerkingtreding van de onderstaande raadsbesluiten hangt samen met de invoeringsdatum van de Omgevingswet. Hieronder volgt een beknopte opsomming van de stand van zaken:

1. De verordening 'Ruimtelijke Kwaliteit' is vastgesteld op 18 november 2021.
2. De benoeming van de leden van de adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit heeft op 18

november 2021 plaatsgevonden.

3. De Erfgoedverordening is vastgesteld op 24 november 2022.
4. De verordening Nadeelcompensatie is vastgesteld op 24 november 2022.
5. Het regionaal afstemmingskader 'gemeentelijke omgevingsvisies Parkstad' is vastgesteld op 13 april 2023.
6. De legesverordening Omgevingswet is eind 2023 ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad.
7. Het raadsvoorstel 'Bevoegdhedenverdeling gemeenteraad en college van B&W met betrekking tot de Omgevingswet' is vastgesteld op 6 juli 2023.

3. Omgevingswet kerninstrumenten

In het huidige Ruimtelijke Ordeningsrecht staat het begrip 'goede ruimtelijke ordening' centraal. Dit verandert met de komst van de Omgevingswet. Hierin staat niet de 'goede ruimtelijke ordening' centraal maar het kernbegrip 'fysieke leefomgeving'. De reikwijdte van dit nieuwe kernbegrip is ruimer en vergt een andere aanpak en werkwijze. Hieronder wordt puntsgewijs aan de hand van de nieuwe kerninstrumenten stilgestaan bij de belangrijkste wijzigingen en wordt kort benoemd wat de belangrijkste opgave is voor onze ambtelijke organisatie. De volgende kerninstrumenten komen aan bod:

- Omgevingsvisie
- Omgevingsplan
- Omgevingsvergunning

3.1 Omgevingsvisie versus Structuurvisie

De omgevingsvisie wordt het belangrijkste gemeentelijke instrument om keuzes vast te leggen over de fysieke leefomgeving. Een omgevingsvisie is breder dan een structuurvisie. Deze gaat niet alleen over ruimtelijke ordening, maar over de hele fysieke leefomgeving: bouwwerken, infrastructuur, water, bodem, lucht, landschap, natuur, cultuur en erfgoed. Ook sociaal-maatschappelijk actuele thema's zoals duurzaamheid, gezondheid, veiligheid en klimaat zullen in de visie worden betrokken. Nieuw en onderscheidend in vergelijking met het huidige wettelijke takenpakket (op basis van huidige Wro-wetgeving) is dat er verbandingen moeten worden gelegd tussen fysieke en sociaal-maatschappelijke vraagstukken en dat er na een belangenafweging integrale keuzes moeten worden gemaakt.

Kortom: de omgevingsvisie is veel breder en meer integraal dan de huidige structuurvisie. Bovendien gaat het niet om het vastleggen van een eindbeeld, maar om het faciliteren van een ontwikkelingsrichting en om daarvoor de basis te leggen en mogelijkheden te creëren. De gemeenteraad stuurt met de omgevingsvisie op de lange termijn. Het gaat om de ontwikkeling, inrichting, het behoud en verbetering van de leefomgeving (in brede zin: zowel fysiek als vanuit sociaal-maatschappelijke opgaven bezien).

De Omgevingswet geeft gemeenten daarbij meer afwegingsruimte voor lokaal maatwerk. Per (deel)gebied wordt bepaald wat de kwaliteit is, welke kwaliteit gewenst is en wat daarvoor moet gebeuren. De omgevingsvisie behoort tot de belangrijkste strategische documenten van een gemeente.

Wat ook verandert, is het proces van totstandkoming. Participatie is niet beperkt tot het indienen van een zienswijze. Inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties moeten vanaf het begin worden betrokken. Het gaat dus om een intensief maatschappelijk proces. Onderscheidend en vernieuwend wat participatie betreft in vergelijking met de huidige wettelijke systematiek (Wro), is dat er nu een duidelijke wettelijke plicht geldt met betrekking tot de rol van participatie. De verantwoordelijkheden

(taakverzwaren) op dit gebied nemen zowel vanuit de gemeentelijke kant als vanuit de kant van de burger/ondernemer toe.

In 2023 is gestart met de totstandkoming van de gemeentelijke omgevingsvisie. Vaststelling van de omgevingsvisie vindt naar verwachting medio 2025 plaats. Het proces met betrekking tot de totstandkoming van de omgevingsvisie bestaat in hoofdlijnen uit de volgende projectfasen:

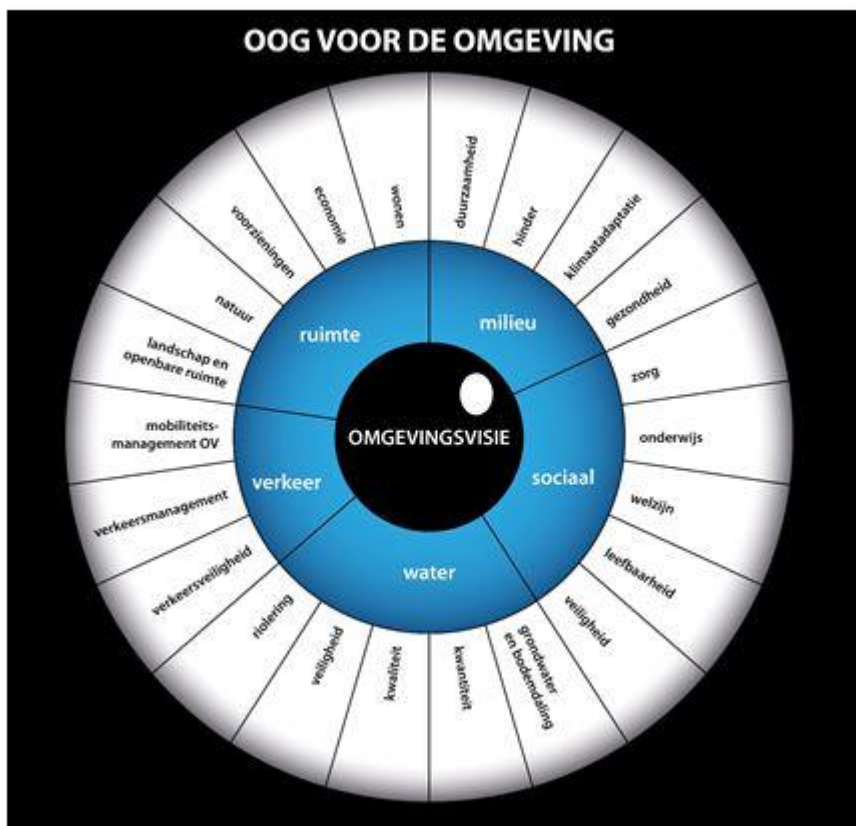
Fase 1 – Verkenning: inventarisatie en analyse (april – oktober 2023)

De eerste fase start met een Verkenning van de 'huidige staat' van de gemeente. Dit wordt gedaan op basis van:

- Een inventarisatie en analyse van het ruimtelijk en sociaal-maatschappelijk beleid;
- een overzicht van trends en ontwikkelingen waarop de gemeente moet/kan inspelen;
- de ruimtelijke kwaliteit en ruimtegebruik (ook in historisch verband);
- de positie van Landgraaf in de regio.

Aan de hand van werksessies met de projectgroep wordt de Verkenning verder aangescherpt. In de werksessies staat het benoemen van kwaliteiten en aandachtspunten en het uitwerken van relevante dilemma's met het oog op de leefbaarheid centraal. Het doel is om duidelijk te krijgen over welke zaken de gemeente een keuze moet maken. Richting afronding van de Verkenning vindt nog een reflecterende werksessie met de projectgroep plaats om ambtelijk de laatste puntjes op de i te zetten.

De Verkenning vormt het tussenproduct voor fase I. Het stuk wordt besproken met de raad. Het communicatie- en participatieplan voor de omgevingsvisie wordt nader uitgewerkt. In oktober/november van 2023 vindt in het kader van burgerparticipatie de week van de leefomgeving plaats. Burgers, ondernemers, ketenpartners en maatschappelijke instanties worden bij dit traject betrokken. In de week van de leefomgeving zal de samenleving de verkenning verder verrijken.

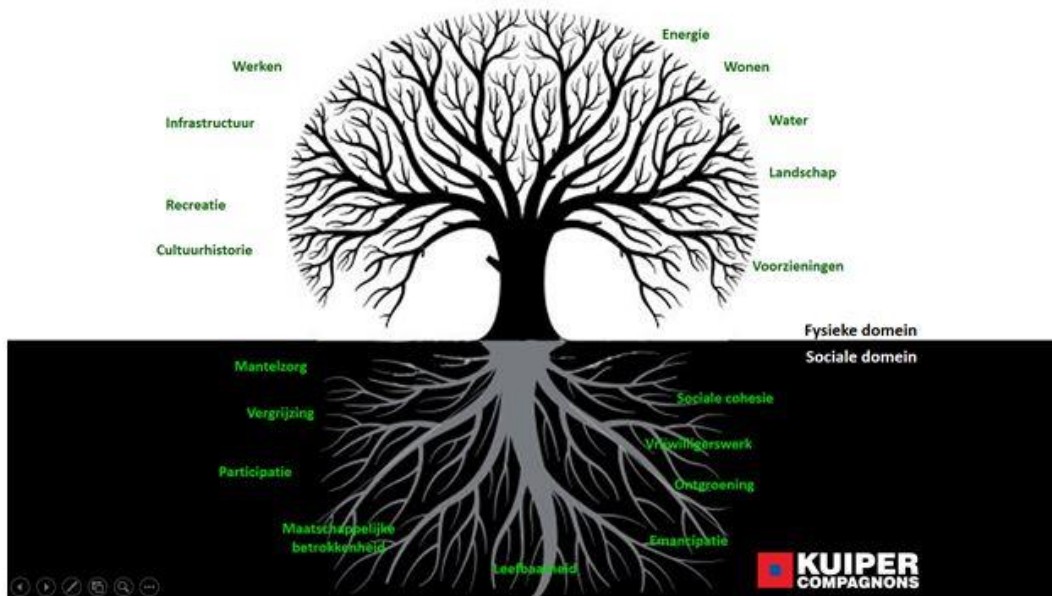

Figuur 1: Het oog voor de Omgeving (of foto van de leefomgeving)

Met het Oog voor de Omgeving worden alle onderdelen van de fysieke leefomgeving in beeld gebracht, gerangschikt per thema (milieu, verkeer, ruimtelijke ordening), inclusief de (fysieke) aspecten van het sociale domein. Vervolgens kan per onderdeel aan de hand van de analyse worden aangegeven hoe de score is. Daarbij kan de stoplichtmethode uit de praktijk van de milieueffectrapportagepraktijk worden gebruikt. Daarmee kunnen slecht scorende onderdelen rood worden gemaakt, redelijk scorende onderdelen oranje en goed scorende onderdelen groen. Zo komt in beeld op welke onderdelen kernkwaliteiten naar de toekomst wellicht moeten worden bijgesteld.

Fase 2 – Koersbepaling: koers en keuzes (november 2023 – maart 2024)

Uit de Verkenning zal blijken dat veel bestaand beleid kan worden doorgezet, maar er zullen ook dilemma's naar voren komen vanuit de fysieke en sociaal-maatschappelijke kant. Op basis van alle inbreng worden voorstellen geformuleerd, waarin de Landgraafse centrale kernwaarden en -kwaliteiten, de gemeente brede ambities (inclusief de inhoudelijke uitgangspunten voor verstedelijking en leefbaarheid) en de hoofdlijnen voor de gebiedsgerichte uitwerking samenkomen. Het kan nodig zijn verschillende alternatieven te ontwikkelen. In fase 2 vindt ook in het kader van het burgerparticipatietraject 'een week' van de leefomgeving plaats. Burgers, ondernemers, ketenpartners en maatschappelijke instanties worden bij dit traject betrokken. Dit leggen we, als resultaat van fase 2, vast in de Koersnotitie. Deze wordt besproken met college en raad.

Figuur 2: de Boom van de leefomgeving

De traditionele ruimtelijke thema's – of die van de fysieke leefomgeving (fysieke domein) – worden gevoed door onderliggende sociaal–maatschappelijke thema's (sociale domein).

Fase 3 – Ontwerp–omgevingsvisie (april – december 2024)

Aan het begin van deze fase vindt een uitwerking plaats van de Koersnotitie naar de deelgebieden (kaders voor activiteiten en ruimtelijke ontwikkelingen en milieu/ omgevingsconsequenties). De verbindingen tussen fysieke en sociaal–maatschappelijke vraagstukken komen ook tot uitdrukking in de uitwerking. Ook de contouren van de uitvoeringsparagraaf van de omgevingsvisie krijgen al vorm. Dit wordt vertaald in de eerste concept ontwerp–omgevingsvisie. De concept ontwerp–omgevingsvisie wordt toegelicht aan het college en de raad, waarna het stuk waar nodig wordt bijgeschaafd. Het concept vormt vervolgens de inhoudelijke basis voor de derde week van de leefomgeving, waarbij burgers, ondernemers, ketenpartners en maatschappelijke instanties worden betrokken. Er wordt gevraagd om een reflectie op de voorgestelde koers, maar ook om wensen en ideeën mee te geven voor de uitwerking. Deze participatieronde heeft dus een toetsend en verdiepend karakter. Op basis van de opgehaalde inbreng wordt de ontwerp–omgevingsvisie opgesteld.

Fase 4 – Vaststelling omgevingsvisie (december 2024 – mei 2025)

Na vrijgave door het college wordt de ontwerp–omgevingsvisie zes weken ter inzage gelegd. We organiseren een informatiemarkt voor de samenleving. Naar aanleiding van de ingekomen zienswijzen en ambtshalve opmerkingen vindt eventuele verwerking hiervan plaats, alvorens de definitieve omgevingsvisie (inclusief reactienota) ter besluitvorming aan de gemeenteraad wordt voorgelegd.

3.2 Regionaal afstemmingskader gemeentelijke omgevingsvisies Parkstad

Met de komst van de Omgevingswet worden gemeenten verplicht om één gebiedsdekkende gemeentelijke omgevingsvisie (GOVI) op te stellen. De omgevingsvisie is een – verplicht door de gemeenteraad vast te stellen – integrale visie met strategische hoofdkeuzen van beleid voor de leefomgeving voor de lange termijn. De omgevingsvisie wordt min of meer de juridische rechtsopvolger van de huidige structuurvisie Landgraaf (uit 2011) maar dan met een bredere en ruimere reikwijdte.

Het is niet mogelijk om zowel een gemeentelijke als een regionale omgevingsvisie op te stellen op basis van de Omgevingswet. Daarom heeft de toenmalige bestuurscommissie Ruimte van de stadsregio Parkstad in september 2018 besloten om op Parkstadniveau een regionaal afstemmingskader voor de gemeentelijke omgevingsvisies op te stellen. Het regionaal afstemmingskader is op 13 april 2023 vastgesteld door de gemeenteraad. De inhoud van dit regionaal afstemmingskader wordt als bouwsteen verwerkt in de omgevingsvisies van de gemeenten van de stadsregio Parkstad.

Het toekomstperspectief luidt 'Een grenzeloze regio' op basis van het regionaal afstemmingskader 'gemeentelijke omgevingsvisies Parkstad' en bestaat uit drie onderliggende deelperspectieven, die gerelateerd zijn aan het 'people, planet, profit' principe:

1. (People): Leefbare, vitale en gezonde wijken en kernen
2. (Planet): Toekomstbestendig Limburgs landschap
3. (Profit): Nieuwe oplossingen voor oude uitdagingen.

3.3 Vervlechting Omgevingsvisie en Strategische visie Landgraaf

In 2025 loopt de strategische visie 'Landgraaf 2025 boeiend en bloeiend' af. We zijn aan de slag met het opstellen van een nieuwe Toekomstvisie, waarin de onderwerpen uit de strategische visie worden vervlochten met de gemeentelijke Omgevingsvisie. Met deze visie leggen we onze kernwaarden en identiteit opnieuw vast en zetten we een stip op de horizon waar we als Landgraaf naartoe willen. We hebben daarbij nadrukkelijk aandacht voor de verbinding met onze inwoners, ondernemers, met het maatschappelijk middenveld, de (Eu)regio en bezoekers, het continueren van de tevredenheid over onze dienstverlening en het behouden en vergroten van het vertrouwen van inwoners in het lokale bestuur. De gemeentelijke Omgevingsvisie en de Strategische visie vormen de Toekomstvisie voor Landgraaf.

3.4 Omgevingsplan versus bestemmingsplan

Hoewel een omgevingsvisie een belangrijk politiek-bestuurlijk document is, is betrokkenheid vanuit het juridische zonder meer van belang. De omgevingsvisie biedt uiteindelijk namelijk het beleidsmatige kader voor het andere gemeentelijke instrument; het omgevingsplan. Gemaakte keuzen in de omgevingsvisie sturen de in het omgevingsplan neer te leggen regels in meer of mindere mate afhankelijk van hoe globaal of gedetailleerd het beleid in de omgevingsvisie is. De omgevingsvisie is de samenhangende beleidsmatige basis voor de inzet van onder meer juridische, financiële of andere instrumenten.

Het gemeentelijk omgevingsplan, hoort naast de waterschapsverordening en de provinciale omgevingsverordening tot de decentrale regelgeving. Uitgangspunt is dat het decentrale bestuur voor het gehele gebied de algemene regels en vergunningplichten vastlegt. De Omgevingswet voorziet in één gebiedsdekkende regeling per bestuursorgaan; voor gemeenten het omgevingsplan. Dit om de overzichtelijkheid van regels en de onderlinge inhoudelijke afstemming te vergroten. Anders dan een bestemmingsplan op grond van de Wet ruimtelijke ordening bevat een omgevingsplan niet alleen regels voor bestemmingen (onder de Omgevingswet regels voor functies op locatie geheten), maar ook algemene regels die nu in gemeentelijke verordeningen zijn opgenomen. Denk bijvoorbeeld aan de bomenverordening, welstandsnota, erfgoedverordening, APV, enzovoort.

Daarnaast zullen bijvoorbeeld de gevolgen van emissies van geluid, geur en trillingen door bedrijfsmatige milieubelastende activiteiten en regels over horeca-, recreatie- en detailhandelsactiviteiten niet meer via een algemene maatregel van bestuur (nu het Activiteitenbesluit milieubeheer) worden geregeld, maar via het omgevingsplan. Verder moet het omgevingsplan voldoen aan nationale regelgeving (via het Besluit kwaliteit leefomgeving), provinciale instructieregels, de nieuwe inhoudelijke eisen en terminologie en aan de nieuwe digitale standaarden. Het ombouwen van het huidige regime naar een gebiedsdekkend omgevingsplan is daarom niet eenvoudig, reden waarom gemeenten tot 2032 de tijd hebben om te beschikken over een gebiedsdekkend omgevingsplan dat voldoet aan alle eisen van de Omgevingswet en bijhorende uitvoeringsregelgeving.

3.5 Omgevingsvergunning 'nieuwe stijl' (Ow) versus oude Omgevingsvergunning

Met de komst van de Omgevingswet wordt de hoofdregel, dat vergunningaanvragen moeten worden afgehandeld binnen de reguliere procedure. De termijn hiervoor is 8 weken (met een verlengingsmogelijkheid). Een kortere doorlooptijd vereist dat er voldoende ambtelijke capaciteit beschikbaar is om aanvragen tijdig te kunnen beoordelen. Kunnen we dat niet, dan missen we een grondslag om procedurele termijnen op te schorten, met alle negatieve gevolgen van dien zoals: de mogelijkheid op beroep op de Wet dwangsom 'niet tijdig beslissen', een beroep op de rechterlijke macht omtrent 'niet tijdig beslissen door een bestuursorgaan', een beroep op (vertraging)schade of

imago'schade. Misschien nog wel belangrijker is dat we onze burgers niet kunnen bieden waar ze recht op hebben: een zorgvuldige en tijdige dienstverlening.

Tot slot worden de eerste jaren na invoering van grootschalige wetgeving in het algemeen gekenmerkt door onduidelijkheid en vragen van de burger en ondernemer over de nieuwe wetgeving. Maar ook voor de betrokken ambtenaren zal er meer tijd nodig zijn om te leren werken met de nieuwe spelregels en met de nieuwe digitale systemen. Relevante vragen die we bijvoorbeeld meer kunnen verwachten van burgers/ondernemers in de eerste jaren na de invoering van de Ow zijn onder meer: wat is vergunningsvrij? Wat is vergunningsplichtig? Hoe om te gaan met overgangsrechtelijke vraagstukken? Waar vind ik wat in het Digitaal Stelsel Omgevingswet en hoe moet ik dit interpreteren? Hoe moet de nieuwe wetgeving en nieuwe rechtspraak geïnterpreteerd worden? Etc.

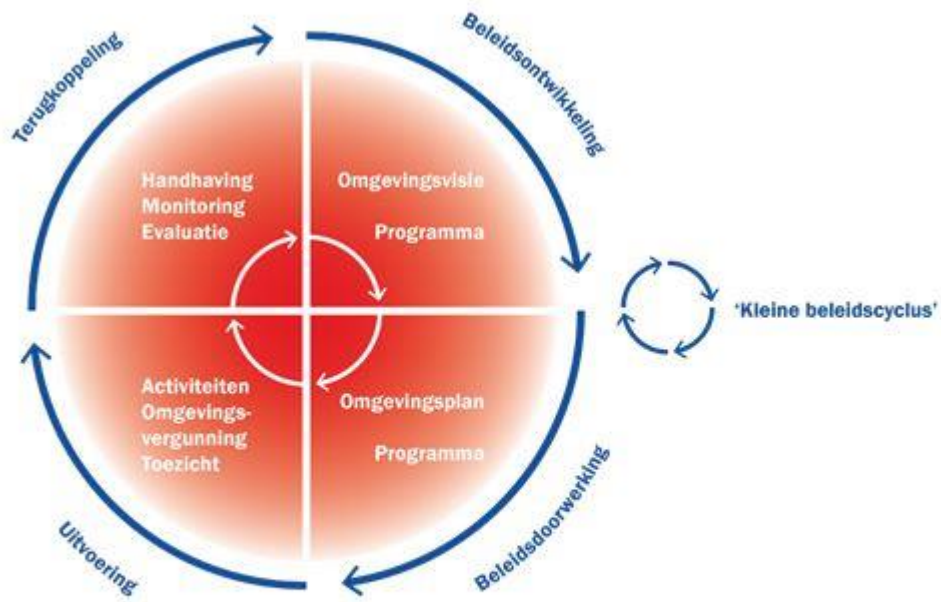
3.6 Houding en gedrag (nieuwe gedachtegoed Omgevingswet)

Volgens voormalig minister Melanie Schultz is het succes van de implementatie van de Omgevingswet voor 20% afhankelijk van de regels en voor 80% van de cultuur (gedrag en houding). Daarmee is de Omgevingswet geen simpele wetsverandering (transponeringstabel), maar een complexe veranderopgave voor de (gemeentelijke) organisatie en de burger. Het is een veranderingsopgave met uiteenlopende componenten waaronder de cultuurverandering in de hele keten, een digitale systeemverandering en de verandering van wet- en regelgeving. De Omgevingswet vraagt om een gedragsverandering die past bij het gedachtegoed van de Omgevingswet zoals werken vanuit het 'ja-mits principe' in plaats van het 'nee-tenzij principe', 'integraal denken' in plaats van 'sectoraal denken', van 'toetsen van activiteiten' naar 'partner in het proces', van 'weinig lokale afwegingsruimte' naar 'meer lokale afwegingsruimte (lokaal maatwerk)'.

De Omgevingswet vraagt om meer vanuit het perspectief van de ondernemer of burger te denken, waarbij het van belang is om niet voor elkaar te denken, maar meer de weg te bewandelen om het samen te doen en samen op te trekken. Het leren werken met en het toepassen van het nieuwe gedachtegoed van de Omgevingswet is een intensief en een langjarig proces dat een grotere tijdsinvestering van vooral medewerkers vereist. Het werken met het nieuwe Omgevingswet-gedachtegoed zal geleid op onder meer de (juridische) algemene beginselen van behoorlijk bestuur tot uitdrukking moeten komen, in onder andere de motivering van de nieuwe kerninstrumenten zoals de omgevingsvergunningen, de omgevingsvisie, het omgevingsplan en de omgevingsprogramma's.

3.7 De beleidscyclus

Het is cruciaal om de omgevingsvisie te plaatsen in het grotere geheel van de beleidscyclus. Dit betekent dat de omgevingsvisie de beleidsmatige basis moet bieden voor het omgevingsplan en de eventuele programma's en dat het een raamwerk biedt waarmee met behulp van een gedegen monitoringsopzet de visie 'actueel' gehouden kan worden. Een gedegen omgevingsvisie is nodig om goed regels te kunnen stellen in het omgevingsplan. De wisselwerking tussen omgevingsvisie en -plan noemen wij 'de kleine beleidscyclus'. Deze kleine beleidscyclus leidt vaak tot waardevolle aanscherpingen van beide producten.

Figuur 4: de grote en kleine beleidscyclus

2.2.9 Duurzaamheid

Samen voor een Duurzaam Landgraaf

Het klimaatakkoord van Parijs 2015

In december 2015 werd in Parijs een wereldwijd klimaatakkoord gesloten. Het wordt gezien als het meest baanbrekende akkoord op klimaatgebied. Het doel van het akkoord is om de klimaatopwarming te beperken tot 1,5 à 2 graden Celsius. Om dit doel te bereiken moeten landen meer ambitie tonen en onmiddellijk in actie komen.

De uitstoot van CO₂ was tussen 2010 en 2019 groter dan in eerdere decennia. Hoewel economische activiteiten gemiddeld minder energie kostten, zorgde de groei van industrie, transport, energieproductie, landbouw en de gebouwde omgeving er toch voor dat de uitstoot bleef stijgen. De uitstoot moet de komende jaren fors dalen en na enkele decennia nul zijn. Landen moeten daarom drastische maatregelen nemen en die versneld uitvoeren. Daarvoor zijn radicale veranderingen nodig.

Klimaatverandering

In het Zwitserse Interlaken hebben 195 landen in maart 2023 overeenstemming bereikt tot het laatste IPCC (Intergovernmental Panel on Climate) rapport, het zogeheten synthesesrapport. Dit is cruciaal, want de IPCC-rapporten vormen de basis voor de communicatie tijdens de mondiale klimaatonderhandelingen, die later dit jaar worden hervat. Dit betekent ook dat alle landen de ernstige gevolgen van klimaatverandering erkennen én de noodzaak onderstrepen om hier iets aan te doen. Aan het rapport hebben duizenden klimaatwetenschappers op uitnodiging van 195 landen gewerkt.

Het uitgekomen rapport is een samenvatting van drie IPCC-rapporten met tienduizenden onderliggende wetenschappelijke artikelen, en geeft een goed overzicht van conclusies uit de laatste wetenschappelijke literatuur op het gebied van klimaatverandering, de gevolgen en de mogelijke maatregelen om klimaatverandering tegen te gaan en negatieve effecten te beperken. Op alle vlakken blijkt de urgentie van snelle actie groter dan ooit.

Huidige stand van klimaat

Het IPCC concludeert dat de aarde sinds het einde van de 19e eeuw 1,1 graden is opgewarmd. Zij stellen vast dat de mens verantwoordelijk is voor deze opwarming; de snelste temperatuurstijging van de afgelopen 2000 jaar. Naar verwachting wordt de 1,5 graden, het streefdoel van het klimaatakkoord van Parijs, over tien jaar al bereikt. Met het snel en vergaand terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen en verwijdering van CO₂ uit de atmosfeer kan op de langere termijn deze opwarming wel weer beperkt worden tot 1,5 graden. Sommige klimaateffecten, zoals het verder smelten van ijskappen en het stijgen van de zeespiegel, zijn echter al onomkeerbaar.

Over het IPCC

Wie twijfelt de wetenschap te accepteren ontkomt niet aan een beetje complot denken. De hoofdrolspeler in complottheorieën over klimaatwetenschap is steevast het klimaatpanel van de Verenigde Naties, het IPCC. De volgende punten maken duidelijk waarom die complottheorieën niet juist zijn:

- Het IPCC voert geen klimaatonderzoek uit.
- Het IPCC heeft geen enkele klimaatonderzoeker in dienst.
- Het IPCC bouwt geen klimaatmodellen.
- Het IPCC betaalt geen klimaatonderzoek.
- Het IPCC bepaalt geen beleid.
- Het IPCC kan de conclusies van klimaatonderzoek op geen enkele manier beïnvloeden.

Het IPCC heeft als taak om de actuele stand van zaken in het klimaatonderzoek samen te vatten. Dat klimaatonderzoek wordt uitgevoerd door wetenschappers die werken aan honderden wetenschappelijke instituten over de hele wereld. Niets of niemand kan al die instituten en de wetenschappers die er werken allemaal dezelfde kant op sturen. Er is geen enkele reden om verhalen over een klimaatcomplot, al dan niet geregisseerd door het IPCC, serieus te nemen. Het is natuurlijk een vreemde gedachte dat duizenden wetenschappers samen zouden spannen om de wereld een enorm probleem aan te praten.

Er zijn meer dan genoeg andere redenen om onderzoek te doen naar het klimaat. Er zijn genoeg economische sectoren (landbouw en voedingsmiddelenindustrie, toerisme, om er maar enkele te noemen) die kunnen profiteren van een betere voorspelbaarheid van klimaatvariaties. Ook overheden zouden er gebruik van kunnen maken. Bijvoorbeeld om beter te kunnen anticiperen op risico's van extreem weer, natuurbranden of overstromingen. Alle redenen dus om klimaatonderzoek te doen, ook als er geen menselijke invloed zou zijn.

Nederland geen kleine speler met uitstoot CO2

Alle landen van klein tot groot moeten hun steentje bijdrage in de emissiereductie richting 2050. Ook Nederland dus.

Vaak komt de vraag voorbij waarom het kleine Nederland actief beleid voert om klimaatverandering tegen te gaan, als grote landen, zoals China, verreweg het meeste uitstoten. In eerste instantie is het een redelijke vraag. Nederland kan niet alleen de uitstoot terugdringen, dat moet op mondiaal niveau gebeuren. Maar het Nederlands beleid heeft wel effect. Er komen flink wat windmolens en zonneparken bij en we gaan langzaam van het gas af. Het is een greep uit de maatregelen die het kabinet neemt om ervoor te zorgen dat Nederland in 2050 klimaatneutraal wordt en de aarde minder snel opwarmt. Nederland voert de druk op. Jarenlang heeft Nederland onderaan gebungeld in de Europese Unie. 'De vraag is misschien niet of Nederland onevenredig veel doet, maar of het wel genoeg doet'.

Vanaf het midden van de 19e eeuw begint de broeikasgasemissie in Nederland toe te nemen. Het valt samen met het begin van de industriële revolutie in ons land. De groei van deze uitstoot is vanaf dan gestaag. Nederland is een relatief grote CO₂-uitstoter. Na Duitsland, Italië, Frankrijk en Spanje zijn we koploper in de Europese Unie in het produceren van CO₂. Samen met deze landen stootte Nederland in 2020 meer dan 70 procent van het totaal uit.

Daarom: elke ton broeikasgassen die we niet de lucht in sturen telt. Nederland is een klein land, maar behoort tot de grootste economieën ter wereld en levert dus zeker een bijdrage.

Toch lijkt onze uitstoot in het niet te vallen bij die van China. Dat land zorgt voor 26 procent van de wereldwijde uitstoot van alle broeikasgassen. Ter vergelijking: de uitstoot van de hele Europese Unie telt 9 procent en komt op de derde plaats. Op plek twee komen de Verenigde Staten, goed voor 13 procent.

Toch kun je die cijfers niet met de onze vergelijken. China heeft zo'n 1,4 miljard inwoners en daarom kunnen we beter naar uitstoot per hoofd kijken. De voetafdruk van de gemiddelde Chinees is dan kleiner dan die van een Nederlander. De hoeveelheid uitstoot van broeikasgas per Nederlander ligt hoger, maar zijn van beide bovengemiddeld groot. Dan kan er dus van een Nederlands Calimero-klimaatcomplex geen sprake zijn.

Historische plicht

Als we naar ons koloniale verleden kijken heeft Nederland een historische plicht om een grote verantwoordelijkheid voor klimaatverandering te dragen en om de doelen van 2050 te behalen. Wij hebben andere landen 'berooft' van natuurlijke hulpbronnen als steenkool en olie. Intussen hebben wij onze industrie op gang geholpen door massaal fossiele brandstoffen te verbranden en zijn we alsmaar rijker geworden. Nederland heeft historisch veel uitgestoten en is rijker.

De positie van China

China is de fabriek van de wereld. Ook wij kopen veel producten uit China waar bij de productie en de import veel CO₂ vrijkomt. Het is logisch dat het land dan ook een hoger energieverbruik heeft. China is nog steeds afhankelijk van het gebruik van kolen. Het land heeft de ambitie gesteld en wil in 2060 klimaatneutraal worden. Dat doel is tien jaar na onze deadline. Tot 2030 vindt Peking het gerechtvaardigd om de energieconsumptie te laten stijgen. Ze vinden dat ze economisch gezien een inhaalslag mogen maken ten opzichte van de westerse landen.

Het land zet inmiddels stappen richting ambitieus klimaatbeleid. China is verreweg de grootste investeerder, producent en consument van duurzame energie. Een op de drie zonnepanelen en windturbines ter wereld bevindt zich in China. Bijna de helft van alle elektrische personenauto's ter wereld. 98% van de elektrische bussen en 99% van de elektrische tweewielers rijden er rond. Het land loopt voorop in de productie van batterijen om elektrische voertuigen van stroom te voorzien en duurzame energie op te slaan op elektriciteitsnetten. Door de voortvarendheid van de Chinese aanpak en het grote bereik van de investeringen, de productie en de toepassing van klimaattechnologie in China is de prijs voor die technologie wereldwijd sterk gedaald. Zonnepanelen, windmolens op het land, elektrische voertuigen en fietsen, hun batterijen en oplaadvoorzieningen, dat alles is veel goedkoper geworden en kan nu concurreren met energie uit fossiele brandstoffen.

Hoger doel in Nederlandse Klimaatwet

De Nederlandse Klimaatwet wordt aangepast om te voldoen aan Europese wetgeving. De Kamer heeft het voorstel hierover op 14 februari 2023 aangenomen. In de Nederlandse Klimaatwet staat nu het streefdoel om in 2030 de broeikasgasemissies met 49% te reduceren. De Europese Klimaatwet maakt daar 55% reductie van. Ook wordt vastgelegd dat Nederland in 2050 klimaatneutraal moet zijn. Nu wordt voor dat jaar nog uitgegaan van 95% emissiereductie.

Positie gemeente Landgraaf

PALET en de Regionale Energie Strategie

Nederland werkt aan een energietransitie. De forse nationale doelstelling kan alleen worden behaald als elke regio in Nederland daaraan bijdraagt. Dat vergt regionaal maatwerk en daarom is er een Regionale Energie Strategie (RES) ontwikkeld.

In de RES beschrijft elke regio welke energiedoelstellingen zij wil halen, op welke termijn en welke strategie zij hiervoor hanteert. Nederland is opgedeeld in 30 'energieregio's', Zuid-Limburg is er daar een van. Er is voor gekozen om in Zuid-Limburg in drie deelregio's te werken. De Stadsregio Parkstad is een van de drie deelregio's, die een deel-RES heeft gemaakt. De RES 1.0 Zuid-Limburg is in juni 2021 door de gemeenteraad behandeld en vastgesteld. Met het vaststellen van de RES 1.0 Zuid-Limburg werd het fundament gelegd. Daarmee komen overheden, semioverheden, bedrijven, woningcorporaties, inwoners etc. in gezamenlijkheid tot concrete uitvoeringsmaatregelen om de energietransitie in Landgraaf en de regio in gang te zetten.

Om de in de RES 1.0 gestelde ambitie in de praktijk om te zetten in concrete maatregelen en prestaties, zal in de vervolgfase onder de ambtelijke regie van Parkstad Limburg worden overgegaan tot het uitwerken van een nieuw regionaal uitvoeringsprogramma PALET.

PALET (Parkstad Limburg Energiestrategie)

De samenwerkende gemeenten in Parkstad Limburg hebben in 2013 het initiatief genomen om de energietransitie in de regio aan te jagen en gestructureerd van de grond te krijgen. Als eerste belangrijke stap is een onderbouwde ambitie geformuleerd: in 2040 is Parkstad Limburg energieneutraal. Dat betekent dat de energie die wij zelf nodig hebben, in onze regio wordt opgewekt. Het kaderstellende beleid Parkstad Limburg Energiestrategie (PALET) is in 2015 door acht gemeenteraden unaniem vastgesteld. Het jaar 2040 is dus onze stip op de horizon. Het doel is onze inwoners en bedrijven van schone, betrouwbare en duurzame energie te voorzien.

Welke invloeden hebben de programma's op elkaar?

Het traject van de RES heeft consequenties voor PALET. De RES-methodiek kijkt op een viertal belangrijke punten af van de aanpak in PALET.

1. Primair/Secundair energiegebruik.

In PALET is uitgegaan van het primaire energiegebruik (vanuit de bron), terwijl de RES uitgaat van secundair energiegebruik (uiteindelijk energiegebruik door afnemer). Om de samenhang met de RES te bewaren zullen wij in de toekomst dus ook in Parkstad uitgaan van het secundair energieverbruik.

2. Basisjaar gegevens.

In PALET is uitgegaan van basisjaar 2011, terwijl de RES 2017 als basisjaar hanteert. In de RES heeft er dus een actualisatie van PALET op deze fronten plaatsgevonden.

3. Reikwijdte van sectoren.

De RES is beperkt tot de Klimaattafels 'Elektriciteit' en 'Gebouwde omgeving'. De sectoren 'industrie',

‘verkeer en vervoer’ en ‘landbouw en landgebruik’ worden door de overige Klimaattafels opgepakt. In PALET wordt echter uitgegaan van een integrale aanpak, waarbij alle sectoren worden meegenomen. De opgave vanuit de RES betreft dan ook niet de gehele opgave die wij ons in PALET hebben gesteld. In het uitvoeringsprogramma voor Parkstad blijven wij uitgaan van een integrale aanpak voor alle sectoren.

4. Het uiteindelijke doel.

Tot slot geeft de RES-invulling aan de nationale doelstelling om met elkaar de CO₂-uitstoot sterk te verminderen: De Nederlandse Klimaatwet aangepast om te voldoen aan Europese wetgeving. Het streefdoel is nu om in 2030 de broeikasgasemissies met 55% te reduceren en is vastgelegd dat Nederland in 2050 klimaatneutraal moet zijn. In aanloop naar het nieuw op te stellen Uitvoeringsprogramma zal PALET geëvalueerd worden, waarbij een aanvang wordt gemaakt met het zo veel mogelijk op elkaar afstemmen van de uitgangspunten en doelstellingen van de RES en PALET.

PALET zal ‘RES-proof’ gemaakt moeten worden. Vooral om goed en efficiënt aangehaakt te blijven binnen de RES Zuid-Limburg en het Klimaatakkoord. Dit om de kwaliteit, de dynamiek en de effectiviteit van de regionale samenwerking via de GR Parkstad Limburg op het gebied van energietransitie niet kwijt te raken. Alleen al de resultaten rondom de formulering van gemeenschappelijk regionaal beleid van PALET zoals het Zonnepanelenproject, de warmtetransitie en de WoonWijzerWinkel tonen die meerwaarde aan. Het binnen de RES te maken uitvoeringsprogramma voor Parkstad Limburg wordt PALET-RES 3.1. De monitoring volgt vanuit het Nationaal Programma RES.

De ambitie van de gemeente Landgraaf

De gemeente Landgraaf is tevreden wanneer ze aandacht voor energie- en klimaatmaatregelen blijvend weten te koppelen aan regionale werkgelegenheid en wanneer ze die maatregelen bereikbaar maken voor elke inwoner, ook en vooral voor inwoners met een kleine beurs.

Kansrijke gebieden voor grootschalig zon op land

De gemeente Landgraaf heeft de opgave om haar energieopwekking te verduurzamen. Onderdeel hiervan is de lokale grootschalige opwek van duurzame elektriciteit. In de RES Zuid-Limburg (RES ZL) is aangegeven hoeveel elektriciteit moet worden opgewekt voor 2030 en welke kansrijke gebieden er zijn.

In 2022 is er op basis van een landschappelijke verdieping, samen met inwoners en andere stakeholders, verkend waar zich kansrijke gebieden bevinden voor grootschalige energieopwekking door zonne-energie. Op basis daarvan kunnen zonneparken op land een goede plek in de gemeente krijgen. Het streven is om de kansrijke gebieden voor grootschalig zon op land in het najaar van 2023 aan de raad ter besluitvorming aan te bieden.

Grote zonne-energiesystemen kunnen zowel op land als op daken van industriepanden of carports/parkeerplaatsen worden gerealiseerd. Dat grote daken en het overkappen van grote parkeerplaatsen een goede optie zijn voor het plaatsen van zonnepanelen, staat niet ter discussie. Maar het realiseren van zonnedaken blijkt in de praktijk niet altijd eenvoudig. We onderzoeken welke knelpunten worden ervaren en welke mogelijkheden er zijn om de realisatie van zon op grote daken in Landgraaf te versnellen. Bij het opstellen van de versnellingsaanpak wordt aangesloten bij de landelijke ontwikkelingen, zoals de NP RES (Nationaal Programma Regionale Energiestrategie), ervaringen uit de RES-regio's en gesprekken met ondernemers. Om efficiënt gebruik te maken van ruimte wordt er gewerkt aan het realiseren van het project Zonnecarports Park Strijthagen.

Windenergie

Op basis van regelgeving die gelden voor windturbines en ondanks aantal beperkingen in Landgraaf (o.a. Natura 2000 gebieden, mogelijke hoogtebeperkingen rondom vliegbasis Geilenkirchen) zien we mogelijkheden voor windenergie. In het Regionaal Afwegingskader Grootchalige Duurzame Energieopwekking (RAK) zijn randvoorwaarden met betrekking tot participatie en aanvullende stedenbouwkundige uitgangspunten opgenomen voor het realiseren van windturbine opstellingen. Uiteindelijk moeten nadere studies met betrekking tot milieu, natuur, gezondheid uitwijzen of een windturbine geplaatst kan worden.

Transportschaarste op het elektrische net

Vorig jaar werd duidelijk dat in de provincies Noord-Brabant en Limburg sprake is van structurele congestie in het hoogspanningsnetwerk. Dat wil zeggen dat er voor zowel gebruikers van elektriciteit als voor producenten die elektriciteit aan het net leveren een netcongestie is ontstaan, een opstopping. Dit geldt voor nieuwe aansluitingen of uitbreiding van aansluitingen met een omvang van meer dan 3 x 80 Ampère.

Het is bekend dat verzwaring van het hoogspanningsnet in Limburg voorzien is vanaf 2027. TenneT liet eind vorig jaar weten dat er doormiddel van een 'vrijgaveronde', weer capaciteit beschikbaar zou komen voor nieuwe en verzwaringen van aansluitingen. Dat bleek echter tegen te vallen ('slechts' ~30MW beschikbaar gesteld aan het gehele verzorgingsgebied van Enexis). De volgende vrijgaveronde van TenneT heeft naar verwachting plaatsgevonden in 2023. De uitkomst daarvan was bij het opmaken van de begroting nog niet bekend.

De huidige ontwikkelingen hebben ingrijpende gevolgen voor de uitvoeringsplanning en business case van bijvoorbeeld het Zonnecarportproject Park Strijthagen. Om het project succesvol en op korte termijn te kunnen aanleggen, lijkt een realistische oplossing te vinden in het verkorten van de vraag- en aanbodcurve. Dit raakt de huidige zoektocht van de netbeheerder om het netwerk te balanceren en te flexibiliseren voor de sterk fluctuerende opwekking van duurzame energie.

Managen van elektriciteit

Een eerste oplossing is reeds door TenneT geïntroduceerd en heet 'congestiemanagement'. Congestiemanagement houdt in dat netgebruikers tegen betaling het elektriciteitsnet ontlasten door op drukke momenten geen of minder elektriciteit af te nemen en op andere momenten elektriciteit te leveren. Door het beoogde Zonnestroomsysteem Park Strijthagen aan te passen en uit te breiden met voorzieningen voor congestiemanagement ontstaat mogelijk een nieuwe business case. Het eventuele energieoverschot van het zonnestroomsysteem wordt dan lokaal opgeslagen in (second-life) accusystemen, groene waterstofproductie- en opslagsystemen, 'thermische' opslagsystemen of anders. Dezelfde opslagcapaciteit wordt ingezet voor het balanceren en te flexibiliseren van het elektriciteitsnet in de regio. Deze vorm van opslag biedt meer kansen, bijvoorbeeld in de vorm van uitgestelde levering of handel op de frequentiemarkt. Zonnestroomsysteem Park Strijthagen zou dan een 'hub' voor duurzame energie in de regio worden; een 'Clean Energy Hub'.

Participatie; samen met onze inwoners aan de slag

Tal van inwoners hebben afgelopen jaren al meegedacht, en denken nog steeds mee, over het verduurzamen van Landgraaf. Denk aan de Adviesraad Duurzaam Landgraaf, waarvan de leden het college

en de gemeenteraad gevraagd en ongevraagd adviseren. Maar ook aan de meedenkgroepen van inwoners die bij de plannen en uitvoering van afzonderlijke projecten betrokken worden. De Meedenkgroep Abdissenbosch, waarmee het Zonnepark Abdissenbosch is ontwikkeld, is daarvan een goed voorbeeld.

Verkenning oprichting energicoöperatie Landgraaf

Het is al langer de wens om een energicoöperatie op te richten in Landgraaf. Op de verschillende wijk sessies die in juni 2022 hebben plaatsgevonden, is de behoefte hiervoor gepeild onder de bezoekers. Hier kwam naar voren dat ongeveer een 50-tal inwoners van Landgraaf geïnteresseerd is een rol te spelen in de lokale energietransitie, bijvoorbeeld via een energicoöperatie.

Een energicoöperatie is een initiatief van lokale inwoners die samen de handen ineenslaan om verduurzaming in de eigen buurt te realiseren. Een energicoöperatie heeft dezelfde rechtsvorm als een vereniging. Vaak houden energicoöperaties zich bezig met de opwek van energie via zonnepanelen, maar ook gezamenlijke inkoop van isolatiemogelijkheden of een buurt-warmtepomp valt onder de mogelijkheden. Inwoners kunnen, door lid te worden van een energicoöperatie, op een laagdrempelige manier en met een laag risico instappen bij de projecten die door de energicoöperatie worden gerealiseerd. De opbrengsten van de projecten komen ten goede aan de energicoöperatie en worden daarnaast door de energicoöperatie doorgaans deels geïnvesteerd in de lokale gemeenschap.

De gemeente gaat het proces faciliteren en ondersteunt de op te richten energicoöperatie gedurende 3 jaar. Daarna is het de bedoeling dat de energicoöperatie volledig zelfstandig opereert.

Samen voor betaalbare energie in Parkstad

De zeven Parkstadgemeenten en vijf energicoöperaties in Parkstad hebben samen de ambitie uitgesproken om tot een Publiek-Coöperatief Energiebedrijf te komen. Hiermee willen de partijen de lokale opwekking van duurzame energie maximaal aan inwoners in Parkstad ten goede laten komen.

In PALET hebben de Parkstadgemeenten de ambitie uitgesproken om al in 2040 energieneutraal te zijn. De reden hiertoe is tweeledig. Aan de ene kant dwingt klimaatverandering en uitputting van fossiele energiebronnen tot een andere manier van energieproductie en consumptie. Aan de andere kant zagen de destijds acht Parkstad-gemeenten jaarlijks een half miljard euro aan energiekosten de regio uitvloeien. Mede door de oorlog in Oekraïne is de gasprijs de afgelopen tijd tot vrijwel ongekende hoogten gestegen. Ook de elektriciteitsprijs is ongekend hoog. Deze ontwikkeling werkt energiearmoede in de hand en vormt een directe bedreiging voor het bestaansrecht van veel bedrijven. Dit alles vergroot de druk om de energietransitie te versnellen en sterkt het verlangen om op zoek te gaan naar mogelijkheden om meer grip te krijgen op de energieprijzen. Dit laatste kan als de Parkstadgemeenten en energicoöperaties de handen ineenslaan om energie op een duurzame manier op te wekken en deze aan inwoners beschikbaar te stellen.

Gezamenlijk invulling geven aan opwekking en levering van stroom

Met het vaststellen van het uitvoeringsprogramma PALET 3.0 is in 2016 door de Bestuurscommissie Duurzaamheid van Stadsregio Parkstad Limburg al de wens uitgesproken om tot een lokaal duurzaam energiebedrijf te komen. Op basis van initieel onderzoek heeft de Bestuurscommissie Duurzaamheid in 2021 besloten om nader te verkennen hoe inkoop van gemeentelijke stroom op een dussdanige manier georganiseerd kan worden zodat lokale duurzame stroom voor gemeentelijke doeleinden (onder meer: straatverlichting en gebouwen in eigen beheer) kan worden gebruikt.

Wat kan met een publiek-coöperatief energiebedrijf bereikt worden?

Een Publiek-Coöperatief Energiebedrijf is een samenwerkingsverband van burgers, bedrijven en/of gemeentelijke partijen met een sociaal karakter. Met een Publiek-Coöperatief Energiebedrijf kan worden bereikt dat:

- Lokaal energie wordt opgewekt en geleverd in de regio;
- Energie kan worden geleverd tegen stabielere condities dan de energiemarkt waar alle inwoners (en bedrijven en organisaties) baat bij hebben;
- Een duurzame energievoorziening wordt gecreëerd die langjarige zekerheid biedt met hernieuwbare energie;
- Tussen maatschappelijke partners (overheden, inwoners en bedrijven) intensief wordt samengewerkt in een coöperatieve setting met het doel om samen de benodigde expertise, diensten en systemen te ontwikkelen en onderhouden.

De voornaamste beweegreden om tot een Publiek-Coöperatief Energiebedrijf te komen is om lokaal profijt te garanderen. Grootschalige opwekking van duurzame energie wordt met name vanuit duurzaamheidsdoelen ingegeven. Het lokale energiebedrijf kan als vehikel dienen om de opwekking van duurzame energie te bespoedigen en om invloed uit te kunnen oefenen op de betaalbaarheid en beschikbaarheid van energie. Hierdoor kan het Publiek-Coöperatief Energiebedrijf ook sociale doelen dienen. Met een alsmaar stijgende vraag naar elektriciteit zal immers steeds meer druk op energieprijzen en de beschikbaarheid van elektriciteit komen te staan. Zowel gemeenten als energiecoöperaties willen hierop voorsorteren door de energietransitie te omarmen en deze zoveel mogelijk ten gunste van inwoners in Parkstad te laten komen.

Vervolgstappen

Parkstadgemeenten en energiecoöperaties hebben gezamenlijk een toekomstbeeld voor een Publiek-Coöperatief Energiebedrijf geschetst. Als vervolgstap worden ideeën rondom het bedrijf nader uitgewerkt door een kernteam van drie medewerkers, waarbij zaken zoals het organisatiemodel, de business case en financiering nader worden gedetailleerd. Uiteindelijk zullen de gemeenteraden en leden van coöperaties over een ontwerpbesluit besluiten. Indien positieve besluitvorming heeft plaatsgevonden zal een entiteit worden opgericht en krijgt Parkstad haar eigen Publiek-Coöperatief Energiebedrijf.

Transitievisie warmte 2.0

Er wordt gewerkt aan een nieuwe versie van de Transitievisie Warmte, de TVW 2.0. De gevolgen van de klimaatverandering worden steeds zichtbaarder. Het klimaat verandert o.a. door een te hoge uitstoot van CO² bij het gebruik van fossiele brandstoffen. Aardgas is een van die fossiele brandstoffen. Daarom is afgesproken dat alle woningen en gebouwen in Nederland uiterlijk in 2050 aardgasvrij moeten zijn en zijn omgeschakeld naar een duurzame manier van verwarmen.

De grote verbouwing

Een grote overstap want tientallen jaren heeft onze aardgasvoorraad Nederland voorzien van een manier om onze huizen te verwarmen, om te douchen en te koken. De omschakeling naar duurzame manieren van verwarmen is dan ook een grote 'verbouwing', zowel in de openbare ruimte als voor alle huis- en vastgoedeigenaren. Het hoeft niet van de ene op de andere dag klaar te zijn. Het is een proces van jaren, waarbij we steeds weer leren van ervaringen en nieuwe kennis integreren in onze plannen. Alle gemeenten bekijken samen met deskundigen, energiebedrijven, woningcorporaties en natuurlijk met hun inwoners hoe dat het beste kan.

Een aardgas-voorbereid of aardgasvrij Landgraaf

Ook in Landgraaf denken we na over duurzame alternatieven en een tijdsfad voor het terugdringen van het gebruik van aardgas in onze gemeente. De TVW 2.0 wordt eind 2023 ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden. De TVW geeft inzicht in de huidige kennis over de beschikbare duurzame warmtebronnen van Landgraaf. De visie geeft, voor de periode tot 2030, ook aan waar we in de gemeente gaan starten en in welk tempo we verwachten dat Landgraaf zich ontwikkelt naar aardgasvrij-voorbereid of aardgasvrij.

Er staat beschreven welke collectieve oplossingen worden verwacht voor een wijk. Of dat aanpassingen in de woning vooral individueel en op natuurlijke momenten als verhuizen of een verbouwing worden verwacht. Uiteraard is energiebesparing een belangrijk onderdeel in de transitie. Door samen aan de slag te gaan kunnen we stappen maken, en blijven we leren. De TVW 2.0 wordt het startpunt voor het gesprek met inwoners, bedrijven en alle partijen die nodig zijn voor de overgang naar een aardgasvrije gemeente. De visie zal eens per vijf jaar worden geactualiseerd.

Onderzoek mogelijkheden regionaal warmtenetwerk

In december 2022 heeft de stuurgroep RES Zuid-Limburg besloten om een aparte stuurgroep en werkgroep op te richten. Die groepen bestaan uit tien gemeenten (Beek, Beekdaelen, Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Sittard-Geleen, Stein) en de provincie Limburg, met uiteindelijke doel de aanleg van een regionaal warmtenetwerk (WZL - Warmtenet Zuid-Limburg). De werkgroep onderzoekt momenteel hoe zij de nodige kennis, kunde, uitvoeringscapaciteit en financiële slagkracht kunnen organiseren om gezamenlijk een regionaal warmtenetwerk te realiseren. Rekening houdend met het besluit van minister Jetten over een publiek meerderheidsbelang in de warmte-infrastructuur.

Om dit doel te bereiken, onderzoekt de werkgroep vijf thema's:

- Samenwerkingsvormen
- Bronzekerheid
- Juridische aspecten
- Financiering
- Risicoanalyse en mitigatie

Partnerschap

Een belangrijke focus is het onderzoeken van een samenwerkingsvorm met partners om dit netwerk te realiseren. Daarom zijn er parallel gesprekken gaande met ongeveer 30 partijen, waaronder de eigen achterban, belanghebbenden in de regio, marktpartijen, (semi-)publieke partijen en vertegenwoordigers vanuit het Rijk. Elk van deze partijen wordt gevraagd of zij een mogelijke rol zien in een

uitvoeringsorganisatie voor WZL, of zij iets kunnen betekenen om de slaagkans ervan te vergroten en zo ja, hoe en onder welke voorwaarden en met welke aandachtspunten dat zou kunnen.

Posities bepalen

De input uit deze gesprekken wordt gecombineerd met resultaten uit onderzoeken naar bronzekeerheid, juridische aspecten, financiering en risico's en samengebracht in voorkeursvarianten: hypothetische scenario's waarin een aantal partijen in een bepaalde positie een deel van de verantwoordelijkheden op zich zouden nemen. Deze scenario's worden getoetst met de desbetreffende partijen op juridisch vlak en met de stuurgroep, met als doel de meest veelbelovende werkvorm en bijbehorende partners te kiezen om de volgende fase te starten.

Communicatie en lobby

Parallel aan deze onderzoeken bereidt de werkgroep raadsinformatiesessies voor in de regio, waarin volksvertegenwoordigers worden geïnformeerd over de aanleiding, het belang en de stand van zaken van WZL. Ook wordt specifiek ingegaan op de rol van volksvertegenwoordigers in (voorwaardelijke) toekomstige fases van dit project.

GROS (Grensoverschrijdend) project 'Energiepark Herzogenrath'

Met het GROS-project 'Energiepark Herzogenrath' leveren gemeenten Kerkrade en Landgraaf in nauwe samenwerking met Stadsregio Parkstad Limburg een bijdrage aan:

- (1) de regionale invulling van de nationale doelstelling om in 2050 klimaatneutraal te zijn
- (2) gemeentelijk beleid om in 2040 energieneutraal te zijn
- (3) de in de Regio Deal uitgesproken ambitie om grensoverschrijdend invulling te geven aan de energietransitie.

Het gewenste doel is het realiseren van een (duurzaam) warmtenet op de grens van Nederland en Duitsland, ter hoogte van Herzogenrath voor circa 7.000 woningequivalenten (woningen en/of utiliteiten) aan Nederlandse zijde van de grens in Kerkrade en Landgraaf. Daarbij worden ook de mogelijkheden onderzocht om ook andere warmtebronnen in de omgeving op het warmtenet aan Nederlandse zijde aan te sluiten om zodoende de leveringszekerheid te vergroten en/of meer gebouwen op het warmtenet aan te sluiten.

Het 'Energiepark Herzogenrath' heeft een belangrijke samenhang met de Transitievisie Warmte van Landgraaf en Kerkrade en de wijkuitvoeringsplannen (WUP), waarin keuzes gemaakt worden voor het warmtealternatief voor een wijk. Een WUP wordt opgesteld in samenspraak met inwoners en andere stakeholders, bijvoorbeeld woningcorporaties.

De gewenste projectresultaten van het onderzoekstraject waarmee we in 2023 gestart zijn:

- Het opstellen van een haalbaarheidsstudie/businesscase waarin de randvoorwaarden en uitgangspunten worden benoemd om te komen tot realisatie. Hierin dient o.a. in te worden gegaan op de technische, juridische en financiële aspecten van grensoverschrijdende uitwisseling van warmte. Op juridisch vlak wordt daarbij o.a. rekening gehouden met de Nederlandse Wet collectieve warmtevoorziening (veelal de 'Warmtewet 2') die in 2023 in werking treedt. Ook vindt er een inventarisatie plaats van de relevante partijen en stakeholders.
- Het uitwerken van een stappenplan voor realisatie waarin wordt opgenomen welke stappen, in welke volgorde genomen dienen te worden om tot realisatie van het warmtenet te kunnen komen.

Hierbij wordt o.a. gekeken naar de volgende aspecten:

- o het bestuurlijk besluitvormingstraject (go/no-go momenten);
- o aan welke randvoorwaarden dient te worden voldaan om tot een volgende fase over te kunnen gaan;
- o welke stakeholders, in welke fase van het project, op welke manier betrokken dienen te worden.

De resultaten van het onderzoek waren bij het opmaken van de begroting nog niet ontvangen.

Circulaire economie

Hergebruik van grondstoffen, producten en onderdelen is cruciaal voor een toekomstbestendige economie en een energieneutraal Landgraaf in 2040. Dit betekent het minimaliseren van verspilling van grondstoffen en het maximaliseren van de waarde van grondstoffen en materialen. In een circulaire economie stappen we af van het idee dat producten en grondstoffen een lineair leven doorlopen van grondstofwinning via productie naar afval. In plaats daarvan stromen producten en materialen door. Het eerste doel uit het Rijksbrede programma Nederland Circulair in 2050 is ambitieus, maar niet onhaalbaar. In 2030 moet Nederland 50% minder primaire grondstoffen gebruiken (mineralen, metalen en fossiel). In 2050 wil Nederland een circulaire economie zijn. Een economie zonder afval, waarbij alles draait om herbruikbare grondstoffen.

De Circulaire Economie Strategie voor Parkstad

In 2022 is gestart met het schrijven van een Circulaire Economie Strategie voor Parkstad. Tijdens de Collegeregiodagen 2022 in Amsterdam is door de bestuurders uitgesproken dat het thema circulariteit breed binnen alle beleidsprogramma's belegd dient te worden. In 2023 zal de Circulaire Economie Strategie Parkstad worden opgeleverd en vertaald naar concrete actielijnen binnen de verschillende beleidsprogramma's en projecten. Gespecificeerd zal worden hoe Parkstad zowel op de korte als op de lange termijn aan grondstof besparing, verlenging en hergebruik zou kunnen doen en waar voor de regio de beste kansen liggen.

Binnen Parkstad is gekozen om de focus te leggen op het thema Circulaire Bouw. In 2022 is door de Bestuurscommissie akkoord gegeven op vier actielijnen binnen het Uitvoeringsprogramma Circulair Bouwen Parkstad (UVP CB). In 2023 wordt verder invulling gegeven aan het UVP CB. Zo zal het komende jaar het project Urban Mine Parkstad verder vorm krijgen. Als eerste stap zal een Urban Mining Scan worden uitgevoerd om inzicht te krijgen in de vraag en aanbod van materiaalstromen en uiteindelijk (circulaire) bouwmaterialen in de regio. Verder zal gekeken worden hoe Parkstad zich verder als kenniscentrum kan positioneren. Hoe wet en regelgeving de ambitie van Parkstad kan ondersteunen en zullen opties voor meer concrete circulaire bouwprojecten in kaart worden gebracht. In 2024 zal er verder

invulling worden gegeven aan de CE Strategie en het uitvoeringprogramma middels concrete acties. Hiervoor moeten in de toekomst ook capaciteit en middelen worden opgenomen.

Duurzaam inkopen

Overheden zoals ook de gemeente Landgraaf hebben een voorbeeldfunctie in het maatschappelijk verkeer. De gemeente streeft er dan ook naar duurzaam in te kopen. Bij veel aanbestedingen worden al eisen op het gebied van social return meegenomen om inclusie op de arbeidsmarkt te bevorderen. Momenteel vindt onderzoek plaats naar de mogelijkheden en onmogelijkheden die naar voren kunnen komen uit het ondertekenen van het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI). Door het ondertekenen hiervan kunnen duurzame stappen worden gemaakt binnen verschillende maatschappelijke doelen zoals het tegengaan van klimaatverandering/milieuverontreiniging en stimuleren van een circulaire economie.

Duurzaam Energie- en Klimaatfonds Landgraaf

Sinds 2019 ondersteunt de gemeente Landgraaf zijn burgers, verenigingen en ondernemers bij de verduurzaming van hun woningen en gebouwen door het verstrekken van een lening voor duurzaamheidsmaatregelen. Hierdoor wordt het voor de burgers, verenigingen en ondernemers mogelijk het energielabel van hun pand te verbeteren en kan er gewerkt worden aan klimaatadaptatie. Inmiddels is de raad in maart 2023 akkoord gegaan met een 4e tranche. Besloten is om € 2.000.000,- in te zetten voor leningen voor duurzaamheidsprojecten.

Duurzame mobiliteit

De Bestuurscommissie Mobiliteit heeft in 2020 zowel de Visie op Mobiliteit Parkstad (oftewel het regionale Sustainable Urban Mobility Plan, SUMP) als de Mobiliteitsvisie Zuid-Limburg vastgesteld. De Visie op Mobiliteit van Parkstad is een doorvertaling van de Mobiliteitsvisie Zuid-Limburg en vormt de schakel met de lokale verkeersvisies.

In de Mobiliteitsvisie Zuid-Limburg is vastgesteld dat de gezamenlijke ambitie van gemeenten en provincie is om in samenhang te werken aan het verbeteren van de economische agglomeratiekracht van Zuid-Limburg, een inclusieve en gezonde samenleving en het stimuleren van slimme, veilige en schone mobiliteit.

In de Visie op Mobiliteit Parkstad hebben we ervoor gekozen om ons te concentreren op een vijftal focuspunten die op korte termijn de meeste impact hebben:

1. Zet in op fietsen
2. Verruim het aanbod van vervoersmiddelen –zeker als alternatief voor het OV
3. Zet in op elektrisch vervoer
4. Verbeter de leefbaarheid en creëer omgevingen die lopen en fietsen stimuleren
5. Bereikbaarheid en Verkeersveiligheid

Laadpalen

Elektrisch rijden is een belangrijk onderdeel binnen de energietransitie. Elektrische auto's zijn niet alleen schoner en duurzamer, maar door slim laden is het ook mogelijk om (toekomstige) overbelasting van het elektriciteitsnetwerk te voorkomen. Na een nieuwe aanbesteding is Vattenfall in 2020 verdergegaan met het uitbreiden van de laadpunten voor elektrische auto's als er geen openbaar laadpunt in de buurt is.

Verduurzamen van dienstreizen

In september 2021 is er door B&W een Akte van Ambitie ondertekend. Met de Akte is de ambitie uitgesproken om voor eind 2024 70% van de woon-werkritten met de fiets of OV te doen en 90% van onze dienstreizen duurzaam te laten plaatsvinden.

Een mobiliteitsscan onder alle medewerkers van de gemeente Landgraaf heeft uitgewezen dat maar liefst 52% van de werknemers minder dan 7,5 kilometer van het werk woont en dat 20% woont tussen 7,5 en 15 kilometer van het werk. Verder heeft de scan inzichtelijk gemaakt dat 73% van de werknemers met de auto naar het werk 'reist', 7% met de scooter/motor, 19% met de fiets en slechts 1% met het openbaar vervoer.

Om hier verandering in te brengen, is een zogenaamde proeftuin in het leven geroepen onder het motto 'creëren van draagkracht'. Een eerste stap zijn de vijf aangeschafte e-bikes om zo medewerkers bewuster te maken dat het anders en dus duurzamer kan. Het is een win-win situatie. Minder belasting voor het milieu en in het kader van de vitaliteit een positieve ontwikkeling.

Om naast een vitaliteitsprikkel ook een financiële prikkel in te bouwen voor medewerkers om duurzaam te reizen, wordt een voorstel voorbereid om de vergoeding van reiskosten bij dienstreizen met de auto gefaseerd af te bouwen. Vanaf 50 kilometer enkele reis krijgen werknemers alleen onder bepaalde voorwaarden een vergoeding voor eigen vervoer. Voor dienstreizen waarbij het gebruik van een auto nodig is, worden elektrische auto's vanuit de gemeente beschikbaar gesteld. Hiervoor wordt nog een voorstel uitgewerkt.

Evenementen

Duurzaamheid komt inmiddels ook voor in het 'Evenementenuitvoeringsbeleid'. In 2021 zijn interactieve sessies met potentiële organisatoren georganiseerd. De uitkomsten van deze sessies is verwerkt tot een specifiek duurzaamheidsbeleid voor evenementen dat als bijlage van het 'Evenementenuitvoeringsbeleid' moet worden gezien.

Duurzaamheidsaspecten die bij evenementen aan de orde kunnen zijn, zijn bijvoorbeeld:

- Afvalscheiding;
- Hoe om te gaan met overgebleven voedsel en drank (naar voedselbank);
- Het beperken van onnodig wegwerpplastic en verpakkingsmateriaal;
- Geen niet-biologisch afbreekbare ballonnen oplaten bij een viering;
- De komst met de fiets stimuleren en hiervoor inpassingsmaatregelen treffen;
- Met lokale leveranciers werken (beperken reisafstand);
- Energiezuinige verlichting en techniek inzetten;
- Kraanwatertappunten bieden i.p.v. fleswater;
- Papierloze entree en een digitaal programmaboekje of app;
- Duurzame catering (biologisch, minder vlees, vegetarisch, lokaal);
- Biobrandstof gebruiken in plaats van fossiele brandstoffen;
- Telefoons opladen op zonne-energie.

De Duurzaamheidsparagraaf

Deze opsomming is zeker niet volledig; er zijn veel websites waar organisatoren zich kunnen laten inspireren om duurzame maatregelen te nemen bij hun evenement. Het is van belang dat de aanvrager al in een vroeg stadium nadenkt over de duurzaamheid van het evenement. Daarom wordt aan de organisatoren gevraagd om in de aanvraag of melding een paragraaf op te nemen over de te nemen

duurzaamheidsmaatregelen. Het indienen van een duurzaamheidsparagraaf is een indieningsvereiste voor de aanvraag/melding.

Over de inhoud van de duurzaamheidsparagraaf kunnen verschillen van mening ontstaan tussen de gemeente en de organisator. Een organisatie gaat bijvoorbeeld niet ver genoeg in het verkennen en gebruikmaken van de duurzaamheidsmogelijkheden. Of de maatregelen maken een evenement duurder of de investering weegt niet op tegen de voordelen voor het milieu. Daarnaast geldt dat van een groot evenement meer verwacht mag worden dan van de organisatie van een plaatselijke braderie (ondanks dat ook voor deze groep voldoende 'laaghangend fruit' is). Ook is niet alles een geldkwestie; soms is sprake van een heel geringe investering of wordt duurzaamheid nagestreefd door actief duurzamer gedrag te promoten.

Als de duurzaamheidsparagraaf niet wordt aangeleverd, is de aanvraag of melding onvolledig en zal deze, behoudens de wettelijk herstelmogelijkheid, niet verder in behandeling worden genomen. Is de paragraaf er wel, maar wordt daarin onvoldoende aandacht aan duurzaamheid besteed of zijn er méér mogelijkheden en wordt daar onvoldoende gebruik van gemaakt, dan gaat de gemeente echter niet zover dat een vergunning of melding wordt geweigerd. Als een organisator naar mening van de gemeente redelijkerwijs méér aan duurzaamheid kan doen dan dat hij voorstelt, dan zal door gerichte communicatie geprobeerd worden hem te bewegen ambitieuzer te zijn.

Verduurzamen gemeentelijke sport- en sociaal-culturele accommodaties

Tegen de achtergrond van het Klimaatakkoord en de daaraan ten grondslag liggende doelstellingen voor het verminderen van de CO₂-uitstoot zijn zogeheten duurzaam meerjaren onderhoudsplannen (DMOP'S) opgesteld voor de gemeentelijke sport- en sociaal-culturele accommodaties.

Het verduurzamen van de gemeentelijke sport- en sociaal-culturele accommodaties zorgt voor energiebesparing en CO₂-reductie. Bovendien hebben we een voorbeeldfunctie als gemeente en dient het als inspiratie voor onze inwoners en de gebruikers van onze accommodaties. Tot slot zorgt het verduurzamen ook voor kwalitatief betere accommodaties. Het comfort neemt toe door het verbeterde binnenklimaat. De in de DMOP'S voor onze sport- en sociaal-culturele accommodaties opgenomen duurzaamheidsmaatregelen vergen gedurende de periode 2021 - 2030 een investering van ruim 700 duizend euro exclusief BTW. Het betreft hier 13 sport- en sociaal-culturele accommodaties waar duurzaam renoveren op van toepassing is.

Een duurzaamheidsmaatregel is kosteneffectief, wanneer het treffen van een dergelijke maatregel geschiedt op de natuurlijke momenten van renovatie, vervanging en onderhoud. Binnen het, voor elke accommodatie, opgestelde DMOP is rekening gehouden met het investeren in duurzame maatregelen op het moment dat onderhoud uitgevoerd moet worden. Bijvoorbeeld het aanbrengen van dakisolatie als de dakbedekking moet worden vervangen of het vervangen van de verlichtingsarmaturen door LED-verlichting als de aanwezige traditionele armaturen aan vervanging toe zijn. Het vastgoedbezit wordt dus geleidelijk verduurzaamd.

Verduurzamen gemeentelijk vastgoed

Het gemeentelijk vastgoed bestaat uit: het Burgerhoes, het Emile Erensplein 55 (Gegevenshuis), de Voltastraat 22 (BOR) en de Marconistraat 13 (MOB). Het verduurzamen van dit gemeentelijke vastgoed zorgt voor energiebesparing en CO₂-reductie. Het toont de voorbeeldfunctie als gemeente en dient als inspiratie voor onze inwoners en ambtenaren als gebruikers van dit vastgoed. Tot slot zorgt het verduurzamen ook voor kwalitatief beter vastgoed. Het comfort neemt toe door het verbeterde binnenklimaat.

Energiescans

Voor deze panden zijn energiescans uitgevoerd. Hieruit zijn maatregelen naar voren gekomen die de panden duurzamer maken. De maatregelen die snel opgepakt kunnen worden en vaak ook al veel winst opleveren worden als eerste opgepakt, zoals verlichtingsarmaturen vervangen door LED. Daarnaast wordt ook gekeken naar onze duurzaam meerjaren onderhoudsplannen (D)MOP's en de daar bijhorende beschikbare budgetten. Voor de uit te voeren maatregelen zal er per pand een prioriteringslijst worden opgesteld.

Informatieplicht energiebesparing

Voor het Burgerhoes geldt de informatieplicht energiebesparing. Als een bedrijf of instelling meer dan 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m³ gas per jaar verbruikt moet het voldoen aan de informatieplicht energiebesparing. In het kader van deze informatieplicht heeft de RUD het Burgerhoes bezocht. Ze hebben een rapport opgesteld met maatregelen die uitgevoerd moeten worden om te voldoen aan de wettelijke verplichtingen. Per 1 januari 2023 moest het Burgerhoes ook aan minimaal energielabel C voldoen. Inmiddels hebben we zicht op onze energielabels. Het Burgerhoes kreeg het energielabel A++, het Emile Erensplein (Gegevenshuis) energielabel G en de Marconistraat 13 (MOB) energielabel D. De Voltastraat 22 (BOR) wordt door ons gehuurd en is volgens de verhuurder niet energielabel plichtig. Verder voortzetting van energiebesparings- en verduurzamingacties van onze panden wordt onverminderd doorgezet. En bij vervangingen wordt altijd ingezet op duurzame vervanging.

2.2.10 Rechtmatigheid

Inleiding

De invoering van de (verplichte) rechtmatigheidsverantwoording door het college vindt zijn oorsprong in het wetsvoorstel 'versterking decentrale rekenkamers'. Met deze rechtmatigheidsverantwoording doet het college met ingang van jaarrekening 2023 verslag c.q. geeft een oordeel over de rechtmatigheid, iets dat eerst altijd binnen de accountantscontrole was opgenomen (samen met een oordeel over de getrouwheid). De accountant is inbegrepen de rechtmatigheidsverklaring van het College.

Nota Rechtmatigheid, vastgelegde verantwoordings- en rapportagegrens

Met deze nota vat de raad de belangrijkste regels samen die ze als verplicht kader op legt aan het college van B&W voor het te voeren beleid rondom rechtmatigheid vanaf 2023 en verder. Specifiek gaat het daarbij om het vastleggen van de zogenaamde **verantwoordingsgrens** en **rapportagegrens** waarmee het college bij de oplevering van de jaarlijkse rechtmatigheidsverantwoording rekening dient te houden.

De raad heeft in deze nota de volgende grenzen vastgesteld:

te hanteren verantwoordingsgrens (bandbreedte 0-3%): 3%

te hanteren rapportagegrens (individuele fout/onduidelijkheid): € 50 duizend

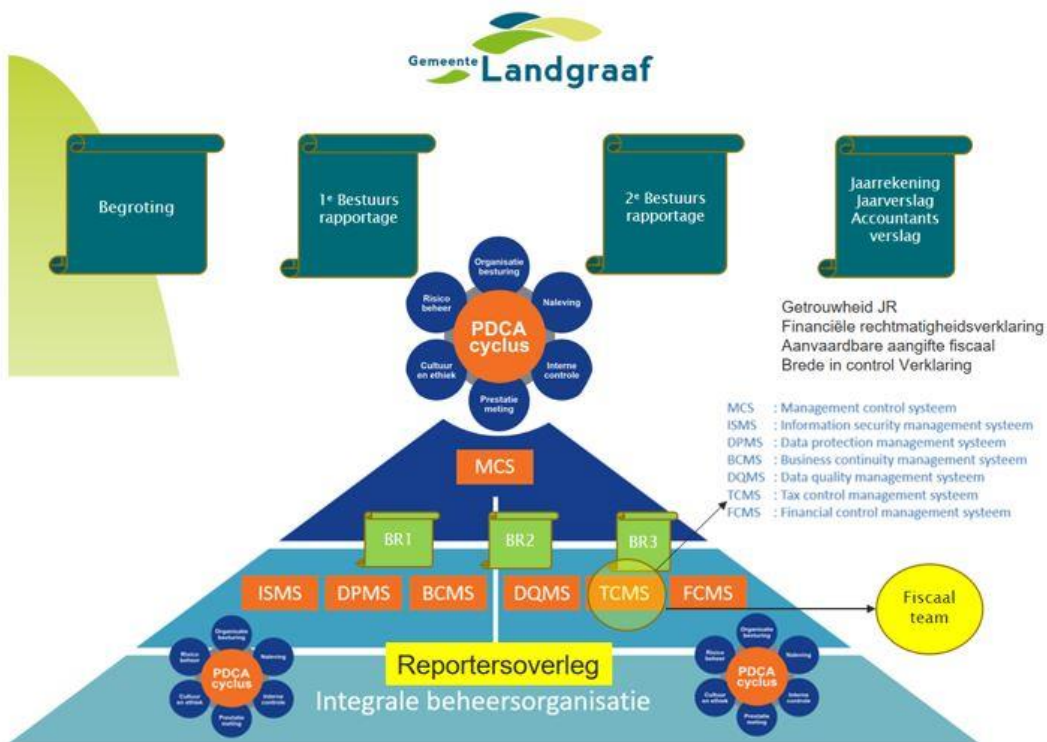
De **verantwoordingsgrens** is bij de start van de verplichte rechtmatigheidsverantwoording op 3% gezet om deze in een latere fase, na enkele jaren uitvoeringservaring met de (financiële) rechtmatigheidsverantwoording inbegrepen evaluatie, te verlagen ('scherper aan de wind zeilen'). De eigen interne organisatie dient immers ervaring op te doen bij het zelfstandig efficiënt en effectief uitvoeren van het beoordelen van de rechtmatigheid. Werkzaamheden die in de bestaande methodiek volledig in handen lagen van de accountant.

De vastgestelde **rapportagegrens** wordt ook al toegepast bij de analyse/rapportage van budgetafwijkingen (= budgetcriterium) in de jaarrekening en is binnen de organisatie de meest gebruikte norm in de beheersing van processen. Het is daarom zinvol één en hetzelfde grensbedrag aan te houden voor alle 3 de rechtmatigheidscriteria (begroting, voorwaarden en M&O). Op termijn kan misschien overwogen worden om een nadere differentiatie aan te brengen binnen deze 3 rechtmatigheidscriteria.

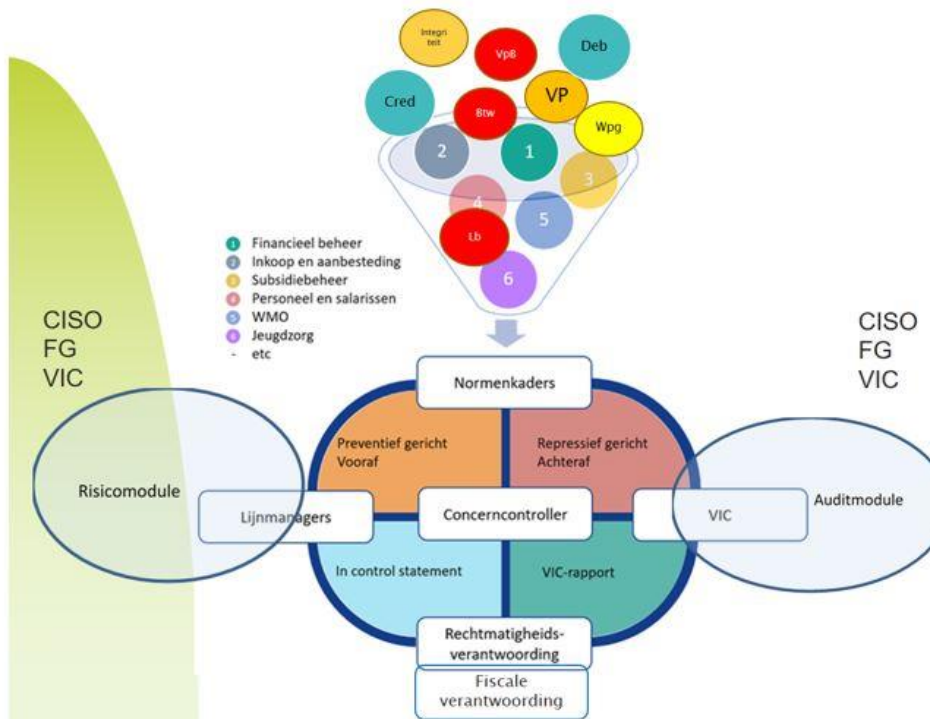
Key2Control

De metingen in key2control door de 1e lijn (opzet, bestaan) zullen de basis gaan vormen voor de rechtmatigheidsverantwoording van het college. Deze 1e lijns-metingen vormen in feite de basis voor de zogenaamde systeemgerichte controle van de 3e lijns-VIC functie: de beoordeling van de kwaliteit van de interne beheersing (werking). Deze kwaliteit bepaalt dan tenslotte de omvang van de te verrichten gegevensgerichte controle: de detailcontroles op individuele transacties/posten op basis van een deelwaarneming. Het is dus van belang om over een goed beoordeelmechanisme van de kwaliteit interne beheersing te beschikken. Hier is aan gewerkt in het 2e deel van 2023 (afstudeeropdracht stagiair) en zal begin 2024 in beginsel worden afgerond.

Onderstaand plaatje geeft een visueel beeld van de opbouw en samenhang van de diverse onderdelen van het Key2Control MCS systeem in relatie tot de P&C cyclus:

Daarnaast in onderstaand plaatje ook de relatie tussen de diverse Key2control modules:

Wat gaan we doen in 2024?

In 2024 gaan we voor het eerst een rechtmatigheidsverantwoording opstellen c.q. laten afgeven door het college over het jaar 2023. Zoals reeds in de vorige paragraaf beschreven doen we dit door een systeemgericht aanpak en een gegevensgerichte aanpak.

De systeemgerichte aanpak vindt zijn basis in de periodieke, door de 1e lijn (hierbij ondersteund door de 2e lijn), verrichte metingen binnen de diverse (vooral financieel rechtmatige) normenkaders waarbij de focus ligt op de opzet en het bestaan van beheersingsmaatregelen (aantoonbaar). Dit leidt vervolgens via de PDCA-cyclus er toe dat eventuele ontbrekende beheersingsmaatregelen alsnog door de 1e lijn geïmplementeerd kunnen worden (ACT maatregelen/taken). Tevens wordt via deze cyclus geborgd dat de wel reeds aanwezige beheersingsmaatregelen periodiek gecheckt worden op hun werking (CHECK maatregelen/taken).

De 3 lijn (lees de VIC functie) dient tenslotte eerst een oordeel te vormen van de kwaliteit van de (werking) interne beheersing van bovenstaand proces (de systeemgerichte aanpak) en op basis hiervan een vertaling te maken naar de omvang van de gegevensgerichte detailcontroles op transactie/postniveau (de gegevensgerichte aanpak). We zullen in 2024 dan ook voor het eerst in de praktijk gaan werken met een beoordeelmechanisme voor deze kwaliteit. Dit is in het 2e deel van 2023 ontwikkeld/opgesteld als afstudeeropdracht van een stagiair.

Een overzicht van de diverse beschikbare Key2Control Normenkaders:

Informatiebeveiliging (BIO)

Informatiebeheer (KIDO, archief)

Privacy (AVG)

Wet politiekegegevens

Integriteit (nieuw)

Financiële rechtmatigheid:

WMO

Jeugd

Inkoop & Aanbestedingen

Personeel & Salarissen

Subsidiebeheer

Financieel beheer

Crediteurenbeheer

Debiteurenbeheer

Verbonden partijen

Tax Control Btw (rechtmatigheid deels)

Tax Control Vpb (rechtmatigheid deels)

Tax Control loonheffing (rechtmatigheid deels)

Inmiddels zijn er ook al duidelijke afspraken gemaakt met de fiscus omtrent de inzet van Key2Control in het kader van horizontaal toezicht. We gaan hiervoor de 3 fiscale normenkaders als basis gebruiken.

Daarnaast is er ook al aandacht gegeven aan het aanvullen van de 2e-lijnscontrole met ook juridische control. Dit geldt specifiek voor de normenkaders Privacy, Wet politiegegevens, Integriteit (nieuw) en Inkoop&Aanbestedingen.

Tenslotte is de leverancier Key2Control ook volop bezig met het ontwikkelen van normenkaders 'aan de opbrengstenkant'. Een deel hiervan zullen wij te zijner tijd ook gaan afnemen en gaan inzetten.

HOOFDSTUK 3: FINANCIËEL

3.1 Overzicht van baten en lasten

Met het vaststellen van de begroting autoriseert de raad het college van burgemeester en wethouders per programma tot de bedragen van het onderstaande overzicht voor het begrotingsjaar 2024. Voor de vergelijkbaarheid zijn de reële cijfers 2022 en de bijgestelde ramingen 2023 toegevoegd.

(cijfers x € 1.000)

Programma	2022			2023			2024		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
0. Bestuur en ondersteuning	110.962	28.634	82.328	105.003	24.564	80.439	109.487	25.474	84.013
1. Veiligheid	1.668	4.381	-2.713	327	4.606	-4.279	411	5.067	-4.656
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	820	4.748	-3.928	629	4.890	-4.261	633	5.142	-4.509
3. Economie	200	702	-502	132	832	-700	160	922	-762
4. Onderwijs	877	3.447	-2.570	1.136	4.186	-3.050	656	4.595	-3.939
5. Sport, cultuur en recreatie	804	6.766	-5.962	452	7.240	-6.788	346	7.558	-7.212
6. Sociaal domein	15.576	75.377	-	16.488	76.006	-	16.721	77.967	-
			59.801			59.518			61.246
7. Volksgezondheid en milieu	10.316	10.456	-140	11.701	11.827	-126	11.409	11.439	-30
8. Volkshuisv., RO en sted.vern.	1.188	3.366	-2.178	1.712	5.837	-4.125	627	3.573	-2.946
Resultaat vóór bestemming	142.411	137.877	4.534	137.580	139.988	-2.408	140.450	141.737	-1.287
Toevoegingen / onttrekkingen aan reserves :	2022			2023			2024		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
0. Bestuur en ondersteuning	12.203	12.577	-374	20.691	18.283	2.408	16.418	15.131	1.287
1. Veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Economie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4. Onderwijs	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5. Sport, cultuur en recreatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6. Sociaal domein	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7. Volksgezondheid en milieu	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8. Volkshuisv., RO en sted.vern.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves	12.203	12.577	-374	20.691	18.283	2.408	16.418	15.131	1.287
Resultaat na bestemming	154.614	150.454	4.160	158.271	158.271	0	156.868	156.868	0

Tabel: Meerjarige ramingen van de baten en lasten 2022 t/m 2024 per programma

De meerjarige ramingen van de baten en lasten voor 2025 tot en met 2027 zijn als volgt:

(cijfers x € 1.000)

Programma	2025			2026			2027		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
0. Bestuur en ondersteuning	113.286	25.795	87.491	108.242	25.736	82.506	110.516	26.195	84.320
1. Veiligheid	394	5.219	-4.825	394	5.362	-4.968	394	5.505	-5.111
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	634	5.273	-4.639	634	5.299	-4.665	634	5.351	-4.717
3. Economie	167	849	-682	172	800	-628	177	792	-615
4. Onderwijs	680	5.294	-4.614	744	5.423	-4.679	767	5.472	-4.705
5. Sport, cultuur en recreatie	352	7.769	-7.417	352	7.908	-7.556	352	7.984	-7.632
6. Sociaal domein	19.390	76.296	-	17.905	76.780	-	17.718	76.390	-
			56.906			58.875			58.673
7. Volksgezondheid en milieu	11.621	11.857	-236	11.724	12.034	-310	11.822	12.172	-350
8. Volkshuisv., RO en sted.vern.	632	3.729	-3.097	602	3.354	-2.752	602	3.344	-2.742
Resultaat vóór bestemming	147.155	142.081	5.074	140.769	142.696	-1.927	142.980	143.205	-225
Toevoegingen / onttrekkingen aan reserves :									
	2025			2026			2027		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
0. Bestuur en ondersteuning	4.710	9.784	-5.074	4.536	2.609	1.927	4.736	4.511	225
1. Veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Economie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4. Onderwijs	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5. Sport, cultuur en recreatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6. Sociaal domein	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7. Volksgezondheid en milieu	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8. Volkshuisv., RO en sted.vern.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves	4.710	9.784	-5.074	4.536	2.609	1.927	4.736	4.511	225
Resultaat na bestemming	151.865	151.865	0	145.305	145.305	0	147.716	147.716	0

Tabel: Meerjarige ramingen van de baten en lasten 2024 t/m 2026 per programma

3.2 Uitgangspunten van de ramingen

Bij het samenstellen van de begroting 2024 en de meerjarenraming 2025–2027 zijn de navolgende uitgangspunten gehanteerd.

Indexering lasten

In de ramingen geldt voor het overgrote deel van de budgetten dat we die geïndexeerd hebben. De provincie geeft zoals te doen gebruikelijk in de begrotingsbrief een duidelijke aanwijzing voor het reëel ramen van de lasten en de te hanteren loon- en prijscompensatie in de begroting 2024 en de meerjarenraming 2025–2027. We houden rekening met de budgettaire effecten van de loonstijgingen, zoals opgenomen in de mei/juni circulaire, en de overige lasten dienen ten minste geïndexeerd te zijn overeenkomstig de LP- index zoals gehanteerd in de toe te passen meicirculaire 2023. Onderstaand de LPO-index, vermeld in de meicirculaire 2023, zoals toegepast in de ramingen van deze begroting waar relevant.

Jaar	2023	2024	2025	2026	2027
CEP mrt 2023 LPO index	4,54%	4,22%	4,18%	3,58%	3,22%

Tabel: index CEP en meicirculaire 2023

Indexering verbonden partijen

Bij de verbonden partijen volgen we de vastgestelde meerjarige begrotingen met de daarin opgenomen indexering.

Indexering salarislasten ambtelijke organisatie

Voor de raming van de salarislasten hanteren we dezelfde meerjarige index zoals we die ook al hebben staan in de huidige meerjarenraming. Alhoewel de crisis zijn impact zal hebben op de werkelijke loonstijgingen waar we mee geconfronteerd gaan worden moeten we ook rekening houden met stijgende werkgeverspremies voor pensioenen.

Jaar	2024	2025	2026	2027
Indexering salarislasten in begroting 2024	4,20%	4,10%	2,50%	2,50%

Tabel: Toegepaste indexering salarislasten

Omdat in het nieuwe laatste ramingsjaar de index nog niet is verwerkt heeft iedere nieuwe meerjarenraming altijd een opvallende stijging tot gevolg in het laatste nieuwe ramingsjaar. In de bijgestelde raming zijn verder een aantal kleinere mutaties doorgevoerd waaronder de doorwerking van het onderhoud functiebeschrijvingen in HR21 en wijzigingen vanuit de CAO (zoals RVU, arbeidsongeschiktheidsverzekering en verhoging van de thuiswerkvergoeding).

Indexering professionele welzijnsinstellingen

In 2024 zijn de geraamde bijdragen in de vorm van subsidies aan de professionele welzijnsinstellingen meerjarig geïndexeerd, gebaseerd op de geactualiseerde LPO-index zoals opgenomen in de meicirculaire 2023.

Rente

Aan zowel de al gevoteerde investeringen alsmede de nog te voteren investeringen wordt geen rente toegerekend. Voor de aan te trekken geldleningen is uitgegaan van een rentepercentage van 1,5%.

Onvoorzien

Met het doel om in de begroting 2024 dekking te reserveren voor onvoorziene incidentele uitgaven is de stelpost “onvoorzien” opgenomen. Vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording is het verplicht een post “onvoorzien” op te nemen, maar de omvang van die post is vrij. Voor 2024 is een bedrag van € 117.134 geraamd. Ten opzichte van 2023 is dit onveranderd gebleven.

Voor onvoorziene structurele uitgaven is in de begroting 2024 eveneens een stelpost structurele ruimte B opgenomen. Voor 2024 is deze € 33.901 groot. Meerjarig wordt jaarlijks circa € 30 duizend bijgeraamd. Deze stelpost structurele ruimte B kunnen we inzetten voor onvoorziene structurele uitgaven, uitgezonderd kapitaallasten.

Kostendekkendheid afvalstoffen en rioolheffing

Voor zowel de afvalstoffenheffing als de rioolheffing gaan we uit van 100% kostendekking.

3.3 Financiële positie

3.3.1 Financiële gevolgen bestaand beleid

In onderstaande tabellen worden de mutaties aangegeven in de lasten, baten en saldo van baten en lasten per programma tussen de meerjarenschijf 2024 zoals opgenomen in de begroting 2023 inbegrepen de doorwerking van besluitvorming in het 1e halfjaar van 2023 en de nieuwe in deze begroting te presenteren begroting 2024.

(cijfers x € 1.000)

Omschrijving	2024 oud	Mutaties	BATEN		2024 nieuw
			Bestaand beleid	Nieuw beleid	
0. Bestuur en ondersteuning	104.170		17.315	4.420	125.905
1. Veiligheid	311		100	0	411
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	633		0	0	633
3. Economie	136		24	0	160
4. Onderwijs	193		463	0	656
5. Sport, cultuur en recreatie	346		0	0	346
6. Sociaal domein	21.278		-4.557	0	16.721
7. Volksgezondheid en milieu	10.637		772	0	11.409
8. Volkshuisv., RO en sted.vern.	597		30	0	627
TOTAAL	138.301		14.147	4.420	156.868

Tabel: Baten begroting 2024 versus meerjarenschijf 2024 van de begroting 2023

Omschrijving	2024 oud	Mutaties	LASTEN		2024 nieuw
			Bestaand beleid	Nieuw beleid	
0. Bestuur en ondersteuning	31.392		5.611	3.602	40.605
1. Veiligheid	4.579		488	0	5.067
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	4.949		103	90	5.142
3. Economie	743		29	150	922
4. Onderwijs	2.984		1.564	47	4.595
5. Sport, cultuur en recreatie	6.821		129	608	7.558
6. Sociaal domein	73.008		4.457	502	77.967
7. Volksgezondheid en milieu	10.690		749	0	11.439
8. Volkshuisv., RO en sted.vern.	3.135		51	387	3.573
TOTAAL	138.301		13.181	5.386	156.868

Tabel: Lasten begroting 2024 versus meerjarenschijf 2024 van de begroting 2023

Saldi van baten minus lasten	2024	2025	2026	2027
0. Bestuur en ondersteuning	12.522	9.453	7.211	7.323
1. Veiligheid	-388	-441	-497	-640
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-193	-221	-173	-225
3. Economie	-155	-61	2	15
4. Onderwijs	-1.148	-1.898	-189	-215
5. Sport, cultuur en recreatie	-737	-850	-947	-1.023
6. Sociaal domein	-9.516	-5.303	-5.042	-4.840
7. Volksgezondheid en milieu	23	-203	-290	-330
8. Volkshuisv., RO en sted.vern.	-408	-476	-75	-65
TOTAAL baten minus lasten	0	0	0	0

Tabel: Mutaties in saldi van baten minus lasten per programma 2024 t/m 2027 in vergelijking tot de meerjarenschijven behorende bij de programmabegroting 2023 '+ = saldo gunstiger / - = saldo nadeliger

3.3.2 Overzicht geraamde incidentele baten en lasten

3.3.2 Overzicht geraamde incidentele lasten en baten

Voor het beoordelen van de financiële positie is het inzicht in de incidentele baten en lasten relevant. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de provincies hebben in het gemeenschappelijke financieel toezichtkader 2020 de begrippen 'incidentele baten en lasten' nader aangegeven. In het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader 2020 geven de provinciale toezichthouders een uitleg van deze begrippen. De aard van de begrotingspost is in eerste instantie bepalend of een post als structureel of incidenteel aangemerkt wordt. Incidentele baten en lasten betreffen die posten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden. Deze posten zijn tijdelijk c.q. hebben een eindig doel. Met andere woorden, er is een einddatum bekend. Drie of vier jaar opnemen van een raming is daarbij geen harde scheidslijn meer bij het bepalen of een begrotingspost structureel of incidenteel is. Wanneer de einddatum vier of vijf jaar ligt na het voor het eerst opnemen van een post, kan deze post nog steeds aangemerkt worden als incidenteel. Hoe verder de einddatum ligt na (het hulpmiddel van) drie jaar, hoe minder aannemelijk gemaakt kan worden dat er sprake is van een reële einddatum. Van een begrotingspost waarvan de einddatum over tien jaar ligt kan moeilijk aannemelijk gemaakt worden, dat deze post het begrotingssaldo incidenteel beïnvloedt. Waar de grens precies ligt is moeilijk aan te geven, aangezien het BBV geen scherpe definitie geeft wat structureel of incidenteel is. Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) laat ruimte aan de decentrale overheden omdat dit past bij de eigen beoordeling van de lokale omstandigheden.

Medio 2021 hebben de toezichthouders van de twaalf provincies de handreiking verduidelijking structurele en incidentele baten en lasten gepubliceerd. Deze handreiking is bedoeld als een meer praktisch instrument om te bepalen hoe de baten en lasten moeten worden opgenomen in de begroting.

Een aantal in deze begroting verwerkte ruimtevragen voor nieuw beleid leiden niet tot structurele lasten, maar alleen tot lasten voor 2024 of voor 2024 én 2025. Dit betreffen daarom incidentele ruimtevragen welke worden gedekt door aanwending van de algemene reserve. De incidentele ruimtevraag 'werkbudget Ruimtelijke Ordening' wordt gedekt door aanwending van de reserve Transformatie. De uit deze ruimtevragen voortvloeiende lasten zijn daarom als incidentele last opgenomen.

Specificatie incidentele lasten en baten per programma 2024-2027

In navolgende tabel worden meerjarig de incidentele baten per programma gespecificeerd:

(cijfers x € 1.000)

Programma	Omschrijving	2024	2025	2026	2027	Toelichting
	incidentele baten					
0	Aanwending algemene reserve	3.500				Ter dekking van de incidentele ruimtevraag 'voeden reserve Transformatie' (RVC exp 15) wordt de algemene reserve voor een bedrag van € 3,5 miljoen in 2024 aangewend.
0	Aanwending algemene reserve		1.771	2.144		In de Kadernota 2024 zijn, teneinde een structurele ruimte voor nieuw beleid van € 750 duizend vrij te maken, de saldi 2024–2027 geëgaliseerd door de in de 'oude' meerjarenschijven 2024 en 2025 gestorte bedragen in de algemene reserve te verlagen. In de meerjarenschijven 2026 en 2027 wordt de algemene reserve hiervoor aangewend voor ruim € 1,5 miljoen. respectievelijk € 1,9 miljoen. Daarnaast wordt de algemene reserve in 2026 en 2027 aangewend teneinde de betreffende meerjarenschijven incidenteel sluitend te maken (circa € 200 duizend).
0	Aanwending egalisereserve algemene uitkering	3.637				In het kader van het egaliseren van het budgettaire effect van de algemene uitkering (mei-circulaire 2023) wordt in 2024 een bedrag van ruim € 3,6 miljoen. aan de egalisereserve algemene uitkering onttrokken. Deze reserve is ten laste van de algemene reserve in 2024 gevoed met € 3,5 miljoen.
0	Aanwending egalisereserve compensatie wegvallend dividend Essent	133	133	133	123	Teneinde het budgettaire nadeel van het wegvallende Essent dividend te kunnen opvangen is hiervoor een egalisereserve in het leven geroepen en gevoed. In 2027 wordt deze voor de laatste keer aangewend.
0	Kleine incidentele baten programma 0	59	12			Betreft enerzijds de aanwending van de algemene reserve ter dekking van de incidentele ruimtevraag digitaliseren raadsproces (begroting 2023, meerjarenschijf 2024 – ruimtevraag college exp.17) van € 6 duizend en ter dekking van de ruimtevraag versterken van het vrijwilligersbeleid vanuit de participatiewet van € 12 duizend (begroting 2024 en meerjarenschijf 2025 – ruimtevraag college exp 02 gedeeltelijk). Anderzijds wordt in 2024 de reserve IZA voor de laatste keer voor een bedrag van € 41 duizend aangewend.
1	Kleine incidentele baten programma 1	24	24	24	24	Betreft de jaarlijks begrote aanwending van de reserve evenementen. Eenzelfde bedrag wordt jaarlijks in deze reserve onttrokken (zie incidentele lasten). Dit heeft daarom geen invloed op het structurele evenwicht.
2	Aanwending onderhoudsreserve binnenring	107	107	107	107	Betreft de jaarlijks begrote aanwending van de onderhoudsreserve binnenring. Eenzelfde bedrag wordt jaarlijks in deze reserve gestort (zie incidentele lasten). Dit heeft daarom geen invloed op het structurele evenwicht.
2	Aanwending algemene reserve	90	50			Ter dekking van de incidentele ruimtevraag 'gebiedsaanpak Smart Mobility' (RVC exp 11) wordt in 2024 de algemene reserve aangewend voor een bedrag van € 40 duizend. Daarnaast wordt de algemene reserve zowel in 2024 als 2025 aangewend voor een bedrag van € 50 duizend ter dekking van de incidentele ruimtevraag 'vervanging elementverharding' (RVC exp 18).
3	Aanwending algemene reserve	150	60			Ter dekking van de incidentele ruimtevraag 'werkbudget vrijetijdseconomie en evenementen' (RVC exp 17) wordt in

						2024 de algemene reserve aangewend voor een bedrag van € 90 duizend. Daarnaast wordt de algemene reserve zowel in 2024 als 2025 aangewend voor een bedrag van € 60 duizend ter dekking van de incidentele ruimtevraag 'Regionale Economische Samenwerking' (RVC exp 13 van de bij de begroting 2023 behorende meerjarenschijf 2024).
4	Aanwending algemene reserve	94				Ter dekking van de incidentele ruimtevraag 'naschools aanbod/Rijke schooldag' (RVC exp 13) wordt in 2024 de algemene reserve aangewend voor een bedrag van € 90 duizend.
4	Aanwending algemene reserve		747			De algemene reserve wordt in 2025 aangewend ter dekking van de lasten van de extra afschrijving van de boekwaarden van de oude school.
5	Kleine incidentele baten programma 5	25	7	7	7	Betreft enerzijds de aanwending van de reserves monumenten en instandhouding religieus erfgoed van in totaal € 12 duizend per jaar. Eenzelfde bedrag ook jaarlijks in deze reserves gestort en derhalve heeft dit geen effect op het structureel evenwicht. Daarnaast wordt in 2024 de algemene reserve aangewend ter dekking van de lasten van de incidentele ruimtevraag 'revitaliseren kermissen' van ruim € 18 duizend (RVC exp 25A van de bij de begroting 2023 behorende meerjarenschijf 2024).
6	Aanwending egaliseringsreserve BUIG	1.313	1.110	805	653	Teneinde de BUIG tekorten (uitkeringslasten minus te ontvangen rijksvergoeding) jaarlijks te kunnen dekken, wordt de daarvoor ingestelde egaliseringsreserve BUIG aangewend.
6	Aanwending algemene reserve	850	850	850	850	Voor de periode 2024 tot en met 2027 wordt jaarlijks ten laste van de algemene reserve de egaliseringsreserve BUIG gevoerd met € 850 duizend. Dit teneinde een toereikende egaliseringsreserve te hebben die de jaarlijkse afnemende BUIG tekorten kan opvangen. Indien na 2027 nog sprake is van BUIG tekorten en de egaliseringsreserve niet toereikend is, dan zal een nieuw raadsbesluit moeten worden genomen om de egaliseringsreserve bij te storten ten laste van de algemene reserve.
6	Aanwending algemene reserve	1.290	265			Ter dekking van de navolgende incidentele ruimtevragen wordt de algemene reserve in 2024 voor in totaal € 1,29 miljoen. ingezet: lasten transitieplan WMO, verhoging subsidie aan Welsun, aanpak arbeidsmarkt met meer arrangementen met loonkostensubsidie, versterken vrijwilligersbeleid vanuit de participatiewet (ook 2025) en het project Participatie@work (ook 2025).
6	Aanwending reserve stimuleren, verbeteren en samenwerken	69				Betreft de dekking van de incidentele lasten van innovatieve projecten op het gebied van samenwerking binnen het sociaal domein. De reserve Stimulering verbinden en Samenwerken wordt ingezet ter dekking van deze lasten.
6	Kleine incidentele baten programma 6	58				In het kader van het Jeugd Preventieplan heeft de raad gedurende 3 jaren € 600 duizend per jaar beschikbaar gesteld. Deze middelen zijn in de reserve Jeugd Preventieplan gestort. In 2024 wordt de restant reserve van € 58 duizend ingezet en worden voor dat totaalbedrag incidentele lasten in geraamd.
7	Kleine incidentele baten programma 7	57	51	53	54	Betreft de aanwending van de reserves Klimaatbeleid en Gezond in de Stad ter dekking van lasten die in dat kader zijn

					begroot.
8	'voeden reserve Transformatie' (RVC exp 15)	3.400			Ter dekking van de incidentele ruimtevraag 'voeden reserve Transformatie' (RVC exp 15), wordt de algemene reserve voor € 3,4 miljoen aangewend.
8	Aanwending algemene reserve	287	298		Ter dekking van de incidentele ruimtevraag 'capaciteit Omgevingswet' (RVC exp 14), wordt de algemene reserve aangewend.
8	Aanwending reserve Transformatie	100	100		Ter dekking van de incidentele ruimtevraag 'werkbudget Ruimtelijke Ordening' (RVC exp 16), wordt de reserve Transformatie aangewend.
8	Kleine incidentele baten programma 8	19	19		Betreft de aanwending van de reserve af te stoten panden ter dekking van incidentele lasten die in dat kader in 2024 en 2025 worden geraamd.
	Totaal	15.262	3.833	3.750	3.962

Tabel: Overzicht incidentele baten

Op grond van de BBV-voorschriften vinden de ramingen en boekingen van mutaties in reserves allemaal plaats via taakveld 010 en dus binnen programma 0 Bestuur en ondersteuning. In bovenstaande tabel hebben wij voor de betreffende mutaties aangegeven in relatie tot welke lasten in welk programma deze onttrekkingen staan.

In navolgende tabel worden meerjarig de incidentele lasten per programma gespecificeerd:

(cijfers x € 1.000)

Programma	Omschrijving incidentele lasten	2024	2025	2026	2027	Toelichting
0	Doorwerking van de in de begroting 2023 in de meerjarenschijven 2024 en 2025 verwerkte incidentele stortingen in de algemene reserve voortvloeiend uit de meicirculaire 2022	2.500	4.500			Op basis van de meicirculaire 2022 hebben wij in de begroting 2023 een structureel positief budgettair effect van ruim € 10 miljoen verwerkt. Daarnaast hebben wij in de meerjarenschijven 2024 en 2025 de incidenteel hogere budgettair positieve effecten in de algemene reserve gestort. In de begroting 2024 en bijbehorende meerjarenschijf 2025 hebben wij deze incidentele stortingen in de algemene reserve ongewijzigd verwerkt.
0	Doorwerking van de in de begroting 2023 in de meerjarenschijven 2024 en 2025 verwerkte incidentele stortingen in de algemene reserve van de positieve begrotingsaldi	2.748	928			Het incidentele deel van de batige saldi van de meerjarenschijven 2024 en 2025 behorende bij de begroting 2023 wordt in de algemene reserve gestort. Deze saldi zijn vervolgens gemuteerd voor de gevolgen van de Kadernota 2024 alsmede ter egalisering van de hogere kapitaallasten van de nieuwbouw Eijkhagencollege. De dan resterende incidentele bedragen worden in begroting 2024 en de meerjarenschijf 2025 in de algemene reserve gestort.
0	Vaste storting ten laste van de exploitatie in de algemene reserve	750	750	750	750	Ten laste van de exploitatie wordt incidenteel tot en met 2027 € 750 duizend in de algemene reserve gestort. Dit is met name noodzakelijk om de aanzienlijke aanwending van de algemene reserve in 2024 ter dekking van de incidentele ruimtevragen toereikend te compenseren. Indien de vaste storting ten laste van de exploitatie ook na 2027 dient te worden gecontinueerd, zal dat via een nieuw raadsbesluit vorm worden gegeven. Reservemutaties (m.u.v. afschrijvingsreserves) dienen als incidenteel te worden getypeerd. Bovendien hebben de stortingen een onvoorwaardelijke einddatum, namelijk 2027, waardoor ze eveneens als incidenteel zijn te beschouwen.
0	Storting ten laste van de algemene reserve in de egaliseringsreserve algemene uitkering	3.500				Aangezien wij ten onrechte op het spoor zijn gezet dat egaliseringsreserves zouden moeten worden opgeheven, hebben wij in de begroting 2023 niet meer gezorgd dat de egaliseringsreserve algemene uitkering een toereikende omvang heeft. Teneinde de budgettaire effecten van de meicirculaire 2023 voor de jaren 2024-2027 te kunnen egaliseren zal de egaliseringsreserve algemene uitkering weer een toereikende omvang moeten hebben. Daarom wordt ten laste van de algemene reserve in 2024 incidenteel een bedrag van € 3,5 miljoen gestort in de egaliseringsreserve algemene uitkering. In de jaren 2025 tot en met 2027 wordt dit teruggestort in de algemene reserve.
0	Terugstorting in algemene reserve		759	472	2.377	Het egaliseren van de batige budgettaire effecten van de meicirculaire 2023 voor de jaren 2025 tot en met

					2027 heeft tot gevolg, dat in die jaren voor in totaal ruim € 3,5 miljoen teruggestort wordt in de algemene reserve. Alle stortingen hebben een incidenteel karakter.	
0	Doorwerking van de in de meerjarenschijven 2024 en 2025 behorende bij de begroting 2023 in de egaliseringsreserve algemene uitkering gestorte bedragen	222	962		Op basis van de meicirculaire 2022 hebben wij in de bij de begroting 2023 behorende meerjarenschijven 2024 en 2025 incidenteel bedragen in de egaliseringsreserve algemene uitkering gestort. In de begroting 2024 hebben wij dit ongewijzigd verwerkt.	
0	Lasten in het kader van de Wet Open Overheid	53	53	53	Tegenover de via een decentralisatie-uitkering gedurende de jaren 2022-2026 te ontvangen incidentele middelen voor de Wet Open Overheid ramen wij de in dat kader te maken incidentele lasten (einddatum 2026) van € 53 duizend per jaar.	
0	Kleine incidentele last programma 0	54	48	36	36	Betreft de begrote incidentele lasten in het kader van het digitaliseren van het raadsproces van € 6 duizend (begroting 2023, meerjarenschijf 2024 – ruimtevraag college exp.17) en het versterken van het vrijwilligersbeleid vanuit de participatiewet van € 12 duizend (begroting 2024 en meerjarenschijf 2025 – ruimtevraag college exp 02 gedeeltelijk). Daarnaast wordt voor de jaren 2024 t/m 2027 het voordeel van de verlaging van de storting in de onderhoudsvoorziening Burgerhoes en Emile Erenspein van in totaal € 36 duizend per jaar gestort in de algemene reserve. Deze storting zal t/m 2027 plaatsvinden, daarna wordt het voordeel in de exploitatie geraamd. Indien de storting in de algemene reserve ook na 2027 gecontinueerd dient te worden, dan dient dit door een nieuw raadsbesluit vorm te worden gegeven.
1	Kleine incidentele lasten programma 1	24	24	24	24	Betreft de jaarlijks begrote storting in de reserve evenementen. Eenzelfde bedrag wordt jaarlijks aan deze reserve onttrokken (zie incidentele baten). Dit heeft daarom geen invloed op het structurele evenwicht.
2	Storting in onderhoudsreserve binnenring	107	107	107	107	Betreft de jaarlijks begrote storting in de onderhoudsreserve binnenring. Eenzelfde bedrag wordt jaarlijks aan deze reserve onttrokken (zie incidentele baten). Dit heeft daarom geen invloed op het structurele evenwicht.
2	Lasten wegen en trottoirs	40				Betreft de lasten van de incidentele ruimtevraag 'gebiedsaanpak Smart Mobility' (RVC exp 11). Zowel landelijk, provinciaal als regionaal wordt er in alle nieuwe beleidsdocumenten vol ingezet op het reduceren van het autogebruik en het stimuleren van de fiets. Het beïnvloeden van het reisgedrag is op gemeentelijk niveau lastig onder andere omdat de effecten ervan de gemeentegrens overstijgen. Daarom is met alle 16 gemeenten binnen de regio zuid Limburg afgesproken dit gezamenlijk op te gaan

				pakken en het programmabureau Zuid Limburg Bereikbaar (ZLB) hiervoor in te zetten. Onder de noemer 'Gebiedsaanpak Smart Mobility' worden sinds 2023 een breed scala aan samenhangende activiteiten uitgevoerd waarbij werkgevers, inwoners en bezoekers worden benaderd om na te denken over hun mobiliteitsbeleid en hun mobiliteitsgedrag en concreet om de (benzine/diesel)auto te vervangen door een slim en schoon alternatief zoals de fiets, e-bike of het openbaar vervoer. Alle inspanningen moeten ertoe leiden dat bedrijven duurzamer mobiliteitsbeleid gaan voeren en dat inwoners, forenzen en bezoekers minder vaak de (fossiele) auto pakken en vaker gaan fietsen, thuiswerken en het OV gebruiken. De totale kosten van het inzetten van ZLB ten behoeve van de werkgeversaanpak en fietsstimulering voor de periode tot en met 2026 (inclusief promotie Velocity) bedraagt jaarlijks circa € 1,27 miljoen. De Provincie neemt hiervan de helft voor haar rekening. De rest wordt verdeeld over de 16 deelnemende gemeenten. Voor Landgraaf betekent dit jaarlijks tot en met 2026 € 40 duizend. Elke gemeente heeft dit geregeld, waarbij er een paar (voorlopig) hebben gekozen voor een jaarlijkse afweging. Wij hebben alleen voor 2024 hiervoor een bedrag geraamd. Het incidenteel gefinancierde beleid maakt deel uit van het onderzoeksplan 213A voor 2024. Op basis van de uitkomst van die evaluatie zullen wij beoordelen of hernieuwde financiering voor de jaren 2025 en 2026 wenselijk is. De raad zal vervolgens op basis van een integrale afweging van de dan voorliggende beleidsalternatieven en de beschikbare financiële ruimte een nieuw besluit nemen omtrent het wel of niet continueren van dit beleid.
2	Lasten verkeersbeleid	50	50	Betreft de lasten van de incidentele ruimtevraag 'vervanging elementverharding' (RVC exp 18). Wij hebben voor 2024 en 2025 middelen geraamd om de gevaarlijke situaties die slechte trottoirs met zich meebrengen alsmede het groeien van meer onkruid tussen losliggende tegels aan te pakken. Voor eind 2025 zal dit beleid geëvalueerd worden. Op basis van de uitkomst van die evaluatie zullen wij beoordelen of hernieuwde financiering voor de jaren na 2025 wenselijk is. De raad zal vervolgens op basis van een integrale afweging van de dan voorliggende beleidsalternatieven en de beschikbare financiële ruimte een nieuw besluit nemen omtrent het wel of niet continueren van dit beleid. Gelet op de onvoorwaardelijke einddatum zijn deze lasten als incidenteel te typeren.
3	Lasten Vrijtijdseconomie & Evenementen	90		Betreft de lasten van de incidentele ruimtevraag 'werkbudget vrijetijdseconomie en evenementen' (RVC exp 13). Dit budget is nodig om te kunnen voorzien

3	Lasten Regionale Economische Samenwerking	60	60	in zowel opkomende kosten als investeringskracht om de aantrekkelijkheid van Landgraaf als recreatieve bestemming en evenementengemeente op niveau te houden én te optimaliseren conform de ambities die zijn neergelegd in de Nota Vrijtijdseconomie Landgraaf 2021–2030. Hier is sprake van een onvoorwaardelijke einddatum, aangezien eerst het beleid zal worden geëvalueerd alvorens de gemeenteraad na integrale afweging van de voorliggende beleidsalternatieven en de beschikbare financiële ruimte een nieuw besluit zal nemen over voortzetting van dit beleid. Deze lasten zijn daarom als incidenteel te typeren.
				Betreft de lasten van de incidentele ruimtevraag 'Regionale Economische Samenwerking' (RVC exp 17). We werken op Zuid-Limburgse schaal samen om (economische) vraagstukken/uitdagingen aan te pakken die de gemeentegrenzen overstijgen. Dit gebeurt in een samenwerkingsvorm waarbij iedere gemeente zelfstandig kan besluiten bij te dragen aan regionale acties en/of projecten, met als gevolg dat er diverse 'coalitions of the willing' ontstaan. Afhankelijk van de ambities van de gemeente en/of de (sub)regio zullen we aansluiten bij initiatieven. Voor eind 2025 zal dit beleid geëvalueerd worden en zal de raad een nieuw besluit nemen over eventuele voortzetting van dit beleid. Gelet op de onvoorwaardelijke einddatum zijn deze lasten als incidenteel te typeren.
4	Lasten Rijke schooldag (naschools aanbod)	94		Betreft de lasten van de incidentele ruimtevraag 'naschools aanbod/Rijke schooldag' (RVC exp 13 van de bij de begroting 2023 behorende meerjarenschijf 2024). Onlangs is bekend geworden dat de door Landgraaf aangevraagde subsidie Voorloperstraject Rijke Schooldag voor de Parkstadregio is toegekend (tot en met schooljaar 2024–2025). Op dit moment is nog niet duidelijk welke middelen hier vanuit het Rijk aan gekoppeld gaan worden. Wel staat vast dat we maar een beperkt aantal scholen kunnen doorontwikkelen voor wat betreft hun activiteitenaanbod op basis van deze subsidie. Omdat er een grote behoefte is aan het creëren van een Rijke schooldag, al dan niet voorzien van een (verlengd of naschools) extra aanbod gericht op brede talentontwikkeling en gezondheid, heeft de raad voor 2 jaar budget vastgesteld (tot en met eind schooljaar 2023–2024) waarin we in iedere wijk een naschools, verrijkt aanbod aanbieden dat toegankelijk is voor alle kinderen. Daarin staan brede talentontwikkeling en gezondheidsbevordering centraal. Het incidenteel gefinancierde beleid maakt deel uit van het onderzoeksplan 213A voor 2014. Op basis van de uitkomst van die evaluatie zullen wij beoordelen of hernieuwde financiering voor de jaren na 2024

4	Lasten Eijkhagencollege	748				wenselijk is. De raad zal vervolgens op basis van een integrale afweging van de dan voorliggende beleidsalternatieven en de beschikbare financiële ruimte een nieuw besluit nemen omtrent het wel of niet continueren van dit beleid. In verband met de nieuwbouw van het Eijkhagencollege worden in 2025 de restant boekwaarden van de oude school extra afgeschreven. Deze eenmalige lasten worden gedekt via aanwending van de algemene reserve
5	Kleine incidentele lasten programma 5	30	12	12	12	Betreft enerzijds de storting in de reserve monumenten en instandhouding religieus erfgoed van in totaal € 12 duizend per jaar en anderzijds de lasten van de incidentele ruimtevraag 'revitaliseren kermessen' van ruim € 18 duizend (RVC exp 25A van de bij de begroting 2023 behorende meerjarenschijf 2024). De storting van in totaal € 12 duizend is tot en met 2027. Indien de storting gecontinueerd dient te worden, dan zal hiervoor een nieuw besluit door de raad moeten worden genomen. Behalve dat stortingen in reserves als incidenteel worden beschouwd, is hier ook sprake van een onvoorwaardelijke einddatum. Ook om die reden zijn de stortingen als incidenteel te typeren. Op 3 oktober 2019 heeft de gemeenteraad € 33 duizend ter beschikking gesteld ten behoeve van de revitalisering van de 3 dorpskermessen in Schaesberg, Waubach en Nieuwenhagen. Voor een geslaagde kermis dient het kermisterrein uitstraling te hebben en met de beste attracties gevuld te zijn. Om dit te bereiken is de gemeente in zee gegaan met Kermisorganisatie & Advies Rob Meijers en heeft de gemeente gezorgd voor een aantrekkelijk randprogramma. Wij hebben alleen voor 2024 hiervoor een bedrag geraamd. Het incidenteel gefinancierde beleid maakt deel uit van het onderzoeksplan 213A voor 2024. Op basis van de uitkomst van die evaluatie zullen wij beoordelen of hernieuwde financiering voor de jaren na 2024 wenselijk is. De raad zal vervolgens op basis van een integrale afweging van de dan voorliggende beleidsalternatieven en de beschikbare financiële ruimte een nieuw besluit nemen omtrent het wel of niet continueren van dit beleid.
6	Verhoging subsidie aan Welsun	232				Betreft de incidentele verhoging van de subsidie aan Welsun in verband met de ruimtevragen begroting 2023 college exp 11 en 12. Het betreft de tijdelijke uitbreiding van de formatie buurtopbouwwerk en ouderenwerk. De lasten zijn incidenteel, aangezien het jaar 2024 de onvoorwaardelijke einddatum is.
6	Lasten transformatieplan WMO	400				De lasten betreffen de herijking van de WMO-uitvoering met als doel te komen tot een transformatie om de stijgende kosten te beheersen en

						beroep op duurdere geïndiceerde zorg te verminderen. Gelet op het realiseren van een transformatie hebben de lasten een incidenteel karakter.
6	Storting in egalisatiereserve BUIG	850	850	850	850	Voor de periode 2024 tot en met 2027 wordt ten laste van de algemene reserve de egalisatiereserve BUIG jaarlijks gevoed met € 850 duizend. Dit teneinde een toereikende egalisatiereserve te hebben die de jaarlijkse afnemende BUIG tekorten kan opvangen. Indien na 2027 nog sprake is van BUIG tekorten en de egalisatiereserve niet toereikend is, dan zal een nieuw raadsbesluit moeten worden genomen om de egalisatie reserve bij te storten ten laste van de algemene reserve. Gelet op de onvoorwaardelijke einddatum worden de stortingen in de egalisatiereserve als incidentele lasten beschouwd.
6	Lasten arbeidsmarkt en – projecten	375				Betreft de lasten van de incidentele ruimtevraag 'aanpak arbeidsmarkt met meer arrangementen met loonkostensubsidie' (RVC exp 21 van de bij de begroting 2023 behorende meerjarenschijf 2024). De gespannen arbeidsmarkt heeft ervoor gezorgd dat direct plaatsbare kandidaten makkelijk een baan vinden. Het aanbod van direct plaatsbare (80–100%) is daarmee afgenomen. Dit betekent dat het de komende periode moeilijker wordt om, zonder de inzet van extra middelen, kandidaten aan het werk te helpen. Er heeft dan ook een verschuiving plaatsgevonden van de inzet van capaciteit van onze medewerkers. De krapte op de arbeidsmarkt biedt ook een heel mooi moment om ons te richten op het ontwikkelen en plaatsen van de groep 30–80%. Ondanks de krapte op de arbeidsmarkt zien we helaas dat werkgevers nog steeds terughoudend zijn om deze kandidaten een baan aan te bieden. Aan de werkgeverskant zullen we dan ook extra aandacht moeten schenken. In de begroting 2023 hebben wij hiervoor voor 2 jaar budget vastgesteld. Het incidenteel gefinancierde beleid maakt deel uit van het onderzoeksplan 213A voor 2024. Op basis van de uitkomst van die evaluatie zullen wij beoordelen of hernieuwde financiering voor de jaren na 2024 wenselijk is. De raad zal vervolgens op basis van een integrale afweging van de dan voorliggende beleidsalternatieven en de beschikbare financiële ruimte een nieuw besluit nemen omtrent het wel of niet continueren van dit beleid. Dit ook vanwege de steeds veranderende arbeidsmarkt.
6	Lasten jeugd preventieplan	58				In het kader van het Jeugd Preventieplan heeft de raad gedurende 3 jaren € 600 duizend per jaar beschikbaar gesteld. Deze middelen zijn in de reserve Jeugd Preventieplan gestort. In 2024 wordt de restant reserve van € 58 duizend ingezet en worden voor dat totaalbedrag incidentele lasten in 2024 geraamd. De

6	Lasten verbinden en samenwerken	69		in het kader van het Jeugd Preventieplan te maken lasten hebben een incidenteel karakter.
6	Lasten exploitatie MOB	282	265	Betreft de incidentele lasten van innovatieve projecten op het gebied van samenwerking binnen het sociaal domein. De reserve Stimulering verbinden en Samenwerken wordt ingezet ter dekking van deze lasten.
				Betreft de lasten van de incidentele ruimtevragen 'versterken vrijwilligersbeleid vanuit de participatiewet' (RVC exp 02 gedeeltelijk) en 'continuering project Vebego participatie@ work' (RVC exp 07). RVC exp 02 : Mensen met een participatiewetuitkering die vrijwilligerswerk doen en die hierbij nu geen begeleiding krijgen gaan we structureel ondersteunen bij het behouden van dit vrijwilligerswerk. Hierdoor voorkomen we uitval uit het vrijwilligerswerk en zorgen we voor meer contacten, structuur en zinvolle dagbesteding voor betrokkene. Hiermee geven we ook verdere invulling aan het uitgangspunt van de participatiewet dat iedereen participeert, hetgeen onderschreven is in het coalitieakkoord. Momenteel gaat het om een groep van 240 kandidaten die nog niet in de caseload van het mensontwikkelbedrijf zijn opgenomen (de totale groep 1 tot 30% arbeidsfit bestaat uit 392 personen). Om deze groep over te hevelen naar het mensontwikkelbedrijf en daar de begeleiding vorm te kunnen geven zijn 2 extra participatiecoaches op HBO niveau nodig én 1 ondersteuner van deze coaches op mbo niveau. Hiervoor is een incidenteel een bedrag van afgerond € 212 duizend voor 2024 en € 220 duizend voor 2025 geraamd. RVC exp 07: In 2023 is gestart met het project Participatie@work. Met de beschikbare middelen kan alleen de groep die in 2023 start het 2-jarig traject afmaken. Om ook in 2024 mensen binnen 3 maanden na start met het project uit de uitkering te kunnen laten uitstromen wordt voorgestaan om in 2024 met een nieuwe groep te starten. Voor zover we ook in 2024 en 2025 onder de regels van het vangnet BUIG vallen levert dit geen netto-besparing op. Hiervoor is een incidenteel een bedrag van afgerond € 70 duizend voor 2024 en € 45 duizend voor 2025 geraamd. Voor eind 2025 zal het beleid van zowel RVC exp 02 als 07 geëvalueerd worden. Op basis van de uitkomst van die evaluatie zullen wij beoordelen of hernieuwde financiering voor de jaren na 2025 wenselijk is. De raad zal vervolgens op basis van een integrale afweging van de dan voorliggende beleidsalternatieven en de beschikbare financiële ruimte een nieuw besluit nemen omtrent het wel of niet continueren van dit beleid. Gelet op de onvoorwaardelijke einddatum zijn deze lasten als incidenteel te typeren.

6	Kleine incidentele last programma 6	18	19	19	20	Betreft de storting van het budgettaire voordeel van de 1e wijziging begroting 2023 van de Gr Omnibuzz in de algemene reserve. Deze storting is tot en met 2027 geraamd en daarna wordt het voordeel structureel in de exploitatie geraamd. Indien de storting in de algemene reserve ook na 2027 dient te worden gecontinueerd, dan zal dit via een nieuw raadsbesluit vorm gegeven worden. Behalve dat stortingen in reserves als incidenteel worden beschouwd is hier ook sprake van een onvoorwaardelijke einddatum. Ook om die reden zijn de stortingen daarom ook als incidenteel te typeren.
7	Storting in reserve Klimaatbeleid	377	497			De stortingen in de reserve Klimaatbeleid zijn alleen voor 2024 en 2025 geraamd en zijn ook daarom als incidenteel te beschouwen.
7	Kleine incidentele lasten programma 7	29	44	41	37	Betreft de storting in de reserves geldlening zonnepanelenproject 1 en geldlening duurzaam Klimaatfonds. Deze reservemutaties worden als incidenteel getypeert, aangezien het geen afschrijvingsreserve betreft.
8	Voeden reserve Transformatie	3.400				Betreft de lasten van de incidentele ruimtevraag 'voeden reserve Transformatie' (RVC exp 15). De Reserve Transformatie bevat op 31-12-23 naar verwachting nog € 1,5 miljoen. Daarvan is een bedrag van circa € 500 duizend nog niet 'beklemd' door (voorgenomen) plannen. Wanneer we de reserve transformatie niet voeden, dan kunnen we niet beschikken over cofinanciering voor de Regiodeal, Volkshuisvestingsfonds of eventueel vergelijkbare regelingen die ons kunnen helpen bij de realisering van onze ambities om Landgraaf leefbaar te houden en er voor te zorgen dat er voor voldoende aanbod is van kwalitatief goede woningen. Daarom wordt incidenteel een bedrag van € 3,4 miljoen in de reserve Transformatie gestort.
8	Lasten Omgevingswet	288	298			Betreft de lasten van de incidentele ruimtevraag 'capaciteit omgevingswet' (RVC exp 14). De VNG heeft onderzoek gedaan naar de gemiddelde kosten die verband houden met de invoering van de Omgevingswet. De gemiddelde invoeringskosten van de Omgevingswet zijn op basis van onderzoek van de VNG voor een gemeente met de omvang van Landgraaf circa € 1,9 miljoen. Dit betreft onder andere kosten die samenhangen met organisatorische aspecten m.b.t.de invoering van de Omgevingswet. Niet inbegrepen in dit bedrag (van circa € 1,9 miljoen), zijn de kosten die samenhangen met het opstellen van o.a. de wettelijke kerninstrumenten zoals de omgevingsvisie, het omgevingsplan en de doorontwikkeling van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Voor het opstellen van de omgevingsvisie, het omgevingsplan,

						omgevingsprogramma's en de doorontwikkeling van het DSO worden de middelen ingezet uit de bestemmingsreserve Omgevingswet. Het in het verleden door de raad beschikbaar gestelde bedrag voor de invoering van de Omgevingswet is beperkt (circa € 700 duizend) in vergelijking met het bedrag waar een gemeente met de omvang van Landgraaf rekening moet houden volgens het onderzoek van de VNG. Naast de door de raad beschikbare gestelde middelen voor de Omgevingswet in de bestemmingsreserve, zijn ook de rijksmiddelen voor de Omgevingswet (meicirculaire) beklemd en noodzakelijk voor de omgevingsvisie, het omgevingsplan, omgevingsprogramma's en de doorontwikkeling van het DSO. In de bovengenoemde lasten zijn ook de overheadkosten meegenomen (€ 10 duizend per functie/jaar). Aangezien de middelen in de bestemmingsreserve Omgevingswet beklemd zijn (inclusief de rijksmiddelen) – in verband met de totstandkoming van de omgevingsvisie, het omgevingsplan, omgevingsprogramma's en de doorontwikkeling van het DSO –, wordt deze budgettaire incidentele ruimte gevraagd van 2,7 fte voorgesteld.
8	Lasten werkbudget Ruimtelijke Ordening	100	100			Betreft de lasten van de incidentele ruimte gevraagd 'werkbudget Ruimtelijke Ordening' (RVC exp 16). Jaarlijks onttrekt de vakafdeling een bedrag van € 100 duizend aan de Reserve transformatie. Deze middelen worden met name ingezet voor de uitvoering van de Nota Samen Slim Sleutelen aan de Stad 2.0, inclusief het woningmarktprogramma. De middelen worden ingezet voor o.a. taxaties, ecologische voor- en vervolgonderzoeken op bouwlocaties, kosten van voorbereiding sloop, tijdelijke beheerkosten, planeconomische adviezen. Kortom alles wat er voor nodig is om ons woningbouwprogramma tot uitvoering te brengen. Wij hebben voor 2024 en 2025 hiervoor middelen geraamd. Voor eind 2025 zal dit beleid geëvalueerd worden. Op basis van de uitkomst van die evaluatie zullen wij beoordelen of hernieuwde financiering voor de jaren na 2025 wenselijk is. De raad zal vervolgens op basis van een integrale afweging van de dan voorliggende beleidsalternatieven en de beschikbare financiële ruimte een nieuw besluit nemen omtrent het wel of niet continueren van dit beleid. Gelet op de onvoorwaardelijke einddatum zijn deze lasten als incidenteel te typeren.
8	Storting in reserve Transformatie	80	80	80	80	De storting in de reserve Transformatie is tot en met 2027 geraamd. Indien de storting ook na 2027 dient te worden gecontinueerd, dan zal dit via een nieuw raadsbesluit vorm gegeven worden. Behalve dat stortingen in reserves als incidenteel worden

						beschouwd is hier ook sprake van een onvoorwaardelijke einddatum. Ook om die reden zijn de stortingen daarom ook als incidenteel te typeren.
8	Stortin in reserve af te storten panden	43	43	43	43	De storting in de reserve af te stoten panden is tot en met 2027 geraamd. Indien de storting ook na 2027 dient te worden gecontinueerd, dan zal dit via een nieuw raadsbesluit vorm gegeven worden. Behalve dat stortingen in reserves als incidenteel worden beschouwd is hier ook sprake van een onvoorwaardelijke einddatum. Ook om die reden zijn de stortingen daarom ook als incidenteel te typeren.
8	Kleine incidentele last programma 8	37	37	37	37	Betreft de storting in de reserve onderhoud woonwagencentra. Deze storting is tot en met 2027 geraamd. Indien de storting ook na 2027 dient te worden gecontinueerd, dan zal dit via een nieuw raadsbesluit vorm gegeven worden. Behalve dat stortingen in reserves als incidenteel worden beschouwd is hier ook sprake van een onvoorwaardelijke einddatum. Ook om die reden zijn de stortingen daarom ook als incidenteel te typeren.
	Totaal	16.959	11.233	2.524	4.373	

Tabel: Overzicht incidentele lasten

Specificatie structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves 2024-2027

In navolgende tabel worden meerjarig per programma de structurele toevoegingen (stortingen) aan reserves aangegeven.

(cijfers x € 1.000)

Programma	Structurele toevoeging aan reserve	2024	2025	2026	2027
0	Afschrijvingsreserve Burgerhoes	137	137	137	137
8	Afschrijvingsreserve Hoogstraat 163 A+B	262			
	Totaal	399	137	137	137

Tabel: Structurele toevoegingen aan reserves

In navolgende tabel worden meerjarig per programma de structurele onttrekkingen aan reserves aangegeven.

(cijfers x € 1.000)

Programma	Structurele onttrekking aan reserve	2024	2025	2026	2027
0	Afschrijvingsreserve politievleugel	73	73	73	69
0	Afschrijvingsreserve Burgerhoes	5	5	5	5
2	Afschrijvingsreserve knopenlopen	5	5	5	5
2	Afschrijvingsreserve Pollar Bachlaan	5	5	5	5
2	Afschrijvingsreserve verkeersmaatregelen Omg. BS Op gen Hei	8	8	8	8
2	Afschrijvingsreserve LED-informatiewagens	3	3	3	3
2	Afschrijvingsreserve sfeerverlichting centra	10	10	10	10
4	Afschrijvingsreserve nieuwbouw Eijkhagencollege				3
4	Afschrijvingsreserve uitbreiding BS de Schatgraver	4	4	4	4
5	Afschrijvingsreserve natuurgras Ter Waerden	27	27	27	27
5	Afschrijvingsreserve sportkooi Brandenburg	14			
5	Afschrijvingsreserve accommodatie Sport & Leisure	2	2	2	2
5	Afschrijvingsreserve accommodatie Sport & Leisure	12	12	12	12
5	Afschrijvingsreserve accommodatie nieuw zwembad	180	180	180	180
5	Afschrijvingsreserve kunstgras Strijthagen	27	27	11	
5	Afschrijvingsreserve vervanging hekwerk Strijthagen	1	1	1	1
5	Afschrijvingsreserve schuifwand Ad Koel	3	3	3	3
5	Afschrijvingsreserve drainage sportpark Strijthagen	2	2	2	2
5	Afschrijvingsreserve waterleiding sportpark Strijthagen	1	1	1	1
5	Afschrijvingsreserve veldverlichting sportpark Strijthagen	1	1	1	1
5	Afschrijvingsreserve drainage veld 4 Strijthagen	3	3	3	3
5	Afschrijvingsreserve veldverlichting Heigank	5	5	5	5
5	Afschrijvingsreserve hekwerken hoofdveld Heigank	1	1	1	1
5	Afschrijvingsreserve Kennis-, Informatie- en Adviescentrum	161	161	161	161
5	Afschrijvingsreserve Kunstgras Heigank	31	31	31	31
5	Afschrijvingsreserve buurtontmoetingsplaats Ter Waerden	4	4		
6	Afschrijvingsreserve Accommodaties 21e eeuw	38	38	38	38
6	Afschrijvingsreserve toekomstbestendige accommodaties	10	10	10	10
6	Afschrijvingsreserve accommodatie wijkcentrum Eikske	115	115	115	115
8	Afschrijvingsreserve voetbalcomplex VV Schaesberg	75	71		
8	Afschrijvingsreserve Hoogstr. 28-32	3	3	3	3
8	Afschrijvingsreserve Hoogstraat 157	4	4	4	4
8	Afschrijvingsreserve panden Hoogstraat	262			
8	Afschrijvingsreserve Hoogstraat 163 A en B	5	5	5	5
8	Afschrijvingsreserve Herontwikkeling Kerkplein 28-30 (opstal)	9	9	9	9
8	Afschrijvingsreserve Ruitersstraat 5 (opstal)	4	4	4	4
8	Afschrijvingsreserve vastgoed Europaweg Noord	21	21	21	21
8	Afschrijvingsreserve Kloosterstraat 1/1A	3	3	3	3
8	Afschrijvingsreserve Kloosterstraat 3	6	6	6	6
8	Afschrijvingsreserve Streeperstraat 42-46	3	3	3	3
8	Afschrijvingsreserve Streeperstraat 32	4	4	4	4
8	Afschrijvingsreserve inrichting buitengebied wijkc. An de Koel	7	7	7	7
	Totaal	1.157	877	786	774

Tabel: Structurele onttrekkingen aan reserves

Recapitulatie begrotingsevenwicht 2024

Onderstaand treft u de verplicht voorgeschreven recapitulatiestaat begrotingsevenwicht voor de begroting 2024 en de bijbehorende meerjarenschijven 2025 tot en met 2027 aan:

(cijfers x € 1.000)

Omschrijving	Begroting 2024			Begroting 2025		
	Totaal	waarvan: incidenteel	waarvan: structureel	Totaal	waarvan: incidenteel	waarvan: structureel
Baten programma 0	109.487	0	109.487	113.286	0	113.286
Baten programma 1	411	0	411	394	0	394
Baten programma 2	633	0	633	634	0	634
Baten programma 3	160	0	160	167	0	167
Baten programma 4	656	0	656	680	0	680
Baten programma 5	346	0	346	352	0	352
Baten programma 6	16.721	0	16.721	19.390	0	19.390
Baten programma 7	11.409	0	11.409	11.621	0	11.621
Baten programma 8	627	0	627	632	0	632
Totaal baten programma's	140.450	0	140.450	147.155	0	147.156
Lasten programma 0	25.474	71	25.403	25.795	65	25.730
Lasten programma 1	5.067	0	5.067	5.219	0	5.219
Lasten programma 2	5.142	90	5.052	5.273	50	5.223
Lasten programma 3	922	150	772	849	60	789
Lasten programma 4	4.595	94	4.501	5.294	748	4.546
Lasten programma 5	7.558	18	7.540	7.769	0	7.769
Lasten programma 6	77.967	1.416	76.551	76.296	265	76.031
Lasten programma 7	11.439	0	11.439	11.857	0	11.857
Lasten programma 8	3.573	388	3.185	3.729	398	3.331
Totaal lasten programma's	141.737	2.227	139.510	142.081	1.586	140.495
Saldo programma's vóór bestemming	-1.287	-2.227	940	5.074	-1.586	6.661
Onttrekkingen aan reserves	16.418	15.262	1.156	4.710	3.833	877
Stortingen in reserves	15.131	14.732	399	9.784	9.647	137
Geraamd resultaat	0	-1.697	1.697	0	-7.400	7.401
Totaal structurele baten	156.868	15.262	141.606	151.865	3.833	148.032
Totaal structurele lasten	156.868	16.959	139.909	151.865	11.233	140.632
Saldo structurele baten – lasten	0	-1.697	1.697	0	-7.400	7.400

Tabel: Recapitulatiestaat structurele en reële baten en lasten 2024 en 2025

(cijfers x € 1.000)

Omschrijving	Begroting 2026			Begroting 2027		
	Totaal	waarvan: incidenteel	waarvan: structureel	Totaal	waarvan: incidenteel	waarvan: structureel
Baten programma 0	108.242	0	108.242	110.516	0	110.516
Baten programma 1	394	0	394	394	0	394
Baten programma 2	634	0	634	634	0	634
Baten programma 3	172	0	172	177	0	177
Baten programma 4	744	0	744	767	0	767
Baten programma 5	352	0	352	352	0	352
Baten programma 6	17.905	0	17.905	17.717	0	17.717
Baten programma 7	11.724	0	11.724	11.822	0	11.822
Baten programma 8	602	0	602	602	0	602
Totaal baten programma's	140.769	0	140.769	142.980	0	142.981
Lasten programma 0	25.736	53	25.683	26.195	0	26.195
Lasten programma 1	5.362	0	5.362	5.505	0	5.505
Lasten programma 2	5.299	0	5.299	5.351	0	5.351
Lasten programma 3	800	0	800	792	0	792
Lasten programma 4	5.423	0	5.423	5.472	0	5.472
Lasten programma 5	7.908	0	7.908	7.984	0	7.984
Lasten programma 6	76.780	0	76.780	76.390	0	76.390
Lasten programma 7	12.034	0	12.034	12.172	0	12.172
Lasten programma 8	3.354	0	3.354	3.344	0	3.344
Totaal lasten programma's	142.696	53	142.643	143.205	0	143.205
Saldo programma's vóór bestemming	-1.927	-53	-1.874	-225	0	-225
Onttrekkingen aan reserves	4.536	3.750	786	4.736	3.962	774
Stortingen in reserves	2.609	2.471	138	4.511	4.373	138
Geraamd resultaat	0	1.226	-1.226	0	-411	411
Totaal structurele baten	151.865	3.750	148.115	147.716	3.962	143.754
Totaal structurele lasten	151.865	2.524	149.341	147.716	4.373	143.343
Saldo structurele baten – lasten	0	1.226	-1.226	0	-411	411

Tabel: Recapitulatiestaat structurele en reële baten en lasten 2026 en 2027

Financieel toezicht

Elk jaar besluiten Gedeputeerde Staten van Limburg voor aanvang van het begrotingsjaar of repressief of preventief toezicht voor onze gemeente van toepassing is. Dit is gebaseerd op artikel 2013 van de Gemeentewet. Repressief toezicht is regel en houdt in dat we de begroting en de begrotingswijzigingen direct kunnen uitvoeren (zonder voorafgaande goedkeuring).

Op 7 juli 2020 heeft het college van Gedeputeerde Staten van Limburg het financieel verdiepingsonderzoek 2020 gemeente Landgraaf vastgesteld. Het verdiepingsonderzoek is een belangrijk onderdeel van de wijze waarop het financieel toezicht bij de Provincie Limburg sinds 2005 wordt uitgevoerd. Dit onderzoek gaat verder dan het traditionele (jaarlijkse) begrotingsonderzoek. Er wordt als het ware een foto gemaakt van de financiële positie en financiële functie. De provincie gebruikt het verdiepingsonderzoek om de toezichtvorm voor in principe vier jaar te bepalen, en in dit geval voor de periode 2020–2023. Op basis van dit onderzoek heeft de provincie vastgesteld dat de gemeente Landgraaf aan de voorwaarden van meerjarig repressief toezicht voldoet. In 2024 zal de Provincie Limburg een nieuw verdiepingsonderzoek bij onze gemeente uitvoeren.

Evenwicht in de begroting

Vanwege het belang van de horizontale verantwoording en het verticale toezicht is de Gemeentewet in 2015 gewijzigd en wordt het begrip “evenwicht” nader gepreciseerd in die zin dat het een “structureel en reëel evenwicht” is. Indien de begroting 2023 niet structureel en reëel in evenwicht is, geldt als basisregel dat uiterlijk dit evenwicht – in verband met het niet opschuivend meerjarenperspectief – in 2025 tot stand zal worden gebracht.

Structureel begrotingsevenwicht

Met het begrip “structureel” evenwicht wordt bedoeld dat in de begroting:

- de structurele baten tenminste alle structurele lasten dekken,
- de incidentele baten alleen incidentele lasten dekken.

De structurele baten zijn voor het begrotingsjaar 2024 en de meerjarenschijven 2025 en 2027 hoger dan de structurele lasten, waardoor voor die jaren sprake is van structureel begrotingsevenwicht. Voor de meerjarenschijf 2026 zijn de structurele baten afgerond € 1,2 miljoen lager dan de structurele lasten. Daarom is de meerjarenschijf 2026 structureel niet in evenwicht.

De primitieve begroting 2024 en de daarbij behorende meerjarenschijven zijn gebaseerd op de financiële effecten van de meicirculaire 2023.

Reel begrotingsevenwicht

Het reëel begrotingsevenwicht houdt in dat de provincie onderzoek doet naar de realiteit van de ramingen in de begroting. Daarbij dienen de begroting en de meerjarenramingen alle ramingen volledig te bevatten. De beoordelingsaspecten van de provincie richten zich meer specifiek op de raming van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds, de loon- en prijscompensatie voor 2024 en volgende jaren, de hardheid en haalbaarheid van opgenomen taakstellingen/bezuinigingsmaatregelen, verliesgevende grondexploitaties, de algemene reserve en de post onvoorziene uitgaven.

3.3.3 Investerings

De voorgenomen investeringen voor het jaar 2024 bedragen in totaal afgerond € 12,5 miljoen en zijn als volgt over de programma's verdeeld:

(cijfers x € 1.000)

Programma	2024
0. Bestuur en ondersteuning	866
1. Veiligheid	0
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	2.376
3. Economie	0
4. Onderwijs	0
5. Sport, cultuur en recreatie	346
6. Sociaal domein	46
7. Volksgezondheid en milieu	6.472
8. Volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing	2.420
Totaal investeringen programma's	12.526

Tabel: Investeringskrediet per programma

Voor een gedetailleerd overzicht van de vervangings- en uitbreidingsinvesteringen 2024 verwijzen wij naar bijlage 3. De investeringen kunnen in de volgende clusters worden verdeeld:

Rioolinvesteringen

De investeringen m.b.t. riolen zijn gebaseerd op het in juli 2023 vastgestelde Watertakenplan. De investeringen voor riolen voor 2024 bedragen afgerond € 6,7 miljoen. De structurele lasten voortvloeiende uit de rioolinvesteringen worden gedekt via de tarieven voor de rioolheffing.

Uitbreidings- en vervangingsinvesteringen (exclusief rioolinvesteringen)

Voor 2024 bedraagt de omvang van de noodzakelijke uitbreidings- en geplande vervangingsinvestering (niet zijnde rioolinvesteringen) afgerond € 5,8 miljoen. Hierin is afgerond € 0,7 miljoen opgenomen voor investeringen in de bedrijfsvoering. De lasten voortvloeiende uit de vervangingsinvestering werkbussen BOR zijn voor € 40 duizend gedekt door de verlaging van de geraamde leaselasten met eenzelfde bedrag. Op grond van de nieuwe BBV-voorschriften valt bedrijfsvoering onder programma 0 (bestuur en ondersteuning)

Gedekte investeringen – duurzame meerjaren onderhouds programma's (MOP's) en meerjaren investerings programma's (MIP's)

Dit betreft investeringen waarbij de uit de investeringen voortvloeiende begrote kapitaallasten volledig zijn gecompenseerd door verlaging van geraamde lasten. Deze kapitaallasten veroorzaken daarom geen nadelig budgettair effect en drukken niet op de jaarlijks beschikbare vaste ruimte voor kapitaallasten. Dit in tegenstelling tot het hierboven beschreven cluster van de uitbreidings- en vervangingsinvesteringen.

Dekking kapitaallastruimte

Jaarlijks wordt een vaste ruimte in de begroting "geormerkt" ter dekking van de kapitaallasten die voortvloeien uit de uitbreidings- en vervangingsinvesteringen. Voor de periode 2024-2027 is, evenals voorgaande jaren ruimte in de meerjarenbegroting vrijgemaakt voor de structurele (kapitaal)lasten (de afschrijving) voortvloeiende uit de uitbreidings- en vervangingsinvesteringen. Deze ruimte is opgebouwd

uit afgerond € 160 duizend voor lasten voortvloeiende uit de noodzakelijke vervangings- en geplande uitbreidingsinvesteringen in de programma's en afgerond € 60 duizend ten behoeve van investeringen in de bedrijfsvoering.

3.3.4 Reserves en voorzieningen

Navolgende tabel biedt inzicht in het verloop van de reserves en voorzieningen van de balans. Gestart wordt met het jaar 2022, waarin tevens rekening is gehouden met het resultaat van de jaarrekening 2022. Vervolgens wordt het begrote verloop per 1 januari tot en met het jaar 2028 weergegeven:

(cijfers x € 1.000)

Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Algemene reserve	15.597	16.023	12.379	17.088	15.746	15.938
Egalisatiereserves	2.876	2.717	2.204	2.773	2.684	2.758
Afschrijvingsreserves	21.505	25.482	24.724	23.983	23.333	22.695
Onderhoudsreserves	549	544	581	618	655	691
Overige bestemmingsreserves	11.233	9.323	12.913	13.412	13.529	13.640
Totaal reserves	51.760	54.089	52.801	57.874	55.947	55.722
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	6.001	5.887	5.767	5.657	5.584	5.529
Onderhoudsvoorzieningen	3.123	2.897	2.719	2.611	2.494	2.473
Voorzieningen met relatie heffingen	12.566	13.466	14.294	14.980	15.558	15.985
Totaal voorzieningen	21.690	22.250	22.780	23.248	23.636	23.987
Totaal reserves en voorzieningen	73.450	76.339	75.581	81.122	79.583	79.709
Totaal begrote lasten	158.271	156.868	151.865	145.305	147.716	

Tabel: Meerjarige ontwikkeling reserves en voorzieningen

De totale omvang van alle reserves stijgt in de meerjarenbegroting 2024–2027 met afgerond € 1,7 miljoen. De algemene reserve (€ 16 miljoen) en de egalisatiereserves (€ 2,7 miljoen) blijven in deze meerjarenbegroting nagenoeg gelijk. De afschrijvingsreserves dalen met afgerond € 2,8 miljoen, terwijl de bestemmingsreserves en onderhoudsreserves samen met afgerond € 4,5 miljoen stijgen.

De algemene reserve wordt tot en met 2027 jaarlijks gevoed door een vaste storting ten laste van de exploitatie van € 0,75 miljoen. Indien in 2028 deze vaste storting, gelet op de benodigde omvang van de algemene reserve, gecontinueerd moet worden, zal de gemeenteraad hiervoor een nieuw besluit nemen. De omvang van de totale voorzieningen stijgt in de meerjarenbegroting 2024–2027 met circa € 1,7 miljoen.

3.3.5 Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

De gemeente heeft als werkgever naast verplichtingen voor het huidige personeel ook verplichtingen ten aanzien van het voormalige personeel.

Het betreft uitkeringen in relatie tot:

- Verlofrechten;
- Wachtgeldverplichtingen voormalige wethouders;
- Pensioenverplichtingen wethouders;
- WW-verplichtingen;
- WAO/WIA/WGA-verplichtingen.

De financiële gevolgen van bovenstaande rechten en verplichtingen zijn, indien van toepassing, verwerkt in de exploitatie. Voor de pensioenverplichtingen van wethouders, wachtgeldverplichtingen voormalige wethouders en de verlofrechten zijn separate voorzieningen in gebruik die jaarlijks op basis van de actuariële berekeningen wordt bijgesteld. Ook de WIA- en oude WAO-verplichtingen worden jaarlijks bijgesteld. In het kader van de WIA is de gemeente eigen risicodragers.

3.3.6 Algemene baten en lasten

In deze paragraaf worden de baten en lasten van de navolgende taakvelden die onderdeel uitmaken van programma 0 nader uitgesplitst.

- Overhead (040)
- Treasury (050)
- OZB-woningen (061)
- OZB niet-woningen (062)
- Belastingen overig (064)
- Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds (070)
- Overige baten en lasten (080)
- Vennootschapsbelasting (090)

Deze baten en lasten omvatten financieel gerelateerde zaken en hebben een algemeen karakter.

(cijfers x € 1.000)

I. Baten	2024	2025	2026	2027
<u>A. Taakveld Overhead (040)</u>				
- Personeel	234	234	234	235
- Huisvesting personeel	248	248	248	248
- Facilitaire middelen	739	751	762	762
- Overig	7	7	7	7
<u>B. Taakveld Treasury (050)</u>				
- Dividend	289	393	393	393
- Ontvangen rente	286	286	266	246
- Toegerekende rente	1064	1041	1020	996
<u>C. Taakveld OZB woningen (061)</u>				
- OZB eigenaar	6.259	6.521	6.754	6.972
<u>D. Taakveld OZB niet woningen (062)</u>				
- OZB eigenaars	1.328	1.384	1.433	1.479
- OZB gebruikers	906	944	978	1010
<u>E. Taakveld Belastingen overig (064)</u>				
- Hondenbelasting	427	445	461	476
- Precariobelasting	32	33	34	35
<u>F. Taakveld Algemene uitkering en ov. Uitk. Gemeentefonds (070)</u>				
- Algemene uitkering gemeentefonds	97.308	100.634	95.286	97.291
Totaal algemene baten	109.127	112.921	107.876	110.150

Tabel Algemene baten 2024-2027

(cijfers x € 1.000)

II. Lasten	2023	2024	2025	2026
<u>A. Taakveld Overhead (040)</u>				
- Personeel	6.283	6.217	6.340	6.481
- Huisvesting personeel	1.029	994	973	978
- Facilitaire middelen	5.464	5.596	5.698	5.757
- Bedrijfsvoering	4.279	4.376	4.366	4.370
- Tractie	670	712	732	750
- Overig	135	136	136	137
<u>B. Taakveld Treasury (050)</u>				
- Korte-termijn financiering	200	200	200	200
- Lange-termijn financiering	1.734	1.690	1.643	1.597
<u>C. Taakveld OZB woningen (061)</u>				
- Bijdrage aan BSGW	145	150	155	159
- Bijdrage aan Waarderingskamer	8	8	8	8
<u>D. Taakveld OZB niet woningen (062)</u>				
- Bijdrage aan BSGW	109	113	117	120
<u>E. Taakveld Belastingen overig (064)</u>				
- Bijdrage aan BSGW	11	12	13	13
<u>F. Taakveld Overige baten en lasten (080)</u>				
- Stelpost onvoorziene uitgaven (incidentele lasten)	117	117	117	117
- Stelpost ruimte B (onvoorziene structurele lasten)	34	63	96	126
- Structurele ruimte A (stelpost kapitaallasten investeringsplannen)	0	0	181	362
- Stelpost personele kosten (promotiebeleid en knelpunten)	285	296	304	311
- Jaarlijkse structurele taakstelling van 2 fte's	-156	-255	-356	-464
- Taakstelling urenrekening aan projecten	-250	-250	-250	-250
- Stelpost duurzame aanbesteding gas en Electra	31	31	31	31
- Stelpost toename afschrijvingen door activeren uren naar projecten	7	14	21	28
- Voormalige wethouders	39	39	44	44
- Lasten algemene uitkering	735	845	346	370
- ICT plan	16	16	16	16
<u>G. Taakveld Vennootschapsbelasting (090)</u>				
- Vennootschapsbelasting	10	10	10	10
Totaal algemene lasten	20.935	21.130	20.941	21.271

Tabel Algemene lasten 2024-2027

3.3.7 EMU-saldo

geprognosticeerde balans voorgeschreven en het meerjarig opnemen van het EMU-saldo in een begrotingsparagraaf. Met het opnemen van een geprognosticeerde balans krijgt de raad meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen, en in de financieringsbehoefte.

Omdat gemeenten (nog) niet afgerekend worden bij overschrijding van de referentiewaarde worden vanaf 2016 geen individuele referentiewaarden voor het EMU-tekort per gemeente berekend. Wel is het mogelijk ons EMU-saldo aan de hand van de begroting te berekenen. Voorheen gebeurde dat door middel van de zgn. EMU-enquête. Vanaf het begrotingsjaar 2017 schrijft het nieuwe BBV voor dat de gemeente een geprognosticeerde balans moet opstellen en hieruit het EMU-saldo moeten afleiden.

In de paragraaf Financiering (hoofdstuk 2, paragraaf 2.2.3) treft u een overzicht aan van de geprognosticeerde balans en een berekening van het EMU-saldo aan. Uit de berekening zoals opgenomen in de paragraaf financiering – geprognosticeerde balans blijkt dat we voor de jaren 2024, 2026 en 2027 een EMU-tekort en voor 2025 een EMU-overschot verwachten.

VASTSTELLINGSBESLUIT BEGROTING 2024 – 2027

Vaststellingsbesluit

De raad van de gemeente landgraaf;

Besluit:

1. De programmabegroting 2024 met bijlagen en de meerjarenschijven 2025–2027 vast te stellen;
2. De navolgende investeringskredieten (incl. B.T.W.) vast te stellen:

A. Uitbreidingsinvesteringen 2024

1.	Transformatie investeringsbudget	€ 2.420.000
2.	Reconstructieprojecten GVP-ruggengraat	€ 847.000
3.	Verkeersveiligheidsprojecten	€ 242.000
4.	Accukluis (lithium houdende energiedragers)	€ 63.525

B. Vervangingsinvesteringen 2024

1.	Stemhokjes verkiezingen	€ 31.460
2.	Werkbussen BOR	€ 470.772
3.	Airco's	€ 55.835
4.	Air combi compact (hetelucht onkruidbestrijder)	€ 30.455
5.	Werkplekken	€ 45.683
6.	Digitaal werken en licenties	€ 91.366
7.	Datacommunicatie	€ 5.076
8.	OV-armaturen	€ 278.300
9.	OV-lichtmasten	€ 295.240
10.	Vervangingsinvesteringen wegen	€ 713.751
11.	Inventaris sporthal Hoefveld	€ 36.300
12.	LED verlichting beachvolleybalveld Park Heigank	€ 60.500
13.	Elektronisch starthek BMX-baan	€ 42.350
14.	Toplaag BMX-baan	€ 72.600

C. Investeringsriolen 2024

1.	Riolen (afschrijving 15 jaar)	€ 105.700
2.	Riolen (afschrijving 35 jaar)	€ 750.000
3.	Riolen (afschrijving 70 jaar)	€ 5.616.100

D. Gedekte investeringen 2024 (Duurzame Meerjaren Onderhouds Programma's en

Meerjaren Investerings Programma's)

1.	Sporthal Ter Waerden : verwarmingsunit + –waterpomp	€ 27.225
2.	Sporthal Ter Waerden : combineren verwarmingsunit + –pomp	€ 65.340
3.	Sporthal Ter Waerden : afzuigventilator	€ 21.780
4.	Accommodatie Sport & Leisure : warmtepomp	€ 19.360
5.	Accommodatie Dorpscentrum : uitvalschermen	€ 46.266
6.	Burgerhoes : screens	€ 36.000
7.	Burgerhoes : deurbeslag	€ 15.000
8.	Emile Erensplein : warmwaterketel	€ 21.025

3. De incidentele en structurele lasten en baten per programma vast te stellen als volgt:

(cijfers x € 1.000)

Omschrijving	Lasten 2024		Baten 2024		Lasten 2025		Baten 2025	
	i	s	i	s	i	S	i	s
0. Bestuur en ondersteuning	14.803	25.802	15.262	110.643	9.712	103.711	3.833	109.453
1. Veiligheid	0	5.067	0	411	0	394	0	394
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	90	5.052	0	633	50	584	0	634
3. Economie	150	772	0	160	60	107	0	167
4. Onderwijs	94	4.501	0	656	748	-68	0	680
5. Sport, cultuur en recreatie	18	7.540	0	346	0	352	0	352
6. Sociaal domein	1.416	76.551	0	16.721	265	19.125	0	19.390
7. Volksgezondheid en milieu	0	11.439	0	11.409	0	11.621	0	11.621
8. Volkshuisv., RO en sted.vern.	388	3.185	0	627	398	234	0	632
TOTAAL	16.959	139.909	15.262	141.606	11.233	136.060	3.833	143.323

(cijfers x € 1.000)

Omschrijving	Lasten 2026		Baten 2026		Lasten 2027		Baten 2027	
	i	s	i	s	i	s	i	s
0. Bestuur en ondersteuning	2.524	23.297	3.750	105.278	4.373	21.960	3.962	107.328
1. Veiligheid	0	5.362	0	394	0	5.505	0	394
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	0	5.299	0	634	0	5.351	0	634
3. Economie	0	800	0	172	0	792	0	177
4. Onderwijs	0	5.423	0	744	0	5.472	0	767
5. Sport, cultuur en recreatie	0	7.908	0	352	0	7.984	0	352
6. Sociaal domein	0	76.780	0	17.905	0	76.390	0	17.717
7. Volksgezondheid en milieu	0	12.034	0	11.724	0	12.172	0	11.822
8. Volkshuisv., RO en sted.vern.	0	3.354	0	602	0	3.344	0	602
TOTAAL	2.524	140.257	3.750	137.805	4.373	138.970	3.962	139.793

4. Het navolgende nieuwe beleid 2024–2027 (inclusief einddatum) vast te stellen:

Lasten NIEUW BELEID in begroting 2024 – 2027 (in € 1.000)		2024	2025	2026	2027	Einddatum
RVC-exp 01	Uitbreiding tegemoetkoming in aanvullende collectieve ziektekostenverzekering Zuid-Limburg VGZ ISD BOL	30	30	30	30	
RVC-exp 02	Versterken vrijwilligersbeleid vanuit de participatiewet	223	232			2025
RVC-exp 04	Structurele jaarlijkse verhoging bewegingsonderwijs	21	22	22	23	
RVC-exp 05	Structurele jaarlijkse verhoging leerlingenvervoer bewegingsonderwijs (AO)	16	16	17	17	
RVC-exp 07	Continuering project Vebego participatie@work	70	45			2025
RVC-exp 11	Gebiedsaanpak Smart Mobiltiy	40				2024
RVC-exp 13	Werkbudget Vrijtijdseconomie & Evenementen	90				2024
RVC-exp 14	Capaciteit Omgevingswet (t.l.v. reserve transformatie)	287	298			2025
RVC-exp 15	Voeden Reserve Transformatie	3400				
RVC-exp 16	Werkbudget ruimtelijke ontwikkeling	100	100			2025
RVC-exp 17	Regionale Economische Samenwerking	60	60			2024
RVC-exp 18	Vervanging elementverharding	50	50			2025
RVC-exp 20	Bijraming budget openbaar groen en reiniging Centra A, buitengebied C, overig areaal niveau B	621	686	749	813	
RVC-exp 22	Aanpak wortelopdruk	16	16	16	16	
RVC-exp 23	Voortzetting Praktech	100				2024
RVC-exp 24	Formatie Team Communicatie	134	139	142	146	
RVC-exp 25	Structureel maken 1 fte functie participatiecoach MOB	79	82	85	87	
RVC-exp 26	Formatie services	45	46	47	48	
RVC-exp K02	Budget incidentele culturele activiteiten	10	10	10	10	
RVC-exp K03	Budgetsubsidie Consuminderhuis	5	5	5	5	
RVC-exp K04	Structurele jaarlijkse verhoging leerlingenvervoer bewegingsonderwijs SBO De Wissel	10	11	11	12	
RVC-exp K05	Voorzieningenwijzer	6	6	6	6	
RVC-exp K06	Verkiezingsborden	12	2	2	2	
RCC-exp 01	Verlaging exploitatiebijdrage aan beheersstichting Park Ter Waerden	(39)	(39)	(39)	(39)	
Uitbr. inv. 1	Transformatie investeringsbudget		69	69	69	
Uitbr. inv. 2	Reconstructieprojecten GVP-ruggengraat		24	24	24	
Uitbr. inv. 3	Verkeersveiligheidsprojecten		7	7	7	
Uitbr. inv. 4	Accukluis (lithium houdende energiedragers)		4	4	4	
Verv. inv. 1	Stemhokjes verkiezingen		2	2	2	
Verv. inv. 2	Werkbussen BOR		67	67	67	

Verv. inv. 3	Airco's	6	6	6
Verv. inv. 4	Air combi compact (hetelucht onkruidbestrijder)	6	6	6
Verv. inv. 5	Werkplekken	3	3	3
Verv. inv. 6	Digitaal werken en licenties	18	18	18
Verv. inv. 7	Datacommunicatie	1	1	1
Verv. inv. 8	OV-armaturen	14	14	14
Verv. inv. 9	OV-lichtmasten	7	7	7
Verv. inv. 10	Vervangingsinvesteringen wegen	20	20	20
Verv. inv. 11	Inventaris sporthal Hoefveld	3	3	3
Verv. inv. 12	LED verlichting beachvolleybalveld Park Heigank	4	4	4
Verv. inv. 13	Elektronisch starthek BMX-baan	2	2	2
Verv. inv. 14	Toplaag BMX-baan	7	7	7
Totaal per saldo		5.386	2.081	1.367
		1.440		

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Landgraaf d.d. 9 november 2023.

De griffier,

De voorzitter,

BIJLAGEN

0. Leeswijzer

Leeswijzer bij de begroting

De onderstaande tekst in de leeswijzer is slechts bedoeld voor de lezer die niet bekend is met de Landgraafse opbouw van de begroting. De inhoudelijke eisen waaraan de begroting dient te voldoen zijn vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Artikel 7 van het BBV schrijft voor dat de begroting ten minste bestaat uit de beleidsbegroting en de financiële begroting. De beleidsbegroting die bestaat uit het programmaplan en de paragrafen hebben we ondergebracht in hoofdstuk 2. Hoofdstuk 1 en hoofdstuk 3 vormen, aangevuld met enkele bijlagen, de zogenaamde financiële begroting.

Hoofdstuk 1 geeft de lezer inzicht in de financiële exploitatie 2024 inbegrepen de meerjarenraming 2025–2027. De cijfers worden daarbij opgebouwd vanaf de voorgaande primitieve begroting 2023, de kadernota 2024 en de meest recente ontwikkelingen. Hoofdstuk 1 geeft de raad direct inzicht in het nieuwe beleid, dat is geborgd in deze begroting resulterend in het formele en structurele meerjarige evenwicht van baten en lasten. Alleen indien sprake is van een structureel en reëel evenwicht van baten en lasten in 2024, 2025, 2026 of uiterlijk 2027 behoudt de gemeente de status van repressief toezicht vanuit de provincie. Er mag geen sprake zijn van een opschuivend meerjarenperspectief.

In Hoofdstuk 2

Structuurgegevens

Bij de structuurgegevens ziet u in één oogopslag welke portefeuillehouders betrokken zijn bij het programma en welke afdelingen hierbij ondersteunen.

Taakvelden

Bij het overzicht de taakvelden worden de onderliggende taakvelden weergegeven die binnen het programma vallen conform de indeling van het BBV. Middels deze indeling wordt beoogd om de gemeenten onderling beter met elkaar te kunnen vergelijken.

Samenvatting voortschrijdend beleid

In deze samenvatting start ieder programma met een korte toelichting over het beleid dat jaarlijks terugkeert in de begroting. Waar gaat het programma over? En volgt een korte beschrijvende toelichting op de beleidsmatige accenten die in het komende begrotingsjaar per taakveld worden gelegd.

Omgevingsanalyse

De omgevingsanalyse geeft zoals de naam al zegt een analyse van de omgeving aan de hand van (historische) kengetallen. De meeste kengetallen zijn of effecten die we niet of nauwelijks zelf kunnen beïnvloeden of het betreft slechts data die zonder analyse op zich geen tot weinig directe informatiewaarde hebben. Wat al deze gegevens samen wel doen is een beeld schetsen over de historische ontwikkelingen in die omgeving. Het is vooral van belang dat die data worden geanalyseerd. Waarom is de trend zo? Wat mogen we hieruit wel of juist niet afleiden? Zijn onze doelen reëel? Doen we de juiste dingen? Moeten we meer doen of juist minder? Lang niet alle beschikbare kengetallen en indicatoren zijn opgenomen in de begroting. Veel kengetallen kunt u ook zelf terugvinden op websites bijvoorbeeld: <https://parkstad.incijfers.nl>, www.waarstaatjegemeente.nl, www.cbs.nl, www.LISA.nl en www.opengem.nl zijn veel gegevens te halen die inzicht kunnen geven in de omgeving. We constateren wel een steeds

grotere wildgroei van al die databanken waarbij dezelfde gegevens in de ene databank soms afwijken van de gegevens in een andere databank.

Beleidsindicatoren nieuwe BBV per programma

Met de wijziging van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) van 5 maart 2016 zijn we gehouden om in de programma's in de begroting (artikel 8, tweede lid, van het BBV), en in de programmaverantwoording (artikel 25, tweede lid, van het BBV) in het jaarverslag, de maatschappelijke effecten die met de verschillende programma's worden beoogd of zijn gerealiseerd, toe te lichten aan de hand van beleidsindicatoren. Deze indicatoren dragen bij om de begroting en jaarverslagen beleidsmatiger en vergelijkbaarder te maken, zodat u als raadslid op de belangrijke momenten in een beleidscyclus zich een beeld kunnen vormen over behaalde beleidsresultaten en te behalen beleidsresultaten. Enkele van die opgedragen beleidsindicatoren zijn inmiddels weer vervallen. Wij blijven daarnaast ook gebruik maken van onze eigen indicatoren.

Nieuw beleid

Het nieuw beleid is gebaseerd op ingediende voorstellen in het BeleidsAlternatievenPlan (BAP). In de kadernota zijn deze voorstellen uitgewerkt en opgenomen. In het debat met het college heeft de raad aangegeven welke voorstellen op steun kunnen rekenen van de raad. In de begroting zijn deze keuzes verwerkt en tekstueel toegelicht.

Beleidskader

Het beleidskader is een vast onderdeel van de beleidsteksten. We beperken het kader tot het Landgraafse beleidskader of het beleidskader van de Stadsregio Parkstad. Landelijke wet- of regelgeving nemen we dus in principe niet op. Door de actualiteit aan te geven per kader geven wij u direct een indicatie over de actualiteit van het vastgestelde beleidskader. De beleidsinhoudelijke doelen, beoogde maatschappelijke effecten en concreet te ontplooiën acties en prestaties in de beleidsnota's vormen idealiter het fundament voor de 4xW teksten in de begroting.

Wat willen we bereiken (1e W)

De doelen en effect-indicatoren zoals geformuleerd in deze begroting kunnen afwijkend zijn van de voorgaande vier begrotingen omdat dit de eerste begroting is van het nieuwe college. De reikwijdte van de doelen in jaren kan variëren. De doelstellingen zoals die besloten liggen in vastgestelde en vigerende beleidsnota's moeten minimaal passen binnen de doelen van het programma waar de betreffende beleidsnota onder valt of vormen een zelfstandig doel van het programma.

Wat gaan we daarvoor doen (2e W)

De activiteiten die we gaan doen vormen de prestaties die wij, het college, u toezeggen te gaan realiseren in het komende begrotingsjaar. Over de voortgang van deze activiteiten leggen we tussentijds in de bestuursrapportages en het jaarverslag verantwoording af. Bij de formulering van de activiteiten is het telkens de balans zoeken tussen hoofdlijn versus detailniveau. In een aantal gevallen nemen we de concreet te realiseren output op in de prestatie-indicatoren. Daar vindt u in dat geval de concreetheid terug die u als raad zoekt. In andere gevallen verbijzonderen we de activiteit door de belangrijkste "mijlpalen" binnen de uit te voeren activiteit op te nemen in de omschrijving van de activiteit zelf. De concreetheid waarmee dit lukt varieert per activiteit en per programma. Dit is vanwege de diversiteit aan producten en diensten onvermijdelijk. Een programma maatschappelijke voorzieningen is nu eenmaal minder eenvoudig te concretiseren dan een programma ruimtelijke structuur. Ook de hoofdlijnen van de activiteiten en/of prestaties van de verbonden partijen nemen we op omdat ruim € 70 miljoen. van het

budget door die partijen wordt uitgegeven. Het opnemen van die acties zorgt ervoor dat de raad het college aanspreekt op die prestaties en wij als college maar ook als individueel DB lid van een gemeenschappelijke regeling in veel gevallen ons nog meer bewust zijn van die twee petten die we als portefeuillehouder op hebben. We nemen in onze activiteiten ook de “politiek” minder aandacht vragende werkzaamheden op. Die werkzaamheden zijn niet minder belangrijk. Het grootste deel van de organisatie is immers dagelijks aan de slag met die dienstverlenende activiteiten aan de burgers. U kunt hierbij denken aan het verlenen van vergunningen, verstrekken van persoonsdocumenten, onderhoud aan wegen en groen etc. In de bestuurlijke tussenrapportages en het jaarverslag zullen we aan de hand van de stoplichtmethodiek inzicht bieden in de voortgang van de activiteit. Staat een stoplicht in de bestuursrapportage op groen dan verwachten we dat de activiteit en bijbehorende prestaties aan het einde van het jaar geleverd zal zijn.

Prestatie-indicatoren

De prestatie-indicatoren vormen samen met de activiteiten de meetbare prestaties die het college gaat leveren. De prestatie is gekoppeld aan de activiteit. Soms heeft de indicator slechts het karakter van een output-indicator. Niet iedere prestatie-indicator is dus een zogeheten KPI. Het meer of minder realiseren van de norm is niet goed of fout. Wel geeft het meten van die indicator inzicht in de kwantitatieve omvang van de ‘workload’ van die activiteit. Omdat we de begrotingsactiviteiten ook gebruiken voor het ramen van de uren in de afdelingswerkplannen is het meten van die output van belang. Prestaties uitgedrukt in tijdseenheden worden gerapporteerd m.b.v. percentages. De voortgang van die prestatie wordt dus zowel in norm als in realisatie uitgedrukt in een percentage. Dit is een gevolg van het systeem Pepperflow dat we sinds 2021 gebruiken. Daar waar wij in de begroting het benoemen van een concrete prestatie-indicator per activiteit achterwege laten is dat bewust gedaan. Omdat de stoplichtrapportage is gekoppeld aan de activiteit en niet aan de indicator zoals voorheen kunnen we u snel zonder aanvullende indicator de voortgang rapporteren. De inhoudelijke toelichting vindt u dan uiteraard in de voortgangstekst. We verwachten daarmee dat we minder maar wel de betere prestatie-indicatoren zullen overhouden. De vorm en kleur van de icoontjes zijn helaas niet in het systeem te wijzigen.

Wat mag het kosten (3e W) en toelichting verbonden partijen.

In de 3e W geven wij de raad inzicht in de baten en lasten per programma. Baten en Lasten worden zonder teken weergegeven. Saldi met een + teken indien de baten hoger zijn dan de lasten en een - teken indien de lasten hoger zijn dan de baten. Vanwege BBV technische regels staat het overgrote deel van de baat in de vorm van o.a. de algemene uitkering en de algemene belasting op programma 0. Dat maakt de informatiewaarde van de 3eW per programma naar onze mening gering.

We geven bij de 3e W van de programma's m.u.v. programma 0 geen inzicht in de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma. Ook dat zijn BBV-regels. In programma 0 geven we het totaal van stortingen en onttrekkingen weer. Daarnaast geven we in het taakveld 010 in de bijlage 2 een gedetailleerd overzicht van alle mutaties in de reserves. Een taakveld dat onderdeel is van het programma bestuur en ondersteuning vandaar dat het totaal van stortingen en onttrekkingen in dit programma wel zichtbaar is. De indirecte lasten per programma zijn toegerekend aan het taakveld 040 overhead dat onderdeel uit maakt van het programma 0 Bestuur en ondersteuning. Ook dit is een direct gevolg van de vernieuwing van het BBV zoals dat in 2017 is doorgevoerd. In de bijlage 2 van de begroting treft u de verdeling van de baten en lasten per taakveld waaronder het taakveld 010 Mutaties reserves en het taakveld 040 Overhead.

De kolom van het jaar 2022 betreft de resultaten van de rekening 2022. De kolom van het jaar 2023 betreft de actuele lopende begroting 2023 tot en met de 2e financiële bijstellingsrapportage die de raad juli 2023 heeft vastgesteld. De baten en lasten per taakveld zijn terug te vinden in de bijlage 2. Een gedetailleerde analyse van de ontwikkeling van de baten en lasten per taakveld hebben we niet meer opgenomen in de begroting. Mocht de raad toch behoefte hebben tot een toelichting op de verschillen tussen bepaalde jaren in een bepaald taakveld dan verzoeken wij u die behoefte aan de hand van de in te dienen technische vragen kenbaar te maken.

Verbonden partijen en (professionele) gesubsidieerde organisaties

We geven per programma inzicht in de financiële bijdrage aan onze verbonden partijen inbegrepen de (professionele) welzijnsinstellingen. Die bijdrage maakt deel uit van de directe lasten zoals opgenomen in de tabel met de 3eW. De raad krijgt daarmee een goed beeld welk deel van het budget we feitelijk overdragen aan deze partners. We hebben de bijdrage opgenomen zoals wij die nu feitelijk in onze meerjarenbegroting hebben geraamd. Die raming sluit aan op de meest recente vastgestelde begroting van de verbonden partij. Waar mogelijk geven we ook aan wat de bijdrage is van de verbonden partij aan de doelen, activiteiten en prestaties van het programma. Ook dit is een eis van het BBV. Als de verbonden partij transparant in haar begroting aan geeft wat ze wil bereiken, wat ze gaat doen en wat dat kost dan is het leggen van die relatie eenvoudig. In de praktijk is dat nog niet altijd het geval. Voor privaatrechtelijke partijen gelden nog steeds de verslaggevingsvoorschriften volgens het Burgerlijk Wetboek (BW2 Titel 9 voor vennootschappen).

Wat zijn de risico's (4e W)

De in het programmaplan opgenomen risico's in de 4eW betreft de financiële (ramings)risico's. We sluiten niet uit dat realisatie van de activiteiten in het programma uiteindelijk per saldo meer zullen kosten dan nu geraamd. We gebruiken de 4eW ramingsrisico's dus ook om niet onnodig veel financiële middelen in de begroting te ramen. De zogenaamde lucht. Dat ontkracht immers het budgetrecht van de raad. Jaarlijks meten we in het jaarverslag in welke mate de financiële risico's daadwerkelijk zijn opgekomen. De basis van de 4e W is de risico-inventarisatie van de Kadernota. Die inventarisatie wordt geactualiseerd aan de hand van de tussentijdse ontwikkelingen opgenomen in de begroting.

Paragrafen

In 2.2 treft u de voorgeschreven paragrafen aan. In de paragrafen nemen we de informatie op die niet past binnen het programmaplan omdat de activiteiten binnen deze paragraaf dwars door de programma's heen lopen, ondersteunend zijn aan de programma-activiteiten dan wel betrekking hebben op een specifiek onderwerp waarover we de raad separaat moeten of willen informeren. Het betreft de verplichte paragrafen lokale heffingen, bedrijfsvoering, financiering, verbonden partijen, het onderhoud op de kapitaalgoederen, grondbeleid en weerstandvermogen en enkele niet verplichte paragrafen zoals de dit jaar opgenomen paragrafen omgevingswet, duurzaamheid en rechtmatigheid.

In **Hoofdstuk 3** Financieel nemen we vooral al de verplicht gestelde informatie op die de toezichthouder nodig heeft om onze begroting te kunnen toetsen op o.a. realiteit en structureel evenwicht. Dit is dus een financieel technisch hoofdstuk wat in zijn algemeenheid voor de raad als input voor haar kaderstellende rol minder relevant is. Daartoe worden allereerst in paragraaf 3.1 Overzicht baten en lasten de historische, actuele en geplande baten en lasten per programma gepresenteerd. Vervolgens worden in paragraaf 3.2 uitgangspunten van de ramingen de uitgangspunten gepresenteerd die zijn gehanteerd bij de samenstelling van de begroting. In de paragraaf 3.3 financiële positie wordt o.a. inzicht gegeven in de

effecten van de gemaakte keuzes en verwachte ontwikkelingen op de baten en/of lasten van de programma's, het evenwicht in de begroting, de investeringen op hoofdlijn en de ontwikkeling van de reserves en voorzieningen. We sluiten dit hoofdstuk af met een beoordeling van de financiële robuustheid van de begroting waarbij de door het BBV verplicht op te nemen financiële indicatoren in samenhang worden beoordeeld. Omdat we de kengetallen en weerstandsratio toelichten in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheer en de ontwikkeling van de exploitatie in hoofdstuk 1, nemen we de integrale beoordeling van de financiële positie van onze begroting ook op in hoofdstuk 1.

1. Conversietabel programma's / Taakvelden / Producten

Taak veld nr.	Omschrijving Programma / taakveld	Product nummer	Omschrijving product		
001	Bestuur	6.00.001.001	001 Raad en raadscommissies		
		6.00.001.002	001 Griffie		
		6.00.001.003	001 Verantwoording tbv Raad		
		6.00.001.004	001 Rekenkamer(functie) alg.		
		6.22.001.001	001 Viering 40 jaar Landgraaf		
		6.25.001.001	001 B&W (orgaan)		
		6.25.001.002	001 Bestuurl.samenw.verbanden		
		6.26.001.001	001 ICT gemeenteraad		
		6.26.120.001	120 ICT openb.order en veilig.		
		010	Mutaties reserves	6.27.010.001	010 Mut.res.excl.sd TV001
				6.27.010.040	010 Mut.res.excl.sd TV040
				6.27.010.050	010 Mut.res.excl.sd TV050
				6.27.010.070	010 Mut.res.excl.sd TV070
				6.27.010.080	010 Mut.res.excl.sd TV080
6.27.010.120	010 Mut.res.excl.sd TV120				
6.27.010.210	010 Mut.res.excl.sd TV210				
6.27.010.320	010 Mut.res.excl.sd TV320				
6.27.010.340	010 Mut.res.excl.sd TV340				
6.27.010.420	010 Mut.res.excl.sd TV420				
6.27.010.430	010 Mut.res.excl.sd TV430				
6.27.010.520	010 Mut.res.excl.sd TV520				
6.27.010.550	010 Mut.res.excl.sd TV550				
6.27.010.560	010 Mut.res.excl.sd TV560				
6.27.010.570	010 Mut.res.excl.sd TV570				
6.27.010.610	010 Mut.res.excl.sd TV610				
6.27.010.630	010 Mut.res.excl.sd TV630				
6.27.010.640	010 Mut.res.excl.sd TV640				
6.27.010.650	010 Mut.res.excl.sd TV650				
6.27.010.660	010 Mut.res.excl.sd TV660				
6.27.010.671	010 Mut.res.excl.sd TV671				
6.27.010.672	010 Mut.res.excl.sd TV672				
6.27.010.681	010 Mut.res.excl.sd TV681				
6.27.010.710	010 Mut.res.excl.sd TV710				
6.27.010.730	010 Mut.res.excl.sd TV730				
6.27.010.740	010 Mut.res.excl.sd TV740				
6.27.010.810	010 Mut.res.excl.sd TV810				
6.27.010.820	010 Mut.res.excl.sd TV820				
6.27.010.830	010 Mut.res.excl.sd TV830				
020	Burgerzaken			6.20.020.001	020 Verkiezingen en referenda
				6.20.020.002	020 Lasten Burgerzaken

040 Overhead

6.20.020.003	020 Lasten huwelijken
6.20.020.004	020 Lasten naturalisatie
6.20.020.005	020 Lasten GBA
6.20.020.006	020 Lasten reisdocumenten
6.20.020.007	020 Lasten rijbewijzen
6.20.020.010	020 Lst.verbetering dienstverl
6.20.020.102	020 Baten burgerzaken
6.20.020.103	020 Baten huwelijken
6.20.020.104	020 Baten naturalisatie
6.20.020.105	020 Baten GBA
6.20.020.106	020 Baten reisdocumenten
6.20.020.107	020 Baten rijbewijzen
6.21.020.001	020 GEO-informatie
6.21.020.002	020 Basisreg.Grootsch.Topogr.
6.24.020.001	020 Huisnr + straatnaamborden
6.26.020.001	020 ICT burgerzaken
6.27.020.001	020 Dienstverlening Geg.Huis
6.10.040.102	040 DIR: pers. (incl.derden)
6.20.040.102	040 KCC: pers. (incl.derden)
6.21.040.102	040 ROG: pers. (incl.derden)
6.22.040.102	040 MO: pers. (incl.derden)
6.22.040.112	040 MO-MOB: pers(incl.derden)
6.23.040.102	040 T&H: pers. (incl.derden)
6.24.040.102	040 BOR: pers. (incl.derden)
6.24.040.103	040 BOR-SW: pers.(incl.derden)
6.24.040.201	040 Pick-ups
6.24.040.202	040 Overig materiaal
6.24.040.203	040 Personenauto's
6.24.040.204	040 Scooters
6.25.040.002	040 Personeelswerving+selectie
6.25.040.003	040 Public-gem.gids+communicat
6.25.040.005	040 Representatie college
6.25.040.010	040 Bezwaar, beroep , klachten
6.25.040.011	040 Verzekering WA
6.25.040.012	040 AVG / Privacy
6.25.040.102	040 BCZ: pers. (incl.derden)
6.25.040.201	040 Ondernemingsraad
6.25.040.203	040 Centraal opleidingsbudget
6.25.040.204	040 Functiewaarderingen
6.25.040.205	040 Intern mobiliteitsburo
6.25.040.206	040 Arbodienst/-voorzieningen
6.25.040.207	040 Werkgeversbijdr.vakbond
6.25.040.215	040 Organisatieontwikkeling

6.25.040.326	040 Inkoop
6.26.040.102	040 FB: pers. (incl.derden)
6.26.040.202	040 Beheer Burgerhoes
6.26.040.203	040 Beheer E.Erensplein 55
6.26.040.204	040 Beheer Voltastr.22+22B
6.26.040.205	040 Beheer Voltastraat 11
6.26.040.209	040 Beheer Marconistr.13 MOB
6.26.040.302	040 Kantoorverbruiksartikelen
6.26.040.303	040 Inrichting
6.26.040.304	040 Telecommunicatie
6.26.040.305	040 ICT Facilitaire dienst
6.26.040.306	040 ICT Fin.+personeelsadm.
6.26.040.308	040 Informatiebeveiliging
6.26.040.309	040 Infoman-beheer-kwal.zorg
6.26.040.312	040 ICT concernbeleid
6.26.040.322	040 Schoonmaak
6.26.040.324	040 Catering
6.26.040.325	040 Reprografie
6.26.040.327	040 Archief
6.26.040.328	040 Postverzorging+docu.bewerk
6.26.040.331	040 Bedrijfshulpverlening
6.26.040.401	040 GH:Facil.middelen alg.
6.26.040.402	040 GH:kantoorverbruiksart.
6.26.040.403	040 GH:Inrichting
6.26.040.405	040 GH:Documentatie
6.26.040.406	040 GH:ICT fac. dienst
6.26.040.422	040 GH:Schoonmaak
6.26.040.424	040 GH:Catering
6.26.040.425	040 GH:Reprografie
6.26.040.427	040 GH:Archief
6.26.040.505	040 BOL:ICT Facilitair bedrijf
6.27.040.010	040 Invorderingen algemeen
6.27.040.102	040 P&C: pers. (incl.derden)
6.27.040.206	040 Secundaire arbeidsvoorw.
6.27.040.208	040 Werkkostenregeling
6.27.040.209	040 Verlofsparen
6.27.040.211	040 Arbeidsongeschiktheidsverzekering
6.27.040.217	040 Financieel+fiscaal advies
6.27.040.220	040 Geldmid.beh+fin.adm.
6.27.040.222	040 Pers.+salarisadministr.
6.27.040.223	040 Adm.org.+interne controle
6.27.040.225	040 Statistiek+Parkst.monitor
6.27.040.229	040 Premiestorting WAO/WIA/WGA

050	Treasury	6.27.050.001	050 Korte termijn financiering
		6.27.050.002	050 Leningen gemeente o/g
		6.27.050.012	050 Geldleningen+uitzett.>=1jr
		6.27.050.022	050 Renteverg.Zonnepan.proj.1
		6.27.050.023	050 Renteverg.ZP-Parkstad
		6.27.050.024	050 Renteverg.energ.spaargar.
		6.27.050.025	050 Renteverg.Duurz.Klimaatf.
		6.27.050.031	050 BNG
		6.27.050.033	050 Nutsbedrijven
		6.27.050.034	050 Reinigingsdienst
		6.27.050.999	050 Doorberekening rente
061	OZB woningen	6.27.061.001	061 Lasten OZB won.eig.
		6.27.061.101	061 Baten OZB won.eig.
062	OZB niet-woningen	6.27.062.001	062 Lasten OZB niet-won.eig
		6.27.062.101	062 Baten OZB niet-won.eig
		6.27.062.102	062 Baten OZB niet-won.gebr.
064	Belastingen overig	6.27.064.000	064 Lasten heffing belast.alg.
		6.27.064.001	064 Lasten hondenbelasting
		6.27.064.101	064 Baten hondenbelasting
		6.27.064.102	064 Baten precariobelasting
070	Algemene uitkering en	6.27.070.001	070 Algemene Uitkering
080	Overige baten en lasten	6.27.080.001	080 Onvoorziene uitgaven
		6.27.080.002	080 Structurele ruimte A
		6.27.080.003	080 Structurele ruimte B
		6.27.080.005	080 Stelpost reserv. pers.kst
		6.27.080.006	080 Stelpost ov. baten+ lasten
		6.27.080.007	080 Afwikk.versch.voorg.jaren
		6.27.080.008	080 Reservering nieuw beleid
		6.27.080.009	080 Verrekening BTW-Comp.fonds
		6.27.080.010	080 Lasten algemene uitkering
		6.27.080.012	080 Res.energie-armoede fonds
		6.27.080.020	080 Voormalige wethouders
		6.27.080.023	080 IVA
090	Vennootschapsbelast.	6.27.090.001	090 Vennootschapsbelasting
110	Crisisbeheersing en Brandweer	6.20.110.001	110 Gebruiksvergunningen
		6.24.110.001	110 Brandkranen
		6.25.110.001	110 Veiligh.regio-oranje kolom
		6.25.110.002	110 Veiligh.regio-GHOR
		6.25.110.004	110 Veiligh.regio-MCC
120	Openbare orde en veiligheid	6.20.120.001	120 Doodschouw
		6.20.120.002	120 APV/bijzondere wetten
		6.21.120.008	120 Pinkpop
		6.21.120.010	120 Reclamevoering

		6.22.120.004	120 A en B evenementen
		6.22.120.008	120 Dierenopvang
		6.23.120.001	120 Beleid handhaving
		6.23.120.002	120 Uitvoering T&H
		6.24.120.001	120 Leges herstraatwerkzaamh.
		6.25.120.001	120 Veiligheidshuis
		6.25.120.003	120 OOV – organisatie
		6.25.120.006	120 Anti discriminatievoorzien
		6.25.120.007	120 OOV – overige maatregelen
		6.25.120.009	120 Netwerkbudget Pinkpop
		6.26.120.001	120 ICT openb.orde en veiligh.
210	Verkeer en vervoer	6.21.210.001	210 Verkeersbeleid
		6.21.210.002	210 Verkeersveiligheidsproj.
		6.24.210.000	210 Beleid wegenbeheer
		6.24.210.001	210 Wegen en trottoirs
		6.24.210.002	210 Fietspaden
		6.24.210.003	210 Wegbermen
		6.24.210.004	210 Inritten
		6.24.210.005	210 Openbare verlichting
		6.24.210.006	210 Straatrein+onkruidbestrijd
		6.24.210.007	210 Gladheidsbestrijding
		6.24.210.008	210 Verkeersregelinstallaties
		6.24.210.009	210 Straatmeub./bankjesproj.
		6.24.210.010	210 Herstratingswerkzaamheden
		6.25.210.002	210 Wijkparticipatie
220	Parkeren	6.20.220.001	220 Gehandicaptenparkeerkrtn
		6.21.220.001	220 Exploitatie parkeergarages
		6.24.220.001	220 Parkeerplaatsen
320	Fysieke bedrijfsinfrastr.	6.21.320.010	320 Subs.RES winkelconcentrat.
		6.21.320.101	320 Fresh 1 : Start boekw.
		6.21.320.107	320 Fresh 1 : Nutsvoorz.
		6.21.320.108	320 Fresh 1 : Openb.verlichting
		6.21.320.119	320 Fresh 1 : Verk.VS BTW-bel.
330	Bedrijvenloket en Bedrijfsregelingen	6.20.330.001	330 Baten marktgeden
		6.21.330.001	330 Voeren bedrijfsloket
340	Economische promotie	6.21.340.002	340 Promotie+acquisite EZB
		6.21.340.003	340 Stads promotie
		6.21.340.004	340 Markten en standplaatsen
		6.21.340.010	340 Regiobr.+beleid toerisme
		6.27.340.001	340 Baten toeristenbelasting
410	Openbaar basisonderw.	6.22.410.002	410 OBO – bewegingsonderwijs
420	Onderwijshuisvesting	6.22.420.000	420 Vervanging onderwijsaccommodaties
		6.22.420.002	420 Acc. Harlekijn huisv.

	6.22.420.003	420 Acc. Speurneus huisv.
	6.22.420.004	420 Acc. Carrousel huisv.
	6.22.420.006	420 Acc.BO Op gen Hei huisv.
	6.22.420.007	420 Acc.BO 't Valder huisv.
	6.22.420.009	420 Acc.BO An d'r Put huisv.
	6.22.420.010	420 Acc.BO Wegwijzer huisv.
	6.22.420.011	420 ACC BO dep Schatgraver GJF str
	6.22.420.012	420 Acc.BO Gravenrode huisv.
	6.22.420.014	420 Acc.BO Schatgraver huisv.
	6.22.420.051	420 Acc.SO De Wissel huisv.
	6.22.420.061	420 Acc.VO Eijkhagencoll.huisv
	6.22.420.062	420 Acc.VO Brandenburg huisv.
430	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	6.20.430.001 430 Leerlingenvervoer
		6.22.430.001 430 SO – algemeen
		6.22.430.002 430 SO – bewegingsonderwijs
		6.22.430.010 430 OAB Beleid algemeen
		6.22.430.011 430 Gezonde basissch.toekomst
		6.22.430.013 430 Leerplicht (VSV)
		6.22.430.014 430 Spraakonderwijs
		6.22.430.015 430 VVE (voor+vroegsch.educ.)
		6.22.430.016 430 Taalonderwijs
		6.22.430.017 430 Nat. Programma Onderwijs
		6.22.430.018 430 Rijke schooldag
		6.22.430.050 430 Beh. PSZ Schatgraver
		6.22.430.051 430 Acc. KDV Eigenw.Strijthw.4
		6.22.430.053 430 Acc. Past. Scheepersstr. 9
		6.22.430.054 430 Acc. Voegelsjtang 12
		6.22.430.083 430 Peuteropv+ peuterwerk<>acc
510	Sportbeleid en activering	6.22.510.008 510 Zwem- en duiksport
		6.22.510.051 510 Sportbeleid algemeen
		6.22.510.056 510 Gym- en turnsport
		6.22.510.057 510 Bal- en racketsport
		6.22.510.059 510 Budo- en krachtsport
		6.22.510.060 510 Veldvoetbal
		6.22.510.062 510 Dans- en wandelsport
		6.22.510.063 510 Wielersport
		6.22.510.064 510 Denk- & behendigheidsport
		6.22.510.065 510 Dierensporten
		6.22.510.098 510 Overige binnensport
		6.22.510.099 510 Overige buitensport
520	Sportaccommodaties	6.22.520.001 520 Acc.Sporthal Baneberg
		6.22.520.003 520 Acc.sportzaal Hoefveld
		6.22.520.005 520 Acc.sporthal Ter Waerden

		6.22.520.006	520 Acc.zwembad In de Bende
		6.22.520.013	520 Acc. Park Strijthagen
		6.22.520.014	520 Acc.Ter Waerden atletiekb.
		6.22.520.015	520 Acc.nieuw zwembad
		6.22.520.051	520 Acc.groene sportveld alg.
		6.22.520.052	520 Acc.complex Strijthagen
		6.22.520.053	520 Acc.complex Nieuwenhagen
		6.22.520.055	520 Acc.complex Ter Waerden
		6.22.520.056	520 Acc.complex De Voort
		6.22.520.057	520 Acc.complex Rimborg
		6.22.520.058	520 Acc.complex Abdissenbosch
		6.22.520.059	520 Acc.complex De Kakert
		6.22.520.060	520 Acc.fusiecomplex Schaesb.
		6.22.520.061	520 BMX-baan Strijthagen ca
		6.22.520.062	520 Skatepark Landgraaf
530	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	6.22.530.002	530 Acc.oefenbunker
		6.22.530.021	530 Muzikale vorming
		6.22.530.022	530 Creatieve vorming Vazom
		6.22.530.031	530 Acc. Theater Kerkberg 4
		6.22.530.032	530 Kunstzinnige activiteiten
		6.22.530.033	530 Instrumentale muziek
		6.22.530.035	530 Vocale muziek+podiumkunst
		6.22.530.036	530 Beeldende kunst
		6.22.530.037	530 Cultuurstimulering
		6.22.530.038	530 Cultuur
		6.22.530.051	530 Theater
		6.22.530.052	530 Toneel
		6.22.530.053	530 Volksfeesten
		6.24.530.001	530 Volksfeesten
540	Musea	6.22.540.001	540 Acc. cultuur+oudheidkunde
		6.22.540.053	540 Heemkunde
550	Cultureel erfgoed	6.21.550.011	550 Monumenten
		6.21.550.012	550 Eerherstel slot Schaesberg
		6.22.550.001	550 Carnaval
		6.22.550.002	550 Schutterijen
		6.22.550.003	550 Kerkgenootschappen
560	Media	6.22.560.001	560 Acc.Bibliotheek
		6.22.560.002	560 Acc. KIA
		6.22.560.051	560 Bibliotheek
570	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.22.570.001	570 Natuur+milieu educatie
		6.22.570.002	570 IVN De Bosrand
		6.22.570.003	570 HSV Strijthagen
		6.22.570.004	570 Volkstuinen

610 Samenkracht en burger-
participatie

6.22.570.011	570 Gebouwen speeltuinen
6.24.570.000	570 Beleid groenbeheer
6.24.570.001	570 Groen in het buitengebied
6.24.570.003	570 Openbaar groen
6.24.570.012	570 Kermissen
6.24.570.031	570 Speeltuinen
6.24.570.032	570 Speelvelden en JOP's
6.22.610.000	610 Toekomstbest.acomm.beleid
6.22.610.001	610 Accommodatiebeleid
6.22.610.004	610 Acc.Dorpscentrum
6.22.610.005	610 Acc.An d'r Put
6.22.610.006	610 Acc.Ad Koel Strijth.w.2
6.22.610.007	610 Acc.ov.gemeenschapshuizen
6.22.610.008	610 Acc.An de Voegelsjtang
6.22.610.010	610 Jeugdaccommodaties
6.22.610.011	610 Acc.Lindestraat 10
6.22.610.012	610 Multif.zaal park Heigank
6.22.610.013	610 Jeugdhoe Nieuwenhagen
6.22.610.014	610 Jeugdhoe basement A'bosch
6.22.610.021	610 Wmo vern+innov+slim arag.
6.22.610.022	610 Burgerinitiatieven
6.22.610.023	610 Landgraaf Verbindt
6.22.610.024	610 Vrijwilligerswerk
6.22.610.025	610 WijkLeerBedrijf Landgraaf
6.22.610.026	610 Koploper clientondersteuning
6.22.610.030	610 Gehandicaptenbeleid
6.22.610.032	610 Prof. maatschappelijk werk
6.22.610.033	610 Prof. ouderenwerk
6.22.610.035	610 Flankerend ouderenbeleid
6.22.610.036	610 Informele zorg
6.22.610.037	610 Vrijwillige mantelzorg
6.22.610.039	610 Vrouwenbelangenvereniging
6.22.610.051	610 Integraal jeugdbeleid
6.22.610.052	610 Meth.jeugd+jongerenwerk
6.22.610.054	610 Preventie jeugdhulp
6.22.610.060	610 Prof.soc.cultureel werk
6.22.610.082	610 Kinderopvang SMI (ISDBOL)
6.22.610.083	610 Kinderopv+peuterwerk<>acc
6.22.610.101	610 Doorstroomloc.Gravenrode
6.22.610.102	610 Doorstroom vergunninghouders
6.22.610.103	610 Begeleiding vergunninghoud
6.22.610.104	610 UKR transitiekosten
6.22.610.105	610 UKR leefgeld

		6.22.610.106	610 UKR huisv. Individueel
		6.22.610.107	610 UKR huish. Collectief
		6.22.610.108	610 UKR uitvoeringskosten
		6.22.610.110	610 AV consultatieteam alg.vrz
		6.22.610.111	610 AV Dorpsinlooppunt Rimborg
		6.22.610.113	610 AV Slot Schaesberg
		6.22.610.120	610 Wijkpunt Heereveld
		6.22.610.121	610 Wijkpunt Calshof
		6.22.610.122	610 Wijkpunt Harmoniezaal
		6.22.610.123	610 Wijkpunt De nieuwe Dormig
		6.22.610.124	610 Wijkbelbus
		6.23.610.001	610 Keuring kinderopvangloc.
		6.26.610.001	610 ICT Sociaal Domein
620	Toegang en eerstelijnsvoorz.	6.20.620.001	620 Wmo–algemeen
		6.20.620.002	620 Uitvoering jeugdzorg
		6.22.620.004	620 AMHK (Veilig thuis)
		6.22.620.005	620 Ov. Clientondersteuning
		6.22.620.007	620 Zorginnovatie jeugd
		6.22.620.021	620 V–huis–VIA nazorg ex gedet
		6.22.620.026	620 Koploper clientondersteun.
		6.22.620.031	620 KOTA (toeslagaffaire)
630	Inkomensregelingen	6.22.630.001	630 Uitvoeringskst WWB ISDBOL
		6.22.630.002	630 WWB–I Inkomensvoorziening
		6.22.630.003	630 BBZ
		6.22.630.004	630 TOZO
		6.22.630.006	630 Schuldhulpverlening
		6.22.630.011	630 Bijzondere bijstand
		6.22.630.012	630 Armoedebeleid
		6.22.630.013	630 Kwijtschelding gem.belast.
		6.22.630.017	630 Energietoeslag
		6.27.630.001	630 Dienstverlening aan ISDBOL
640	Begeleide participatie	6.22.640.001	640 Sociale werkvoorziening
		6.22.640.002	640 Arbeidsmarkt+project
		6.22.640.003	640 Project Wij(k)
650	Arbeidsparticipatie	6.22.650.002	650 Part.budget reïntegratie
		6.22.650.003	650 Werkgevers Service Punt
		6.22.650.011	650 Expl. MOB intake +plaatsing
		6.22.650.012	650 Expl. MOB begeleiding
660	Maatwerkvoorziening (WMO)	6.20.660.004	660 Roerende voorzieningen
		6.20.660.005	660 Rolstoelen
		6.20.660.006	660 Woonvoorzieningen
		6.20.660.010	660 Vervoersvoorzieningen
		6.20.660.016	671 CVV (met beschikking)

		6.20.660.020	671 Eigen bijdrage Wmo
		6.20.660.032	671 PGB materieel
		6.20.660.033	671 PGB immaterieel
		6.22.660.001	660 Chron. Zieken+gehandicapten
671A	Hulp bij het huishouden (WMO)	6.20.671.001	671A Hulp bij huishouden (mix)
		6.20.671.030	671A PGB HH (SVB)
671B	Begeleiding (WMO)	6.20.671.002	671B Begeleiding individueel
		6.20.671.003	671B Begeleiding groep
		6.20.671.004	671B Vervoer begeleiding
		6.20.671.007	671B Kortdurend verlof
		6.20.671.008	671B Begel. Individueel gedrag
		6.20.671.010	671B WMO Begeleiding Lumpsum
		6.20.671.031	671B PGB BG (SVB)
671C	Dagbesteding	6.20.671.006	671C Dagbesteding
		6.20.671.009	671C Dagbesteding gedrag
		6.20.671.012	671C inloopfunctie GGZ Wmo
672A	Jeugdhulp begeleiding	6.20.672.011	672A J-begeleiding
672B	Jeugdhulp behandeling	6.20.672.012	672B J-behandeling
672C	Jeugdhulp dagbesteding	6.20.672.013	672C J-dagbesteding
672D	Jeugdhulp zonder verblijf ov.	6.20.672.001	672D Jeugdhulp basis
		6.20.672.013	672D J-zonder verblijf overig
		6.20.672.020	672D PGB jeugd (SVB)
673A	Pleegzorg	6.20.673.001	673A J-pleegzorg
673B	Gezinsgericht	6.20.673.002	673B J-gezinsgericht
673C	Jeugdhulp met verblijf ov.	6.20.730.003	673C J-verblijf
		6.20.673.005	673C Wonen
674A	Jeugdhulp behand. GGZ zonder verblijf	6.20.674.001	674A Behand. GGZ zonder verbl.
		6.20.674.003	674A Geestelijke gezondheidsz.
674B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verbl	6.20.674.002	674B Crisis/LTA/GGZ verblijf
674C	Gesloten plaatsing	6.20.674.004	674C GIK-J/Jeugdzorg plus
681A	Beschermd wonen (WMO)	6.22.681.009	681A Beschermd wonen (WMO)
681B	Maatsch. En vrouwenopvang (WMO)	6.22.681.010	681B Opvang +housing Wmo
		6.222.681.020	681B Wet verplichte GGZ-Wvggz
682A	Jeugdbescherming	6.20.682.005	682A Jeugdbescherming
682B	Jeugdreclassering	6.20.682.006	682B Jeugdreclassering
710	Volksgesondheid	6.22.710.001	710 Gezondheidszorg algemeen
		6.22.710.002	710 GGD basispakket
		6.22.710.004	710 Gezond in de stad
		6.22.710.005	710 Jeugdgezondheidszorg
		6.26.710.001	710 ICT verwijzindex Jeugd-VIR
720	Riolering	6.21.720.001	720 Beleid waterhuishouding
		6.24.720.002	720 Lasten riolering
		6.24.720.003	720 Wateroverlast

		6.27.720.001	720 Baten rioolheffing
730	Afval	6.21.730.001	730 Lst.afvalstoffeninzameling
		6.24.730.001	730 Afvalbakken
		6.24.730.002	730 Hondenpoep
		6.27.730.001	730 Baten afvalstoffenheffing
740	Milieubeheer	6.20.740.001	740 Vergunningverl. milieu
		6.21.740.002	740 Duurzaamheidsbeleid
		6.21.740.004	740 PV-project 1
		6.21.740.005	740 ZP-project Parkstad 1
		6.21.740.006	740 Energie spaargarantieproj
		6.21.740.007	740 Duurzaam Klimaat Fonds
		6.21.740.008	740 Reductie energieverbruik
		6.21.740.009	740 Adviesraad duurzaam L'grf
		6.21.740.010	740 Handhaven milieu ROG
		6.21.740.011	740 Nationaal Isolatieprogramma (NIP)
		6.21.740.012	740 Warmtenet Herzogenrath
		6.21.740.013	740 Energiemaatregelen armoedebestrijding
		6.23.740.001	740 Handhaven milieu TenH
		6.23.740.012	740 Uitvoering geluidsanering Hoogstraat
		6.24.740.001	740 Ongedierte en kadavers
750	Begraafplaatsen en crematoria	6.20.750.001	750 Uitvaart van gemeentewege
		6.20.750.002	750 Baten begraafplaatsen
		6.24.750.001	750 Lasten begraafplaatsen
810	Ruimte en leefomgeving	6.21.810.001	810 Ruimtelijk beleid
		6.21.810.002	810 Bestemmingsplannen
		6.21.810.003	810 Planschades
		6.21.810.004	810 Versterken centra
		6.21.810.005	810 IBA
		6.21.810.006	810 Gebiedsontw. Abdissenbosch
		6.21.810.007	810 Implementatie omgevingswet
		6.21.810.020	810 Greunstemit
		6.21.810.030	810 WOP UoW-algemeen
		6.21.810.051	810 WOP S-vergroen.mijnb.Eisk
		6.21.810.102	810 IBA-project Wilhelminaberg
		6.21.810.103	810 IkGroenHet
		6.21.810.106	810 Regiodeal Lauradorp
		6.21.810.107	810 Regiodeal Hoogstraat
		6.26.810.001	810 ICT vastgoedadministraties
		6.26.810.002	810 ICT omgevingsvergunningen
820	Grondexploitatie (niet-Bedrijventerreinen)	6.21.820.001	820 Verwerving+beheer gronden
		6.21.820.956	820 Opb.groen: Groenvoorzieningen
		6.21.820.972	820 Opb.groen: Verk.niet won.b
830	Wonen en bouwen	6.20.830.001	830 Uitvoeringsbeleid vergunn.

6.20.830.002	830 Vergunningverl. bouwen
6.20.830.003	830 Beleid+regelgeving bouwen
6.20.830.004	830 Leges welstand
6.20.830.005	830 Leges omgevingsvergunning
6.20.830.006	830 Leges vrijstellingsproced.
6.21.830.001	830 Verwerving+beheer panden
6.21.830.002	830 Uitv. Volkshuisv. Fonds
6.21.830.003	830 Beheer af te stoten panden
6.21.830.030	830 Welstand
6.21.830.040	830 Startersregeling
6.22.830.001	830 Beh.woonwagens+standplaats
6.22.830.010	830 WWC Vogelzankweg
6.22.830.011	830 WWC Europaweg Noord
6.22.830.012	830 WWC Kleikoelebergweg
6.22.830.013	830 WWC Melchersstraat
6.22.830.014	830 WWC Hoofdstraat
6.22.830.015	830 WW Vogelzankweg
6.22.830.016	830 WW Europaweg Noord
6.22.830.017	830 WW Melchersstraat
6.23.830.001	830 Handhaven bouwen

2. Lasten en baten per taakveld

Programma 0 – Bestuur en Ondersteuning omvat de volgende taakvelden:

- 0.01 Bestuur
- 0.10 Mutaties reserves
- 0.20 Burgerzaken
- 0.30 Beheer overige gebouwen en gronden
- 0.40 Overhead
- 0.50 Treasury
- 0.61 OZB-woningen
- 0.62 OZB niet-woningen
- 0.63 Parkeerbelasting
- 0.64 Belastingen overig
- 0.70 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds
- 0.80 Overige baten en lasten
- 0.90 Vennootschapsbelasting (Vpb)

Programma 0 – Bestuur en Ondersteuning

Financiën totale programma

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid:	110.962	105.003	109.487	113.286	108.242	110.516
– Directe salarislasten	11.743	11.119	12.054	12.370	12.510	12.656
– Overige directe lasten	16.048	12.182	10.878	10.826	10.489	10.648
– Kapitaallasten	843	1.263	2.340	2.293	2.395	2.465
Totaal lasten bestaand beleid:	28.634	24.564	25.272	25.489	25.395	25.768
Saldo bestaand beleid	82.329	80.439	84.215	87.797	82.848	84.748
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid:	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	179	185	189	194
– Overige directe lasten	0	0	24	13	2	2
– Kapitaallasten	0	0	0	106	150	232
Totaal lasten nieuw beleid:	0	0	203	305	342	427
Saldo nieuw beleid	0	0	-203	-305	-342	-427
Saldo vóór bestemming	82.329	80.439	84.012	87.492	82.506	84.320
<i>Mutaties reserves bestaand beleid</i>						
– Onttrekkingen aan reserves	12.203	20.691	11.998	3.925	4.536	4.736
– Stortingen in reserves	12.577	18.283	11.731	9.784	2.609	4.511
Totaal mutaties reserves bestaand beleid	-374	2.409	267	-5.858	1.928	225
<i>Mutaties reserves nieuw beleid</i>						
– Onttrekkingen aan reserves	0	0	4.420	785	0	0
– Stortingen in reserves	0	0	3.400	0	0	0
Totaal mutaties reserves nieuw beleid	0	0	1.020	785	0	0
SALDO mutaties reserves	-374	2.409	1.288	-5.073	1.928	225
SALDO na bestemming	81.955	82.848	85.300	82.418	84.434	84.545
<i>Investeringen</i>			866			

Taakveld 0.01 – Bestuur

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	14	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	1.359	1.479	1.571	1.625	1.677	1.731
– Overige directe lasten	1.173	1.054	1.067	1.089	1.122	1.152
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	2.532	2.533	2.638	2.714	2.799	2.883
Saldo bestaand beleid	-2.518	-2.533	-2.638	-2.714	-2.799	-2.883
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	-2.518	-2.533	-2.638	-2.714	-2.799	-2.883
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 0.10 – Mutaties reserves

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo vóór bestemming	0	0	0	0	0	0
<i>Mutaties reserves Bestaand beleid</i>						
– Onttrekkingen	12.203	20.691	11.998	3.925	4.536	4.736
– Toevoegingen	12.577	18.283	11.731	9.784	2.609	4.511
<i>Totaal mutaties reserves bestaand beleid</i>	<i>-374</i>	<i>2.409</i>	<i>267</i>	<i>-5.858</i>	<i>1.928</i>	<i>225</i>
<i>Mutaties reserves Nieuw beleid</i>						
– Toevoegingen	0	0	4.420	785	0	0
– Onttrekkingen	0	0	3.400	0	0	0
<i>Totaal mutaties reserves nieuw beleid</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>1.020</i>	<i>785</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
SALDO na bestemming	-374	2.409	1.288	-5.073	1.928	225
<i>Investeringen</i>			<i>0</i>			

Taakveld 0.20 – Burgerzaken

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	454	354	360	366	366	366
– Directe salarislasten	1.171	1.121	1.186	1.232	1.263	1.295
– Overige directe lasten	715	689	697	709	723	738
– Kapitaallasten	5	5	5	5	5	5
Totaal lasten bestaand beleid	1.891	1.815	1.889	1.947	1.992	2.038
Saldo bestaand beleid	-1.438	-1.461	-1.529	-1.582	-1.626	-1.672
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	12	2	2	2
– Kapitaallasten	0	0	0	2	2	2
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	12	3	3	3
Saldo nieuw beleid	0	0	-12	-3	-3	-3
SALDO taakveld	-1.438	-1.461	-1.541	-1.585	-1.630	-1.676
<i>Investerings</i>			31			

Vervangingsinvesteringen:

Taakveld 020: Stemhokjes verkiezingen € 26.000 (€ 31.460)

Taakveld 0.30 – Beheer overige gebouwen en gronden

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	0	0	0	0	0	0
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 0.40 – Overhead

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	1.296	1.136	1.228	1.240	1.252	1.252
– Directe salarislasten	9.190	8.646	9.499	9.806	9.955	10.120
– Overige directe lasten	8.012	7.014	7.621	7.368	7.427	7.463
– Kapitaallasten	442	568	550	555	526	466
Totaal lasten bestaand beleid	17.644	16.227	17.670	17.729	17.907	18.050
Saldo bestaand beleid	-	-	-	-	-	-
	16.348	15.091	16.442	16.489	16.656	16.798
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	179	185	189	194
– Overige directe lasten	0	0	12	12	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	105	149	230
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	191	302	338	424
Saldo nieuw beleid	0	0	-191	-302	-338	-424
SALDO taakveld	-	-	-	-	-	-
	16.348	15.091	16.632	16.791	16.994	17.222
<i>Investerings</i>			835			

Uitbreidingsinvesteringen

Taakveld 040: Accukluis (lithium houdende energiedragers) € 52.500 (€ 63.525)

Vervangingsinvesteringen

Taakveld 040: Werkbussen BOR € 389.068 (€470.772)

Taakveld 040: Airco's € 46.145 (€ 55.835)

Taakveld 040: Air combi compact – hetelucht onkruidbestrijder € 25.169 (€ 30.455)

Taakveld 040: Werkplekken € 37.755 (€ 45.683)

Taakveld 040: Digitaal werken en licenties € 75.509 (€ 91.366)

Taakveld 040: Datacommunicatie € 4.195 (€ 5.076)

Gedekte investeringen duurzame MOP's en MIP's

Taakveld 040: Burgerhoes screens € 29.752 (€ 36.000)

Taakveld 040: Burgerhoes deurbeslag € 12.397 (€ 15.000)

Taakveld 040: Emile Erensplein warmteketeel € 17.376 (€ 21.025)

Taakveld 0.50 – Treasury

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	880	794	1.639	1.720	1.679	1.635
– Directe salarislasten	0	151	166	172	177	181
– Overige directe lasten	0	0	1	1	1	1
– Kapitaallasten	395	674	1.768	1.716	1.667	1.615
Totaal lasten bestaand beleid	395	824	1.934	1.889	1.844	1.797
Saldo bestaand beleid	485	-30	-295	-169	-165	-161
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	485	-30	-295	-169	-165	-161
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 0.61 – OZB-woningen

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	5.837	5.932	6.259	6.521	6.754	6.972
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	102	174	153	158	163	167
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	102	174	153	158	163	167
Saldo bestaand beleid	5.736	5.758	6.106	6.363	6.591	6.805
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	5.736	5.758	6.106	6.363	6.591	6.805
<i>Investeringen</i>			0			

Taakveld 0.62 – OZB niet-woningen

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	2.081	2.069	2.235	2.328	2.411	2.489
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	91	115	109	113	116	120
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	91	115	109	113	116	120
Saldo bestaand beleid	1.990	1.954	2.126	2.215	2.295	2.369
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	1.990	1.954	2.126	2.215	2.295	2.369
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 0.63 – Parkeerbelasting

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	0	0	0	0	0	0
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 0.64 Belastingen overig

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	401	418	459	478	495	511
- Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
- Overige directe lasten	22	12	11	12	13	13
- Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	22	12	11	12	13	13
Saldo bestaand beleid	379	405	448	466	483	498
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
- Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
- Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
- Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	379	405	448	466	483	498
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 0.70 – Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	92.979	93.621	97.307	100.633	95.285	97.291
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	15	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	0	15	0	0	0	0
Saldo bestaand beleid	92.979	93.606	97.307	100.633	95.285	97.291
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	92.979	93.606	97.307	100.633	95.285	97.291
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 0.80 – Overige baten en lasten

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	7.020	678	0	0	0	0
– Directe salarislasten	24	-277	-367	-466	-562	-671
– Overige directe lasten	5.860	3.099	1.210	1.366	915	984
– Kapitaallasten	0	16	16	16	197	378
Totaal lasten bestaand beleid	5.884	2.839	858	916	550	691
Saldo bestaand beleid	1.136	-2.161	-858	-916	-550	-691
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	1.136	-2.161	-858	-916	-550	-691
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 0.90 – Vennootschapsbelasting (VpB)

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	72	10	10	10	10	10
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	72	10	10	10	10	10
Saldo bestaand beleid	-72	-10	-10	-10	-10	-10
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	-72	-10	-10	-10	-10	-10
<i>Investerings</i>			0			

Programma 1 – Veiligheid omvat de volgende taakvelden:

1.10 Crisisbeheersing en brandweer

1.20 Openbare orde en veiligheid

Programma 1 – Veiligheid

Financiën totale programma

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	1.668	327	411	394	394	394
– Directe salarislasten	755	1.471	1.675	1.744	1.787	1.832
– Overige directe lasten	3.621	3.129	3.386	3.469	3.568	3.666
– Kapitaallasten	6	6	6	6	6	6
Totaal lasten bestaand beleid	4.381	4.606	5.067	5.219	5.362	5.505
Saldo bestaand beleid	-2.714	-4.279	-4.657	-4.825	-4.968	-5.111
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	-2.714	-4.279	-4.657	-4.825	-4.968	-5.111
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 1.10 – Crisisbeheersing en brandweer

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	1	1	1	1	1
– Directe salarislasten	12	38	68	71	73	75
– Overige directe lasten	2.560	2.470	2.658	2.727	2.809	2.890
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	2.572	2.508	2.726	2.798	2.882	2.965
Saldo bestaand beleid	-2.572	-2.507	-2.725	-2.797	-2.881	-2.963
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	-2.572	-2.507	-2.725	-2.797	-2.881	-2.963
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 1.20 – Openbare orde en veiligheid

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	1.668	326	409	393	393	393
– Directe salarislasten	743	1.433	1.607	1.672	1.714	1.757
– Overige directe lasten	1.061	658	728	742	760	777
– Kapitaallasten	6	6	6	6	6	6
Totaal lasten bestaand beleid	1.810	2.098	2.341	2.421	2.480	2.540
Saldo bestaand beleid	-142	-1.772	-1.932	-2.028	-2.087	-2.147
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	-142	-1.772	-1.932	-2.028	-2.087	-2.147
<i>Investerings</i>			0			

Programma 2 – Verkeer, Vervoer en Waterstaat omvat de volgende taakvelden:

2.10 Verkeer en vervoer

2.20 Parkeren

2.30 Recreatieve havens

2.40 Economische havens en waterwegen

2.50 Openbaar vervoer

Programma 2 – Verkeer en Vervoer

Financiën totale programma

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	820	629	633	634	634	634
– Directe salarislasten	1.097	1.542	1.709	1.779	1.824	1.869
– Overige directe lasten	2.936	2.376	2.309	2.350	2.381	2.388
– Kapitaallasten	715	972	1.034	1.034	1.034	1.034
Totaal lasten bestaand beleid	4.748	4.890	5.052	5.163	5.239	5.291
Saldo bestaand beleid	-3.928	-4.262	-4.418	-4.529	-4.606	-4.657
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	90	50	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	60	60	60
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	90	110	60	60
Saldo nieuw beleid	0	0	-90	-110	-60	-60
SALDO taakveld	-3.928	-4.262	-4.508	-4.639	-4.666	-4.717
<i>Investerings</i>			2.376			

Taakveld 2.10 – Verkeer en vervoer

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	775	589	594	594	594	594
– Directe salarislasten	1.097	1.493	1.655	1.723	1.767	1.810
– Overige directe lasten	2.669	2.187	2.119	2.160	2.192	2.199
– Kapitaallasten	678	932	994	994	994	994
Totaal lasten bestaand beleid	4.444	4.613	4.769	4.877	4.953	5.003
Saldo bestaand beleid	-3.669	-4.023	-4.175	-4.284	-4.359	-4.409
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	90	50	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	60	60	60
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	90	110	60	60
Saldo nieuw beleid	0	0	-90	-110	-60	-60
SALDO taakveld	-3.669	-4.023	-4.265	-4.394	-4.419	-4.469
<i>Investerings</i>			2.376			

Uitbreidingsinvesteringen

Taakveld 210: Reconstructieprojecten GVVP-ruggengraat € 700.000 (€ 847.000)

Taakveld 210: Verkeersveiligheidsprojecten € 200.000 (€ 242.000)

Vervangingsinvesteringen

Taakveld 210: OV-armaturen € 230.000 (€ 278.300)

Taakveld 210: OV-lichtmasten € 244.000 (€295.240)

Taakveld 210: Vervangingsinvesteringen wegen € 589.877 (€ 713.751)

Taakveld 2.20 – Parkeren

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	45	39	40	40	40	40
– Directe salarislasten	0	49	54	56	58	59
– Overige directe lasten	266	189	189	189	189	189
– Kapitaallasten	37	40	40	40	40	40
Totaal lasten bestaand beleid	303	278	283	285	287	288
Saldo bestaand beleid	-259	-238	-244	-245	-247	-248
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	-259	-238	-244	-245	-247	-248
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 2.30 – Recreatieve havens

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	0	0	0	0	0	0
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 2.40 – Economische havens en waterwegen

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	0	0	0	0	0	0
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 2.50 – Openbaar vervoer

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	0	0	0	0	0	0
<i>Investerings</i>			0			

Programma 3 – Economie omvat de volgende taakvelden:

- 3.10 Economische ontwikkeling
- 3.20 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
- 3.30 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingenanalyse
- 3.40 Economische promotie

Programma 3 – Economie

Financiën totale programma

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	200	132	160	167	172	177
– Directe salarislasten	305	392	422	440	451	462
– Overige directe lasten	370	411	315	315	315	315
– Kapitaallasten	26	29	35	35	35	15
Totaal lasten bestaand beleid	702	832	772	789	800	792
Saldo bestaand beleid	-502	-699	-612	-623	-629	-616
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	150	60	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	150	60	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	-150	-60	0	0
SALDO taakveld	-502	-699	-762	-683	-629	-616
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 3.10 – Economische ontwikkeling

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	0	0	0	0	0	0
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 3.20 – Fysieke bedrijfsinfrastructuur

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	3	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	13	14	15	15	15
– Overige directe lasten	34	80	80	80	80	80
– Kapitaallasten	17	15	15	15	15	15
Totaal lasten bestaand beleid	51	108	109	109	110	110
Saldo bestaand beleid	-48	-108	-109	-109	-110	-110
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	-48	-108	-109	-109	-110	-110
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 3.30 – Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	23	21	22	22	22	22
– Directe salarislasten	23	23	25	26	26	27
– Overige directe lasten	40	42	42	42	42	42
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	63	65	66	67	68	69
Saldo bestaand beleid	-40	-43	-44	-45	-46	-46
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	-40	-43	-44	-45	-46	-46
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 3.40 – Economische promotie

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	174	111	139	144	149	154
– Directe salarislasten	282	356	384	399	409	420
– Overige directe lasten	296	289	194	194	194	194
– Kapitaallasten	9	14	20	20	20	0
Totaal lasten bestaand beleid	588	659	597	613	623	614
Saldo bestaand beleid	-414	-548	-459	-469	-474	-459
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	150	60	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	150	60	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	-150	-60	0	0
SALDO taakveld	-414	-548	-609	-529	-474	-459
<i>Investerings</i>			0			

Programma 4 – Onderwijs omvat de volgende taakvelden:

4.10 Openbaar basisonderwijs

4.20 Onderwijshuisvesting

4.30 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Programma 4 – Onderwijs

Financiën totale programma

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	877	1.136	656	680	744	767
– Directe salarislasten	119	205	200	209	214	219
– Overige directe lasten	2.446	3.077	2.724	2.689	3.139	3.191
– Kapitaallasten	882	905	1.624	2.348	2.019	2.009
Totaal lasten bestaand beleid	3.447	4.186	4.548	5.245	5.372	5.420
Saldo bestaand beleid	-2.570	-3.051	-3.893	-4.566	-4.628	-4.652
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	47	49	51	52
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	47	49	51	52
Saldo nieuw beleid	0	0	-47	-49	-51	-52
SALDO taakveld	-2.570	-3.051	-3.940	-4.615	-4.678	-4.704
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 4.10 – Openbaar basisonderwijs

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	15	3	6	6	7	7
– Overige directe lasten	120	107	107	107	107	107
– Kapitaallasten	2	2	2	2	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	137	112	115	115	114	114
Saldo bestaand beleid	-137	-112	-115	-115	-114	-114
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	36	38	39	41
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	36	38	39	41
Saldo nieuw beleid	0	0	-36	-38	-39	-41
SALDO taakveld	-137	-112	-152	-153	-153	-154
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 4.20 – Onderwijshuisvesting

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	21	83	43	43	83	83
– Directe salarislasten	0	14	12	13	13	14
– Overige directe lasten	410	330	411	413	812	816
– Kapitaallasten	874	898	1.617	2.341	2.014	2.004
Totaal lasten bestaand beleid	1.285	1.242	2.041	2.766	2.839	2.833
Saldo bestaand beleid	-1.264	-1.159	-1.998	-2.724	-2.756	-2.751
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	-1.264	-1.159	-1.998	-2.724	-2.756	-2.751
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 4.30 – Onderwijsbeleid en leerlingzaken

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	856	1.053	613	637	662	685
– Directe salarislasten	104	188	182	189	194	199
– Overige directe lasten	1.916	2.640	2.205	2.169	2.220	2.268
– Kapitaallasten	5	5	5	5	5	5
Totaal lasten bestaand beleid	2.025	2.833	2.392	2.364	2.419	2.472
Saldo bestaand beleid	-1.169	-1.780	-1.779	-1.727	-1.758	-1.787
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	10	11	11	12
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	10	11	11	12
Saldo nieuw beleid	0	0	-10	-11	-11	-12
SALDO taakveld	-1.169	-1.780	-1.790	-1.738	-1.769	-1.799
<i>Investerings</i>			0			

Programma 5 – Sport, Cultuur en Recreatie omvat de volgende taakvelden:

- 5.10 Sportbeleid en activering
- 5.20 Sportaccommodaties
- 5.30 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
- 5.40 Musea
- 5.50 Cultureel erfgoed
- 5.60 Media
- 5.70 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Programma 5 – Sport, Cultuur en Recreatie

Financiën totale programma

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	804	452	346	352	352	352
– Directe salarislasten	546	596	662	689	706	724
– Overige directe lasten	5.464	5.613	5.217	5.329	5.452	5.538
– Kapitaallasten	757	1.031	1.070	1.065	1.001	908
Totaal lasten bestaand beleid	6.766	7.240	6.950	7.083	7.159	7.170
Saldo bestaand beleid	-5.962	-6.788	-6.604	-6.731	-6.807	-6.818
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	608	673	736	800
– Kapitaallasten	0	0	0	13	13	13
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	608	686	749	813
Saldo nieuw beleid	0	0	-608	-686	-749	-813
SALDO taakveld	-5.962	-6.788	-7.212	-7.417	-7.556	-7.632
<i>Investerings</i>			345			

Taakveld 5.10 – Sportbeleid en activering

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	147	50	50	50	50	50
– Directe salarislasten	0	29	48	50	52	53
– Overige directe lasten	531	519	496	516	534	550
– Kapitaallasten	0	0	8	19	35	56
Totaal lasten bestaand beleid	531	547	552	585	620	659
Saldo bestaand beleid	-384	-497	-502	-535	-570	-609
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	-384	-497	-502	-535	-570	-609
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 5.20 – Sportaccommodaties

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	337	290	273	279	279	279
– Directe salarislasten	13	41	33	35	35	36
– Overige directe lasten	1.097	908	929	931	938	944
– Kapitaallasten	502	729	749	749	673	561
Totaal lasten bestaand beleid	1.612	1.678	1.711	1.714	1.646	1.541
Saldo bestaand beleid	–	–	–	–	–	–
	1.275	1.388	1.438	1.435	1.367	1.262
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	–39	–39	–39	–39
– Kapitaallasten	0	0	0	13	13	13
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	–39	–26	–26	–26
Saldo nieuw beleid	0	0	39	26	26	26
SALDO taakveld	–	–	–	–	–	–
	1.275	1.388	1.400	1.410	1.341	1.237
<i>Investerings</i>			345			

Vervangingsinvesteringen

Taakveld 520: Inventaris sporthal Hoefveld € 30.000 (€ 36.300)

Taakveld 520: LED verlichting beachvolleybalveld Park Heigank € 50.000 (€ 60.500)

Taakveld 520: Elektronisch starthek BMX-baan € 35.000 (€ 42.350)

Taakveld 520: Toplaag BMX-baan € 60.000 (€ 72.600)

Gedekte investeringen duurzame MOP's en MIP's

Taakveld 520: Sporthal Ter Waerden – verwarmingsunit + waterpomp € 22.500 (€ 27.225)

Taakveld 520: Sporthal Ter Waerden – combinatie verwarmingsunit + waterpomp € 54.000 (€ 65.340)

Taakveld 520: Sporthal Ter Waerden – afzuigventilator € 18.000 (€ 21.780)

Taakveld 520: Accommodatie Sport & Leisure – warmtepomp € 16.000 (€ 19.360)

Taakveld 5.30 – Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	2	11	10	10	10	10
– Directe salarislasten	1	45	43	45	46	48
– Overige directe lasten	787	854	894	926	954	981
– Kapitaallasten	27	31	54	54	54	54
Totaal lasten bestaand beleid	815	929	991	1.025	1.054	1.082
Saldo bestaand beleid	-812	-918	-982	-1.015	-1.045	-1.073
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	10	10	10	10
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	10	10	10	10
Saldo nieuw beleid	0	0	-10	-10	-10	-10
SALDO taakveld	-812	-918	-992	-1.025	-1.055	-1.083
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 5.40 – Musea

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	1	1	1	2	2
– Overige directe lasten	16	17	18	18	19	20
– Kapitaallasten	6	6	6	6	6	6
Totaal lasten bestaand beleid	22	24	25	26	27	27
Saldo bestaand beleid	-22	-24	-25	-26	-27	-27
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	-22	-24	-25	-26	-27	-27
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 5.50 – Cultureel erfgoed

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	275	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	64	62	67	70	72	74
– Overige directe lasten	348	80	82	84	85	87
– Kapitaallasten	0	25	17	17	17	17
Totaal lasten bestaand beleid	412	168	166	171	174	177
Saldo bestaand beleid	-137	-168	-166	-171	-174	-177
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	-137	-168	-166	-171	-174	-177
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 5.60 – Media

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	38	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	2	2	2	2	2
– Overige directe lasten	895	976	992	1.034	1.071	1.105
– Kapitaallasten	176	176	176	176	176	176
Totaal lasten bestaand beleid	1.071	1.153	1.170	1.211	1.248	1.283
Saldo bestaand beleid	-1.071	-1.115	-1.170	-1.211	-1.248	-1.283
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	-1.071	-1.115	-1.170	-1.211	-1.248	-1.283
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 5.70 – Openbaar groen en (openlucht) recreatie

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	43	63	13	13	13	13
– Directe salarislasten	468	416	466	485	498	510
– Overige directe lasten	1.790	2.261	1.806	1.819	1.850	1.851
– Kapitaallasten	47	65	61	46	41	39
Totaal lasten bestaand beleid	2.305	2.742	2.334	2.350	2.389	2.400
Saldo bestaand beleid	-2.262	-2.678	-2.320	-2.337	-2.376	-2.387
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	637	702	765	829
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	637	702	765	829
Saldo nieuw beleid	0	0	-637	-702	-765	-829
SALDO taakveld	-2.262	-2.678	-2.957	-3.039	-3.141	-3.216
<i>Investerings</i>			0			

Programma 6 – Sociaal Domein omvat de volgende taakvelden:

- 6.10 Samenkracht en burgerparticipatie
 - 6.20 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen (tot 2023 was de benaming Wijkteams)
 - 6.30 Inkomensregelingen
 - 6.40 WSW en beschermt werk (tot 2023 was de benaming Begeleide participatie)
 - 6.50 Arbeidsparticipatie
 - 6.60 Maatwerkvoorzieningen (Wmo)
 - 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ (vervallen vanaf 1-1-2023)
 - 6.71 a Hulp bij het huishouden (WMO)
 - 6.71 b Begeleiding (WMO)
 - 6.71 c Dagbesteding (WMO)
 - 6.71 d Overige maatwerkarrangementen (WMO)
 - 6.72 Maatwerkdienstverlening 18- (vervallen vanaf 1-1-2023)
 - 6.72a Jeugdhulp begeleiding
 - 6.72b Jeugdhulp behandeling
 - 6.72c Jeugdhulp dagbesteding
 - 6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig
 - 6.73a Pleegzorg
 - 6.73b Gezinsgericht
 - 6.73c Jeugdhulp met verblijf overig
 - 6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf
 - 6.74b Jeugdhulp/crisis/LTA/GGZ-verblijf
 - 6.74c Gesloten plaatsing
- 6.81 Geëscaleerde zorg 18+ (vervallen vanaf 1-1-2023)
 - 6.81 a Beschermd wonen
 - 6.81 b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)
 - 6.82 Geëscaleerde zorg 18- (vervallen vanaf 1-1-2023)
 - 6.82a Jeugdbescherming
 - 6.82b Jeugdreclassering

Programma 6 – Sociaal Domein

Financiën totale programma

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	15.576	16.488	16.721	19.390	17.905	17.718
– Directe salarislasten	4.473	5.527	6.080	6.324	6.483	6.645
– Overige directe lasten	70.681	70.235	71.133	69.329	69.919	69.365
– Kapitaallasten	223	244	253	253	253	253
Totaal lasten bestaand beleid	75.377	76.006	77.465	75.907	76.655	76.263
Saldo bestaand beleid	-59.801	-59.518	-60.744	-56.517	-58.749	-58.545
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	291	303	85	87
– Overige directe lasten	0	0	211	86	41	41
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	502	389	126	128
Saldo nieuw beleid	0	0	-502	-389	-126	-128
SALDO taakveld	-59.801	-59.518	-61.246	-56.906	-58.875	-58.673
<i>Investerings</i>			46			

Taakveld 6.10 – Samenkracht en burgerparticipatie

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	1.387	193	146	146	146	146
– Directe salarislasten	2.127	399	452	471	483	495
– Overige directe lasten	5.149	4.380	4.170	3.554	3.637	3.719
– Kapitaallasten	202	244	253	253	253	253
Totaal lasten bestaand beleid	7.478	5.023	4.876	4.278	4.373	4.467
Saldo bestaand beleid	-6.091	-4.829	-4.729	-4.132	-4.227	-4.321
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	-6.091	-4.829	-4.729	-4.132	-4.227	-4.321
<i>Investerings</i>			46			

Gedekte investeringen duurzame MOP's en MIP's

Taakveld 610: Acc. Dorpscentrum – uitvalschermen € 38.236 (€ 46.266)

Taakveld 6.20 – Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	59	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	3.789	4.261	4.431	4.541	4.655
– Overige directe lasten	55	1.464	1.533	1.580	1.580	1.610
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	55	5.253	5.794	6.010	6.122	6.265
Saldo bestaand beleid	4	-5.253	-5.794	-6.010	-6.122	-6.265
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	4	-5.253	-5.794	-6.010	-6.122	-6.265
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 6.30 – Inkomensregelingen

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	13.320	15.460	15.710	15.710	15.710	15.710
– Directe salarislasten	0	92	89	92	95	97
– Overige directe lasten	25.028	24.088	24.159	23.904	23.667	23.560
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	25.028	24.181	24.248	23.996	23.762	23.657
Saldo bestaand beleid	-11.708	-8.720	-8.538	-8.286	-8.052	-7.947
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	41	41	41	41
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	41	41	41	41
Saldo nieuw beleid	0	0	-41	-41	-41	-41
SALDO taakveld	-11.708	-8.720	-8.579	-8.327	-8.093	-7.988
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 6.40 WSW en beschut werk

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	54	0	0	0	0	0
- Directe salarislasten	0	46	49	51	52	53
- Overige directe lasten	10.154	10.172	10.305	9.454	8.838	8.302
- Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	10.154	10.218	10.354	9.505	8.890	8.355
Saldo bestaand beleid	-10.099	-10.218	-10.354	-9.505	-8.890	-8.355
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
- Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
- Overige directe lasten	0	0	100	0	0	0
- Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	100	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	-100	0	0	0
SALDO taakveld	-10.099	-10.218	-10.454	-9.505	-8.890	-8.355
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 6.50 – Arbeidsparticipatie

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	29	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	1.063	1.132	1.150	1.197	1.227	1.257
– Overige directe lasten	1.313	1.617	1.234	1.143	1.080	1.036
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	2.377	2.749	2.383	2.340	2.307	2.294
Saldo bestaand beleid	-2.347	-2.749	-2.383	-2.340	-2.307	-2.294
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	291	303	85	87
– Overige directe lasten	0	0	70	45	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	361	348	85	87
Saldo nieuw beleid	0	0	-361	-348	-85	-87
SALDO taakveld	-2.347	-2.749	-2.744	-2.688	-2.391	-2.380
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 6.60 – Maatwerkvoorzieningen (WMO)

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	684	714	1.105	1.146	1.151
– Directe salarislasten	0	6	6	7	7	7
– Overige directe lasten	1.103	2.647	2.742	2.857	2.972	3.022
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	1.103	2.653	2.749	2.863	2.978	3.029
Saldo bestaand beleid	-1.102	-1.969	-2.034	-1.758	-1.833	-1.878
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	-1.102	-1.969	-2.034	-1.758	-1.833	-1.878
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ (vervallen vanaf 1-1-2023)

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	522	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	11.137	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	11.137	0	0	0	0	0
Saldo bestaand beleid	-10.615	0	0	0	0	0
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	-10.615	0	0	0	0	0
<i>Investeringen</i>			0			

Dit taakveld is vervallen m.i.v. 1-1-2023 en opgedeeld in nieuwe taakvelden (6.71a t/m 6.71d).

Taakveld 671.a – Huishoudelijke hulp (WMO)

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	6.334	6.775	7.246	7.824	7.824
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	0	6.334	6.775	7.246	7.824	7.824
Saldo bestaand beleid	0	-6.334	-6.775	-7.246	-7.824	-7.824
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	0	-6.334	-6.775	-7.246	-7.824	-7.824
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 6.71b – Begeleiding (WMO)

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	3.715	3.845	3.980	4.119	4.119
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	0	3.715	3.845	3.980	4.119	4.119
Saldo bestaand beleid	0	-3.715	-3.845	-3.980	-4.119	-4.119
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	0	-3.715	-3.845	-3.980	-4.119	-4.119
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 6.71c – Dagbesteding (WMO)

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	0	0	0	0	0	0
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 6.71d – Overige maatwerkarrangementen (WMO)

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	0	0	0	0	0	0
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 6.72 Maatwerkdienstverlening 18- (vervallen vanaf 1-1-2023)

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	167	0	0	0	0	0
- Directe salarislasten	1.282	0	0	0	0	0
- Overige directe lasten	15.502	0	0	0	0	0
- Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	16.785	0	0	0	0	0
Saldo bestaand beleid	-16.618	0	0	0	0	0
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
- Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
- Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
- Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	-16.618	0	0	0	0	0
<i>Investerings</i>			0			

Dit taakveld is vervallen m.i.v. 1-1-2023 en opgedeeld in nieuwe taakvelden (6.72a t/m 6.74c).

Taakveld 6.72a – Jeugdhulp begeleiding

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	81	30	32	33	33
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	0	81	30	32	33	33
Saldo bestaand beleid	0	-81	-30	-32	-33	-33
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	0	-81	-30	-32	-33	-33
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 6.72b – Jeugdhulp behandeling

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	461	50	52	55	55
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	0	461	50	52	55	55
Saldo bestaand beleid	0	-461	-50	-52	-55	-55
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	0	-461	-50	-52	-55	-55
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 6.72c – Jeugdhulp dagbesteding

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	0	0	0	0	0	0
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 6.72d – Jeugdhulp zonder verblijf overig

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	150	150	150	150	150
– Directe salarislasten	0	19	20	21	21	22
– Overige directe lasten	0	8.687	8.968	9.259	9.560	9.560
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	0	8.706	8.989	9.280	9.581	9.581
Saldo bestaand beleid	0	-8.556	-8.839	-9.130	-9.431	-9.431
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	0	-8.556	-8.839	-9.130	-9.431	-9.431
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 6.73a – Pleegzorg

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	537	1.059	1.102	1.148	1.148
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	0	537	1.059	1.102	1.148	1.148
Saldo bestaand beleid	0	-537	-1.059	-1.102	-1.148	-1.148
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	0	-537	-1.059	-1.102	-1.148	-1.148
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 6.73b – Gezinsgericht

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	117	404	421	438	438
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	0	117	404	421	438	438
Saldo bestaand beleid	0	-117	-404	-421	-438	-438
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	0	-117	-404	-421	-438	-438
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 6.73c – Jeugdhulp met verblijf overig

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	0	0	2.278	753	560
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	3.083	4.132	2.964	3.129	3.099
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	0	3.083	4.132	2.964	3.129	3.099
Saldo bestaand beleid	0	-3.083	-4.132	-686	-2.376	-2.539
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	0	-3.083	-4.132	-686	-2.376	-2.539
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 6.74a – Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	0	0	0	0	0	0
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 6.74b – Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	650	691	706	722	722
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	0	650	691	706	722	722
Saldo bestaand beleid	0	-650	-691	-706	-722	-722
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	0	-650	-691	-706	-722	-722
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 6.74c – Gesloten plaatsing

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	1.075	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	0	1.075	0	0	0	0
Saldo bestaand beleid	0	-1.075	0	0	0	0
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	0	-1.075	0	0	0	0
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 6.81 Geëscaleerde zorg 18+ (vervallen vanaf 1-1-2023)

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	37	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	62	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	21	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	83	0	0	0	0	0
Saldo bestaand beleid	-46	0	0	0	0	0
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	-46	0	0	0	0	0
<i>Investeringen</i>			0			

Dit taakveld is vervallen m.i.v. 1-1-2023 en opgedeeld in nieuwe taakvelden (6.81a en 6.81b).

Taakveld 6.81a – Beschermd wonen (WMO)

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	4	4	5	5	5
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	0	4	4	5	5	5
Saldo bestaand beleid	0	-4	-4	-5	-5	-5
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	0	-4	-4	-5	-5	-5
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 6.81b – Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	41	48	50	52	53
– Overige directe lasten	0	70	72	73	74	74
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	0	110	121	123	125	127
Saldo bestaand beleid	0	-110	-121	-123	-125	-127
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	0	-110	-121	-123	-125	-127
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 6.82 Geëscaleerde zorg 18- (vervallen vanaf 1-1-2023)

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	1.178	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	1.178	0	0	0	0	0
Saldo bestaand beleid	-1.178	0	0	0	0	0
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	-1.178	0	0	0	0	0
<i>Investerings</i>			0			

Dit taakveld is vervallen m.i.v. 1-1-2023 en opgedeeld in nieuwe taakvelden (6.82a en 6.82b).

Taakveld 6.82a – Jeugdbescherming

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	888	824	858	893	893
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	0	888	824	858	893	893
Saldo bestaand beleid	0	-888	-824	-858	-893	-893
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	0	-888	-824	-858	-893	-893
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 6.82b – Jeugdreclassering

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	169	139	144	150	150
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	0	169	139	144	150	150
Saldo bestaand beleid	0	-169	-139	-144	-150	-150
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	0	-169	-139	-144	-150	-150
<i>Investerings</i>			0			

Programma 7 – Volksgezondheid en Milieu omvat de volgende taakvelden:

- 7.10 Volksgezondheid
- 7.20 Riolering
- 7.30 Afval
- 7.40 Milieubeheer
- 7.50 Begraafplaatsen en crematoria

Programma 7 – Volksgezondheid en Milieu

Financiën totale programma

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	10.316	11.701	11.409	11.621	11.724	11.822
– Directe salarislasten	1.060	1.267	1.273	1.334	1.372	1.411
– Overige directe lasten	8.385	9.307	8.824	9.086	9.129	9.133
– Kapitaallasten	1.011	1.253	1.342	1.437	1.533	1.627
Totaal lasten bestaand beleid	10.456	11.827	11.439	11.857	12.033	12.171
Saldo bestaand beleid	-140	-126	-30	-236	-309	-349
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	1	2
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	1	2
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	-1	-2
SALDO taakveld	-140	-126	-30	-236	-310	-351
<i>Investerings</i>			6.472			

Taakveld 7.10 – Volksgezondheid

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	34	56	52	54	56	57
– Overige directe lasten	1.628	1.876	1.926	2.012	2.097	2.169
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	1.662	1.932	1.979	2.066	2.153	2.226
Saldo bestaand beleid	-1.662	-1.932	-1.979	-2.066	-2.153	-2.226
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	-1.662	-1.932	-1.979	-2.066	-2.153	-2.226
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 7.20 – Riolering

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	5.278	5.113	5.102	5.102	5.102	5.102
– Directe salarislasten	576	397	467	494	512	529
– Overige directe lasten	2.387	2.218	2.025	1.879	1.748	1.608
– Kapitaallasten	908	1.155	1.190	1.298	1.406	1.513
Totaal lasten bestaand beleid	3.871	3.771	3.682	3.671	3.665	3.651
Saldo bestaand beleid	1.406	1.343	1.420	1.432	1.437	1.452
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	1	2
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	1	2
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	-1	-2
SALDO taakveld	1.406	1.343	1.420	1.432	1.436	1.450
<i>Investerings</i>			6.472			

Investerings in riolen

Taakveld 720 Riolen € 5.348.595 (€ 6.471.800)

Taakveld 7.30 – Afval

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	4.626	4.958	5.547	5.751	5.850	5.947
– Directe salarislasten	57	112	106	110	113	116
– Overige directe lasten	3.566	3.754	4.246	4.411	4.491	4.570
– Kapitaallasten	12	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	3.635	3.866	4.352	4.521	4.604	4.686
Saldo bestaand beleid	991	1.092	1.195	1.230	1.245	1.261
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	991	1.092	1.195	1.230	1.245	1.261
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 7.40 – Milieubeheer

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	390	1.606	737	744	749	749
– Directe salarislasten	371	666	608	633	649	665
– Overige directe lasten	778	1.446	614	772	780	774
– Kapitaallasten	91	98	152	140	127	114
Totaal lasten bestaand beleid	1.241	2.210	1.375	1.545	1.556	1.553
Saldo bestaand beleid	-850	-604	-638	-801	-807	-804
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	-850	-604	-638	-801	-807	-804
<i>Investeringen</i>			0			

Taakveld 7.50 – Begraafplaatsen en crematoria

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	22	23	23	23	23	23
– Directe salarislasten	22	36	40	41	42	43
– Overige directe lasten	25	13	13	13	13	13
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	47	49	52	54	55	56
Saldo bestaand beleid	-25	-25	-29	-31	-32	-33
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	-25	-25	-29	-31	-32	-33
<i>Investerings</i>			0			

Programma 8 – Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing omvat de volgende taakvelden:

8.10 Ruimtelijke ordening

8.20 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

8.30 Wonen en bouwen

Zoals de naam van het programma al aangeeft voeren we in dit programma alle taken en activiteiten uit die betrekking hebben op een zorgvuldige verdeling van de ruimte over de functies wonen, werken en recreëren etc. Ons ruimtelijk beleid en onze ambities die voortvloeien uit onze wijkontwikkelingsplannen worden uiteindelijk vastgelegd in bestemmingsplannen.

Programma 8 – Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Financiën totale programma

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	1.188	1.712	627	632	602	602
– Directe salarislasten	1.837	2.310	2.150	2.239	2.295	2.352
– Overige directe lasten	1.274	2.890	375	375	327	327
– Kapitaallasten	255	637	660	660	660	592
Totaal lasten bestaand beleid	3.366	5.837	3.186	3.274	3.282	3.271
Saldo bestaand beleid	-2.178	-4.125	-2.559	-2.643	-2.680	-2.669
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	287	298	0	0
– Overige directe lasten	0	0	100	100	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	57	72	72
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	387	455	72	72
Saldo nieuw beleid	0	0	-387	-455	-72	-72
SALDO taakveld	-2.178	-4.125	-2.946	-3.097	-2.752	-2.742
<i>Investerings</i>			2.420			

Taakveld 8.10 – Ruimtelijke ordening

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	196	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	957	1.243	1.128	1.174	1.203	1.233
– Overige directe lasten	716	1.535	217	217	217	217
– Kapitaallasten	145	426	442	442	442	374
Totaal lasten bestaand beleid	1.818	3.204	1.787	1.833	1.862	1.824
Saldo bestaand beleid	-1.622	-3.204	-1.787	-1.833	-1.862	-1.824
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	287	298	0	0
– Overige directe lasten	0	0	100	100	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	57	72	72
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	387	455	72	72
Saldo nieuw beleid	0	0	-387	-455	-72	-72
SALDO taakveld	-1.622	-3.204	-2.174	-2.288	-1.935	-1.896
<i>Investeringsbudget</i>			2.420			

Uitbreidingsinvesteringen

Taakveld 810 Transformatie investeringsbudget € 2.000.000 (€ 2.420.000)

Taakveld 8.20 – Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	118	332	145	145	145	145
– Directe salarislasten	284	296	322	335	344	352
– Overige directe lasten	59	164	44	44	44	44
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten bestaand beleid	343	461	366	379	388	396
Saldo bestaand beleid	-225	-129	-221	-234	-243	-251
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	-225	-129	-221	-234	-243	-251
<i>Investerings</i>			0			

Taakveld 8.30 – Wonen en bouwen

(cijfers x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Bestaand beleid</i>						
Totaal baten bestaand beleid	874	1.381	482	486	456	456
– Directe salarislasten	596	771	701	730	748	767
– Overige directe lasten	499	1.191	114	114	65	66
– Kapitaallasten	110	210	218	218	218	218
Totaal lasten bestaand beleid	1.205	2.172	1.033	1.062	1.032	1.051
Saldo bestaand beleid	-331	-791	-551	-576	-575	-594
<i>Nieuw beleid</i>						
Totaal baten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
– Directe salarislasten	0	0	0	0	0	0
– Overige directe lasten	0	0	0	0	0	0
– Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
Saldo nieuw beleid	0	0	0	0	0	0
SALDO taakveld	-331	-791	-551	-576	-575	-594
<i>Investerings</i>			0			

3. Investeringsplannen 2024

I. UITBREIDINGSINVESTERINGEN 2024 (excl. riolen en gedekte investeringen 2024)

Rente 0,0 %

Nr. Omschrijving investering	Omschrijving programma	Taakveld nummer	Investeringsbedrag		Afschrijvings- termijn	Structurele jaarlasten incl. B.T.W.	EN/MN *
			incl. B.T.W.				
1. Transformatie investeringsbudget	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	810	2.420.000		35 jr.	69.143	MN
2. Reconstructieprojecten GVVP-ruggengraat	Verkeer, vervoer en waterstaat	210	847.000		35 jr.	24.200	MN
3. Verkeersveiligheidsprojecten	Verkeer, vervoer en waterstaat	210	242.000		35 jr.	6.914	MN
4. Accukluis (lithium houdende energiedragers)	Bestuur en ondersteuning	040	63.525		15 jr.	4.235	EN
Totaal uitbreidingsinvesteringen 2024			3.572.525			104.492	

* EN = Economisch Nut, MN = Maatschappelijk nut

II. VERVANGINGSINVESTERINGEN 2024 (excl. riolen en gedekte investeringen 2024)

Rente 0,0 %

Nr. Omschrijving investering	Omschrijving programma	Taakveld nummer	Investeringsbedrag incl. B.T.W.	Afschrijvings- termijn	Structurele jaarlasten incl. B.T.W.	EN/MN *
1. Stemhokjes verkiezingen	Bestuur en ondersteuning	020	31.460	15 jr	2.097	EN
2. Werkbussen BOR	Bestuur en ondersteuning	040	470.772	7 jr	67.253	EN
3. Airco's	Bestuur en ondersteuning	040	55.835	10 jr	5.584	EN
4. Air combi compact (hetelucht onkruidbestrijder)	Bestuur en ondersteuning	040	30.455	5 jr.	6.091	EN
5. Werkplekken	Bestuur en ondersteuning	040	45.683	15 jr.	3.046	EN
6. Digitaal werken en licenties	Bestuur en ondersteuning	040	91.366	5 jr.	18.273	EN
7. Datacommunicatie	Bestuur en ondersteuning	040	5.076	5 jr.	1.015	EN
8. OV-armaturen	Verkeer, vervoer en waterstaat	210	278.300	20 jr	13.915	MN
9. OV-lichtmasten	Verkeer, vervoer en waterstaat	210	295.240	40 jr.	7.381	MN
10. Vervangingsinvesteringen wegen	Verkeer, vervoer en waterstaat	210	713.751	35 jr.	20.393	MN
11. Inventaris sporthal Hoefveld	Sport, cultuur en recreatie	520	36.300	15 jr.	2.420	EN
12. LED verlichting beachvolleybalveld Park Heigank	Sport, cultuur en recreatie	520	60.500	15 jr.	4.033	MN
13. Elektronisch starthek BMX-baan	Sport, cultuur en recreatie	520	42.350	25 jr	1.694	EN
14. Toplaag BMX-baan	Sport, cultuur en recreatie	520	72.600	10 jr	7.260	MN
Totaal vervangingsinvesteringen 2024			2.229.688		160.456	

* EN = Economisch Nut, MN = Maatschappelijk nut

III. INVESTERINGEN riolen 2024

Rente 0,0 %

Nr. Omschrijving investering	Omschrijving programma	Taakveld nummer	Investeringsbedrag incl. B.T.W.	Afschrijvings- termijn	Structurele jaarlasten incl. B.T.W.	EN/MN *
1. Riolen	Volksgezondheid en milieu	720	105.700	15 jr.	7.047	EN
2. Riolen	Volksgezondheid en milieu	720	750.000	35 jr.	21.429	EN
3. Riolen	Volksgezondheid en milieu	720	5.616.100	70 jr.	80.230	EN
Totaal riolen 2024			6.471.800		108.705	

* EN = Economisch Nut, MN = Maatschappelijk nut

IV. Gedekte investeringen 2024 (duurzame MOP's en MIP's)

Rente 0,0 %

Nr. Omschrijving investering	Omschrijving programma	Taakveld nummer	Investeringsbedrag incl. B.T.W.	Afschrijvings- termijn	Structurele jaarlasten incl. B.T.W.	EN/MN *
1. Sporthal Ter Waerden: verwarm.unit + waterpomp	Sport, cultuur en recreatie	520	27.225	15 jr.	1.815	EN
2. Sporthal Ter Waerden: combin. verw. unit + -pomp	Sport, cultuur en recreatie	520	65.340	15 jr.	4.356	EN
3. Sporthal Ter Waerden: afzuigventilator	Sport, cultuur en recreatie	520	21.780	15 jr.	1.452	EN
4. Acc. Sport & Leisure: warmtepomp	Sport, cultuur en recreatie	520	19.360	15 jr.	1.291	EN
5. Acc. Dorpscentrum: uitvalschermen	Social domein	610	46.266	20 jr.	2.313	EN
6. Burgerhoes: screens	Bestuur en ondersteuning	040	36.000	15 jr.	2.400	EN
7. Burgerhoes: deurbeslag	Bestuur en ondersteuning	040	15.000	15 jr.	1.000	EN
8. Emile Erensplein: warmwaterketel	Bestuur en ondersteuning	040	21.025	15 jr.	1.402	EN
Totaal gedekte investeringen 2024			251.996		16.029	

* EN = Economisch Nut, MN = Maatschappelijk nut

4. Reserves en voorzieningen 2024–2027

Bijlage 4A – Verloop reserves en voorzieningen 2024

(Alle bedragen in €)

Omschrijving	Begroot saldo per 1-1-2024	Vermeerdering in 2024	Vermindering in 2024	Saldo per 31-12-2024	Vermeerdering tlv exploitatie in 2024 Bedrag	Programma	Vermindering tgv exploitatie in 2024 Bedrag	Programma
RESERVES								
ALGEMENE RESERVE	16.022.498	6.052.066	9.695.712	12.378.852	6.034.241	Bestuur en ondersteuning	3.517.500	Bestuur en ondersteuning
					17.825	Sociaal domein	90.000	Verkeer, vervoer en waterstaat
							150.000	Economie
							93.750	Onderwijs
							18.322	Sport, cultuur en recreatie
							2.138.920	Sociaal domein
							3.687.220	Volkshuisv., RO en stedel. Vern.
EGALISATIERESERVES								
Egalisatiereserve bouwleges	626.291	0	0	626.291				
Egalisatiereserve BUIG	1.394.477	850.000	1.313.144	931.333	850.000	Sociaal domein	1.313.144	Sociaal domein
Egalisatiereserve compensatie opbrengst Essent belegging	523.105	0	133.461	389.644			133.461	Bestuur en ondersteuning
Egalisatiereserve algemene uitkering	172.842	3.721.559	3.637.652	256.749	3.721.559	Bestuur en ondersteuning	3.637.652	Bestuur en ondersteuning
Subtotaal egalisatiereserves	2.716.714	4.571.559	5.084.257	2.204.016	4.571.559		5.084.257	

AFSCHRIJVINGSRESERVES						
Afschrijvingsreserve knopen lopen	36.014	0	4.840	31.174		4.840 Verkeer, vervoer en waterstaat
Afschrijvingsreserve pollar Bachlaan	30.814	0	4.593	26.221		4.593 Verkeer, vervoer en waterstaat
Afschrijvingsreserve verkeersmaatregelen BS Op gen Hei	66.155	0	8.472	57.683		8.472 Verkeer, vervoer en waterstaat
Afschrijvingsreserve Hoogstraat 28-32	164.700	0	2.900	161.800		2.900 Volkshuisv., RO en stedel. Vern.
Afschrijvingsreserve businesscase Oud Nieuwenhagen	675.000	0	0	675.000		
Afschrijvingsreserve Hoogstraat 157	183.731	0	3.703	180.028		3.703 Volkshuisv., RO en stedel. Vern.
Afschrijvingsreserve panden Hoogstraat	370.700	0	261.789	108.911		261.789 Volkshuisv., RO en stedel. Vern.
Afschrijvingsreserve Hoogstraat 163 A+B	266.500	261.789	5.236	523.053	261.789 Volkshv, RO en stedel. Vern.	5.236 Volkshuisv., RO en stedel. Vern.
Afschrijvingsreserve Hoogstraat 161	254.200	0	0	254.200		
Afschrijvingsreserve vastgoed Europaweg Noord	1.337.037	0	20.988	1.316.049		20.988 Volkshuisv., RO en stedel. Vern.
Afschrijvingsreserve Kloosterstraat 1/1A	251.871	0	2.743	249.128		2.743 Volkshuisv., RO en stedel. Vern.
Afschrijvingsreserve Kloosterstraat 3	295.828	0	6.086	289.742		6.086 Volkshuisv., RO en stedel. Vern.
Afschrijvingsreserve Streeperstraat 42-46	164.600	0	3.400	161.200		3.400 Volkshuisv., RO en stedel. Vern.
Afschrijvingsreserve Kerkplein 28-30	566.660	0	8.930	557.730		8.930 Volkshuisv., RO en stedel. Vern.
Afschrijvingsreserve	196.281	0	3.938	192.343		3.938 Volkshuisv., RO

Ruitersstraat 5					en stedel. Vern.
Afschrijvingsreserve	224.340	0	4.069	220.271	4.069 Volkshuisv., RO
Streeperstraat 32					en stedel. Vern.
Afschrijvingsreserve	83.104	0	0	83.104	
nieuwbouw Eijkhagencollege					
Afschrijvingsreserve	4.200.000	0	4.000	4.196.000	4.000 Onderwijs
uitbreiding basisschool De					
Schatgraver					
Afschrijvingsreserve kunstgras	63.912	0	26.584	37.328	26.584 Sport, cultuur en
Strijthagen					recreatie
Afschrijvingsreserve sportkooi	56.661	0	13.704	42.957	13.704 Sport, cultuur en
Brandenberg					recreatie
Afschrijvingsreserve renovatie	600.000	0	0	600.000	
kantine Heigank					
Afschrijvingsreserve kunstgras	623.438	0	31.281	592.157	31.281 Sport, cultuur en
Heigank					recreatie
Afschrijvingsreserve	548.162	0	26.747	521.415	26.747 Sport, cultuur en
natuurgras Ter Waerden					recreatie
Afschrijvingsreserve	174.000	0	14.500	159.500	14.500 Sport, cultuur en
accommodatie Sport & Leisure					recreatie
Afschrijvingsreserve	3.691.184	0	179.704	3.511.480	179.704 Sport, cultuur en
accommodatie nieuw					recreatie
zwembad					
Afschrijvingsreserve	22.792	0	1.478	21.314	1.478 Sport, cultuur en
vervanging hekwerk					recreatie
Strijthagen					
Afschrijvingsreserve	35.002	0	2.746	32.256	2.746 Sport, cultuur en
schuifwand An de Koel					recreatie
Afschrijvingsreserve drainage	39.083	0	2.299	36.784	2.299 Sport, cultuur en
sportcomplex Strijthagen					recreatie
Afschrijvingsreserve	23.944	0	1.408	22.536	1.408 Sport, cultuur en
waterleidingen sportcomplex					recreatie
Strijthagen					

Afschrijvingsreserve veldverlichting sportcentrum Strijthagen	55.299	0	1.111	54.188	1.111 Sport, cultuur en recreatie
Afschrijvingsreserve drainage veld 4 Strijthagen	44.920	0	2.540	42.380	2.540 Sport, cultuur en recreatie
Afschrijvingsreserve veldverlichting Heigank	86.834	0	5.048	81.786	5.048 Sport, cultuur en recreatie
Afschrijvingsreserve hekwerken hoofdveld Heigank	18.779	0	1.398	17.381	1.398 Sport, cultuur en recreatie
Afschrijvingsreserve kennis, informatie en adviesplein	5.200.898	0	160.875	5.040.023	160.875 Sport, cultuur en recreatie
Afschrijvingsreserve buurtontmoetingsplaats Ter Waerden	9.206	0	4.262	4.944	4.262 Sport, cultuur en recreatie
Afschrijvingsreserve accommodatie voor de 21e eeuw	839.694	0	38.397	801.297	38.397 Sociaal domein
Afschrijvingsreserve toekomstbestendige accommodaties	127.562	0	9.812	117.750	9.812 Sociaal domein
Afschrijvingsreserve accommodatie wijkcentrum Eikske	1.127.063	0	115.250	1.011.813	115.250 Sociaal domein
Afschrijvingsreserve buitengebied wijkcentrum An de Koel	161.987	0	6.870	155.117	6.870 Volkshuisv., RO en stedel. Vern.
Afschrijvingsreserve voetbalcomplex VV Schaesberg	146.147	0	75.066	71.081	75.066 Sport, cultuur en recreatie
Afschrijvingsreserve LED-informatiewagens	12.003	0	3.000	9.003	3.000 Verkeer, vervoer en waterstaat
Afschrijvingsreserve sfeerverlichting 3 centra	61.200	0	9.600	51.600	9.600 Verkeer, vervoer en waterstaat
Afschrijvingsreserve speelplek	1.597	0	0	1.597	

Veeweg							
Afschrijvingsreserve politievleugel	288.679	0	73.099	215.580		73.099	Bestuur en ondersteuning
Afschrijvingsreserve Burgerhoes	1.788.136	136.887	4.738	1.920.285	136.887	Bestuur en ondersteuning	4.738 Bestuur en ondersteuning
Afschrijvingsreserve Emile Erensplein 55	266.653	0	0	266.653			
Subtotaal afschrijvingsreserves	25.482.370	398.676	1.157.204	24.723.842	398.676		1.157.204
ONDERHOUDSRESERVES							
Onderhoudsreserve woonwagencentra	254.542	36.808	0	291.350	36.808	Volkshuisv., RO en stedel. Vern.	
Onderhoudsreserve binnenring	289.811	106.554	106.554	289.811	106.554	Verkeer, vervoer en waterstaat	106.554 Verkeer, vervoer en waterstaat
Subtotaal onderhoudsreserves	544.353	143.362	106.554	581.161	143.362		106.554
OVERIGE BESTEMMINGSRESERVES							
Bestemmingsreserve POK-middelen	159.000	0	0	159.000			
Bestemmingsreserve project verbetering dienstverlening	87.578	0	0	87.578			
Bestemmingsreserve transformatie	1.195.824	3.480.000	100.000	4.575.824	3.480.000	Volkshuisv., RO en stedel. Vern.	100.000 Volkshuisv., RO en stedel. Vern.
Bestemmingsreserve volkshuisvestingsfonds	1.948.140	0	0	1.948.140			
Bestemmingsreserve evenementenfonds	52.291	24.200	24.200	52.291	24.200	Veiligheid	24.200 Veiligheid
Bestemmingsreserve instandhouding religieus erfgoed	6.372	6.846	6.846	6.372	6.846	Sport, cultuur en recreatie	6.846 Sport, cultuur en recreatie

Bestemmingsreserve monumentenbeleid	169.050	4.994	0	174.044	4.994 Sport, cultuur en recreatie	
Bestemmingsreserve klimaatbeleid	676.606	377.407	8.575	1.045.438	377.407 Volksgezondheid en milieu	8.575 Volksgezondheid en milieu
Bestemmingsreserve project 1 zonnepanelen	205.443	16.522	0	221.965	16.522 Volksgezondheid en milieu	
Bestemmingsreserve duurzaam klimaatfonds	5.253	12.281	0	17.534	12.281 Volksgezondheid en milieu	
Bestemmingsreserve leader projecten	45.555	0	0	45.555		
Bestemmingsreserve personele taakstelling bestemmingsplannen	7.856	0	0	7.856		
Bestemmingsreserve project Hoogstraat – Emmastraat	79.152	0	0	79.152		
Bestemmingsreserve regiodeal oud Nieuwenhagen	7.800	0	0	7.800		
Bestemmingsreserve af te stoten pand	880.219	42.780	19.000	903.999	42.780 Volkshuisv., RO en stedel. Vern.	19.000 Volkshuisv., RO en stedel. Vern.
Bestemmingsreserve omgevingswet	474.945	0	0	474.945		
Bestemmingsreserve taalonderwijs	36.263	0	0	36.263		
Bestemmingsreserve combinatiefuncties	50.311	0	0	50.311		
Bestemmingsreserve sport en bewegen	32.621	0	0	32.621		
Bestemmingsreserve toekomstbestendig accommodatiebeleid	156.000	0	0	156.000		
Bestemmingsreserve stimulering verbinden en samenwerken	121.343	0	68.836	52.507		68.836 Sociaal domein

Bestemmingsreserve onvoorziene kosten accommodatieplan	22.119	0	0	22.119		
Bestemmingsreserve jeugdpreventieplan	254.999	0	57.628	197.371	57.628 Sociaal domein	
Bestemmingsreserve activiteiten Mensontwikkelbedrijf	81.763	0	0	81.763		
Bestemmingsreserve inburgering	262.078	0	0	262.078		
Bestemmingsreserve gezond in de stad	216.590	0	48.658	167.932	48.658 Volksgezondheid en milieu	
Bestemmingsreserve woonwagens	117.430	0	0	117.430		
Bestemmingsreserve degeneratie wegen	831.885	0	0	831.885		
Bestemmingsreserve IZA	207.382	0	41.000	166.382	41.000 Bestuur en ondersteuning	
Bestemmingsreserve ICT-plan	483.408	0	0	483.408		
Bestemmingsreserve budgetoverheveling	447.543	0	0	447.543		
Bestemmingsreserve energie armoedefonds	0	0	0	0		
Subtotaal overige bestemmingsreserves	9.322.820	3.965.030	374.743	12.913.107	3.965.030	374.743
TOTAAL RESERVES	54.088.755	15.130.693	16.418.470	52.800.978	15.130.693	16.418.470

VOORZIENINGEN							
VOORZIENINGEN VOOR VERPLICHTINGEN, VERLIEZEN EN RISICO'S							
Voorziening oninbaar Kredietbank	14.770	0	0	14.770			
Voorziening assurantie eigen risico	51.235	18.151	18.151	51.235	18.151 Bestuur en ondersteuning		18.151 Bestuur en ondersteuning
Voorziening wethouders pensioenen	3.561.115	0	0	3.561.115			
Voorziening wachtgeld wethouders	21.364	0	17.107	4.257			17.107 Bestuur en ondersteuning
Voorziening WAO/WIA/WGA	406.257	0	103.022	303.235			103.022 Bestuur en ondersteuning
Voorziening verlofsparen	1.832.124	0	0	1.832.124			
Subtotaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	5.886.865	18.151	138.280	5.766.736	18.151		138.280
ONDERHOUDSVORZIENINGEN							
Onderhoudsvoorziening verkeersregelininstallaties	11.300	0	0	11.300			
Onderhoudsvoorziening natuurbrug Heidenatuur	33.000	0	0	33.000			
Onderhoudsvoorziening Hereweg 171	9.966	14.989	7.820	17.135	14.989 Onderwijs		7.820 Onderwijs
Onderhoudsvoorziening kinderdagverblijf Eigenwijs	14.889	5.326	1.473	18.742	5.326 Onderwijs		1.473 Onderwijs
Onderhoudsvoorziening acc. sporthal Baneberg	162.234	17.885	5.524	174.595	17.885 Sport, cultuur en recreatie		5.524 Sport, cultuur en recreatie
Onderhoudsvoorziening acc.	144.196	792	4.565	140.423	792 Sport, cultuur en		4.565 Sport, cultuur en

sporthal Hoefveld					recreatie	recreatie
Onderhoudsvoorziening acc. sporthal Ter Waerden	184.992	20.995	17.679	188.308	20.995 Sport, cultuur en recreatie	17.679 Sport, cultuur en recreatie
Onderhoudsvoorziening acc. complex Strijthagen	61.884	131	756	61.259	131 Sport, cultuur en recreatie	756 Sport, cultuur en recreatie
Onderhoudsvoorziening acc. complex Nieuwenhagen	93.156	29.757	37.714	85.199	29.757 Sport, cultuur en recreatie	37.714 Sport, cultuur en recreatie
Onderhoudsvoorziening acc. complex Ter Waerden	28.347	12.352	9.922	30.777	12.352 Sport, cultuur en recreatie	9.922 Sport, cultuur en recreatie
Onderhoudsvoorziening acc. Ter Waerden atletiekbaan	11.459	0	4.296	7.163		4.296 Sport, cultuur en recreatie
Onderhoudsvoorziening acc. Sport & Leisure	70.561	20.682	21.484	69.759	20.682 Sport, cultuur en recreatie	21.484 Sport, cultuur en recreatie
Onderhoudsvoorziening STB ter Waerden	1.338	0	1.337	1		1.337 Sport, cultuur en recreatie
Onderhoudsvoorziening beeldende kunst	76.163	14.724	42.705	48.182	14.724 Sport, cultuur en recreatie	42.705 Sport, cultuur en recreatie
Onderhoudsvoorziening acc. theater Kerkberg 4	74.551	11.463	38.664	47.350	11.463 Sport, cultuur en recreatie	38.664 Sport, cultuur en recreatie
Onderhoudsvoorziening acc. oefenbunker	135.906	22.124	125.384	32.646	22.124 Sport, cultuur en recreatie	125.384 Sport, cultuur en recreatie
Onderhoudsvoorziening acc. MFC Voegelsjtang	123.957	0	996	122.961		996 Sport, cultuur en recreatie
Onderhoudsvoorziening IVN De Bosrand	20.262	7.901	424	27.739	7.901 Sport, cultuur en recreatie	424 Sport, cultuur en recreatie
Onderhoudsvoorziening HSV Strijthagen	64.998	13.479	5.925	72.552	13.479 Sport, cultuur en recreatie	5.925 Sport, cultuur en recreatie
Onderhoudsvoorziening speeltuin Abdissenbosch	5.164	5.077	534	9.707	5.077 Sport, cultuur en recreatie	534 Sport, cultuur en recreatie
Onderhoudsvoorziening acc. dorpscentrum	193.882	14.014	68.050	139.846	14.014 Sociaal domein	68.050 Sociaal domein
Onderhoudsvoorziening acc. An d'r Put	188.933	31.070	26.084	193.919	31.070 Sociaal domein	26.084 Sociaal domein

Onderhoudsvoorziening Jeugdhome basement Abdissenbosch	37.850	0	380	37.470		380 Sociaal domein
Onderhoudsvoorziening An de Koel Strijthagerweg 2	24.876	8.998	6.263	27.611	8.998 Sociaal domein	6.263 Sociaal domein
Onderhoudsvoorziening verkeersregelininstallaties	33.900	11.300	0	45.200	11.300 Verkeer, vervoer en waterstaat	
Onderhoudsvoorziening Raadhuisplein 1 + 2	861.682	55.692	80.726	836.648	55.692 Bestuur en ondersteuning	80.726 Bestuur en ondersteuning
Onderhoudsvoorziening Emille Erensplein 55	227.508	18.117	5.740	239.885	18.117 Volkshuisv., RO en stedel. Vern.	5.740 Volkshuisv., RO en stedel. Vern.
Subtotaal onderhoudsvoorzieningen	2.896.953	336.868	514.445	2.719.376	336.868	514.445
VOORZIENINGEN MET RELATIE HEFFINGEN						
Voorziening riolen	13.079.664	757.530	0	13.837.194	757.530 Volkshuisvesting en milieu	
Voorziening stimuleringsregelen afkoppelen regenwater	20.253	75.000	75.000	20.253	75.000 Volkshuisvesting en milieu	75.000 Volkshuisvesting en milieu
Voorziening reiniging	366.251	70.000	0	436.251	70.000 Volkshuisvesting en milieu	
Subtotaal voorzieningen met relatie heffingen	13.466.168	902.530	75.000	14.293.698	902.530	75.000
TOTAAL VOORZIENINGEN	22.249.985	1.257.549	727.725	22.779.809	1.257.549	727.725
TOTAAL GENERAAL RESERVES EN VOORZIENINGEN	76.338.740	16.388.242	17.146.195	75.580.787	16.388.242	17.146.195

Bijlage 4B – Verloop reserves en voorzieningen 2025–2027

(Alle bedragen in €)

Omschrijving	Begroot saldo per 1–1–2025	Vermeerdering in 2025	Vermindering in 2025	Saldo per 31–12–2025
RESERVES				
ALGEMENE RESERVE	12.378.852	6.991.746	2.282.577	17.088.021
EGALISATIERESERVES				
Egalisatiereserve bouwleges	626.291	0	0	626.291
Egalisatiereserve BUIG	931.333	850.000	1.109.245	672.088
Egalisatiereserve compensatie opbrengst Essent belegging	389.644	0	133.461	256.183
Egalisatiereserve algemene uitkering	256.749	961.743	0	1.218.492
Subtotaal egalisatiereserves	2.204.016	1.811.743	1.242.706	2.773.053
AFSCHRIJVINGSRESERVES				
Afschrijvingsreserve knopen lopen	31.174	0	4.840	26.334
Afschrijvingsreserve pollar Bachlaan	26.221	0	4.593	21.628
Afschrijvingsreserve verkeersmaatregelen BS Op gen Hei	57.683	0	8.472	49.211
Afschrijvingsreserve Hoogstraat 28–32	161.800	0	2.900	158.900
Afschrijvingsreserve businesscase Oud Nieuwenhagen	675.000	0	0	675.000
Afschrijvingsreserve Hoogstraat 157	180.028	0	3.703	176.325
Afschrijvingsreserve panden Hoogstraat	108.911	0	0	108.911
Afschrijvingsreserve Hoogstraat 163 A+B	523.053	0	5.236	517.817
Afschrijvingsreserve Hoogstraat 161	254.200	0	0	254.200
Afschrijvingsreserve vastgoed Europaweg Noord	1.316.049	0	20.988	1.295.061
Afschrijvingsreserve Kloosterstraat 1/1A	249.128	0	2.743	246.385
Afschrijvingsreserve Kloosterstraat 3	289.742	0	6.086	283.656
Afschrijvingsreserve Streeperstraat 42–46	161.200	0	3.400	157.800
Afschrijvingsreserve Kerkplein 28–30	557.730	0	8.930	548.800

Afschrijvingsreserve Ruitersstraat 5	192.343	0	3.938	188.405
Afschrijvingsreserve Streeperstraat 32	220.271	0	4.069	216.202
Afschrijvingsreserve nieuwbouw Eijkhagencollege	83.104	0	0	83.104
Afschrijvingsreserve uitbreiding basisschool De Schatgraver	4.196.000	0	4.000	4.192.000
Afschrijvingsreserve kunstgras Strijthagen	37.328	0	26.584	10.744
Afschrijvingsreserve sportkooi Brandenburg	42.957	0	0	42.957
Afschrijvingsreserve renovatie kantine Heigank	600.000	0	0	600.000
Afschrijvingsreserve kunstgras Heigank	592.157	0	31.281	560.876
Afschrijvingsreserve natuurgras Ter Waerden	521.415	0	26.747	494.668
Afschrijvingsreserve accommodatie Sport & Leisure	159.500	0	14.500	145.000
Afschrijvingsreserve accommodatie nieuw zwembad	3.511.480	0	179.704	3.331.776
Afschrijvingsreserve vervanging hekwerk Strijthagen	21.314	0	1.478	19.836
Afschrijvingsreserve schuifwand An de Koel	32.256	0	2.746	29.510
Afschrijvingsreserve drainage sportcomplex Strijthagen	36.784	0	2.299	34.485
Afschrijvingsreserve waterleidingen sportcomplex Strijthagen	22.536	0	1.408	21.128
Afschrijvingsreserve veldverlichting sportcentrum Strijthagen	54.188	0	1.111	53.077
Afschrijvingsreserve drainage veld 4 Strijthagen	42.380	0	2.540	39.840
Afschrijvingsreserve veldverlichting Heigank	81.786	0	5.048	76.738
Afschrijvingsreserve hekwerken hoofdveld Heigank	17.381	0	1.398	15.983
Afschrijvingsreserve kennis, informatie en adviesplein	5.040.023	0	160.875	4.879.148
Afschrijvingsreserve buurtontmoetingsplaats Ter Waerden	4.944	0	4.262	682
Afschrijvingsreserve accommodatie voor de 21e eeuw	801.297	0	38.397	762.900
Afschrijvingsreserve toekomstbestendige accommodaties	117.750	0	9.812	107.938
Afschrijvingsreserve accommodatie wijkcentrum Eikske	1.011.813	0	115.250	896.563
Afschrijvingsreserve buitengebied wijkcentrum An de Koel	155.117	0	6.870	148.247
Afschrijvingsreserve voetbalcomplex VV Schaesberg	71.081	0	71.081	0
Afschrijvingsreserve LED-informatiewagens	9.003	0	3.000	6.003
Afschrijvingsreserve sfeerverlichting 3 centra	51.600	0	9.600	42.000
Afschrijvingsreserve speelplek Veeweg	1.597	0	0	1.597
Afschrijvingsreserve politievleugel	215.580	0	73.099	142.481

Afschrijvingsreserve Burgerhoes	1.920.285	136.887	4.738	2.052.434
Afschrijvingsreserve Emile Erenspein 55	266.653	0	0	266.653
Subtotaal afschrijvingsreserves	24.723.842	136.887	877.726	23.983.003
ONDERHOUDSRESERVES				
Onderhoudsreserve woonwagencentra	291.350	36.808	0	328.158
Onderhoudsreserve binnenring	289.811	106.554	106.554	289.811
Subtotaal onderhoudsreserves	581.161	143.362	106.554	617.969
OVERIGE BESTEMMINGSRESERVES				
Bestemmingsreserve POK-middelen	159.000	0	0	159.000
Bestemmingsreserve project verbetering dienstverlening	87.578	0	0	87.578
Bestemmingsreserve transformatie	4.575.824	80.000	100.000	4.555.824
Bestemmingsreserve volkshuisvestingsfonds	1.948.140	0	0	1.948.140
Bestemmingsreserve evenementenfonds	52.291	24.200	24.200	52.291
Bestemmingsreserve instandhouding religieus erfgoed	6.372	6.846	6.846	6.372
Bestemmingsreserve monumentenbeleid	174.044	4.994	0	179.038
Bestemmingsreserve klimaatbeleid	1.045.438	496.715	0	1.542.153
Bestemmingsreserve project 1 zonnepanelen	221.965	14.634	0	236.599
Bestemmingsreserve duurzaam klimaatfonds	17.534	29.868	0	47.402
Bestemmingsreserve leader projecten	45.555	0	0	45.555
Bestemmingsreserve personele taakstelling bestemmingsplannen	7.856	0	0	7.856
Bestemmingsreserve project Hoogstraat – Emmastraat	79.152	0	0	79.152
Bestemmingsreserve regiodeal oud Nieuwenhagen	7.800	0	0	7.800
Bestemmingsreserve af te stoten pand	903.999	42.780	19.000	927.779
Bestemmingsreserve omgevingswet	474.945	0	0	474.945
Bestemmingsreserve taalonderwijs	36.263	0	0	36.263
Bestemmingsreserve combinatiefuncties	50.311	0	0	50.311
Bestemmingsreserve sport en bewegen	32.621	0	0	32.621
Bestemmingsreserve toekomstbestendig accommodatiebeleid	156.000	0	0	156.000

Bestemmingsreserve stimulering verbinden en samenwerken	52.507	0	0	52.507
Bestemmingsreserve onvoorziene kosten accommodatieplan	22.119	0	0	22.119
Bestemmingsreserve jeugdpreventieplan	197.371	0	0	197.371
Bestemmingsreserve activiteiten Mensontwikkelbedrijf	81.763	0	0	81.763
Bestemmingsreserve inburgering	262.078	0	0	262.078
Bestemmingsreserve gezond in de stad	167.932	0	50.692	117.240
Bestemmingsreserve woonwagens	117.430	0	0	117.430
Bestemmingsreserve degeneratie wegen	831.885	0	0	831.885
Bestemmingsreserve IZA	166.382	0	0	166.382
Bestemmingsreserve ICT-plan	483.408	0	0	483.408
Bestemmingsreserve budgetoverheveling	447.543	0	0	447.543
Subtotaal overige bestemmingsreserves	12.913.107	700.037	200.738	13.412.406
TOTAAL RESERVES	52.800.978	9.783.775	4.710.301	57.874.452

(Alle bedragen in €)

Omschrijving	Begroot saldo per 1-1-2025	Vermeerdering in 2025	Vermindering in 2025	Saldo per 31-12-2025
VOORZIENINGEN				
VOORZIENINGEN VOOR VERPLICHTINGEN				
VERLIEZEN EN RISICO'S				
Voorziening oninbaar Kredietbank	14.770	0	0	14.770
Voorziening assurantie eigen risico	51.235	18.151	18.151	51.235
Voorziening wethouders pensioenen	3.561.115	0	0	3.561.115
Voorziening wachtgeld wethouders	4.257	0	1.468	2.789
Voorziening WAO/WIA/WGA	303.235	0	108.004	195.231
Voorziening verlofsparen	1.832.124	0	0	1.832.124
Subtotaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	5.766.736	18.151	127.623	5.657.264

ONDERHOUDSVORZIENINGEN				
Onderhoudsvoorziening verkeersreginstallaties	11.300	0	0	11.300
Onderhoudsvoorziening natuurbrug Heidenatuur	33.000	0	0	33.000
Onderhoudsvoorziening Hereweg 171	17.135	14.989	18.449	13.675
Onderhoudsvoorziening kinderdagverblijf Eigenwijs	18.742	5.326	3.388	20.680
Onderhoudsvoorziening acc. sporthal Baneberg	174.595	17.885	33.098	159.382
Onderhoudsvoorziening acc. sporthal Hoefveld	140.423	792	43.921	97.294
Onderhoudsvoorziening acc. sporthal Ter Waerden	188.308	20.995	1.777	207.526
Onderhoudsvoorziening acc. complex Strijthagen	61.259	131	1.498	59.892
Onderhoudsvoorziening acc. complex Nieuwenhagen	85.199	29.757	64.182	50.774
Onderhoudsvoorziening acc. complex Ter Waerden	30.777	12.352	6.920	36.209
Onderhoudsvoorziening acc. Ter Waerden atletiekbaan	7.163	0	4.296	2.867
Onderhoudsvoorziening acc. Sport & Leisure	69.759	20.682	4.114	86.327
Onderhoudsvoorziening STB ter Waerden	1	0	0	1
Onderhoudsvoorziening beeldende kunst	48.182	14.724	10.430	52.476
Onderhoudsvoorziening acc. theater Kerkberg 4	47.350	11.463	19.229	39.584
Onderhoudsvoorziening acc. oefenbunker	32.646	22.124	37.309	17.461
Onderhoudsvoorziening acc. MFC Voegelsjtang	122.961	0	8.924	114.037
Onderhoudsvoorziening IVN De Bosrand	27.739	7.901	17.356	18.284
Onderhoudsvoorziening HSV Strijthagen	72.552	13.479	19.747	66.284
Onderhoudsvoorziening speeltuin Abdissenbosch	9.707	5.077	6.556	8.228
Onderhoudsvoorziening acc. dorpscentrum	139.846	14.014	6.074	147.786
Onderhoudsvoorziening acc. An d'r Put	193.919	31.070	85.201	139.788
Onderhoudsvoorziening Jeugdhoe basement Abdissenbosch	37.470	0	5.122	32.348
Onderhoudsvoorziening An de Koel Strijthagerweg 2	27.611	8.998	5.215	31.394
Onderhoudsvoorziening verkeersreginstallaties	45.200	11.300	0	56.500
Onderhoudsvoorziening Raadhuisplein 1 + 2	836.648	55.692	9.833	882.507
Onderhoudsvoorziening Emille Erenspanplein 55	239.885	18.117	32.300	225.702
Subtotaal onderhoudsvoorzieningen	2.719.376	336.868	444.939	2.611.305

VOORZIENINGEN MET RELATIE HEFFINGEN				
Voorziening riolen	13.837.194	615.938	0	14.453.132
Voorziening stimuleringsregelen afkoppelen regenwater	20.253	75.000	75.000	20.253
Voorziening reiniging	436.251	70.000	0	506.251
Subtotaal voorzieningen met relatie heffingen	14.293.698	760.938	75.000	14.979.636
TOTAAL VOORZIENINGEN	22.779.809	1.115.957	647.562	23.248.204
TOTAAL GENERAAL RESERVES EN VOORZIENINGEN	75.580.787	10.899.732	5.357.863	81.122.656

(Alle bedragen in €)

Omschrijving	Begroot saldo per 1-1-2026	Vermeerdering in 2026	Vermindering in 2026	Saldo per 31-12-2026
RESERVES				
ALGEMENE RESERVE	17.088.021	1.278.464	2.620.897	15.745.588
EGALISATIERESERVES				
Egalisatiereserve bouwleges	626.291	0	0	626.291
Egalisatiereserve BUIG	672.088	850.000	805.346	716.742
Egalisatiereserve compensatie opbrengst Essent belegging	256.183	0	133.461	122.722
Egalisatiereserve algemene uitkering	1.218.492	0	0	1.218.492
Subtotaal egalisatiereserves	2.773.053	850.000	938.807	2.684.246
AFSCHRIJVINGSRESERVES				
Afschrijvingsreserve knopen lopen	26.334	0	4.840	21.494
Afschrijvingsreserve pollar Bachlaan	21.628	0	4.593	17.035
Afschrijvingsreserve verkeersmaatregelen BS Op gen Hei	49.211	0	8.472	40.739
Afschrijvingsreserve Hoogstraat 28-32	158.900	0	2.900	156.000

Afschrijvingsreserve businesscase Oud Nieuwenhagen	675.000	0	0	675.000
Afschrijvingsreserve Hoogstraat 157	176.325	0	3.703	172.622
Afschrijvingsreserve panden Hoogstraat	108.911	0	0	108.911
Afschrijvingsreserve Hoogstraat 163 A+B	517.817	0	5.236	512.581
Afschrijvingsreserve Hoogstraat 161	254.200	0	0	254.200
Afschrijvingsreserve vastgoed Europaweg Noord	1.295.061	0	20.988	1.274.073
Afschrijvingsreserve Kloosterstraat 1/1A	246.385	0	2.743	243.642
Afschrijvingsreserve Kloosterstraat 3	283.656	0	6.086	277.570
Afschrijvingsreserve Streeperstraat 42-46	157.800	0	3.400	154.400
Afschrijvingsreserve Kerkplein 28-30	548.800	0	8.930	539.870
Afschrijvingsreserve Ruitersstraat 5	188.405	0	3.938	184.467
Afschrijvingsreserve Streeperstraat 32	216.202	0	4.069	212.133
Afschrijvingsreserve nieuwbouw Eijkhagencollege	83.104	0	0	83.104
Afschrijvingsreserve uitbreiding basisschool De Schatgraver	4.192.000	0	4.000	4.188.000
Afschrijvingsreserve kunstgras Strijthagen	10.744	0	10.744	0
Afschrijvingsreserve sportkooi Brandenburg	42.957	0	0	42.957
Afschrijvingsreserve renovatie kantine Heigank	600.000	0	0	600.000
Afschrijvingsreserve kunstgras Heigank	560.876	0	31.281	529.595
Afschrijvingsreserve natuurgras Ter Waerden	494.668	0	26.747	467.921
Afschrijvingsreserve accommodatie Sport & Leisure	145.000	0	14.500	130.500
Afschrijvingsreserve accommodatie nieuw zwembad	3.331.776	0	179.704	3.152.072
Afschrijvingsreserve vervanging hekwerk Strijthagen	19.836	0	1.478	18.358
Afschrijvingsreserve schuifwand An de Koel	29.510	0	2.746	26.764
Afschrijvingsreserve drainage sportcomplex Strijthagen	34.485	0	2.299	32.186
Afschrijvingsreserve waterleidingen sportcomplex Strijthagen	21.128	0	1.408	19.720
Afschrijvingsreserve veldverlichting sportcentrum Strijthagen	53.077	0	1.111	51.966
Afschrijvingsreserve drainage veld 4 Strijthagen	39.840	0	2.540	37.300
Afschrijvingsreserve veldverlichting Heigank	76.738	0	5.048	71.690
Afschrijvingsreserve hekwerken hoofdveld Heigank	15.983	0	1.398	14.585
Afschrijvingsreserve kennis, informatie en adviesplein	4.879.148	0	160.875	4.718.273

Afschrijvingsreserve buurtontmoetingsplaats Ter Waerden	682	0	0	682
Afschrijvingsreserve accommodatie voor de 21e eeuw	762.900	0	38.397	724.503
Afschrijvingsreserve toekomstbestendige accommodaties	107.938	0	9.812	98.126
Afschrijvingsreserve accommodatie wijkcentrum Eikske	896.563	0	115.250	781.313
Afschrijvingsreserve buitengebied wijkcentrum An de Koel	148.247	0	6.870	141.377
Afschrijvingsreserve LED-informatiewagens	6.003	0	3.000	3.003
Afschrijvingsreserve sfeerverlichting 3 centra	42.000	0	9.600	32.400
Afschrijvingsreserve speelplek Veeweg	1.597	0	0	1.597
Afschrijvingsreserve politievleugel	142.481	0	73.099	69.382
Afschrijvingsreserve Burgerhoes	2.052.434	136.887	4.738	2.184.583
Afschrijvingsreserve Emile Erensplein 55	266.653	0	0	266.653
Subtotaal afschrijvingsreserves	23.983.003	136.887	786.543	23.333.347
ONDERHOUDSRESERVES				
Onderhoudsreserve woonwagencentra	328.158	36.808	0	364.966
Onderhoudsreserve binnenring	289.811	106.554	106.554	289.811
Subtotaal onderhoudsreserves	617.969	143.362	106.554	654.777
OVERIGE BESTEMMINGSRESERVES				
Bestemmingsreserve POK-middelen	159.000	0	0	159.000
Bestemmingsreserve project verbetering dienstverlening	87.578	0	0	87.578
Bestemmingsreserve transformatie	4.555.824	80.000	0	4.635.824
Bestemmingsreserve volkshuisvestingsfonds	1.948.140	0	0	1.948.140
Bestemmingsreserve evenementenfonds	52.291	24.200	24.200	52.291
Bestemmingsreserve instandhouding religieus erfgoed	6.372	6.846	6.846	6.372
Bestemmingsreserve monumentenbeleid	179.038	4.994	0	184.032
Bestemmingsreserve klimaatbeleid	1.542.153	0	0	1.542.153
Bestemmingsreserve project 1 zonnepanelen	236.599	12.651	0	249.250
Bestemmingsreserve duurzaam klimaatfonds	47.402	28.358	0	75.760
Bestemmingsreserve leader projecten	45.555	0	0	45.555

Bestemmingsreserve personele taakstelling bestemmingsplannen	7.856	0	0	7.856
Bestemmingsreserve project Hoogstraat – Emmastraat	79.152	0	0	79.152
Bestemmingsreserve regiodeal oud Nieuwenhagen	7.800	0	0	7.800
Bestemmingsreserve af te stoten pand	927.779	42.780	0	970.559
Bestemmingsreserve omgevingswet	474.945	0	0	474.945
Bestemmingsreserve taalonderwijs	36.263	0	0	36.263
Bestemmingsreserve combinatiefuncties	50.311	0	0	50.311
Bestemmingsreserve sport en bewegen	32.621	0	0	32.621
Bestemmingsreserve toekomstbestendig accommodatiebeleid	156.000	0	0	156.000
Bestemmingsreserve stimulering verbinden en samenwerken	52.507	0	0	52.507
Bestemmingsreserve onvoorziene kosten accommodatieplan	22.119	0	0	22.119
Bestemmingsreserve jeugdpreventieplan	197.371	0	0	197.371
Bestemmingsreserve activiteiten Mensontwikkelbedrijf	81.763	0	0	81.763
Bestemmingsreserve inburgering	262.078	0	0	262.078
Bestemmingsreserve gezond in de stad	117.240	0	52.507	64.733
Bestemmingsreserve woonwagens	117.430	0	0	117.430
Bestemmingsreserve degeneratie wegen	831.885	0	0	831.885
Bestemmingsreserve IZA	166.382	0	0	166.382
Bestemmingsreserve ICT-plan	483.408	0	0	483.408
Bestemmingsreserve budgetoverheveling	447.543	0	0	447.543
Subtotaal overige bestemmingsreserves	13.412.406	199.829	83.553	13.528.682
TOTAAL RESERVES	57.874.452	2.608.542	4.536.354	55.946.640

(Alle bedragen in €)

Omschrijving	Begroot saldo per 1-1-2026	Vermeerdering in 2026	Vermindering in 2026	Saldo per 31-12-2026
VOORZIENINGEN				
VOORZIENINGEN VOOR VERPLICHTINGEN				

VERLIEZEN EN RISICO'S				
Voorziening oninbaar Kredietbank	14.770	0	0	14.770
Voorziening assurantie eigen risico	51.235	0	0	51.235
Voorziening wethouders pensioenen	3.561.115	18.151	18.151	3.561.115
Voorziening wachtgeld wethouders	2.789	0	0	2.789
Voorziening WAO/WIA/WGA	195.231	0	0	195.231
Voorziening verlofsparen	1.832.124	0	73.064	1.759.060
Subtotaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	5.657.264	18.151	91.215	5.584.200
ONDERHOUDSVORZIENINGEN				
Onderhoudsvoorziening verkeersregelinstallaties	11.300	0	0	11.300
Onderhoudsvoorziening natuurbrug Heidenatuur	33.000	0	0	33.000
Onderhoudsvoorziening Hereweg 171	13.675	14.989	6.640	22.024
Onderhoudsvoorziening kinderdagverblijf Eigenwijs	20.680	5.326	20.402	5.604
Onderhoudsvoorziening acc. sporthal Baneberg	159.382	17.885	14.702	162.565
Onderhoudsvoorziening acc. sporthal Hoefveld	97.294	792	11.249	86.837
Onderhoudsvoorziening acc. sporthal Ter Waerden	207.526	20.995	20.167	208.354
Onderhoudsvoorziening acc. complex Strijthagen	59.892	131	60.023	0
Onderhoudsvoorziening acc. complex Nieuwenhagen	50.774	29.757	19.717	60.814
Onderhoudsvoorziening acc. complex Ter Waerden	36.209	12.352	12.982	35.579
Onderhoudsvoorziening acc. Ter Waerden atletiekbaan	2.867	0	2.867	0
Onderhoudsvoorziening acc. Sport & Leisure	86.327	20.682	60.507	46.502
Onderhoudsvoorziening STB ter Waerden	1	0	0	1
Onderhoudsvoorziening beeldende kunst	52.476	14.724	14.520	52.680
Onderhoudsvoorziening acc. theater Kerkberg 4	39.584	11.463	26.977	24.070
Onderhoudsvoorziening acc. oefenbunker	17.461	22.124	23.256	16.329
Onderhoudsvoorziening acc. MFC Voegelsjtang	114.037	0	16.317	97.720
Onderhoudsvoorziening IVN De Bosrand	18.284	7.901	1.118	25.067
Onderhoudsvoorziening HSV Strijthagen	66.284	13.479	10.350	69.413

Onderhoudsvoorziening speeltuin Abdissenbosch	8.228	5.077	353	12.952
Onderhoudsvoorziening acc. dorpscentrum	147.786	14.014	10.533	151.267
Onderhoudsvoorziening acc. An d'r Put	139.788	31.070	31.202	139.656
Onderhoudsvoorziening Jeugdhoe basement Abdissenbosch	32.348	0	3.475	28.873
Onderhoudsvoorziening An de Koel Strijthagerweg 2	31.394	8.998	28.126	12.266
Onderhoudsvoorziening verkeersregelininstallaties	56.500	11.300	0	67.800
Onderhoudsvoorziening Raadhuisplein 1 + 2	882.507	55.692	58.029	880.170
Onderhoudsvoorziening Emille Erenspan 55	225.702	18.117	650	243.169
Subtotaal onderhoudsvoorzieningen	2.611.305	336.868	454.162	2.494.011
VOORZIENINGEN MET RELATIE HEFFINGEN				
Voorziening riolen	14.453.132	508.219	0	14.961.351
Voorziening stimuleringsregelen afkoppelen regenwater	20.253	75.000	75.000	20.253
Voorziening reiniging	506.251	70.000	0	576.251
Subtotaal voorzieningen met relatie heffingen	14.979.636	653.219	75.000	15.557.855
TOTAAL VOORZIENINGEN	23.248.204	1.008.238	620.377	23.636.065
TOTAAL GENERAAL RESERVES EN VOORZIENINGEN	81.122.656	3.616.780	5.156.731	79.582.705

(Alle bedragen in €)

Omschrijving	Begroot saldo per 1-1-2027	Vermeerdering in 2027	Vermindering in 2027	Saldo per 31-12-2027
RESERVES				
ALGEMENE RESERVE	15.745.588	3.184.364	2.992.381	15.937.571
EGALISATIERESERVES				
Egalisatiereserve bouwleges	626.291	0	0	626.291
Egalisatiereserve BUIG	716.742	850.000	653.397	913.345

Egalisatiereserve compensatie opbrengst Essent belegging	122.722	0	122.722	0
Egalisatiereserve algemene uitkering	1.218.492	0	0	1.218.492
Subtotaal egalisatiereserves	2.684.246	850.000	776.119	2.758.127
AFSCHRIJVINGSRESERVES				
Afschrijvingsreserve knopen lopen	21.494	0	4.840	16.654
Afschrijvingsreserve pollar Bachlaan	17.035	0	4.593	12.442
Afschrijvingsreserve verkeersmaatregelen BS Op gen Hei	40.739	0	8.472	32.267
Afschrijvingsreserve Hoogstraat 28-32	156.000	0	2.900	153.100
Afschrijvingsreserve businesscase Oud Nieuwenhagen	675.000	0	0	675.000
Afschrijvingsreserve Hoogstraat 157	172.622	0	3.703	168.919
Afschrijvingsreserve panden Hoogstraat	108.911	0	0	108.911
Afschrijvingsreserve Hoogstraat 163 A+B	512.581	0	5.236	507.345
Afschrijvingsreserve Hoogstraat 161	254.200	0	0	254.200
Afschrijvingsreserve vastgoed Europaweg Noord	1.274.073	0	20.988	1.253.085
Afschrijvingsreserve Kloosterstraat 1/1A	243.642	0	2.743	240.899
Afschrijvingsreserve Kloosterstraat 3	277.570	0	6.086	271.484
Afschrijvingsreserve Streeperstraat 42-46	154.400	0	3.400	151.000
Afschrijvingsreserve Kerkplein 28-30	539.870	0	8.930	530.940
Afschrijvingsreserve Ruitersstraat 5	184.467	0	3.938	180.529
Afschrijvingsreserve Streeperstraat 32	212.133	0	4.069	208.064
Afschrijvingsreserve nieuwbouw Eijkhagencollege	83.104	0	3.324	79.780
Afschrijvingsreserve uitbreiding basisschool De Schatgraver	4.188.000	0	4.000	4.184.000
Afschrijvingsreserve sportkooi Brandenburg	42.957	0	0	42.957
Afschrijvingsreserve renovatie kantine Heigank	600.000	0	0	600.000
Afschrijvingsreserve kunstgras Heigank	529.595	0	31.281	498.314
Afschrijvingsreserve natuurgras Ter Waerden	467.921	0	26.747	441.174
Afschrijvingsreserve accommodatie Sport & Leisure	130.500	0	14.500	116.000
Afschrijvingsreserve accommodatie nieuw zwembad	3.152.072	0	179.704	2.972.368
Afschrijvingsreserve vervanging hekwerk Strijthagen	18.358	0	1.478	16.880

Afschrijvingsreserve schuifwand An de Koel	26.764	0	2.746	24.018
Afschrijvingsreserve drainage sportcomplex Strijthagen	32.186	0	2.299	29.887
Afschrijvingsreserve waterleidingen sportcomplex Strijthagen	19.720	0	1.408	18.312
Afschrijvingsreserve veldverlichting sportcentrum Strijthagen	51.966	0	1.111	50.855
Afschrijvingsreserve drainage veld 4 Strijthagen	37.300	0	2.540	34.760
Afschrijvingsreserve veldverlichting Heigank	71.690	0	5.048	66.642
Afschrijvingsreserve hekwerken hoofdveld Heigank	14.585	0	1.398	13.187
Afschrijvingsreserve kennis, informatie en adviesplein	4.718.273	0	160.875	4.557.398
Afschrijvingsreserve buurtontmoetingsplaats Ter Waerden	682	0	0	682
Afschrijvingsreserve accommodatie voor de 21e eeuw	724.503	0	38.397	686.106
Afschrijvingsreserve toekomstbestendige accommodaties	98.126	0	9.812	88.314
Afschrijvingsreserve accommodatie wijkcentrum Eikske	781.313	0	115.250	666.063
Afschrijvingsreserve buitengebied wijkcentrum An de Koel	141.377	0	6.870	134.507
Afschrijvingsreserve LED-informatiewagens	3.003	0	3.000	3
Afschrijvingsreserve sfeerverlichting 3 centra	32.400	0	9.600	22.800
Afschrijvingsreserve speelplek Veeweg	1.597	0	0	1.597
Afschrijvingsreserve politievleugel	69.382	0	69.382	0
Afschrijvingsreserve Burgerhoes	2.184.583	136.887	4.738	2.316.732
Afschrijvingsreserve Emile Erensplijn 55	266.653	0	0	266.653
Subtotaal afschrijvingsreserves	23.333.348	136.887	775.406	22.694.829
ONDERHOUDSRESERVES				
Onderhoudsreserve woonwagencentra	364.966	36.808	0	401.774
Onderhoudsreserve binnenring	289.811	106.554	106.554	289.811
Subtotaal onderhoudsreserves	654.777	143.362	106.554	691.585
OVERIGE BESTEMMINGSRESERVES				
Bestemmingsreserve POK-middelen	159.000	0	0	159.000
Bestemmingsreserve project verbetering dienstverlening	87.578	0	0	87.578
Bestemmingsreserve transformatie	4.635.824	80.000	0	4.715.824

Bestemmingsreserve volkshuisvestingsfonds	1.948.140	0	0	1.948.140
Bestemmingsreserve evenementenfonds	52.291	24.200	24.200	52.291
Bestemmingsreserve instandhouding religieus erfgoed	6.372	6.846	6.846	6.372
Bestemmingsreserve monumentenbeleid	184.032	4.994	0	189.026
Bestemmingsreserve klimaatbeleid	1.542.153	0	0	1.542.153
Bestemmingsreserve project 1 zonnepanelen	249.250	10.616	0	259.866
Bestemmingsreserve duurzaam klimaatfonds	75.760	26.929	0	102.689
Bestemmingsreserve leader projecten	45.555	0	0	45.555
Bestemmingsreserve personele taakstelling bestemmingsplannen	7.856	0	0	7.856
Bestemmingsreserve project Hoogstraat – Emmastraat	79.152	0	0	79.152
Bestemmingsreserve regiodeal oud Nieuwenhagen	7.800	0	0	7.800
Bestemmingsreserve af te stoten pand	970.559	42.780	0	1.013.339
Bestemmingsreserve omgevingswet	474.945	0	0	474.945
Bestemmingsreserve taalonderwijs	36.263	0	0	36.263
Bestemmingsreserve combinatiefuncties	50.311	0	0	50.311
Bestemmingsreserve sport en bewegen	32.621	0	0	32.621
Bestemmingsreserve toekomstbestendig accommodatiebeleid	156.000	0	0	156.000
Bestemmingsreserve stimulering verbinden en samenwerken	52.507	0	0	52.507
Bestemmingsreserve onvoorziene kosten accommodatieplan	22.119	0	0	22.119
Bestemmingsreserve jeugdpreventieplan	197.371	0	0	197.371
Bestemmingsreserve activiteiten Mensontwikkelbedrijf	81.763	0	0	81.763
Bestemmingsreserve inburgering	262.078	0	0	262.078
Bestemmingsreserve gezond in de stad	64.733	0	54.197	10.536
Bestemmingsreserve woonwagens	117.430	0	0	117.430
Bestemmingsreserve degeneratie wegen	831.885	0	0	831.885
Bestemmingsreserve IZA	166.382	0	0	166.382
Bestemmingsreserve ICT-plan	483.408	0	0	483.408
Bestemmingsreserve budgetoverheveling	447.543	0	0	447.543
Subtotaal overige bestemmingsreserves	13.528.682	196.365	85.243	13.639.804

TOTAAL RESERVES	55.946.640	4.510.978	4.735.703	55.721.915

(Alle bedragen in €)

Omschrijving	Begroot saldo per 1-1-2027	Vermeerdering in 2027	Vermindering in 2027	Saldo per 31-12-2027
VOORZIENINGEN				
VOORZIENINGEN VOOR VERPLICHTINGEN				
VERLIEZEN EN RISICO'S				
Voorziening oninbaar Kredietbank	14.770	0	0	14.770
Voorziening assurantie eigen risico	51.235	18.151	18.151	51.235
Voorziening wethouders pensioenen	3.561.115	0	0	3.561.115
Voorziening wachtgeld wethouders	2.789	0	0	2.789
Voorziening WAO/WIA/WGA	195.231	0	55.172	140.059
Voorziening verlofsparen	1.759.060	0	0	1.759.060
Subtotaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	5.584.200	18.151	73.323	5.529.028
ONDERHOUDSVORZIENINGEN				
Onderhoudsvoorziening verkeersregelininstallaties	11.300	0	0	11.300
Onderhoudsvoorziening natuurbrug Heidenatuur	33.000	0	0	33.000
Onderhoudsvoorziening Hereweg 171	22.024	14.989	4.453	32.560
Onderhoudsvoorziening kinderdagverblijf Eigenwijs	5.604	5.326	4.893	6.037
Onderhoudsvoorziening acc. sporthal Baneberg	162.565	17.885	42.855	137.595
Onderhoudsvoorziening acc. sporthal Hoefveld	86.837	792	25.729	61.900
Onderhoudsvoorziening acc. sporthal Ter Waerden	208.354	20.995	34.896	194.453
Onderhoudsvoorziening acc. complex Strijthagen	0	131	131	0
Onderhoudsvoorziening acc. complex Nieuwenhagen	60.814	29.757	8.228	82.343
Onderhoudsvoorziening acc. complex Ter Waerden	35.579	12.352	5.827	42.104
Onderhoudsvoorziening acc. Sport & Leisure	46.502	20.682	3.682	63.502

Onderhoudsvoorziening STB ter Waerden	1	0	0	1
Onderhoudsvoorziening beeldende kunst	52.680	14.724	12.657	54.747
Onderhoudsvoorziening acc. theater Kerkberg 4	24.070	11.463	4.800	30.733
Onderhoudsvoorziening acc. oefenbunker	16.329	22.124	900	37.553
Onderhoudsvoorziening acc. MFC Voegelsjtang	97.720	0	25.916	71.804
Onderhoudsvoorziening IVN De Bosrand	25.067	7.901	61	32.907
Onderhoudsvoorziening HSV Strijthagen	69.413	13.479	10.609	72.283
Onderhoudsvoorziening speeltuin Abdissenbosch	12.952	5.077	1.119	16.910
Onderhoudsvoorziening acc. dorpscentrum	151.267	14.014	59.279	106.002
Onderhoudsvoorziening acc. An d'r Put	139.656	31.070	4.961	165.765
Onderhoudsvoorziening Jeugdhoe basement Abdissenbosch	28.873	0	1.938	26.935
Onderhoudsvoorziening An de Koel Strijthagerweg 2	12.266	8.998	6.005	15.259
Onderhoudsvoorziening verkeersregelininstallaties	67.800	11.300	0	79.100
Onderhoudsvoorziening Raadhuisplein 1 + 2	880.170	55.692	50.766	885.096
Onderhoudsvoorziening Emille Erensplein 55	243.169	18.117	48.149	213.137
Subtotaal onderhoudsvoorzieningen	2.494.011	336.868	357.854	2.473.025
VOORZIENINGEN MET RELATIE HEFFINGEN				
Voorziening riolen	14.961.351	356.979	0	15.318.330
Voorziening stimuleringsregelen afkoppelen regenwater	20.253	75.000	75.000	20.253
Voorziening reiniging	576.251	70.000	0	646.251
Subtotaal voorzieningen met relatie heffingen	15.557.855	501.979	75.000	15.984.834
TOTAAL VOORZIENINGEN	23.636.066	856.998	506.177	23.986.887
TOTAAL GENERAAL RESERVES EN VOORZIENINGEN	79.582.706	5.367.976	5.241.880	79.708.802

Bijlage 4C – Omschrijving reserves en voorzieningen

RESERVES

ALGEMENE RESERVE

Concernbuffer voor onverwachte tegenvallers, mede gebaseerd op de kans dat geschatte risico's zich daadwerkelijk voordoen.

EGALISATIERESERVES

Egalisatiereserve bouwleges

Egaliseren van opbrengsten in de tijd en het matchen van opbrengsten en uitgaven.

Egalisatiereserve BUIG

Buffer voor tekorten op het inkomensdeel WWB als gevolg van schommelingen in het toegekend budget.

Egalisatiereserve compensatie opbrengst Essent belegging

Egalisatiebuffer met als doel de wegvallende rentebaten wegens versnelde aflossing van de beleggingen van de Essentgelden

Egalisatiereserve algemene uitkering

Egalisatiebuffer met als doel de schommelingen in de algemene uitkering op te vangen.

AFSCHRIJVINGSRESERVES

Afschrijvingsreserve knopen lopen

Dekking van de afschrijvingslasten van het wandelknooppuntensysteem.

Afschrijvingsreserve pollar Bachlaan

Dekking van de afschrijvingslasten van de pollar (verkeer beperkende maatregel) in de Bachlaan.

Afschrijvingsreserve verkeersmaatregelen BS Op gen Hei

Dekking van de afschrijvingslasten van verkeersmaatregelen in de omgeving van BS Op gen Hei.

Afschrijvingsreserve Hoogstraat 28-32

Dekking van de afschrijvingslasten voortvloeiend uit de aankoop van het pand Hoogstraat 28-32.

Afschrijvingsreserve businesscase Oud Nieuwenhagen

Deze reserve is gevormd om in aanvulling op de gelden die zijn voortgekomen uit de Regiodeal in te zetten voor transformatie van de wijk Oud Nieuwenhagen.

Afschrijvingsreserve Hoogstraat 157

Dekking van de afschrijvingslasten voortvloeiend uit de aankoop van het pand Hoogstraat 157.

Afschrijvingsreserve panden Hoogstraat

Dekking van de afschrijvingslasten voortvloeiend uit de aankoop van panden gelegen aan de Hoogstraat.

Afschrijvingsreserve Hoogstraat 163 A+B

Dekking van de afschrijvingslasten voortvloeiend uit de aankoop van het pand Hoogstraat 163 A+B.

Afschrijvingsreserve Hoogstraat 161

Dekking van de afschrijvingslasten voortvloeiend uit de aankoop van het pand Hoogstraat 161.

Afschrijvingsreserve vastgoed Europaweg-Noord

Dekking van de afschrijvingslasten voortvloeiend uit de aankoop van panden gelegen aan de Europaweg-Noord.

Afschrijvingsreserve Kloosterstraat 1/1A

Dekking van de herontwikkeling van de locatie Kloosterstraat 1/1A.

Afschrijvingsreserve Kloosterstraat 3

Dekking van de herontwikkeling van de locatie Kloosterstraat 3.

Afschrijvingsreserve Streeperstraat 42-46

Dekking van de herontwikkeling van de locatie Streeperstraat 42-46.

Afschrijvingsreserve Kerkplein 28-30

Dekking van de afschrijvingslasten voortvloeiend uit de aankoop van panden Kerkplein 28-30.

Afschrijvingsreserve Ruitersstraat 5

Dekking van de afschrijvingslasten voortvloeiend uit de aankoop van het pand Ruitersstraat 5.

Afschrijvingsreserve Streeperstraat 32

Dekking van de afschrijvingslasten voortvloeiend uit de aankoop van het pand Streeperstraat 32.

Afschrijvingsreserve binnenklimaat gebouwen

Dekking van afschrijvingslasten voortvloeiend uit de investeringen: binnenklimaat Harlekijn, binnenklimaat Speurheus, renovatie De Wissel 2011 en luchtbehandeling zwembad.

Afschrijvingsreserve nieuwbouw Eijkhagen

Dekking van afschrijvingslasten voortvloeiend uit de investering nieuwbouw Eijkhagencollege.

Afschrijvingsreserve uitbreiding basisschool De Schatgraver

Dekking van afschrijvingslasten voortvloeiend uit de investering sportkooi Brandenburg.

Afschrijvingsreserve toplaag kunstgras Strijthagen

Dekking van afschrijvingslasten voortvloeiend uit de investering toplaag kunstgras Strijthagen.

Afschrijvingsreserve sportkooi Brandenburg

Dekking van afschrijvingslasten voortvloeiend uit de investering sportkooi Brandenburg.

Afschrijvingsreserve renovatie kantine Heigank

Dekking van afschrijvingslasten voortvloeiend uit de investering kantine Heigank.

Afschrijvingsreserve kunstgras Heigank

Dekking van afschrijvingslasten voortvloeiend uit de investering kunstgras Heigank.

Afschrijvingsreserve natuurgras Ter Waerden

Dekking van afschrijvingslasten voortvloeiend uit de investering natuurgras Ter Waerden.

Afschrijvingsreserve accommodatie Sport & Leisure

Dekking van afschrijvingslasten voortvloeiend uit de investering accommodatie Sport & Leisure.

Afschrijvingsreserve accommodatie nieuw zwembad

Dekking van de afschrijvingslasten voortvloeiend uit de investering nieuw zwembad Landgraaf.

Afschrijvingsreserve vervanging hekwerk Strijthagen

Dekking van de afschrijvingslasten voortvloeiend uit de investering vervanging hekwerk Strijthagen.

Afschrijvingsreserve schuifwand An de Koel

Dekking van afschrijvingslasten voortvloeiend uit de investering schuifwand locatie An de Koel.

Afschrijvingsreserve drainage Sportcomplex Strijthagen

Dekking van afschrijvingslasten voortvloeiend uit de investering drainage Sportcomplex Strijthagen.

Afschrijvingsreserve waterleiding Sportcomplex Strijthagen

Dekking van afschrijvingslasten voortvloeiend uit de investering waterleiding Sportcomplex Strijthagen.

Afschrijvingsreserve veldverlichting Sportcomplex Strijthagen

Dekking van afschrijvingslasten voortvloeiend uit de investering verlichting Sportcomplex Strijthagen.

Afschrijvingsreserve drainageveld 4 Strijthagen

Dekking van afschrijvingslasten voortvloeiend uit de investering drainageveld 4 Sportcomplex Strijthagen.

Afschrijvingsreserve veldverlichting Heigank

Dekking van afschrijvingslasten voortvloeiend uit de investering veldverlichting Sportcomplex Heigank.

Afschrijvingsreserve hekwerken hoofdveld Heigank

Dekking van afschrijvingslasten voortvloeiend uit de investering hekwerken Sportcomplex Heigank.

Afschrijvingsreserve Kennis-, Informatie- en Adviesplein

Dekking van afschrijvingslasten voortvloeiend uit de investering KIA.

Afschrijvingsreserve buurtontmoetingsplek Ter Waerden

Dekking van afschrijvingslasten voortvloeiend uit de investering buurtontmoetingsplek Ter Waerden.

Afschrijvingsreserve accommodaties voor de 21e eeuw

Reserve ter dekking van de afschrijvingslasten van het MFC An de Voeëgelsjtang en basisschool 't Valder.

Afschrijvingsreserve toekomstbestendige accommodaties

Dekking van afschrijvingslasten voortvloeiend uit investeringen in relatie tot toekomstbestendig accommodatiebeleid.

Afschrijvingsreserve doorstroomlocatie Gravenrode

Dekking van afschrijvingslasten van de doorstroomlocatie Gravenrode.

Afschrijvingsreserve accommodatie wijkcentrum Eikske

Dekking van afschrijvingslasten voortvloeiend uit de investering wijkcentrum Eikske.

Afschrijvingsreserve buitengebied wijkcentrum An de Koel

Dekking van de afschrijvingslasten voortvloeiend uit de investering herinrichting buitengebied wijkcentrum An de Koel.

Afschrijvingsreserve voetbalcomplex VV Schaesberg

Dekking van afschrijvingslasten voortvloeiend uit aanpassing van complex VV Schaesberg.

Afschrijvingsreserve LED-informatiewagens

Dekking van afschrijvingslasten voortvloeiend uit de investering 2 LED-informatiewagens.

Afschrijvingsreserve sfeerverlichting 3 centra

Dekking van de afschrijvingslasten van de sfeerverlichting in de drie centra.

Afschrijvingsreserve speelplek Veeweg

Dekking van afschrijvingslasten voortvloeiend uit de investering speelvoorziening aan de Veeweg.

Afschrijvingsreserve politievleugel

Dekking van afschrijvingslasten voortvloeiend uit de aankoop van de politievleugel.

Afschrijvingsreserve Burgerhoes

Dekking van afschrijvingslasten voortvloeiend uit de verbouwing van het Burgerhoes.

Afschrijvingsreserve Emile Erenspein 55

Dekking van afschrijvingslasten voortvloeiend uit de verbouwing van het Emile Erenspein.

ONDERHOUDSRESERVES

Onderhoudsreserve woonwagencentra

Dekking van het jaarlijks uit te voeren correctief onderhoud aan woonwagencentra.

Onderhoudsreserve binnenring

Financiële afdekking van de onderhoudskosten van de Euregioweg (binnenring).

OVERIGE BESTEMMINGSRESERVES

Bestemmingsreserve activiteiten Mensontwikkelbedrijf

Dekking voor het ontwikkelen van activiteiten ter bevordering doorstroming naar de arbeidsmarkt van kandidaten van het Mens-Ontwikkelbedrijf.

Bestemmingsreserve POK-middelen

Reserve ter bekostiging van versterkte dienstverlening aan mensen in kwetsbare posities. De middelen zijn beschikbaar gesteld naar aanleiding van de Parlementaire Onderzoekingscommissie Kinderopvangtoeslagen (POK).

Bestemmingsreserve project verbetering dienstverlening

Als gevolg van vertraagde start project lopen kosten over de jaargrens heen, waardoor budgetoverschotten naar volgende boekjaren moeten worden overgeheveld.

Bestemmingsreserve transformatie

Reserve ter mede bekostiging van de herstructureringsopgave en de daaraan gerelateerde vraagstukken.

Bestemmingsreserve volkshuisvestingsfonds

Reserve voor de herstructurering van (een deel van) de woningvoorraad.

Bestemmingsreserve evenementenfonds

Dekking van kosten ten behoeve van subsidieaanvragen voor A- en B-evenementen.

Bestemmingsreserve instandhouding religieus erfgoed

Instandhouding van wegkruisen, kappelletjes en ander religieus erfgoed.

Bestemmingsreserve monumentenbeleid

Het nastreven van het behoud van monumenten in goede kwaliteit middels subsidiëring en informatievoorziening.

Bestemmingsreserve klimaatbeleid

Reserve ten behoeve van de uitvoering van projecten in het kader van het klimaatuitvoeringsprogramma Landgraaf 2009-2012.

Bestemmingsreserve project 1 zonnepanelen

Reserve ter afdekking van het debiteurenrisico voortvloeiend uit de verstrekte geldleningen in het kader van het project zonnepanelen.

Bestemmingsreserve duurzaam klimaatfonds

Reserve ter afdekking van het debiteurenrisico voortvloeiend uit de verstrekte geldleningen in het kader van het project Duurzaam Energie- en Klimaatfonds.

Bestemmingsreserve leader projecten

Reserve ter dekking van kosten voortvloeiend uit de actieve ondersteuning van plaatselijke initiatieven voor de sociale en economische ontwikkeling van het platteland, die tevens bijdragen aan de kwaliteit van het unieke landschap.

Bestemmingsreserve personele taakstelling bestemmingsplannen

Dekking van een bestaande (oude) taakstelling op de personele lasten van de afdeling ROG, jaarlijks ingevuld door het afwikkelen van bestemmingsplannen in opdracht van derden.

Bestemmingsreserve project Hoogstraat – Emmastraat

Deze reserve, die is gevormd uit de reserve Transformatie, is ingesteld om de afschrijvingslasten te dekken zolang de objecten in eigendom zijn en nog niet zijn gesloopt. Zodra de sloop aan de orde is dient deze reserve om het waarschijnlijke tekort op de binnenstedelijke herstructurering op te vangen.

Bestemmingsreserve regiodeal oud Nieuwenhagen

Dekking van de kosten van het Buurtontwikkelplan Oud-Nieuwenhagen en Winkelcentrum op de Kamp.

Bestemmingsreserve onderhoud af te stoten panden

Dekking van de kosten van af te stoten panden.

Bestemmingsreserve omgevingswet

Dekking van de opkomende kosten verband houdend met de implementatie van de Omgevingswet in de komende jaren.

Bestemmingsreserve taalonderwijs

De reserve wordt ingezet ter bestrijding van laaggeletterdheid.

Bestemmingsreserve combinatiefuncties

Reserve ter financiering van activiteiten in het kader van de implementatie van combinatiefuncties.

Bestemmingsreserve sport en bewegen

Reserve ter dekking van kosten van activiteiten die gericht zijn op het blijvend meer aan het bewegen krijgen van (niet-actieve) inwoners en

om nieuwe initiatieven op het gebied van sport en bewegen te kunnen faciliteren.

Bestemmingsreserve toekomstbestendig accommodatiebeleid

Dekking van incidentele kosten c.q. afschrijvingslasten voortvloeiend uit investeringen in relatie tot toekomstbestendig accommodatiebeleid.

Bestemmingsreserve stimulering verbinden en samenwerken

Dekking van innovatieve projecten op het gebied van samenwerking binnen het sociaal domein.

Bestemmingsreserve onvoorziene kosten accommodatieplan

Dekking van onvoorziene lasten ter uitvoering van toekomstbestendig accommodatiebeleid.

Bestemmingsreserve jeugdpreventieplan

Ter voorkoming van verhoogd gebruik van zwaardere vormen van jeugdhulp.

Bestemmingsreserve inburgering

Dekking van toekomstige kosten re-integratie en participatie in verband met dalende rijksbijdragen.

Bestemmingsreserve gezond in de stad

Financiering van de vier programmaonderdelen (JOGG, Gezond in Nieuwenhagen, Informele zorg en continueren van sport- en beweeginitiatieven in het voorliggend veld) die bijdragen aan het verminderen van gezondheidsachterstanden door een brede benadering en integrale aanpak.

Bestemmingsreserve woonwagens

Reserve gecreëerd naar aanleiding van door de gemeenteraad vastgestelde nota "woonwagenbeleid". De reserve wordt aangewend om invulling te geven aan de doelstellingen die in dit beleidskader zijn gesteld.

Bestemmingsreserve degeneratie wegen

Het dekken van de kosten van herbestrating- en asfaltwerkzaamheden – die een jaaroverstijgend karakter hebben – als gevolg van de door de nutsbedrijven

uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden en reconstructies aan de gemeentelijke ondergrondse infrastructuur. Deze werkzaamheden worden op basis van

een contractuele overeenkomst vergoed door de nutsbedrijven, zgn. beheer- en degeneratieopbrengsten.

Bestemmingsreserve IZA

Veiligstellen van terugontvangen vermogen IZA Nederland i.v.m. liquidatie.

Bestemmingsreserve ICT-plan

Dekking van kosten voortvloeiend uit de uitwerking van het gemeentelijk ICT-plan.

Bestemmingsreserve budgetoverheveling

De reserve budgetoverheveling is ingesteld om budgetten van het jaar T over te brengen naar jaar T+1 indien de achterliggende doelen

pas in jaar T+1 gerealiseerd kunnen worden.

VOORZIENINGEN

VOORZIENINGEN VOOR VERPLICHTINGEN, VERLIEZEN EN RISICO'S

Voorziening oninbaar Kredietbank

Dekking van de oninbaarheid van verleende kredieten.

Voorziening assurantie eigen risico

Dekking van WA-claims beneden het eigen risico die niet door de verzekeraar gedekt worden.

Voorziening wethouders pensioenen

Dekking waardeoverdrachten van pensioenen van wethouders en nabestaanden in voorkomende gevallen.

Voorziening wachtgeld wethouders

Dekking van wachtgeld t.b.v. voormalige wethouders.

Voorziening WAO/WIA/WGA

Dekking van kosten in verband met eigen risico WAO, WIA en WGA.

Voorziening verlofsparen

Dekking van verlofsaldi van personeel.

ONDERHOUDSVOORZIENINGEN

Voor diverse accommodaties en gebouwen zijn meerjarige onderhoudsplannen gemaakt.

De onderhoudskosten komen ten laste van vooraf gevormde onderhoudsvoorzieningen.

De onderhoudslasten worden hiermee gelijkmatig verdeeld over de verschillende begrotingsjaren.

VOORZIENINGEN MET RELATIE HEFFINGEN

Voorziening riolen

In 2014 gevormde voorziening ter voorkoming van te grote schommelingen in de rioolbelastingtarieven. Op basis van oude BBV-richtlijnen werd tot en met 2013 gewerkt met een egalisatiereserve riolen.

Voorziening stimuleringsregelen afkoppelen regenwater

Gedurende de looptijd van de stimuleringsregeling "afkoppelen regenwater van private verharding" de opkomende kosten hieruit te dekken.

Voorziening reiniging

In 2014 gevormde voorziening met als doel verwachte kostenstijgingen geleidelijk naar de burgers door te voeren via tarifiering. Het verschil tussen uitgaven en inkomsten wordt via deze voorziening gedekt.

5. Algemene uitkering 2024–2027

Bijlage 5 – Algemene uitkering 2024–2027

Bedragen in €

Nr.	Maatstaven	2024	2025	2026	2027
A.	UITGAVENMAATSTAVEN WAAROP				
	UITKERINGSFACTOR VAN TOEPASSING IS (UITKERINGSBASIS)				
2	Inwoners	13.966.953	13.922.363	13.935.368	13.889.291
3 c	Eenpersoonshuishoudens	1.069.297	1.102.191	1.064.619	1.076.116
4 a	Inwoners : jongeren jonger dan 18 jaar	3.238.478	3.102.787	2.883.387	2.886.895
5 d	Inwoners 75 + met drempel	3.060.704	3.309.560	3.382.511	3.607.882
7 c	Huishoudens met laag inkomen boven drempel	16.504.526	15.759.666	14.328.434	14.443.813
7 m	Laag opleidingsniveau met drempel	1.780.112	1.815.163	1.731.587	1.732.126
8 a	Bijstandsontvangers	5.113.700	5.199.253	5.308.639	5.426.683
8 b	Loonkostensubsidie	383.327	436.342	464.270	495.529
8 f	Doelroepenregister gemeentelijke doelgroep	325.664	349.664	376.720	407.854
12 b	Personen met migratieachtergrond	752.735	772.063	792.108	811.355
14 a	Lokale centrumfunctie (max 20 km)	405.808	408.766	411.260	413.281
14 b	Regionale centrumfunctie (max 60 km)	5.523.647	5.465.436	5.212.035	5.237.649
14 c	Landelijke centrumfunctie	1.527.114	1.538.246	1.547.631	1.555.237
15 d	Leerlingen (V) SO	103.677	104.786	105.893	106.984
15 e	Leerlingen VO	583.757	576.859	568.623	560.855
15 h	Onderwijsachterstand	273.882	273.314	272.746	272.177
16	Oppervlakte land	95.940	95.940	95.940	95.940
18	Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	63.271	63.271	63.271	63.271
19	Oppervlakte binnenwater	757	757	757	757
22	Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor	2.257.463	2.280.570	2.303.495	2.327.267
22 a	Oppervlakte bebouwing woonkern	1.431.519	1.446.134	1.458.477	1.473.139
23	Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfact.	35.359	35.438	35.509	35.601
23 a	Oppervlakte bebouwing buitengebied	95.155	95.368	95.133	95.382
24 b	Woonruimten	218.827	218.827	218.827	218.827
25 b	Woonruimten * bodemfactor woonkernen	981.852	981.852	981.852	981.852
29	Historische woningen in bewoonde oorden 1930	108.845	108.845	108.845	108.845

32 b	Omgevingsadressendichtheid (OAD)	2.363.164	2.472.544	2.582.308	2.600.576
34	Oeverlengte * bodemfactor gemeente	5.935	5.935	5.935	5.935
35 a	Oeverlengte * bodemfactor * dichtheidsfactor	38.080	38.080	38.080	38.080
36	Meerkernigheid	343.515	344.863	341.659	341.664
36 a	Kernen met 500 of meer adressen	75.167	75.167	75.167	75.167
38	Bedrijfsvestigingen	405.982	428.807	449.355	472.580
39	Vast bedrag per gemeente	980.358	980.358	980.358	980.358
	Totaal maatstaven waarop uitkeringsfactor van toepassing is - uitkeringsbasis (A)	64.114.570	63.809.214	62.220.799	62.838.965
B.	UITKERINGSFACTOR	1,395	1,471	1,433	1,46
C.	UITKERINGSBASIS * UITKERINGSFACTOR (A*B)	89.439.825	93.863.354	89.162.404	91.744.889
D.	UITGAVENMAATSTAVEN WAAROP UITKERINGS - FACTOR NIET VAN TOEPASSING IS				
56 g	Suppletie uitkering nieuw verdeelstelsel 2023	1.957.311	1.584.691	1.584.691	1.584.691
E.	INTEGRATIE- EN DECENTRAL. UITKERINGEN WAAROP UITKERINGSFACTOR NIET VAN TOEPASSING IS				
170	Decentralisatie provinciale taken vergunning-verlening, toezicht en handhaving	75.396	75.396	75.396	75.396
205	Voorschoolse voorziening peuters	55.703	55.703	55.703	55.703
223	Armoedebestrijding kinderen	220.388	220.388	220.388	220.388
260	Participatie	9.865.133	9.306.279	8.713.705	8.212.705
393	Versterking omgevingsveiligheidsdiensten	6.000			
421	Extra capaciteit BOAs (DU)	35.273	35.273	35.273	35.273
428	Wet kwaliteitsborging bouw (DU)	19.623	19.623	19.475	
	Totaal integratie- en decentralisatieuitkeringen	10.277.516	9.712.662	9.119.940	8.599.465
F.	INKOMENSMATSTAVEN				
1 a	WOZ - woningen eigenaar	-3.298.681	-3.404.078	-3.440.194	-3.476.700

l g	WOZ – niet woningen eigenaar	-826.833	-858.535	-869.466	-880.538
l h	WOZ – niet woningen gebruiker	-592.035	-614.734	-622.561	-630.489
	Totaal inkomensmaatstaven (F)	-4.717.549	-4.877.348	-4.932.220	-4.987.727
G.	Onderuitputting BCF	350.000	350.000	350.000	350.000
H.	TOTAAL ALGEMENE UITKERING (C+D+E+F+G)	97.307.104	100.633.358	95.284.814	97.291.317
	Algemene uitkering in vorige meerjarenbegroting (incl. onderuitp. BCF)	90.654.598	93.921.758	89.348.023	89.348.023
	Absolute verhoging/verlaging t.o.v. vorige meerjarenbegroting	6.652.506	6.711.600	5.936.791	7.943.294

Reserveringen in de meerjarenramingen		2024	2025	2026	2027
I.	Stelposten lasten begroting 2024				
	Loon- en prijscompensatie doorwerking 2023	400.000	400.000	400.000	400.000
	Loon- en prijscompensatie 2024		100.000	100.000	100.000
	Loon- en prijscompensatie 2025			100.000	100.000
	Loon- en prijscompensatie 2026				100.000
	Salarislasten zorgdomein (wmo)	134.000	138.000	142.000	146.000
	Salarislasten zorgdomein (jeugd)	113.000	114.000	115.000	116.000
	Wet Open Overheid – incidenteel		53.000	53.000	
	Wet Open Overheid – structureel	82.000	97.000	112.000	112.000
	Robuust rechtsbeschermingssysteem	52.000	53.000	53.000	53.000
	Extra capaciteit BOA's	35.000	35.000	35.000	35.000
	Versterking dienstverlening gemeenten: Systeemleren	14.000	14.000	14.000	14.000
	Inburgering: leerbaarheidstoets	12.000	13.000	13.000	13.000
	Versterken wijkteams	91.000	94.000	94.000	94.000
	Brede impuls combinatiefuncties – taakstelling i.v.m.				
	overheveling van alg. uitkering naar specifieke uitkering	-121.239	-121.239	-121.239	-121.239
	Asiel (Inburgering)	70.434			
	Wet kwaliteitsborging bouw (Wkb)	19.608	19.608	19.608	19.608
	Wet Goed Verhuurderschap	26.729	28.344	27.092	27.866
	Herinvoering eigen bijdrage WMO			-619.000	-647.000

	Saldo reserveringen	928.532	1.037.712	537.460	562.234
Af	Reserveringen vorige meerjarenbegroting	1.512.000	1.685.000	1.800.000	1.800.000
	Mutaties reserveringen t.o.v. meerjarenbegroting	583.468	647.288	1.262.540	1.237.766
L.	BUDGETTAIR EFFECT voor inzet egalisereserve (H+I+J+K)	7.235.974	7.358.888	7.199.331	9.181.060
M.	Inzet egalisereserve algemene uitkering				
	Storting algemeen	3.388.782			
	Onttrekking algemeen		-758.663	-472.676	-2.378.576
N.	BUDGETTAIR EFFECT na inzet egalisereserve (L+M)	10.624.756	6.600.225	6.726.655	6.802.484
O.	Functionele vertaling in begroting 2023–2026				
	Aframen meerjarig in de begroting 2022 verwerkte				
	stelpost Jeugd (75 % van de incidentele compensatie 2022)	-4.894.739	-4.510.457	-3.108.192	-3.108.192
	Batenstelpost 100 % coalitieakkoord Jeugdzorg verminderd met de voor het rijk komende bezuiniging – taakveld 673 C	0	2.278.000	753.000	560.000
	Stelpost lagere lasten Jeugdzorg als gevolg van de door het rijk door te voeren maatregelen (budgettair effect) – taakveld 673 C	0	1.326.000	1.326.000	1.356.000
	Reserveren hogere rijksvergoeding Participatie	-730.017	-693.768	-697.463	-610.292

	Totaal functionele vertaling in begroting 2023-2026	-5.624.756	-1.600.225	-1.726.655	-1.802.484
P.	Resterend budgettair effect op begroting (N+O)	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000

Verloop egalisereserve algemene uitkering	2024	2025	2026	2027
Stand per 01-01	172.842	256.749	1.218.492	1.218.492
Stortingen eerdere meerjarenbegroting	221.559	961.743	0	0
Stortingen nieuwe meerjarenbegroting 2021 - 2024	3.500.000	0	0	0
Onttrekkingen eerdere meerjarenbegroting	-248.870	0	0	0
Onttrekkingen nieuwe meerjarenbegroting 2021 - 2024	-3.388.782	0	0	0
Begroot ultimo	256.749	1.218.492	1.218.492	1.218.492

6. Toelichting verbonden partijen (gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen)

Onderdeel Gemeenschappelijke Regelingen

1. Anti-discriminatievoorziening – Centrumgemeente Maastricht

Besluit tot deelneming	Collegebesluit van 3 maart 2009 (toestemming raad 9 april 2009)
Juridische rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling (2 centrumgemeenten)
Programma	1. Veiligheid
Bestuurlijk belang	Provincie breed uitvoeren wettelijke verplichting ADV
Ambtelijke contractmanagers	Beleidsinhoudelijk: Y. Ottenbros (Bestuurlijke en Concern Zaken) Y. Bruinsma (Maatschappelijke Ontwikkeling) Financieel: R. Swelsen (Planning & Control)
Toezichtsvorm	Algemeen

Openbaar belang dat wordt behartigd

Het doel van de Regeling is het aan de inwoners van de deelnemende gemeenten bieden van toegang tot een Antidiscriminatievoorziening en het daardoor (laten) oprichten en het in stand houden van de AntiDiscriminatieVoorziening Limburg (ADV-Limburg).

Actieve informatieplicht

N.v.t.

Gemeentelijke visie op de verbonden partij

De meest efficiënte gezamenlijke invulling van deze wettelijke verplichting.

Ontwikkelingen

De ADV Limburg ontwikkelt zich mede door de gezamenlijke aanpak verder tot expertisecentrum voor de gehele provincie en creëert draagvlak voor een effectieve en duurzame aanpak van discriminatie.

Beleidsvoornemens omtrent de verbonden partij

Geen bijzonderheden.

Financieel

De bijdrage voor het begrotingsjaar 2024 bedraagt afgerond € 31 duizend.

(Financiële) Risico's

Geen bijzonderheden.

2. Bestuurs overeenkomst informele zorg – Gemeente Heerlen

Besluit tot deelneming	Bestuurs overeenkomst samenwerking informele zorg
Juridische rechtsvorm	Publiekrechtelijk Gemeenschappelijke Regeling
Programma	6. Sociaal domein
Bestuurlijk belang	Via stuurgroep WMO: Wethouder A. Schiffelers
Ambtelijke contractmanagers	Beleidsinhoudelijk: N. Erens (Maatschappelijke Ontwikkeling) Financieel: M. Theunissen (Planning & Control)
Toezichtsvorm	Algemeen

Openbaar belang dat wordt behartigd

Het gezamenlijk subsidiëren van de instellingen.

Actieve informatieplicht

N.v.t.

Gemeentelijke visie op de verbonden partij

De bestuurs overeenkomst is in 2019 aangegaan. Hiermee heeft gemeente Landgraaf de subsidiering van Cizop, Buddyzorg en Levanto vrijwilligers overgedragen aan gemeente Heerlen. Dit met als doel om te besparen op de administratieve lasten van zowel de gemeente als de instellingen. Zij hoeven nog maar op 1 plek hun aanvraag en verantwoording in te dienen. Daarnaast kunnen de deelnemende gemeenten, middels een periodiek overleg, eenduidiger inhoudelijk sturen op de te behalen resultaten en ontwikkelpunten, die enkele lokale verschillen daargelaten, voor alle gemeenten hetzelfde zijn.

Ontwikkelingen

In 2022 is de gemeente Kerkrade toegetreden tot de lichte GR/bestuurs overeenkomst. In overleg met CIZOP (en Meander) wordt het aanbod herijkt en worden subsidievoorwaarden bijgesteld/aangescherpt. Middels regionale voortgangsoverleggen wordt de voortgang gemonitord.

Beleidsvoornemens omtrent de verbonden partij

Geen bijzonderheden.

Financieel

De bijdrage voor het begrotingsjaar 2024 bedraagt afgerond € 99 duizend.

(Financiële) Risico's

Geen bijzonderheden.

3. BsGW (Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen) – Roermond

Besluit tot deelneming	Opgericht in 2011
Juridische rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling met openbaar lichaam
Programma	0. Bestuur en ondersteuning 7. Volksgezondheid en milieu
Bestuurlijk belang	Wethouder C. Wilbach vertegenwoordigt de gemeente Landgraaf in het Dagelijks en Algemeen Bestuur
Ambtelijke contractmanagers	Beleidsinhoudelijk: Afdeling Planning en Control Financieel: Afdeling Planning en Control
Toezichtsvorm	Algemeen

Openbaar belang dat wordt behartigd

De BsGW draagt zorg voor het heffen en innen van alle lokale belastingen en beheert de basisregistratie WOZ (administratie en waardering).

Tot het takenpakket horen:

- Advisering omtrent conceptverordening(en);
- De opbouw van benodigde basisregistraties;
- Het opleggen en innen van de aanslagen tot en met de
- Dwanginvordering en oninbaar verklaring;
- Afhandeling van klantreacties gedurende al deze processtappen.

De BsGW doet dit tegen de laagst mogelijke kosten, uitgaande van de beste prijs/prestatie verhouding gekoppeld aan een optimaal niveau van dienstverlening.

Actieve informatieplicht

BsGW stelt jaarlijks een begroting op waarover de gemeente haar zienswijze mag kenbaar maken. Verder worden 4 bestuursrapportages, het jaarverslag en de jaarrekening opgesteld ter verantwoording. Daarnaast ontvangt elke gemeente per kwartaal een uitvoeringsrapportage waarbij over de te ontvangen belastingen, heffingen en gedane kwijtschelding gemeente specifiek wordt gerapporteerd.

Gemeentelijke visie op de verbonden partij

BsGW draagt zorg voor het heffen, opleggen van de aanslagen en innen van de opbrengsten belastingen en heffingen. Van BsGW wordt verwacht dat zij dit tegen een zo laag mogelijke prijs doet in combinatie met de verwachte kwaliteit zoals deze in de dienstverleningsovereenkomst (de specifieke voorwaarden) is vastgelegd.

Ontwikkelingen

BsGW telt inmiddels 29 deelnemende gemeenten en 1 waterschap. Slechts 2 Limburgse gemeenten nemen niet deel in BsGW. BsGW zal deze gemeenten niet meer actief benaderen voor deelname, maar de komende tijd vooral nadruk leggen op het verbeteren van de kwaliteit van dienstverlening richting de deelnemende

gemeenten en hun klanten. Andere ontwikkelingen zijn de (mogelijke) harmonisatie van uitvoering van belastingen en heffingen, het regieportaal gebruiksovervlakte (GBO) en de samenhangende objecten registratie (SOR) met als wettelijke ingangsdatum 1-1-2025. De vraag is of deze datum realistisch is vanwege landelijke onduidelijkheid omtrent governance en financiering van implementatie en beheer van de SOR.

Beleidsvoornemens omtrent de verbonden partij

De gemeente Landgraaf heeft de uitvoeringstaken belastingen en heffingen in zijn geheel overgedragen aan BsGW. De gemeente Landgraaf blijft verantwoordelijk voor het vaststellen van de tarieven via de verordeningen. Het beleid daartoe wordt jaarlijks vastgesteld door de raad.

Financieel

De bijdrage voor het begrotingsjaar 2024 bedraagt afgerond € 710 duizend.

(Financiële) Risico's

Geen bijzonderheden.

4. Bureau VSV (leerplicht) – Centrumgemeente Heerlen

Besluit tot deelneming	Besluit bestuursovereenkomst in 2003
Juridische rechtsvorm	Publiekrechtelijk, aan het college van de gemeente Heerlen opgedragen taak.
Programma	4. Onderwijs
Bestuurlijk belang	Stuurgroep: Wethouder A. Schiffelers
Ambtelijke contractmanagers	Beleidsinhoudelijk: Z. Laudy (Maatschappelijke Ontwikkeling) Financieel: J. Alken (Planning en Control)
Toezichtsvorm	Stuurgroep VSV

Openbaar belang dat wordt behartigd

Het uitvoeren van de leerplichtwet, regionaal meld- en coördinatiepunt voortijdig schoolverlaten.

Actieve informatieplicht

De sturings- en beheersingsdocumenten die periodiek worden voorgelegd aan de gemeente zijn:

1. Begroting.
2. Kwartaalrapportages.
3. Jaarrekening en jaarverslag

Gemeentelijke visie op de verbonden partij

Ook met de nieuwe overeenkomst, deze is ingegaan op 1 augustus 2020, heeft de gemeente Landgraaf haar taken op het gebied van het uitvoeren van de leerplichtwet, regionaal meld- en coördinatiepunt voortijdig schoolverlaten overgedragen aan het Bureau VSV. Het doel is het realiseren van een sluitende regionale aanpak ter voorkoming van voortijdig schoolverlaten en regionale samenwerking voor de uitvoering van de leerplicht wet.

Ontwikkelingen

Gekoppeld aan de nieuwe bestuursovereenkomst is de meerjarenbegroting vanaf 2020 gedeeld. Deze meerjarenbegroting zal de overgedragen taken waarborgen.

Beleidsvoornemens omtrent de verbonden partij

De wettelijke taken zijn gebaseerd op de leerplicht- en RMC wet en regelgeving. Deze zijn in te delen in administratieve/registratieve taken, onderzoek naar vermoedelijk ongeoorloofd schoolverzuim en handhaving. Daarnaast heeft Bureau VSV ook niet-wettelijke taken. De preventieve taken hebben met name betrekking op overleg met ketenpartners en het werken volgens de afspraken in de jeugdketen (VIP, gezinsplan).

Bureau VSV benadert de ouders van de vierjarigen die niet op een school staan ingeschreven. In een enkel geval is een kind er om sociaal/medische redenen nog niet aan toe om naar het basisonderwijs te gaan. Om een goede inschatting te maken, wordt binnen Parkstad al in de voorschoolse fase gekeken of een leerling de overstap met vier jaar naar het basisonderwijs kan maken. Hierbij wordt, indien nodig, gebruik gemaakt van het knooppunt voorschoolse voorziening met primair onderwijs. In Parkstad werken we vanuit

de missie: 'Vanuit een unieke bevoegdheid bewaakt bureau VSV het leerrecht en ondersteunt jeugdigen waar nodig als verbindende partner in de keten'. De jongere moet klaar zijn om een passende plek in de samenleving te krijgen'. Als het even niet lukt op school, onderzoeken we wat jongeren nodig hebben om hen weer perspectief te bieden, zodat zij een onafhankelijk bestaan kunnen leiden. Met name voor de consulenten kwetsbare jongeren zijn dit intensieve ondersteuningstrajecten. De afspraak is om de projecten 'Schoolcoach' en 'Kwetsbare jongeren' door te voeren.

Financieel

De bijdrage voor het begrotingsjaar 2024 bedraagt afgerond € 209 duizend.

(Financiële) Risico's

Geen bijzonderheden.

5. Centrumregeling regionale samenwerking Parkstad opvang en beschermd wonen Wmo 2015

– Centrumgemeente Heerlen

Besluit tot deelneming	Besluit Raad Gemeenschappelijke Regeling
Juridische rechtsvorm	Publiekrechtelijk Gemeenschappelijke Regeling
Programma	6. Sociaal Domein
Bestuurlijk belang	Stuurgroep: Wethouder A. Schiffelers
Ambtelijke contractmanagers	Beleidsinhoudelijk: J. Starmans (Maatschappelijke Ontwikkeling) Financieel: M. Theunissen (Planning en Control)
Toezichtsvorm	Algemeen

Openbaar belang dat wordt behartigd

De centrumregeling regionale samenwerking Parkstad opvang en beschermd wonen Wmo 2020 is in het leven geroepen om de taak opvang en beschermd wonen binnen de Wmo binnen Parkstad uit te voeren. De verantwoordelijkheden voor de taak liggen bij de deelnemende gemeenten. Het Rijksbudget wordt verstrekt aan de centrumgemeente Heerlen.

Actieve informatieplicht

De sturings- en beheersingsdocumenten die periodiek worden voorgelegd aan de gemeente zijn:

1. Begroting.
2. Jaarrekening en jaarverslag

Gemeentelijke visie op de verbonden partij

Binnen Parkstad Limburg worden taken in toenemende mate gemeenschappelijk uitgevoerd. Bij deze taak moeten de centrumgemeente en de andere Parkstadgemeenten samenwerken omdat ze samen de verantwoordelijkheid en het budget hebben. Maar ook vanuit de inhoudelijke noodzaak omdat bij opvang en beschermd wonen de individuele gemeenten een belangrijke rol spelen in het voortraject en de nazorg.

Ontwikkelingen

Over de doordecentralisatie van de Maatschappelijke Opvang, Verslavingszorg, en Vrouwenopvang neemt het Rijk in 2024 een besluit. We zetten in de tussentijd wel in op de transformatie van deze opvang. Dit betekent inzetten op het voorkomen van dakloosheid, indien iemand dakloos wordt dat deze op een kleinschalige locatie (liefst gewoon in een huis) wordt opgevangen en dat de duur van opvang zo kort mogelijk is. Daarnaast werken we aan een duurzame uitstroom uit de opvang. Concreet voor Landgraaf betekent dit ook dat we samen met de gemeente Heerlen en LevantoGroep werken aan de toekomst van de crisisopvang Heugderlicht. We continueren de spreiding door middel van een kleinschalige opvanglocatie en meer opvangplekken gespreid over Parkstad.

Beleidsvoornemens omtrent de verbonden partij

De gemeente bewaakt via de stuurgroep Wmo Parkstad de uitvoering van de centrumregeling via de jaarlijkse rapportages en het voorbereiden van de begroting.

Financieel

De bijdrage voor het begrotingsjaar 2024 bedraagt afgerond € 0. De gemeente Heerlen ontvangt rechtstreeks van het rijk een vergoeding voor haar taken als centrumgemeente.

(Financiële) Risico's

Geen bijzonderheden.

6. GGD Zuid-Limburg – Maastricht

Besluit tot deelneming	Besluit Raad 15-12-2005 Gemeenschappelijke Regeling GGD Zuid-Limburg
Juridische rechtsvorm	Publiekrechtelijk Gemeenschappelijke Regeling
Programma	7. Volksgezondheid en milieu
Bestuurlijk belang	Lid Algemeen Bestuur: wethouder A. Schiffelers Plv. Lid Algemeen Bestuur: Burgemeester R. de Boer
Ambtelijke contractmanagers	Beleidsinhoudelijk: H. ter Haar (Maatschappelijke Ontwikkeling) Financieel: M. Theunissen (Planning en Control)
Toezichtsvorm	Algemeen

Openbaar belang dat wordt behartigd

De GGD heeft een taak op het gebied van preventieve gezondheidszorg. Een aantal taken is vastgelegd in de Wet Publieke Gezondheid.

Actieve informatieplicht

De sturings- en beheersingsdocumenten die periodiek worden voorgelegd aan de gemeente zijn:

1. Begroting.
2. Jaarrekening en jaarverslag

Gemeentelijke visie op de verbonden partij

De GGD wordt beschouwd als een instituut dat hoogwaardige kwaliteit levert en is een belangrijke partner in de realisatie van het gezondheidsbeleid. De komende jaren is het streven erop gericht om de Trendbreuk te realiseren en wordt gewerkt aan een nieuw basispakket voor de Jeugdgezondheidszorg.

Ontwikkelingen

Het algemeen bestuur van de GGD heeft het Meerjarenperspectief 2024-2027 vastgesteld. Dit betekent dat de inhoudelijke en financiële kaders de komende jaren onderwerp van gesprek zijn met de 16 Zuid-Limburgse gemeenten. Daarnaast zal het regionale gezondheidsbeleid geactualiseerd worden in 2024 en door de gemeenteraden vastgesteld. Daarbij wordt naast de wettelijke taken ingezet op het realiseren van de opgaven in het kader van het Integraal Zorgakkoord (IZA), het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en Trendbreuk in 2030. De regionale coördinatie en procesregie rondom IZA/GALA én de verbinding naar Trendbreuk wordt door de GGD ZL in opdracht van het algemeen bestuur opgepakt. Daarnaast is uitvoering van Trendbreuk belegd bij het programmabureau Trendbreuk dat bij de GGD is ondergebracht.

Beleidsvoornemens omtrent de verbonden partij

De gemeente bewaakt dat de GGD de hoogwaardige kwaliteit blijft leveren en onderneemt activiteiten die er op gericht zijn om meer inzicht in de begroting en exploitatie van de GGD ZL te verkrijgen. Voor wat betreft de ontwikkeling van de GGD, als netwerkpartner binnen het gehele sociaal domein geldt dat de gemeente en de GGD samen zoeken naar antwoorden op de inhoudelijke ambities. Hierbij wordt gezocht naar slimme verbindingen op inhoudelijk, organisatorisch en financieel vlak. In 2023 wordt bestuurs- en directiestructuur geëvalueerd, mede in het licht van de boven geschetste ontwikkelingen.

Financieel

De bijdrage voor het begrotingsjaar 2024 bedraagt afgerond € 2,5 miljoen.

(Financiële) Risico's

Geen bijzonderheden.

7. Het Gegevenshuis – Landgraaf

Besluit tot deelneming	Februari 2015, College
Juridische rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling met openbaar lichaam
Programma	0. Bestuur en Ondersteuning
Bestuurlijk belang	Het bestuur van de GR bestaat uit een Algemeen Bestuur en een Dagelijks Bestuur. In beide gevallen wordt Landgraaf vertegenwoordigd door Burgemeester R. de Boer
Ambtelijke contractmanagers	Beleidsinhoudelijk: T. Kohl (Facilitair Bedrijf) & B. Schiffers (Ruimtelijke Ordening en Grondzaken) Financieel: Afdeling Planning en Control
Toezichtsvorm	Algemeen

Openbaar belang dat wordt behartigd

“Het Gegevenshuis” heeft tot doel het ontzorgen van de deelnemers op het gebied van het opzetten en het beheren van object- en ruimteregelerelateerde (Basis-)registraties en geometrie, alsmede het daarmee samenhangende beeldmateriaal.

Actieve informatieplicht

De sturings- en beheersingsdocumenten die periodiek worden voorgelegd aan de gemeente zijn:

1. Begroting.
2. Kwartaalrapportages.
3. Jaarrekening en jaarverslag

Gemeentelijke visie op de verbonden partij

De schaalgrootte van de gemeente Landgraaf rechtvaardigt niet altijd een solitaire manier van werken. Bovendien streeft de Rijksoverheid ook naar grotere gemeenten om zo de taken die aan gemeenten worden gedecentraliseerd beter te borgen. Het samenwerken met andere (Parkstad) gemeenten zoals in de GR Het Gegevenshuis, is een manier om hieraan tegemoet te komen.

Ontwikkelingen/Beleidsvoornemens omtrent de verbonden partij

Algemeen m.b.t. huidige werkzaamheden

Het coronavirus heeft ervoor gezorgd dat het thuiswerken met een andere dimensie definitief is geland in kantoororganisaties. Dat geldt voor de deelnemers en ook voor Het Gegevenshuis. Met oog voor het snijpunt van werknemers- en werkgeversbelang werd een regeling hybride werken en vergaderen ingevoerd, waarbij het uitgangspunt is dat medewerkers tenminste voor de helft van hun diensttijd ook fysiek aanwezig zijn op het kantoor in Landgraaf. Zolang het belang van Het Gegevenshuis niet in het geding is, zijn medewerkers flexibel om te komen tot een goede afstemming tussen privé en werk. Dit in samenhang met andere instrumenten draagt bij aan de vitaliteit van medewerkers en daarmee aan de duurzame inzetbaarheid. Niet onbelangrijk in de tijd van schaarste op de arbeidsmarkt die ook Het Gegevenshuis raakt. De vervulling van vacatures wordt steeds lastiger en creatieve oplossingen zijn nodig om de dienstverlening jegens de deelnemers conform dienstverleningsovereenkomst te kunnen blijven

vervullen. Bij de uitvoering van het hybride en flexibel werken en bij het boeien en binden van medewerkers is pijnlijk duidelijk geworden dat het verouderde kantoorconcept en de reeds lang afgeschreven inrichting eerder remmend dan ondersteunend werkt en totaal niet past bij de innovatieve organisatie die Het Gegevenshuis is en wil zijn.

Samenhangende objectenregistratie (SOR) en 3D

Er werden verdere verkenningen uitgevoerd met de 'leerapplicatie'. De leverancier heeft een tool ontwikkeld om op eenvoudige wijze BIM-modellen in de applicatie te verwerken. In het derde kwartaal zal besloten worden of deze tool wordt toegevoegd aan de applicatie. Met de VNG en een aantal grote gemeenten is gestart met een project om een 3D databestand zodanig in te richten dat de data steeds los van de applicatie kunnen worden ingezet. In het derde kwartaal zal hiertoe een programma van eisen worden ontwikkeld. Met de gemeente Heerlen en de smart service campus is gesproken over het opbouwen van een basis 3D die gebruikt kan worden bij vraagstukken in de diverse overheidsdomeinen. In het derde kwartaal krijgt dit een vervolg.

Onderzoek Inwinning

De definitieve rapportage is opgeleverd. Conclusie van het rapport is dat de werkzaamheden van het cluster Landmeten geleidelijk anders moeten worden ingevuld evenals de inrichting van de ICT-omgeving voor het verwerken, analyseren van 3D-datamodellen en puntenwolken. Dit vraagt ook iets van de medewerkers binnen dit cluster. Het is nu aan het MT om de strategie te bepalen en een verdere marktverkenning uit te voeren om in ieder geval aan de slag te kunnen met de adviezen die op korte termijn kunnen worden geïmplementeerd.

Circulaire bouw: ontwikkeling omgevingsgegevensmodel in 3D

Vorig jaar werd aan de samenwerking tussen Inspector, Re-use materials en Het Gegevenshuis een voucher door Parkstad Limburg verleend voor de oplevering van een omgevingsgegevensmodel voor toepassingen in de circulaire bouw. De rol van Het Gegevenshuis is hierbij vooral de aanlevering van data en het deelnemen aan de overlegstructuren. Het project verloopt moeizaam, maar in september 2023 zal toch oplevering van het model tijdens een symposium aan de orde zijn geweest.

Strategische pijler groei

Verder lopen er geen acties meer naar potentiële deelnemers. Er worden wel gesprekken gevoerd, maar daarover worden bestuurders en contractmanagers mondeling geïnformeerd. Met het product WOZ-mutatiedetectie wordt tevens invulling gegeven aan de groei van Het Gegevenshuis Naar aanleiding van het besluit van het AB om verder koers te zetten richting het op de markt zetten van de ICT-ondersteuning, is in het tweede kwartaal samen met Parkstad-IT gezocht naar een externe partij die de ontvlechtingkosten inzichtelijk kan maken. Naar verwachting wordt in het derde kwartaal hiertoe opdracht verstrekt.

In het tweede kwartaal zijn ook de resultaten van het onderzoek naar inwinning gepresenteerd. Het onderzoek naar de toekomstige inwinning door Cadac werd in het eerste kwartaal uitgevoerd. Er is onderzoek gedaan naar de huidige organisatie en werkprocessen en een onderzoek naar marktontwikkelingen op het gebied van inwinning. Conclusie van het rapport is dat de werkzaamheden van het cluster Landmeten geleidelijk anders moeten worden ingevuld evenals de inrichting van de ICT-omgeving voor het verwerken, analyseren van 3D-datamodellen en puntenwolken. Dit vraagt ook iets van

de medewerkers binnen dit cluster. Het is nu aan het MT om de strategie te bepalen en een verdere marktverkenning uit te voeren om in ieder geval aan de slag te kunnen met de adviezen die op korte termijn kunnen worden geïmplementeerd. De procedure rondom wijziging van de GR, dat gezamenlijk met de Limburgse GR-en onder begeleiding van Boels Zanders is opgepakt, heeft verder vorm gekregen. De concept stukken zijn gereed gemaakt met input uit de diverse ambtelijke en bestuurlijke overleggen. In het derde kwartaal worden de stukken in routing gebracht ter besluitvorming

Strategische pijler innovatie

Vanaf 2023 kan Het Gegevenshuis met een in eigen beheer ontwikkelde applicatie de deelnemers beter en vooral efficiënter ondersteunen met het databeheer van het grijs en groen. Vooral het volledig maken van bestanden en het actualiseren biedt veel meerwaarde voor de gemeentelijke beheerders, niet alleen bij de dagelijkse uitvoering van hun taken, maar ook bij aanbestedingen en meerjarenplannen. Daarnaast is gebied gebonden afstemming van plannen in de openbare ruimte beter te managen. Zoals hiervoor al aangegeven, worden er diverse onderzoeken gedaan naar het toekomstig kunnen gebruiken van 3D-data. Daarnaast vinden er ook experimenten plaats om in een virtuele digitale 3D leefomgeving simulaties en voorspellingen te doen. Hiervoor wordt de term digital twin gebezigd. Ontwikkelingen in den lande worden op de voet gevolgd en Het Gegevenshuis neemt ook deel aan landelijke werkgroepen over dit thema. Het gebruik van geodata in de diverse domeinen wordt steeds verder ontwikkeld, veelal samen met de (beleids)verantwoordelijke medewerkers van de deelnemers. Bij het sociaal domein en zeker bij milieu en klimaatvraagstukken is een toename van de vraag bij deelnemers waarneembaar.

Voor grensoverschrijdende beleids- en uitvoeringstaken zijn in opdracht van Parkstad Limburg de eerste stappen richting samenwerking met de stad Aken gezet. En tenslotte zullen ook verdere stappen worden gezet richting samenhangende objectenregistratie via het regioportaal samen met BsGW en zal actief worden deelgenomen aan activiteiten en programma's van het eerder genoemde BAM van de VNG.

Financieel

De bijdrage voor het begrotingsjaar 2024 bedraagt afgerond € 270 duizend.

(Financiële) Risico's

Geen bijzonderheden.

8. Inkoop jeugdzorg regio Zuid-Limburg – Centrumgemeente Maastricht

Besluit tot deelneming	Besluit Raad Gemeenschappelijke Regeling d.d. 23 september 2014. Besluit Raad Wijziging centrumregeling d.d. 24 september 2015. Besluit Raad Gemeenschappelijke Regeling 2019-2022 d.d. 27 september 2018.
Juridische rechtsvorm	Publiekrechtelijk Gemeenschappelijke Regeling
Programma	6. Sociaal Domein
Bestuurlijk belang	Wethouder A. Schiffelers
Ambtelijke contractmanagers	Beleidsinhoudelijk: I. de Jel (Maatschappelijke Ontwikkeling) Financieel: M. Theunissen (Planning en Control)
Toezichtsvorm	Algemeen

Openbaar belang dat wordt behartigd

De gemeente Maastricht is als centrumgemeente in samenwerking met de regiogemeenten verantwoordelijk voor het realiseren van een aantal voorzieningen voor jeugdhulp en het bevorderen van ketensamenwerking.

Actieve informatieplicht

De sturings- en beheersingsdocumenten die periodiek worden voorgelegd aan de gemeente zijn:

1. Begroting en uitvoeringsplan.
2. Kwartaalrapportages.

Gemeentelijke visie op de verbonden partij

Binnen Zuid-Limburg wordt samengewerkt op het gebied van jeugdhulp. Het gaat daarbij om afstemming tussen de 16 gemeenten in Zuid-Limburg.

Ontwikkelingen

Met ingang van 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor alle vormen van jeugdhulp. Voor de inkoop van de, niet landelijk c.q. ambulante ingekochte, jeugdhulp hebben de 16 gemeenten in Zuid-Limburg gekozen voor gezamenlijke inkoop door middel van een centrumgemeente constructie. Er is sprake van een basispakket en een keuzepakket. Hierbij fungeert Maastricht als centrumgemeente. Deze centrumregeling is in september 2018 door de raad vastgesteld. Bij deze centrumregeling hoort een Service Level Agreement. Conform de centrumregeling stelt Maastricht jaarlijks een uitvoeringsplan op, waarin de uit te voeren werkzaamheden door de centrumgemeente nader zijn uitgewerkt. Het uitvoeringsplan wordt jaarlijks geactualiseerd en door de stuurgroep Jeugd ZL vastgesteld. Ieder kwartaal wordt een actuele voortgangsrapportage verstrekt door de centrumgemeente. Landgraaf heeft besloten alleen het basispakket af te nemen. Dit basispakket behelst de inkoop van crisishulp, verblijf en de gecertificeerde instellingen (jeugdbescherming en jeugdreclassering). De inkoop basishulp jeugd (ambulante begeleiding en behandeling) is vanaf 2019 vormgegeven op de schaal van Heerlen, Landgraaf en Voerendaal en aan JENS gegund. Inhoudelijk wordt wel inzake doelgroep arrangementen onderwijs-jeugd op regionale schaal samengewerkt.

Vanaf 1 januari 2023 is een nieuwe SLA in werking getreden en is gestart met nieuwe inkoopopdrachten op gebied van o.a. ambulante jeugdhulp, zowel op Zuid-Limburgse schaal als op de schaal van Heerlen, Landgraaf en Voerendaal. Met ingang van 2024 geldt een nieuw beleidskader 2024-2028.

In 2023 heeft landelijk positieve besluitvorming plaatsgevonden inzake de hervormingsagenda Jeugd. De implementatie van deze veelomvattende hervormingsagenda krijgt vorm vanaf 2024. In de hervormingsagenda zijn de volgende onderwerpen genoemd:

- Reikwijdte van de jeugdhulpplicht afbakenen en deze helder positioneren in de bredere context van het sociaal domein;
- De lokale toegang met stevige lokale teams versterken;
- Afbouw residentiële jeugdhulp: zo thuis mogelijk;
- Kwaliteitsverbetering en blijvend leren;
- Verbeteren regionale samenwerking en landelijke contractering specialistische zorg;
- Eenvoudiger uitvoering en inkoop, minder administratieve lasten en aanpak negatieve effecten van marktwerking;
- Verbeteren inzicht in het jeugdstelsel met data en monitoring.

Beleidsvoornemens omtrent de verbonden partij

Samenwerking continueren en zorgen voor optimale afstemming tussen landelijke, (sub)regionale en lokale activiteiten.

Financieel

De bijdrage voor het begrotingsjaar 2024 bedraagt afgerond € 7 miljoen.

(Financiële) Risico's

Geen bijzonderheden.

9. ISDBOL (Intergemeenschappelijke Sociale Dienst Brunssum en Landgraaf)

Besluit tot deelneming	Raad: 14 december 2006, op voorstel van college d.d. 7 november 2006
Juridische rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling met openbaar lichaam
Programma	6. Sociaal Domein
Bestuurlijk belang	Het bestuur van de GR bestaat uit een Algemeen Bestuur en een Dagelijks Bestuur. In beide gevallen wordt Landgraaf vertegenwoordigd door Wethouder C. Wilbach Vertegenwoordiging Raadsleden in het AB: Mevr. P. Willemsen-Nadenoen (GBBL) & Mevr. M. Haex (GL)
Ambtelijke contractmanagers	Beleidsinhoudelijk: F. Zijlstra (Maatschappelijke Ontwikkeling) Financieel: J. Alken (Planning en Control)
Toezichtsvorm	Algemeen

Openbaar belang dat wordt behartigd

De twee deelnemende gemeenten hebben op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen de beleidsvoorbereiding en uitvoering van hun taken met betrekking tot onderdelen van de Participatiewet overgedragen aan de ISD BOL.

Actieve informatieplicht

De sturings- en beheersingsdocumenten die periodiek worden voorgelegd aan de gemeente zijn:

1. Begroting.
2. 1e en 2e bestuursrapportage
3. Jaarrekening en jaarverslag

Gemeentelijke visie op de verbonden partij

Het primaire doel van de gemeente is het beschikken over een uitvoeringsorganisatie die op betrouwbare, effectieve, efficiënte, professionele en innovatieve wijze uitvoering geeft aan de haar opgedragen taken. De eigen verantwoordelijkheid van de burger moet hierbij centraal staan. De dienst dient haar taken zo uit te voeren dat steeds zo min mogelijk mensen afhankelijk zijn of worden van een uitkering en daar waar mensen dit toch worden de tijd dat ze een beroep moeten doen op een uitkering zo kort als mogelijk te houden. Voor wat betreft de mensontwikkeling en de uitstroom naar werk zijn het gemeentelijk Werkbedrijf en het regionale Werkgeversservicepunt belangrijke partners. De organisatie heeft ook een rol in het signaleren van mogelijke problemen op andere terreinen en daar waar aan de orde te zorgen voor een adequate doorverwijzing dan wel het zelf organiseren van de noodzakelijke ondersteuning.

Ontwikkelingen

De dalende lijn van 2021 is doorgezet naar 2022, waardoor Landgraaf 2022 afsloot met een daling van 3,3% (incl. IOAW). De aantrekkende arbeidsmarkt en daarmee steeds moeilijker wordende doelgroep maken dat het steeds moeilijker wordt om cliënten te laten uitstromen. De verwachting is dat de aantallen in 2023 weer zullen toenemen.

Beleidsvoornemens omtrent de verbonden partij

Het beleidskader voor de uitvoering van de participatiewet ligt in het meerjarenbeleidsplan. Voor 2023–2026 is een nieuw beleidsplan gemaakt, waarin we blijven inzetten op het maximaal participeren met als hoogste doel betaalde arbeid.

Financieel

De bijdrage voor het begrotingsjaar 2024 bedraagt € 23 duizend.

(Financiële) Risico's

Het risico op een mindere dan nu geraamde Rijksbijdrage BUIG ook meerjarig aanwezig zolang als het aantal uitkeringsgerechtigden blijft dalen. Onder de berekende maximale impact van ca. € 1 miljoen ligt een wat complexere technische berekening die tevens rekening houdt met de werking van de vangnetregeling. De kans dat we hier een beroep op moeten doen schatten we in als klein (25%) omdat we een buffer hebben in de egalisatiereserve van € 911 duizend over vier jaren en we bij een groot tekort een beroep kunnen doen op de vangnetregeling.

10. Kredietbank Limburg – Geleen

Besluit tot deelneming	-
Juridische rechtsvorm	Publiekrechtelijk Gemeenschappelijke Regeling
Programma	6. Sociaal Domein
Bestuurlijk belang	Lid Dagelijks Bestuur en lid Algemeen Bestuur: Wethouder C. Wilbach
Ambtelijke contractmanagers	Beleidsinhoudelijk: R. van Ginneken (Maatschappelijke Ontwikkeling) Financieel: J. Alken (Planning en Control)
Toezichtsvorm	Algemeen

Openbaar belang dat wordt behartigd

De Kredietbank Limburg is een gemeenschappelijke regeling die ten doel heeft:

- het op sociaal/maatschappelijk verantwoorde wijze verstrekken van krediet;
- het verrichten van activiteiten in het kader van regelen van schulden;
- het bieden van hulp aan personen die in financiële problemen zijn geraakt of dreigen te geraken; daaronder wordt mede verstaan het geven van voorlichting;
- het verrichten van financiële diensten evenals verdere handelingen die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

In het kader van de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP) kan de Kredietbank Limburg bewindvoeringstaken uitvoeren. De Kredietbank Limburg heeft geen winstoogmerk.

Actieve informatieplicht

De sturings- en beheersingsdocumenten die periodiek worden voorgelegd aan de gemeente zijn:

1. Begroting.
2. Kwartaalrapportages.
3. Jaarrekening en jaarverslag
4. Begrotingswijziging, voor zover noodzakelijk

Gemeentelijke visie op de verbonden partij

Belangrijke doelstelling van de gemeente is het welzijn van haar burgers. Door de inzet van de Kredietbank Limburg wordt, door middel van schuldhulptrajecten, ondersteuning gegeven aan inwoners die in financiële problemen zijn gekomen en die daar zonder hulp van buiten niet meer uit dreigen te komen. De Kredietbank heeft hierbij niet alleen een rol naar de inwoners maar is ook een belangrijke samenwerkingspartner voor de gemeente en haar andere partners in het kader van vroegsignalering.

Ontwikkelingen

Door de deelname aan het Algemeen Bestuur van de portefeuillehouder Armoedebeleid en Schuldhulpverlening, is directe beleidssturing bij de Kredietbank geborgd. In de afgelopen jaren is enerzijds ingezet op beheersing van de kosten, en dan met name de bijdrage in het exploitatietekort, en het optimaliseren van de dienstverlening. Dat heeft zijn beslag gekregen in de visie 'KBL 2.0 Anders Denken, Anders Doen' De werkwijze vanuit deze visie is in de afgelopen jaren grotendeels uitgerold, hetgeen bijvoorbeeld geleid heeft tot uniformering van werkprocessen. De backoffice van de KBL is sinds

2014 in Geleen. De klantcontacten zijn nog steeds dicht bij de klant bij de ketenpartners (in Landgraaf bij Welsun). Hierdoor blijft het mogelijk om aan te sluiten bij lokale ontwikkelingen en steeds te zoeken naar de beste manier om de samenwerking lokaal vorm te geven.

Om financiële tegenvallers zo veel als mogelijk te voorkomen wordt vanaf 2019 gewerkt met hogere tarieven die ervoor moeten zorgen dat de exploitatie sluitend is. Omdat gemeenten betalen op basis van realisatie kan ook bij deze hogere tariefstelling sprake zijn van een tekort indien gemeenten minder afnemen dan begroot. In 2021 is sprake geweest van minder afname. Om tekorten zoveel als mogelijk te voorkomen is afgerekend op basis van de geplande afname. Deze lijn is door het bestuur van de kredietbank ook ingezet. De voorgenomen uittreding van een van de deelnemende gemeenten en een gewijzigde bekostigingsstructuur zal in 2024 de nodige impact hebben.

In 2021 is de wijziging van de Wet gemeentelijks schuldhulpverlening ingegaan. Door deze wetswijziging krijgen we als gemeente meer mogelijkheden om gegevens uit te wisselen om op die manier mensen met financiële problemen eerder te traceren.

Beleidsvoornemens omtrent de verbonden partij

De gemeente Landgraaf is bij de oprichting van de gemeenschappelijke regeling Kredietbank Limburg in 2005 toegetreden. De Kredietbank Limburg levert diensten met betrekking tot: Sociale Kredietverlening, Schuldhulpverlening, Budgetbeheer, Beschermingsbewind en WSNP. In Landgraaf vormt de KBL de 2e lijn. De poort tot schulddienstverlening wordt gevormd door Welsun, waarbij aan de poort de dienstverlening integraal vorm gegeven wordt. Uitgangspunt is steeds om die ondersteuning in te zetten die voor de persoon nodig is, waarbij geldt zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig. Door bijvoorbeeld meer in te zetten op saneringskredieten kan voorkomen worden dat bewindvoering nodig is. Naast de Kredietbank wordt samengewerkt met andere partners zoals de Intergemeentelijke Sociale Dienst, de woningvereniging en WML.

Financieel

De bijdrage voor het begrotingsjaar 2024 bedraagt afgerond € 491 duizend.

(Financiële) Risico's

Binnen de Kredietbank Limburg lopen momenteel een tweetal processen die van invloed kunnen zijn op de financiële bijdrage die de gemeente Landgraaf aan deze gemeenschappelijke regeling moet doen, los van de daadwerkelijke afname van dienstverlening. Op de 1e plaats betreft het hier de wijziging van de bekostigingsstructuur, waarbij afhankelijk van de gekozen structuur de meerkosten voor Landgraaf in het meest ongunstige geval € 350 duizend bedragen (prijsniveau 2019). Een andere variant zal tot € 120 duizend aan meerkosten met zich mee brengen. Daarnaast speelt de uittreding van Heerlen, en alhoewel de uittredingskosten in beginsel voor de uittredende partij zijn zit hier wel een afbouw in. De uittredingskosten en de financiële impact die dat voor de andere GR-deelnemers heeft is op dit moment lastig te becijferen. Op basis van afbouw van 100% in 2024, 80% in 2025, 60% in 2026 en 40% in 2027 van uittredingskosten die normaal voor de uittredende partij zijn én ons aandeel aan inwoners ten opzichte van die van de andere GR-gemeenten is hiervan wel een inschatting gemaakt. Bijkomend is dat de KBL diensten levert aan niet-GR gemeenten, waarbij door de uittreding van de gemeente Heerlen het volume dat aan niet-GR-gemeenten geleverd mag worden onder druk komt te staan (een GR moet voor 80% diensten aan de aangesloten gemeenten leveren). Ook dit is nu nog niet becijferen.

11. Omnibuzz – Sittard

Besluit tot deelneming	26 mei 2016: GR gepubliceerd en in werking getreden 19-2-2020: Raad akkoord met wijziging GR 21-4-2020: wijziging GR bekrachtigd door college
Juridische rechtsvorm	Publiekrechtelijk Gemeenschappelijke Regeling
Programma	6. Sociaal Domein
Bestuurlijk belang	Lid Algemeen Bestuur: Wethouder A. Schiffelers
Ambtelijke contractmanagers	Beleidsinhoudelijk: I. de Jel (Maatschappelijke Ontwikkeling) Financieel: M. Theunissen (Planning en Control)
Toezichtsvorm	Algemeen

Openbaar belang dat wordt behartigd

31 Limburgse gemeenten hebben de inkoop, aansturing van en regie over het doelgroepenvervoer ondergebracht bij de GR Omnibuzz.

Actieve informatieplicht

De sturings- en beheersingsdocumenten die periodiek worden voorgelegd aan de gemeente zijn:

1. Begroting.
2. Kwartaalrapportages.
3. Jaarrekening en jaarverslag

Gemeentelijke visie op de verbonden partij

Centrale opdracht is de aanbesteding en organisatie van het doelgroepenvervoer, waaronder het huidige Regiotaxi Wmo-vervoer, door de gemeenschappelijke regeling Omnibuzz namens de 31 deelnemende gemeenten. Een efficiënt, integraal en kwalitatief goed doelgroepenvervoer heeft vorm gekregen middels het vormgeven van een regiecentrale. De visie staat beschreven in de twee door de gemeenten vastgestelde regionale visies van Zuid- en Noord- en Midden-Limburg.

Ontwikkelingen

Het contract met Veolia voor de uitvoering van de Regiotaxi is beëindigd op 10 december 2016. De gemeenten hebben meer taken in het vervoer gekregen door de decentralisaties terwijl de budgetten beperkt zijn. Gemeenten hebben de ambitie om het doelgroepenvervoer toekomstbestendig te organiseren met een nadrukkelijke aansluiting op het openbaar vervoer. Daarbij is gekozen voor:

- a. Het regiemodel t.b.v. de uitvoering van vervoer voor doelgroepen;
- b. Een publiekrechtelijke inrichting van het regiemodel op Limburgse schaal;
- c. Een gefaseerde instroom van de vervoerssoorten, te starten per 11-12-2016 met Regiotaxi en later mogelijk met Wmo-begeleid vervoer en nog later met leerlingenvervoer;
- d. Andere vervoersstromen kunnen eveneens worden toegevoegd.

Beleidsvoornemens omtrent de verbonden partij

De GR Omnibuzz richt zich op het uitvoering geven aan de door de gemeenten vastgestelde beleidskaders,

het beleid voor het doelgroepenvervoer ligt en blijft bij de gemeenten. De uitvoering van het beleid bestaat uit de rit-aanname, de planning van de rit en de rit-uitvoering. Rit-aanname en planning komen in één hand, het zogenaamde regiemodel. De rit-uitvoering wordt aanbesteed.

Financieel

De bijdrage voor het begrotingsjaar 2024 bedraagt afgerond € 1,4 miljoen.

(Financiële) Risico's

Geen bijzonderheden.

12. Parkstad IT (PIT) – Centrumgemeente Heerlen

Besluit tot deelneming	Raadsbesluit 2014
Juridische rechtsvorm	Publiekrechtelijk Gemeenschappelijke Regeling
Programma	O. Bestuur en Ondersteuning
Bestuurlijk belang	Burgemeester R. de Boer vertegenwoordigd de gemeente
Ambtelijke contractmanagers	Beleidsinhoudelijk: C. Reijnders (Facilitair Bedrijf) Financieel: B. Raven (Planning en Control)
Toezichtsvorm	Algemeen

Openbaar belang dat wordt behartigd

N.v.t.

Actieve informatieplicht

N.v.t.

Gemeentelijke visie op de verbonden partij

Parkstad IT is het initiatief van de gemeenten in de stadsregio Parkstad Limburg om een gemeenschappelijke ICT-dienst voor het technisch beheer van ICT-middelen te ontwikkelen. Vanaf 1 januari 2015 is Parkstad IT operationeel als zgn. lichte gemeenschappelijke regeling in de vorm van een centrumgemeente. De gemeente Heerlen heeft de rol van centrumgemeente en herbergt de uitvoeringsorganisatie.

Ontwikkelingen

Het samenwerkingsverband SSC-ZL is beëindigd. Als gevolg daarvan is de vraag ontstaan wat het toekomstperspectief is voor Parkstad-IT. Door de gemeente Heerlen is aangegeven dat er een einde moet komen aan de huidige centrumregeling. Vanuit de deelnemersraad en overleg met het RMT is er een voorstel uitgewerkt om een extern bureau de mogelijke toekomstscenario's te laten uitwerken. Deze uitwerking resulteerde in een advies dat verder zal worden uitgewerkt ter voorbereiding van de definitieve besluitvorming.

Beleidsvoornemens omtrent de verbonden partij

N.v.t.

Financieel

De bijdrage voor het begrotingsjaar 2024 bedraagt afgerond € 1,9 miljoen.

(Financiële) Risico's

Geen bijzonderheden.

13. Regionale Uitvoeringsdienst Zuid-Limburg (RUD) – Maastricht

Besluit tot deelneming	20 december 2012 heeft de raad ingestemd met voorstel
Juridische rechtsvorm	Publiekrechtelijk Gemeenschappelijke Regeling
Programma	7. Volksgezondheid en milieu
Bestuurlijk belang	Burgemeester R. de Boer vertegenwoordigd de gemeente in het Algemeen Bestuur
Ambtelijke contractmanagers	Beleidsinhoudelijk: J. Godding (Handhaving en Toezicht) Financieel: Afdeling Planning en Control
Toezichtsvorm	Algemeen

Openbaar belang dat wordt behartigd

De gemeenschappelijke regeling RUD Zuid-Limburg is ingesteld ter behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van de uitvoering van taken van vergunningverlening, toezicht op en handhaving van het omgevingsrecht.

Actieve informatieplicht

De sturings- en beheersingsdocumenten die periodiek worden voorgelegd aan de gemeente zijn:

1. Begroting.
2. Kwartaalrapportages.
3. Jaarrekening en jaarverslag

Gemeentelijke visie op de verbonden partij

De RUD zal voor Landgraaf alleen de wettelijke basistaken uitvoeren.

Ontwikkelingen

De gemeenschappelijke regeling RUD Zuid-Limburg is op 1 januari 2013 in werking getreden. Voor Landgraaf betekent dit dat de wettelijke basistaken zijn overgegaan naar deze uitvoeringsdienst. Het betreft hoofdzakelijk een aantal milieutaken. Vanaf 1 juli 2013 is de RUD Zuid-Limburg daadwerkelijk operationeel en vanaf januari 2018 zijn alle medewerkers geplaatst in de RUD Zuid-Limburg. De zogenaamde wettelijke basistaken worden dus nu uitgevoerd vanuit de RUD waarbij de bevoegdheden bij het college van burgemeester en wethouders blijven.

Beleidsvoornemens omtrent de verbonden partij

N.v.t.

Financieel

De bijdrage voor het begrotingsjaar 2024 bedraagt afgerond € 283 duizend.

Financiële risico's

Geen bijzonderheden.

14. Reinigingsdiensten Rd4 – Heerlen

Besluit tot deelneming	B&W Nota d.d. 26 augustus 1997 Raadsbesluit d.d. 2 oktober 1997
Juridische rechtsvorm	Publiekrechtelijk Gemeenschappelijke Regeling
Programma	2. Verkeer, vervoer en waterstaat 7. Volksgezondheid en milieu
Bestuurlijk belang	Algemeen Bestuur: Wethouder F. Janssen
Ambtelijke contractmanagers	Beleidsinhoudelijk: R. Bouwers (Ruimtelijke Ontwikkeling en Grondzaken) Financieel: Afdeling Planning en Control
Toezichtsvorm	Algemeen

Openbaar belang dat wordt behartigd

Reinigingsdiensten Rd4 is de inzameldienst voor huishoudelijke afvalstoffen voor de regio Parkstad Limburg en de gemeenten Eijsden–Margraten, Gulpen–Wittem en Vaals. Naast de inzameling van het huishoudelijk afval beheert en exploiteert Rd4 tevens de regionale milieuparken en het Kringloopbedrijf en de bijbehorende –winkels. Deze hoofdactiviteiten vormen het Basispakket van de GR. Daarnaast verricht Reinigingsdiensten Rd4 via een pluspakket optionele diensten in het kader van het reinigen van de openbare ruimte: straatreiniging, kolkenzuigen, gladheidbestrijding etc. Deze pluspakket diensten worden in de verdere beschouwing van de verbonden partij niet betrokken omdat dit een facultatieve deelname betreft vergelijkbaar met de uitbesteding van werkzaamheden. Hiermee is de GR Reinigingsdiensten Rd4 een belangrijke schakel bij de uitoefening van de publieke taak. Het eigenaarschap van de gemeenten voorziet in een directe gemeentelijke betrokkenheid op bestuursniveau van de GR Reinigingsdiensten Rd4: het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.

Actieve informatieplicht

De GR Rd4 stelt jaarlijks een begroting op en vraagt de raden van de deelnemende gemeenten hun zienswijze te geven. Verantwoording gedurende het jaar vindt plaats middels kwartaalrapportages. Eindverantwoording middels jaarrekening en jaarverslag.

Gemeentelijke visie op de verbonden partij

De GR Reinigingsdiensten Rd4 heeft als doel het door middel van een openbaar lichaam behartigen van de belangen van de aan de regeling deelnemende gemeenten op het terrein van het (doen) inzamelen en bewerken van afvalstoffen afkomstig uit de deelnemende gemeenten, het reinigen van de openbare ruimte en daarmee samenhangende taken alsmede het bestrijden van gladheid in het gebied. Hiermee wordt voldaan aan de wens om via samenwerking de belangen van het op een milieu–hygiënische verantwoorde wijze inzamelen van grond- en afvalstoffen te behartigen met in acht name van het door de overheid gevoerde afvalstoffenbeleid én uitgangspunten van de circulaire economie.

Ontwikkelingen

Binnen de GR Reinigingsdiensten is, in nauw overleg met de betrokken gemeenten, in 2021 een Grondstoffenplan vastgesteld. De basis van de inzameling van afval is in de afgelopen jaren gerealiseerd,

doch afvalbeheer is meer dan inzamelen alleen. Vandaar dan ook dat de laatste jaren nader gekeken wordt naar het totale beheer van de afvalketen alsmede het stimuleren en verleiden tot een 'gewenst afvalgedrag'. Op termijn zullen grondstoffen schaarser worden hetgeen betere scheiding van afvalstromen noodzakelijk maakt. Betere afvalscheiding, meer preventie en verdere duurzaamheid van afvalbewerking en verwerking vormen de bouwstenen van het nieuwe Grondstoffenplan 2022-2026. Nadruk komt te liggen op het (nog) beter scheiden van restafval en het optimaliseren van hergebruik van afvalstromen als grondstoffen (circulaire economie). Concreet komt dit neer op maximaal 100 kg fijn én grof huishoudelijk restafval per inwoner en 80% bronscheiding in 2026. In de Landelijke VANG (Van Afval Naar Grondstof) doelstelling wordt voor 2025 gesproken over 30 kg!

Beleidsvoornemens omtrent de verbonden partij

Rekening houdend met de wijze waarop de GR Reinigingsdiensten Rd4, de gemeente bij wet opgelegde verplichte, inzameltaken voor huishoudelijk afval alsmede de overige haar opgelegde taken behartigt, is het beleid erop gericht om de relatie blijvend te onderhouden waarbij gestreefd zal worden naar een zo'n meest optimaal mogelijk milieu- en kostenresultaat.

Financieel

De bijdrage voor het begrotingsjaar 2024 bedraagt afgerond € 4,3 miljoen.

(Financiële) Risico's

Geen bijzonderheden.

15. Stadsregio Parkstad Limburg – Heerlen

Besluit tot deelneming	18 maart 2014 (B&W en Raad, wijziging GR) (Laatste wijziging GR per 1 januari 2016)
Juridische rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Programma	0. Bestuur en ondersteuning 3. Economie
Bestuurlijk belang	In het Dagelijks Bestuur en in het Algemeen Bestuur wordt Landgraaf vertegenwoordigd door burgemeester R. de Boer
Ambtelijke contractmanagers	Beleidsinhoudelijk: R. Swelsen (Planning en Control) Financieel: R. Swelsen (Planning en Control)
Toezichtsvorm	Algemeen

Openbaar belang dat wordt behartigd

Voor een aantal belangrijke problemen waar alle gemeenten mee worden geconfronteerd, is samenwerking de manier om de problemen op een efficiënte en doelmatige manier aan te pakken.

Actieve informatieplicht

De sturings- en beheersingsdocumenten die periodiek worden voorgelegd aan de gemeente zijn:

1. Begroting.
2. Kwartaalrapportages.
3. Jaarrekening en jaarverslag

Gemeentelijke visie op de verbonden partij

De gemeente Landgraaf is van mening dat de samenwerking van groot belang is voor de aanpak van problemen in de regio.

Actieve informatieplicht

Parkstad stelt jaarlijks een begroting op en vraagt de raden van de deelnemende gemeenten hun zienswijze te geven. Verantwoording gedurende het jaar vindt plaats middels minimaal een bestuursrapportage. Eindverantwoording middels jaarrekening/jaarverslag.

Ontwikkelingen

In 2014 is besloten om de taken van de organisatie Parkstad Limburg voor een groot deel af te bouwen en terug te brengen tot de kernagenda, aangevuld met een flexibele schil.

Met het wijzigen van de GR Parkstad (23 juni 2014) en de daaraan voorafgaande afsplitsing van de GBRD thans onderdeel van de BsGW (belastingheffing en inning), resteerde als uitvoeringsdeel enkel nog het BAG GEO deel. Per 24 juni 2015 is de Gemeenschappelijke regeling 'Het Gegevenshuis' opgericht en per 1 juli 2015 zijn de activiteiten en de medewerkers van BAG GEO overgedragen.

Met de oprichting van Het gegevenshuis en daarmee gepaard gaande overgang van taken, contracten, budgetten en personeel, is het laatste restant van de GBRD als onderdeel van de Stadregio Parkstad Limburg opgeheven. De gemeenteraad heeft bij herhaling aangedrongen op het op peil brengen van de

organisatie van Parkstad. Dit in het licht van de welbekende brief van minister Ollongren aan de regio alsmede de regierol die het regiobureau vervult bij de uitvoering van de Regiodeal. De takendiscussie is inmiddels afgerond en de organisatie is middels een wijziging van de formatie én de begroting op orde gebracht. De cao-ontwikkeling trekt met ingang van 2022 een forse wissel op de lasten in de begroting van de Stadsregio en daarmee ook op de noodzakelijke bijdragen van gemeenten.

Beleidsvoornemens omtrent de verbonden partij

De komende jaren staan in het teken van het verder ontwikkelen van de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de twee nieuwe bestuurscommissies SES (Sociaal Economische Structuurversterking) en Duurzaamheid.

Financieel

De bijdrage voor het begrotingsjaar 2024 bedraagt afgerond € 798 duizend.

(Financiële) Risico's

Geen bijzonderheden.

16. Veiligheidsregio Zuid-Limburg

Besluit tot deelneming	–
Juridische rechtsvorm	Publiekrechtelijk Gemeenschappelijke Regeling
Programma	1. Veiligheid
Bestuurlijk belang	In het Algemeen Bestuur wordt Landgraaf vertegenwoordigd door burgemeester R. de Boer
Ambtelijke contractmanagers	Beleidsinhoudelijk: Y. Ottenbros (Bestuurlijke en Concern Zaken) Financieel: R. Swelsen (Planning en Control)
Toezichtsvorm	Algemeen

Openbaar belang dat wordt behartigd

De Veiligheidsregio Zuid-Limburg is een samenwerkingsverband dat werkt voor de 18 deelnemende gemeenten in Zuid-Limburg. Deze is ingesteld per 1 januari 2012 en verantwoordelijk voor de professionalisering, efficiency, uniformering en bestuurlijke geconcentreerde aansturing van alle diensten betrokken bij incident- en de rampenbestrijding in de regio (regionale brandweer, geneeskundige hulpverlening, politie, gemeenten en de meldkamer).

Actieve informatieplicht

De sturings- en beheersingsdocumenten die periodiek worden voorgelegd aan de gemeente zijn:

1. Begroting.
2. Jaarrekening en jaarverslag

Gemeentelijke visie op de verbonden partij

De Veiligheidsregio is een wettelijk verplichte vorm van regionale samenwerking. Daarop gebaseerd participeert de gemeente in de verdere regionalisering en verhoging van de efficiëntie.

Ontwikkelingen

Op 1 oktober 2010 is de Wet op de Veiligheidsregio's inwerking getreden. De doelstelling van de Wet is gericht op professionalisering, efficiency, uniformering en bestuurlijke geconcentreerde aansturing van alle bij de risicobeheersing betrokken partijen. De Wet noodzaakt om Brandweer, GHOR en meldkamer in één regionaal verband onder te brengen onder één bestuur (GR) en ook de gemeentelijke kolom daar als volwaardige partner bij rampenbestrijding een plaats te geven en een samenwerking te borgen met de politie. Ingaande 1-1-2012 is dat geschied. Ook de wettelijk verplichte plannen (beleidsplan, risicoanalyse en regionaal crisisplan) zijn vastgesteld. De komende jaren zal verder gewerkt worden aan de monodisciplinaire samenwerking (regionalisering en professionalisering van de gemeenten binnen de Oranje Kolom) en de multidisciplinaire samenwerking (samenwerking van de Oranje Kolom met de veiligheidspartners brandweer, GHOR en politie), opleiding en training. De ontwikkeling van de salariskosten is een aandachtspunt welk met ingang van 2022 een forse wissel trekt op de lasten binnen de begroting van de Veiligheidsregio en dientengevolge ook op de noodzakelijke bijdrage van gemeenten.

Beleidsvoornemens omtrent de verbonden partij

De komende jaren blijven in het teken staan van het door ontwikkelen van de twee nieuwe bestuurscommissies SES en Duurzaamheid.

Financieel

De bijdrage voor het begrotingsjaar 2024 bedraagt afgerond € 2,6 miljoen.

(Financiële) Risico's

Geen bijzonderheden.

17. Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL) – Heerlen

Besluit tot deelneming	Besluit bestuursovereenkomst in 2003
Juridische rechtsvorm	Publiekrechtelijk Gemeenschappelijke Regeling
Programma	6. Sociaal Domein
Bestuurlijk belang	Algemeen Bestuur: Wethouder C. Wilbach Algemene vergadering Aandeelhouders WOZL 1 B.V.: Wethouder C. Wilbach
Ambtelijke contractmanagers	Beleidsinhoudelijk: R. van Ginneken (Maatschappelijke Ontwikkeling) Financieel: J. Alken (Planning en Control)
Toezichtsvorm	Verscherpt

Openbaar belang dat wordt behartigd

De elf deelnemende gemeente hebben op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen hun uitvoerende taken voor zover het de uitvoering van beschut werk en de invulling van het formeel werkgeversschap in het kader van de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) betreft overgedragen aan het Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL).

Actieve informatieplicht

De sturings- en beheersingsdocumenten die periodiek worden voorgelegd aan de gemeente zijn:

1. Begroting.
2. Kwartaalrapportages.
3. Jaarrekening en jaarverslag
4. 2 begrotingswijzigingen, voor zover noodzakelijk

Gemeentelijke visie op de verbonden partij

De basis voor de ontwikkeling van WOZL vormt het Iroko-rapport 'Samen verder'. Kern hiervan is dat de van-binnen-naar-buiten-beweging' onverkort wordt voortgezet door middel van het zoveel als mogelijk organiseren van groepsdetacheringen bij opdrachtgevers. De publieke groenwerkzaamheden worden vanaf 2015 door gemeenten zelf uitgevoerd waarbij de hierbij betrokken Wsw-medewerkers door WOZL bij gemeenten zijn gedetacheerd. Vanaf 2017 is de detacheringstak van Wozl geïntegreerd in het WerkgeversServicePunt Parkstad Limburg (WSP) en concentreert WOZL zich op de uitvoering van Beschut Werk. WOZL is de formele werkgevers van de Sw-ers.

Ontwikkelingen

Door de invoering van de Participatiewet in 2015 is geen nieuwe instroom meer mogelijk in de Wsw. Voor inwoners met een Wsw-dienstverband blijft de eerdere regelgeving van kracht. Gevolg is dat de omvang van de Wsw-populatie afneemt. Voor Landgraaf hebben we in 2019 een in verhouding hoge uitstroom gezien, die doorwerkt naar de komende jaren. In 2022 is voor Landgraaf minder daling geweest van het aantal arbeidsjaren, hetgeen geleid heeft tot een hogere bijdrage. In 2021 is een doorrekening gemaakt wat de afnemende populatie gaat betekenen, waarbij dit ook is doorvertaald naar een afname van ondersteunende diensten.

Het Wsw-budget is vanaf 2015, met de gemeentelijke reïntegratiemiddelen, samengevoegd tot één ongedeeld re-integratiebudget. Alhoewel het marcobudget als gevolg van de verwachte afname van de totale Wsw-populatie afneemt hebben we in de afgelopen jaren gezien dat door een landelijke snellere afname van het aantal Wsw-er en de toevoeging van een compensatie voor loon- en prijsontwikkeling het budget voor Landgraaf hoger is dan waarmee rekening was gehouden. Dit heeft ertoe geleid dat de tekortbijdrage in de afgelopen jaren lager is geweest dan waarmee in onze begroting rekening gehouden was.

Beleidsvoornemens omtrent de verbonden partij

Met de overdracht van detacheringen naar het Werkgeversservicepunt Parkstad zijn de uitvoeringsactiviteiten van WOZL teruggebracht tot Beschut Werken. Deze activiteit zal in de komende jaren een dalend personeelsbestand Sw kennen. Onderzocht is op welke wijze de beschutte werkomgeving in de toekomst voor de medewerkers het meest efficiënt kan worden georganiseerd. Dit heeft geleid tot de invulling van de zogenaamde kanslocatie, waarin werknemers die tijdelijk geen detacheringsplek hebben (tijdelijk) aan de slag kunnen..

Financieel

De bijdrage voor het begrotingsjaar 2024 bedraagt afgerond € 8,9 miljoen.

(Financiële) Risico's

Geen bijzonderheden.

18. Werkgevers Service Punt (WSP) – Heerlen

Besluit tot deelneming	Instemming met deelname door Raad op 30 november 2017. Besluit tot oprichting door college van B&W op 12 december 2017.
Juridische rechtsvorm	Publiekrechtelijk Gemeenschappelijke Regeling
Programma	6. Sociaal Domein
Bestuurlijk belang	Algemeen Bestuur: Wethouder C. Wilbach Dagelijks bestuur: Wethouder C. Wilbach
Ambtelijke contractmanagers	Beleidsinhoudelijk: R. van Ginneken (Maatschappelijke Ontwikkeling) Financieel: J. Alken (Planning en Control)
Toezichtsvorm	Verscherpt

Openbaar belang dat wordt behartigd

WSP Parkstad BV verzorgt voor de 7 aandeelhoudende gemeenten de werkgeversdienstverlening ten behoeve van de doelgroep Wsw en Participatiewet.

Actieve informatieplicht

De sturings- en beheersingsdocumenten die periodiek worden voorgelegd aan de gemeente zijn:

1. Begroting.
2. Kwartaalrapportages.
3. Jaarrekening en jaarverslag
4. 2 begrotingswijzigingen, voor zover nodig

Gemeentelijke visie op de verbonden partij

Het WSP is verantwoordelijk voor de werkgeversdienstverlening voor de doelgroep Wsw en Participatiewet. Binnen de keten van in- door en uitstroom is het WSP Parkstad de partner die primair verantwoordelijk is voor de uitstroom naar werk van de doelgroep Participatiewet. Hierbij geeft het WSP ook vorm aan samenwerkingsprojecten met werkgevers, in de vorm van arrangementen of leer-werk trajecten. Het WSP werkt hierbij nauw samen met ISD BOL en het Mens Onwikkel Bedrijf. Daarnaast is het WSP verantwoordelijk voor de detachering van de medewerkers in het kader van de Wsw.

Ontwikkelingen

In de loop der jaren is de organisatiestructuur van de (GR) WSP vereenvoudigd, een proces dat in 2019 is afgerond. Daarnaast is de afgelopen jaren gewerkt aan de optimalisatie van de ketensamenwerking. Daar waar in eerdere jaren de aanpak gericht was op de kansrijke sectoren, arbeidsfit houden van mensen die nu nog niet geplaatst kunnen worden en scholing, is de aandacht in 2022 verschoven naar mobiliseren van het onbenut arbeidspotentieel én het creëren van openingen bij werkgevers voor kandidaten met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt.

Beleidsvoornemens omtrent de verbonden partij

Naast het beschikbaar houden van voldoende detacheringsplekken voor de Wsw-medewerkers verschuift de rol van het WSP van het beschikbaar krijgen van werkplekken voor redelijk arbeidsfitte kandidaten naar

kandidaten met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Het meenemen van werkgevers hierin is voorwaarde om mogelijkheden voor deze doelgroep te creëren. Bezien tegen de huidige krapte op de arbeidsmarkt is het zaak om te kijken wat werkgevers nodig hebben om ook deze meer kwetsbare groep een plek te bieden.

Financieel

De bijdrage voor het begrotingsjaar 2024 bedraagt afgerond € 605 duizend.

(Financiële) Risico's

Geen bijzonderheden.

Onderdeel Stichtingen en Verenigingen

De gemeente Landgraaf heeft geen direct belang in stichtingen en verenigingen.

Onderdeel Coöperaties/Vennootschappen

1. Bank Nederlandse Gemeenten NV – Den Haag

Besluit tot deelneming	Betreft besluiten voormalige gemeenten Schaesberg, Ubach over Worms en Nieuwenhagen tot deelname en aankoop aandelen.
Juridische rechtsvorm	Privaatrechtelijk, Naamloze Vennootschap (N.V.)
Programma	0. Bestuur en ondersteuning
Bestuurlijk belang	Burgemeester R. de Boer vertegenwoordigt de gemeente Landgraaf op de aandeelhoudersvergaderingen
Ambtelijke contractmanagers	Beleidsinhoudelijk: R. Huntjens (Planning en Control) Financieel: R. Huntjens (Planning en Control)
Toezichtsvorm	Algemeen

Openbaar belang dat wordt behartigd

De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.

Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak. De BNG bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van deze elementen heeft de BNG een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.

Actieve informatieplicht

De sturings- en beheersingsdocumenten die periodiek worden voorgelegd aan de gemeente zijn:

1. Begroting.
2. Kwartaalrapportages.
3. Jaarrekening en jaarverslag.

Gemeentelijke visie op de verbonden partij

Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan de BNG zeer beperkt is. Gelet op de wijze waarop de BNG het openbaar belang behartigt en de visie die de gemeente op de BNG heeft, is het beleid erop gericht om het aandelenbezit duurzaam in stand te houden en het hiermee te behalen resultaat in de vorm van dividend ten gunste te laten komen van de exploitatie van de gemeente

Ontwikkelingen

In het belang van onze klanten wil de BNG de bedrijfsvoering verder optimaliseren en efficiënter maken. In 2022 is aanzienlijk geïnvesteerd in systemen en in mensen. Dat is noodzakelijk om voor onze klanten een robuuste en betrouwbare partner te zijn en te blijven. 'Ons Kompas Naar Impact' is een meerjarig programma, de BNG gaat hier ook in de toekomst mee door. In het verslagjaar heeft BNG het klimaatplan gepresenteerd. Met dit plan zet BNG Bank een volgende stap in het kader van de energietransitie en CO₂-reductie. In het plan staat dat ze samen met haar klanten willen realiseren om Nederland duurzamer, toekomstbestendiger en groener te maken. Het uitgangspunt is daarbij dat BNG Bank de bank is van en voor het publieke domein. De energietransitie en de CO₂-reductie z'n maatschappelijke opgaven waaraan de klanten een aanzienlijke bijdrage moeten leveren. BNG Bank geeft in het klimaatplan aan hoe het klanten hierbij wil helpen.

Beleidsvoornemens

Het behoud van substantiële marktaandelen in het Nederlandse publieke en semipublieke domein en het behalen van een redelijk rendement voor de aandeelhouders is het beleidsvoornemen van de VNG. Voorwaarden hiervoor zijn het handhaven van de excellente kredietwaardigheid, het behoud van een scherpe inkooppositie en een zo effectief mogelijke bedrijfsvoering. De continuïteit van de bedrijfsvoering vraagt om handhaving van deze situatie en dus om het behoud van de aan de BNG toegekende AAA-rating.

Deelnemende partijen

Aandeelhouders in de vorm van gemeenten, provincies en de staat.

Financieel

Het te verwachten en te ontvangen dividend wordt afgerond geraamd op € 103 duizend.

(Financiële) Risico's

Risicovrije kredietverlening is en blijft de kernactiviteit van de BNG. Decentrale overheden, woningcorporaties en instellingen in de zorg zijn daarbij de belangrijkste kerngroepen. In de meeste klantengroepen van de BNG vindt ook kredietverlening plaats die niet geheel risicovrij is. Voorbeelden zijn publiek private samenwerking in bijna alle sectoren en de eigen verantwoordelijkheid voor huisvesting bij instellingen in de zorg en het onderwijs.

2. Bodemzorg Limburg B.V. – Maastricht

Besluit tot deelneming	Opgericht in 1998
Juridische rechtsvorm	Besloten vennootschap, aandeelhouders zijn Limburgse Gemeenten en de Provincie Limburg (50/50)
Programma	7. Volksgezondheid en milieu
Bestuurlijk belang	Burgemeester R. de Boer vertegenwoordigt de gemeente Landgraaf op de aandeelhoudersvergaderingen
Ambtelijke contractmanagers	Beleidsinhoudelijk: R. Huntjens (Planning en Control) Financieel: R. Huntjens (Planning en Control)
Toezichtsvorm	Algemeen

Openbaar belang dat wordt behartigd

Bodemzorg Limburg helpt gemeenten met het vinden van duurzame oplossingen voor gesloten stortplaatsen en andere verontreinigde locaties. Hun dienstverlening bestaat onder meer uit:

- Ondersteuning bij opdrachten naar externe onderzoeksbureaus, het opstellen van een programma van eisen, selectiecriteria en meer;
- Risicoberekeningen, monitoring en management risicobeheersing van verontreinigde locaties, zodat deze veilig voor andere toepassingen geschikt kunnen worden gemaakt;
- Controle op verwijdering en verwerking van verontreinigde grondstromen;
- Inrichting en beheer van verontreinigde locaties,
- Inclusief het beheer van databestanden.

Gemeentelijke visie op de verbonden partij

Bodemzorg Limburg B.V. verzorgt de nazorg van 10 voormalige stortlocaties in de provincie Limburg, waaronder het voormalige stort in Ubach over Worms.

Actieve informatieplicht

Bodemzorg Limburg stelt jaarlijks een jaarrekening/jaarverslag op en legt dit in de algemene aandeelhoudersvergadering voor aan de aandeelhouders ter vaststelling.

Ontwikkelingen

Nazorg Limburg treft voorbereidingen voor het aanleggen van zonneparken op enkele voormalige stortplaatsen

Het nadelig resultaat van Bodemzorg Limburg BV over 2022 bedroeg € 2,9 miljoen. Dit resultaat is het gevolg van de resultaten op de aandelenmarkt, waarbij de Covid pandemie en de oorlog in de Oekraïne een negatief effect hebben gehad op het koersresultaat. Hierdoor is de beleggingsportefeuille met 13,7% gedaald. In 2021 was het rendement nog 17,6% positief. Men verwacht in de toekomst weer een positief resultaat.

Beleidsvoornemens omtrent de verbonden partij

Ten aanzien van Bodemzorg Limburg BV zijn geen wijzigingen in het huidige beleid voorzien.

Financieel / (Financiële) Risico's

Wij verwachten geen dividend te ontvangen van deze vennootschap / Geen bijzonderheden.

3. Enexis Holding NV – 's-Hertogenbosch

Besluit tot deelneming	Als gevolg van de uitvoering van de Splitsingswet is het netwerkbedrijf van Essent N.V. afgesplitst. Per raadsbesluit van april 2009 heeft de raad ingestemd deel te nemen in deze N.V.
Juridische rechtsvorm	Enexis Holding is een N.V. waarbij het volledige aandelenkapitaal in het bezit is van overheden (gemeenten en provincies). Onder deze holding hangen nog enkele BV's specifiek naar werkgebied.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning
Bestuurlijk belang	Burgemeester R. de Boer vertegenwoordigt de gemeente Landgraaf op de aandeelhoudersvergaderingen
Ambtelijke contractmanagers	Beleidsinhoudelijk: R. Huntjens (Planning en Control) Financieel: R. Huntjens (Planning en Control)
Toezichtsvorm	Algemeen

Openbaar belang dat wordt behartigd

Enexis beheert het energienetwerk voor elektriciteit en aardgas in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,3 miljoen klanten (huishoudens, bedrijven en overheden) voor gas en € 2, 9 miljoen klanten voor elektriciteit. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.

De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door state of the art dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen én excellent netbeheer uit te voeren.

Deze doelen worden gerealiseerd op basis van de volgende strategieën:

- Netwerk en dienstverlening tijdig gereed voor veranderingen in de energiewereld;
- Betrouwbare energievoorziening;
- Excellente dienstverlening: hoge klanttevredenheid en verlaging kosten;
- Samen met lokale partners Nederlandse klimaatdoelen realiseren;
- Innovatieve, schaalbare oplossingen om de energietransitie te versnellen.

De provincie tracht met haar aandeelhouderschap in Enexis de publieke belangen te behartigen. De infrastructuur voor energie is een vitaal onderdeel voor onze economie en voor onze samenleving.

Actieve informatieplicht

Jaarlijks wordt door de onderneming een jaarrekening/jaarverslag opgesteld dat aan de aandeelhouders wordt voorgelegd.

Gemeentelijke visie op de verbonden partij

In de commerciële markt waarin de energiebedrijven tegenwoordig opereren bestaat het risico dat de winst het belangrijkste is. Dit kan ten laste gaan van het beheer van de infrastructuur waardoor de kwaliteit en betrouwbaarheid achteruitgaan. Gevolg: uitval van elektriciteit of gasvoorziening. Met de overdracht van het netwerkbedrijf naar de overheid kan de kwaliteit beter gewaarborgd worden.

Ontwikkelingen

Energievoorziening is een basisbehoefte. Dit is een van de belangrijkste redenen van het Rijk om netwerken en productie van energie van elkaar te scheiden. Het maatschappelijk belang van een goed netwerk is groot. Voor Enexis is dat de basis van haar activiteiten en het vertrekpunt voor haar strategische doelstellingen. Enexis identificeert vier speerpunten, die de kwaliteit van het functioneren van de onderneming bepalen, uitgedrukt in de woorden betrouwbaar, betaalbaar, duurzaam en publieksgericht. Het totaal van de activiteiten en producten moet op die vier punten hoog scoren. Dan maakt Enexis haar ambitie waar om zich te ontwikkelen tot de leidende netbeheerder in Nederland en zal het bedrijf ook door anderen als zodanig erkend worden.

In landelijk, Europees en mondiaal verband zijn afspraken gemaakt om onder andere de energievoorziening te verduurzamen. Voor de plannen en projecten tot 2030 is daarvoor in Nederland het Klimaatakkoord opgesteld. Het energienetwerk behoort tot de vitale infrastructuur. In Nederland heeft Enexis samen met de andere regionale netwerkbeheerder de wettelijke en maatschappelijke verantwoordelijkheid voor een veilig, betaalbaar en betrouwbaar energienetwerk. Enexis staat daarmee aan de vooravond van een periode van forse groei. Op steeds meer plaatsen moet het elektriciteitsnetwerk worden verzaamd of uitgebreid. Op sommige plaatsen wordt in de komende twee jaar net zoveel geïnvesteerd in het netwerk als in de afgelopen 30 jaren. Als de werkzaamheden geleidelijk verdeeld kunnen worden over de komende 10 jaren dan is de uitvoering van het Klimaatakkoord voor Enexis haalbaar. Enexis verwacht dat de eigen investeringen tot 2030 jaarlijks met € 170 miljoen zullen toenemen, tot een totaal van € 1,9 miljard. Enexis heeft een beroep gedaan op haar aandeelhouders om kapitaal ter beschikking te stellen om zo gezamenlijk, in het belang van de samenleving, de noodzakelijke verduurzaming mogelijk te kunnen maken. Aan deze oproep is gehoor gegeven. In de zomer van 2022 is bekend gemaakt, dat het stroomnetwerk verzadigd was en zijn nieuwe grote aansluitingen momenteel niet mogelijk.

Beleidsvoornemens omtrent de verbonden partij

In de AVA van 2022 is het nieuwe strategisch plan vastgesteld. Daarin wordt gekozen voor focus op kerntaken met drie hoofddoelen:

1. Sturen op maatschappelijk optimale energiekeuzes: Mede richting geven aan maatschappelijk optimale keuzes voor een duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem van de toekomst en een haalbare weg daarnaartoe.
2. Iedereen altijd toegang bieden tot energie: Voor iedereen een toegankelijke, veilige energie-infrastructuur met behoud van een hoge leveringszekerheid en tegen de laagst mogelijk kosten.
3. Klanten weten wat ze aan Enexis hebben: Transparante, betrouwbare en efficiënte dienstverlening aan klanten en marktpartijen.

Focus ligt op de uitvoering van de energietransitie en het beperken van transportschaarste. Ontwikkelingen op het gebied van warmte, waaronder het nieuwe wetsvoorstel, zijn voor Enexis aanleiding om het strategisch plan op dit onderwerp nader uit te werken. Enexis verwacht dit in het voorjaar van 2024 ter vaststelling voor te leggen aan de AVA.

Deelnemende partijen

Landgraaf is samen met 87 andere gemeenten en 4 provincies aandeelhouder van Enexis.

Financieel

Het te verwachten en te ontvangen dividend wordt afgerond geraamd op € 140 duizend.

(Financiële) Risico's

De missie en opgave hebben grote gevolgen voor de financiële positie van Enexis. Verkenningen van netbeheer NL en de individuele netbeheerders geven aan dat de energietransitie een enorme investeringsopgave en daaruit voortvloeiende kapitaalbehoefte tot gevolg heeft. Uitgangspunt is dat Enexis financieel solide blijft, geen financiële risico's neemt en tenminste een A credit-rating behoudt.

Eind 2022 hebben de 3 regionale netbeheerders (Enexis, Alliander en Stedin) en hun aandeelhouders een onderhandelaarsakkoord bereikt met het Rijk over de voorwaarden en het proces voor een toekomstige participatie door het Rijk als de kapitaalbehoefte de mogelijkheden van het bedrijf en de huidige aandeelhouders overstijgt. De AVA heeft in april 2023 ingestemd met het akkoord. In 2022 heeft Enexis de commerciële dochter Fudura verkocht, met een boekwinst van € 1,1 miljard. Hiervan is € 100 miljoen uitgekeerd aan de aandeelhouders. Tevens heeft de AVA besloten om huidige dividendbeleid te handhaven om jaarlijks maximaal 50% van de nettowinst uit gewone bedrijfsvoering uit te keren als dividend aan de aandeelhouders onder de voorwaarde dat deze uitkering er niet toe leidt dat Enexis binnen vijf jaar haar A-rating profiel kan verliezen. Er is sprake van een solide financiële positie.

4. IBA Parkstad B.V. – Heerlen

Besluit tot deelneming	Instemming met deelname door Raad op 28 oktober 2013 Besluit tot oprichting door college van B&W op 18 februari 2014.
Juridische rechtsvorm	Privaatrechtelijk, besloten vennootschap
Programma	8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing (VHROSV)
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiger in AVA: wethouder B. Smeets
Ambtelijke contractmanagers	Beleidsinhoudelijk: F. Geurts (Ruimtelijke Ontwikkeling en Grondzaken) Financieel: R. Swelsen (Planning en Control)
Toezichtsvorm	Algemeen

Openbaar belang dat wordt behartigd

De Internationale Bau Ausstellung (IBA), 100 jaar geleden begonnen als een bouwtentoonstelling is inmiddels uitgegroeid tot een creatieve aanpak met een bewezen economische, sociale en culturele impuls voor het gebied waarin deze plaatsvindt. Met de IBA willen de Parkstadgemeenten de transformatiekracht van de regio inzetten om de economische structuur van de regio te versterken. Belangrijk is dat Parkstad een attractieve regio blijft, dynamisch en met veel veerkracht.

Gemeentelijke visie op de verbonden partij

De resultaten van de IBA Parkstad liggen in de realisatie van IBA-projecten zoals deze zijn ingediend met een uiteindelijk totaalvolume van minimaal drie keer de inleg van publiek en private aandeelhouders. De projecten dragen bij aan het realiseren van de Regionale Transformatieopgave.

Beleidsvoornemens omtrent de verbonden partij

Medio 2021 is de IBA Parkstad formeel beëindigd. Diverse projecten zijn echter nog in uitvoering en om die reden wordt er een beperkte organisatie in stand gehouden.

Financieel / (Financiële) Risico's

Wij verwachten geen dividend te ontvangen van deze vennootschap / Geen bijzonderheden.

5. Reinigingsdienst Rd4 N.V. – Heerlen

Besluit tot deelneming	De raad van de gemeente Landgraaf heeft oktober 1997 besloten om deel te nemen in de zowel de gemeenschappelijke regeling Rd4 alsook de N.V. Reinigingsdiensten Rd4.
Juridische rechtsvorm	De N.V. Rd4 komt voort uit de gemeenschappelijke regeling Rd4 die de verantwoordelijkheid van een aantal gemeenten uitvoert voor het huishoudelijk afval. De activiteiten voor het bedrijfsafval zijn geen overheidstaak, vandaar dat deze in de N.V. zijn ondergebracht.
Programma	De doelstellingen van N.V. Rd4 hebben geen directe relatie met een programma. Wel indirect in relatie tot programma 7 Volksgezondheid en milieu waaronder het afvalbeleid ressorteert. De baten uit het dividend worden onder de algemene baten en lasten van programma 0 Bestuur en ondersteuning verantwoord.
Bestuurlijk belang	Burgemeester R. de Boer vertegenwoordigt de gemeente Landgraaf op de aandeelhoudersvergaderingen
Ambtelijke contractmanagers	Beleidsinhoudelijk: R. Huntjens (Planning en Control) Financieel: R. Huntjens (Planning en Control)
Toezichtsvorm	Algemeen

Openbaar belang dat wordt behartigd

De NV Reinigingsdiensten Rd4 heeft tot doel het tot stand brengen van een doelmatige inzameling en vooral verwerking van bedrijfsafvalstoffen en het adviseren op het gebied van milieubeleid. Een en ander gebeurt met inachtneming van het provinciale milieubeleidsplan en het door de overheid gevoerde afvalstoffenbeleid.

Actieve informatieplicht

NV Reinigingsdienst Rd4 stelt jaarlijks een jaarrekening/jaarverslag op en legt dit in de algemene aandeelhoudersvergadering voor aan de aandeelhouders ter vaststelling.

Gemeentelijke visie op de verbonden partij

De NV Rd4 komt voort uit de gemeenschappelijke regeling Rd4. De middelen die nodig zijn om het huishoudelijk afval op te halen en te verwerken kunnen eveneens worden ingezet in het kader van bedrijfsafval. Die activiteiten dienen echter wel fiscaal gescheiden te worden uitgevoerd. Het bedrijf is grotendeels afhankelijk van ontwikkelingen op de afvalmarkt en de economie.

Ontwikkelingen

De markt waarin NV Rd4 opereert blijft onzeker. De overcapaciteit bij verbrandingsovens is opgevuld met het verbranden van buitenlands afval. Als nadeel heeft dit hogere verbrandingstarieven op de spotmarkt. Over 2022 heeft de NV Rd4 een positief resultaat gerealiseerd van € 511 duizend. Het blijft lastig om te voorspellen wat dit op de langere termijn voor de NV gaat betekenen.

De evenementen zijn weer terug van weggeweest maar nog niet op het oude niveau. Gezien de sterk gestegen prijzen en de steeds strengere regels vanuit de overheid is het de vraag of dit ooit nog zal gebeuren. De circulaire gedachte gaat steeds meer leven bij bedrijven. Dit betekent een verschuiving van restafvalinzameling naar grondstoffen. Onze portfolio zal we hierop blijvend worden aangepast. Een voorbeeld is de inzameling van glas en plastic- en drankverpakkingen bij bedrijven in opdracht van

Nedvang. Vanuit de industrie is er steeds meer interesse in grondstoffen en afval als energiedrager of grondstof. Het mondiale "gevecht" om grondstoffen is dan ook echt van start gegaan. De afvalverbranders klagen dat het te verbranden afval afneemt. En zij moeite hebben om aan hun warmte verplichtingen te voldoen. Voor de toekomst zal dit een sanering van verbrandingscapaciteit betekenen.

Green Deal

De Europese commissie heeft met de green deal een basis gelegd voor een volledige circulaire economie in 2050. Dit lijkt ver weg maar er moeten door alle partijen grote inspanningen verricht worden. Circulair betekent het sluiten van ketens en een samenwerking tussen alle partijen in die keten. De uitdaging is dan ook om als bedrijf niet voor individueel gewin te gaan maar voor langdurige samenwerkingen. De uitgebreide producentenverantwoordelijkheden voor verschillende producten en grondstoffen zullen hier aan bijdragen. Maar dan kan het niet zo zijn dat degene die betaald ook alleen bepaald. Daarnaast is "virgin" materiaal nog steeds goedkoper dan gerecycled materiaal. De verwachting is dat de overheid wetgeving gaat instellen om het gebruik van gerecycled materiaal te bevorderen.

Consolidatie recyclingmarkt

De grote Europese bedrijven blijven door overnames groeien en dicteren de recyclingmarkt. Wat dit op de langere termijn gaat betekenen voor de marktwerking is nog lastig te voorspellen. Daarnaast ziet Rd4 dat grote ketens zoals Ikea en Lidl zelf producten gaan inzamelen of innemen en een positie op de grondstoffenmarkt verwerven. Een duurzaam imago wordt voor bedrijven steeds belangrijker. Hier liggen voor Rd4 kansen. We zien in de afgelopen periode een groot aantal nieuwe verwerkingstechnieken op de markt komen. Zo zijn er op Chemelot een aantal nieuwe initiatieven gestart en doet het Chill-lab onderzoek naar de verwerking van kunststof afval. Chemelot heeft plannen om de site te verduurzamen en om uiteindelijk geen fossiele grondstoffen meer te willen inzetten voor hun processen. Er zijn plannen om samen met RWE een fabriek te bouwen waarbij restafval wordt omgezet in ethanol.

Beleidsvoornemens omtrent de verbonden partij

De verdere doorontwikkeling van de op- en overslaglocatie biedt in de komende jaren betere afzetcondities en dus een concurrentievoordeel. Ook wordt de NV Rd4 steeds minder afhankelijk van lokale verwerkers. Ze blijven natuurlijk actief de lokale markt benaderen en koesteren daarmee de belangrijkste klanten en relaties, ze pakken kansen die zich aandienen en blijven consequent vasthouden aan de strategie van service, herkenbare kwaliteit en een evenwichtig tarievenbeleid; kortom Rd4: altijd betrokken, deskundig en dichtbij.

Financieel

Het te verwachten en te ontvangen dividend wordt afgerond geraamd op € 46 duizend.

(Financiële) Risico's

Geen bijzonderheden.

6. Special Purpose Vehicles – 's-Hertogenbosch

Besluit tot deelneming	In mei 2009 heeft het college als voortvloeisel van de verkoop van Essent PLB (productie leveringsbedrijf) besloten tot deelname in deze tijdelijke constructies. Het betreft diverse SPV's (Special Purpose Vehicles) die in 2009 zijn opgericht i.r.t. de verkoop van Essent PLB en met name juridisch van aard zijn. Vestigingsplaats is niet relevant.
Juridische rechtsvorm	Het betreffen twee afzonderlijke BV's – CSV Amsterdam B.V., – Publiek Belang Electriciteitsproductie BV
Programma	0. Bestuur en ondersteuning
Bestuurlijk belang	Burgemeester R. de Boer vertegenwoordigt de gemeente Landgraaf op de aandeelhoudersvergaderingen
Ambtelijke contractmanagers	Beleidsinhoudelijk: R. Huntjens (Planning en Control) Financieel: R. Huntjens (Planning en Control)
Toezichtsvorm	Via een gecombineerde aandeelhoudersvergadering zal algemeen toezicht worden uitgeoefend.

Openbaar belang dat wordt behartigd

De onder deze SPV's vallende BV's hebben een tijdelijk karakter en diverse doelstellingen. Indirect behartigen deze doelstellingen het openbaar belang. Het verschilt echter per B.V. als volgt:

CSV Amsterdam BV

Op 9 mei 2014 is de naam Claim Staat Vennootschap BV gewijzigd in CSV Amsterdam BV met de volgende doelstellingen:

- namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat;
- namens de verkopende aandeelhouders van Essent eventuele schadeclaimprocedures voeren tegen Waterland Equity inzake de verkoop van Attero;
- geven van instructies aan de escrow-agent m.b.t. het beheer van het bedrag dat op de escrowrekening is gestort n.a.v. de verkoop van Attero.

Publiek Belang Electriciteitsproductie (PBE) B.V.

De doorlevering van PBE aan RWE als onderdeel van de verkoop Essent heeft pas in 2011 plaatsgevonden. PBE heeft nog tot doel om de verkoop af te wikkelen (Escrow beheer) en de verplichtingen in het kader van het Convenant borging publiek belang kerncentrale Borssele.

Actieve informatieplicht

De belangen van de aandeelhouders worden behartigd door de aandeelhouderscommissie (AHC). De raad van bestuur zal desgevraagd tijdig alle inlichtingen en gegevens verstrekken die deze voor de vervulling van haar taak redelijkerwijs nodig heeft. Jaarlijks wordt een jaarrekening/jaarverslag opgesteld en voorgelegd aan de aandeelhouders(commissie).

Gemeentelijke visie op verbonden partij

De betreffende B.V.'s hebben tot doel het afhandelen van een specifiek onderdeel van het verkoopproces Essent. Een gemeentelijke visie is hierop niet van toepassing.

Deelnemende partijen

40 (Limburgse) gemeenten en provincies, waaronder de provincie Limburg.

Beleidsvoornemens omtrent de verbonden partij

Naar verwachting zullen met betrekking tot de SPV's gecombineerde aandeelhoudersvergaderingen worden gehouden, waarin over voortgang van het proces zal worden gerapporteerd. Zodra de verplichtingen zijn afgehandeld volgt direct liquidatie van de SPV's.

CSV Amsterdam BV

De CSV zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namens Deponie Zuid B.V. (vennootschap onder Attero Holding B.V.), in overleg met de Aandeelhouderscommissie, het bezwaar en/of beroep te voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. In februari 2021 heeft CSV bezwaar gemaakt tegen de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. Op het moment is CSV in gesprek met de Belastingdienst over het bezwaar. Afhankelijk van de reactie van de Belastingdienst en de kans van slagen van een eventuele gerechtelijke procedure zal in overleg met de Aandeelhouderscommissie van CSV de procedure al dan niet worden voorgezet.

Na afwikkeling van deze bezwaar- en eventuele gerechtelijke procedure of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure (bijvoorbeeld door een mogelijk compromis tussen de Belastingdienst en CSV of een besluit van de Aandeelhouderscommissie de procedure niet verder voort te zetten) zal CSV kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.

Het doel is dat de vennootschap in 2023 zal kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang. Ten tijde van het opmaken van de begroting was de vennootschap nog niet opgeheven.

Financieel

Wij verwachten geen dividend te ontvangen van deze vennootschappen.

(Financiële) Risico's

CSV Amsterdam BV

Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal van deze vennootschap.

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.

Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal van deze vennootschap.

7. Waterleiding Maatschappij Limburg N.V. (WML) – Maastricht

Besluit tot deelneming	–
Juridische rechtsvorm	WML is een N.V. waarbij het volledige aandelenkapitaal in het bezit is van de provincie Limburg en Limburgse gemeenten.
Programma	0. Bestuur en Ondersteuning
Bestuurlijk belang	Burgemeester R. de Boer vertegenwoordigt de gemeente Landgraaf op de aandeelhoudersvergaderingen
Ambtelijke contractmanagers	Beleidsinhoudelijk: R. Huntjens (Planning en Control) Financieel: R. Huntjens (Planning en Control)
Toezichtsvorm	Algemeen

Openbaar belang dat wordt behartigd

WML N.V. is verantwoordelijk voor de drinkwatervoorziening in de provincie Limburg. Een verantwoordelijkheid die zij hebben overgenomen van diverse gemeentelijke waterleidingbedrijven.

Actieve informatieplicht

Jaarlijks wordt door de onderneming een jaarrekening/jaarverslag opgesteld dat aan de aandeelhouders wordt voorgelegd.

Gemeentelijke visie op de verbonden partij

Indirect blijft de gemeente verantwoordelijk voor de kwaliteit van het drinkwater. Vanuit de doelstelling van het bedrijf wordt gestreefd naar een optimale drinkwaterkwaliteit tegen een betaalbare prijs. Om die reden wordt geen dividend uitgekeerd.

Ontwikkelingen

Het streven van WML is en blijft om voor de komende planjaren én daarna een acceptabele en consistente tariefstructuur te bewerkstelligen, gebaseerd op een gezonde financiële huishouding met beheersbare kapitaallasten. Hiertoe heeft WML de afgelopen jaren naast de reguliere inflatiecorrectie een aantal tariefwijzigingen doorgevoerd om te anticiperen op de verwachte demografische ontwikkelingen in de Provincie Limburg.

Beleidsvoornemens omtrent de verbonden partij

Als deelnemende gemeente zal Landgraaf erop toezien dat tariefsverhogingen voor de burgers beperkt blijven.

Deelnemende partijen

Andere deelnemende partijen zijn de provincie Limburg en 33 Limburgse gemeenten.

Financieel / (Financiële) Risico's

Wij verwachten geen dividend te ontvangen van deze vennootschap / Geen bijzonderheden.

8. Woonwijzerwinkel Zuid-Limburg B.V. – Kerkrade

Besluit tot deelneming	De raad van de gemeente Landgraaf heeft op 19 februari 2020 besloten tot deelname in de Woonwijzerwinkel BV
Juridische rechtsvorm	Besloten vennootschap, aandeelhouders zijn de Parkstad Gemeenten
Programma	7. Volksgezondheid en Milieu
Bestuurlijk belang	Wethouder F. Janssen vertegenwoordigt de gemeente Landgraaf op de aandeelhoudersvergaderingen
Ambtelijke contractmanagers	Beleidsinhoudelijk: R. Bouwers (Ruimtelijk Ontwikkeling en Grondzaken) Financieel: R. Huntjens (Planning en Control)
Toezichtsvorm	Algemeen

Openbaar belang dat wordt behartigd

De Woonwijzerwinkel BV heeft als doel om zoveel mogelijk particuliere woningeigenaren in Parkstad te helpen hun woning te verduurzamen door het aanbieden van adviezen, ontzorging zoals het aanvragen van offertes en het opstellen van energieprestatierapporten.

Actieve informatieplicht

Jaarlijks wordt door de BV een jaarrekening/jaarverslag opgesteld dat via de Algemene Vergadering van Aandeelhouders aan de aandeelhouders ter vaststelling wordt voorgelegd.

Gemeentelijke visie op de verbonden partij

Uitgaande van een gemiddelde investering gericht op isolatie van de woning en een conversie bij 15.000 woningen, draagt Woonwijzerwinkel substantieel bij aan de PALET-doelstellingen: energiebesparing en duurzame energieopwekking.

Ontwikkelingen

Het Rijk stelt steeds meer duurzaamheidseisen aan woningen. Grootschalige plannen zijn daarom nodig om straten en wijken in onze gemeenten aan te pakken. Dit vergt naast beleid ook operationele coördinatie en een uitvoeringsorganisatie. Het voorstel is om operationele taken bij de WoonWijzerWinkel te beleggen. Om energiebesparing te realiseren dienen de activiteiten van de WoonWijzerWinkel te worden uitgebreid met als doelen: de woningen in alle gemeenten in de regio Parkstad zo goed mogelijk te isoleren, energiearmoede actief tegen te gaan, maatschappelijk vastgoed te verduurzamen, bedrijven te helpen om te verduurzamen en om communicatie naar burgers toe te intensiveren (energietransitie is ook een sociale transitie). Meer aandacht moet uitgaan naar gerichte communicatie en aanbiedingen voor verschillende doelgroepen in de maatschappij. Dit vergt specifieke kennis en expertise.

- Energiearmoede: Het bestrijden van energiearmoede vergt meer dan pleisters plakken op de korte termijn. Een aanpak voor de middellange termijn is daarom noodzakelijk.
- Verduurzamen maatschappelijk en gemeentelijk vastgoed: Afgelopen jaren is geen eenduidig beleid geformuleerd om op dit terrein een verduurzamingsslag te maken. Wel is onderzoek verricht naar het verduurzamen van gemeentelijke gebouwen en scholen. Een gebrek aan capaciteit heeft ertoe geleid dat

geen vervolg aan dit onderzoek is gegeven, terwijl zowel op ecologisch als maatschappelijk vlak veel winst valt te halen op dit terrein.

- Verduurzamen bedrijven: Vanuit de Bestuurscommissie Economie & Toerisme is verzocht om, in samenwerking met de Bestuurscommissie Duurzaamheid, te verkennen of en hoe bedrijven ondersteund kunnen worden bij het verduurzamen van hun bedrijfsvoering. Waar gemeenten inwoners op meerdere manieren hebben ondersteund bij het verduurzamen van hun woning, is met het oog op torenhoge energieprijzen ook de behoefte ontstaan om bedrijven de helpende hand te bieden. Vanuit beide programma's is geconcludeerd dat de WoonWijzerWinkel bij uitstek geschikt zou zijn om als energieloket het MKB te ondersteunen op het gebied van verduurzaming.
- Versterking van het Energieloket: Uitbreiding van het takenpakket van de WoonWijzerWinkel zal voor meer drukte in de winkel zorgen en meer diverse specialistische kennis vergen.
- Communicatie: Het creëren van maatschappelijk draagvlak en het activeren en meekrijgen van inwoners is randvoorwaardelijk voor het doen laten slagen van de energietransitie.

Het voorstel is om 13 fte in te zetten voor de uitbreiding van de activiteiten bij de woonwijzerwinkel. De woonwijzerwinkel wordt verzocht jaarlijks een plan in te dienen, waarin de concrete maatregelen en doelen per gemeente in staan opgenomen. Dit jaarlijkse plan wordt in de bestuurscommissie duurzaamheid voorgelegd en goedgekeurd, alvorens de concrete plannen worden uitgevoerd. Ook hiervoor geldt dat controle- en sturingselementen meegenomen dienen te worden bij het maken van de concrete afspraken. Het is nu wel tijd om door te pakken.

Kanttekeningen en risico's

Tot nu is er duidelijkheid over de te verstrekken landelijke financiële vergoedingen tot 2030. Mocht dit onverhoopt tot wijzigingen (lagere vergoedingen) leiden, zal de financiële situatie opnieuw bekeken dienen te worden. Indien vanaf 2030 geen compensatie vanuit het rijk zal plaatsvinden, zal afscheid moeten worden genomen van een aantal medewerkers die zijn geworven voor het project duurzaamheid Parkstad. Hieraan zijn mogelijk kosten verbonden (transitievergoeding). Vooralsnog gaan wij ervan uit dat ook na 2030 middelen beschikbaar blijven gelet op de enorme opgave en ambities op dit terrein. Gelet hierop achten wij de inzetbaarheid van duurzaam personeel een beperkt en aanvaardbaar risico.

Staatssteun

Er wordt door de gemeenten aan de WWW en op te richten het energiebedrijf opdracht verleend om extra taken te verrichten in het kader van het Klimaatakkoord en daartoe personeel aan te nemen. Omdat de WWW (en energiebedrijf) volledig in handen is (100% toezicht) van de gemeenten, kan deze opdracht worden aangemerkt als zogenaamde quasi-inbesteding en is de Aanbestedingswet niet van toepassing. Voorwaarde is wel dat meer dan 80% van de activiteiten van de WWW en het energiebedrijf de uitvoering van taken behelst die zijn opgedragen door de gemeenten. Er zal een afdwingbare overeenkomst aangaan worden met het energiebedrijf en de WWW.

Deelnemende partijen

Deelnemende partijen zijn de gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld en Voerendaal.

Financieel / (Financiële) Risico's

Wij verwachten geen dividend te ontvangen van deze vennootschap / Geen bijzonderheden.

9. Sportbedrijf Landgraaf B.V. – Landgraaf

Besluit tot deelneming	De raad van de gemeente Landgraaf heeft op 7 mei 2020 besloten tot oprichting van een BV Sportbedrijf Landgraaf
Juridische rechtsvorm	Besloten vennootschap, aandeelhouder is de Gemeente Landgraaf
Programma	5. Sport, cultuur en recreatie
Bestuurlijk belang	Wethouder C. Wilbach vertegenwoordigt de gemeente Landgraaf op de aandeelhoudersvergaderingen
Ambtelijke contractmanagers	Beleidsinhoudelijk: T. Martinussen (Maatschappelijke Ontwikkeling) Financieel: R. Huntjens (Planning en Control)
Toezichtsvorm	Algemeen

Openbaar belang dat wordt behartigd

Het Sportbedrijf Landgraaf BV is opgericht ten behoeve van in eerste aanleg de exploitatie, het beheer en het onderhoud van doelgroepen bad In de Bende.

Actieve informatieplicht

Jaarlijks wordt door de B.V. een jaarrekening/jaarverslag opgesteld dat via de Algemene Vergadering van Aandeelhouders aan de aandeelhouders ter vaststelling wordt voorgelegd.

Gemeentelijke visie op de verbonden partij

De gemeente treedt richting de B.V. op als aandeelhouder en opdrachtgever. Als aandeelhouder oefent de gemeente blijvend invloed uit op de wijze waarop de B.V. haar taak vervult met het oog op het maatschappelijk belang van deze voorzieningen voor de inwoners van de gemeente. Als opdrachtgever sluit de gemeenteovereenkomsten met de BV voor de uitvoering van de taken voor onderhoud, beheer, verhuur en exploitatie van het zwembad.

Ontwikkelingen

De liquide positie en de bijdrage aan de exploitatie van het Sportbedrijf zal in 2024 worden beoordeeld. De raad zal hierover in 2024 worden geïnformeerd.

Beleidsvoornemens omtrent de verbonden partij

De gemeente is beleidsbepaler en bepaalt daarmee het beleid op het gebied van ontwikkeling, exploitatie, beheer en onderhoud.

Deelnemende partijen

De gemeente Landgraaf is enig aandeelhouder

Financieel / (Financiële) Risico's

Wij verwachten geen dividend te ontvangen van deze vennootschap / Geen bijzonderheden.

7. Onderzoeken 213A

Op grond van de gemeentewet (art. 213A) is de gemeente verplicht om periodiek onderzoek te verrichten naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het door het College gevoerde bestuur.

Wij stellen voor de volgende onderzoeken uit te laten voeren in het kader van 213A onderzoek:

1. Nota Verbonden partijen 2020;
2. Nota weerstandsvermogen en risicomanagement 2021.

Van de uitgevoerde onderzoeken wordt een onderzoeksrapport opgesteld met conclusies en aanbevelingen. Deze wordt vastgesteld door het College en wordt vervolgens ter inzage gelegd aan de raad.

Tevens wordt voorgesteld om het volgende "Nieuw beleid incidenteel ontwerpbegroting 2023" (Programmabegroting 2023–2026, pagina 19) te evalueren met als doel dat de raad mogelijk een besluit neemt voor een structurele dekking:

3. RVC11 Uitbreiding formatie Welsun 2fte buurtopbouwwerk i.c.m. RVC12 Uitbreiding formatie Welsun 1 fte ouderenwerk;
4. RVC13 Pilot naschool aanbod/rijke schooldag.

Voor het jaar 2024 worden evaluaties met dezelfde strekking uitgevoerd voor:

5. RVC–exp 11 Gebiedsaanpak Smart Mobility;
6. RVC–exp 13 Werkbudget Vrijtijdseconomie & Evenementen;
7. RVC–exp 23 Voortzetting Praktech.

8. Lijst van afkortingen

AFKORTING	VERKLARING
Ab	Algemeen Bestuur
ADV	Anti-Discrimatievoorziening
AFBK	Algemene en financiële beleidskaders
AHC	Aandeelhouderscommissie
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
ARU	Accres Relevante Rijksuitgaven
AvA	Algemene vergadering van aandeelhouders
AVG	Algemeen verordening gegevensbescherming
B1	Project Burgers op 1
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BAP	Beleidsalternatievenplan
BBP	Bruto Binnenlands Product
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BBZ	Besluit Bijstandverlening zelfstandigen
BCZ	Afdeling Bestuurlijke en Concern Zaken
Bibob	Wet Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
BIO	Baseline informatiebeveiliging overheid
BGE	Basiskaart Geluid Emissie
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
BOP	Buurtontmoetingsplek
BOR	Afdeling Beheer Openbare Ruimte
BsGW	Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen
BUIG	Bundeling van Uitkeringen Inkomensvoorziening aan gemeenten
BV	Besloten vennootschap
BW	Burgerlijk Wetboek
CAO	Collectieve Arbeids Overeenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CE	Conventionele explosieven
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheid
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek
CSV	Claim Staat Vennootschap Amsterdam BV
DB	Dagelijks Bestuur
DHZ	Deltaplan Hoge Zandgronden
DIFTAR	Gedifferentieerde tarieven
DMOP	Duurzaam meerjaren onderhoudsplannen
DMS	Documentmanagementsysteem
DPIA	Data Protection Impact Assessment
DPMS	Data Protection Management Systeem
DPRA	Delta Plan Ruimtelijke Adaptatie
DSO	Digitaal Stelsel Omgevings Wet

DU	Decentrale Uitkeringen
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
DVO	Diensverleningsovereenkomst
ECB	Europese Centrale Bank
EMU	Economische en Monetaire Unie
ENSIA	Eenduidig Normatief Single Information Audit
ESZL	Economische Samenwerking Zuid-Limburg
Etil	Eigenaam van onderzoeksbureau
FB	Afdeling Facilitair Bedrijf
FG	Functionaris voor Gegevensbescherming
FIDO	Wet Financiering Decentrale Overheden
FLO	Functioneel Leeftijdsontslag
FTE	Fulltime-equivalent
GBO	Gebruiksoppervlakte
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GGU	Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
GIDS	Gezond In De Stad
GIPS	Stichting Gehandicapten Informatie Project
GPK	Gehandicapten parkeerkaart
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GREX	Grondexploitatie
GRP	Gemeenschappelijk riolerings plan
GTK	Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader
HALT	Het Alternatief
HCL	Historisch Centrum Limburg
HR21	Functiewaarderingsstelsel voor gemeenten
HUP	Hondenuitlaatplaats
GVVP	Gemeentelijk Verkeers- en Vervoer Plan
IBA	Internationale Bau Ausstellung
IDO	Informatiepunt Digitale Overheid
IHP	Integraal Huisvesting Plan
IOAW	Inkomensvoorziening Oudere en Gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werkloze Werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening Oudere en Gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Gewezen Zelfstandigen
IPCC	Intergovernmental Panel on Climate Change
Iroko	Eigenaam organisatie
ISD BOL	Intergemeentelijke sociale dienst Brunssum-Landgraaf
ISW	Integraal Stedelijk Waterprogramma
IVN	Instituut Voor Natuureducatie
IWP	Integraal Water Plan
JENS	Jong En Sterk

JGZ	Jeugd Gezondheidszorg
JOGG	Jongeren Op Gezond Gewicht
JOP	Jeugd ontmoetingsplek
KBL	Krediet Bank Limburg
KCC	Afdeling Klant Contact Centrum
KIDO	Kwaliteitssysteem Informatiebeheer Decentrale Overheden
KIR	Kinderrechter
KDP	Kostendekkingsplan
KOTA	KinderOpvang Toeslag Affaire
Kpi	Kritieke prestatie-indicator
LEA	Lokale Educatieve Agenda
LHB	Limburgse Herstructureringsmaatschappij voor Bedrijventerreinen
LIA	Lokale Inclusie Agenda
LIAS	Eigenaam voor producten van de firma Inergy
LIOF	Limburgs Investerings- en OntwikkelingsFonds
LISA	Eigenaam onderzoeksbureau
LLTB	Limburgse Land- en Tuinbouwbond
LTA	Landelijk Transitiearrangement
Lumpsum	Lumpsum financiering (zak met geld te besteden aan geormerkt doel)
MCS	Management Control System
MIP	Meerjarig Investeringsplan
MBO	Middelbaar Beroeps Onderwijs
MKB	Midden- en kleinbedrijf
MMR	Samenwerking Meten, monitoren en rekenen
MO	Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling
MOB	Mens Ontwikkel Bedrijf
MOP	Meerjarenonderhoudsplan
NAL	Nationale Agenda Laadinfrastructuur
NEIMED	Nederlands Expertise en Innovatiecentrum Maatschappelijke Effecten Demografische Krimp
NPRES	Nationaal Programma Regionale Energiestrategie
NIBM	Niet in betekenende mate
NIPIA	Eigenaam onderzoeksbureau
NRW	Nordrhein-Westfalen
NT1	Niveau laaggeletterdheid
NvO	Norm voor Opdrachtgeverschap Jeugd
NSL	Nationaal Samenwerkingsprogramma Lucht
NV	Naamloze vennootschap
OAB	Onderwijs Achterstanden Beleid
OO	Ontploffbare Oorlogsresten
OOV	Openbare Orde en Veiligheid
OTS	Ondertoezichtstelling
OV	Openbaar vervoer

Ow	Omgevingswet
OZB	Onroerende Zaakbelasting
PALET	Parkstad Limburg Energie Transitie
PAUW	Product Algemene Uitkering voor het Web
P/I	per inwoner
PenC	Afdeling Planning & Control
PBE	Publiek Belang Electriciteitsproductie
PGB	Persoonsgebonden budget
PIT	Parkstad IT
PIJCOFAH	Personeel, informatie, juridisch, communicatie, organisatie, financiën, automatisering, huisvesting
PLB	Productie leveringsbedrijf
PLOOI	Platform Open Overheidsinformatie
PMD	Plastic Metaal Drinkenkartons
PSA	Personeel- en salarisadministratie
PSL	Parkstad Limburg
RvdK	Raad voor de Kinderbescherming
RD4	Reinigingsdienst
RES ZL	Regionale Energie Strategie Zuid Limburg
REV	Regionale Externe Veiligheidsrisico's
RIA	Raadsinformatieavond
RIEC	Regionale Informatie- en Expertise Centrum
RI&E	Risico-inventarisatie en Evaluatie
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RKPL	Regionale Klimaatadaptiestrategie Parkstad Limburg
ROG	Afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling en Grondzaken
RVE	Register Externe Veiligheidsrisico's
RVC(i)	Ruimtevrage College (investering)
RVR	Ruimtevrage raad
RWE	Rheinisch-Westfälisches Elektrizitätswerk
RRGS	Register Risicosituaties Gevaarlijke Stoffen
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
SES	Sociaal Economische Structuurversterking
SBL	Stichting Bosbeheer Landgraaf
SMK	Stichting Muziekschool Kerkrade
SOR	Samenhangende objecten registratie
SPV	Special Purpose Vehicle
Stg	Stichting
SUMP	Sustainable Urban Mobility Plan
SVBBL	Simpleveld, Voerendaal, Beekdaelen, Brunssum, Landgraaf
SVREZL	Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg
Sw	Sociale werkvoorziening
TCG	Tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten

TenH	Afdeling Toezicht & Handhaving
TMF	The Movefactory
TVW	Transitievisie en Warmte
UDC	Urban Data Center
VANG	Van Afval naar Grondstof
VAZOM	Vrije Academie Zuid Oostelijke Mijnstreek
VIA	Verbindingsknooppunt Informatie en Advies
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet Onderwijs
Vpb	Vennootschapsbelasting
VRI	Verkeersregelinstallatie
VSV	Vroegtijdig Schoolverlaten
VTH	Vergunningen en Toezicht- en handhaving
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WAMS	Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein
WAO	Wet Arbeidsongeschiktheidsverzekering
WBL	Waterschapsbedrijf Limburg
WEB	Wet Educatie en Beroepsonderwijs
WGA	Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten
Wgs	Wet gemeentelijke schuldhelpverlening
WIA	Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen
Wkb	Wet Kwaliteitsborging
WML	Waterleidings Maatschappij Limburg
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOP	Wijkontwikkelingsplan
WOO	Wet Open Overheid
WOZ	Wet Onroerende Zaken
WOZL	Werkvoorzieningsschap Oostelijk Zuid-Limburg
Wpg	Wet Politiegegevens
Wro	Wet ruimtelijke ordening
WSP	Werkgever Service Punt
WSNP	Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening /Waarborgfonds Sociale Woningbouw
WTP	Water Taken Plan
VIC	Verbijzonderde Interne Controle
ZBB	Zero Based Budgeting
Z-L	Zuid-Limburg
ZMP	Zeer Moeilijk Plaatsbaren